

۱۳

مجموعه نظرات شورای نگهبان

در مورد مصوبات مجلس شورای اسلامی

دوره اول

(خرداد ۱۳۵۹ تا خرداد ۱۳۶۳)

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل‌های آینده، که با کمال دقت و قدرت و طایف اسلامی و ملی خود را ایفا و تحت تأثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه جلوگیری نمایند و با ملاحظه ضرورات کشور که گاهی با احکام ثانویه و گاهی به ولایت فقیه باید اجرا شود توجه نمایند.

(صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

مجموعه نظرات شورای نگهبان

در مورد مصوبات مجلس شورای اسلامی

دوره اول

(خرداد ۱۳۵۹ تا خرداد ۱۳۶۳)

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

اداره چاپ و انتشار معاونت تدوین ، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی ریاست جمهوری
نشانی : تهران - خیابان ولی عصر (عج) ، نرسیده به چهار راه جمهوری اسلامی ، شماره ۱۱۵۸
تلفن : ۶۶۴۹۲۷۰۸ - ۹۸۲۱ + دورنگار : ۶۶۴۹۲۷۰۷ - ۹۸۲۱ +

نام کتاب : مجموعه نظرات شورای نگهبان در مورد مصوبات مجلس شورای اسلامی (دوره اول)

فرداد ۱۳۵۹ تا فررداد ۱۳۶۳

تهیه و تنظیم : مرکز تحقیقات شورای نگهبان

ناشر : معاونت تدوین ، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات

لیتوگرافی و چاپ : اداره چاپ و انتشار

چاپ اول : فررداد ماه ۱۳۹۰

شمارگان : ۱۵۰۰ نسخه

قیمت : ۱۱۰/۰۰۰ ریال

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۵۸۴۹-۳۶-۶

کلیه حقوق برای مرکز تحقیقات شورای نگهبان محفوظ است.

فهرست

مقدمه

فصل اول ۱

مصوبات تأیید شده در مرحله اول

فصل دوم ۳۹

مصوبات تأیید شده پس از رفع ابهام و ایراد

فصل سوم ۵۱۱

مصوبات لازم‌الاجرا شده به دلیل عدم اظهارنظر شورای نگهبان
در موعد مقرر

فصل چهارم ۵۲۵

مصوبات اعاده شده به مجلس شورای اسلامی

فهرست اصول ۶۶۷

فهرست تفصیلی ۶۷۱

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

تدوین و انتشار نظرات شورای نگهبان در مورد مصوبات مجلس شورای اسلامی از جمله برنامه‌های مرکز تحقیقات است که انجام این مهم از دوره ششم قانونگذاری همزمان با کار مجلس آغاز گردید و نسبت به جمع‌آوری و انتشار نظرات شورا در مورد مصوبات سایر دوره‌های مجلس اقدام شد.

این عمل مستلزم مراجعه به بایگانی سوابق، و بررسی و ملاحظه قوانین مصوب و تطبیق با آن نظرات بود. که با حصول این مهم، کتاب‌های مجموعه نظرات شورای نگهبان مربوط به دوره‌های دوم تا هفتم مجلس به زیور طبع آراسته و به توزیع سپرده شد. کار دوره اول، اینک با تأخیر در اختیار علاقمندان به مباحث حقوقی قرار می‌گیرد. علت تأخیر این بود که نظرات مربوط به این دوره با توضیحات یکی از اعضای محترم حقوقدان شورای نگهبان، چاپ و منتشر شده بود و تا حدودی این خلاء نسبت به این دوره احساس نمی‌شد.

بدیهی است اولین دوره به دلیل تأسیس نهاد نوین شورای نگهبان و آغاز تجارب نظارتی بر قانونگذاری از ویژگی‌هایی برخوردار باشد. نظرات این دوره پایه‌گذار رویه‌ها و رویکردهای حقوقی و فقهی است که به تدریج در دوره‌های بعدی معیار و مبنا شده است. از این رو اهمیت نظرات این دوره که مبدأ و آغاز یک تجربه جدید در نظام جمهوری اسلامی ایران است نسبت به سایر دوره‌ها بر صاحب‌نظران پوشیده نیست.

در این دوره که هنوز مجمع تشخیص مصلحت نظام تأسیس نشده بود، در پی اختلاف بین مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان در خصوص برخی قوانین که شورای نگهبان آنها را مغایر موازین شرع می‌دانست ولی مجلس شورای اسلامی به دلیل ضرورت حفظ مصالح یا دفع مفاسد بر تصویب آنها تأکید داشت، رئیس وقت مجلس شورای اسلامی در مهر ماه سال ۱۳۶۰، طی نامه‌ای از حضرت امام (ره) تقاضای رهنمود کرد؛^(۱)

۱. متن نامه رئیس وقت مجلس شورای اسلامی:

بسمه تعالی

محضر شریف حضرت آیت‌الله العظمی امام خمینی، مد ظله العالی

چنانکه خاطر مبارک مستحضر است قسمتی از قوانین که در مجلس شورای اسلامی به تصویب می‌رسد به لحاظ تنظیمات کلی امور و ضرورت حفظ مصالح یا دفع مفاسدی که بر حسب احکام ثانویه به طور موقت باید اجرا شود و در متن واقع مربوط به اجرای احکام و سیاست‌های اسلام، و جهاتی است که شارع مقدس راضی به ترک آنها نمی‌باشد ←

حضرت امام(ره) در پاسخ، چنین قوانینی را پس از تشخیص و تصویب موضوع به وسیله اکثریت وکلای مجلس شورای اسلامی و با تصریح به موقت بودن آن، مادام که موضوع محقق است، لازم الاجرا دانستند؛^(۱) همچنین در بخشی از پیام حضرت امام(ره) در مورخ ۱۳۶۱/۱۱/۲۲ به مسئولین نظام که مجلس محترم شورای اسلامی مورد خطاب قرار گرفته است، حد نصاب لازم برای اجرای این قوانین را تشخیص دوسوم مجلس شورای اسلامی اعلام نمودند.^(۲) بر همین اساس در این مجموعه برخلاف مجموعه‌های قبلی، فصول مربوط به مصوبات ارجاع شده به مجمع تشخیص مصلحت نظام و نیز مصوبات این مجمع وجود ندارد.

→ و در رابطه با این گونه قوانین به اعمال ولایت و تنفیذ مقام رهبری که طبق قانون اساسی هم قوای سه‌گانه را تحت نظر دارند، احتیاج پیدا می‌شود. علی هذا تقاضا دارد مجلس شورای اسلامی را در این موضوع مساعدت و ارشاد فرمایید.

۶۰/۷/۵

رئیس مجلس شورای اسلامی
اکبر هاشمی رفسنجانی

۱. متن پاسخ حضرت امام (ره) به نامه رئیس مجلس وقت:

بسم الله الرحمن الرحيم

آنچه در حفظ نظام جمهوری اسلامی دخالت دارد که فعل یا ترک آن موجب اختلال نظام می‌شود و آنچه ضرورت دارد که ترک آن یا فعل آن مستلزم فساد است و آنچه فعل یا ترک آن مستلزم حَرَج است پس از تشخیص موضوع به وسیله اکثریت وکلای مجلس شورای اسلامی، با تصریح به موقت بودن آن ما دام که موضوع محقق است، و پس از رفع موضوع خود به خود لغو می‌شود، مجازند در تصویب و اجرای آن؛ و باید تصریح شود که هر یک از متصدیان اجرا از حدود مقرر تجاوز نمود مجرم شناخته می‌شود و تعقیب قانونی و تعزیر شرعی می‌شود. و السلام علیکم و رحمه الله و برکاته.

۱۹ مهرماه ۱۳۶۰

* روح الله الموسوی الخمينی *

* ر.ک: صحیفه امام (ره)، ج ۱۵، ص ۲۹۷.

۲. پیام مورخ ۱۳۶۱/۱۱/۲۲ حضرت امام (ره) خطاب به مجلس شورای اسلامی:

الف - ... ب - مجلس محترم شورای اسلامی که در رأس همه نهادهاست، در عین حال که از اشخاص عالم و متفکر و تحصیلکرده برخوردار است، خوب است در موارد لزوم از دوستان متعهد و صاحب‌نظر خود در کمیسیونها دعوت کنند که با برخورد نظرها و افکار، کارها سریع‌تر و محکم‌تر انجام گیرد. و از کارشناسان متعهد و متدین در تشخیص موضوعات برای احکام ثانویه اسلام نظر خواهی شود که کارها به نحو شایسته انجام گیرد. و این نکته نیز لازم است که تذکر داده شود که رد احکام ثانویه پس از تشخیص موضوع به وسیله عرف کارشناس، با رد احکام اولیه فرقی ندارد، چون هر دو احکام الله می‌باشند. و نیز احکام ثانویه ربطی به اعمال ولایت فقیه ندارد و پس از رأی مجلس و انفاذ شورای نگهبان، هیچ مقامی حق رد آن را ندارد، و دولت در اجرای آن باید بدون هیچ ملاحظه‌ای اقدام کند. و با تشخیص دو سوم مجلس شورای اسلامی که مجتمعی از علمای اعلام و مجتهدان و متفکران و متعهدان به اسلام هستند، در موضوعات عرفیه که تشخیص آن با عرف است، با مشورت از کارشناسان، حجت شرعی است که مخالفت با آن بدون حجت قویتر خلاف طریقه عقلاست. چنانچه تغییر احکام اولیه، با شک در موضوع و عدم احراز آن با طریقه عقلا مخالف است. ج - ...

روح الله الموسوی الخمينی *

* ر.ک: صحیفه امام (ره)، ج ۱۷، ص ۳۱۶.

اینک مجموعه نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات دوره اول مجلس شورای اسلامی که به استناد موازین شرع و قانون اساسی مصوب ۱۳۵۸ (قبل از بازنگری ۱۳۶۸) صادر شده است، پیش روی خوانندگان عزیز قرار دارد؛ با تدوین این مجموعه، نظرات شورای نگهبان در خصوص هفت دوره قانونگذاری مجلس شورای اسلامی به پایان می‌رسد که به زودی مجموعه نظرات شورای نگهبان در خصوص دوره هشتم قانونگذاری نیز تدوین و تقدیم علاقمندان می‌گردد. این کتاب در چهار فصل تدوین شده است که **فصل اول** آن شامل مصوبات تأیید شده در مرحله اول توسط شورای نگهبان بوده و مجموعاً ۲۹۹ مصوبه می‌باشد. **فصل دوم** آن مصوباتی است که ابتدائاً مورد ایراد شرعی و قانون اساسی و نیز ابهام شورای نگهبان واقع شده که پس از رفع ابهام و ایراد، مورد تأیید شورای نگهبان قرار گرفته است. **فصل سوم** کتاب در مورد مصوباتی است که به دلیل عدم اظهارنظر شورای نگهبان در مهلت مقرر در اصل نود و چهارم قانون اساسی، به صورت قانون درآمده و لازم‌الاجرا شده‌اند. **فصل چهارم** کتاب نیز شامل مصوباتی است که مورد ایراد شورای نگهبان قرار گرفته و به مجلس شورای اسلامی اعاده شده است و در دوره اول به تأیید نهایی شورای نگهبان نرسیده است. هر چند در گردآوری این مجموعه دقت کافی و تلاش فراوان صورت گرفته است، اما مدعی عاری بودن آن از عیب و نقص نیستیم، لذا از تمامی دانش‌پژوهان و محققان به ویژه حقوقدانان و قضات محترم تقاضا می‌شود از ارائه نظرات اصلاحی دریغ نفرمایند. مرکز تحقیقات شورای نگهبان ضمن اعلام آمادگی و سپاس پیشاپیش از نظرات خوانندگان فرهیخته و ارجمند از این حرکت علمی، استقبال و باب ارتباط در این عرصه را برای همیشه مفتوح می‌داند.

و من الله التوفیق و علیه التکلان

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

مرداد ماه ۱۳۸۹

فصل اول

مصوبات تأیید شده

در مرحله اول

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ قاضای استمهال شورا (بر اساس اصل ۹۵ قانون اساسی) ^(۱)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۱	طرح قانونی تعیین نام مجلس	۱۳۵۹/۴/۳۱	— ^(۲)	—	۱۳۵۹/۴/۳۱	م/۰۳ ۱۳۵۹/۴/۳۱	۱۰۵۸۲ ۱۳۶۰/۴/۸
۲	طرح قانونی در مورد مرمت جاده‌ها و پاسگاه‌های منهدم شده مناطق مرزی قصر شیرین	۱۳۵۹/۶/۹	— ^(۳) ۱۸۶۵-ق ۱۳۵۹/۶/۸	—	۱۳۵۹/۶/۹	م/۹ ۱۳۵۹/۶/۱۱	۱۰۵۸۲ ۱۳۶۰/۴/۸
۳	لایحه مربوط به پرداخت دستمزد کارکنان طرح‌های عمرانی در مناطق جنگی	۱۳۵۹/۹/۹	۱۳۹-ق ۱۳۵۹/۹/۶	—	۱۳۵۹/۹/۹	م/۳۰ ۱۳۵۹/۹/۱۶	۱۰۴۶۰ ۱۳۵۹/۱۱/۲
۴	لایحه راجع به قرارداد منعقدہ بین دفتر برنامه‌ریزی و هدایت ترابری وزارت راه و ترابری جمهوری اسلامی ایران و اتحادیه کل انتفاعی و بازرگانی (سایوز ترانزیت) شوروی درباره ترانزیت کالاهای تجاری با پروتکل و پیوست‌های چهارگانه آن	۱۳۵۹/۹/۱۶	۱۴۸-ق ۱۳۵۹/۹/۱۵	—	۱۳۵۹/۹/۱۶	م/۳۷ ۱۳۵۹/۹/۱۶	۱۰۴۶۰ ۱۳۵۹/۱۱/۲
۵	طرح قانونی راجع به چگونگی مصرف ۱۵ میلیارد ریال برای هزینه‌های عمرانی طرح‌های عشایری و ۸۵ میلیارد ریال بقیه وام دریافتی دولت از بانک مرکزی	۱۳۵۹/۱۰/۱	۲۰۴-ق ۱۳۵۹/۱۰/۲	—	۱۳۵۹/۱۰/۹	م/۴۶ ۱۳۵۹/۱۰/۹	۱۰۴۷۸ ۱۳۵۹/۱۱/۲۶
۶	طرح قانونی انتزاع بنیاد شهید از سازمان بهزیستی کشور	۱۳۵۹/۱۰/۱۰	۲۰۶-ق ۱۳۵۹/۱۰/۲	—	۱۳۵۹/۱۰/۱۰	م/۴۸ ۱۳۵۹/۱۰/۱۰	۱۰۴۷۸ ۱۳۵۹/۱۱/۲۶
۷	طرح قانونی اداره صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران	۱۳۵۹/۱۰/۸	۲۲۶-ق ۱۳۵۹/۱۰/۹	—	۱۳۵۹/۱۰/۱۱	م/۵۰ ۱۳۵۹/۱۰/۱۱	۱۰۴۷۸ ۱۳۵۹/۱۱/۲۶

۱. اصل نود و پنجم قانون اساسی: در مواردی که شورای نگهبان مدت ده روز را برای رسیدگی و اظهار نظر نهایی کافی نداند، می‌تواند از مجلس شورای اسلامی حداکثر برای ده روز دیگر با ذکر دلیل خواستار تمدید وقت شود.

۲. نامه مجلس فاقد شماره است.

۳. دلیل تقدّم تاریخ نامه مجلس نسبت به تاریخ مصوبه این است که در دورۀ اول، مجلس شورای اسلامی به جای ارسال مصوبه به شورا، اعضای شورا را به حضور در صحن علنی مجلس دعوت می‌نمود که طبیعتاً تاریخ این دعوت نامه مقدم بر تاریخ تصویب می‌باشد.

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (بر اساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۸	لایحه قانونی افزایش مبلغ مذکور در لایحه قانونی راجع به تخصیص ۵۰۰ میلیون ریال از محل اعتبارات طرح تعهدات مربوط به تکمیل ساختمانهای نیروی هوایی به طور علی الحساب جهت هزینه های فوری و ضروری	۱۳۵۹/۱۰/۱۰	۲۴۱-ق ۱۳۵۹/۱۰/۱۳	—	۱۳۵۹/۱۰/۱۴	۴/۵۳/م ۱۳۵۹/۱۰/۱۴	۱۰۴۷۸ ۱۳۵۹/۱۱/۲۶
۹	طرح قانونی راجع به حل و فصل اختلافات مالی و حقوقی دولت جمهوری اسلامی ایران با دولت آمریکا	۱۳۵۹/۱۰/۲۴	۲۶۴-ق ۱۳۵۹/۱۰/۲۲	—	۱۳۵۹/۱۰/۲۴	۴/۵۵/م ۱۳۵۹/۱۰/۲۴	۱۰۴۶۹ ۱۳۵۹/۱۱/۱۴
۱۰	طرح قانونی اجازه مکاتبه و تحقیق مستقیم به کمیسیون اصل ۹۰ با دستگاه های دولتی جهت رسیدگی به شکایات مردم	۱۳۵۹/۱۱/۱	۲۸۸-ق ۱۳۵۹/۱۰/۲۹	—	۱۳۵۹/۱۱/۱	۲۴-۵۹/م ۱۳۵۹/۱۱/۱	۱۰۴۸۶ ۱۳۵۹/۱۲/۵
۱۱	طرح ادغام سازمان بسیج ملی (مستضعفین) در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی	۱۳۵۹/۱۰/۲۸	۲۸۷-ق ۱۳۵۹/۱۰/۲۹	—	۱۳۵۹/۱۱/۷	۸۵/م ۱۳۵۹/۱۱/۷	۱۰۴۹۵ ۱۳۵۹/۱۱/۱۶
۱۲	لایحه لغو محدودیت های مندرج در تبصره های ۵ و ۱۶ قانون بودجه سال ۱۳۵۹	۱۳۵۹/۱۱/۷	۳۷۰-ق ۱۳۵۹/۱۱/۱۲	—	۱۳۵۹/۱۱/۱۸	۴-۶۵/م ۱۳۵۹/۱۱/۱۹	۱۰۵۸۰ ۱۳۶۰/۶/۴
۱۳	لایحه اصلاح بعضی مقررات قانون بودجه سال ۱۳۵۹	۱۳۵۹/۱۱/۱۸	۳۸۵-ق ۱۳۵۹/۱۱/۱۴	—	۱۳۵۹/۱۱/۱۹ ^(۱)	۴-۶۶/م ۱۳۵۹/۱۱/۱۹	۱۰۴۹۵ ۱۳۵۹/۱۱/۱۶
۱۴	لایحه راجع به وصول هزینه حمل و نقل کالاهایی که به ترتیب ترانزیت اداری حمل می شود در هنگام ترخیص کالا	۱۳۵۹/۱۱/۱۹	۴۰۵-ق ۱۳۵۹/۱۱/۲۰	—	۱۳۵۹/۱۱/۲۸	۱۴-۷۱/م ۱۳۵۹/۱۱/۲۸	۱۰۵۰۸ ۱۳۶۰/۱/۹
۱۵	لایحه راجع به حداکثر حقوق بازنشستگان	۱۳۵۹/۱۱/۲۶	۴۲۳-ق ۱۳۵۹/۱۱/۲۸	—	۱۳۵۹/۱۱/۲۸	۴-۷۳/م ۱۳۵۹/۱۱/۲۸	۱۰۵۶۷ ۱۳۶۰/۳/۲۰

۱. شورای نگهبان در نظریه خود آورده است: «... لازم به ذکر است اظهار نظر فوق در مورد تبصره ۱۴ و ۱۶ با توجه به مذاکرات جلسه سری مجلس و بر اساس وضع اضطراری و جنگ تحمیلی می باشد و با رفع این اضطرار باید ضوابط و معیارهای اولیه اسلامی مراعات شود».

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (براساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۱۶	طرح مربوط به نحوه تصویب آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی	۱۳۵۹/۱۲/۳	۴۳۲-ق ۱۳۵۹/۱۲/۲	—	۱۳۵۹/۱۲/۳	م/۷۵-ک ۲۹ ۱۳۵۹/۱۲/۳	(۱) —
۱۷	ماده واحده مربوط به تأمین مبلغ سه میلیارد ریال جهت مصارف ضروری و فوری مخصوصاً کمک به مصدومین و جنگ‌زدگان	۱۳۵۹/۱۲/۵	۳۵۶-ق ۱۳۵۹/۱۲/۷	—	(۲) —	(۳) —	۱۰۵۰۸ ۱۳۶۰/۱/۹
۱۸	لایحه اصلاح لایحه قانونی راجع به اجازه ورود و ترخیص ده دستگاه آمبولانس مورد نیاز دانشگاه تهران با استفاده از معافیت از پرداخت حقوق و عوارض گمرکی	۱۳۵۹/۱۲/۵	۴۵۵-ق ۱۳۵۹/۱۲/۷	—	۱۳۵۹/۱۲/۷	م/۸۰-ک ۶ ۱۳۵۹/۱۲/۷	۱۰۵۸۲ ۱۳۶۰/۴/۸
۱۹	لایحه الحاق یک تبصره به لایحه قانونی راجع به افزایش مدت مندرج در ماده ۳۸ قانون امور گمرکی از پنج سال به ده سال و تغییرات آن	۱۳۵۹/۱۱/۲۸	۴۲۷-ق ۱۳۵۹/۱۱/۳۰	(۴) —	۱۳۵۹/۱۲/۱۲	م/۷۴-ک ۱۴ ۱۳۵۹/۱۲/۱۲	۱۰۵۲۱ ۱۳۶۰/۱/۲۶
۲۰	لایحه تغییر نام وزارت بهداری و بهزیستی به وزارت بهداری	۱۳۵۹/۱۲/۱۰	۴۷۶-ق ۱۳۵۹/۱۲/۱۲	—	۱۳۵۹/۱۲/۱۳	م/۹۳-ک ۱۳ ۱۳۵۹/۱۲/۱۳	۱۰۵۲۱ ۱۳۶۰/۱/۲۶
۲۱	طرح تنظیم هزینه‌های درمانی و بهداشتی	۱۳۵۹/۱۲/۱۰	۴۷۸-ق ۱۳۵۹/۱۲/۱۲	—	۱۳۵۹/۱۲/۱۲	م/۹۴-ک ۱۳ ۱۳۵۹/۱۲/۱۳	۱۰۵۲۹ ۱۳۶۰/۲/۵
۲۲	لایحه الحاق یک تبصره به لایحه قانونی نحوه واگذاری ساختمان‌های احداث شده در شهرستان زلزله زده طبس و توابع آن	۱۳۵۹/۱۲/۱۰	۴۷۷-ق ۱۳۵۹/۱۲/۱۲	—	۱۳۵۹/۱۲/۱۳	م/۹۵-ک ۱ ۱۳۵۹/۱۲/۱۳	۱۰۵۲۱ ۱۳۶۰/۱/۲۶

۱. ظاهراً این قانون در روزنامه رسمی چاپ و منتشر نشده است.

۲ و ۳. نامه شورا فاقد شماره و تاریخ است.

۴. تقاضای استمهال بر اساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (براساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۲۳	لایحه راجع به اضافه شدن مدت شش ماه به موعد تسلیم ترازنامه و حساب سود و زیان و اظهارنامه مالیاتی شرکت‌های تحت نظر بنیاد مستضعفان	۱۳۵۹/۱۱/۱۹	ق-۴۴۸ ۱۳۵۹/۱۲/۴	—	۱۳۵۹/۱۲/۱۳	م-۷۸-ک-۱۹ ۱۳۵۹/۱۲/۱۳	۱۰۵۲۱ ۱۳۶۰/۱/۲۶
۲۴	ماده واحده قانونی تعیین سرپرست وزارتخانه‌های بی‌وزیر	۱۳۵۹/۱۲/۲۰	ق-۴۹۵ ۱۳۵۹/۱۲/۱۷	—	۱۳۵۹/۱۲/۲۰	م-۹۹-م ۱۳۵۹/۱۲/۲۰	۱۰۵۸۲ ۱۳۶۰/۴/۸
۲۵	لایحه راجع به نحوه اداره بنیاد مسکن و معاملات واحدهای مسکونی	۱۳۵۹/۱۲/۱۷	ق-۴۹۷ ۱۳۵۹/۱۲/۱۹	—	۱۳۵۹/۱۲/۲۶	م-۱۰۰-م ۱۳۵۹/۱۲/۲۶	۱۰۵۲۹ ۱۳۶۰/۲/۵
۲۶	طرح دولتی کردن بازرگانی خارجی	۱۳۵۹/۱۲/۲۶	ق-۵۲۲ ۱۳۵۹/۱۲/۲۸	—	۱۳۶۰/۱/۹	م-۱۷۵۱-م ۱۳۶۰/۱/۹	۱۰۵۴۸ ۱۳۶۰/۲/۲۷
۲۷	لایحه قانونی راجع به تفویض اختیارات و وظایف شورای عالی هواپیمایی کشوری	۱۳۵۹/۱۲/۲۷	ق-۵۲۸ ۱۳۶۰/۱/۸	—	۱۳۶۰/۱/۱۷	م-۱۷۶۴-م ۱۳۶۰/۱/۱۷	۱۰۵۸۲ ۱۳۶۰/۴/۸
۲۸	لایحه الحاق یک ماده به قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۰/۱/۲۵	ق-۵۵۹ ۱۳۶۰/۱/۲۳	—	۱۳۶۰/۱/۲۵	م-۱۹۴۹-ک-۲ ۱۳۶۰/۱/۲۵	۱۰۵۴۸ ۱۳۶۰/۲/۲۷
۲۹	لایحه راجع به لغو تعهد خدمت معلمان فارغ‌التحصیل مراکز تربیت معلم که مشمول لایحه پاکسازی می‌شوند	۱۳۶۰/۱/۱۹	ق-۵۵۴ ۱۳۶۰/۱/۲۲	—	۱۳۶۰/۱/۲۶	م-۱۹۱۹-م ۱۳۶۰/۱/۲۶	۱۰۵۴۸ ۱۳۶۰/۲/۲۷
۳۰	طرح قانونی تربیت بهداشت کار دهان و دندان به منظور گسترش خدمات درمانی و بهداشتی در روستاها	۱۳۶۰/۱/۲۳	ق-۵۶۶ ۱۳۶۰/۱/۲۶	—	۱۳۶۰/۱/۲۶	م-۱۹۶۳-م ۱۳۶۰/۱/۲۶	۱۰۵۴۸ ۱۳۶۰/۲/۲۷
۳۱	لایحه تمدید مدت اعتبار اجرای قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۰/۱/۲۶	ق-۵۵۸ ۱۳۶۰/۱/۲۳	—	۱۳۶۰/۱/۲۶	م-۱۹۴۸-ک-۲ ۱۳۶۰/۱/۲۶	۱۰۵۴۸ ۱۳۶۰/۲/۲۷
۳۲	لایحه اصلاح لایحه قانونی راجع به هزینه‌های ضروری و پیش‌بینی نشده از محل اعتبار موضوع تصویب‌نامه شماره ۶۷۴۴ مورخ ۱۳۵۸/۳/۲۷	۱۳۶۰/۲/۱	م-۲۰۸۹-م ۱۳۶۰/۲/۱۲	—	۱۳۶۰/۲/۱۲	م-۲۰۸۹-م ۱۳۶۰/۲/۱۲	۱۰۵۶۷ ۱۳۶۰/۳/۲۰

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (بر اساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۳۳	لایحه مربوط به کسر وجوهی که به عنوان ترمیم خرابی‌های ناشی از جنگ و یا به منظور کمک به افراد مناطق جنگ‌زده به حسابی که از طرف دولت تعیین گردیده پرداخت شده یا بشود از جمع درآمد مشمول مالیات	۱۳۶۰/۲/۶	۶۳۷-ق ۱۳۶۰/۲/۱۰	—	۱۳۶۰/۲/۱۷	۲۱۸۴/م ۱۳۶۰/۲/۱۷	۱۰۵۶۷ ۱۳۶۰/۳/۲۰
۳۴	لایحه راجع به ارجاع اختلافات ناشی از اجرا و فسخ قراردادهای منعقدہ فیما بین سازمان سابق غله و قند و شکر و چای کشور (سازمان کل غله کشور) و شرکت‌های کماندیت گزلفاشاف اینداستری یونورد (آلمان غربی) و ردگرین سایلوز لیمیتد (انگلیسی)	۱۳۶۰/۳/۱۹	۷۶۴-ق ۱۳۶۰/۳/۱۸	—	۱۳۶۰/۳/۱۹	۲۶۱۸/م ۱۳۶۰/۳/۱۹	۱۰۶۱۴ ۱۳۶۰/۵/۱۷
۳۵	لایحه اجازه انجام هزینه‌های کشور در چهار ماهه اول سال ۱۳۶۰	۱۳۶۰/۳/۱۹	۷۱۹-ق ۱۳۶۰/۳/۶	(۱) —	۱۳۶۰/۳/۱۹	۲۶۳۳/م ۱۳۶۰/۳/۱۹	۱۰۵۹۵ ۱۳۶۰/۴/۲۳
۳۶	طرح تعیین مهلت قانونی جهت اجرای اصل ۱۲۳ قانون اساسی	۱۳۶۰/۳/۲۰	۷۷۳-ق ۱۳۶۰/۳/۱۹	—	۱۳۶۰/۳/۲۰	۲۶۳۹/م ۱۳۶۰/۳/۲۰	۱۰۵۹۵ ۱۳۶۰/۴/۲۳
۳۷	طرح اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان	۱۳۶۰/۳/۶	۷۱۶-ق ۱۳۶۰/۳/۶	(۲) —	۱۳۶۰/۳/۱۶	۲۷۰۵/م ۱۳۶۰/۳/۲۰	۱۰۵۹۵ ۱۳۶۰/۴/۲۳
۳۸	لایحه ثبت اجباری بیماری‌های سرطانی	۱۳۶۰/۳/۱۸	۷۸۵-ق ۱۳۶۰/۳/۲۰	—	۱۳۶۰/۳/۲۱	۲۶۵۵/م ۱۳۶۰/۳/۲۱	۱۰۵۹۵ ۱۳۶۰/۴/۲۳
۳۹	لایحه راجع به ترانزیت کالا از کشتی به گمرکات داخل کشور بدون اخذ سپرده نقدی و ضمانت‌نامه بانکی	۱۳۶۰/۳/۱۷	۷۹۶-ق ۱۳۶۰/۳/۲۳	—	۱۳۶۰/۳/۲۶	۲۷۰۵/م ۱۳۶۰/۳/۲۶	۱۰۶۰۷ ۱۳۶۰/۵/۷
۴۰	اصلاحیه ماده ۲۵ آیین‌نامه معاملات دولتی مصوب ۱۳۵۴/۱۲/۲۸	۱۳۶۰/۳/۲۰	۷۹۸-ق ۱۳۶۰/۳/۲۳	—	۱۳۶۰/۳/۲۶	۲۷۰۴/م ۱۳۶۰/۳/۲۶	۱۰۶۰۷ ۱۳۶۰/۵/۷

۱ و ۲. تقاضای استمهال بر اساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (بر اساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۴۱	لایحه راجع به اخذ هزینه صدور کارت ملوانی و پروانه دریانوردی	۱۳۶۰/۳/۱۷	۷۷۰-ق ۱۳۶۰/۳/۱۹	—	۱۳۶۰/۳/۲۷	۲۶۳۸/م ۱۳۶۰/۳/۲۷	۱۰۶۰۷ ۱۳۶۰/۵/۷
۴۲	طرح قانونی آیین نامه چگونگی بررسی عدم کفایت سیاسی رئیس جمهور	۱۳۶۰/۳/۲۷	۸۴۰-ق ۱۳۶۰/۳/۲۶	—	۱۳۶۰/۳/۲۷	۲۰۳/۴۹ ۱۳۶۰/۳/۲۷	۱۰۵۹۵ ۱۳۶۰/۴/۲۳
۴۳	لایحه نظارت شورای نگهبان بر انتخابات ریاست جمهوری	۱۳۶۰/۴/۱۰	۸۶۸-ق ۱۳۶۰/۴/۱۱	—	۱۳۶۰/۴/۱۱	۲۸۸۹/م ۱۳۶۰/۴/۱۱	۱۰۶۰۷ ۱۳۶۰/۵/۷
۴۴	طرح الزام دولت جهت تهیه لایحه پیاده کردن اصل ۴۹ قانون اساسی در مدت چهار ماه	۱۳۶۰/۵/۲۰	۹۵۳-ق ۱۳۶۰/۵/۱۹	—	۱۳۶۰/۵/۲۰	۳۳۴۶ ۱۳۶۰/۵/۲۰	۱۰۹۵۱ ۱۳۶۰/۶/۱۰
۴۵	لایحه راجع به اجازه تعیین حکم برای رسیدگی به اختلافات بین شرکت ایرانی کالیسمین و شرکت فیلیپ برادرز در مورد فروش سنگ سرب	۱۳۶۰/۵/۱۹	۹۶۹-ق ۱۳۶۰/۵/۲۱	—	۱۳۶۰/۵/۲۶	۳۳۷۵ ۱۳۶۰/۵/۲۶	۱۰۶۵۱ ۱۳۶۰/۶/۱۰
۴۶	لایحه راجع به تمدید مهلت تسلیم اظهارنامه و ترازنامه و حساب سود و زیان شرکت های مشمول قانون حفاظت و توسعه صنایع ایران و لایحه قانونی تعیین مدیر یا مدیران موقت	۱۳۶۰/۵/۱۹	۹۷۰-ق ۱۳۶۰/۵/۲۱	—	۱۳۶۰/۵/۲۶	۳۳۷۶ ۱۳۶۰/۵/۲۶	۱۰۶۵۱ ۱۳۶۰/۶/۳۱
۴۷	لایحه راجع به اجازه تعیین نرخ برق برای مصارف خانگی، صنعتی، کشاورزی، تجاری و سایر مصارف	۱۳۶۰/۵/۲۰	۹۷۲-ق ۱۳۶۰/۵/۲۱	—	۱۳۶۰/۵/۲۶	۳۳۷۸ ۱۳۶۰/۵/۲۶	۱۰۶۵۱ ۱۳۶۰/۶/۳۱
۴۸	لایحه راجع به ارجاع اختلافات ناشی از اجرای قرارداد فیما بین شرکت سهامی تولید و انتقال نیروی ایران با شرکت اشکودا اکسپورت به داوری	۱۳۶۰/۵/۲۱	۱۰۳۴-ق ۱۳۶۰/۵/۲۴	—	۱۳۶۰/۵/۲۶	۳۴۰۱۰ ۱۳۶۰/۵/۲۶	۱۰۶۵۱ ۱۳۶۰/۶/۳۱
۴۹	لایحه راجع به تبدیل وضع استخدامی پنج نفر از کارکنان شرکت منحلۀ پاک لند	۱۳۶۰/۵/۲۱	۱۰۳۳-ق ۱۳۶۰/۵/۲۴	—	۱۳۶۰/۵/۲۶	۳۴۰۰ ۱۳۶۰/۵/۲۶	۱۰۶۵۱ ۱۳۶۰/۶/۳۱
۵۰	لایحه ترخیص و معافیت از پرداخت حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض و هزینه های گمرکی	۱۳۶۰/۵/۲۶	۱۰۹۷-ق ۱۳۶۰/۶/۱	—	۱۳۶۰/۶/۱	۳۴۵۷ ۱۳۶۰/۶/۱	۱۰۶۷۶ ۱۳۶۰/۷/۳۰

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (براساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۵۱	طرح قانونی رسیدگی به پرونده‌های کسری جمع‌داری	۱۳۶۰/۶/۱	۱۰۸۵-ق ۱۳۶۰/۶/۵	—	۱۳۶۰/۶/۸	۳۵۱ ۱۳۶۰/۶/۸	۱۰۶۷۶ ۱۳۶۰/۷/۳۰
۵۲	لایحه اصلاح لایحه قانونی تعیین حوزه مسؤولیت شرکت‌هوابیمایی ملی ایران در پروازهای داخل کشور	۱۳۶۰/۶/۱	۱۰۸۵-ق ۱۳۶۰/۶/۵	—	۱۳۶۰/۶/۸	۳۵۰۹ ۱۳۶۰/۶/۸	۱۰۶۷۶ ۱۳۶۰/۷/۳۰
۵۳	لایحه مربوط به ترخیص و معافیت از پرداخت حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض و هزینه‌های گمرکی هدایایی که از جانب اشخاص، جمعیت‌ها و مؤسسات خیریه برای کمک به مردم جنگ‌زده و آسیب‌دیده از کشورهای خارج تاکنون وارد ایران شده و یا خواهد شد	۱۳۶۰/۵/۲۶	۱۰۹۷-ق ۱۳۶۰/۶/۱۰	—	—	—	۱۰۶۷۶ ۱۳۶۰/۷/۳۰
۵۴	طرح قانونی آیین‌نامه استخدامی کارکنان مجلس شورای اسلامی ^(۱)	۱۳۶۰/۵/۲۸	۱۰۷۸-ق ۱۳۶۰/۶/۲	—	۱۳۶۰/۶/۱۲	۳۵۷۴ ۱۳۶۰/۶/۱۲	(۲) —
۵۵	لایحه تمدید مهلت قانونی مقرر در ماده ۴ قانون چگونگی مصرف ۱۵ میلیارد ریال برای هزینه‌های عمرانی طرح‌های عشایری	۱۳۶۰/۷/۵	۱۱۳۶-ق ۱۳۶۰/۷/۴	—	۱۳۶۰/۷/۵	۳۷۵۴ ۱۳۶۰/۷/۵	۱۰۶۷۳ ۱۳۶۰/۷/۲۷
۵۶	طرح قانونی در مورد تعویض اراضی سیاهدشتک مصوب شورای انقلاب با اراضی دیگر	۱۳۶۰/۷/۵	۱۱۳۸-ق ۱۳۶۰/۷/۴	—	۱۳۶۰/۷/۵	۳۷۵۶ ۱۳۶۰/۷/۵	۱۰۶۷۶ ۱۳۶۰/۷/۳۰

۱. این طرح طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به تصویب کمیسیون مشترک امور اداری و استخدامی و دیوان محاسبات و بودجه رسیده و به مدت دو سال به صورت آزمایشی قابل اجرا بوده است.

۲. ظاهراً این قانون در روزنامه رسمی چاپ و منتشر نشده است.

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (بر اساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۵۷	لایحه راجع به اجازه واگذاری اراضی داخلی شهرکها برای تأمین اعتبار مربوط به تکمیل ساختمانهای شهرکهای نیمه تمام دولتی	۱۳۶۰/۷/۶	۱۱۶۶-ق ۱۳۶۰/۷/۷	—	۱۳۶۰/۷/۸	۳۷۷۸ ۱۳۶۰/۷/۸	۱۰۶۸۸ ۱۳۶۰/۸/۱۴
۵۸	لایحه مربوط به تمدید مدت مذکور در تبصره لایحه قانونی راجع به اجازه خرید دستگاهها، تجهیزات، قطعات یدکی و سایر وسایل مربوط به دستگاههای ناوبری و ارتباطی و تجهیزات فرودگاهی وسیله سازمان هواپیمایی کشوری	۱۳۶۰/۷/۲	۱۱۳۴-ق ۱۳۶۰/۷/۴	—	۱۳۶۰/۷/۸	۳۷۷۷ ۱۳۶۰/۷/۸	۱۰۶۹۱ ۱۳۶۰/۸/۱۹
۵۹	طرح قانونی اصلاح قانون انتخابات میان دوره‌ای مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۰/۷/۶	۱۱۷۱-ق ۱۳۶۰/۷/۸	—	۱۳۶۰/۷/۸	۳۷۷۵ ۱۳۶۰/۷/۸	(۱) —
۶۰	لایحه راجع به اصلاح بند یک ماده ۲۰ قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی، آشامیدنی مصوب سال ۱۳۳۴	۱۳۶۰/۵/۲۸	۱۱۸۶-ق ۱۳۶۰/۷/۱۳	—	۱۳۶۰/۷/۱۴	۳۷۸۳ ۱۳۶۰/۷/۱۴	۱۰۶۸۸ ۱۳۶۰/۸/۱۴
۶۱	لایحه تشکیل سازمان بازرسی کل کشور	۱۳۶۰/۷/۱۹	۱۲۰۰-ق ۱۳۶۰/۷/۱۸	—	۱۳۶۰/۷/۲۱ ^(۲)	۳۸۱۶ ۱۳۶۰/۷/۲۱	۱۰۶۹۱ ۱۳۶۰/۸/۱۹
۶۲	لایحه تشخیص لزوم کارآموزی برای متقاضیان امر قضا	۱۳۶۰/۷/۲۱	۱۲۳۵-ق ۱۳۶۰/۷/۲۱	— ^(۳)	۱۳۶۰/۸/۲	۳۸۵۹ ۱۳۶۰/۸/۲	۱۰۷۰۴ ۱۳۶۰/۹/۴
۶۳	طرح قانونی الحاق یک بند (بند ۵) به ماده ۳ لایحه قانونی دادگاه مدنی خاص مصوب ۱۳۵۸/۷/۱ شورای انقلاب	۱۳۶۰/۷/۲۱	۱۲۳۶-ق ۱۳۶۰/۷/۲۶	—	۱۳۶۰/۸/۲	۳۸۵۸ ۱۳۶۰/۸/۲	۱۰۷۰۴ ۱۳۶۰/۹/۴

۱. ظاهراً این قانون در روزنامه رسمی چاپ و منتشر نشده است.

۲. شورای نگهبان در ذیل نظریه خود آورده است: «... بدیهی است مؤسسات عام‌المنفعه مذکور در بند (الف) ماده ۲ شامل مؤسسات عام‌المنفعه خصوصی که دولت در آن دخالتی ندارد نخواهد شد».

۳. تقاضای استمهال بر اساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهاری نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (بر اساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۶۴	لایحه اجازه به هیأت سه نفری جانشین هیأت‌های امانا	۱۳۶۰/۷/۲۳	۱۲۴۴-ق ۱۳۶۰/۷/۲۸	—	۱۳۶۰/۸/۲	۳۸۷۸ ۱۳۶۰/۸/۲	۱۰۷۰۴ ۱۳۶۰/۹/۴
۶۵	لایحه راجع به اصلاح ماده ۱۳ اساسنامه سازمان تأمین خدمات درمانی عائله درجه یک افسران و همافران و کارمندان ارتش و ژاندارمری و شهربانی مصوب تیرماه ۱۳۵۳	۱۳۶۰/۷/۲۱	۳۹۱۱-ق ۱۳۶۰/۸/۵	—	۱۳۶۰/۸/۶	۳۹۱۱ ۱۳۶۰/۸/۶	۱۰۷۰۴ ۱۳۶۰/۹/۴
۶۶	لایحه بخشودگی مطالبات وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی از مستخدمین دولت در مواردی که مقررات خاصی وجود ندارد	۱۳۶۰/۷/۲۸	۱۲۷۱-ق ۱۳۶۰/۸/۲	—	۱۳۶۰/۸/۶	۳۸۹۳ ۱۳۶۰/۸/۶	۱۰۷۰۴ ۱۳۶۰/۹/۴
۶۷	لایحه راجع به لغو لایحه قانونی الغاء ماده ۶ قانون ساختمان اتوبان تهران - کرج مصوب تیرماه ۱۳۴۴ و آیین‌نامه آن	۱۳۶۰/۷/۳۰	۳۹۸۴-ق ۱۳۶۰/۸/۲	—	۱۳۶۰/۸/۶	۳۸۹۴ ۱۳۶۰/۸/۶	۱۰۷۰۴ ۱۳۶۰/۹/۴
۶۸	لایحه راجع به الغاء تبصره ۳ ماده ۱۱ قانون تشکیل وزارت بهداری و بهزیستی	۱۳۶۰/۸/۳	۱۲۹۸-ق ۱۳۶۰/۸/۵	—	۱۳۶۰/۸/۶	۳۹۱۳ ۱۳۶۰/۸/۶	۱۰۷۰۴ ۱۳۶۰/۹/۴
۶۹	لایحه راجع به پرداخت فوق‌العاده اضافه‌کاری ساعتی کارمندان وزارت پست و تلگراف و تلفن که در بخش‌ها و روستاها برای شرکت مخابرات اضافه‌کاری انجام می‌دهند	۱۳۶۰/۸/۳	۱۲۹۹-ق ۱۳۶۰/۸/۵	—	۱۳۶۰/۸/۶	۳۹۰۷ ۱۳۶۰/۸/۶	۱۰۷۰۴ ۱۳۶۰/۹/۴
۷۰	لایحه راجع به اجازه پرداخت حقوق و فوق‌العاده‌های مستمر کارکنان دولت که به اسارت رژیم مزدور عراق درآمده و یا در مناطق اشغالی و جنگی باقی مانده‌اند به عائله تحت تکفل آن	۱۳۶۰/۸/۳	۱۲۹۴-ق ۱۳۶۰/۸/۵	—	۱۳۶۰/۸/۶	۳۹۰۸ ۱۳۶۰/۸/۶	۱۰۷۰۴ ۱۳۶۰/۹/۴
۷۱	لایحه تمدید مهلت مقرر لایحه قانونی تعیین حقوق خدمت وظیفه و مستمری کسانی که به صورت موقت در ارتش استخدام و به علت انجام وظیفه شهید و یا معلول شده‌اند	۱۳۶۰/۸/۳	۱۲۹۵-ق ۱۳۶۰/۸/۵	—	۱۳۶۰/۸/۶	۳۹۰۹ ۱۳۶۰/۸/۶	۱۰۷۰۴ ۱۳۶۰/۹/۴
۷۲	لایحه حذف سوبسید روغن نباتی که به صورت خام تحویل کارخانجات تولید روغن نباتی کشور می‌گردد	۱۳۶۰/۸/۳	۱۲۹۶-ق ۱۳۶۰/۸/۵	—	۱۳۶۰/۸/۶	۳۹۱۰ ۱۳۶۰/۸/۶	۱۰۷۰۴ ۱۳۶۰/۹/۴

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (بر اساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۷۳	طرح تهیه و تنظیم لایحه تقسیمات کشوری	۱۳۶۰/۸/۳	۳۹۰۴-ق ۱۳۶۰/۸/۴	—	۱۳۶۰/۸/۶	۳۹۰۴ ۱۳۶۰/۸/۶	۱۰۷۰۴ ۱۳۶۰/۹/۴
۷۴	لایحه راجع به الحاق یک تبصره به ماده ۲ قانون نظام صنفی	۱۳۶۰/۷/۲۱	۱۲۵۶-ق ۱۳۶۰/۷/۳۰	—	۱۳۶۰/۸/۷	۳۸۸۴ ۱۳۶۰/۸/۷	۱۰۷۰۴ ۱۳۶۰/۹/۴
۷۵	لایحه الحاق سازمان قضایی ارتش به دادگستری جمهوری اسلامی ایران	۱۳۶۰/۸/۱۰	۱۳۶۳-ق ۱۳۶۰/۸/۱۲	—	۱۳۶۰/۸/۱۹ ^(۱)	۳۹۳۴ ۱۳۶۰/۸/۱۹	۱۰۷۱۳ ۱۳۶۰/۹/۱۵
۷۶	لایحه راجع به تخلیه کالاها از کشتی‌ها به طریق دوبه‌کاری	۱۳۶۰/۸/۱۰	۱۳۶۱-ق ۱۳۶۰/۸/۱۱	—	۱۳۶۰/۸/۲۰	۳۹۴۹ ۱۳۶۰/۸/۲۰	۱۰۷۱۳ ۱۳۶۰/۹/۱۵
۷۷	طرح قانونی تعیین تکلیف نمایندگانی که به علت غیبت از انجام وظایف وکالت بازمانده‌اند	۱۳۶۰/۸/۲۴	۱۳۹۲-ق ۱۳۶۰/۸/۲۳	—	۱۳۶۰/۸/۲۴	۳۹۶۶ ۱۳۶۰/۸/۲۴	(۲) —
۷۸	لایحه وصول مالیات از اتومبیل‌های غیرسواری و اصلاح بعضی از مواد قانون مالیات‌های مستقیم و اصلاحیه‌های بعدی	۱۳۶۰/۸/۷	۱۳۶۷-ق ۱۳۶۰/۸/۱۴	— ^(۳)	۱۳۶۰/۸/۲۸	۱۳۶۰/۸/۲۸	۱۰۷۱۳ ۱۳۶۰/۹/۱۵
۷۹	تفسیر قانونی مجلس شورای اسلامی در خصوص لایحه قانونی تقلیل اجاره‌بهای واحدهای مسکونی مصوب ۱۳۵۸/۸/۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران	۱۳۶۰/۸/۱۹	۱۳۸۱-ق ۱۳۶۰/۸/۲۳	—	۱۳۶۰/۸/۲۸	۳۹۶۴ ۱۳۶۰/۸/۲۸	(۴) —

۱. شورای نگهبان در ذیل نظریه خود آورده است: «... لازم به تذکر است که طبق اصل ۵۳ قانون اساسی وجوهی که از صاحبان کالا دریافت می‌شود باید مانند سایر دریافت‌های دولت در حساب‌های خزانه‌داری کل واریز و متمرکز شود».
- ۲ و ۴. ظاهراً قوانین مذکور در روزنامه رسمی چاپ و منتشر نشده است.
۳. تقاضای استمهال بر اساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (بر اساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۸۰	طرح تفسیر قانونی مجلس شورای اسلامی در خصوص ماده یک قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان مصوب ۱۳۶۰/۳/۴ و تبصره آن	۱۳۶۰/۸/۱۹	۱۳۸۲-ق ۱۳۶۰/۸/۲۳	—	۱۳۶۰/۸/۲۸	۳۹۶۷ ۱۳۶۰/۸/۲۸	(۱) —
۸۱	لایحه خدمت یک‌ماهه پزشکان و وابستگان حرفه پزشکی و پیراپزشکی	۱۳۶۰/۸/۲۴	۱۴۴۵-ق ۱۳۶۰/۹/۲	—	۱۳۶۰/۹/۴	۳۹۹۳ ۱۳۶۰/۹/۴	۱۰۷۲۷ ۱۳۶۰/۱۰/۲
۸۲	لایحه راجع به لغو حق مرغوبیت	۱۳۶۰/۸/۲۸	۱۴۵۲-ق ۱۳۶۰/۹/۴	—	۱۳۶۰/۹/۵	۴۰۰۴ ۱۳۶۰/۹/۵	۱۰۷۳۴ ۱۳۶۰/۱۰/۱۰
۸۳	لایحه بخشودگی خسارت تأدیه قبوض اقساطی زارعین مشمول قوانین و مقررات اصلاحات ارضی	۱۳۶۰/۹/۱	۱۴۴۸-ق ۱۳۶۰/۹/۴	—	۱۳۶۰/۹/۵	۴۰۰۱ ۱۳۶۰/۹/۵	۱۰۷۲۷ ۱۳۶۰/۱۰/۲
۸۴	طرح قانونی اصلاح تبصره ۵۸ قانون بودجه سال ۱۳۶۰	۱۳۶۰/۹/۳	۱۴۴۹-ق ۱۳۶۰/۹/۴	—	۱۳۶۰/۹/۵	۴۰۰۲ ۱۳۶۰/۹/۵	۱۰۷۳۴ ۱۳۶۰/۱۰/۱۰
۸۵	لایحه راجع به توزیع رایگان مراسلات پستی نیروهای مسلح و افرادی که در مناطق جنگی با رژیم بعث عراق درگیر جنگ هستند	۱۳۶۰/۹/۳	۱۴۵۰-ق ۱۳۶۰/۹/۴	—	۱۳۶۰/۹/۵	۴۰۰۳ ۱۳۶۰/۹/۵	۱۰۷۲۷ ۱۳۶۰/۱۰/۲
۸۶	لایحه مربوط به اصلاح تبصره ۲ ماده ۹۱ اصلاحی قانون استخدام ارتش جمهوری اسلامی ایران	۱۳۶۰/۹/۴	۱۴۸۵-ق ۱۳۶۰/۹/۸	—	۱۳۶۰/۹/۱۷	۴۰۱۸ ۱۳۶۰/۹/۱۷	۱۰۷۳۴ ۱۳۶۰/۱۰/۱۰
۸۷	لایحه اصلاح لایحه قانونی راجع به تعیین حداکثر مبلغ وام مسکن و الحاق یک ماده و یک تبصره به لایحه قانونی مذکور	۱۳۶۰/۹/۸	۱۵۱۸-ق ۱۳۶۰/۹/۱۲	—	۱۳۶۰/۹/۱۷	۴۰۱۷ ۱۳۶۰/۹/۱۷	۱۰۷۳۴ ۱۳۶۰/۱۰/۱۰
۸۸	لایحه راجع به اعاده به خدمت پرسنل ارتش جمهوری اسلامی ایران	۱۳۶۰/۹/۵	۱۴۸۷-ق ۱۳۶۰/۹/۸	—	۱۳۶۰/۹/۱۷	۴۰۱۷ ۱۳۶۰/۹/۱۷	۱۰۷۳۴ ۱۳۶۰/۱۰/۱۰

۱. ظاهراً این قانون در روزنامه رسمی چاپ و منتشر نشده است.

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (براساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۸۹	لایحه راجع به الحاق یک تبصره به لایحه قانونی مربوط به ضبط اسکناس‌هایی که به طور غیرقانونی وارد کشور می‌شوند مصوب ۱۳۵۹/۲/۱۷	۱۳۶۰/۹/۳	۱۵۱۹-ق ۱۳۶۰/۹/۱۲	—	۱۳۶۰/۹/۱۸	۴۰۳۳ ۱۳۶۰/۹/۱۸	۱۰۷۳۴ ۱۳۶۰/۱۰/۱۰
۹۰	لایحه راجع به لغو لایحه قانونی شمول مقررات قانونی استخدام کشوری به کارمندان غیرنظامی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	۱۳۶۰/۸/۲۶	۱۵۱۷-ق ۱۳۶۰/۹/۱۲	—	۱۳۶۰/۹/۲۳	۴۰۳۵ ۱۳۶۰/۹/۲۳	۱۰۷۳۸ ۱۳۶۰/۱۰/۱۵
۹۱	لایحه راجع به انحلال سازمان معاملات تریاک	۱۳۶۰/۹/۳	۱۵۵۹-ق ۱۳۶۰/۹/۱۸	—	۱۳۶۰/۹/۲۳	۴۰۵۷ ۱۳۶۰/۹/۲۳	۱۰۷۳۸ ۱۳۶۰/۱۰/۱۵
۹۲	طرح قانونی برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان مجلس و عائله تحت تکفل آنان در مقابل حوادث و سوانح ناشی از مسؤولیت‌های خطیر نمایندگی	۱۳۶۰/۹/۲	۱۵۶۴-ق ۱۳۶۰/۹/۱۹	—	۱۳۶۰/۹/۲۳	۴۰۶۳ ۱۳۶۰/۹/۲۳	۱۰۷۵۶ ۱۳۶۰/۱۱/۷
۹۳	لایحه راجع به اجازه دریافت مبلغ یک ریال به حق‌الثبت مرسوله سفارشی و بیمه و مبلغ دو ریال به حق‌الثبت هر امانت پستی	۱۳۶۰/۹/۱۷	۱۵۵۸-ق ۱۳۶۰/۹/۱۸	—	۱۳۶۰/۹/۲۳	۴۰۵۶ ۱۳۶۰/۹/۲۳	۱۰۷۳۸ ۱۳۶۰/۱۰/۱۵
۹۴	طرح تفسیر «تصاحب» مذکور در قانون شورای انقلاب جمهوری اسلامی مصوب ۱۳۵۸/۱۲/۲۵	۱۳۶۰/۹/۹	۱۵۰۳-ق ۱۳۶۰/۹/۹	۴۰۲۱ ۱۳۶۰/۹/۱۹	۱۳۶۰/۹/۲۸	۴۰۸۸ ۱۳۶۰/۹/۲۸	(۱) —
۹۵	لایحه راجع به حمل و نقل و مبادله محمولات و مرسولات پستی وزارت پست و تلگراف و تلفن توسط مؤسسات و شرکت‌های خصوصی حمل و نقل بار و مسافر	۱۳۶۰/۹/۱۵	۱۶۰۴-ق ۱۳۶۰/۹/۲۵	—	۱۳۶۰/۱۰/۳	۴۰۸۷ ۱۳۶۰/۱۰/۳	۱۰۷۵۶ ۱۳۶۰/۱۱/۷
۹۶	لایحه قانونی راجع به حمایت از پرسنلی که در راه انجام وظیفه به علت شرکت و مباشرت در خنثی‌سازی مواد منفجره جان خود را از دست داده و به درجه شهادت نائل می‌گردند	۱۳۶۰/۱۰/۷	۴۱۱۲-ق ۱۳۶۰/۱۰/۸	—	۱۳۶۰/۱۰/۸	۴۱۱۲ ۱۳۶۰/۱۰/۸	۱۰۷۶۴ ۱۳۶۰/۱۱/۱۷

۱. ظاهراً این قانون در روزنامه رسمی چاپ و منتشر نشده است.

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (براساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۹۷	لایحه راجع به الحاق یک بند به لایحه قانونی تعیین تکلیف کارکنان دربار سابق	۱۳۶۰/۹/۲۹	۱۶۵۲-ق ۱۳۶۰/۱۰/۲	—	۱۳۶۰/۱۰/۸	۴۱۰۵ ۱۳۶۰/۱۰/۸	۱۰۷۹۰ ۱۳۶۰/۱۲/۱۸
۹۸	لایحه تجدیدنظر در قیمت واحد بهای مواد غذایی واحدهای ارتش جمهوری اسلامی ایران	۱۳۶۰/۹/۲۹	۱۶۲۹-ق ۱۳۶۰/۱۰/۱	—	۱۳۶۰/۱۰/۸	۴۰۹۸ ۱۳۶۰/۱۰/۸	۱۰۷۵۶ ۱۳۶۰/۱۱/۷
۹۹	تفسیر قانونی مجلس شورای اسلامی در خصوص بند «ب» ماده ۳ قانون بنیاد امور جنگ‌زدگان	۱۳۶۰/۱۰/۱	۱۶۵۶-ق ۱۳۶۰/۱۰/۳	—	۱۳۶۰/۱۰/۸	۴۱۱۱ ۱۳۶۰/۱۰/۸	(۱) —
۱۰۰	لایحه راجع به مجوز استخدام توسط وزارت دفاع ملی	۱۳۶۰/۱۰/۲	۱۶۶۱-ق ۱۳۶۰/۱۰/۵	—	۱۳۶۰/۱۰/۱۰	۴۱۱۴ ۱۳۶۰/۱۰/۱۰	۱۰۷۶۴ ۱۳۶۰/۱۱/۱۷
۱۰۱	لایحه راجع به اصلاح قانون استخدام سربازان وظیفه به صورت پیمانی برای خدمت در مشاغل فنی و تخصصی مورد نیاز نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	۱۳۶۰/۱۰/۷	۱۷۱۵-ق ۱۳۶۰/۱۰/۸	—	۱۳۶۰/۱۰/۱۰	۴۱۳۳ ۱۳۶۰/۱۰/۱۰	۱۰۷۵۶ ۱۳۶۰/۱۱/۱۷
۱۰۲	لایحه قانونی به حساب گرفتن اسناد هزینه مربوط به پرداخت حقوق و مزایای کارکنان کشت و صنعت خوزستان که به وزارت کشاورزی و عمران روستایی منتقل شده‌اند طبق مقررات مالی و ضوابط مورد عمل سازمان آب و برق خوزستان	۱۳۶۰/۱۰/۷	۱۶۹۴-ق ۱۳۶۰/۱۰/۸	—	۱۳۶۰/۱۰/۱۰	۴۱۲۴ ۱۳۶۰/۱۰/۱۰	(۲) —
۱۰۳	لایحه راجع به تغییر نام شرکت سهامی بخش کود شیمیایی به «شرکت سهامی پخش کود شیمیایی و تولید سم»	۱۳۶۰/۱۰/۷	۱۶۹۳-ق ۱۳۶۰/۱۰/۸	—	۱۳۶۰/۱۰/۱۰	۴۱۲۳ ۱۳۶۰/۱۰/۱۰	۱۰۷۶۴ ۱۳۶۰/۱۱/۱۷
۱۰۴	لایحه قانونی راجع به تغییر نام سازمان خبرگزاری پارس به سازمان خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران	۱۳۶۰/۱۰/۸	۱۷۱۲-ق ۱۳۶۰/۱۰/۹	—	۱۳۶۰/۱۰/۱۰	۴۱۳۰ ۱۳۶۰/۱۰/۱۰	۱۰۷۵۶ ۱۳۶۰/۱۱/۷

۱ و ۲. ظاهراً قوانین مذکور در روزنامه رسمی چاپ و منتشر نشده است.

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظہار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (بر اساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۱۰۵	لایحه قانونی راجع به تعیین حقوق ماهانه پرسنلی که به ترفیع درجه نائل می‌شوند	۱۳۶۰/۱۰/۷	۱۷۱۴-ق ۱۳۶۰/۱۰/۹	—	۱۳۶۰/۱۰/۱۰	۴۱۳۲ ۱۳۶۰/۱۰/۱۰	۱۰۷۶۴ ۱۳۶۰/۱۱/۱۷
۱۰۶	لایحه راجع به اجازه ارجاع به داوری و تعیین داور برای دعاوی علیه بانک‌ها در خارج از کشور به بانک مرکزی ایران	۱۳۶۰/۱۰/۱۵	۱۷۴۸-ق ۱۳۶۰/۱۰/۱۴	—	۱۳۶۰/۱۰/۱۵	۴۱۴۹ ۱۳۶۰/۱۰/۱۵	۱۰۷۷۸ ۱۳۶۰/۱۲/۴
۱۰۷	تفسیر قانونی مجلس شورای اسلامی در خصوص ردیف ۱۲۷۵۱۵ قسمت چهارم بودجه سال ۱۳۶۰	۱۳۶۰/۱۰/۷	۱۶۹۲-ق ۱۳۶۰/۱۰/۸	—	۱۳۶۰/۱۰/۱۷	۴۱۲۲ ۱۳۶۰/۱۰/۱۷	(۱) —
۱۰۸	لایحه راجع به اصلاح بند «ج» لایحه قانونی تجدیدنظر در اختیارات کمیته موضوع تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۵۸ و چگونگی ادامه فعالیت مدیران تصفیه شده دستگاه‌هایی که منحل شده‌اند	۱۳۶۰/۱۰/۱	۱۷۱۳-ق ۱۳۶۰/۱۰/۹	—	۱۳۶۰/۱۰/۱۷	۴۱۳۱ ۱۳۶۰/۱۰/۱۷	۱۰۷۷۸ ۱۳۶۰/۱۲/۴
۱۰۹	لایحه قانونی راجع به اصلاح ماده ۶۶ قانون استخدام نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	۱۳۶۰/۱۰/۱۰	۱۷۴۴-ق ۱۳۶۰/۱۰/۱۲	—	۱۳۶۰/۱۰/۲۱	۴۱۴۳ ۱۳۶۰/۱۰/۲۱	۱۰۷۷۸ ۱۳۶۰/۱۲/۴
۱۱۰	لایحه راجع به بخشودگی اقساط ۸ دستگاه خانه‌های سازمانی شرکت سهامی زرایی عدالت	۱۳۶۰/۱۰/۱۳	۱۷۸۳-ق ۱۳۶۰/۱۰/۱۶	—	۱۳۶۰/۱۰/۲۱	۴۱۵۹ ۱۳۶۰/۱۰/۲۱	۱۰۷۷۸ ۱۳۶۰/۱۲/۴
۱۱۱	تفسیر قانونی مجلس شورای اسلامی پیرامون اجرای قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان و قانون خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی	۱۳۶۰/۱۰/۲۰	۱۸۳۱-ق ۱۳۶۰/۱۰/۲۱	—	۱۳۶۰/۱۰/۳۰	۴۱۸۶ ۱۳۶۰/۱۰/۳۰	(۲) —
۱۱۲	لایحه ترمیم اعتبار هزینه‌های ناشی از جنگ تحمیلی و منابع تأمین اعتبار قانون بودجه سال ۱۳۶۰	۱۳۶۰/۱۰/۲۰	۱۸۴۰-ق ۱۳۶۰/۱۰/۲۲	—	۱۳۶۰/۱۰/۳۰	۴۱۹۲ ۱۳۶۰/۱۰/۳۰	۱۰۷۷۸ ۱۳۶۰/۱۲/۴
۱۱۳	لایحه تشکیل گروه صنایع وزارت دفاع ملی	۱۳۶۰/۱۰/۱۳	۱۸۳۳-ق ۱۳۶۰/۱۰/۲۱	—	۱۳۶۰/۱۰/۳۰	۴۱۸۸ ۱۳۶۰/۱۰/۳۰	۱۰۷۷۸ ۱۳۶۰/۱۲/۴

۱ و ۲. ظاهراً قوانین مذکور در روزنامه رسمی چاپ و منتشر نشده است.

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (بر اساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۱۱۴	لایحه اصلاح ماده ۱۲ اساسنامه شرکت سهامی گسترش خدمات بازرگانی	۱۳۶۰/۱۰/۲۰	۱۸۳۰-ق ۱۳۶۰/۱۰/۲۱	—	۱۳۶۰/۱۰/۳۰	۴۱۸۵ ۱۳۶۰/۱۰/۳۰	۱۰۷۷۸ ۱۳۶۰/۱۲/۴
۱۱۵	لایحه مربوط به وضع خدمتی داوطلبان غیر نظامی که در مناطق عملیاتی با نیروهای مسلح همکاری می‌نمایند	۱۳۶۰/۱۰/۱۴	۱۸۳۴-ق ۱۳۶۰/۱۰/۲۱	—	۱۳۶۰/۱۰/۳۰	۴۱۸۹ ۱۳۶۰/۱۰/۳۰	۱۰۷۷۸ ۱۳۶۰/۱۲/۴
۱۱۶	لایحه راجع به هزینه سرانه واحدهای آموزشی وابسته به وزارت آموزش و پرورش	۱۳۶۰/۱۰/۲۰	۱۸۳۹-ق ۱۳۶۰/۱۰/۲۱	—	۱۳۶۰/۱۰/۳۰	۴۱۹۱ ۱۳۶۰/۱۰/۳۰	۱۰۷۷۸ ۱۳۶۰/۱۲/۴
۱۱۷	لایحه راجع به الحاق ماده واحده به قانون گذرنامه مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰ راجع به شرایط صدور گذرنامه برای رانندگان و کمک‌رانندگان خط ترانزیت موضوع ماده ۴ آیین‌نامه اجرایی قانون تأمین اعتبارات عمرانی مصوب ۱۳۴۳/۹/۲۴ که از معافیت پرداخت عوارض گذرنامه استفاده می‌نماید	۱۳۶۰/۱۰/۱۶	۱۸۵۱-ق ۱۳۶۰/۱۰/۲۷	—	۱۳۶۰/۱۱/۵	۴۲۰۰ ۱۳۶۰/۱۱/۵	۱۰۷۹۰ ۱۳۶۰/۱۲/۱۸
۱۱۸	لایحه راجع به حذف شهرستان گرمسار از ردیف شهرستان‌های مندرج در اصلاحیه تبصره ۲ ذیل ماده واحده قانون اعطای اعتبار برای اجرای قانون تربیت معلم و تعلیمات عمومی	۱۳۶۰/۱۱/۱۱	۱۹۷۵-ق ۱۳۶۰/۱۱/۱۳	—	۱۳۶۰/۱۱/۱۴	۴۲۵۵ ۱۳۶۰/۱۱/۱۴	(۱) — ۱۳۶۰/۱۱/۱۴
۱۱۹	لایحه راجع به نحوه شمول قانون استخدام کشوری درباره کارکنان دانشکده پزشکی	۱۳۶۰/۱۱/۱۳	۱۹۷۳-ق ۱۳۶۰/۱۱/۱۳	—	۱۳۶۰/۱۱/۱۴	۴۲۵۳ ۱۳۶۰/۱۱/۱۴	(۲) — ۱۳۶۰/۱۱/۱۴
۱۲۰	لایحه راجع به همکاری مابین شرکت صادراتی تجهیزات عمومی کره و شرکت سهامی شیلات جنوب ایران	۱۳۶۰/۱۱/۸	۱۶۸۰-ق ۱۳۶۰/۱۱/۱۳	—	۱۳۶۰/۱۱/۱۵	۴۲۵۶ ۱۳۶۰/۱۱/۱۵	(۳) — ۱۳۶۰/۱۱/۱۵
۱۲۱	طرح الزام ارائه اساسنامه وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و نهادهای انقلابی به مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۰/۱۱/۱۸	۱۹۸۶-ق ۱۳۶۰/۱۱/۱۷	—	۱۳۶۰/۱۱/۱۸	۴۲۶۱ ۱۳۶۰/۱۱/۱۸	(۴) — ۱۳۶۰/۱۱/۱۸

۱، ۲، ۳ و ۴: ظاهراً قوانین مذکور در روزنامه رسمی چاپ و منتشر نشده است.

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (بر اساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۱۲۲	لایحه راجع به لفافبندی برای حمل امانات پستی	۱۳۶۰/۱۱/۱۵	۲۰۲۱-ق ۱۳۶۰/۱۱/۱۸	(۱) —	۱۳۶۰/۱۱/۲۹	۴۲۷۴ ۱۳۶۰/۱۱/۲۹	۱۰۸۱۰ ۱۳۶۱/۱/۲۱
۱۲۳	لایحه راجع به اصلاح لایحه قانونی الغاء قانون تشکیل سازمان غله و قند و شکر و جای کشور و تبصره آن	۱۳۶۰/۱۱/۱۵	۲۰۲۰-ق ۱۳۶۰/۱۱/۹	(۲) —	۱۳۶۰/۱۱/۲۹	۴۲۷۳ ۱۳۶۰/۱۱/۲۹	۱۰۸۱۰ ۱۳۶۱/۱/۲۱
۱۲۴	لایحه راجع به اعاده به خدمت کارکنان بازنشسته دولت	۱۳۶۰/۱۱/۱۸	۲۰۷۱-ق ۱۳۶۰/۱۱/۲۴	—	۱۳۶۰/۱۱/۲۹	۴۲۸۹ ۱۳۶۰/۱۱/۲۹	۱۰۸۱۰ ۱۳۶۱/۱/۲۱
۱۲۵	طرح قانونی تأسیس دبیرخانه شورای نگهبان	۱۳۶۰/۱۱/۴	۲۰۳۰-ق ۱۳۶۰/۱۱/۱۹	—	۱۳۶۰/۱۱/۲۹	۴۲۷۷ ۱۳۶۰/۱۱/۲۹	۱۰۸۱۰ ۱۳۶۱/۱/۲۱
۱۲۶	لایحه راجع به الحاق یک تبصره به ماده ۱ قانون تشدید مجازات مرتکبین جرائم مواد مخدر و اقدامات تأمینی درمانی به منظور مداوا و اشتغال به کار معتادین مصوب ۱۳۵۹/۳/۱۹ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران	۱۳۶۰/۱۲/۲	۲۰۹۷-ق ۱۳۶۰/۱۱/۲۹	—	۱۳۶۰/۱۲/۲	۴۳۰۷ ۱۳۶۰/۱۲/۲	۱۰۸۱۲ ۱۳۶۱/۱/۲۳
۱۲۷	لایحه اصلاح بعضی از مقررات و ارقام قانون بودجه سال ۱۳۶۰	۱۳۶۰/۱۱/۲۵	۲۰۷۹-ق ۱۳۶۰/۱۱/۲۶	—	۱۳۶۰/۱۲/۴	۴۲۹۶ ۱۳۶۰/۱۲/۴	۱۰۸۱۲ ۱۳۶۱/۱/۲۳
۱۲۸	لایحه هزینه بازبینی فیلمهای سینمایی داخلی و خارجی	۱۳۶۰/۱۱/۲۷	۲۱۱۳-ق ۱۳۶۰/۱۲/۲	—	۱۳۶۰/۱۲/۴	۴۳۰۹ ۱۳۶۰/۱۲/۴	۱۰۸۱۲ ۱۳۶۱/۱/۲۳
۱۲۹	لایحه راجع به کاهش جریمه متخلفین در صادرات فرش و لغو لایحه قانونی اصلاح قانون راجع به الحاق یک تبصره به بند ۱۱ ماده ۲۹ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۵۹/۴/۲۳ شورای انقلاب اسلامی	۱۳۶۰/۱۱/۱۸	۲۰۷۲-ق ۱۳۶۰/۱۱/۲۴	—	۱۳۶۰/۱۲/۴	۴۲۹۰ ۱۳۶۰/۱۲/۴	۱۰۸۱۲ ۱۳۶۱/۱/۲۳

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (بر اساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۱۳۰	لایحه راجع به الحاق یک تبصره به ماده واحده مربوط به لغو تعهدات فارغ التحصیلان مراکز تربیت معلم و مؤسسات وابسته مصوب ۱۳۵۸/۹/۱۷ شورای انقلاب اسلامی	۱۳۶۰/۱۲/۲	۲۱۴۳-ق ۱۳۶۰/۱۲/۴	—	۱۳۶۰/۱۲/۵	۴۳۱۷ ۱۳۶۰/۱۲/۵	۱۰۸۱۲ ۱۳۶۱/۱/۲۳
۱۳۱	لایحه راجع به هزینه‌های مربوط به بررسی پرونده تحصیلی دانشجویان ایرانی در خارج از کشور	۱۳۶۰/۱۲/۴	۲۱۶۷-ق ۱۳۶۰/۱۲/۸	—	۱۳۶۰/۱۲/۱۱	۴۳۳۱ ۱۳۶۰/۱۲/۱۱	۱۰۸۱۳ ۱۳۶۱/۱/۲۴
۱۳۲	لایحه اجاره ماشین‌آلات راهسازی	۱۳۶۰/۱۲/۹	۲۱۸۸-ق ۱۳۶۰/۱۲/۱۱	—	۱۳۶۰/۱۲/۱۲	۴۳۳۹ ۱۳۶۰/۱۲/۱۲	۱۰۸۱۳ ۱۳۶۱/۱/۲۴
۱۳۳	لایحه انحلال سازمان ملی خدمات اجتماعی	۱۳۶۰/۱۲/۹	۲۱۸۵-ق ۱۳۶۰/۱۲/۱۱	—	۱۳۶۰/۱۲/۱۲	۴۳۳۶ ۱۳۶۰/۱۲/۱۲	۱۰۸۱۲ ۱۳۶۱/۱/۲۳
۱۳۴	لایحه اصلاح ماده ۳ قانون استفاده از بی‌سیم‌های اختصاصی و غیر حرفه‌ای	۱۳۶۰/۱۲/۹	۲۱۸۶-ق ۱۳۶۰/۱۲/۱۱	—	۱۳۶۰/۱۲/۱۲	۴۳۳۷ ۱۳۶۰/۱۲/۱۲	۱۰۸۱۳ ۱۳۶۱/۱/۲۴
۱۳۵	لایحه اجازه تاکسیدرمی جانوران برای اشخاص حقیقی و حقوقی در قبال دریافت حق‌الزحمه	۱۳۶۰/۱۲/۹	۲۱۸۷-ق ۱۳۶۰/۱۲/۱۱	—	۱۳۶۰/۱۲/۱۲	۴۳۳۸ ۱۳۶۰/۱۲/۱۲	۱۰۸۱۳ ۱۳۶۱/۱/۲۴
۱۳۶	لایحه واگذاری ساختمان‌هایی که در رابطه با سیل و زلزله در مناطق مختلف کشور احداث شده یا می‌شود	۱۳۶۰/۱۲/۹	۲۱۸۹-ق ۱۳۶۰/۱۲/۱۱	—	۱۳۶۰/۱۲/۱۲	۴۳۴۰ ۱۳۶۰/۱۲/۱۲	۱۰۸۱۳ ۱۳۶۱/۱/۲۴
۱۳۷	لایحه راجع به واخواست و طرح دعوی نسبت به سفته و برات و چک‌هایی که امکان وصول وجه و یا اقامه دعوی نسبت به آنها در مناطق جنگی وجود ندارد	۱۳۶۰/۱۲/۴	۲۲۰۱-ق ۱۳۶۰/۱۲/۱۳	—	۱۳۶۰/۱۲/۱۹	۴۳۴۸ ۱۳۶۰/۱۲/۱۹	۱۰۸۱۳ ۱۳۶۱/۱/۲۴
۱۳۸	لایحه اصلاح بند «ج» لایحه قانونی راجع به کاخ‌های نیاوران و سعدآباد و نحوه ارزیابی و نگهداری اموال و الحاق ۴ تبصره به آن	۱۳۶۰/۱۲/۹	۲۲۰۲-ق ۱۳۶۰/۱۲/۱۳	—	۱۳۶۰/۱۲/۱۹	۴۳۴۹ ۱۳۶۰/۱۲/۱۹	۱۰۸۱۳ ۱۳۶۱/۱/۲۴
۱۳۹	لایحه بودجه سال ۱۳۶۱	۱۳۶۰/۱۲/۲۶	۲۲۴۰-ق ۱۳۶۰/۱۲/۲۷	—	۱۳۶۰/۱۲/۲۹	۴۴۵۱ ۱۳۶۰/۱۲/۲۹	۱۰۸۱۴ ۱۳۶۱/۱/۲۶

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (براساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۱۴۰	لایحه در خصوص موافقتنامه فرهنگی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جماهیر عربی مردمی سوسیالیستی لیبی	۱۳۶۱/۱۲/۱	۳۸۶۹-ق ۱۳۶۱/۱۲/۲۴	۸۰۷۲ ۱۳۶۱/۱۲/۲۸	۱۳۶۱/۱/۱۶	۸۲۴۴ ۱۳۶۱/۱/۱۶	۱۱۱۰۶ ۱۳۶۲/۱/۲۵
۱۴۱	لایحه راجع به اصلاح لایحه قانونی معافیت پاسداران کمیته‌ها از انجام خدمت وظیفه مصوب ۱۳۵۹/۳/۱۴	۱۳۶۱/۱/۱۵	۲۲۶۵-ق ۱۳۶۱/۱/۲۱	—	۱۳۶۱/۱/۲۶	۴۵۲۷ ۱۳۶۱/۱/۲۶	۱۰۸۳۳ ۱۳۶۱/۲/۱۸
۱۴۲	لایحه تأسیس وزارت صنایع سنگین	۱۳۶۱/۱/۲۲	۲۳۱۱-ق ۱۳۶۱/۲/۱	—	۱۳۶۱/۲/۸	۴۵۴۷ ۱۳۶۱/۲/۸	۱۰۸۴۲ ۱۳۶۱/۲/۲۸
۱۴۳	لایحه تفویض اختیار نماینده شورای انقلاب به نماینده وزیر آموزش و پرورش در شورای مرکزی نهضت سوادآموزی	۱۳۶۱/۱/۲۲	۲۲۸۹-ق ۱۳۶۱/۱/۲۸	۴۵۳۳ ۱۳۶۱/۲/۷	۱۳۶۱/۲/۱۵	۴۵۸۲ ۱۳۶۱/۲/۱۵	۱۰۸۵۵ ۱۳۶۱/۳/۱۲
۱۴۴	لایحه اصلاح تبصره ۳ ماده ۳۶ قانون استخدام کشوری	۱۳۶۱/۱/۲۹	۲۳۱۲-ق ۱۳۶۱/۲/۱	۴۵۴۸ ۱۳۶۱/۲/۹	۱۳۶۱/۲/۱۵	۴۵۸۲ ۱۳۶۱/۲/۱۵	۱۰۸۵۵ ۱۳۶۱/۳/۱۲
۱۴۵	لایحه دوفوریتی تمدید مدت اعتبار اجرای قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۱/۳/۵	۲۴۲۱-ق ۱۳۶۱/۳/۴	—	۱۳۶۱/۳/۵	۴۶۵۲ ۱۳۶۱/۳/۵	۱۰۸۶۹ ۱۳۶۱/۳/۳۱
۱۴۶	لایحه دوفوریتی اصلاح تبصره ۳ الحاقی به ماده ۴۵ قانون انتخابات اولین دوره مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۱/۳/۵	^(۱) ۲۴۲۲-ق ۱۳۶۱/۳/۴	—	۱۳۶۱/۳/۵	۴۶۵۳ ۱۳۶۱/۳/۵	۱۰۸۶۹ ۱۳۶۱/۳/۳۱
۱۴۷	لایحه یک فوریتی انجام تعهدات ناشی از پرداخت مالیات بر درآمد قراردادهای پیمانکاری متعقد به بین شرکت توانیر و پیمانکاران خارجی	۱۳۶۱/۳/۲۳	۲۴۶۴-ق ۱۳۶۱/۳/۱۹	—	۱۳۶۱/۳/۲۳	۴۶۹۴ ۱۳۶۱/۳/۲۳	۱۰۸۹۳ ۱۳۶۱/۴/۲۹

۱. طرح‌ها و لوایح دوفوریتی طبق اصل نود و هفتم قانون اساسی با حضور اعضای شورای نگهبان در مجلس شورای اسلامی به تصویب می‌رسند و در همان جلسه شورای نگهبان نظر خود را اعلام می‌دارد، لذا مصوبه مجدداً به شورای نگهبان ارسال نمی‌شود؛ به همین دلیل شماره و تاریخ دعوتنامه مجلس شورای اسلامی از شورای نگهبان برای شرکت در جلسه علنی مجلس مقدم بر تاریخ تصویب مصوبه می‌باشد.

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظہار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (براساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۱۴۸	ماده واحده راجع به تجویز تعیین پایه شورای عالی قضایی	۱۳۶۱/۳/۲۵	۲۴۸۰-ق ۱۳۶۱/۳/۲۴	—	۱۳۶۱/۳/۲۵	— ۱۳۶۱/۳/۲۵	۱۰۸۹۳ ۱۳۶۱/۴/۲۹
۱۴۹	لایحه یک فوریتی الحاق تبصره های ۶ و ۷ به ماده واحده قانون الحاق سازمان های قضایی ارتش به دادگستری جمهوری اسلامی ایران	۱۳۶۱/۴/۱	۲۵۲۴-ق ۱۳۶۱/۱/۳۰	—	۱۳۶۱/۴/۱	۴۷۲۴ ۱۳۶۱/۴/۱	۱۰۸۹۳ ۱۳۶۱/۴/۲۹
۱۵۰	طرح اصلاح بند «ث» ماده ۳ قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان مجلس شورای اسلامی و عائله تحت تکفل آنان در مقابل حوادث و سوانح ناشی از مسؤولیت های خطیر نمایندگی	۱۳۶۱/۳/۲۷	۲۵۳۲-ق ۱۳۶۱/۳/۳۱	—	۱۳۶۱/۴/۳	۴۷۲۵ ۱۳۶۱/۴/۳	۱۰۸۹۹ ۱۳۶۱/۵/۶
۱۵۱	لایحه تعیین حداکثر حقوق بازنشستگی و وظیفه کارکنان دولت و مشمولین صندوق تأمین اجتماعی	۱۳۶۱/۳/۳۰	۲۵۳۵-ق ۱۳۶۱/۴/۱	—	۱۳۶۱/۴/۳	۴۷۳۴ ۱۳۶۱/۴/۳	۱۰۸۹۳ ۱۳۶۱/۴/۲۹
۱۵۲	لایحه انتقال یک هزار و یکصد و هشتاد و شش قلم اموال منقول و غیر منقول سازمان حفظ نباتات به شرکت هواپیمایی خدمات ویژه	۱۳۶۱/۳/۳۰	۲۵۳۷-ق ۱۳۶۱/۴/۱	—	۱۳۶۱/۴/۳	۴۷۳۶ ۱۳۶۱/۴/۳	۱۰۸۹۹ ۱۳۶۱/۵/۶
۱۵۳	لایحه الغای اجازه فروش خانه های سازمانی مصوب ۱۳۵۸/۷/۱۷ شورای انقلاب و اصلاحیه های بعدی	۱۳۶۱/۴/۳	۲۵۷۴-ق ۱۳۶۱/۴/۸	—	۱۳۶۱/۴/۱۰	۴۷۵۴ ۱۳۶۱/۴/۱۰	۱۰۸۹۹ ۱۳۶۱/۵/۶
۱۵۴	تفسیر قانونی مجلس شورای اسلامی راجع به قانون تجدید قرارداد و اجاره املاک و اموال موقوفه و تجدید انتخاب متولیان و امناء و نظار اماکن متبرکه مذهبی و مساجد مصوب ۱۳۵۸/۴/۲	۱۳۶۱/۴/۳	۲۵۷۵-ق ۱۳۶۱/۴/۸	—	۱۳۶۱/۴/۱۰	۴۷۵۵ ۱۳۶۱/۴/۱۰	(۱) —
۱۵۵	تفسیر قانونی مجلس شورای اسلامی راجع به قانون اصلاح ماده ۱۳ اساسنامه تأمین خدمات درمانی عائله درجه یک افسران و همافران و کارمندان ارتش و ژاندارمری و شهربانی مصوب ۱۳۵۳	۱۳۶۱/۴/۳	۲۵۷۶-ق ۱۳۶۱/۴/۸	—	۱۳۶۱/۴/۱۰	۴۷۵۶ ۱۳۶۱/۴/۱۰	(۲) —

۱ و ۲. ظاهراً این قانون در روزنامه رسمی چاپ و منتشر نشده است.

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (براساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۱۵۶	لایحه الحاق یک تبصره به ماده ۵ قانون تأمین خدمات درمانی مستخدمین دولت مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۲۷	۱۳۶۱/۴/۳	ق-۲۵۷۷ ۱۳۶۱/۴/۸	—	۱۳۶۱/۴/۱۰	ق-۴۷۵۷ ۱۳۶۱/۴/۱۰	ق-۱۰۸۹۹ ۱۳۶۱/۵/۶
۱۵۷	لایحه الحاق یک تبصره به ماده ۱۳۵ آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی	۱۳۶۱/۴/۶	ق-۲۵۷۷ ۱۳۶۱/۴/۸	—	۱۳۶۱/۴/۱۰	ق-۴۷۵۳ ۱۳۶۱/۴/۱۰	ق-۱۰۸۹۹ ۱۳۶۱/۵/۶
۱۵۸	لایحه یک فوریتی اصلاح تبصره ۵۷ قانون بودجه سال ۱۳۶۱	۱۳۶۱/۱/۱۳	ق-۲۵۸۹ ۱۳۶۱/۴/۱۰	—	۱۳۶۱/۴/۱۳	ق-۴۷۶۲ ۱۳۶۱/۴/۱۳	ق-۱۰۹۰۷ ۱۳۶۱/۵/۱۶
۱۵۹	طرح دوفوریتی منع دریافت خسارات و جراثیم و بهره مندرج در قانون تأمین اجتماعی	۱۳۶۱/۴/۱۳	ق-۲۵۸۹ ۱۳۶۱/۴/۱۰	—	۱۳۶۱/۴/۱۳ ^(۱)	ق-۴۷۶۱ ۱۳۶۱/۴/۱۳	ق-۱۰۹۰۷ ۱۳۶۱/۵/۱۶
۱۶۰	لایحه یک فوریتی اصلاح ماده ۵۳ قانون مرتکبین قاچاق و الحاق یک تبصره به آن	۱۳۶۱/۴/۲۷	ق-۲۶۶۸ ۱۳۶۱/۴/۲۳	—	۱۳۶۱/۴/۲۸	ق-۴۸۰۴ ۱۳۶۱/۴/۲۸	ق-۱۰۹۲۲ ۱۳۶۱/۶/۳
۱۶۱	طرح یک فوریتی الزام دولت به تقدیم لایحه‌ای در مورد نظام تبلیغاتی متحد	۱۳۶۱/۴/۲۷	ق-۲۶۷۲ ۱۳۶۱/۴/۲۳	—	۱۳۶۱/۴/۲۸	ق-۴۸۰۵ ۱۳۶۱/۴/۲۸	ق-۱۰۹۲۲ ۱۳۶۱/۶/۳
۱۶۲	لایحه اجازه منظور نمودن پرداخت‌های بانک مرکزی ایران بابت بدهی‌های دستگاه‌های دولتی به حساب دستگاه‌های مربوطه	۱۳۶۱/۴/۱۷	ق-۲۶۵۵ ۱۳۶۱/۴/۲۱	—	۱۳۶۱/۴/۲۹	ق-۴۷۹۲ ۱۳۶۱/۴/۲۹	ق-۱۰۹۲۲ ۱۳۶۱/۶/۳
۱۶۳	طرح قانونی خط‌مشی کلی و اصول برنامه‌های سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران	۱۳۶۱/۴/۱۷	ق-۲۶۵۶ ۱۳۶۱/۴/۲۱	—	۱۳۶۱/۴/۲۹	ق-۴۷۹۳ ۱۳۶۱/۴/۲۹	ق-۱۰۹۲۲ ۱۳۶۱/۶/۳
۱۶۴	طرح دوفوریتی الحاق یک تبصره به ماده ۱۵۲ آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۱/۵/۲۷	ق-۲۷۵۶ ۱۳۶۱/۵/۲۶	—	۱۳۶۱/۵/۲۸	ق-۴۵۲۹ ۱۳۶۱/۵/۲۸	ق- (۲) —

۱. شورای نگهبان طرح مزبور را به دلیل تصریح به حذف بهره و خسارت تأخیر تأدیه در لایحه قبلی دولت خلاف موازین شرع و قانون اساسی نشانخته است.

۲. ظاهراً این قانون در روزنامه رسمی چاپ و منتشر نشده است.

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (بر اساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۱۶۵	طرح دوفوریتی افتتاح سال اول دانشکده پزشکی	۱۳۶۱/۵/۳۱	۲۷۶۰-ق ۱۳۶۱/۵/۲۸	—	۱۳۶۱/۶/۱	۴۹۳۲ ۱۳۶۱/۶/۱	۱۰۹۳۹ ۱۳۶۱/۶/۲۴
۱۶۶	لایحه دوفوریتی راجع به فارغ التحصیلان رشته پزشکی و زنان و مامایی برای ورود به دوره تخصصی قبل از انجام خدمت سربازی و خدمات قانونی دیگر	۱۳۶۱/۶/۲	۲۷۷۹-ق ۱۳۶۱/۵/۳۱	—	۱۳۶۱/۶/۲	۴۹۴۳ ۱۳۶۱/۶/۲	۱۰۹۵۳ ۱۳۶۱/۷/۱۱
۱۶۷	طرح دوفوریتی الزام وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی به ارسال کلیه قوانین مورد عمل به شورای نگهبان	۱۳۶۱/۶/۱۴	۲۸۴۰-ق ۱۳۶۱/۶/۱۱	—	۱۳۶۱/۶/۱۴ ^(۱)	۵۰۹۱ ۱۳۶۱/۶/۱۴	(۲) —
۱۶۸	لایحه معافیت آن دسته از معلولین انقلاب اسلامی ایران که قادر به انجام کار می‌باشند؛ همچنین افراد خانواده شهدا و معلولین از شرط بند «ج» ماده ۱۴ قانون استخدام کشوری	۱۳۶۱/۶/۱۶	۲۸۸۶-ق ۱۳۶۱/۶/۲۰	—	۱۳۶۱/۶/۲۹	۵۲۷۷ ۱۳۶۱/۶/۲۹	۱۰۹۷۲ ۱۳۶۱/۸/۴
۱۶۹	لایحه تشکیل سازمان انتقال خون ایران	۱۳۶۱/۷/۱۵	۲۹۴۰-ق ۱۳۶۱/۷/۱۷	—	۱۳۶۱/۷/۲۱	۵۷۴۰ ۱۳۶۱/۷/۲۱	۱۰۹۸۵ ۱۳۶۱/۸/۲۲
۱۷۰	لایحه معافیت از حقوق و عوارض گمرکی و سود بازرگانی و عوارض به استثنای انبارداری و باربری لوازم پزشکی ارتوپدی، دارو که توسط بنیاد شهید وارد می‌شود	۱۳۶۱/۷/۱۵	۳۰۰۷-ق ۱۳۶۱/۷/۱۸	—	۱۳۶۱/۷/۲۲	۵۸۱۸ ۱۳۶۱/۷/۲۲	۱۰۹۸۷ ۱۳۶۱/۸/۲۴

۱. شورای نگهبان در ذیل نظریه خود آورده است: «وظایف شورای نگهبان در رابطه با بررسی قوانین و مقررات در قانون اساسی مشخص گردیده است؛ چون ماده واحده متضمن تعیین تکلیف از طرف مجلس شورای اسلامی در این مورد می‌باشد، با اکثریت آرا مغایر قانون اساسی شناخته شد. بدیهی است شورای نگهبان کماکان در اجرای مسؤولیت شرعی و قانونی خویش در بررسی و تشخیص قوانین مخالف موازین اسلامی همکاری با مسؤولین را معمول خواهد داشت».
۲. ظاهراً قانون مزبور در روزنامه رسمی چاپ و منتشر نشده است.

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (براساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۱۷۱	طرح الحاق دو تبصره به قانون انتخاب قضات دادگستری مصوب ۱۳۶۱/۲/۱۴	۱۳۶۱/۷/۱۲	۲۹۱۵-ق ۱۳۶۱/۷/۱۳	—	۱۳۶۱/۷/۲۲	۵۷۳۱ ۱۳۶۱/۷/۲۲	۱۰۹۸۷ ۱۳۶۱/۸/۲۴
۱۷۲	طرح قانونی برقراری حقوق وظیفه و مستمری برای محافظین و رانندگانی که به درجه رفیع شهادت نائل می‌شوند یا در راه انجام وظیفه فوت یا معلول شوند	۱۳۶۱/۸/۲	۳۰۳۷-ق ۱۳۶۱/۸/۴	—	۱۳۶۱/۸/۱۱	۶۱۳۰ ۱۳۶۱/۸/۱۱	۱۰۹۹۲ ۱۳۶۱/۸/۳۰
۱۷۳	لایحه راجع به اصلاح قسمتی از مواد قانون مالیات‌های مستقیم مصوب اسفندماه ۱۳۴۵ و اصلاحیه‌های بعدی	۱۳۶۱/۷/۲۹	۳۰۰۷-ق ۱۳۶۱/۸/۱	—	۱۳۶۱/۸/۱۱ ^(۱)	۶۰۵۴ ۱۳۶۱/۸/۱۱	۱۰۹۹۲ ۱۳۶۱/۸/۳۰
۱۷۴	طرح دوفوریتی افتتاح سال اول رشته‌های گروه فنی و مهندسی و گروه کشاورزی	۱۳۶۱/۸/۲۳	۳۰۷۵-ق ۱۳۶۱/۸/۲۰	—	۱۳۶۱/۸/۲۴	۶۲۸۷ ۱۳۶۱/۸/۲۴	۱۱۰۰۹ ۱۳۶۱/۹/۲۱
۱۷۵	لایحه راجع به اجازه استفاده اعضای هیأت علمی کلیه دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی از مزایای تبصره یک ماده واحده قانونی پرداخت حقوق و مزایای مستخدمین که تبدیل وضع یافته‌اند	۱۳۶۱/۸/۲۰	۳۰۹۲-ق ۱۳۶۱/۸/۲۵	—	۱۳۶۱/۹/۴	۶۳۲۵ ۱۳۶۱/۹/۴	۱۱۰۱۷ ۱۳۶۱/۱۰/۱
۱۷۶	طرح الحاق دو تبصره به مواد ۱۹۷ و ۱۹۸ آیین دادرسی کیفری	۱۳۶۱/۹/۳	۳۱۸۳-ق ۱۳۶۱/۹/—	—	۱۳۶۱/۹/۲۹	۶۷۰۳ ۱۳۶۱/۹/۲۹	۱۱۰۲۵ ۱۳۶۱/۱۰/۱۱
۱۷۷	لایحه مجازات اسلامی (مبحث دیات)	۱۳۶۱/۹/۲۴	۳۲۱۵-ق ۱۳۶۱/۹/۲۴	۶۵۳۹ ۱۳۶۱/۹/۲۲	۱۳۶۱/۱۰/۱	۶۸۲۷ ۱۳۶۱/۱۰/۱	۱۱۰۳۰ ۱۳۶۱/۱۰/۱۸
۱۷۸	لایحه اعتبارات بودجه مصوب شورای نگهبان	۱۳۶۱/۱۰/۷	۳۲۷۱-ق ۱۳۶۱/۱۰/۸	—	۱۳۶۱/۱۰/۱۵	۶۹۶۷ ۱۳۶۱/۱۰/۱۵	۱۱۰۵۶ ۱۳۶۱/۱۱/۱۸
۱۷۹	طرح دوفوریتی ایجاد تسهیلات در مقررات مالی اجرای طرح عمرانی کارخانه فولادسازی مبارکه	۱۳۶۱/۱۰/۲۸	۳۴۰۶-ق ۱۳۶۱/۱۰/۲۹	—	۱۳۶۱/۱۰/۳۰	۷۲۷۳ ۱۳۶۱/۱۰/۳۰	۱۱۰۷۳ ۱۳۶۱/۱۲/۸

۱. شورای نگهبان در ذیل نظریه خود آورده است: «... و از لحاظ شرعی نیز نظر به اینکه قوانین مالیاتی جدید با رعایت ضوابط اسلامی در دست تهیه است با توجه به ضرورت‌های فعلی و عدم اختلال امور به تأیید اکثریت فقهاء شورای نگهبان رسید».

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (بر اساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۱۸۰	لایحه قانونی اصلاح موادی از قانون مدنی	۱۳۶۱/۱۰/۸ ^(۱) ۱۳۶۱/۱۰/۲۳	۳۲۸۹-ق ۱۳۶۱/۱۰/۱۳ ۳۳۷-ک ق ۱۳۶۱/۱۰/۲۳	۷۱۶۸ ۱۳۶۱/۱۰/۲۳	۱۳۶۱/۱۱/۴ ^(۲)	۷۳۲۰ ۱۳۶۱/۱۱/۴	۱۱۰۸۴ ۱۳۶۱/۱۲/۲۱
۱۸۱	لایحه اجازه عضویت مرکز مبارزه با بیماری‌های ریوی در اتحادیه بین‌المللی مبارزه با سل	۱۳۶۱/۱۱/۳	۳۴۷۲-ق ۱۳۶۱/۱۱/۶	—	۱۳۶۱/۱۱/۱۱	۷۳۶۸ ۱۳۶۱/۱۱/۱۱	۱۱۰۷۳ ۱۳۶۱/۱۲/۸
۱۸۲	لایحه اجازه عضویت سازمان مبارزه با سرطان در فدراسیون آسیایی سازمان‌های مبارزه با سرطان	۱۳۶۱/۱۱/۳	۳۴۷۳-ق ۱۳۶۱/۱۱/۶	—	۱۳۶۱/۱۱/۱۱	۷۳۶۹ ۱۳۶۱/۱۱/۱۱	۱۱۰۷۳ ۱۳۶۱/۱۲/۸
۱۸۳	لایحه واگذاری مالکیت کلیه وسایل نقلیه‌ای که به شرکت واحد تحویل گردیده است	۱۳۶۱/۱۱/۵	۳۴۸۰-ق ۱۳۶۱/۱۱/۷	—	۱۳۶۱/۱۱/۱۱	۷۴۳۸ ۱۳۶۱/۱۱/۱۱	۱۱۰۷۳ ۱۳۶۱/۱۲/۸
۱۸۴	لایحه ترخیص اتومبیل‌های وارده به کشور توسط ساکنین جزایر خلیج فارس، استان سیستان و بلوچستان و لارستان	۱۳۶۱/۱۱/۳	۳۴۵۷-ق ۱۳۶۱/۱۱/۴	—	۱۳۶۱/۱۱/۱۲	۷۳۲۳ ۱۳۶۱/۱۱/۱۲	۱۱۰۷۳ ۱۳۶۱/۱۲/۸
۱۸۵	لایحه وصول وجه از متقاضیان صدور پروانه و تجدید پروانه حمل سلاح	۱۳۶۱/۱۱/۳	۳۴۷۴-ق ۱۳۶۱/۱۱/۶	—	۱۳۶۱/۱۱/۱۲	۷۳۸۷ ۱۳۶۱/۱۱/۱۲	۱۱۰۸۴ ۱۳۶۱/۱۲/۲۱
۱۸۶	لایحه الحاق یک تبصره به عنوان تبصره ۲ به ماده ۳ قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان	۱۳۶۱/۳/۷	۳۵۱۲-ق ۱۳۶۱/۱۱/۱۱	—	۱۳۶۱/۱۱/۱۳	۷۳۲۰ ۱۳۶۱/۱۱/۱۳	۱۱۰۷۳ ۱۳۶۱/۱۲/۸
۱۸۷	لایحه اجازه دریافت وجه در مقابل ارائه خدمات آزمایشگاهی و حق‌الزحمه کارشناسی	۱۳۶۱/۱۱/۳	۳۴۷۱-ق ۱۳۶۱/۱۱/۶	—	۱۳۶۱/۱۱/۱۶	۷۳۶۶ ۱۳۶۱/۱۱/۱۶	۱۱۰۷۳ ۱۳۶۱/۱۲/۸

۱. این لایحه در دو نوبت در کمیسیون امور قضایی مجلس طبق اصل ۸۵ قانون اساسی به تصویب رسیده است.

۲. شورای نگهبان در ذیل نظریه تأییدی خود آورده است: «اضافه نمودن عبارت «و در صورت میسر نشدن به اذن حاکم، طلاق داده می‌شود» به آخر ماده ۱۱۳ اصلاحی، مصوبه مذکور با اکثریت آراء مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد».

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (براساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۱۸۸	لایحه دوفوریتی اصلاح لایحه قانونی انتخاب ۳ نفر از قضات کشور برای عضویت در شورایعالی قضایی	۱۳۶۱/۱۱/۲۴	۳۶۰۶-ق ۱۳۶۱/۱۱/۲۰	—	۱۳۶۱/۱۱/۲۴	۷۶۳۶ ۱۳۶۱/۱۱/۲۴	۱۱۰۸۴ ۱۳۶۱/۱۲/۲۱
۱۸۹	لایحه دریافت حق ثبت نام داوطلبان استخدام	۱۳۶۱/۱۱/۲۴	۳۶۵۸-ق ۱۳۶۱/۱۱/۲۶	—	۱۳۶۱/۱۱/۲۷	۷۷۰۶ ۱۳۶۱/۱۱/۲۷	۱۱۰۸۴ ۱۳۶۱/۱۲/۲۱
۱۹۰	طرح معافیت یک نفر از فرزندان خانواده شهدا از خدمت نظام وظیفه	۱۳۶۱/۱۱/۲۵	۳۶۵۷-ق ۱۳۶۱/۱۱/۲۶	—	۱۳۶۱/۱۱/۲۷	۷۷۰۶ ۱۳۶۱/۱۱/۲۷	۱۱۰۸۴ ۱۳۶۱/۱۲/۲۱
۱۹۱	لایحه برقراری حقوق وظیفه از کارافتادگی و وظیفه عائله تحت تکفل جانبازان و شهدای انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و پرداخت حقوق و مزایای مجروحین جنگ تحمیلی و انقلاب اسلامی	۱۳۶۱/۱۱/۲۵	۳۶۷۴-ق ۱۳۶۱/۱۱/۲۷	—	۱۳۶۱/۱۲/۲	۷۷۲۴ ۱۳۶۱/۱۲/۲	۱۱۱۰۲ ۱۳۶۱/۱/۲۱
۱۹۲	لایحه اجازه تنظیم و تصویب بودجه سالانه بعضی از شهرداریهای مناطق جنگی بدون رعایت حد نصاب مقرر در ماده ۶۸ قانون شهرداریها	۱۳۶۱/۱۱/۲۵	۳۶۷۳-ق ۱۳۶۱/۱۱/۲۷	—	۱۳۶۱/۱۲/۲	۷۷۲۵ ۱۳۶۱/۱۲/۲	۱۱۱۰۲ ۱۳۶۱/۱/۲۱
۱۹۳	لایحه یکفوریتی تأسیس شرکت های سهامی حمل و نقل	۱۳۶۱/۱۲/۹	۳۷۸۰-ق ۱۳۶۱/۱۲/۷	—	۱۳۶۱/۱۲/۹	۷۸۵۱ ۱۳۶۱/۱۲/۹	۱۱۱۰۲ ۱۳۶۲/۱/۲۱
۱۹۴	لایحه تمدید مدت اجرای قانون وصول مالیات از اتومبیل های غیرسواری و اصلاح بعضی از مواد قانون مالیات های مستقیم و اصلاحیه های بعدی	۱۳۶۱/۱۲/۳	۳۷۹۰-ق ۱۳۶۱/۱۲/۸	—	۱۳۶۱/۱۲/۹	۷۸۶۶ ۱۳۶۱/۱۲/۹	۱۱۱۰۲ ۱۳۶۲/۱/۲۱
۱۹۵	طرح قانونی آیین نامه استخدامی کارکنان مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۰/۱۱/۱۴	—	—	۱۳۶۱/۱۲/۹	۷۸۶۸ ۱۳۶۱/۱۲/۹	۱۱۱۹۲ ۱۳۶۲/۵/۹
۱۹۶	لایحه موافقتنامه فرهنگی و هنری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری دموکراتیک خلق الجزایر	۱۳۶۱/۱۲/۲	۳۷۷۹-ق ۱۳۶۱/۱۲/۷	—	۱۳۶۱/۱۲/۱۰	۷۸۳۹ ۱۳۶۱/۱۲/۱۰	۱۱۱۰۶ ۱۳۶۱/۱/۲۵
۱۹۷	لایحه اصلاح قانون الغای اجازه فروش خانه های سازمانی مصوب ۱۳۶۱/۴/۳ مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۱/۱۲/۵	۳۸۰۵-ق ۱۳۶۱/۱۲/۱۰	—	۱۳۶۱/۱۲/۱۱	۷۹۰۶ ۱۳۶۱/۱۲/۱۱	۱۱۱۰۲ ۱۳۶۲/۱/۲۱

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (براساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۱۹۸	طرح یک فوریتی الزام دولت به تقدیم لایحه قانونی نفت و اساسنامه سازمان های تابعه	۱۳۶۱/۱۲/۱۵	_____ (۱)	_____	۱۳۶۱/۱۲/۱۶	۷۹۷۰ ۱۳۶۱/۱۲/۱۶	۱۱۱۰۲ ۱۳۶۲/۱/۲۱
۱۹۹	لایحه راجع به کمک بلاعوض دولت جمهوری اسلامی ایران به سیل زدگان یمن جنوبی	۱۳۶۲/۱/۱۴	۳۹۱۹-ق ۱۳۶۲/۱/۱۵	_____	۱۳۶۲/۱/۱۶	۸۲۴۱ ۱۳۶۲/۱/۱۶	۱۱۱۲۹ ۱۳۶۲/۲/۲۴
۲۰۰	لایحه راجع به اصلاح ماده ۲۰ آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی	۱۳۶۲/۱/۱۴	۳۹۲۰-ق ۱۳۶۲/۱/۱۵	_____	۱۳۶۲/۱/۲۲	۸۲۴۲ ۱۳۶۲/۱/۲۲	۱۱۱۲۹ ۱۳۶۲/۲/۲۴
۲۰۱	لایحه الحاق ۲ تبصره به عنوان تبصره ۳ و ۴ ماده واحده مربوط به انحلال سازمان ملی خدمات اجتماعی مصوب ۱۳۶۰/۱۲/۹ مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۲/۱/۲۱	۳۹۹۱-ق ۱۳۶۲/۱/۲۳	_____	۱۳۶۲/۱/۲۸	۸۲۹۸ ۱۳۶۲/۱/۲۸	۱۱۱۲۹ ۱۳۶۲/۲/۲۴
۲۰۲	طرح عفو و منع تعقیب دارندگان اسلحه غیرمجاز	۱۳۶۲/۱/۱۶	۴۰۰۱-ق ۱۳۶۲/۱/۲۴	_____	۱۳۶۲/۱/۲۹	۸۳۰۳ ۱۳۶۲/۱/۲۹	۱۱۱۲۹ ۱۳۶۲/۲/۲۴
۲۰۳	ماده واحده طرح دوفوریتی الزام دولت به تقدیم لایحه قانونی نظام تهیه و توزیع	۱۳۶۲/۱/۳۰	۴۰۴۴-ق ۱۳۶۲/۱/۲۸	_____	۱۳۶۲/۱/۳۰	۸۳۳۶ ۱۳۶۲/۱/۳۰	۱۱۱۲۹ ۱۳۶۲/۲/۲۴
۲۰۴	لایحه موافقتنامه بلندمدت بازرگانی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اسلامی پاکستان	۱۳۶۲/۱/۱۸	۳۹۹۲-ق ۱۳۶۲/۱/۲۳	_____	۱۳۶۲/۱/۳۱ ^(۲)	۸۲۷۹ ۱۳۶۲/۱/۳۱	۱۱۱۴۲ ۱۳۶۲/۳/۹
۲۰۵	لایحه بازنشستگی و وظیفه شانزده نفر از کارکنان شهرداری ها که از حقوق بازنشستگی و وظیفه استفاده نمی کنند	۱۳۶۲/۱/۲۸	۴۰۵۰-ق ۱۳۶۲/۱/۳۰	_____	۱۳۶۲/۲/۶	۸۳۸۵ ۱۳۶۲/۲/۶	۱۱۱۳۹ ۱۳۶۲/۳/۴

۱. نامه مجلس موجود نیست.

۲. شورای نگهبان در ذیل نظریه تأییدی خود آورده است: «در مورد بند «ج» و «د» رقم ۸ در صورتی که استفاده از خرجنگ برای امور طبی و منافع محله دیگر نباشد به تأیید اکثریت فقهای شورا نرسید».

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (براساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۲۰۶	طرح یک فوریتی حدود صلاحیت دادسراها و دادگاههای انقلاب	۱۳۶۲/۲/۱۱	۴۰۸۴-ق ۱۳۶۲/۲/۴	—	۱۳۶۲/۲/۱۲	۸۴۰۵ ۱۳۶۲/۲/۱۲	۱۱۱۳۹ ۱۳۶۲/۳/۱۴
۲۰۷	لایحه راجع به الحاق یک تبصره به قانون تشکیل سازمان تعاونی مصرف کادر نیروهای انتظامی	۱۳۶۲/۱/۳۰	۴۰۸۱-ق ۱۳۶۲/۲/۳	—	۱۳۶۲/۲/۱۳	۸۴۰۲ ۱۳۶۲/۲/۱۳	۱۱۱۴۶ ۱۳۶۲/۳/۱۴
۲۰۸	طرح قانونی الزام دولت به تدوین لایحه‌ای در مورد آیین عبادی - سیاسی حج	۱۳۶۲/۱/۲۸	۴۹۴۷-ق ۱۳۶۲/۱/۳۰	۸۳۸۱ ۱۳۶۲/۲/۶	۱۳۶۲/۲/۱۳	۸۵۰۴ ۱۳۶۲/۲/۱۴	۱۱۱۴۶ ۱۳۶۲/۳/۱۴
۲۰۹	طرح الحاق یک تبصره به ماده ۷ قانون سلامت نیروی انسانی درمانی - بهداشتی مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ شورای انقلاب	۱۳۶۲/۲/۵	۴۱۶۴-ق ۱۳۶۲/۲/۱۷	—	۱۳۶۲/۲/۱۸	۸۵۴۱ ۱۳۶۲/۲/۱۸	۱۱۱۴۶ ۱۳۶۲/۳/۱۴
۲۱۰	لایحه راجع به تأسیس شرکت سهامی آزمایشگاه فنی و مکانیک خاک (وابسته به وزارت راه و ترابری)	۱۳۶۲/۱/۲۸	۴۰۴۶-ق ۱۳۶۲/۱/۳۰	۸۳۸۲ ۱۳۶۲/۲/۶	۱۳۶۲/۲/۱۵	۸۵۴۲ ۱۳۶۲/۲/۱۸	۱۱۱۴۶ ۱۳۶۲/۳/۱۴
۲۱۱	لایحه راجع به اصلاح ماده ۳۸۰ آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی	۱۳۶۲/۲/۱۳	۴۱۵۳-ق ۱۳۶۲/۲/۱۳	—	۱۳۶۲/۲/۱۸	۸۵۰۲ ۱۳۶۲/۲/۱۸	۱۱۱۴۶ ۱۳۶۲/۳/۱۴
۲۱۲	طرح قانونی الحاق یک تبصره به قانون راجع به ترخیص اتومبیل‌های وارده به کشور توسط ساکنین جزایر خلیج فارس استان سیستان و بلوچستان و لارستان مصوب ۱۳۶۱/۱۱/۳	۱۳۶۲/۲/۸	۴۲۰۲-ق ۱۳۶۲/۲/۱۸	—	۱۳۶۲/۲/۲۰	۸۵۴۵ ۱۳۶۲/۲/۲۰	۱۱۱۴۶ ۱۳۶۲/۳/۱۴
۲۱۳	لایحه راجع به حقوق اعضای رسمی هیأت علمی، مربی لیسانس، مربی، استادیار، دانشیار دانشگاه‌ها و مؤسسات تحقیقاتی و وزارتخانه‌ها که بازنشسته، موظف و فوت شده یا بشوند	۱۳۶۲/۲/۱۸	۴۲۰۴-ق ۱۳۶۲/۲/۱۸	—	۱۳۶۲/۲/۲۰	۸۵۴۶ ۱۳۶۲/۲/۲۰	۱۱۱۴۶ ۱۳۶۲/۳/۱۴
۲۱۴	لایحه راجع به ادامه عضویت شرکت ملی نفت ایران در انجمن بین‌المللی اکتشاف و تولید	۱۳۶۲/۲/۱۸	۴۲۰۵-ق ۱۳۶۲/۲/۱۸	—	۱۳۶۲/۲/۲۰	۸۵۴۷ ۱۳۶۲/۲/۲۰	۱۱۱۴۶ ۱۳۶۲/۳/۱۴
۲۱۵	لایحه راجع به معافیت هزینه‌های گمرکی کالاهای کابوتاژی	۱۳۶۲/۲/۱۵	۴۱۹۴-ق ۱۳۶۲/۲/۱۸	—	۱۳۶۲/۲/۲۰	۸۵۴۹ ۱۳۶۲/۲/۲۰	۱۱۱۴۶ ۱۳۶۲/۳/۱۴

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استعمال شورا (براساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۲۱۶	لایحه راجع به ادامه عضویت شرکت ملی گاز ایران در اتحادیه بین‌المللی کار	۱۳۶۲/۲/۱۸	ق-۴۲۰۳ ۱۳۶۲/۲/۱۸	—	۱۳۶۲/۲/۲۰	۸۵۴۴ ۱۳۶۲/۲/۲۷	۱۱۱۴۶ ۱۳۶۲/۳/۱۴
۲۱۷	لایحه اصلاح قانون سهمیه تمبرهای یادگاری و جاری موزه تمبر مصوب ۱۳۴۹/۱۲/۳	۱۳۶۲/۲/۱۸	ق-۴۲۰۷ ۱۳۶۲/۲/۲۰	—	۱۳۶۲/۲/۲۷	۸۵۷۱ ۱۳۶۲/۲/۲۷	۱۱۱۵۸ ۱۳۶۲/۳/۲۹
۲۱۸	طرح رفع نقائص و تکمیل آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۲/۲/۱۸	ق-۴۲۰۸ ۱۳۶۲/۲/۲۰	—	۱۳۶۲/۲/۲۷	۸۵۷۲ ۱۳۶۲/۲/۲۷	۱۱۱۷۰ ۱۳۶۲/۴/۲
۲۱۹	طرح دوفوریتی تعیین ضوابط و شرایط وزیر اطلاعات	۱۳۶۲/۲/۲۹	ق-۴۲۸۵ ۱۳۶۲/۲/۲۷	—	۱۳۶۲/۲/۲۹	۸۶۰۷ ۱۳۶۲/۲/۲۹	۱۱۲۴۱ ۱۳۶۲/۷/۷
۲۲۰	لایحه اصلاح تبصره ماده ۳ قانون تأسیس وزارت صنایع سنگین	۱۳۶۲/۲/۲۷	ق-۴۳۱۶ ۱۳۶۲/۲/۳۱	—	۱۳۶۲/۳/۲	۸۶۴۲ ۱۳۶۲/۳/۲	۱۱۱۵۸ ۱۳۶۲/۳/۲۹
۲۲۱	لایحه راجع به انگشت‌نگاری	۱۳۶۲/۲/۲۷	ق-۴۳۱۵ ۱۳۶۲/۲/۳۱	—	۱۳۶۲/۳/۲	۸۶۴۴ ۱۳۶۲/۳/۲	۱۱۱۵۸ ۱۳۶۲/۳/۲۹
۲۲۲	لایحه اعطای معافیت مالیاتی کالاهایی که اجازه صدور دارند	۱۳۶۲/۲/۲۹	ق-۴۳۲۵ ۱۳۶۲/۳/۲	—	۱۳۶۲/۳/۱۲	۸۶۵۲ ۱۳۶۲/۳/۱۲	۱۱۱۷۴ ۱۳۶۲/۴/۱۸
۲۲۳	لایحه یک‌فوریتی اصلاح ماده ۲۵۵ قانون مالیات‌های مستقیم مصوب اسفندماه ۱۳۴۵	۱۳۶۲/۳/۲۴	ق-۴۴۶۰ ۱۳۶۲/۳/۲۶	—	۱۳۶۲/۳/۲۹	۸۹۴۸ ۱۳۶۲/۳/۲۹	۱۱۱۸۵ ۱۳۶۲/۵/۱
۲۲۴	لایحه اجازه ورود اتومبیل‌های نمایندگی‌های سیاسی و کنسولی مقیم ایران و اعضای رسمی آنها	۱۳۶۲/۳/۲۶	ق-۴۴۷۰ ۱۳۶۲/۳/۲۸	—	۱۳۶۲/۳/۳۱	۸۹۷۲ ۱۳۶۲/۳/۳۱	۱۱۱۹۲ ۱۳۶۲/۵/۹
۲۲۵	لایحه شمول مقررات برقراری حقوق وظیفه و مستمری وارث و حقوق و مزایای شهدای نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران نسبت به جوانمردان و دلاورمردان که به طور قراردادی استخدام شده‌اند	۱۳۶۲/۳/۲۶	ق-۴۴۶۹ ۱۳۶۲/۳/۲۸	—	۱۳۶۲/۳/۳۱	۸۹۷۳ ۱۳۶۲/۳/۳۱	۱۱۱۸۵ ۱۳۶۲/۵/۱
۲۲۶	لایحه اصلاح فصل سوم قانون گذرنامه مصوب ۱۰ اسفندماه ۱۳۵۱	۱۳۶۲/۳/۳۱	ق-۴۵۲۱ ۱۳۶۲/۴/۲	—	۱۳۶۲/۴/۵	۹۰۳۱ ۱۳۶۲/۴/۵	۱۱۱۸۸ ۱۳۶۲/۵/۴

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (براساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۲۲۷	طرح اصلاح مواد ۱۰ و ۱۱ آیین نامه استخدامی کارکنان مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۲/۳/۲۶	۴۵۰۸-ق ۱۳۶۲/۴/۱	—	۱۳۶۲/۴/۸	۸۹۹۷ ۱۳۶۲/۴/۸	۱۱۱۹۲ ۱۳۶۲/۵/۹
۲۲۸	لایحه ایجاد و نگهداری صندوق بازنشستگی کادر انتظامی سازمان پلیس قضایی	۱۳۶۲/۴/۱۵	۴۵۸۰-ق ۱۳۶۲/۴/۱۶	—	۱۳۶۲/۴/۱۹	۹۱۴۲ ۱۳۶۲/۴/۱۹	۱۱۱۹۶ ۱۳۶۲/۵/۱۳
۲۲۹	لایحه تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری	۱۳۶۲/۴/۱۵	۴۵۸۶-ق ۱۳۶۲/۴/۱۶	—	۱۳۶۲/۴/۲۰	۹۱۴۱ ۱۳۶۲/۴/۲۰	۱۱۲۰۰ ۱۳۶۲/۵/۱۸
۲۳۰	لایحه دوفوریتی تمدید مدت قانون اخذ هزینه صدور کارت ملوانی و پروانه دریانوردی	۱۳۶۲/۴/۲۰	۴۵۹۸-ق ۱۳۶۲/۴/۱۹	—	۱۳۶۲/۴/۲۲	۹۱۵۴ ۱۳۶۲/۴/۲۲	۱۱۲۰۰ ۱۳۶۲/۵/۱۸
۲۳۱	لایحه شمول قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان مجلس و عائله تحت تکفل آنان در مقابل حوادث و سوانح ناشی از مسؤولیت های خطیر نمایندگی و اصلاحیه های بعدی به اعضای شورای نگهبان	۱۳۶۲/۴/۱۹	۴۶۰۶-ق ۱۳۶۲/۴/۲۲	—	۱۳۶۲/۵/۲	۹۱۸۰ ۱۳۶۲/۵/۲	۱۱۲۰۹ ۱۳۶۲/۵/۳۰
۲۳۲	طرح الحاقی به عنوان تبصره ۳ به ماده ۳ قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان مصوب مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۲/۵/۶	۴۷۶۲-ق ۱۳۶۲/۵/۱۰	—	۱۳۶۲/۵/۱۲	۹۳۳۰ ۱۳۶۲/۵/۱۲	۱۱۲۲۳ ۱۳۶۲/۶/۱۵
۲۳۳	لایحه نحوه مصرف اعتبارات مربوط به برنامه عمران ملل متحد و اجازه به هزینه منظور نمودن هزینه های انجام شده سال ۱۳۵۹ وزارت امور خارجه	۱۳۶۲/۵/۶	۴۷۳۱-ق ۱۳۶۲/۵/۸	—	۱۳۶۲/۵/۱۲	۹۳۲۱ ۱۳۶۲/۵/۱۲	۱۱۲۲۳ ۱۳۶۲/۶/۱۵
۲۳۴	طرح اساسنامه گروه پارلمانی جمهوری اسلامی ایران عضو اتحادیه بین المجالیس	۱۳۶۲/۴/۲۰	۴۷۰۹-ق ۱۳۶۲/۵/۵	—	۱۳۶۲/۵/۱۳	۹۳۰۱ ۱۳۶۲/۵/۱۳	۱۱۲۲۳ ۱۳۶۲/۶/۱۵
۲۳۵	لایحه اجازه تأسیس مطب	۱۳۶۲/۵/۱۸	۴۸۲۷-ق ۱۳۶۲/۵/۲۰	—	۱۳۶۲/۵/۲۴	۹۴۰۱ ۱۳۶۲/۵/۲۴	۱۱۲۲۶ ۱۳۶۲/۶/۱۹

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (بر اساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۲۳۶	طرح تربیت تکنسین بهداشت و مبارزه با بیماری‌ها	۱۳۶۲/۵/۱۸	۴۸۲۷-ق ۱۳۶۲/۵/۲۰	—	۱۳۶۲/۵/۲۴	۹۴۰۳ ۱۳۶۲/۵/۲۴	۱۱۲۲۶ ۱۳۶۲/۶/۱۹
۲۳۷	لایحه راجع به حمایت از پرسنلی که در عملیات خنثی‌سازی مواد منفجره یا محترقه جان خود را از دست داده و یا معلول می‌شوند	۱۳۶۲/۵/۲۷	۴۸۷۲-ق ۱۳۶۲/۵/۳۱	—	۱۳۶۲/۶/۳	۹۴۶۱ ۱۳۶۲/۶/۳	۱۱۲۳۷ ۱۳۶۲/۷/۲
۲۳۸	طرح تسری مصوب مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۶۰ به سال‌های بعد	۱۳۶۲/۵/۳۰	۴۸۷۳-ق ۱۳۶۲/۵/۳۱	—	۱۳۶۲/۶/۳	۹۴۶۲ ۱۳۶۲/۶/۳	۱۱۲۳۷ ۱۳۶۲/۷/۶
۲۳۹	لایحه راجع به اصلاح ماده ۲۰ قانون برق ایران مصوب ۱۳۴۶	۱۳۶۲/۵/۲۰	۴۸۵۶-ق ۱۳۶۲/۵/۲۶	—	۱۳۶۲/۶/۶	۹۴۴۸ ۱۳۶۲/۶/۶	۱۱۲۳۷ ۱۳۶۲/۷/۲
۲۴۰	لایحه راجع به استمهال دولت پاکستان در رابطه با وام پانصد و هشتاد میلیون دلاری	۱۳۶۲/۶/۳	۴۹۰۸-ق ۱۳۶۲/۶/۶	—	۱۳۶۲/۶/۸	۹۵۲۵ ۱۳۶۲/۶/۸	۱۱۲۴۰ ۱۳۶۲/۷/۶
۲۴۱	طرح قانونی تصدی وزارتخانه‌های بی‌وزیر	۱۳۶۲/۶/۸	۴۹۲۹-ق ۱۳۶۲/۶/۷	—	۱۳۶۲/۶/۸	۹۵۲۹ ۱۳۶۲/۶/۸	۱۱۲۳۷ ۱۳۶۲/۷/۲
۲۴۲	لایحه الحاق یک بند با عنوان بند ۱۳ ماده ۱۰ لایحه قانونی مالیات بر درآمد حقوق مصوب ۱۳۵۹/۴/۲۱ شورای انقلاب	۱۳۶۲/۶/۸	۴۸۹۹-ق ۱۳۶۲/۶/۶	—	۱۳۶۲/۶/۹	۹۵۱۳ ۱۳۶۲/۶/۹	۱۱۲۳۷ ۱۳۶۲/۷/۲
۲۴۳	طرح قانونی تمدید قانون تأسیس وزارت معادن و فلزات	۱۳۶۲/۶/۸	۹۵۳۷-ق ۱۳۶۲/۶/۹	—	۱۳۶۲/۶/۹	۹۵۳۷ ۱۳۶۲/۶/۹	۱۱۲۳۷ ۱۳۶۲/۷/۲
۲۴۴	لایحه حذف آخر تبصره ۳۳ قانون بودجه سال ۱۳۶۲	۱۳۶۲/۷/۱۰	۴۹۴۵-ق ۱۳۶۲/۷/۶	—	۱۳۶۲/۷/۱۰	۹۶۷۱ ۱۳۶۲/۷/۱۰	۱۱۲۵۸ ۱۳۶۲/۷/۳۰
۲۴۵	طرح مقررات مالی شورای نگهبان	۱۳۶۲/۷/۱۰	۴۹۵۹-ق ۱۳۶۲/۷/۶	—	۱۳۶۲/۷/۱۰	۹۶۷۲ ۱۳۶۲/۷/۱۰	۱۱۲۵۸ ۱۳۶۲/۷/۳۰
۲۴۶	لایحه راجع به اصلاح تبصره ذیل ردیف ۴۸/۰۱ جدول ضمیمه قانون امور گمرکی	۱۳۶۲/۷/۱۰	۴۹۹۳-ق ۱۳۶۲/۷/۱۱	—	۱۳۶۲/۷/۱۳	۹۷۰۲ ۱۳۶۲/۷/۱۳	۱۱۲۶۸ ۱۳۶۲/۸/۱۱

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (بر اساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۲۴۷	لایحه راجع به افزایش سرمایه شرکت سهامی تأسیسات ساختمان از محل پرداختهای انجام شده از طرح خانههای سازمانی گارد منحل به خرید حمامهای پیش ساخته و آسانسورها	۱۳۶۲/۷/۱۰	۴۹۸۸-ق ۱۳۶۲/۷/۱۱	—	۱۳۶۲/۷/۱۴	۹۷۰۱ ۱۳۶۲/۷/۱۴	۱۱۲۶۸ ۱۳۶۲/۸/۱۱
۲۴۸	لایحه راجع به اصلاح قانون تأمین هزینه خدمات قرنطینه‌ای کشور	۱۳۶۲/۷/۱۲	۵۰۰۶-ق ۱۳۶۲/۷/۱۴	—	۱۳۶۲/۷/۱۹	۹۷۱۶ ۱۳۶۲/۷/۱۹	۱۱۲۶۸ ۱۳۶۲/۸/۱۱
۲۴۹	لایحه راجع به معافیت جامعه الامام الصادق (ع) از پرداخت مالیات بر درآمد و مالیات اراضی بایر و حق تمبر نقل و انتقالات املاک	۱۳۶۲/۸/۳	۵۱۳۴-ق ۱۳۶۲/۸/۵	—	۱۳۶۲/۸/۱۲	۹۸۶۱ ۱۳۶۲/۸/۱۲	۱۱۲۸۹ ۱۳۶۲/۹/۷
۲۵۰	لایحه راجع به الحاق دو تبصره به عنوان تبصره‌های ۱ و ۲ به ماده ۲۱ قانون مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی مصوب ۱۳۴۳/۳/۲۹	۱۳۶۲/۸/۵	۵۱۵۵-ق ۱۳۶۲/۸/۸	—	۱۳۶۲/۸/۱۶	۹۸۷۴ ۱۳۶۲/۸/۱۶	۱۱۲۸۹ ۱۳۶۲/۹/۱۹
۲۵۱	لایحه راجع به اصلاح ماده ۱۶ قانون گذرنامه مصوب پانزدهم اسفندماه ۱۳۵۱	۱۳۶۲/۸/۳	۵۱۳۶-ق ۱۳۶۲/۸/۵	—	۱۳۶۲/۸/۱۷	۹۸۶۳ ۱۳۶۲/۸/۱۷	۱۱۲۹۰ ۱۳۶۲/۹/۸
۲۵۲	طرح تأمین زنان و کودکان بی‌سرپرست	۱۳۶۲/۸/۱	۵۱۸۳-ق ۱۳۶۲/۸/۱۱	—	۱۳۶۲/۸/۱۷	۹۹۰۸ ۱۳۶۲/۸/۱۷	۱۱۲۹۸ ۱۳۶۲/۹/۱۹
۲۵۳	طرح قانونی مربوط به الزام دولت به دادن لایحه مقررات سالانه واردات و صادرات	۱۳۶۲/۸/۱	۵۱۸۴-ق ۱۳۶۲/۸/۱۲	—	۱۳۶۲/۸/۱۷	۹۹۰۹ ۱۳۶۲/۸/۱۷	۱۱۲۹۸ ۱۳۶۲/۹/۱۹
۲۵۴	لایحه راجع به اصلاح مواد ۱ و ۳۳ آیین‌نامه معاملات شهرداری تهران	۱۳۶۲/۸/۱۲	۵۱۸۸-ق ۱۳۶۲/۸/۱۴	—	۱۳۶۲/۸/۲۴	۹۹۱۰ ۱۳۶۲/۸/۲۴	۱۱۳۰۱ ۱۳۶۲/۹/۲۲
۲۵۵	لایحه راجع به معافیت از مالیات وجوهی که تحت هر عنوان به استثنای حقوق و فوق‌العاده شغل به پزشکان، دندانپزشکان و دکترهای داروساز و دامپزشکان پرداخت می‌شود	۱۳۶۲/۸/۲۲	۵۲۵۶-ق ۱۳۶۲/۸/۲۴	—	۱۳۶۲/۸/۲۶	۹۹۸۸ ۱۳۶۲/۸/۲۶	۱۱۳۰۵ ۱۳۶۲/۹/۲۷

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظہار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (براساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۲۵۶	لایحه راجع به اجازه ارجاع اختلافات فیما بین شرکت تراکتورسازی ایران و شرکت میلترزاندموشن به داوری	۱۳۶۲/۸/۲۲	۵۲۶۰-ق ۱۳۶۲/۸/۲۶	—	۱۳۶۲/۹/۲	۹۹۹۸ ۱۳۶۲/۹/۲	۱۱۳۰۷ ۱۳۶۲/۹/۲۹
۲۵۷	لایحه راجع به رفع اختلافات مالیاتی	۱۳۶۲/۱۰/۱۱	۵۴۲۳-ق ۱۳۶۲/۱۰/۸	—	۱۳۶۲/۱۰/۱۲ ^(۱)	۱۰۲۹۸ ۱۳۶۲/۱۰/۱۲	۱۱۳۳۸ ۱۳۶۲/۱۱/۶
۲۵۸	طرح قانونی الزام دولت جهت بازسازی و احیای مناطق روستایی کشور به وسیله ایجاد خدمات و امکانات رفاهی، صنعتی، فرهنگی و بهداشتی	۱۳۶۲/۱۰/۱۲	۵۴۷۴-ق ۱۳۶۲/۱۰/۱۵	— ^(۲)	۱۳۶۲/۱۰/۲۶	۱۰۳۶۰ ۱۳۶۲/۱۰/۲۶	۱۱۳۵۲ ۱۳۶۲/۱۱/۲۴
۲۵۹	لایحه راجع به ادامه عضویت ایران در سازمان اپیپکا و کنگره جهانی نفت و اوپک	۱۳۶۲/۱۰/۱۵	۵۵۱۹-ق ۱۳۶۲/۱۰/۱۹	—	۱۳۶۲/۱۰/۲۶	۱۰۳۹۱ ۱۳۶۲/۱۰/۲۶	۱۱۳۵۲ ۱۳۶۲/۱۱/۲۴
۲۶۰	لایحه راجع به رفع محدودیت زمانی قانون راجع به ترانزیت کالا از کشتی به گمرکات داخل کشور بدون اخذ سپرده نقدی و ضمانت نامه بانکی مصوب ۱۳۶۰/۳/۱۷	۱۳۶۲/۱۰/۱۵	۵۵۲۲-ق ۱۳۶۲/۱۰/۱۹	—	۱۳۶۲/۱۰/۲۶	۱۰۳۹۳ ۱۳۶۲/۱۰/۲۶	۱۱۳۵۲ ۱۳۶۲/۱۱/۲۴
۲۶۱	لایحه راجع به ادامه عضویت برخی از سازمان های دولتی در مجامع بین المللی	۱۳۶۲/۱۰/۱۵	۵۵۲۳-ق ۱۳۶۲/۱۰/۱۹	—	۱۳۶۲/۱۰/۲۷	۱۰۳۱۴ ۱۳۶۲/۱۰/۲۷	۱۱۳۵۲ ۱۳۶۲/۱۱/۲۴
۲۶۲	لایحه راجع به افزایش مستمری دریافت کنندگان مستمری از کارافتادگی جزئی ناشی از کار	۱۳۶۲/۱۰/۱۵	۵۵۲۰-ق ۱۳۶۲/۱۰/۱۹	—	۱۳۶۲/۱۰/۲۷	۱۰۳۹۱ ۱۳۶۲/۱۰/۲۷	۱۱۳۵۲ ۱۳۶۲/۱۱/۲۴
۲۶۳	لایحه تأسیس دانشگاه بین المللی اسلامی ایران	۱۳۶۲/۱۰/۱۹	۵۵۳۶-ق ۱۳۶۲/۱۰/۲۱	—	۱۳۶۲/۱۰/۲۹	۱۰۴۲۰ ۱۳۶۲/۱۰/۲۹	۱۱۳۶۵ ۱۳۶۲/۱۲/۹

۱. شورای نگهبان در ذیل نظریه تأییدی خود آورده است: «... با توجه به اینکه مصوبه مذکور جهت ارفاق به مؤدیان مالیاتی و حل و فصل اختلافات مؤدیان مالیاتی با دولت تصویب شده به نظر اکثریت اعضا مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد».

۲. تقاضای استمهال بر اساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (براساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۲۶۴	طرح قانونی استفاده از ساعات آزاد اساتید و مدرسین دانشگاهها و درآمد کارگاهها	۱۳۶۲/۱۰/۲۵	۵۵۶۶-ق ۱۳۶۲/۱۰/۲۷	—	۱۳۶۲/۱۰/۲۹	۱۰۴۷۲ ۱۳۶۲/۱۰/۲۹	۱۱۳۶۵ ۱۳۶۲/۱۲/۹
۲۶۵	لایحه راجع به الحاق یک تبصره به ماده واحده مربوط به لغو تعهدات فارغالتحصیلان مراکز تربیت معلم و مؤسسات وابسته مصوب ۱۳۶۰/۱۲/۲	۱۳۶۲/۱۰/۲۲	۵۵۷۹-ق ۱۳۶۲/۱۰/۲۸	—	۱۳۶۲/۱۱/۵	۱۰۴۹۱ ۱۳۶۲/۱۱/۵	۱۱۳۶۵ ۱۳۶۲/۱۲/۹
۲۶۶	تفسیر قانونی راجع به لغو تعهد خدمت معلمان فارغالتحصیلان مراکز تربیت معلم که مشمول لایحه پاکسازی می‌شوند	۱۳۶۲/۱۰/۲۲	۵۵۹۵-ق ۱۳۶۲/۱۱/۲	—	۱۳۶۲/۱۱/۵	۱۰۵۱۱ ۱۳۶۲/۱۱/۵	۱۱۳۶۵ ۱۳۶۲/۱۲/۹
۲۶۷	طرح دوفوریتی تمدید مدت قانون تأسیس وزارت معادن و فلزات	۱۳۶۲/۱۱/۶	۵۶۱۱-ق ۱۳۶۲/۱۱/۴	—	۱۳۶۲/۱۱/۶	۱۰۵۲۴ ۱۳۶۲/۱۱/۶	۱۱۳۶۵ ۱۳۶۲/۱۲/۹
۲۶۸	لایحه راجع به عضویت سازمان مبارزه با جذام در بخش مبارزه با جذام سازمان بهداشت جهانی	۱۳۶۲/۱۱/۲۵	۵۷۰۳-ق ۱۳۶۲/۱۱/۲۷	—	۱۳۶۲/۱۲/۴	۱۰۶۸۷ ۱۳۶۲/۱۲/۴	۱۱۳۷۷ ۱۳۶۳/۱/۱۶
۲۶۹	لایحه در خصوص متمم بودجه سال ۱۳۶۲ کل کشور	۱۳۶۲/۱۲/۱۱	۵۷۹۱-ق ۱۳۶۲/۱۲/۱۱	—	۱۳۶۲/۱۲/۱۸	۱۰۷۷۷ ۱۳۶۲/۱۲/۱۸	۱۱۳۸۹ ۱۳۶۳/۱/۱۶
۲۷۰	لایحه معافیت از هزینه دادرسی در دعاوی علیه وراث و بستگان شاه معدوم	۱۳۶۳/۱/۱۵	۵۸۷۷-ق ۱۳۶۳/۱/۱۸	(۱) —	۱۳۶۳/۱/۲۹	۷۰ ۱۳۶۳/۱/۲۹	۱۱۴۲۱ ۱۳۶۳/۲/۲۵
۲۷۱	تفسیر قانونی راجع به عدم شمول قانون حداکثر حقوق بازنشستگی مصوب ۱۳۵۹/۱۱/۲۶ و قانون تعیین حداکثر حقوق بازنشستگی و وظیفه کارکنان دولت و مشمولین صندوق تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۱/۳/۳۰ به پرسنل نظامی و غیرنظامی ارتش جمهوری اسلامی ایران	۱۳۶۳/۱/۱۵	۵۸۸۱-ق ۱۳۶۳/۱/۱۹	۷۱ ۱۳۶۳/۱/۲۹	۱۳۶۳/۲/۱	۲۲۰ ۱۳۶۳/۲/۱	۱۱۴۲۴ ۱۳۶۳/۲/۳۰

۱. تقاضای استمهال بر اساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (بر اساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۲۷۲	لایحه راجع به اصلاح ماده ۱۰۹ قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۵۴ و حذف تبصره‌های ۱ و ۲ ماده مزبور	۱۳۶۳/۱/۲۹	۵۹۳۱-ق ۱۳۶۳/۱/۳۰	—	۱۳۶۳/۲/۳	۲۱۲ ۱۳۶۳/۲/۳	۱۱۴۲۴ ۱۳۶۳/۲/۳۰
۲۷۳	لایحه راجع به الحاق دو تبصره به ماده ۷ قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان مصوب ۱۳۶۰/۳/۴	۱۳۶۳/۱/۲۸	۵۹۲۶-ق ۱۳۶۳/۱/۳۰	—	۱۳۶۳/۲/۳	۲۱۳ ۱۳۶۳/۲/۳	۱۱۴۲۴ ۱۳۶۳/۲/۳۰
۲۷۴	لایحه راجع به حذف اختیارات شاه معدوم و وابستگان و خاندان سلطنتی رژیم منقرض گذشته در قوانین و مقررات مصوب تا تاریخ ۱۳۵۹/۱۱/۲۲	۱۳۶۳/۱/۲۸	۵۹۵۲۹-ق ۱۳۶۳/۱/۳۰	—	۱۳۶۳/۲/۳	۲۱۵ ۱۳۶۳/۲/۳	۱۱۴۲۴ ۱۳۶۳/۲/۳۰
۲۷۵	لایحه راجع به تبدیل مراکز انتشارات علمی و فرهنگی از صورت «مرکز وابسته» به «شرکت دولتی وابسته»	۱۳۶۳/۱/۲۹	۵۹۳۲-ق ۱۳۶۳/۱/۳۰	—	۱۳۶۳/۲/۳	۲۱۶ ۱۳۶۳/۲/۳	۱۱۴۲۴ ۱۳۶۳/۲/۳۰
۲۷۶	لایحه الحاق یک تبصره به عنوان تبصره ۲ ماده واحده لایحه قانونی احتساب سوابق خدمت دولتی کارمندان قضایی وزارت دادگستری	۱۳۶۳/۲/۲	۵۹۷۱-ق ۱۳۶۳/۲/۶	—	۱۳۶۳/۲/۱۱	۳۸۲ ۱۳۶۳/۲/۱۱	۱۱۴۳۸ ۱۳۶۳/۳/۱۶
۲۷۷	لایحه راجع به موارد معافیت بند ۲ تبصره ۸۵ قانون بودجه سال ۱۳۶۲	۱۳۶۳/۲/۲	۵۹۷۲-ق ۱۳۶۳/۲/۶	—	۱۳۶۳/۲/۱۱	۳۸۳ ۱۳۶۳/۲/۱۱	۱۱۴۳۸ ۱۳۶۳/۳/۱۶
۲۷۸	طرح قانونی اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۶۲/۱۲/۹	۱۳۶۳/۲/۱۱	۵۹۶۳-ق ۱۳۶۳/۲/۵	—	۱۳۶۳/۲/۱۲	۳۷۵ ۱۳۶۳/۲/۱۲	۱۱۴۲۱ ۱۳۶۳/۲/۲۵
۲۷۹	طرح قانونی اجازه صدور جواز حمل سلاح توسط زاندارمری	۱۳۶۳/۲/۱۶	۵۹۹۶-ق ۱۳۶۳/۲/۱۸	(۱) —	۱۳۶۳/۲/۲۹	۵۲۱ ۱۳۶۳/۲/۲۹	۱۱۴۴۴ ۱۳۶۳/۳/۲۳
۲۸۰	لایحه راجع به مقررات اداری و استخدامی سازمان بازرسی کل کشور	۱۳۶۳/۲/۱۱	۵۹۷۹-ق ۱۳۶۳/۲/۱۲	۴۵۳ —	۱۳۶۳/۲/۳۱	۷۴۵ ۱۳۶۳/۲/۳۱	۱۱۴۴۴ ۱۳۶۳/۳/۲۳

۱. تقاضای استمهال بر اساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (براساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۲۸۱	لایحه راجع به اصلاح ماده ۳ قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان مصوب ۱۳۶۰/۳/۴ و الحاق سه تبصره به آن و یک تبصره به ماده یک	۱۳۶۳/۲/۱۸	۶۰۰۲-ق ۱۳۶۳/۲/۲۰	(۱) —	۱۳۶۳/۲/۳۱	۵۷۱ ۱۳۶۳/۲/۳۱	۱۱۴۴۴ ۱۳۶۳/۳/۲۳
۲۸۲	لایحه راجع به الحاق ۲ بند به ماده ۳۹ قانون استخدام کشوری	۱۳۶۳/۲/۱۸	۶۰۰۶-ق ۱۳۶۳/۲/۲۴	—	۱۳۶۳/۳/۱	۶۲۷ ۱۳۶۳/۳/۱	۱۱۴۴۵ ۱۳۶۳/۳/۲۴
۲۸۳	لایحه راجع به تمدید مهلت قانون مربوط به ترخیص و معافیت از پرداخت حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض و هزینه‌های گمرکی هدایایی که از جانب اشخاص، جمعیت‌ها و مؤسسات خیریه برای کمک به مردم جنگ‌زده و آسیب‌دیده از کشورهای خارج تاکنون وارد ایران شده و یا خواهد شد	۱۳۶۳/۲/۳۰	۶۰۷۳-ق ۱۳۶۳/۳/۳۱	—	۱۳۶۳/۳/۱	۷۸۵ ۱۳۶۳/۳/۱	۱۱۴۴۵ ۱۳۶۳/۳/۲۴
۲۸۴	طرح واگذاری شهرک دانشگاه به شرکت تعاونی مسکن کارکنان دانشگاه تهران	۱۳۶۳/۳/۵	۱۱۰-ق ۱۳۶۳/۳/۵	—	۱۳۶۳/۳/۶ ^(۲)	۹۲۲ ۱۳۶۳/۳/۶	۱۱۴۴۵ ۱۳۶۳/۳/۲۴
۲۸۵	طرح اصلاح تبصره ۵۴ قانون بودجه کل کشور در خصوص اعتبارات جهاد سازندگی	۱۳۶۳/۳/۵	۶۱۱۱-ق ۱۳۶۳/۳/۵	—	۱۳۶۳/۳/۶	۹۲۳ ۱۳۶۳/۳/۶	۱۱۴۴۵ ۱۳۶۳/۳/۲۴
۲۸۶	لایحه راجع به تغییر نام وزارت دفاع ملی به وزارت دفاع	۱۳۶۳/۳/۲	۶۱۰۴-ق ۱۳۶۳/۳/۵	—	۱۳۶۳/۳/۱۴	۹۳۲ ۱۳۶۳/۳/۱۴	۱۱۴۶۶ ۱۳۶۳/۴/۲۰

۱. تقاضای استمهال بر اساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

۲. شورای نگهبان در ذیل نظریه تأییدی خود آورده است: «... مسلم است که در جریان اجرا با توجه به سوابق و اظهارنظرهایی که شورای نگهبان مکرر در این مورد نموده مجریان ملزم به رعایت حقوق شرعی اشخاص حقیقی و حقوقی می‌باشند».

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (براساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۲۸۷	لایحه راجع به الحاق دو تبصره به قانون راجع به معافیت آن عده از معلولین انقلاب اسلامی که قادر به انجام کار می باشند؛ همچنین افراد خانواده شهدا و معلولین از شرط بند «ج» ماده ۱۴ قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۶۱/۶/۱۶	۱۳۶۳/۳/۱	۱۱۳-ق ۱۳۶۳/۳/۶	—	۱۳۶۳/۳/۱۴	۹۴۹ ۱۳۶۳/۳/۱۴	۱۱۴۵۶ ۱۳۶۳/۴/۷
۲۸۸	طرح قانون تصدی وزارت مسکن و شهرسازی	۱۳۶۳/۳/۵	۱۲۰-ق ۱۳۶۳/۳/۶	—	۱۳۶۳/۳/۱۴	۹۵۱ ۱۳۶۳/۳/۱۴	۱۱۴۵۶ ۱۳۶۳/۴/۷
۲۸۹	لایحه راجع به پرداخت کمک هزینه مسکن و کمک هزینه تحصیلی به فرزندان مأموران ثابت نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، وزارتخانه ها، مؤسسات و شرکت های دولتی در خارج از کشور	۱۳۶۳/۲/۱۸	۶۰۰۷-ق ۱۳۶۳/۲/۲۴	۶۲۶ ۱۳۶۳/۳/۳	۱۳۶۳/۳/۱۴	۱۱۰۱ ۱۳۶۳/۳/۱۴	۱۱۴۶۶ ۱۳۶۳/۴/۲۰
۲۹۰	طرح واگذاری واحدهای غیربهداشتی و درمان بهکده رضوی به کمیته امداد امام خمینی و انتزاع آن از سازمان مبارزه با جدام	۱۳۶۳/۳/۳	۱۰۶-ق ۱۳۶۳/۳/۵	(۱) —	۱۳۶۳/۳/۱۶	۹۳۴ ۱۳۶۳/۳/۱۶	۱۱۴۶۳ ۱۳۶۳/۴/۱۷
۲۹۱	لایحه راجع به اصلاح بند «الف» ماده ۱ آیین نامه منابع درآمد صندوق تأمین خسارت های بدنی	۱۳۶۳/۳/۲	۱۰۳-ق ۱۳۶۳/۳/۵	۹۳۱ ۱۳۶۳/۳/۱۶	۱۳۶۳/۳/۱۷	۱۱۲۲ ۱۳۶۳/۳/۱۷	۱۱۴۶۳ ۱۳۶۳/۴/۱۷
۲۹۲	طرح قانونی اساسنامه نهضت سوادآموزی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۶۳/۳/۳	۱۰۷-ق ۱۳۶۳/۳/۵	۹۳۵ ۱۳۶۳/۳/۱۶	۱۳۶۳/۳/۲۰	۱۱۵۱ ۱۳۶۳/۳/۲۰	۱۱۴۶۳ ۱۳۶۳/۴/۱۷
۲۹۳	لایحه راجع به تفویض وظایف و اختیارات وزیر صنایع و معادن سابق در جلسات شوراها، هیأت ها و مجامع مختلف به وزرای صنایع، صنایع سنگین، معادن و فلزات	۱۳۶۳/۳/۱	۰۸۸-ق ۱۳۶۳/۳/۲	۸۳۵ ۱۳۶۳/۳/۱۲	۱۳۶۳/۳/۲۰	۱۱۵۲ ۱۳۶۳/۳/۲۰	۱۱۴۶۳ ۱۳۶۳/۴/۱۷
۲۹۴	لایحه در خصوص اساسنامه سازمان انتقال خون ایران	۱۳۶۳/۳/۲	۱۱۲-ق ۱۳۶۳/۳/۶	۹۵۰ ۱۳۶۳/۳/۱۷	۱۳۶۳/۳/۲۰	۱۱۵۳ ۱۳۶۳/۳/۲۰	۱۱۴۶۶ ۱۳۶۳/۴/۲۰

۱. تقاضای استمهال بر اساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

ردیف	عنوان طرحها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب مصوبه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استمهال شورا (براساس اصل ۹۵ قانون اساسی)	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۲۹۵	طرح تعیین تکلیف کتب مصادره‌ای	۱۳۶۳/۲/۳۱	۸۶-۶۰ ق ۱۳۶۳/۳/۲	۸۳۴ ۱۳۶۳/۳/۱۲	۱۳۶۳/۳/۲۱ ^(۱)	۱۱۵۵ ۱۳۶۳/۳/۲۱	۱۱۴۶۶ ۱۳۶۳/۴/۲۰
۲۹۶	لایحه راجع به تأسیس وزارت معادن و فلزات	۱۳۶۳/۳/۵	۱۰۸-۶۱ ق ۱۳۶۳/۳/۲۱	۹۳۶ ۱۳۶۳/۳/۱۶	۱۳۶۳/۳/۲۱	۱۱۵۶ ۱۳۶۳/۳/۲۱	۱۱۴۶۶ ۱۳۶۳/۴/۲۰
۲۹۷	طرح قانونی اصلاحیه قانون دیوان محاسبات	۱۳۶۳/۳/۳	۱۰۹-۶۱ ق ۱۳۶۳/۳/۵	۹۳۷ ۱۳۶۳/۳/۱۶	۱۳۶۳/۳/۲۱	۱۱۵۷ ۱۳۶۳/۳/۲۱	۱۱۴۶۶ ۱۳۶۳/۴/۲۰
۲۹۸	لایحه در خصوص الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون گمرکی مربوط به حمل و نقل بین‌المللی کالا تحت کارنه‌های تیر	۱۳۶۳/۳/۱	۸۷-۶۰ ق ۱۳۶۳/۳/۲	۸۳۶ ۱۳۶۳/۳/۱۲	۱۳۶۳/۳/۲۲	۱۱۵۹ ۱۳۶۳/۳/۲۲	۱۱۴۶۶ ۱۳۶۳/۴/۲۰
۲۹۹	لایحه راجع به اساسنامه صندوق بیمه محصولات کشاورزی	۱۳۶۳/۳/۵	۱۲۱-۶۱ ق ۱۳۶۳/۳/۶	۹۵۲ ۱۳۶۳/۳/۱۷	۱۳۶۳/۳/۲۳ ^(۲)	۱۱۸۲ ۱۳۶۳/۳/۲۳	۱۱۴۷۱ ۱۳۶۳/۴/۲۶

۱. شورای نگهبان در ذیل نظریه خود آورده است: «... با توجه به جلب اجازه امام مدظله مغایر با موازین شرعی و قانون اساسی شناخته نشد».

۲. شورای نگهبان در ذیل نظریه تأییدی خود آورده است: «... ولی یادآوری می‌گردد که در فصل سوم، ذیل ماده ۷ به بعد گاهی از شورای عالی و گاهی از مجمع عمومی نام برده شده که ظاهراً هر دو یکی است و باید در انتشار قانون اصلاح گردد».

فصل دوم
مصوبات تأیید شده
پس از رفع ابهام و ایراد

مغایرت طرح قانونی تجدیدنظر در قانون دیوان محاسبات و تشکیلات اداری دیوان مزبور با قانون اساسی

شماره: ۱۵۳

تاریخ: ۵۹/۹/۱۶

شورای محترم نگهبان

طرح قانونی تجدیدنظر در دیوان محاسبات و تشکیلات اداری دیوان مزبور که دو فوریت آن در جلسه ۵۹/۹/۱۷ مطرح خواهد شد. از آن شورای محترم خواهشمند است ساعت ۱۰ صبح روز مزبور در جلسه علنی حضور به هم رسانید.^{(۱) و (۲)}

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده

- ۱- رئیس و دادستان دیوان محاسبات بنا به پیشنهاد کمیسیون محاسبات و تصویب مجلس شورای اسلامی منصوب خواهند شد.
- ۲- هیأت مستشاری دیوان محاسبات بنا به پیشنهاد رئیس دیوان مزبور و تصویب کمیسیون دیوان محاسبات فارغ از شرایط مندرج در قانون مصوب سال ۱۳۵۲ از میان افراد امین و متدین و متخصص در دیوان محاسبات و یا افراد دیگر منصوب خواهند شد.
- ۳- رئیس دیوان محاسبات دستور ابلاغ آرای شعب دیوان را صادر می‌نماید.
- ۴- پیش‌نویس قانون دیوان محاسبات و آیین‌نامه اجرایی آن به وسیله دیوان مزبور ظرف سه ماه تهیه و به کمیسیون دیوان محاسبات تقدیم و کمیسیون مزبور آن را به صورت طرح قانونی جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی تقدیم خواهد نمود.

۱. از آنجا که نامه ارسالی مجلس شورای اسلامی موجود نبود، دعوت‌نامه رئیس مجلس شورای اسلامی از شورای نگهبان برای حضور در جلسه بررسی مصوبه، جایگزین آن نامه گردید.

۲. دعوت مجلس شورای اسلامی از اعضای شورای نگهبان بر اساس اصل نود و هفتم قانون اساسی: اعضای شورای نگهبان به منظور تسریع در کار می‌توانند هنگام مذاکره درباره لایحه یا طرح قانونی در مجلس حاضر شوند و مذاکرات را استماع کنند. اما وقتی طرح یا لایحه‌ای فوری در دستور کار مجلس قرار گیرد، اعضای شورای نگهبان باید در مجلس حاضر شوند و نظر خود را اظهار نمایند.

۵- دیوان محاسبات جهت انجام وظایف قانونی خود می‌تواند در تمام امور مالی کشور تحقیق و تفحص نماید و در تمامی موارد مستقیماً مکاتبه و ارتباط برقرار کند و تمام مقامات جمهوری اسلامی و قوای سه‌گانه و سازمان‌ها و ادارات تابعه و کلیه اشخاص و سازمان‌هایی که به نحوی از انحا از بودجه کل کشور استفاده می‌نمایند مکلف به پاسخگویی مستقیم می‌باشند.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: م ۳۹/

تاریخ: ۱۳۵۹/۹/۲۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

«ماده واحده مربوط به دیوان محاسبات» که با حضور اعضای شورای نگهبان مطرح و به تصویب مجلس رسید در جلسه شورای نگهبان مطرح شد. نظر اکثریت اعضای شورای نگهبان به این شرح اعلام می‌شود:

چون ماده واحده به صورتی که تنظیم شده و مخصوصاً با توجه به بند ۳ آن که ناظر بر قانون سابق دیوان محاسبات است، دیوان محاسبات را نوعی محکمه قضایی اختصاصی قرار می‌دهد با اصل ۵۵^(۱) و صراحت اصل ۶۱ قانون اساسی^(۲) مغایرت دارد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

متن اصلاحیه^(۳)

شمار: ۵۲۱-ق

تاریخ: ۵۹/۱۲/۲۸

ماده واحده

۱- رئیس و دادستان دیوان محاسبات، بنا به پیشنهاد کمیسیون محاسبات و تصویب

۱. اصل پنجاه و پنجم: دیوان محاسبات به کلیه حساب‌های وزارتخانه‌ها، مؤسسات، شرکت‌های دولتی و سایر دستگاه‌هایی که به نحوی از انحاء از بودجه کل کشور استفاده می‌کنند به ترتیبی که قانون مقرر می‌دارد رسیدگی یا حسابرسی می‌نماید که هیچ هزینه‌ای از اعتبارات مصوب تجاوز نکرده و هر وجهی در محل خود به مصرف رسیده باشد. دیوان محاسبات، حساب‌ها و اسناد و مدارک مربوطه را برابر قانون جمع‌آوری و گزارش تفریغ بودجه هر سال را به انضمام نظرات خود به مجلس شورای اسلامی تسلیم می‌نماید. این گزارش باید در دسترس عموم گذاشته شود.

۲. اصل شصت و یکم: اعمال قوه قضائیه به وسیله دادگاه‌های دادگستری است که باید طبق موازین اسلامی تشکیل و به حل و فصل دعاوی و حفظ حقوق عمومی و گسترش و اجرای عدالت و اقامه حدود الهی پردازد.

۳. به دلیل عدم وجود نامه مجلس شورای اسلامی، ذکر آن مقدور نیست.

مجلس شورای اسلامی منصوب خواهند شد.

۲- هیأت مستشاری دیوان محاسبات بنا به پیشنهاد رئیس دیوان مزبور و تصویب کمیسیون دیوان محاسبات فارغ از شرایط مندرج در قانون منصوب سال ۱۳۵۲، از میان افراد امین و متدین و متخصص در دیوان محاسبات و یا افراد دیگر منصوب خواهند شد.

۳- پیش‌نویس قانون دیوان محاسبات و آیین‌نامه اجرایی آن به وسیله دیوان مزبور ظرف سه ماه تهیه و به کمیسیون دیوان محاسبات تقدیم و کمیسیون مزبور آن را به صورت طرح قانونی جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی تقدیم خواهد نمود.

۴- دیوان محاسبات جهت انجام وظایف قانونی خود می‌تواند در تمام امور مالی کشور تحقیق و تفحص نماید و در تمامی موارد مستقیماً مکاتبه و ارتباط برقرار کند و تمام مقامات جمهوری اسلامی و قوای سه‌گانه و سازمان‌ها و ادارات تابعه و کلیه اشخاص و سازمان‌هایی که به نحوی از انحا از بودجه کل کشور استفاده می‌نمایند مکلف به پاسخگویی مستقیم می‌باشند.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز سه‌شنبه بیست و ششم اسفندماه یکهزار و سیصد و پنجاه و نه شمسی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: م/۱۰۴-م
تاریخ: ۱۳۵۹/۱۲/۲۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

پیرو نامه شماره م/۳۹ مورخ ۵۹/۱۲/۱۶؛ «ماده واحده در خصوص طرح تجدیدنظر در قانون دیوان محاسبات و تشکیلات اداری دیوان مزبور»^(۱) که با رعایت نظر شورای نگهبان در جلسه علنی ۱۳۵۹/۱۲/۲۶ مجلس شورای اسلامی با حضور شورای نگهبان مجدداً به تصویب رسید از نظر اعضای شورای نگهبان مغایر قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی
دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۵۲۹ مورخ ۱۳۶۰/۲/۵.

مغایرت طرح قانونی اداره صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران با موازین شرع و قانون اساسی

شماره: ۱۵۴

تاریخ: ۵۹/۹/۱۶

شورای محترم نگهبان

طرح قانونی اداره صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران که در جلسه علنی دهم آذرماه ۱۳۵۹ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی^(۱) برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ایفاد می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح^(۲)

ماده ۱- ...

ماده ۲- نماینده هر یک از قوای سه‌گانه به ترتیب زیر تعیین می‌شود:

الف - نماینده قوه قضائیه، به وسیله شورای عالی قضایی با اکثریت مطلق آرا.

ب - نماینده قوه مجریه، از طریق رئیس جمهور و نخست وزیر و اکثریت وزرا که یک رأی خواهند داشت به اتفاق آرا تعیین می‌شود.

تبصره ۱- چنانچه با انقضای مدت تعیین شده اتفاق نظر به وجود نیامد باید با اکثریت آرا (رأی از سه رأی فوق) تعیین گردد.

تبصره ۲- مسئول تشکیل جلسه برای انتخاب نماینده قوه مجریه رئیس جمهور است در صورت عدم اقدام به تشکیل جلسه در آخرین فرصت مسئولیت به عهده نخست وزیر می‌باشد.

ج - نماینده قوه مقننه، داوطلبان واجد شرایط از مجلس یا به معرفی یکی از نمایندگان از خارج، ظرف ۵ روز پس از اعلام مجلس خود را به کمیسیون ارشاد معرفی و

۱. اصل نود و چهارم: کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی باید به شورای نگهبان فرستاده شود. شورای نگهبان موظف است آن را حداکثر ظرف ده روز از تاریخ وصول از نظر انطباق بر موازین اسلام و قانون اساسی مورد بررسی قرار دهد و چنانچه آن را مغایر بیند برای تجدیدنظر به مجلس بازگرداند. در غیراین صورت مصوبه قابل اجرا است.
۲. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد. برای آگاهی از متن کامل طرح مزبور پس از تأیید نهایی ر.ک: روزنامه رسمی، شماره ۱۰۴۷۸ مورخ ۱۳۵۹/۱۱/۲۶.

کمیسیون اسامی آنان را به مجلس تسلیم، یک نفر با اکثریت مطلق آرا انتخاب می‌شود. تبصره ۱- مدت تعیین نمایندگان در دوره اول حداکثر ۱۵ روز پس از اعلام مجلس و در دوره‌های بعدی ۱۵ روز قبل از انقضای دوره شورای سرپرستی می‌باشد. تبصره ۲- هر یک از قوای سه‌گانه یک نفر واجد صلاحیت را به‌عنوان علی‌البدل نماینده خود تعیین می‌نماید.

تبصره ۳- چنانچه نماینده هر یک از قوا برخلاف خط‌مشی کلی مصوب عمل کند قوه مربوطه او را عزل و تا ۱۵ روز شخص واجد شرایط را تعیین می‌نماید. ماده ۳- ...

ماده ۴- نمایندگان قوای سه‌گانه برای دو سال تعیین می‌شوند.

ماده ۵- وظایف شورای سرپرستی:

الف - تهیه، تنظیم و تصویب اساسنامه سازمان صدا و سیما و آیین‌نامه داخلی که در آن همه جهات لازم برای سازماندهی و اداره آن و وظایف و اختیارات هر واحد سازمانی و هر عضو مشخص شود.

ب - تنظیم خط‌مشی کلی سازمان و اصول برنامه‌ها در جهت نشر اسلام و تقویت ایمان و بالا بردن آگاهی مردم نسبت به معارف اصیل اسلامی و اهداف و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران با رعایت کامل موازین اسلامی و قانون اساسی و سیاست کلی فرهنگی، اداری، اقتصادی، نظامی و سیاست خارجی کشور.

ج - بند «ب» باید ظرف یک ماه از تاریخ تشکیل شورای سرپرستی تهیه شود و برای بررسی و تصویب به مجلس شورای اسلامی تقدیم گردد.

د - تعیین مدیر عامل با اکثریت آرا از افراد خارج از خود و حداکثر ظرف مدت یک ماه می‌باشد.

ه - بررسی و تأیید بودجه سالانه که به وسیله مدیر عامل پیشنهاد می‌شود.

و - نظارت مستقیم و فعال بر امور جاری سازمان و برنامه‌ها از جهت انطباق با بند «ب» و حضور حقوقی در سازمان به منظور جوابگویی در برابر مسئولیت‌های محوله و اقدام فوری برای جلوگیری از تخلفات و انحرافات از طریق مدیر عامل.

ز - رسیدگی به شکایات و پاسخ به آن‌ها و اقدام فوری برای رفع نواقص.

ح - شورای سرپرستی باید اساسنامه سازمان را جهت تصویب نهایی به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

ماده ۶- ...

ماده ۱۰- اعضای شورای سرپرستی مانند وزرا در مقابل مجلس مسئولند و نمایندگان مجلس شورای اسلامی می‌توانند آنان را مورد سؤال قرار دهند و نیز استیضاح نمایند. طرح قانونی اداره صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مشتمل بر ده ماده و پنج تبصره در جلسه روز دوشنبه دهم آذرماه یکهزار و سیصد و پنجاه و نه شمسی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: م/ ۴۰/ ص

تاریخ: ۱۳۵۹/۹/۲۵

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

«طرح قانونی اداره صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران» در جلسات متعدد شورای نگهبان مطرح و بررسی شد:

۱- در مورد بند «ب» ماده ۲ به اکثریت آرا به این شرح اظهارنظر و مغایر قانون اساسی تشخیص داده شد.

با توجه به اصول ۵۷^(۱) و ۱۱۳ قانون اساسی^(۲) که رئیس‌جمهور را پس از مقام رهبری عالی‌ترین مقام رسمی کشور و تنظیم‌کننده روابط قوای سه‌گانه دانسته و با عنایت به اصول ۱۳۴^(۳) و ۱۳۸^(۴) و ۱۲۶^(۵) که مباشرت تنظیم اداره امور کشور و اجرای قوانین را از آن هیأت وزیران می‌داند

۱. اصل پنجاه و هفتم: قوای حاکم در جمهوری اسلامی ایران عبارتند از قوه مقننه، قوه مجریه و قوه قضائیه که زیر نظر ولایت امر و امامت امت بر طبق اصول آینده این قانون اعمال می‌گردند. این قوا مستقل از یکدیگرند و ارتباط میان آن‌ها به وسیله رئیس‌جمهور برقرار می‌گردد.

۲. اصل یکصد و سیزدهم: پس از مقام رهبری رئیس‌جمهور عالی‌ترین مقام رسمی کشور است و مسئولیت اجرای قانون اساسی و تنظیم روابط قوای سه‌گانه و ریاست قوه مجریه را جز در اموری که مستقیماً به رهبری مربوط می‌شود بر عهده دارد.

۳. اصل یکصد و سی و چهارم: ریاست هیأت وزیران با نخست‌وزیر است که بر کار وزیران نظارت دارد و با اتخاذ تدابیر لازم به هماهنگی ساختن تصمیم‌های دولت می‌پردازد و با همکاری وزیران، برنامه و خط‌مشی دولت را تعیین و قوانین را اجرا می‌کند. نخست‌وزیر در برابر مجلس مسئول اقدامات هیأت وزیران است.

۴. اصل یکصد و سی و هشتم: علاوه بر مواردی که هیأت وزیران یا وزیری مأمور تدوین آیین‌نامه‌های اجرایی قوانین می‌شود هیأت وزیران حق دارد برای انجام وظایف اداری و تأمین اجرای قوانین و تنظیم سازمان‌های اداری به وضع تصویب‌نامه و آیین‌نامه بپردازد. هر یک از وزیران نیز در حدود وظایف خویش و مصوبات هیأت وزیران حق وضع آیین‌نامه و صدور بخشنامه را دارد، ولی مفاد این مقررات نباید با متن و روح قوانین مخالف باشد.

۵. اصل یکصد و بیست و ششم: تصویب‌نامه‌ها و آیین‌نامه‌های دولت پس از تصویب هیأت وزیران به اطلاع رئیس‌جمهور می‌رسد و در صورتی که آن‌ها را برخلاف قوانین بیابد با ذکر دلیل برای تجدیدنظر به هیأت وزیران می‌فرستد.

تجزیه رأی قوه مجریه به سه رأی رئیس‌جمهور، نخست‌وزیر و اکثریت وزرا برای تعیین نماینده قوه مجریه در اداره سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و دخالت دادن رأی رئیس‌جمهور و آن را در کنار رأی نخست‌وزیر و اکثریت وزرا قرار دادن، با قانون اساسی مطابقت ندارد و بنابراین بند «ب» ماده ۲ قانون صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مغایر قانون اساسی است.

۲- بند «ج» ناظر به بند «ب» و بند «ح» ناظر به بند «الف» ماده ۵ که به شورای سرپرستی اختیار می‌دهد اساسنامه و خط‌مشی کلی سازمان و برنامه‌ها را تنظیم و مستقیماً جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی تقدیم دارد مغایر اصل ۷۴ قانون اساسی^(۱) است.

۳- ماده ۱۰ که اعضای شورای سرپرستی را در مقابل مجلس مسئول قرار داده و به مجلس حق می‌دهد آنان را مانند وزرا استیضاح نماید با توجه به مفهوم استیضاح در اصل ۸۹ قانون اساسی^(۲) و تبعاتی که دارد با اصل ۱۷۵ قانون اساسی^(۳) که اداره صدا و سیما را زیرنظر مشترک سه قوه قرار داده مغایر می‌باشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۲۶-ق

تاریخ: ۵۹/۱۰/۹

شورای محترم نگهبان

طرح قانونی اداره صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران با توجه به مراسله شماره م/۴۰ مورخ ۱۳۵۹/۹/۲۵ آن شورای محترم در جلسه ۱۳۵۹/۱۰/۲ کمیسیون ارشاد مورد

۱. اصل هفتاد و چهارم: لوایح قانونی پس از تصویب هیأت وزیران به مجلس تقدیم می‌شود و طرح‌های قانونی به پیشنهاد حداقل پانزده نفر از نمایندگان، در مجلس شورای اسلامی قابل طرح است.

۲. اصل هشتاد و نهم: نمایندگان مجلس می‌توانند در مواردی که لازم می‌دانند هیأت وزیران یا هر یک از وزراء را استیضاح کنند. استیضاح وقتی قابل طرح در مجلس است که با امضای حداقل ده نفر از نمایندگان به مجلس تقدیم شود. هیأت وزیران یا وزیر مورد استیضاح باید ظرف مدت ده روز پس از طرح آن در مجلس حاضر شود و به آن پاسخ گوید و از مجلس رأی اعتماد بخواهد. در صورت عدم حضور هیأت وزیران یا وزیر برای پاسخ، نمایندگان مزبور درباره استیضاح خود توضیحات لازم را می‌دهند و در صورتی که مجلس مقتضی بداند اعلام رأی عدم اعتماد خواهد کرد. اگر مجلس رأی اعتماد نداد هیأت وزیران یا وزیر مورد استیضاح عزل می‌شود. در هر دو صورت نخست‌وزیر یا وزرای مورد استیضاح نمی‌توانند در هیأت وزیرانی که بلافاصله بعد از آن تشکیل می‌شود عضویت پیدا کنند.

۳. اصل یکصد و هفتاد و پنجم: در رسانه‌های گروهی (رادیو و تلویزیون) آزادی انتشارات و تبلیغات طبق موازین اسلامی باید تأمین شود. این رسانه‌ها زیرنظر مشترک قوای سه‌گانه قضائیه (شورای عالی قضایی)، مقننه و مجریه اداره خواهد شد. ترتیب آن را قانون معین می‌کند.

رسیدگی قرار گرفت و گزارش آن به مجلس شورای اسلامی تقدیم گردید. گزارش مزبور در جلسه علنی ۱۳۵۹/۱۰/۸ مجلس شورای اسلامی مطرح و با اصلاحاتی به تصویب مجلس رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر مجدد شورای محترم نگهبان به پیوست ایفاد می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱- ...

ماده ۲- نماینده هر یک از قوای سه‌گانه به ترتیب زیر تعیین می‌شود:

الف - نماینده قوه قضائیه، به وسیله شورای عالی قضایی با اکثریت مطلق آرا.

ب - نماینده قوه مجریه، براساس اصل ۱۲۶ قانون اساسی توسط هیأت دولت تعیین و به اطلاع رئیس جمهوری می‌رسد.

ج - نماینده قوه مقننه، داوطلبان واجد شرایط از مجلس یا به معرفی یکی از نمایندگان از خارج ظرف ۵ روز پس از اعلام مجلس خود را به کمیسیون ارشاد معرفی و کمیسیون اسامی آنان را به مجلس تسلیم، یک نفر با اکثریت آرا انتخاب می‌شود.

تبصره ۱- مدت تعیین نمایندگان در دوره اول حداکثر ۱۵ روز پس از اعلام مجلس و در دوره‌های بعدی ۱۵ روز از انقضای دوره شورای سرپرستی می‌باشد.

تبصره ۲- هر یک از قوای سه‌گانه یک نفر واجد صلاحیت را به عنوان علی‌البدل نماینده خود تعیین می‌نمایند.

تبصره ۳- چنانچه نماینده هر یک از قوا برخلاف خط‌مشی کلی مصوب عمل کند قوه مربوطه او را عزل و تا ۱۵ روز شخص واجد شرایط را تعیین می‌نماید.

ماده ۴- نمایندگان قوای سه‌گانه برای دو سال تعیین می‌شود.

ماده ۵- وظایف شورای سرپرستی.

الف - تهیه، تنظیم و تصویب اساسنامه سازمان صدا و سیما و آیین‌نامه داخلی که در آن همه جهات لازم برای سازماندهی و اداره آن و وظایف و اختیارات هر واحد سازمانی و هر عضو مشخص شود.

ب - تنظیم خط‌مشی کلی سازمان و اصول برنامه‌ها در جهت نشر اسلام و تقویت ایمان

و بالا بردن آگاهی مردم نسبت به معارف اصیل اسلامی و اهداف و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران با رعایت کامل موازین اسلامی و قانون اساسی و سیاست کلی فرهنگی، اداری، اقتصادی، نظامی و سیاست خارجی کشور.

ج - بند «ب» باید ظرف یک ماه از تاریخ تشکیل شورای سرپرستی تهیه شود و با رعایت اصل ۷۴ قانون اساسی برای بررسی و تصویب به مجلس شورای اسلامی تقدیم گردد.

د - تعیین مدیرعامل با اکثریت آرا از افراد خارج از خود و حداکثر ظرف مدت یک ماه می‌باشد. ه - بررسی و تأیید بودجه سالانه که به وسیله مدیر عامل پیشنهاد می‌شود.

و - نظارت مستقیم و فعال بر امور جاری سازمان و برنامه‌ها از جهت انطباق با بند «ب» و حضور حقوقی در سازمان به منظور جوابگویی در برابر مسئولیت‌های محوله و اقدام فوری برای جلوگیری از تخلفات و انحرافات از طریق مدیر عامل.

ز - رسیدگی به شکایات و پاسخ به آن‌ها و اقدام فوری برای رفع نواقص.

ح - شورای سرپرستی باید اساسنامه سازمان را جهت تصویب نهایی با رعایت اصل ۷۴ قانون اساسی به مجلس شورای اسلامی تقدیم کند.

طرح قانونی اداره صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مشتمل بر نه ماده و سه تبصره در جلسه روز دوشنبه هشتم دی‌ماه یکهزار و سیصد و پنجاه و نه شمسی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: م ۵۰/

تاریخ: ۱۳۵۹/۱۰/۱۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه ۲۲۶- ق مورخ ۵۹/۱۰/۹؛ «طرح قانونی اداره صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران»^(۱) مشتمل بر ۹ ماده و سه تبصره که در جلسه علنی ۵۹/۱۰/۸ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و مغایر با موازین شرعی و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۴۷۸ مورخ ۱۳۵۹/۱۱/۲۶.

مغایرت لایحه الحاقیه ماده ۲۶۸ آیین‌نامه اجرایی امور گمرکی با قانون اساسی و موازین شرع

شماره: ۷۹۷-ق

تاریخ: ۶۰/۳/۲۳

شورای محترم نگهبان

نامه شماره ۴۸۹۳۴ مورخ ۱۳۵۹/۱۲/۱۷ دولت راجع به الحاقیه ماده ۲۶۸ آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی که به استناد ماده ۵۹ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۵۰/۳/۳۰^(۱) و ماده ۳۹۷ آیین‌نامه قانون مذکور مصوب ۱۳۵۱/۱/۲۰ کمیسیون دارایی مجلس شورای ملی^(۲) به تصویب کمیسیون امور اقتصادی و دارایی مجلس شورای اسلامی رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - کشف هر نوع خلاف قبل و یا بعد از ترخیص و خروج کالا از گمرک که متضمن زیان مالی دولت بوده و مستلزم اخذ تفاوت حقوق گمرکی و یا سود بازرگانی یا عوارض یا هزینه و یا هر نوع حقوق دیگر باشد، جریمه متعلقه حسب مورد بر طبق ملحقات ذیل ماده ۲۶۸ آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی باید وصول گردد.

تبصره ۱- علاوه بر رعایت مواد مندرج در ملحقات ذیل ماده ۲۶۸ آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی عدم قید توضیحات کامل از لحاظ مشخصات کالا در اظهارنامه تسلیمی به گمرک و همچنین اشتباه در محاسبات مستلزم اخذ جریمه از ده تا صد درصد مابه‌التفاوت خواهد بود.

۱. ماده ۵۹ قانون امور گمرکی (مصوب ۱۳۵۰/۳/۳۰): آیین‌نامه اجرایی این قانون و همچنین مقررات و شرایط مربوط به حق‌العمل‌کاری در گمرک از طرف اداره کل گمرک تهیه و به پیشنهاد وزارت دارایی به تصویب کمیسیون دارایی مجلس شورای ملی خواهد رسید.

۲. ماده ۳۹۷ قانون امور گمرکی (مصوب ۱۳۵۰/۳/۳۰): هرگاه وزارت دارایی تغییر یا اصلاح بعضی از مواد این آیین‌نامه را ضروری تشخیص دهد طرح لازم را تهیه و پس از تصویب کمیسیون دارایی مجلس شورای ملی به موقع اجرا می‌گذارد.

مقررات این ماده از تاریخ تصویب قابل اجرا است.
اصلاحیه فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره در جلسه ۱۷ خردادماه ۱۳۶۰ به تصویب کمیسیون امور اقتصادی و دارایی رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: م/۲۷۰۶

تاریخ: ۱۳۶۰/۴/۳

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۷۹۷- ق مورخ ۱۳۶۰/۳/۲۳؛ «لایحه الحاقیه ماده ۲۶۸ آیین نامه اجرایی امور گمرکی» چون طبق سوابقی که از مجلس شورای اسلامی فرستاده شده به استناد ماده ۵۹ قانون امور گمرکی مصوب ۳۰ خرداد ۱۳۵۰ تصویب شده است و کمیسیونی که طبق قانون مذکور حق تصویب این آیین نامه را داشته کمیسیون مجلس شورای طاغوتی است و کمیسیون مجلس شورای اسلامی قائم مقام آن نمی باشد به نظر می رسد که باید اختیار تصویب این ماده الحاقی به کمیسیون از جانب مجلس شورای اسلامی مستقلاً داده شود و اگر این اختیار را مجلس شورای اسلامی داده است، عبارت به استناد ماده ۵۹ مغایر آن می باشد.

متمنی است دستور فرمائید در این ماده تجدیدنظر لازم با توضیح کافی بدهند.

لطف الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۸۸۸- ق

تاریخ: ۶۰/۴/۱۶

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره م/۲۷۰۶ مورخ ۱۳۶۰/۴/۳؛ علاوه بر اختیار تصویب بعضی از لوایح، طرح ها و آیین نامه ها که به موجب اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی^(۱) از طرف

۱. اصل هشتاد و پنجم: سمت نمایندگی قائم به شخص است و قابل واگذاری به دیگری نیست. مجلس نمی تواند اختیار قانونگذاری را به شخص یا هیأتی واگذار کند ولی در موارد ضروری می تواند اختیار وضع بعضی از قوانین را با رعایت اصل هفتاد و دوم به کمیسیون های داخلی خود تفویض کند در این صورت این قوانین در مدتی که مجلس تعیین می نماید به صورت آزمایشی اجرا می شود و تصویب نهایی آن ها با مجلس خواهد بود.

مجلس شورای اسلامی به کمیسیون‌های مربوط تفویض می‌گردد، در بعضی موارد به موجب قوانین مصوب این اختیار به کمیسیون‌های مربوط داده شده است. از آنجا که قوانین قبلی تا نسخ آن قابل اجرا است بنابراین حقوقی که به موجب آن قوانین تفویض شده است نیز جنبه قانونی داشته و قابل اجرا است و مواردی از این قبیل هم که در دستور کار مجلس قرار گرفته از طرف نمایندگان به علت پیش‌بینی در قوانین، ضرورتی به طرح و ارجاع آن از طرف مجلس دیده نشده است و نظر این بوده است که کماکان تصویب یا رد این موارد طبق قانون با کمیسیون مربوط است. به نظر می‌رسد تأیید آن شورای محترم در خصوص اصلاح رقم مذکور در ماده ۲۵ آیین‌نامه معاملات دولتی که طی نامه شماره م/۲۷۰۴ مورخ ۶۰/۳/۲۶ اعلام شده متوجه منظور بالا و حقی بوده که قانون به کمیسیون تفویض کرده است. با توضیحات فوق و ارسال مجدد مصوبه کمیسیون امور اقتصادی و دارایی خواهشمند است نظر آن شورای محترم را در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی اعلام فرمایند.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۲۹۳۴

تاریخ: ۶۰/۴/۲۳

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۸۸۸- ق مورخ ۶۰/۴/۱۶ و ۸۸۷- ق مورخ ۶۰/۴/۱۶ اشعار می‌دارد موضوع مجدداً در شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر شورا به شرح ذیل اعلام می‌گردد:

«مطابق اصل ۵۸ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱)، اعمال قوه مقننه از طریق مجلس شورای اسلامی است و طبق اصل ۸۵ مجلس نمی‌تواند اختیار قانونگذاری را به شخص یا هیأتی واگذار کند و تنها در موارد ضرورت ممکن است اختیار وضع بعضی از قوانین را به

۱. اصل پنجاه و هشتم: اعمال قوه مقننه از طریق مجلس شورای اسلامی است که از نمایندگان منتخب مردم تشکیل می‌شود و مصوبات آن پس از طی مراحل که در اصول بعد می‌آید برای اجرا به قوه مجریه و قضائیه ابلاغ می‌گردد.

کمیسیون‌های داخلی خود تفویض کند، آن هم با تعیین مدت معین برای اجرا به صورت آزمایشی و قید اینکه تصویب نهایی با خود مجلس است، بنابراین در نظام جمهوری اسلامی و در سایه حکومت قانون اساسی جمهوری اسلامی هنگامی کمیسیون‌های داخلی مجلس می‌توانند به وضع برخی از قوانین بپردازند که این اختیار صریحاً از ناحیه مجلس شورای اسلامی به آن‌ها تفویض گردد».

ماده ۵۹ قانون امور گمرکی مصوب خردادماه ۵۰ و ماده ۳۹۷ آیین‌نامه اجرایی قانون مزبور مصوب فروردین‌ماه ۵۱ حق تصویب آیین‌نامه و یا تغییر و اصلاح آن را به کمیسیون دارایی مجلس شورای ملی واگذار کرده، در حالی که با تغییر رژیم موضوع ماده ۵۹ و ۳۹۷ قانون و آیین‌نامه امور گمرکی منتفی شد. زیرا دیگر کمیسیون دارایی مجلس شورای ملی وجود خارجی ندارد، بلکه مجلسی جدید در نظامی جدید و کمیسیون‌هایی به سبک جدید به وجود آمده است و همانطور که در نامه م/۲۷۰۶ مورخ ۶۰/۴/۳ شورای نگهبان اشاره شده مجلس شورای اسلامی جانشین کمیسیون مجلس شورای ملی سابق نمی‌باشد و بنابراین ماده ۵۹ قانون و ۳۹۷ آیین‌نامه امور گمرکی به لحاظ انتفای موضوع شامل کمیسیون دارایی مجلس شورای اسلامی نمی‌شود و چنانچه کمیسیون بخواهد امری را تصویب کند باید طبق اصل ۸۵ قانون اساسی از مجلس اختیار گرفته باشد و اینکه در نامه شماره م/۲۷۰۴ مورخ ۶۰/۴/۲۶ شورای نگهبان اصلاح رقم مذکور در ماده ۲۵ آیین‌نامه معاملات دولتی تأیید شده، از این جهت بود که سوابق امر به طور کامل از مجلس ارسال نشده بود و شورای نگهبان با این تصور که مجلس شورای اسلامی حق تصویب را به کمیسیون واگذار نموده، آن را تأیید کرده است.

حسین مهرپور

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه (مرحله دوم) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۴۸۴-ق

تاریخ: ۱۳۶۰/۹/۷

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۴۸۹۳۴ مورخ ۱۳۵۹/۱۲/۱۷ دولت در خصوص الحاقیه ماده ۲۶۸ آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی که بنا بر تصمیم مجلس شورای اسلامی در جلسه روز دوشنبه ۱۳۶۰/۷/۱۳ تصویب آن طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به کمیسیون امور اقتصادی و دارایی تفویض شده بود، تا پس از تصویب برای مدت سه

سال به صورت آزمایشی به مرحله اجرا درآید، در جلسه روز دوشنبه مورخ ۱۳۶۰/۹/۲ عیناً به تصویب کمیسیون مذکور رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - کشف هر نوع خلاف قبل و یا بعد از ترخیص و خروج کالا از گمرک که متضمن زیان مالی دولت بوده و مستلزم اخذ تفاوت حقوق گمرکی و یا سود بازرگانی، یا عوارض، یا هزینه و یا هر نوع حقوق دیگر باشد جریمه متعلقه حسب مورد بر طبق ملحقات ذیل ماده ۲۶۸ آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی باید وصول گردد.

تبصره - علاوه بر رعایت مواد مندرج در ملحقات ذیل ماده ۲۶۸ آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی عدم قید توضیحات کامل از لحاظ مشخصات کالا در اظهارنامه تسلیمی به گمرک و همچنین اشتباه در محاسبات که حاصل آن زیان مالی دولت را در برداشته باشد اعم از اینکه قبل یا بعد از خروج کالا از گمرک کشف گردد مستلزم اخذ جریمه از ده تا صد درصد مابه‌التفاوت خواهد بود.

مقررات این ماده از تاریخ تصویب قابل اجرا است.

لایحه فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی در جلسه روز دوشنبه دوم آذرماه یکهزار و سیصد و شصت کمیسیون امور اقتصادی و دارایی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله سوم) شورای نگهبان

شماره: ۴۰۱۴

تاریخ: ۶۰/۹/۱۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۴۸۴- ق مورخ ۶۰/۹/۷؛ «لایحه الحاقیه ماده ۲۶۸ آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی مصوب کمیسیون امور اقتصادی و دارایی» در شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و انطباق آن قسمت از تبصره ماده واحده لایحه مزبور که

«اشتباه در محاسبات» را مستلزم اخذ جریمه می‌داند با موازین شرع به تأیید اکثریت فقهای شورای نگهبان نرسید و لایحه جهت تجدیدنظر از این حیث اعاده می‌شود. بقیه موارد مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

حسین مهرپور
قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۷۹۵-ق

تاریخ: ۶۰/۱۰/۱۷

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۴۰۱۴ مورخ ۶۰/۹/۱۸ لایحه شماره ۴۸۹۳۴ مورخ ۵۹/۱۲/۱۷ دولت در خصوص الحاقیه ماده ۲۶۸ آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی که بنا بر تصمیم مجلس شورای اسلامی در جلسه روز شنبه ۱۳۶۰/۹/۲۵ تصویب آن طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به کمیسیون امور اقتصادی و دارایی تفویض شده بود، در جلسه روز شنبه مورخ ۶۰/۱۰/۱۶ عیناً به تصویب کمیسیون مذکور رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی
رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - کشف هر نوع خلاف قبل و یا بعد از ترخیص و خروج کالا از گمرک که متضمن زیان مالی دولت بوده و مستلزم اخذ تفاوت حقوق گمرکی و یا سود بازرگانی یا عوارض یا هزینه و یا هر نوع حقوق دیگر باشد جریمه متعلقه حسب مورد بر طبق ملحقات ذیل ماده ۲۶۸ آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی باید وصول گردد.

تبصره - علاوه بر رعایت مواد مندرج در ملحقات ذیل ماده ۲۶۸ آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی عدم قید توضیحات کامل از لحاظ مشخصات کالا در اظهارنامه تسلیمی به گمرک و همچنین خلاف در محاسبات که حاصل آن زیان مالی دولت را در برداشته

باشد اعم از اینکه قبل یا بعد از خروج کالا از گمرک کشف گردد مستلزم اخذ جریمه از ده تا صد درصد مابه‌التفاوت خواهد بود. مقررات این ماده از تاریخ تصویب قابل اجرا است. لایحه فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی در جلسه روز دوشنبه چهارم دی‌ماه یکهزار و سیصد و شصت کمیسیون امور اقتصادی و دارایی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۴۱۶۳

تاریخ: ۶۰/۱۰/۲۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۷۹۵- ق مورخ ۶۰/۱۰/۱۷؛ «لایحه الحاقیه ماده ۲۶۸ آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی»^(۱) که با توجه به نظر اصلاحی شورای نگهبان در جلسه ۶۰/۱۰/۱۴ کمیسیون امور اقتصادی و دارایی مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است، در جلسه شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۷۷۸ مورخ ۱۳۶۰/۱۲/۴.

مغایرت لایحه قانونی نحوه انجام معاملات واحدهای مسکونی با موازین شرع و قانون اساسی

شماره: ۷۹۳-ق

تاریخ: ۶۰/۳/۲۳

شورای محترم نگهبان

دنباله رسیدگی گزارش کمیسیون مربوط در خصوص لایحه نحوه انجام معاملات واحدهای مسکونی در جلسه روز یکشنبه ۱۳۶۰/۳/۲۴ مجلس شورای اسلامی مطرح خواهد شد. از آن شورای محترم خواهشمند است ساعت ۷/۵ صبح روز مزبور در جلسه علنی حضور به هم رسانند.^(۱)

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده ۱- از تاریخ تصویب این قانون در شهرهایی که وزارت مسکن و شهرسازی اعلام نماید انجام و ثبت معاملات ناقله واحدهای مسکونی موکول به صدور اجازه کتبی وزارت مسکن و شهرسازی یا هر مرجعی که وزارت مزبور تعیین نماید خواهد بود. تبصره ۱- اجازه نامه انجام معامله به نام انتقال گیرنده صادر خواهد شد و انتقال دهنده نیاز به دریافت اجازه نامه نخواهد داشت. تبصره ۲- تشخیص انواع معاملات ناقله موضوع این ماده به عهده کمیسیون مذکور در ماده سوم است.

تبصره ۳- اجازه نامه موضوع این قانون غیرقابل انتقال بوده و فقط در مدتی که از طرف صادرکننده اجازه نامه تعیین و در برگ اجازه نامه قید می شود معتبر خواهد بود. تبصره ۴- معاملاتی که به استناد اجازه نامه های مذکور صورت می گیرد باید با حضور و توسط شخص انتقال گیرنده انجام گردد و انجام معامله به وکالت یا قائم مقامی از طرف انتقال گیرنده ممنوع است.

ماده ۲- وزارت مسکن و شهرسازی اجازه نامه انجام معامله به نام انتقال گیرندگان را بر

۱. دعوت مجلس شورای اسلامی از اعضای شورای نگهبان طبق اصل نود و هفتم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، صفحه ۴۰).

اساس ضوابط مشروحه زیر و با رعایت مصوبات کمیسیون مذکور در ماده ۳ صادر خواهد نمود.

الف - انتقال گیرنده و همسر و فرزندان صغیر او منفرداً یا مجتمعاً مالک شش دانگ واحد مسکونی یا شش دانگ زمین در محدوده قانونی آن شهر نباشند.

ب - انتقال گیرنده متأهل بوده و یا سن او در موقع انجام معامله کمتر از ۲۵ سال خورشیدی تمام نباشد.

ج - انتقال گیرنده حداقل ده سال سابقه اقامت در شهر وقوع ملک را داشته باشد.
تبصره - مالکینی که واجد شرایط بند «الف» این ماده باشند چنانچه واحد مسکونی آنها در طرح های عمرانی دولت یا شهرداری ها قرار گیرند از شمول بندهای «ب» و «ج» این ماده مستثنی هستند.

ماده ۳- به منظور اجرای اهداف مندرج در ماده ۲ قانون راجع به نحوه اداره بنیاد مسکن و معاملات واحدهای مسکونی مصوب ۱۳۵۹/۱۲/۱۷ و همچنین رعایت ضرورت های مشروع و مصالح عامه و اجرای وظایف و اختیارات مذکور در این قانون کمیسیونی مرکب از وزیر مسکن و شهرسازی، وزیر کشور و وزیر دادگستری جمهوری اسلامی یا نمایندگان قانونی آنها تشکیل می گردد تا با توجه به نیاز جامعه و اقتضای شرایط نسبت به مراقبت در توزیع عادلانه واحدهای مسکونی در موارد زیر اقدام نماید:

الف - برای واجدین شرایط مندرج در ماده ۲ این قانون در صورت لزوم اولویت هایی برای صدور اجازه نامه به نام انتقال گیرندگان قائل شود.

ب - تشخیص انواع معاملات ناقله.

ج - کنترل قیمت واحدهای مسکونی با توجه به امکانات اجرایی.

د - تعیین ضوابط متناسب برای صدور یکبار اجازه نامه جهت کسانی که قبل از تصویب این قانون مالک یک واحد مسکونی بوده و مایل به تعویض آن باشند.

ه - تهیه و تصویب دستورالعمل های اجرایی موضوع این قانون.

ماده ۴- اشخاصی که طبق مقررات این قانون اجازه نامه انجام معامله دریافت نمایند از تاریخ ثبت معامله ای که به استناد آن انجام می دهند به مدت پنج سال تمام حق دریافت اجازه نامه معامله مجدد را نخواهند داشت.

ماده ۵- متخلفین از مقررات این قانون و همچنین متقاضیان صدور اجازه نامه که اطلاعات

کذب به قصد دریافت اجازه‌نامه داده باشند به حبس تأدیبی از سه ماه الی یک سال محکوم خواهند شد.

ماده ۶- کلیه قوانین و آیین‌نامه‌های اجرایی مربوط به دفتر معاملات مسکن و قوانین مغایر با این قانون ملغی می‌گردد و رسیدگی به اعتراضات و عملیات انجام‌شده به وسیله دفتر معاملات مسکن در صلاحیت مراجع قضایی می‌باشد.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: م/۲۷۰۳

تاریخ: ۱۳۶۰/۳/۳۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۷۹۳- ق مورخ ۱۳۶۰/۳/۲۳؛ «لایحه قانون نحوه انجام معاملات واحدهای مسکونی» که با حضور اعضای شورای نگهبان در جلسه مورخ ۶۰/۳/۲۴ علنی مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید، در جلسات مشورتی شورای نگهبان مورد بررسی قرار گرفت که نتیجه بحث به شرح زیر اعلام می‌شود:

تبصره ۴ ماده ۱ و قسمت ابطال سند و محکومیت به پرداخت وجه یا سه ماه تا یک سال زندان در ماده ۵ و بند «ج» ماده ۳ و ماده ۷ از نظر انطباق با موازین اسلامی به تأیید اکثریت فقهای شورا نرسیده و با توجه به اینکه طبق اصل ۱۳۸ قانون اساسی حق تصویب آیین‌نامه با هیأت وزیران یا وزیر مربوط می‌باشد و نظر به اینکه مفهوم بند «الف»، «ب»، «ج»، «ه»، و ماده ۳ تصویب آیین‌نامه است و بر حسب جمله «یا نمایندگان قانونی آنها» این حق به موجب این ماده به نمایندگان وزرا داده شده، بندهای مرقوم با قانون اساسی مغایر شناخته شد. سایر مواد و تبصره‌ها به اکثریت آرا تأیید گردید.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۸۷۵- ق

تاریخ: ۶۰/۴/۱۳

شورای محترم نگهبان

گزارش کمیسیون مسکن و شهرسازی در خصوص نحوه انجام معاملات واحدهای

مسکونی موضوع ماده ۲ قانون نحوه اداره بنیاد مسکن و معاملات واحدهای مسکونی مصوب ۱۳۵۹/۱۲/۱۷ در جلسه روز یکشنبه ۶۰/۴/۱۴ مجلس شورای اسلامی مطرح خواهد شد. از آن شورای محترم خواهشمند است ساعت ۹ صبح روز مزبور در جلسه علنی حضور به هم رسانید.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده ۱- ...

تبصره ۴ ماده ۱- دادگاه‌های انقلاب اسلامی به منظور اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی^(۱) موظفند لیست اسامی افراد و شرکت‌هایی را که اموالشان باید مصادره و یا از این جهت مشکوک به نظر می‌رسند در اختیار دفاتر اسناد قرار دهند و دفاتر اسناد نمی‌توانند هیچ نوع معامله‌ای را که درباره اموال غیرمنقول افراد و شرکت‌هایی که در لیست می‌باشند بدون دریافت مجوز از دادگاه انقلاب انجام دهند.

بند «ج» ماده ۳- صدور مجوز انتقال (معامله) در موارد ضرورت‌های مشروع و استثنایی برای کسانی که برخی از شرایط مذکور در ماده ۲ را فاقد باشند.

ماده ۵- انتقال‌گیرنده متخلف از این قانون به قطع آب و برق و تلفن و گاز به مدت ۵ سال محکوم خواهد شد، وصل مجدد آب و برق و تلفن و گاز مستلزم پرداخت یک دهم قیمت واحد مسکونی خواهد بود. دولت مکلف است در صورت قطع آب و برق و گاز ودیعه دریافتی اولیه را به مالک از محل دریافت جرایم پرداخت نماید. تبصره - مسئولین اجرایی متخلف از این قانون به انفصال از خدمت از سه ماه تا یک سال محکوم می‌شوند.

ماده ۷- به منظور اطلاع کامل از وضع واحدهای مسکونی و تنظیم سیاست کلی مسکن و برنامه‌ریزی در این زمینه از تاریخ تصویب این قانون وزارت مسکن و شهرسازی

۱. اصل چهل و نهم: دولت موظف است ثروت‌های ناشی از ربا، غصب، رشوه، اختلاس، سرقت، قمار، سوء استفاده از موقوفات، سوء استفاده از مقاطعه‌کاری‌ها و معاملات دولتی، فروش زمین‌های موات و مباحات اصلی، دایر کردن اماکن فساد و سایر موارد غیرمشروع را گرفته و به صاحب حق رد کند و در صورت معلوم نبودن او به بیت‌المال بدهد. این حکم باید با رسیدگی و تحقیق و ثبوت شرعی به وسیله دولت اجرا شود.

موظف است فرم مشخصات و نحوه بهره‌برداری از واحدهای مسکونی در کلیه شهرها را تهیه و در اختیار مالکین واحدهای مسکونی قرار دهد تا مالکین ظرف مدت سه ماه تحویل نمایند.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۲۸۹۵

تاریخ: ۱۳۶۰/۴/۱۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۸۷۵- ق مورخ ۱۳۶۰/۴/۱۳؛ «لایحه راجع به نحوه معاملات واحدهای مسکونی و موضوع ماده ۲ قانون راجع به نحوه اداره بنیاد مسکن و معاملات واحدهای مسکونی»^(۱) که با عنایت به نظر شورای نگهبان با اصلاحاتی در جلسات یازدهم و چهاردهم تیرماه ۶۰ مجلس شورای اسلامی با حضور اعضای شورای نگهبان به تصویب رسید، از نظر شورا مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

حسین مهرپور

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۶۰۷ مورخ ۱۳۶۰/۵/۷.

مغایرت لایحه قانونی بازسازی نیروی انسانی با موازین شرع و قانون اساسی

شماره: ۹۲۵-ق

تاریخ: ۱۳۶۰/۶/۹

شورای محترم نگهبان

لایحه قانونی بازسازی نیروی انسانی که در جلسه روز ۱۳۶۰/۶/۸ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه^(۱)

فصل اول - تشکیلات

ماده ۱- برای بازسازی نیروی انسانی وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و همچنین شهرداری‌ها هیأت‌های زیر تشکیل می‌شوند:

الف - یک هیأت عالی نظارت بر بازسازی نیروی انسانی.

ب - هیأت‌های بررسی و پیگیری.

ج - هیأت‌های بدوی.

د - هیأت‌های تجدیدنظر.

ماده ۲- هیأت عالی نظارت بر بازسازی نیروی انسانی وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و یا وابسته به دولت و همچنین شهرداری‌های مرکب از اعضای زیر است:

۱- یک نفر روحانی و یک نفر حقوقدان به انتخاب مجلس شورای اسلامی.

۲- یک نفر مستشار دیوان کشور و یک نفر از دادیاران دیوان کشور به انتخاب شورای عالی قضایی.

۳- دو نفر به معرفی نخست وزیر.

۴- یک نفر به انتخاب وزارتخانه‌ای که مورد نظارت یا بررسی قرار بگیرد.

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد. برای آگاهی از متن کامل لایحه مزبور پس از تأیید نهایی ر.ک: روزنامه رسمی، شماره ۱۰۶۷۳ مورخ ۱۳۶۰/۷/۲۷.

تبصره - هیأت‌های نظارت قوای مقننه و قضائیه هر یک دارای پنج عضو به انتخاب خود آن قوه می‌باشند.

ماده ۳- وظایف و اختیارات هیأت عالی نظارت عبارتست از:

الف - تشکیل هیأت‌های فوق مذکور در بند یک، نصب و عزل اعضای اصلی و علی‌البدل آن‌ها با رعایت شرایط مقرر در این قانون.

ب - نظارت بر حسن اجرای قانون بازسازی و ارشاد و آموزش لازم.

ج - تدوین آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌ها.

تبصره ۱- آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های صادره از طرف هیأت عالی نظارت نباید مغایر مقررات این قانون باشد.

تبصره ۲- هیأت عالی نظارت در موارد زیر می‌تواند هیأت‌ها را منحل یا برخی از اعضای آن را عزل نماید در این صورت بلافاصله هیأت جدید با اعضای جانشین باید تعیین گردند.

الف - عدم رعایت قانون بازسازی نیروی انسانی و مقررات دیگر.

ب - اعمال نظر غیرقانونی و یا اجرای قانون به نحو غیرعادلانه و تبعیض‌آمیز.

ج - اهمال یا کم‌کاری یا وقفه غیرموجه در کار.

د - ارتکاب هر یک از جرایم عمومی یا تخلفات اداری یا فقدان شرایط مذکور در این قانون.

هیأت‌های بررسی

ماده ۴- در هر وزارتخانه یا مؤسسات مذکور در ماده یک هیأت‌های بررسی و پیگیری را مشتمل بر یک فقیه، یک حقوقدان، معاون وزیر یا رئیس یا معاون اداره و مؤسسه، یک کارشناس امور اداری، یکی از معتمدین عضو انجمن اسلامی آن انتخاب نماید. این هیأت‌ها ضمن نظارت بر اجرای قانون به وسیله هیأت‌های بدوی و تجدیدنظر و گزارش کار آن‌ها به هیأت عالی نظارت شکایات رسیده را در مورد هیأت‌های مزبور پیگیری می‌نمایند.

ماده ۵- هیأت‌های بررسی چنانچه در ضمن بررسی و نظارت خود نقضی را در عملکرد هیأت بدوی مشاهده کند، آن را با ذکر دلیل و جهت نقص یا اشتباه به همان هیأت یا هیأت بدوی دیگری ارجاع می‌نماید.

ماده ۶- هیأت‌های بررسی برای مبادله تجربیات و بررسی اشکالات و ایجاد وحدت رویه و پیشبرد کار جلساتی مشترک خواهند داشت. تعداد این جلسات و تعداد نمایندگان هر هیأت در آیین‌نامه مربوطه تعیین خواهد شد.

صورتجلسه کامل این جلسات باید به نظر هیأت عالی نظارت برسد.

هیأت بدوی

ماده ۷- در هر وزارتخانه یا مؤسسات مذکور در ماده یک هیأت‌های بدوی بازسازی مرکب از سه نفر عضو اصلی و دو نفر علی‌البدل به پیشنهاد هیأت بررسی و تصویب هیأت عالی نظارت تشکیل می‌گردند.

تبصره ۱- برای سازمان‌ها و واحدهای مستقل مانند دانشگاه‌ها، شرکت‌های بزرگ و کارخانجات دولتی و یا وابسته به دولت و بانک‌ها نیز این هیأت به وسیله هیأت بررسی و پیگیری همان واحد یا سازمان به هیأت عالی نظارت پیشنهاد و از طرف هیأت عالی تصویب می‌گردند.

تبصره ۲- هیأت بدوی در صورت لزوم می‌تواند دارای شعب متعدد باشد.

هیأت تجدیدنظر

ماده ۸- هیأت تجدیدنظر بازسازی نیروی انسانی مرکب از پنج نفر عضو اصلی و سه نفر علی‌البدل می‌باشند که بنا به پیشنهاد هیأت بررسی و تصویب هیأت عالی نظارت انتخاب خواهند شد. این هیأت در صورت لزوم می‌تواند دارای شعب متعدد باشد.

ماده ۹- ...

ماده ۲۴- رسیدگی هیأت‌های مذکور در این قانون فقط از نظر جرایم اداری و استخدامی مذکور در همین قانون می‌باشد محکومین به انفصال دائم می‌توانند از احکام هیأت‌ها به دادگاه عمومی صالح شکایت کنند دادگاه مزبور در وقت فوق‌العاده به آن رسیدگی و حکم خواهد داد. احکام دادگاه صالح قطعی است. در صورتی که احکام هیأت‌ها مغایر این قانون یا سایر قوانین باشد، نقض خواهد شد.

ماده ۲۵- هرگاه رسیدگی هیأت‌ها بستگی به رأی نهایی مراجع قضایی داشته باشد هیأت‌ها موظفند تا صدور احکام نهایی مراجع قضایی دستور آماده به خدمت مستخدم را صادر نمایند.

ماده ۲۶- ...

ماده ۳۱- مستخدمینی که نقش اصلی و محرک را در ایجاد موارد غیرقانونی تحصن‌ها و اعتصابات و تظاهرات و تشویق و یا وادار ساختن دیگران به کارشکنی و کم‌کاری و ایراد خسارات به اموال دولتی را دارند محکوم به کیفرهای بند ۵ تا ۱۱ ماده ۲۰ می‌باشند.

ماده ۳۲- کارشکنی، کم‌کاری، شایعه‌پراکنی و شرکت در موارد غیرقانونی تحصن‌ها و

اعتصابات و تظاهرات و اعمال فشارهای گروهی و یا فردی برای تحمیل مقاصد و یا به دست آوردن امتیازات غیرقانونی مشمول کیفرهای بند ۱ تا ۶ ماده ۲۰ این قانون می‌باشد.

ماده ۳۳- غیبت غیرموجه بیش از دو ماه در سال اعم از متناوب یا متوالی موجب اخراج از وزارتخانه یا مؤسسه دولتی متبوعه خواهد بود.

ماده ۳۴- ...

ماده ۳۷- رسیدگی ابتدایی به جرایم و خطاهای اداری منتسب با هیأت بدوی و رسیدگی ثانوی در صورت تقاضای متهم با هیأت تجدیدنظر خواهد بود.

ماده ۳۸- ...

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۳۶۳۶

تاریخ: ۱۳۶۰/۶/۱۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

«لایحه قانونی بازسازی نیروی انسانی» که طی جلسات متعدد با حضور اعضای شورای نگهبان به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید، در جلسات متعدد و متوالی شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت. نتیجه بررسی و نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌شود:

در مورد کلیه افرادی که به عنوان داشتن شغلی محکوم به انفصال شده‌اند در صورتی که ثابت بشود قصد خیانت به اسلام و کشور را نداشته‌اند و اعمالشان حاکی از این باشد انطباق محکومیت آن‌ها با موازین شرعی تأیید نشد.

۲- در تمام مواردی که مجازات انفصال دائم تعیین شده است، محکومیت به عدم پرداخت کسور بازنشستگی مشاغل مشروع و همچنین جرم بودن حمله‌داری و کارمندی اوقاف به لحاظ عدم ثبوت حکم امام و امکان عدم اطلاع یقینی از حکم مذکور به غرض صدور از نظر انطباق با موازین شرعی به تأیید اکثریت فقهای شورا نرسید و رد شد.

۳- از لحاظ قانون اساسی چون هیأت عالی نظارت با ترکیبی که برای آن در نظر گرفته شده در حیطه مسئولیتی که قوه مجریه و تمام ارگان‌ها و شعب و اعضای آن به طور مستقیم یا غیرمستقیم باید در برابر مجلس شورای اسلامی داشته باشند، قرار ندارد، مخالف با قانون اساسی است.

ماده ۲۴- در مورد سازمان‌های مشابه فراماسونری چون جرم مشخص نیست و ماده ۲۵ و ۳۳ از لحاظ اینکه تعیین مجازات به عهده هیأت عالی نظارت گذارده شده و تبصره ۲ ماده ۳۷ که

برای دادگاه‌ها و دادرها جهت رسیدگی و حکم تعیین مدت نموده است، از این لحاظ مغایر قانون اساسی شناخته شد.
سایر مواد و تبصره‌های لایحه به نظر اکثریت اعضا مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی
دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۹۳۴-ق
تاریخ: ۱۳۶۰/۶/۲۸

شورای محترم نگهبان

لایحه قانونی بازسازی نیروی انسانی که در جلسه ۱۳۶۰/۶/۲۷ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرا اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی
رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده ۱- هیأت‌های بازسازی نیروی انسانی هر وزارتخانه و مؤسسه دولتی و وابسته به دولت و شهرداری‌ها و مؤسساتی که شمول قانون مستلزم ذکر نام آنها است عبارتند از:
الف - هیأت عالی نظارت بر بازسازی نیروی انسانی.

ب - هیأت بدوی.

ج - هیأت تجدیدنظر.

ماده ۲- هیأت عالی نظارت بر بازسازی نیروی انسانی برای هر وزارتخانه و یا مؤسسه دولتی و یا وابسته به دولت و یا مؤسساتی که شمول قانون مستلزم ذکر نام آنها است مرکب از افراد زیر است:

۱- دو نفر به معرفی شورای عالی قضایی و تصویب وزیر مربوطه

۲- یک نفر به معرفی نخست وزیر

۳- دو نفر به معرفی وزیر و یا بالاترین مقام مؤسسه دولتی و یا وابسته به دولت و یا

مؤسساتی که شمول قانون مستلزم ذکر نام آنها است که حداقل یک نفر از آنها به مسائل اداری و استخدامی آگاهی داشته باشد.

تبصره ۱- افراد مذکور در بندهای ۱ و ۲ این ماده می‌توانند در بیش از یک هیأت عالی نظارت بر بازسازی نیروی انسانی عضویت داشته باشند.

تبصره ۲- هیأت دارای یک رئیس، یک نایب رئیس و یک دبیر خواهد بود و کلیه تصمیمات با اکثریت آرا معتبر است.

ماده ۳- وظایف هیأت عالی نظارت به شرح زیر است:

۱- تعیین و نصب و عزل اعضای هیأت‌های بدوی و تجدیدنظر و شعب آنها با رعایت مفاد ماده ۴ و تصویب وزیر و یا بالاترین مقام مؤسسه دولتی مربوطه.

۲- نظارت عالی بر بازسازی نیروی انسانی وزارتخانه و یا مؤسسه دولتی مربوطه.

۳- تنظیم آیین‌نامه داخلی هیأت‌های بدوی و تجدیدنظر و تسلیم آن به وزیر مربوطه جهت تصویب.

۴- صدور دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌ها جهت ایجاد هماهنگی در تصمیمات هیأت‌ها.

۵- آموزش‌های لازم به هیأت‌های بدوی و تجدیدنظر قبل از شروع به کار و در حین اشتغال.

تبصره - دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های صادره از طرف هیأت عالی نظارت نباید مغایر مقررات این قانون باشد.

ماده ۴- وزیر هر وزارتخانه در برابر مجلس شورای اسلامی مسئول عملکرد هیأت‌ها خواهد بود.

ماده ۵- دخالت هیأت عالی نظارت در امور هیأت‌های بدوی و تجدیدنظر در حد ارشاد و نظارت و ارائه خطوط کلی به شرح مواد این قانون بوده و در صورت مشاهده موارد زیر از سوی هر یک از هیأت‌های بدوی و یا تجدیدنظر آن را منحل و تمام یا بعضی از تصمیمات آن را با ذکر دلیل ابطال می‌نماید.

الف - عدم رعایت قوانین بازسازی نیروی انسانی.

ب - اعمال تبعیض در اجرای قوانین بازسازی نیروی انسانی.

ج - ناتمام گذاشتن بازسازی نیروی انسانی در حوزه مأموریت خود.

د - کم‌کاری در امر بازسازی نیروی انسانی بدون عذر موجه.

ماده ۶- یکی از معاونین نخست وزیر به انتخاب شخص نخست وزیر مسئول ارتباط با

هیأت‌های عالی نظارت بر تشکیل جلسات مشترک و ایجاد وحدت رویه و هماهنگی و تبادل نظر بین هیأت‌های عالی نظارت خواهد بود.

جلسات مشترک هیأت‌های عالی نظارت در صورت لزوم به دعوت همان معاون نخست وزیر تشکیل می‌گردد. در این جلسات هر هیأت عالی نظارت یک رأی خواهد داشت و تصمیمات متخذه به اکثریت آرا لازم‌الرعايه خواهد بود.

تبصره - هر هیأت عالی نظارت موظف است حداقل یک نماینده از بین خود برای شرکت در این جلسات معرفی نماید.

ماده ۷- هیأت‌های بدوی بازسازی نیروی انسانی مرکب از پنج نفر عضو اصلی و یک تا سه نفر عضو علی‌البدل خواهد بود که در مرکز و مراکز استان‌ها به تعیین هیأت عالی نظارت و تصویب وزیر یا بالاترین مقام مؤسسه دولتی مربوطه یا نماینده او منصوب می‌گردد.

تبصره ۱- برای سازمان‌ها و واحدهای مستقل دانشگاه‌ها، شرکت‌های بزرگ و کارخانجات بزرگ دولتی و یا وابسته به دولت و بانک‌ها و هیأت‌های بدوی با رعایت مقررات این قانون توسط هیأت عالی نظارت وزارت و یا مؤسسه دولتی مربوطه به آن‌ها تشکیل خواهد شد.

تبصره ۲- هیأت‌های بدوی در صورت لزوم می‌تواند دارای شعب متعدد باشد.

ماده ۸- هیأت تجدیدنظر بازسازی نیروی انسانی مرکب از پنج نفر عضو اصلی و یک تا سه نفر عضو علی‌البدل خواهد بود که در مرکز به تعیین هیأت عالی نظارت و تصویب وزیر یا بالاترین مقام مؤسسه دولتی مربوطه منصوب می‌گردند.

تبصره - هیأت تجدیدنظر در صورت لزوم می‌تواند در مراکز استان‌ها دارای شعب متعدد باشد که اعضای آن به تعیین هیأت‌های عالی نظارت و تصویب وزیر مربوطه انتخاب می‌شود.

ماده ۹- ...

ماده ۲۴- دبیران حزب منحل رستاخیز در سطح استان و مقامات بالاتر از آن به صورت دائم از خدمات دولتی و مؤسسات وابسته به دولت منفصل و مسئولین حزب مذکور در سطح شهرستان و بخش حداقل محکوم به بازنشستگی خواهند شد.

تبصره ۱- تعیین مجازات رؤسا و نواب رئیس و منشیان کانون‌های حزبی به نسبت فعالیتشان در حدود اختیارات قانونی هیأت‌ها به عهده آنان می‌باشد.

تبصره ۳- عضویت در حزب رستاخیز به تنهایی موجب مجازات نخواهد بود.

ماده ۲۵- عضویت در تشکیلات فراماسونری موجب انفصال دائم می‌باشد.

ماده ۲۶- ...

ماده ۳۱- مستخدمینی که نقش اصلی و محرک را در ایجاد موارد غیرقانونی تحصن‌ها و اعتصابات و تظاهرات و تشویق و یا وادار ساختن دیگران به کارشکنی و کم‌کاری و ایراد خسارات به اموال دولتی را دارند محکوم به کیفرهای بند ۵ تا ۱۱ ماده ۲۰ این قانون می‌باشند.

ماده ۳۲- کارشکنی، کم‌کاری، شایعه‌پراکنی و شرکت در موارد غیرقانونی تحصن‌ها و اعتصابات و اعمال فشارهای گروهی و یا فردی برای تحمیل مقاصد و یا بدست آوردن امتیازات غیرقانونی مشمول کیفرهای بند ۱ تا ۶ ماده ۲۰ این قانون می‌باشد.

ماده ۳۳- غیبت غیرموجه بیش از دوماه در سال اعم از متناوب یا متوالی موجب اخراج از وزارتخانه یا مؤسسه دولتی متبوعه خواهد بود.

ماده ۳۴- ...

ماده ۳۷- رسیدگی ابتدایی به جرایم و خطاهای اداری منتسب به مستخدم با هیأت بدوی و رسیدگی ثانوی در صورت تقاضای متهم با هیأت تجدیدنظر خواهد بود.

ماده ۳۸- ...

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۳۷۵۷

تاریخ: ۶۰/۷/۵

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

«لایحه قانونی بازسازی نیروی انسانی»^(۱) که پس از اظهارنظر شورای نگهبان با اصلاحاتی در جلسه مورخ ۶۰/۷/۵ با حضور اعضای شورای نگهبان به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید به نظر اکثریت اعضای شورا مغایر موازین شرعی و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۶۷۳ مورخ ۱۳۶۰/۷/۲۷.

مغایرت لایحه بودجه ۱۳۶۰ با موازین شرع

شماره: ق ۹۰/۸

تاریخ: ۱۳۶۰/۴/۲۷

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۱۳۵۰۴ مورخ ۱۳۶۰/۱/۳۱ در خصوص بودجه سال ۱۳۶۰ که پس از رسیدگی در جلسات متعدد در جلسه روز چهارشنبه بیست و چهارم تیرماه ۱۳۶۰ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسید، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

^(۱) متن لایحه

ماده واحده - بودجه دولت در سال ۱۳۶۰ از لحاظ درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار و از جهت هزینه‌ها و سایر پرداخت‌ها بالغ بر سه هزار و صد و شصت و پنج میلیارد و نهصد و هشتاد و یک میلیون و هفتصد هزار (۳/۱۶۵/۹۸۱/۷۰۰/۰۰۰) ریال به شرح زیر است.

الف - درآمد عمومی و سایر منابع تأمین اعتبار بالغ بر سه هزار و سی و هفت میلیارد (۳/۰۳۷/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال و هزینه‌ها و سایر پرداخت‌ها از آن محل بالغ بر سه هزار و سی و هفت میلیارد (۳/۰۳۷/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال.

ب - درآمد اختصاصی وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی بالغ بر یکصد و بیست و هشت میلیارد و نهصد و هشتاد و یک میلیون و هفتصد هزار (۱۲۸/۹۸۱/۷۰۰/۰۰۰) ریال و هزینه‌ها و سایر پرداخت‌ها از آن محل بالغ بر یکصد و بیست و هشت میلیارد و نهصد و هشتاد و یک میلیون و هفتصد هزار (۱۲۸/۹۸۱/۷۰۰/۰۰۰) ریال.

درآمد عمومی و سایر منابع تأمین اعتبار منظور در بند (الف) این ماده تصویب و به دولت اجازه داده می‌شود که درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار منظور در قسمت سوم

۱. برای اختصار فقط به تبصره‌ها و بندهای مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد. برای آگاهی از متن کامل لایحه مزبور پس از تأیید نهایی ر.ک: روزنامه رسمی، شماره ۱۰۶۳۵ مورخ ۱۳۶۰/۶/۱۱.

این قانون را در سال ۱۳۶۰ وصول و هزینه‌های وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و همچنین کمک‌ها و سایر اعتباراتی را که در جداول قسمت‌های چهارم، پنجم، ششم و هفتم این قانون منظور شده است در حدود وصولی درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار در سال ۱۳۶۰ و بر اساس تخصیص اعتبار تعهد و با رعایت قوانین و مقررات مربوط و تبصره‌های این قانون پرداخت نماید.

بودجه آن دسته از مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت که در سال ۱۳۶۰ به صورت مؤسسات دولتی درآیند برای مدت باقیمانده سال، پس از تصویب هیأت وزیران قابل اجرا خواهد بود.

تبصره ۱- ...

تبصره ۵۹- دولت موظف است ترتیبی اتخاذ نماید که در ظرف چهار ماه پس از تصویب این قانون کلیه وجوه و اموالی را که به عنوان جریمه یا مصادره اموال توسط دادگاه‌های انقلاب یا عادی و یا صنفی به‌دست آمده است در اختیار خزانه قرار گیرد که به حساب درآمدهای عمومی منظور گردد. وجوه و اموالی که پس از تصویب این قانون توسط دادگاه‌های مذکور به‌دست می‌آید باید به حساب خزانه واریز گردد. تخلف از این تبصره در حکم تصرف غیرقانونی در اموال دولتی است.

تبصره ۶۰- ...

تبصره ۶۵- به وزارت امور اقتصادی و دارایی اجازه داده می‌شود که نیم درصد از وجوهی که بابت مالیات و جرایم موضوع قانون مالیات‌های مستقیم مصوب اسفندماه ۱۳۴۵ و اصلاحیه‌های بعدی از سال ۱۳۶۰ وصول می‌شود (به استثنای مالیات بر درآمد بانک‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی) در حساب مخصوص در خزانه منظور نموده در مورد آموزش و تربیت کارمند در امور مالیاتی و حسابرسی و تشویق کارمندان و کسانی که در امر وصول مالیات فعالیت مؤثری مبذول داشته و یا می‌دارند، خرج نماید. وجوه پرداختی به استناد این تبصره از شمول کلیه مقررات مغایر مستثنی است. وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است که در هر شش ماه گزارشی از میزان وصول مالیات و توزیع مالیات وصولی بین طبقات و سطوح مختلف درآمدی را به مجلس شورای اسلامی تسلیم نماید.

تبصره ۶۶- ...

لایحه فوق مشتمل بر ماده واحده و شصت و هفت تبصره در جلسه روز چهارشنبه

بیست و چهارم تیرماه یکهزار و سیصد و شصت شمسی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۳۱۹۳

تاریخ: ۱۳۶۰/۵/۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۹۰۸- ق مورخ ۶۰/۴/۲۷ و ۹۱۵- ق مورخ ۶۰/۴/۳۱ و ۹۲۵- ق مورخ ۶۰/۵/۵؛ «لایحه بودجه» مصوب مجلس شورای اسلامی درجلسات شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت، نظر شورا به شرح ذیل اعلام می‌شود: مالیات بر بهره که در قسمت سوم جزء منابع درآمد به حساب آمده، مغایر موازین اسلامی است، در مورد تبصره ۵۹ اگر مقصود از اموال مصادره شده اموالی باشد که در اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی از ید اشخاص انتزاع می‌شود، اطلاق جمله «به حساب درآمدهای عمومی منظور گردد» با موازین شرعی مخالف است، بقیه تبصره‌ها و موارد با توجه به ضرورت‌های فعلی کشور به اکثریت آرا تأیید شد. همچنین لایحه مزبور از نظر شورا مغایر قانون اساسی شناخته نشد.

حسین مهرپور

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ق/۹۳۱

تاریخ: ۱۳۶۰/۵/۸

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۳۱۹۳ مورخ ۱۳۶۰/۵/۶، گزارش کمیسیون برنامه و بودجه در خصوص «لایحه بودجه سال ۱۳۶۰» که با توجه به نظرات آن شورای محترم تقدیم مجلس شورای اسلامی گردیده بود در جلسه علنی ۱۳۶۰/۵/۷ مورد بررسی قرار گرفت و با اصلاح مختصری به تصویب رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبرهاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

۱- درآمد حاصل از مالیات بر درآمد بهره (ردیف ۱۳۰۴۰۰) حذف شد و درآمد حاصل از مالیات بر درآمدهای متفرقه (ردیف ۱۲۹۹۰۰) به سیصد و دو میلیون و چهار صد هزار (۳۰۲/۴۰۰/۰۰۰) ریال افزایش می‌یابد.

۲- تبصره ۵۹ لایحه بودجه سال ۶۰ مصوب مجلس شورای اسلامی به صورت زیر اصلاح می‌شود.

تبصره ۵۹- دولت موظف است ترتیبی اتخاذ نماید که در ظرف چهار ماه پس از تصویب این قانون کلیه وجوه و اموال متعلق به دولت که به عنوان جریمه یا مصادره اموال توسط دادگاه‌های انقلاب یا عادی و یا صنفی بدست آمده است در اختیار خزانه قرار گیرد که به حساب درآمدهای عمومی منظور گردد. وجوه و اموالی که پس از تصویب این قانون توسط دادگاه‌های مذکور متعلق به دولت شناخته می‌شود باید به حساب خزانه واریز گردد. تخلف از این تبصره درحکم تصرف غیرقانونی در اموال دولتی است.

اصلاحیه فوق مربوط به لایحه بودجه سال ۱۳۶۰ در جلسه هفتم مردادماه یکهزار و سیصد و شصت شمی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۳۲۳۰

تاریخ: ۱۳۶۰/۵/۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۹۳۱- ق مورخ ۶۰/۵/۸ «لایحه بودجه سال ۱۳۶۰»^(۱) که پس از اظهارنظر فقهای شورای نگهبان با اصلاحاتی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید مورد تأیید اکثریت فقهای شورای نگهبان قرار گرفت، عدم مغایرت آن با قانون اساسی قبلاً اعلام گردیده است.

حسین مهرپور

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۶۳۵ مورخ ۱۳۶۰/۶/۱۱.

مغایرت لایحه تأسیس وزارت معادن و فلزات با قانون اساسی

شماره: ۸۸۶-ق

تاریخ: ۶۰/۴/۱۶

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۵۴۰۲۲ مورخ ۱۳۵۹/۹/۲۲ دولت در خصوص تأسیس وزارت معادن و فلزات که بنابر تصمیم متخذه در جلسه ۱۳۶۰/۴/۳ مجلس شورای اسلامی اختیار تصویب آن طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به کمیسیون صنایع و معادن تفویض شده بود تا پس از تصویب برای مدت دو سال به صورت آزمایشی به مرحله اجرا درآید در جلسه ۱۳۶۰/۴/۱۴ آن کمیسیون با اصلاحاتی به تصویب رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده ۱- به منظور توسعه فعالیت‌های زمین‌شناسی و اکتشاف و تجهیز و بهره‌برداری از معادن و ایجاد و گسترش و بهره‌برداری از صنایع متالورژی (تولید فلز، ریخته‌گری و نورد) وزارت معادن و فلزات با وظایف و اختیارات زیر تأسیس می‌گردد:

الف - تدوین سیاست‌ها و خط‌مشی‌ها و برنامه‌ریزی در جهت رسیدن به اهداف فوق‌الذکر در چارچوب سیاست‌های اقتصادی کشور.

ب - جمع‌آوری و تنظیم آمار و اطلاعات و تهیه و ارزیابی طرح‌های مربوط، با توجه به ملاحظات فنی و اقتصادی.

پ - انجام بررسی‌های زمین‌شناسی و اکتشافی و مطالعه ذخایر معدنی به منظور شناسایی امکانات بالقوه کشور به استثنای نفت و گاز.

ت - احداث و گسترش و نوسازی واحدهای متالورژی و معدنی.

ث - بهره‌برداری از معادن و واحدهای تولیدی متالورژی تحت مدیریت دولت.

ج - همکاری در تهیه طرح‌های مربوط به استحصال مواد فرعی بدست آمده و تولید

مواد اولیه و وسایل مصرفی اصلی و فرعی و در صورت لزوم اجرای این قبیل طرح‌ها با رعایت قوانین و مقررات مربوط.

چ - همکاری و مشارکت در تهیه و در صورت لزوم اجرای طرح‌های مربوط به تسهیلات اختصاصی و ایجاد واحدهای مسکونی و ساختمان‌های رفاهی و بهداشتی و آموزشی و عمومی با رعایت قوانین و مقررات مربوط.

ح - اجرای قوانین و آیین‌نامه‌های معادن و تهیه و اجرای ضوابط مربوط به فعالیت‌های متالورژی و ارائه راهنمایی‌های فنی.

خ - تدوین و اجرای برنامه‌های آموزشی و پژوهشی در زمینه‌های مربوط، با بهره‌گیری از کلیه امکانات و هماهنگی با وزارتخانه‌های آموزش و پرورش و فرهنگ و آموزش عالی و سایر وزارتخانه‌های ذی‌ربط.

د - همکاری با مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی به منظور تعیین استانداردها برای تولیدات مربوط.

ذ - تأسیس شرکت‌ها و مؤسسات عملیاتی پس از تصویب مجلس شورای اسلامی.

ر - همکاری با مؤسسات علمی و فنی داخلی و بین‌المللی و قبول عضویت و شرکت در سازمان‌ها و مجامع بین‌المللی با رعایت قوانین و مقررات مربوط.

ماده ۲- شرکت ملی فولاد ایران و واحدهای تابعه - شرکت ملی صنایع مس ایران - سازمان تحقیقات زمین‌شناسی و معدنی کشور - شرکت سهامی کل معادن و ذوب فلزات ایران - شرکت ملی اکتشاف معدنی و بخش‌های معدنی و متالورژی سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و شرکت‌های تابعه آن و همچنین بخش‌های معدنی و متالورژی سازمان صنایع ملی ایران - قسمت معدنی وزارت صنایع و معادن و معاونت مواد اولیه و سوخت سازمان انرژی اتمی، زیرنظر وزارت معادن و فلزات قرار خواهند گرفت.

تبصره ۱- وزارت معادن و فلزات موظف است حداکثر ظرف شش ماه از تاریخ تصویب این قانون آیین‌نامه‌ها و مقررات مالی و معاملاتی و استخدامی یکنواختی، برای شرکت‌ها و واحدهای مذکور تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران به مورد اجرا بگذارد و مادامی که این مقررات به تصویب نرسیده است مقررات فعلی هر شرکت قابل اجرا می‌باشد.

تبصره ۲- کلیه وظایف و اختیارات وزیر صنایع و معادن در مؤسسات و شرکت‌های مذکور در این ماده به وزیر معادن و فلزات واگذار می‌گردد و همچنین وزیر معادن و فلزات عضو شورای اقتصاد خواهد بود.

تبصره ۳- برای احتراز از تداخل وظیفه بین این وزارتخانه و وزارت صنایع و همچنین نقل و انتقالات دارایی مؤسسات و شرکت‌های مذکور در این ماده، هیأتی از وزرای مزبور و وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه و وزیر امور اقتصادی و دارایی تشکیل و در موارد لزوم اتخاذ تصمیم خواهند کرد. تصمیم این هیأت با سه رأی موافق قابل اجرا خواهد بود. اعتبارات مربوط به سال ۱۳۶۰ این وزارتخانه از محل اعتبارات وزارت صنایع و معادن و شرکت‌ها و مؤسسات مذکور در این قانون با نظر سازمان برنامه و بودجه تأمین خواهد شد.

ماده ۳- نیروی انسانی مورد نیاز وزارت معادن و فلزات از مؤسسات وابسته تأمین می‌گردد و در صورت نیاز و ضرورت قطعی، استخدام جدید پس از تصویب هیأت وزیران صورت خواهد گرفت.

ماده ۴- وزارت صنایع و معادن پس از تصویب این قانون «وزارت صنایع» نامیده می‌شود.

تبصره - چنانچه در تشکیل این وزارتخانه و تجدید سازمان مؤسسات وابسته، خدمات تعدادی از کارکنان مورد نیاز نباشد وزارتخانه و مؤسسات مزبور پس از تأیید وزیر می‌توانند نسبت به بازخرید و یا بازنشسته نمودن آن‌ها مطابق قانون بازنشستگی و بازخرید خدمت کارکنان مازاد بر احتیاج دولت مصوب ۱۳۵۹/۴/۱۴ شورای انقلاب اقدام نمایند. مهلت مقرر در قانون مذکور برای وزارت معادن و فلزات لغایت یک سال از تاریخ تصویب این قانون می‌باشد.

ماده ۵- دولت مکلف است حداکثر ظرف مدت شش ماه از تاریخ تصویب این قانون مطالعات و بررسی‌های لازم را در مورد تأسیس وزارت صنایع سنگین انجام داده و لایحه آن را تقدیم مجلس شورای اسلامی نماید.

لایحه فوق مشتمل بر پنج ماده و چهار تبصره طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به تصویب کمیسیون صنایع و معادن رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۲۹۲۰

تاریخ: ۱۳۶۰/۴/۲۵

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۸۸۶- ق مورخ ۶۰/۴/۱۶ «لایحه تأسیس وزارت معادن و فلزات» مصوب کمیسیون صنایع و معادن در جلسات شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت، نظر شورا به شرح ذیل اعلام می‌شود:

تبصره یک ماده ۲ لایحه مزبور که به طور کلی مقرر می‌دارد آیین‌نامه و مقررات مالی و معاملاتی و استخدامی یکنواخت برای شرکت‌ها و واحدهای مذکور در ماده ۲ پس از تصویب هیأت وزیران به مورد اجرا گذاشته می‌شود نظر به اینکه برخی از این مقررات جنبه قانونی داشته و باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد تا قابل اجرا باشد و در این تبصره به دخالت و تصویب مجلس شورای اسلامی اشاره‌ای نشده مغایر قانون اساسی است، سایر مواد و تبصره‌های لایحه با موازین شرع و قانون اساسی مغایرتی ندارد.

حسین مهرپور

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۹۲۷- ق

تاریخ: ۶۰/۵/۵

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۲۹۲۰ مورخ ۱۳۶۰/۴/۲۵، لایحه شماره ۵۴۰۲۲ مورخ ۱۳۵۹/۹/۲۲ دولت در خصوص تأسیس وزارت معادن و فلزات که بنابر تصمیم متخذه در جلسه ۱۳۶۰/۴/۳ مجلس شورای اسلامی اختیار تصویب آن طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به کمیسیون صنایع و معادن تفویض شده بود تا پس از تصویب برای مدت دو سال به صورت آزمایشی به مرحله اجرا درآید مجدداً در جلسه ۱۳۶۰/۵/۴ کمیسیون مذکور مورد بررسی قرار گرفت و با اصلاحاتی به تصویب رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده ۱- ...

ماده ۲- ...

تبصره ۱- وزارت معادن و فلزات موظف است حداکثر ظرف شش ماه از تاریخ تصویب این قانون آیین‌نامه‌ها و مقررات مالی و معاملاتی و استخدامی یکنواختی برای شرکت‌ها و واحدهای مذکور تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران در مواردی که نیاز به کسب مجوز قانونی دارد پس از تصویب مجلس شورای اسلامی به مورد اجرا بگذارد و مادامی که این مقررات به تصویب نرسیده است مقررات فعلی هر شرکت قابل اجرا می‌باشد.

ماده ۳- ...

لایحه فوق مشتمل بر پنج ماده و چهار تبصره در جلسه ۱۳۶۰/۵/۴ کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۳۱۹۵

تاریخ: ۱۳۶۰/۵/۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۹۲۷- ق مورخ ۶۰/۵/۵ «لایحه تأسیس وزارت معادن و فلزات»^(۱) که پس از اظهارنظر شورای نگهبان با اصلاحاتی در کمیسیون صنایع و معادن به تصویب رسید در شورای نگهبان مورد بررسی قرار گرفت و مغایر موازین شرعی و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۶۵۱ مورخ ۱۳۶۰/۶/۳۱.

مغایرت طرح قانونی فعالیت احزاب، جمعیت‌ها و انجمن‌های سیاسی و صنفی و انجمن‌های اسلامی یا اقلیت‌های دینی شناخته شده با قانون اساسی

شماره: ۹۰۰-ق

تاریخ: ۶۰/۴/۱۸

شورای محترم نگهبان

طرح قانونی فعالیت احزاب، جمعیت‌ها و انجمن‌های سیاسی و صنفی و انجمن‌های اسلامی یا اقلیت‌های دینی شناخته شده که در جلسه روز پنج‌شنبه هجدهم تیرماه ۱۳۶۰ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح^(۱)

فصل اول - تعاریف

ماده ۱- حزب، جمعیت، انجمن، سازمان سیاسی و امثال آن‌ها تشکیلاتی است که دارای مرامنامه و اساسنامه بوده و توسط یک گروه اشخاص حقیقی معتقد به آرمان‌ها و مشی سیاسی معین تأسیس شده و اهداف، برنامه‌ها و رفتار آن به صورتی به اصول اداره کشور و خط‌مشی کلی نظام جمهوری اسلامی ایران مربوط باشد.

ماده ۲- انجمن، جمعیت، اتحادیه صنفی و امثال آن تشکیلاتی است که به وسیله دارندگان کسب یا پیشه یا حرفه و تجارت معین تشکیل شده که اهداف، برنامه‌ها و رفتار آن به گونه‌ای در جهت منافع خاص مربوط به آن صنف باشد.

ماده ۳- انجمن اسلامی هر واحد اداری، آموزشی، صنفی، صنعتی و یا کشاورزی تشکیلاتی است مرکب از اعضای داوطلب همان واحد که هدف آن شناختن و شناساندن اسلام، امر به معروف و نهی از منکر و تبلیغ و گسترش انقلاب اسلامی باشد.

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد. برای آگاهی از متن کامل طرح پس از تأیید نهایی ر.ک: روزنامه رسمی، شماره ۱۰۶۷۶ مورخ ۱۳۶۰/۷/۳۰.

ماده ۴- انجمن اقلیت‌های دینی موضوع اصل ۱۳ قانون اساسی^(۱) تشکیلاتی است مرکب از اعضای داوطلب همان اقلیت دینی که هدف آن حل مشکلات و بررسی مسائل دینی، فرهنگی، اجتماعی و رفاهی ویژه آن اقلیت باشد.

ماده ۵- منظور از کلیه گروه‌های مذکور در مواد بعدی این قانون احزاب، جمعیت‌ها، انجمن‌های سیاسی و صنفی و انجمن‌های اسلامی یا اقلیت‌های دینی شناخته شده موضوع اصل ۲۶ قانون اساسی^(۲) می‌باشد.

فصل دوم - حقوق گروه‌ها

ماده ۶- فعالیت گروه‌ها آزاد است مشروط بر اینکه مرتکب تخلفات مندرج در بندهای ماده (۱۶) این قانون نگردند.

تبصره ۱- کلیه گروه‌ها موظفند مرامنامه، اساسنامه، هویت هیأت رهبری خود و تغییرات بعدی آن‌ها را به اطلاع وزارت کشور برسانند.

تبصره ۲- تشکیل اجتماعات و راهپیمایی طبق اصل ۲۷ قانون اساسی^(۳) آزاد است ولی برگزاری آن در پارک‌ها، میادین و معابر عمومی منوط به کسب مجوز از وزارت کشور است.

ماده ۷- ...

ماده ۱۹- شورای عالی قضایی موظف است ظرف یک ماه از تاریخ تصویب این قانون لایحه تشکیل هیأت منصفه محاکم دادگستری موضوع اصل ۱۶۸ قانون اساسی^(۴) را تهیه و با رعایت اصل ۷۴ قانون اساسی تقدیم مجلس نماید.

لایحه فوق مشتمل بر نوزده ماده و نه تبصره در جلسه روز پنج‌شنبه هجدهم تیرماه یکهزار و سیصد و شصت مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

۱. اصل سیزدهم: ایرانیان زرتشتی، کلیمی و مسیحی تنها اقلیت‌های دینی شناخته می‌شوند که در حدود قانون در انجام مراسم دینی خود آزادند و در احوال شخصیه و تعلیمات دینی بر طبق آیین خود عمل می‌کنند.

۲. اصل بیست و ششم: احزاب، جمعیت‌ها، انجمن‌های سیاسی و صنفی و انجمن‌های اسلامی یا اقلیت‌های دینی شناخته شده آزادند، مشروط به اینکه اصول استقلال، آزادی، وحدت ملی، موازین اسلامی و اساس جمهوری اسلامی را نقض نکنند. هیچ‌کس را نمی‌توان از شرکت در آن‌ها منع کرد یا به شرکت در یکی از آن‌ها مجبور ساخت.

۳. اصل بیست و هفتم: تشکیل اجتماعات و راهپیمایی‌ها، بدون حمل سلاح، به شرط آن که مخل به مبانی اسلام نباشد آزاد است.

۴. اصل یکصد و شصت و هشتم: رسیدگی به جرایم سیاسی و مطبوعاتی علنی است و با حضور هیأت منصفه در محاکم دادگستری صورت می‌گیرد. نحوه انتخاب، شرایط، اختیارات هیأت منصفه و تعریف جرم سیاسی را قانون براساس موازین اسلامی معین می‌کند.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۲۹۹۰

تاریخ: ۱۳۶۰/۴/۲۵

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۹۰۰- ق مورخ ۱۳۶۰/۴/۱۸؛ «طرح قانونی فعالیت احزاب، جمعیت‌ها و انجمن‌های سیاسی و صنفی و انجمن‌های اسلامی یا اقلیت‌های دینی شناخته شده» مصوب مجلس شورای اسلامی در جلسه شورای نگهبان مورد بحث و مشاوره قرار گرفت. نظر اکثریت اعضای شورای نگهبان به شرح زیر اعلام می‌شود:

آن قسمت از تبصره ۲ ماده ۶ که تشکیل راهپیمایی در معابر عمومی را منوط به کسب اجازه قبلی از وزارت کشور دانسته با توجه به اینکه اصولاً راهپیمایی در غیرمعابر عمومی مصداق ندارد و طبق اصل ۲۷ قانون اساسی تشکیل راهپیمایی بدون حمل سلاح و در صورتی که مخل به مبانی اسلام نباشد بدون قید دیگری آزاد است مغایر قانون اساسی می‌باشد، سایر مواد و تبصره‌های طرح قانونی مذکور مغایر قانون شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

حسین مهرپور

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۰۹۳- ق

تاریخ: ۱۳۶۰/۶/۸

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۲۹۹۰ مورخ ۱۳۶۰/۴/۲۵ گزارش کمیسیون امور داخلی در خصوص اصلاح تبصره ۲ ماده ۶ طرح نحوه فعالیت احزاب، جمعیت‌ها و انجمن‌های سیاسی و صنفی و انجمن‌های اسلامی یا اقلیت‌های دینی شناخته شده در جلسه روز شنبه ۱۳۶۰/۶/۷ مجلس شورای اسلامی مطرح و به تصویب رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱- ...

ماده ۶- فعالیت گروه‌ها آزاد است مشروط بر اینکه مرتکب تخلفات مندرج در بندهای ماده (۱۶) این قانون نگردند.

تبصره ۱- کلیه گروه‌ها موظفند مرامنامه، اساسنامه، هویت هیأت رهبری خود و تغییرات بعدی آن‌ها را به اطلاع وزارت کشور برسانند.

تبصره ۲- برگزاری راهپیمایی‌ها با اطلاع وزارت کشور بدون حمل سلاح در صورتی که به تشخیص کمیسیون ماده ۱۰ مخل به مبانی اسلام نباشد و نیز تشکیل اجتماعات در میادین و پارک‌های عمومی با کسب مجوز از وزارت کشور آزاد است.

اصلاحیه مذکور مشتمل بر ماده ۶ طرح فعالیت احزاب، جمعیت‌ها و انجمن‌های اسلامی یا اقلیت‌های دینی شناخته شده و دو تبصره آن در جلسه روز شنبه هفتم شهریور ماه ۱۳۶۰ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۳۹۸۷

تاریخ: ۱۳۶۰/۶/۱۵

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۰۹۳- ق مورخ ۱۳۶۰/۶/۸؛ «طرح قانونی فعالیت احزاب، جمعیت‌ها و انجمن‌های سیاسی و صنفی و انجمن‌های اسلامی یا اقلیت‌های دینی شناخته شده»^(۱) مصوب مجلس شورای اسلامی در جلسه شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و با موازین شرع و قانون اساسی مغایر شناخته نشد.

حسین مهرپور

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۶۷۶ مورخ ۱۳۶۰/۷/۳۰.

مغایرت لایحه انتخاب رئیس جمهور با قانون اساسی

شماره: ۸۸۰-ق

تاریخ: ۶۰/۴/۱۴

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۸۹۳۴ مورخ ۱۳۶۰/۴/۱۰ دولت در خصوص انتخاب رئیس جمهور کشور جمهوری اسلامی ایران که بنابر تصمیم ۱۳۶۰/۴/۱۰ مجلس شورای اسلامی تصویب آن طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به کمیسیون امور داخلی تفویض شده بود تا پس از تصویب برای مدت دو سال به صورت آزمایشی به مرحله اجرا درآید و در جلسه روز شنبه سیزدهم تیرماه ۱۳۶۰ کمیسیون امور داخلی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه^(۱)

فصل اول - کلیات

ماده ۱- در اجرای اصل یکصد و شانزدهم^(۲) از مبحث اول فصل نهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، انتخابات رئیس جمهور کشور جمهوری اسلامی ایران بر طبق مقررات این قانون انجام می‌گیرد.

ماده ۲- به موجب اصل یکصد و چهاردهم قانون اساسی^(۳) رئیس جمهور برای مدت چهار سال با رأی مستقیم مردم انتخاب می‌شود و انتخاب مجدد او به صورت متوالی تنها برای یک دوره بلامانع است.

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد. برای آگاهی از متن کامل لایحه پس از تأیید نهایی ر.ک: روزنامه رسمی، شماره ۱۰۶۱۴ مورخ ۱۳۶۰/۵/۱۷.

۲. اصل یکصد و شانزدهم: نامزدهای ریاست جمهوری باید قبل از شروع انتخابات آمادگی خود را رسماً اعلام کنند. نحوه برگزاری انتخاب رئیس جمهوری را قانون معین می‌کند.

۳. اصل یکصد و چهاردهم: رئیس جمهور برای مدت چهار سال با رأی مستقیم مردم انتخاب می‌شود و انتخاب مجدد او به صورت متوالی تنها برای یک دوره بلامانع است.

ماده ۳- به موجب اصل یکصد و هفدهم قانون اساسی،^(۱) رئیس جمهور با اکثریت مطلق آرای شرکت‌کنندگان انتخاب می‌شود ولی هرگاه در دور نخست هیچ یک از نامزدها چنین اکثریتی به دست نیاورد روز جمعه هفته بعد برای بار دوم رأی گرفته می‌شود. در دور دوم تنها دو نفر از نامزدها که در دور نخست آرای بیشتری داشته‌اند شرکت می‌کنند ولی اگر بعضی از نامزدهای دارای آرای بیشتر از شرکت در انتخابات منصرف شوند از میان بقیه دو نفر که در دور نخست بیشتر از دیگران رأی داشته‌اند برای انتخابات مجدد معرفی می‌شوند.

ماده ۴- به موجب اصل یکصد و بیستم قانون اساسی^(۲) هرگاه در فاصله ده (۱۰) روز پیش از رأی‌گیری یکی از نامزدهایی که صلاحیت او طبق این قانون احراز شده فوت کند انتخابات به مدت دو هفته به تأخیر می‌افتد. اگر در فاصله دور نخست و دور دوم نیز یکی از دو نفر حائز اکثریت دور نخست فوت کند مهلت انتخابات برای دو هفته تمدید می‌شود.

ماده ۵- به موجب اصل نود و نهم قانون اساسی^(۳) مسئولیت نظارت بر انتخابات ریاست جمهوری بر عهده شورای نگهبان است.

ماده ۶- در هر دور انتخاباتی هر شخص واجد شرایط فقط می‌تواند یکبار و در یک شعبه اخذ رأی با ارائه شناسنامه رأی بدهد.

ماده ۷- اخذ رأی در سراسر کشور در یک روز و حداقل به مدت ده (۱۰) ساعت به عمل می‌آید.

فصل دوم - شرایط انتخاب‌کنندگان و انتخاب‌شوندگان

ماده ۸- انتخاب‌کنندگان باید دارای شرایط زیر باشند:

۱- تابعیت ایران

۱. اصل یکصد و هفدهم: رئیس جمهور با اکثریت مطلق آراء شرکت‌کنندگان انتخاب می‌شود، ولی هرگاه در دوره نخست هیچ یک از نامزدها چنین اکثریتی به دست نیاورد، روز جمعه هفته بعد برای بار دوم رأی گرفته می‌شود. در دور دوم تنها دو نفر از نامزدها که در دور نخست آراء بیشتری داشته‌اند شرکت می‌کنند، ولی اگر بعضی از نامزدهای دارنده آراء بیشتر، از شرکت در انتخابات منصرف شوند، از میان بقیه، دو نفر که در دور نخست بیش از دیگران رأی داشته‌اند برای انتخاب مجدد معرفی می‌شوند.

۲. اصل یکصد و بیستم: هرگاه در فاصله ده روز پیش از رأی‌گیری یکی از نامزدهایی که صلاحیت او طبق این قانون احراز شده فوت کند، انتخابات به مدت دو هفته به تأخیر می‌افتد. اگر در فاصله دور نخست و دور دوم نیز یکی از دو نفر حائز اکثریت دور نخست فوت کند، مهلت انتخابات برای دو هفته تمدید می‌شود.

۳. اصل نود و نهم: شورای نگهبان نظارت بر انتخاب رئیس جمهور، انتخابات مجلس شورای ملی و مراجعه به آراء عمومی و همه پرسی را برعهده دارد.

۲- داشتن حداقل ۱۵ سال تمام سن در روز اخذ رأی

ماده ۹- اشخاص زیر از حق انتخاب کردن محرومند:

۱- محجورین

۲- محرومین از حقوق اجتماعی

ماده ۱۰- انتخاب‌شوندگان باید دارای شرایط زیر باشند:

۱- از رجال مذهبی و سیاسی

۲- ایرانی‌الاصل

۳- تابع ایران

۴- مدیر و مدبر

۵- دارای حسن سابقه و امانت و تقوی

۶- مؤمن و معتقد به مبانی جمهوری اسلامی ایران و مذهب رسمی کشور.

۷- دارای حداقل ۳۰ سال تمام سن، ملاک محاسبه سن داوطلب تاریخ اعلام داوطلبی می‌باشد.

۸- عدم محرومیت از حقوق اجتماعی

فصل سوم - اعلام داوطلبین و رسیدگی به صلاحیت داوطلبان

ماده ۱۱- پس از وصول دستور رئیس جمهور یا شورای ریاست جمهوری که با رعایت اصل یکصد و نوزدهم^(۱) و یکصد و سی و یکم قانون اساسی^(۲) صادر می‌شود وزارت کشور موظف است حداکثر ظرف سه روز مراتب و تاریخ شروع ثبت نام داوطلبان ریاست جمهوری را با استفاده از وسایل ارتباط جمعی به اطلاع عموم برساند.

ماده ۱۲- ...

ماده ۶۵- به هیأت‌های اجرایی بخش‌ها اجازه داده می‌شود در صورت احساس ضرورت با نظر ناظرین شورای نگهبان نسبت به تعویض تمام یا عده‌ای از اعضای یک یا چند

۱. اصل یکصد و نوزدهم: انتخاب رئیس جمهور جدید باید حداقل یک ماه پیش از پایان دوره ریاست جمهوری قبلی انجام شده باشد و در فاصله انتخاب رئیس جمهور جدید و پایان دوره ریاست جمهوری سابق، رئیس جمهور پیشین وظایف رئیس جمهوری را انجام می‌دهد.

۲. اصل یکصد و سی و یکم: در صورت فوت، کناره‌گیری یا بیماری بیش از دو ماه و عزل رئیس جمهور، یا موجبات دیگری از این گونه، شورای موقت ریاست جمهوری موظف است ترتیبی دهد که حداکثر ظرف پنجاه روز رئیس جمهور جدید انتخاب شود و در این مدت وظایف اختیارات ریاست جمهوری را جز در امر همه‌پرسی برعهده دارد.

شعبه ثبت نام و اخذ رأی در دور دوم انتخابات اقدام نمایند ولی محل استقرار شعب ثبت نام و اخذ رأی برای دور دوم انتخابات همان محل‌های قبلی بوده و غیر قابل تغییر است.

ماده ۶۶- هرکس در هر دور انتخابات برگ انتخابات ریاست جمهوری را بخرد و یا بفروشد و یا در اوراق تعرفه انتخابات تقلب و یا در امر انتخابات به نحوی از انحاء خلل یا تقلب و تزویر و خیانت نماید یا به تهدید یا تطمیع متوسل شود یا با شناسنامه متعلق به دیگری یا شناسنامه مجعول با علم به مجعول بودن آن برگ رأی بگیرد یا بیش از یک‌بار رأی بدهد علاوه بر محرومیت از حقوق اجتماعی طبق نظر حاکم شرع تعزیر می‌شود.

ماده ۶۷- وزارت کشور مأمور اجرای این قانون و مسئول حسن جریان انتخابات ریاست جمهوری است و بدین منظور می‌تواند مأمورینی جهت بازرسی و کنترل جریان انتخابات به طور ثابت یا سیار به شهرستان‌ها و بخش‌ها و شعب ثبت نام و اخذ رأی اعزام دارد.

ماده ۶۸- این قانون مشتمل بر ۶۸ ماده و ۸ تبصره در جلسه مورخ ۱۳۶۰/۴/۱۳ به تصویب کمیسیون داخلی مجلس شورای اسلامی رسید.
لایحه فوق مشتمل بر ۶۸ ماده و ۸ تبصره در جلسه ۱۳۶۰/۴/۱۳ کمیسیون امور داخلی طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۲۰۹۷

تاریخ: ۱۳۶۰/۴/۱۵

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۸۸۰- ق مورخ ۱۳۶۰/۴/۱۴؛ «لایحه انتخاب رئیس جمهور کشور جمهوری اسلامی ایران» که به تصویب کمیسیون امور داخلی مجلس شورای اسلامی رسیده در جلسه شورای نگهبان مورد بحث و مشاوره قرار گرفت، نظر شورا ذیلاً اعلام می‌شود:

بند ۷ ماده ۱۰ لایحه مزبور که از جمله شرایط داوطلبان ریاست جمهوری را داشتن حداقل ۳۰

سال سن قرار داده است با توجه به اینکه اصل ۱۱۵ قانون اساسی^(۱) در مقام بیان شرایط رئیس جمهور شرایط را احصا کرده و نصاب سنی تعیین نشده است و بند ۴ اصل ۱۱۰^(۲) نیز تأیید صلاحیت داوطلبان را از نظر دارا بودن شرایطی که در قانون اساسی آمده به عهده شورای نگهبان گذاشته است به نظر اکثریت اعضای شورای نگهبان مغایر قانون اساسی می‌باشد. ماده ۶۶ نیز که مقرر داشته مرتکبین جرایم انتخاباتی مندرج در این ماده طبق نظر حاکم شرع تعزیر می‌شوند به نظر اکثریت اعضا با اصل ۳۶ قانون اساسی^(۳) مغایر است. بقیه مواد و تبصره‌ها مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

حسین مهرپور

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۸۸۹-ق

تاریخ: ۶۰/۴/۱۶

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۲۹۰۷ مورخ ۱۳۶۰/۴/۱۵ در خصوص دو مورد مغایرت لایحه انتخاب رئیس جمهور کشور جمهوری اسلامی ایران، مصوبه کمیسیون امور داخلی با قانون اساسی به اطلاع می‌رساند لایحه مزبور در جلسه ۱۳۶۰/۴/۱۵ کمیسیون امور داخلی طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی مجدداً مورد بررسی قرار گرفت و با حذف بند ۷ ماده ۱۰ و اصلاح ماده ۶۶ به تصویب رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

۱. اصل یکصد و پانزدهم: رئیس جمهور باید از میان رجال مذهبی و سیاسی که واجد شرایط زیر باشند انتخاب گردد: ایرانی‌الاصل، تابع ایران، مدیر و مدبر، دارای حسن سابقه و امانت و تقوی، مؤمن و معتقد به مبانی جمهوری اسلامی ایران و مذهب رسمی کشور.

۲. اصل یکصد و دهم: وظایف و اختیارات رهبری: ... ۴- امضای حکم ریاست جمهوری پس از انتخاب مردم. صلاحیت داوطلبان ریاست جمهوری از جهت دارا بودن شرایطی که در این قانون می‌آید باید قبل از انتخابات به تأیید شورای نگهبان و در دور اول به تأیید رهبری برسد.

۳. اصل سی و ششم: حکم به مجازات و اجرای آن باید تنها از طریق دادگاه صالح و به موجب قانون باشد.

متن لایحه

ماده ۱- ...

ماده ۱۰- انتخاب‌شوندگان باید دارای شرایط زیر باشند:

۱- از رجال مذهبی و سیاسی

۲- ایرانی‌الاصل

۳- تابع ایران

۴- مدیر و مدبر

۵- دارای حسن سابقه و امانت و تقوی

۶- مؤمن و معتقد به مبانی جمهوری اسلامی ایران و مذهب رسمی کشور

۷- عدم محرومیت از حقوق اجتماعی

ماده ۱۱- ...

ماده ۶۶- هرکس در هر دور انتخابات برگ انتخابات ریاست جمهوری را بخرد و یا بفروشد و یا در اوراق تعرفه انتخابات تقلب و یا در امر انتخابات به نحوی از انحاء خلل یا تقلب و تزویر و خیانت نماید یا به تهدید یا تطمیع متوسل شود یا با شناسنامه متعلق به دیگری یا شناسنامه مجعول با علم به مجعول بودن آن برگ رأی بگیرد یا بیش از یک‌بار رأی بدهد علاوه بر محرومیت از حقوق اجتماعی به حبس جنحه از شش ماه الی سه سال محکوم خواهد شد.

ماده ۶۷- ...

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۲۹۳۲

تاریخ: ۱۳۶۰/۴/۱۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۸۸۹- ق مورخ ۱۳۶۰/۴/۱۶؛ «لایحه انتخابات رئیس‌جمهوری»^(۱) که با توجه به نظر شورای نگهبان با اصلاحاتی به تصویب کمیسیون امور داخلی مجلس شورای اسلامی رسیده به نظر شورای نگهبان مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

حسین مهرپور

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۶۱۱۴ مورخ ۱۳۶۰/۵/۱۷.

مغایرت طرح قانونی اراضی شهری با موازین شرع و قانون اساسی

شماره: ۹۵۷-ق

تاریخ: ۶۰/۵/۱۹

شورای محترم نگهبان

طرح قانونی اراضی شهری که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۳۶۰/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح^(۱)

ماده ۱- ...

ماده ۴- کلیه زمین‌های موات شهری در اختیار دولت جمهوری اسلامی است و اسناد و مدارک مالکیت گذشته ارزش قانونی ندارد مگر آنکه از تاریخ ۵۷/۱۱/۲۲ توسط دولت واگذار شده باشد.

تبصره - اسناد مالکیت زمین‌های مواتی که به موجب قانون لغو مالکیت اراضی موات شهری و این قانون به ملکیت دولت درآمده یا در می‌آید و در وثیقه می‌باشند آزاد تلقی و غیر از مطالبات اشخاص ناشی از فروش این‌گونه اراضی که متنفی می‌گردد مطالبات دیگر به وسیله طلبکار، از سایر اموال بدهکار وصول خواهد شد.

ماده ۵- ...

ماده ۷- مالکان اراضی بایر شهری می‌توانند طبق ضوابط وزارت مسکن و شهرسازی در سراسر کشور فقط زمینی را به مساحت کمتر از دو برابر بالاترین حداقل نصاب تفکیکی مناطق مسکونی در شهر محل وقوع زمین حداکثر تا ۱۰۰۰ متر مربع طبق ضوابط شهرسازی مصوب عمران و احیا کنند یا به دولت بفروشند و در شهرهایی که نصاب تفکیک مشخص نگردیده بر طبق آیین‌نامه اجرایی خواهد بود که وزارت مسکن

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد. برای آگاهی از متن کامل طرح مزبور پس از تأیید نهایی ر.ک: روزنامه رسمی، شماره ۱۰۸۱۳ مورخ ۱۳۶۱/۱/۲۴.

و شهرسازی تهیه و تصویب می‌نماید و زائد بر آن (نه عین و نه منفعت) قابل واگذاری نیست مگر به دولت و با تقویم دولت.

تبصره ۱- مالکین اراضی مشاع هر یک می‌توانند تا حد نصاب مذکور از مزایای این ماده استفاده کنند مشروط بر آنکه تحت تکفل یکدیگر نباشند که در این صورت فقط یک اجازه عمران و احیا برای زمین در حد نصاب یادشده به افراد مذکور داده می‌شود. طریقه افراز و اختصاص سهام مالکین مشاع بر طبق آیین‌نامه اجرایی خواهد بود.

تبصره ۲- کسانی که به حکم مواد پنج و هفت این قانون مالک قطعه زمینی موات و قطعه زمینی بایر می‌شوند در صورتی که مجموع هر دو زمین بیشتر از مقدار تعیین شده در ماده ۷ باشد فقط می‌توانند یکی از آن‌ها را به دلخواه خود نگهدارند و در هر مورد برای افرادی که تحت تکفل یکدیگر باشند یک اجازه عمران صادر می‌گردد و از نظر حد نصاب تابع ضوابط این قانون است.

تبصره ۳- واگذاری سهام مشاعی مالکین اراضی موات و بایر شهری به یکدیگر در یک یا چند قطعه زمین به نحوی که سهم هر یک از مالکین پس از انتقال زائد بر حد نصاب مقرر در این ماده نگردد با رعایت سایر شرایط مندرج در این قانون بلامانع است.

تبصره ۴- شرکت‌های تعاونی مسکن که قبل از تصویب این قانون به موجب اسناد رسمی مالک زمین‌هایی باشند با رعایت حداقل نصاب تفکیک محل وقوع زمین برای هر یک از اعضا در قالب ضوابط وزارت مسکن و شهرسازی حق بهره‌برداری از زمین خود را دارا می‌باشند و زمین‌های ملازاد بر نیاز آن‌ها و نیز زمینی که طبق ضوابط مذکور در مهلت مقرر عمران نگردد تابع مقررات این قانون بوده و در اختیار دولت قرار می‌گیرد.

تبصره ۵- تقویم دولت بر اساس قیمت منطقه‌ای (ارزش‌های معاملاتی) زمین با کسر ارزش ناشی از خدمات عمومی است.

ماده ۸- مالکین زمین‌های بایر و دایر شهری موظفند زمین‌های مورد نیاز دولت یا شهرداری‌ها را با تقویم دولت به آن‌ها بفروشند و دولت می‌تواند به جای زمین‌هایی که مساحت آن‌ها بیش از سه هزار متر مربع می‌باشد با رعایت ضوابط عوض آن را از سایر اراضی دولتی که ارزش معاملاتی آن معادل بهای زمین واگذاری به دولت باشد به فروشنده واگذار کند.

تبصره ۱- مقررات این قانون نسبت به زمین‌های تملکی قبلی دولت و بانک‌ها که تمام یا قسمتی از بهای آن را پرداخت نکرده‌اند نیز قابل اجرا است.

تبصره ۲- در صورت استنکاف یا عدم مراجعه یا عدم دسترسی به مالک پس از اعلام وزارت مسکن و شهرسازی و یا وجود تعارض ثبتی و در وثیقه بودن ملک و هرگونه اشکالات حقوقی دیگر که مانع از انجام معامله دولت گردد دولت زمین را تملک و حسب مورد وزارت مسکن و شهرسازی یا شهرداری به قائم‌مقامی مالک سند انتقال را امضا می‌نماید و در موقع مراجعه مالک پس از ارائه مفاد حساب‌های لازم و رفع هرگونه اشکال، بهای آن پرداخت یا زمین معوض واگذار می‌گردد.

ماده ۹- از تاریخ تصویب این قانون کلیه زمین‌های متعلق به وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و بانک‌ها و سازمان‌های وابسته به دولت و مؤسساتی که شمول حکم مستلزم ذکر نام آن‌ها است و کلیه بنیادها و نهادهای انقلابی در اختیار وزارت مسکن و شهرسازی قرار می‌گیرد.

تبصره ۱- شهرداری‌ها و شرکت‌ها و سازمان‌های وابسته به شهرداری‌ها از شمول این ماده مستثنی هستند ولی حق واگذاری اینگونه اراضی را بدون اجازه وزارت مسکن و شهرسازی ندارند مگر به عنوان رفع نیازمندی‌های عمومی شهر و معوض املاک واقع در طرح‌های مصوب شهری.

تبصره ۲- اراضی غیرموات وقفی به وقفیت خود باقی و عمل به وقف می‌شود، لکن هرگونه واگذاری اراضی از طرف اوقاف یا آستان قدس رضوی یا سایر متولیان بایستی با نظر وزارت مسکن و شهرسازی به ترتیبی که در آیین‌نامه اجرایی تعیین می‌شود صورت گیرد.

تبصره ۳- وزارت مسکن و شهرسازی مکلف است اراضی حاصل از موضوع این ماده را به ادارات و سازمان‌های مذکور در حد نیاز اداری و تأسیساتی مجاناً واگذار نماید.

ماده ۱۰- وزارت مسکن و شهرسازی موظف است بر اساس سیاست عمومی کشور بر طبق آیین‌نامه اجرایی نسبت به واگذاری و عمران زمین‌های موات و بایر شهری خود، بر طبق طرح‌های مصوب شهرسازی اقدام کند و در محدوده مصوب شهر تهران با نظر شهرداری تهران می‌باشد.

تبصره ۱- دولت از پرداخت هرگونه مالیات و حق تمبر و هزینه‌های ثبتی و معاملاتی

بابت تفکیک و فروش اراضی معاف است.

تبصره ۲- بهای واگذاری زمین به اشخاص نباید از ارزش‌های معاملاتی مصوب منطقه‌ای تجاوز نماید.

ماده ۱۱- تشخیص عمران و احیا و تأسیسات متناسب و تمیز بایر و موات اراضی با کمیسیونی مرکب از نمایندگان وزرای دادگستری، مسکن و شهرسازی و شهردار محل بر طبق آیین‌نامه اجرایی آن خواهد بود.

ماده ۱۲- تغییر اساسنامه و یا ادغام و تعیین شیوه کار سازمان‌های عمران اراضی و هیأت‌های ۵ نفری به طریقی است که در آیین‌نامه اجرایی مشخص خواهد شد.

ماده ۱۳- از تاریخ تصویب این قانون هرگونه تصرف و تجاوز به اراضی شهری متعلق یا منتقل شده به دولت و شهرداری‌ها یا احداث هرگونه بنا و یا هرگونه نقل و انتقالات به موجب اسناد عادی یا رسمی و تفکیک و افزای آن اراضی و یا هرگونه عملی برخلاف این قانون جرم شناخته می‌شود، از زمین مزبور خلع ید شده و آثار تجاوز رفع می‌گردد و مرتکبین و واسطه‌ها و اشخاصی که در این اعمال دخالت داشته باشند هر یک علاوه بر پرداخت جریمه نقدی از یک صد هزار تا ده میلیون ریال به حبس جنحه از سه ماه تا سه سال محکوم خواهند شد.

ماده ۱۴- وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداری‌ها باید این متجاوزین را به دادسرا و دادگاه‌های صالحه معرفی و از اراضی مورد تصرف و تجاوز با دخالت مستقیم قوای انتظامی رفع تصرف و تجاوز نموده و بر حسب مورد در اختیار دولت یا شهرداری‌ها قرار دهد.

ماده ۱۵- وزارت مسکن و شهرسازی مأمور اجرای این قانون می‌باشد و موظف است حداکثر ظرف سه ماه آیین‌نامه اجرایی موازین قانون را که به تصویب هیأت دولت خواهد رسید تهیه و به اجرا بگذارد.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۳۳۵۷

تاریخ: ۱۳۶۰/۵/۲۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۹۵۷- ق مورخ ۶۰/۵/۱۹ «طرح قانون اراضی شهری» مصوب

مجلس شورای اسلامی در جلسات متعدد شورای نگهبان مطرح و بررسی شد نتیجه بررسی به شرح زیر اعلام می‌شود:

قسمت‌هایی از ماده ۷ و ۸ و تبصره‌های آن‌ها و ماده ۱۰ که با اراضی بایر و دایر ارتباط دارد مغایر با آیه کریمه «لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ»^(۱) و حدیث شریف معروف «لَا يَحِلُّ مَالُ أَمْرِ مُسْلِمٍ إِلَّا عَنْ طِيبِ نَفْسِهِ» و قاعده مُسَلَّمَةٌ «النَّاسُ مُسْتَطَوْنَ عَلَى أَمْوَالِهِمْ» می‌باشد و به اکثریت آرای فقها رد شد.

تبصره ۲ ماده ۹ نیز به موجب «الْوَقُوفُ عَلَى حَسَبِ مَا يَوْفُقُهَا أَهْلُهَا» تأیید نگردید. در ماده ۱۱ با توجه به اینکه ظاهر آن قاطع بودن تشخیص کمیسیون در موارد اختلاف دولت با افراد است وظیفه مقامات صالح قضایی و مغایر موازین شرعی و قانون اساسی است. در تبصره ماده ۴ جمله (ملکیت دولت) به (اختیار دولت) اصلاح گردد و آخرین تذکر در مورد ماده ۱۳ این است که چنانکه قبلاً در مشابه آن در قانون مسکن اظهارنظر شد، انطباق آن با موازین شرعی به اکثریت فقها نرسید. سایر موارد به اکثریت آرا تأیید شد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۵۶۳-ق

تاریخ: ۱۳۶۰/۹/۱۹

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۳۳۵۷ مورخ ۶۰/۵/۲۹ طرح قانون اراضی شهری که در جلسه روز شنبه ۱۳۶۰/۹/۱۸ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

۱. سوره نساء، آیه ۲۹.

متن طرح

ماده ۱- با توجه به اصول ۳۱، ۴۳، ۴۵، ۴۷ و ۴۹ قانون اساسی^(۱) و کمبود شدید مسکن برای طبقه مستضعف و نیاز مبرم دولت به زمین برای انجام این وظیفه مهم و جلوگیری از بورس بازی زمین که مهمترین عامل بازدارنده دولت در تأمین مسکن طبقه محروم و سایر تأسیسات شهری می باشد با استفاده از اجازه مورخ ۶۰/۷/۱۹ حضرت امام خمینی که در آن مجلس شورای اسلامی را صاحب صلاحیت برای تشخیص موارد ضرورت و فساد و اختلال نظام اجتماعی و قانونگذاری لازم در این موارد دانسته اند تصویب و اجرای طرح قانونی اراضی شهری برای مدت ۵ سال ضروری تشخیص داده می شود.

۱. **اصل سی و یکم:** داشتن مسکن متناسب با نیاز، حق هر فرد و خانواده ایرانی است. دولت موظف است با رعایت اولویت برای آن ها که نیازمندترند بخصوص روستائیان و کارگران زمینه اجرای این اصل را فراهم کند.

- **اصل چهل و سوم:** برای تأمین استقلال اقتصادی جامعه و ریشه کن کردن فقر و محرومیت و برآوردن نیازهای انسان در جریان رشد، با حفظ آزادی او، اقتصاد جمهوری اسلامی ایران براساس ضوابط زیر استوار می شود:

۱- تأمین نیازهای اساسی: مسکن، خوراک، پوشاک، بهداشت، درمان، آموزش و پرورش و امکانات لازم برای تشکیل خانواده برای همه.

۲- تأمین شرایط و امکانات کار برای همه به منظور رسیدن به اشتغال کامل و قراردادن وسایل کار در اختیار همه کسانی که قادر به کارند ولی وسایل کار ندارند، در شکل تعاونی، از راه وام بدون بهره یا هر راه مشروع دیگر که نه به تمرکز و تداول ثروت در دست افراد و گروه های خاص منتهی شود و نه دولت را به صورت یک کارفرمای بزرگ مطلق درآورد. این اقدام باید با رعایت ضرورت های حاکم بر برنامه ریزی عمومی اقتصاد کشور در هر یک از مراحل رشد صورت گیرد.

۳- تنظیم برنامه اقتصادی کشور به صورتی که شکل و محتوا و ساعات کار چنان باشد که هر فرد علاوه بر تلاش شغلی، فرصت و توان کافی برای خودسازی معنوی، سیاسی، اجتماعی و شرکت فعال در رهبری کشور و افزایش مهارت و ابتکار داشته باشد.

۴- رعایت آزادی انتخاب شغل، و عدم اجبار افراد به کاری معین و جلوگیری از بهره کشی از کار دیگری.

۵- منع اضرار به غیر و انحصار و احتکار و ربا و دیگر معاملات باطل و حرام.

۶- منع اسراف و تبذیر در همه شؤون مربوط به اقتصاد، اعم از مصرف، سرمایه گذاری، تولید، توزیع و خدمات.

۷- استفاده از علوم و فنون و تربیت افراد ماهر به نسبت احتیاج برای توسعه و پیشرفت اقتصاد کشور.

۸- جلوگیری از سلطه اقتصادی بیگانه بر اقتصاد کشور.

۹- تأکید بر افزایش تولیدات کشاورزی، دامی و صنعتی که نیازهای عمومی را تأمین کند و کشور را به مرحله خودکفائی برساند و از وابستگی برهاند.

- **اصل چهل و پنجم:** انفال و ثروتهای عمومی از قبیل زمین های موات یا رهاشده، معادن، دریاها، دریاچه ها، رودخانه ها و سایر آب های عمومی، کوه ها، دره ها، جنگل ها، نزارها، بیشه های طبیعی، مراتعی که حریم نیست، ارث بدون وارث، و اموال مجهول المالك و اموال عمومی که از غاصبین مسترد می شود در اختیار حکومت اسلامی است تا بر طبق مصالح عامه نسبت به آن ها عمل نماید. تفصیل و ترتیب استفاده از هر یک را قانون معین می کند.

- **اصل چهل و هفتم:** مالکیت شخصی که از راه مشروع باشد محترم است. ضوابط آن را قانون معین می کند.

- **اصل چهل و نهم:** (ر.ک: همین مجموعه، پاورقی صفحه ۵۹).

ماده ۲- ...

ماده ۴- اراضی بایر شهری زمین‌هایی است که سابقه عمران و احیا داشته و به تدریج به حالت موات برگشته است اعم از آنکه صاحب مشخصی داشته و یا نداشته باشد.

ماده ۵- کلیه زمین‌های موات شهری در اختیار دولت جمهوری اسلامی است و اسناد و مدارک مالکیت گذشته ارزش قانونی ندارد مگر آنکه از تاریخ ۵۷/۱۱/۲۲ توسط دولت واگذار شده باشد.

تبصره - اسناد مالکیت زمین‌های مواتی که به موجب قانون لغو مالکیت اراضی موات شهری و این قانون به اختیار دولت درآمده یا درمی‌آید و در وثیقه می‌باشند آزاد تلقی و غیر از مطالبات اشخاص ناشی از فروش اینگونه اراضی که متنفی می‌گردد مطالبات دیگر به وسیله طلبکار، از سایر اموال بدهکار وصول خواهد شد.

ماده ۶- ...

ماده ۷- کلیه اراضی بایر شهری بلاصاحب معلوم در اختیار دولت می‌باشد.

ماده ۸- مالکان اراضی بایر شهری می‌توانند طبق ضوابط وزارت مسکن و شهرسازی در سراسر کشور فقط زمینی را به مساحت کمتر از دو برابر بالاترین حداقل نصاب تفکیکی مناطق مسکونی در شهر محل وقوع زمین حداکثر تا ۱۰۰۰ متر مربع طبق ضوابط شهرسازی مصوب، عمران و احیا کنند یا به دولت بفروشند و در شهرهایی که نصاب تفکیک مشخص نگردیده بر طبق آیین‌نامه اجرایی خواهد بود که وزارت مسکن و شهرسازی تهیه و تصویب می‌نماید و زائد بر آن (نه عین و نه منفعت) قابل واگذاری نیست مگر به دولت و با تقویم دولت.

تبصره ۱- مالکین اراضی مشاع هر یک می‌توانند تا حد نصاب مذکور از مزایای این ماده استفاده کنند مشروط بر آنکه تحت تکفل یکدیگر نباشند که در این صورت فقط یک اجازه عمران و احیا برای زمین در حد نصاب یاد شده به افراد مذکور داده می‌شود. طریقه افراز و اختصاص سهام مالکین مشاعی بر طبق آیین‌نامه اجرایی خواهد بود.

تبصره ۲- کسانی که به حکم مواد پنج و هفت این قانون مالک قطعه زمینی موات و قطعه زمینی بایر می‌شوند در صورتی که مجموع هر دو زمین بیشتر از مقدار تعیین شده در ماده ۸ باشد فقط می‌توانند یکی از آن‌ها را به دلخواه خود نگهدارند و در هر مورد برای افرادی که تحت تکفل یکدیگر باشند یک اجازه عمران صادر می‌گردد و از نظر حد نصاب تابع ضوابط این قانون است.

تبصره ۳- واگذاری سهام مشاعی مالکین اراضی موات و بایر شهری به یکدیگر در یک یا چند قطعه زمین به نحوی که سهم هر یک از مالکین پس از انتقال زائد بر حد نصاب مقرر در این ماده نگردد با رعایت سایر شرایط مندرج در این قانون بلامانع است.

تبصره ۴- شرکت‌های تعاونی مسکن که قبل از تصویب این قانون به موجب اسناد رسمی مالک زمین‌هایی باشند با رعایت حداقل نصاب تفکیک محل وقوع زمین برای هر یک از اعضا در قالب ضوابط وزارت مسکن و شهرسازی حق بهره‌برداری از زمین خود را دارا می‌باشند و زمین‌های مازاد بر نیاز آن‌ها و نیز زمینی که طبق ضوابط مذکور در مهلت مقرر عمران نگردد تابع مقررات این قانون بوده و در اختیار دولت قرار می‌گیرد.

تبصره ۵- تقویم دولت بر اساس قیمت منطقه‌ای (ارزش‌های معاملاتی) زمین با کسر ارزش ناشی از خدمات عمومی است.

ماده ۹- مالکین زمین‌های بایر و دایر شهری موظفند زمین‌های مورد نیاز دولت یا شهرداری‌ها را با تقویم دولت به آن‌ها بفروشند و دولت می‌تواند به جای زمین‌هایی که مساحت آن‌ها بیش از سه هزار متر مربع می‌باشد با رعایت ضوابط عوض آن را از سایر اراضی دولتی که ارزش معاملاتی آن معادل بهای زمین واگذاری به دولت باشد، به فروشنده واگذار کند.

تبصره ۱- مقررات این قانون نسبت به زمین‌های تملکی قبلی دولت و بانک‌ها که تمام یا قسمتی از بهای آن را پرداخت نکرده‌اند نیز قابل اجرا است.

تبصره ۲- در صورت استنکاف یا عدم مراجعه یا عدم دسترسی به مالک پس از اعلام وزارت مسکن و شهرسازی و با وجود تعارض ثبتی و در وثیقه بودن ملک و هرگونه اشکالات حقوقی دیگر که مانع انجام معامله دولت گردد دولت زمین را تملک و حسب مورد وزارت مسکن و شهرسازی یا شهرداری به قائم‌مقامی مالک سند انتقال را امضا می‌نماید و در موقع مراجعه مالک پس از ارائه مفاد حساب‌های لازم و رفع هرگونه اشکال، بهای آن پرداخت یا زمین معوض واگذار می‌گردد.

ماده ۱۰- از تاریخ تصویب این قانون کلیه زمین‌های متعلق به وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و بانک‌ها و سازمان‌های وابسته به دولت و مؤسساتی که شمول حکم مستلزم ذکر نام آن‌ها است و کلیه بنیادها و نهادهای انقلابی در اختیار وزارت مسکن و شهرسازی قرار می‌گیرد.

تبصره ۱- شهرداری‌ها و شرکت‌ها و سازمان‌های وابسته به شهرداری‌ها از شمول این

ماده مستثنی هستند ولی حق واگذاری اینگونه اراضی را بدون اجازه وزارت مسکن و شهرسازی ندارند، مگر به عنوان رفع نیازمندی‌های عمومی شهر و معوض املاک واقع در طرح‌های مصوب شهری.

تبصره ۲- اراضی غیرموات وقفی به وقفیت خود باقی و عمل به وقف می‌شود، لکن هرگونه واگذاری اراضی از طرف اوقاف یا آستان قدس رضوی یا سایر متولیان بایستی بر طبق ضوابط شهرسازی صورت گیرد.

تبصره ۳- وزارت مسکن و شهرسازی مکلف است اراضی حاصل از موضوع این ماده را به ادارات و سازمان‌های مذکور در حد نیاز اداری و تأسیساتی مجاناً واگذار نماید.

ماده ۱۱- وزارت مسکن و شهرسازی مکلف است بر اساس سیاست عمومی کشور بر طبق آیین‌نامه اجرایی، نسبت به واگذاری و عمران زمین‌های موات و بایر شهری خود، بر طبق طرح‌های مصوب شهرسازی اقدام کند و در محدوده مصوب شهر تهران با نظر شهرداری تهران می‌باشد.

تبصره ۱- دولت از پرداخت هرگونه مالیات و حق تمبر و هزینه‌های ثبتی و معاملاتی بابت تفکیک و فروش اراضی معاف است.

تبصره ۲- بهای واگذاری زمین به اشخاص نباید از ارزش‌های معاملاتی مصوب منطقه‌ای تجاوز نماید.

ماده ۱۲- تشخیص عمران و احیا و تأسیسات متناسب و تمیز بایر و موات اراضی با کمیسیون مرکب از نمایندگان وزرای دادگستری، مسکن و شهرسازی و شهردار محل بر طبق آیین‌نامه اجرایی آن خواهد بود. تشخیص کمیسیون ظرف ده روز از تاریخ اعلام وزارت مسکن و شهرسازی قابل اعتراض در دادگاه محل است.

دادگاه نسبت به اعتراض مدعی خارج از نوبت رسیدگی کرده و حکم صادره قطعی است.

ماده ۱۳- تغییر اساسنامه و یا ادغام و تعیین شیوه کار سازمان‌های عمران اراضی و هیأت‌های ۵ نفری به طرقی است که در آیین‌نامه اجرایی مشخص خواهد شد.

ماده ۱۴- از تاریخ تصویب این قانون هرگونه تصرف و تجاوز به اراضی شهری متعلق یا منتقل شده به دولت و شهرداری‌ها یا احداث هرگونه بنا و یا هرگونه نقل و انتقالات به موجب اسناد عادی یا رسمی و تفکیک و افراز آن اراضی و یا هرگونه عملی برخلاف این قانون جرم شناخته می‌شود از زمین مزبور خلع ید شده و آثار تجاوز رفع

می‌گردد و مرتکبین و واسطه‌ها و اشخاصی که در این اعمال دخالت داشته باشند هر یک علاوه بر پرداخت ضرر و زیان وارده طبق نظر کارشناس رسمی دادگستری به مدت پنج سال از انجام هرگونه معاملات اموال غیرمنقول در سراسر ایران محروم می‌شوند. ماده ۱۵- ...

ماده ۱۷- وزارت مسکن و شهرسازی مأمور اجرای این قانون می‌باشد و موظف است حداکثر ظرف سه ماه آیین‌نامه اجرایی مواد این قانون را که به تصویب هیأت دولت خواهد رسید تهیه و به اجرا بگذارد.

طرح قانونی فوق مشتمل بر هفده ماده و چهارده تبصره در جلسه روز سه‌شنبه هفدهم آذرماه یکهزار و سیصد و شصت مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۴۱۰۹

تاریخ: ۶۰/۱۰/۳

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۵۶۳- ق مورخ ۶۰/۹/۱۹ و پیرو نامه شماره ۴۰۶۲ مورخ ۶۰/۹/۲۸؛^(۱) نتیجه بررسی «طرح اراضی شهری» مصوب ۱۳۶۰/۹/۱۷ مجلس شورای اسلامی در جلسات متعدد شورای نگهبان، به شرح زیر اعلام می‌شود:

با توجه به اینکه ضرورت مسکن در همه شهرها و شهرک‌ها در حدی که مجوز رفع ید از احکام اولیه باشد علی‌السوا نیست بلکه در بعضی نقاط اصل آن متفی است و یا رفع ضرورت در محدوده احکام اولیه و نظامات مالی اسلام و با استفاده از عواطف دینی و وجدان مکتبی که در جریان انقلاب اسلامی ملت شهید پرور ایران به اوج تجلی و شکوفائی و پرباری رسیده است، امکان‌پذیر است.

و نظر به اینکه پس از بررسی‌های لازم و مراجعه به کارشناسان هر منطقه اگر هم در تمام شهرها و شهرک‌ها ضرورت و عدم امکان رفع آن با امکانات موجود مشخص گردد، به علت تفاوت فاحشی که در اقل مقدار رافع ضرورت بین مناطق مختلف وجود دارد در تحدید اعمال مالکیت و رفع ید از احکام اولیه تعیین ضوابط یکسان و متحدالشکل منطقی و شرعی به نظر نمی‌رسد و حاکی از این است که ابعاد تشخیص در رابطه با این قانون کلی کامل نشده است. علیهذا با توجه به فرمان رهبر معظم انقلاب حضرت آیت‌الله‌العظمی امام خمینی دامت برکاته

۱. تقاضای استمهال بر اساس اصل نود و پنجم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، پاورقی صفحه ۲).

که بر اساس تشخیص ضرورت‌ها و عناوین ثانویه است، انطباق مصوبه که از جهت ضوابط تحدید اعمال مالکیت مالکان و تعیین اقل مقداری که در هر منطقه رافع ضرورت است، همه شهرها را با تفاوت‌هایی که دارند یکسان و تحت یک حکم قرار داده، با موازین شرعی به تأیید اکثریت فقهای شورای نگهبان نرسید، چنانکه در خصوص موضوع تقویم اراضی بر اساس تقویم منطقه‌ای با کسر ارزش خدماتی نیز از لحاظ مغایرت با احکام اولیه و عدم ضرورت و عنوان ثانوی به تأیید اکثریت فقها نرسید.

لازم به تذکر است مفهوم این عدم تأیید، رد تشخیص مجلس شورای اسلامی و نفی وجود ضرورت در امر مسکن و عدم لزوم اعمال ولایت در آن نیست بلکه مفهوم آن کافی نبودن تشخیص و اعم بودن احکامی که در مصوبه بر ضرورت مترتب شده از موضوع است. لذا برای اصلاح و تکمیل به مجلس شورای اسلامی ارجاع گردید.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۲۴۲-ق

تاریخ: ۱۳۶۰/۱۲/۲۷

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۴۱۰۹ مورخ ۶۰/۱۰/۳ طرح قانون اراضی شهری که در جلسه ۶۰/۱۲/۲۷ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱- برای نیل به اهداف مذکور در اصول ۳۱، ۴۳، ۴۵ و ۴۷ قانون اساسی جمهوری اسلامی که تأمین نیازهای عموم به مسکن و تأسیسات عمومی شهری را وظیفه دولت قرار داده و به منظور جلوگیری از بورس‌بازی روی زمین به صورت کالا و حرکت در جهت مصالح کلی اقتصاد کشور که سوق سرمایه‌ها به بخش‌های تولیدی زیربنائی

(کشاورزی و صنعتی) می‌باشد با استفاده از اجازه مورخ ۱۳۶۰/۷/۱۹ حضرت امام خمینی مدظله‌العالی که در آن مجلس شورای اسلامی را صاحب صلاحیت برای تشخیص موارد ضرورت و فساد و اختلال نظام اجتماعی و قانونگذاری لازم در این موارد دانسته‌اند، اجرای مواد این قانون موقتاً برای مدت پنج سال در سراسر کشور ضروری تشخیص داده می‌شود.

ماده ۲- ...

ماده ۴- اراضی بایر شهری زمین‌هایی است که سابقه عمران و احیا داشته و به تدریج به حالت موات برگشته است اعم از آنکه صاحب مشخصی داشته و یا نداشته باشد.

ماده ۵- کلیه زمین‌های موات شهری در اختیار دولت جمهوری اسلامی است و اسناد و مدارک مالکیت گذشته ارزش قانونی ندارد مگر آنکه از تاریخ ۱۳۵۷/۱۱/۲۲ توسط دولت واگذار شده باشد.

تبصره - اسناد مالکیت زمین‌های مواتی که به موجب قانون لغو مالکیت اراضی موات شهری و این قانون به اختیار دولت درآمده یا درمی‌آید و در وثیقه می‌باشند آزاد تلقی و غیر از مطالبات اشخاص ناشی از فروش اینگونه اراضی که منتفی می‌گردد مطالبات دیگر به وسیله طلبکار، از سایر اموال بدهکار وصول خواهد شد.

ماده ۷- کلیه اراضی بایر شهری بلاصاحب معلوم در اختیار دولت می‌باشد.

ماده ۸- مالکان اراضی بایر شهری می‌توانند طبق ضوابط وزارت مسکن و شهرسازی در سراسر کشور فقط زمینی را به مساحت کمتر از دو برابر بالاترین حداقل نصاب تفکیکی مناطق مسکونی در شهر محل وقوع زمین حداکثر تا ۱۰۰۰ متر مربع طبق ضوابط شهرسازی مصوب عمران و احیا کنند یا به دولت بفروشند و در شهرهایی که نصاب تفکیک مشخص نگردیده بر طبق آیین‌نامه اجرایی خواهد بود که وزارت مسکن و شهرسازی تهیه و تصویب می‌نماید و زائد بر آن (نه عین و نه منفعت) قابل واگذاری نیست مگر به دولت و با تقویم دولت.

تبصره ۱- مالکین اراضی مشاع هر یک می‌توانند تا حد نصاب مذکور از مزایای این ماده استفاده کنند مشروط بر آنکه تحت تکفل دیگری نباشند (به استثنای همسر) که در این صورت فقط یک اجازه عمران و احیا برای زمین در حد نصاب یاد شده به افراد مذکور داده می‌شود. طریقه افراز و اختصاص سهام مالکین مشاع برطبق آیین‌نامه اجرایی خواهد بود.

تبصره ۲- کسانی که به حکم مواد شش و هشت این قانون مالک قطعه زمینی موات و قطعه زمینی بایر می‌شوند در صورتی که مجموع هر دو زمین بیشتر از مقدار تعیین شده در ماده ۸ باشد فقط می‌توانند یکی از آن‌ها را به دلخواه خود نگهدارند و در هر مورد برای افرادی که تحت تکفل دیگری باشند (به استثنای همسر) یک اجازه عمران صادر می‌گردد و از نظر حد نصاب تابع ضوابط این قانون است.

تبصره ۳- واگذاری سهام مشاعی مالکین اراضی موات و بایر شهری به یکدیگر در یک یا چند قطعه زمین به نحوی که سهم هر یک از مالکین پس از انتقال زائد بر حد نصاب مقرر در این ماده نگردد با رعایت سایر شرایط مندرج در این قانون بلامانع است.

تبصره ۴- شرکت‌های تعاونی مسکن که قبل از تصویب این قانون به موجب اسناد رسمی مالک زمین‌هایی باشند با رعایت حداقل نصاب تفکیک محل وقوع زمین برای هر یک از اعضا در قالب ضوابط وزارت مسکن و شهرسازی حق بهره‌برداری از زمین خود را دارا می‌باشند و زمین‌های مازاد بر نیاز آن‌ها و نیز زمینی که طبق ضوابط مذکور در مهلت مقرر عمران نگردد تابع این قانون بوده و در اختیار دولت قرار می‌گیرد.

تبصره ۵- تقویم دولت براساس قیمت منطقه‌ای (ارزش‌های معاملاتی) زمین می‌باشد. ماده ۹- مالکین زمین‌های بایر و دایر شهری موظفند زمین‌های مورد نیاز دولت یا شهرداری‌ها را با تقویم به آن‌ها بفروشند و دولت می‌تواند به جای زمین‌هایی که مساحت آن‌ها بیش از سه هزار متر مربع می‌باشد با رعایت ضوابط عوض آن را از سایر اراضی دولتی که ارزش معاملاتی آن معادل بهای زمین واگذاری به دولت باشد به فروشنده واگذار کند.

تبصره ۱- مقررات این قانون نسبت به زمین‌های تملکی قبلی دولت و بانک‌ها که تمام یا قسمتی از بهای آن را پرداخت نکرده‌اند نیز قابل اجرا است.

تبصره ۲- در صورت استنکاف یا عدم مراجعه یا عدم دسترسی به مالک پس از اعلام وزارت مسکن و شهرسازی و با وجود تعارض ثبتی و در وثیقه بودن ملک و هرگونه اشکالات حقوقی دیگر که مانع از انجام معامله دولت گردد دولت زمین را تملک و حسب مورد وزارت مسکن و شهرسازی یا شهرداری به قائم‌مقامی مالک سند انتقال را امضا می‌نماید و در موقع مراجعه مالک پس از ارائه مفاصاحساب‌های لازم و رفع هرگونه اشکال بهای آن پرداخت یا زمین معوض واگذار می‌گردد.

ماده ۱۰- از تاریخ تصویب این قانون کلیه زمین‌های متعلق به وزارتخانه‌ها و مؤسسات

دولتی و بانک‌ها و سازمان‌های وابسته به دولت و مؤسساتی که شمول حکم مستلزم ذکر نام آن‌ها است و کلیه بنیادها و نهادهای انقلابی در اختیار وزارت مسکن و شهرسازی قرار می‌گیرد.

تبصره ۱- شهرداری‌ها و شرکت‌ها و سازمان‌های وابسته به شهرداری‌ها از شمول این ماده مستثنی هستند ولی حق واگذاری اینگونه اراضی را بدون اجازه وزارت مسکن و شهرسازی ندارند مگر به عنوان رفع نیازمندی‌های عمومی شهر و معوض املاک واقع در طرح‌های مصوب شهری.

تبصره ۲- اراضی غیرموات وقفی به وقفیت خود باقی و عمل به وقف می‌شود، لکن هرگونه واگذاری اراضی از طرف اوقاف یا آستان قدس رضوی یا سایر متولیان بایستی بر طبق ضوابط شهرسازی با نظر وزارت مسکن و شهرسازی صورت گیرد.

تبصره ۳- وزارت مسکن و شهرسازی مکلف است اراضی حاصل از موضوع این ماده را به ادارات و سازمان‌های مذکور در حد نیاز اداری و تأسیساتی مجاناً واگذار نماید.

ماده ۱۱- وزارت مسکن و شهرسازی موظف است بر اساس سیاست عمومی کشور بر طبق آیین‌نامه اجرایی نسبت به واگذاری و عمران زمین‌های موات و بایر شهری خود بر طبق طرح‌های مصوب شهرسازی اقدام کند و در محدوده مصوب شهر تهران با نظر شهرداری تهران می‌باشد.

تبصره ۱- دولت از پرداخت هرگونه مالیات و حق تمبر و هزینه‌های ثبتی و معاملاتی بابت تفکیک و فروش اراضی معاف است.

تبصره ۲- بهای واگذاری زمین به اشخاص نباید از قیمت‌های منطقه‌ای (ارزش‌های معاملاتی) تجاوز نماید، ولی چنانچه هزینه تمام شده زمینی برای دولت بیش از قیمت‌های منطقه‌ای (ارزش‌های معاملاتی) باشد با بهای هزینه تمام شده واگذار می‌گردد.

ماده ۱۲- تشخیص عمران و احیا و تأسیسات متناسب و تمیز بایر و موات اراضی با کمیسیون مرکب از نمایندگان وزرای دادگستری و مسکن و شهرسازی و شهردار محل بر طبق آیین‌نامه اجرایی خواهد بود. تشخیص کمیسیون ظرف ده روز از تاریخ اعلام وزارت مسکن و شهرسازی قابل اعتراض در دادگاه محل است.

دادگاه نسبت به اعتراض مدعی خارج از نوبت رسیدگی کرده و حکم صادره قطعی است.

ماده ۱۳- تغییر اساسنامه و یا ادغام و تعیین شیوه کار سازمان‌های عمران اراضی و

هیأت‌های ۵ نفری به طریقی است که در آیین‌نامه اجرایی مشخص خواهد شد. ماده ۱۴- از تاریخ تصویب این قانون هرگونه تصرف و تجاوز به اراضی شهری متعلق یا منتقل شده به دولت و شهرداری‌ها یا احداث هرگونه بنا و یا هرگونه نقل و انتقالات به موجب اسناد عادی یا رسمی و تفکیک و افراز آن اراضی و یا هرگونه عملی برخلاف این قانون جرم شناخته می‌شود، از زمین مزبور خلع ید شده و آثار تجاوز رفع می‌گردد و مرتکبین و واسطه‌ها و اشخاصی که در این اعمال دخالت داشته باشند هر یک علاوه بر پرداخت ضرر و زیان وارده طبق نظر کارشناس رسمی دادگستری به مدت پنج سال از انجام هرگونه معاملات اموال غیرمنقول در سراسر ایران محروم می‌شوند.

ماده ۱۵- ...

قانون فوق مشتمل بر هفده ماده و چهارده تبصره در جلسه روز پنج‌شنبه بیست و هفتم اسفند ماه یکهزار و سیصد و شصت به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۴۴۵۳

تاریخ: ۶۰/۱۲/۲۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۲۴۲- ق مورخ ۱۳۶۰/۱۲/۲۷؛ «طرح اراضی شهری»^(۱) مصوب جلسه ۱۳۶۰/۱۲/۲۷ مجلس شورای اسلامی در جلسه ۱۳۶۰/۱۲/۲۹ شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و به نظر اکثریت اعضای شورا مغایر قانون اساسی شناخته نشد و از نظر موازین شرع نیز نظر اکثریت فقهای شورا به شرح ذیل اعلام می‌گردد:

با توجه به اینکه حضرت امام خمینی مدظله‌العالی تشخیص ضرورت‌های اجتماعی و تصویب قوانین را در اینگونه موارد از طرف مجلس شورای اسلامی مجاز دانسته‌اند لذا مواد مصوبه در لایحه مذکور مغایر موازین اسلامی شناخته نشد.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۸۱۳ مورخ ۱۳۶۱/۱/۲۴.

مغایرت لایحه راجع به تکمیل و نحوه استفاده از شهرک‌ها و مجتمع‌های ساختمانی نیمه‌تمام متوقف با موازین شرع

شماره: ۱۳۷۲-ق

تاریخ: ۱۳۶۰/۸/۱۷

شورای محترم نگهبان

لایحه راجع به تکمیل و نحوه استفاده از شهرک‌ها و مجتمع‌های مسکونی نیمه‌تمام که در جلسه روز ۶۰/۸/۱۱ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - وزارت مسکن و شهرسازی موظف است شهرک‌ها و مجتمع‌های ساختمانی نیمه‌تمام متوقف سراسر کشور را شناسائی و طبق برنامه تنظیمی از طریق دو نوبت آگهی به فاصله یک ماه در روزنامه‌های کثیرالانتشار و نصب در محل مربوط، مالکین شهرک‌ها و مجتمع‌های ساختمانی نیمه‌تمام متوقف را در مناطقی که صلاح بداند دعوت نماید تا آنان برنامه زمان‌بندی شده قابل قبول وزارت مسکن و شهرسازی را جهت تکمیل مجتمع ساختمانی و یا شهرک خود حداکثر تا یک ماه تحویل نمایند. در صورتی که مالک یا مالکین (اعم از شخصیت حقیقی یا حقوقی) در مهلت دو ماه مذکور مراجعه نکنند وزارت مسکن و شهرسازی طبق نظر کارشناسی رسمی دادگستری ملک را در وضعیت موجود ارزیابی و سپس نسبت به انتقال و یا تکمیل آن اقدام می‌نماید.

ادارات ثبت اسناد و املاک کشور موظف می‌باشند نسبت به انتقال سند مالکیت به دولت و یا به نام اشخاص (اعم از حقیقی و حقوقی) که از طرف وزارت مسکن و شهرسازی معرفی می‌شوند اقدام نمایند.

تبصره ۱- نحوه پرداخت حقوق مالکین و پرداخت حقوق دولت و اشخاص ثالث اعم از

حقیقی و حقوقی و تعیین تکلیف مالکینی که در مهلت مقرر مراجعه می‌نمایند و نحوه استفاده از مجتمع‌های ساختمانی و شهرک‌ها و سایر موارد لازم طبق آیین‌نامه اجرایی خواهد بود که ظرف مدت یک ماه به وسیله وزارت مسکن و شهرسازی تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره ۲- از تاریخ تصویب این قانون لایحه قانونی راجع به اتمام عملیات ساختمانی شهرک‌ها و مجتمع‌های مسکونی نیمه‌تمام مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۶ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران ملغی اعلام می‌شود. لایحه فوق مشتمل بر ماده واحده و دو تبصره در جلسه روز دوشنبه یازدهم آبان‌ماه یکهزار و سیصد و شصت مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۳۹۴۹

تاریخ: ۱۳۶۰/۸/۲۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۳۷۲- ق مورخ ۶۰/۸/۱۷؛ «لایحه تکمیل و نحوه استفاده از شهرک‌ها و مجتمع‌های ساختمانی نیمه‌تمام متوقف» مصوب مجلس شورای اسلامی در جلسه ۶۰/۸/۲۶ شورای نگهبان مطرح و بررسی شد. به نظر اکثریت فقهای شورای نگهبان ماده‌واحد با موازین شرعی منطبق نمی‌باشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۷۷۸- ق

تاریخ: ۶۰/۱۰/۱۴

شورای محترم نگهبان

لایحه راجع به تکمیل و نحوه استفاده شهرک‌ها و مجتمع‌های مسکونی نیمه‌تمام که در جلسه روز ۶۰/۸/۱۱ به تصویب رسیده و به موجب نامه شماره ۳۹۴۹ مورخ ۶۰/۸/۲۶ آن شورای محترم رد گردیده بود در جلسه روز دوشنبه ۶۰/۱۰/۱۴ مجلس

شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - وزارت مسکن و شهرسازی موظف است شهرک‌ها و مجتمع‌های ساختمانی نیمه‌تمام متوقف سراسر کشور را شناسائی و طبق برنامه تنظیمی از طریق دو نوبت آگهی به فاصله یک ماه در روزنامه‌های کثیرالانتشار و نصب در محل مربوط، مالکین شهرک‌ها و مجتمع‌های ساختمانی نیمه تمام متوقف را در مناطقی که صلاح بدانند دعوت نماید تا آنان برنامه زمان‌بندی شده قابل قبول وزارت مسکن و شهرسازی را جهت تکمیل مجتمع ساختمانی و یا شهرک خود حداکثر تا یک ماه تحویل نمایند. در صورتی که مالک یا مالکین (اعم از شخصیت حقیقی یا حقوقی) در مهلت دو ماه مذکور مراجعه نکنند وزارت مسکن و شهرسازی طبق نظر کارشناس رسمی دادگستری ملک را در وضعیت موجود ارزیابی و سپس نسبت به انتقال و یا تکمیل آن اقدام می‌نماید.

ادارات ثبت اسناد و املاک کشور موظف می‌باشند نسبت به انتقال سند مالکیت به دولت و یا به نام اشخاص (اعم از حقیقی و حقوقی) که از طرف وزارت مسکن و شهرسازی معرفی می‌شوند اقدام نمایند.

تبصره ۱- نحوه پرداخت حقوق مالکین و پرداخت حقوق دولت و اشخاص ثالث اعم از حقیقی و حقوقی و تعیین تکلیف مالکینی که در مهلت مقرر مراجعه می‌نمایند و نحوه استفاده از مجتمع‌های ساختمانی و شهرک‌ها و سایر موارد لازم طبق آیین‌نامه اجرایی خواهد بود که ظرف مدت یک ماه به وسیله وزارت مسکن و شهرسازی تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره ۲- به علت کمبود مسکن و سرمایه‌گذاریهای راکد در شهرک‌ها و مجتمع‌های ساختمانی نیمه‌تمام متوقف، ضرورت زمان ایجاب می‌کند که ظرف مدت پنج سال این ماده واحده با تبصره‌های آن اعتبار داشته باشد.

تبصره ۳- از تاریخ تصویب این قانون، لایحه قانونی راجع به اتمام عملیات ساختمانی شهرک‌ها و مجتمع‌های مسکونی نیمه‌تمام مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۶ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران ملغی اعلام می‌شود.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و سه تبصره در جلسه روز یکشنبه سیزدهم دی‌ماه یکهزار و سیصد و شصت مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۴۲۰۶

تاریخ: ۶۰/۱۰/۳۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۷۷۸- ق مورخ ۶۰/۱۰/۱۴ و پیرو نامه شماره ۴۱۵۲ مورخ ۶۰/۱۰/۲۲^(۱)؛ «لایحه تکمیل و نحوه استفاده از شهرک‌ها و مجتمع‌های ساختمانی نیمه‌تمام» مصوب ۶۰/۱۰/۱۳ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و تبصره یک مربوط است به حکم ضرورت و باید موارد اختیارات و کیفیت عمل وزارت مسکن و شهرسازی مشخص شود و به وسیله مجلس شورای اسلامی بررسی و به تصویب برسد از این جهت انطباق آن با موازین شرع به تأیید اکثریت فقها نرسید.

بقیه لایحه به اکثریت آرای اعضا مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۲۹۰- ق

تاریخ: ۶۱/۱/۲۸

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۴۲۰۶ مورخ ۶۰/۱۰/۳۰ طرح لایحه تکمیل و نحوه استفاده از شهرک‌ها و مجتمع‌های ساختمانی نیمه‌تمام متوقف که در جلسه علنی روز ۱۳۶۱/۱/۲۴ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و

۱. تقاضای استمهال بر اساس اصل نود و پنجم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، پاورقی صفحه ۲).

چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - وزارت مسکن و شهرسازی موظف است شهرک‌ها و مجتمع‌های ساختمانی نیمه‌تمام متوقف سراسر کشور را شناسائی و طبق برنامه تنظیمی از طریق دو نوبت آگهی به فاصله یک ماه در روزنامه‌های کثیرالانتشار و نصب در محل مربوط، مالکین شهرک‌ها و مجتمع‌های ساختمانی نیمه‌تمام متوقف را در مناطقی که صلاح بداند دعوت نماید تا آنان برنامه زمان‌بندی شده قابل قبول وزارت مسکن و شهرسازی را جهت تکمیل مجتمع ساختمانی و یا شهرک خود حداکثر تا یک ماه تحویل نمایند. در صورتی که مالک یا مالکین (اعم از شخصیت حقیقی و یا حقوقی) در مهلت دو ماه مذکور مراجعه نکنند وزارت مسکن و شهرسازی طبق نظر کارشناس رسمی دادگستری ملک را در وضعیت موجود ارزیابی و سپس نسبت به انتقال و یا تکمیل آن اقدام می‌نماید.

ادارات ثبت اسناد و املاک کشور موظف می‌باشند نسبت به انتقال سند مالکیت به دولت و یا به نام اشخاص (اعم از حقیقی و حقوقی) که از طرف وزارت مسکن و شهرسازی معرفی می‌شوند اقدام نمایند.

تبصره ۱- مالکینی که در مهلت مقرر مراجعه می‌کنند ولی امکان تکمیل ساختمان خود را نداشته و یا در موعد مقرر برنامه قابل قبول ارائه ندهند چنانچه وزارت مسکن و شهرسازی بخواهد چنین ساختمان‌هایی را تصرف کند باید بهای ارزیابی شده را نقداً و یا با توافق مالک پرداخت نماید ولی مالکینی که مراجعه نمی‌کنند بهای ارزیابی شده ساختمان‌ها حداکثر تا پنج سال پس از گواهی مراجع قضایی پرداخت می‌گردد و حقوق اشخاص ثالث اعم از حقیقی و حقوقی پس از رسیدگی و تأیید وزارت مسکن و شهرسازی نقداً پرداخت می‌گردد و نحوه واگذاری مجتمع‌های ساختمانی و شهرک‌ها که طبق این قانون در اختیار دولت قرار می‌گیرد طبق آیین‌نامه اجرایی خواهد بود که

ظرف مدت یک ماه به وسیله وزارت مسکن و شهرسازی تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ضمناً معترضین می‌توانند به مراجع صالحه قضایی مراجعه نمایند.

تبصره ۲- به علت کمبود مسکن و سرمایه‌گذاری‌های راکد در شهرک‌ها و مجتمع‌های ساختمانی نیمه‌تمام متوقف، ضرورت زمان ایجاب می‌کند که ظرف مدت پنج سال این ماده واحده با تبصره‌های آن اعتبار داشته باشد.

تبصره ۳- از تاریخ تصویب این قانون لایحه قانونی راجع به اتمام عملیات ساختمانی شهرک‌ها و مجتمع‌های مسکونی نیمه‌تمام مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۶ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران ملغی اعلام می‌شود.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و دو تبصره در جلسه روز سه‌شنبه بیست و چهارم فروردین‌ماه یکهزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۴۵۳۴

تاریخ: ۱۳۶۱/۲/۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۲۹۰- ق مورخ ۱۳۶۱/۱/۲۸؛ «لایحه تکمیل و نحوه استفاده از شهرک‌ها و مجتمع‌های ساختمانی نیمه‌تمام متوقف»^(۱) که با اصلاحاتی در جلسه ۱۳۶۱/۱/۲۴ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و با توجه به اینکه تشخیص ضرورت بر حسب امر حضرت امام خمینی مدظله به عهده مجلس شورای اسلامی گذارده شده است، به اکثریت آرای فقهای شورا مغایر موازین شرع شناخته نشد.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۸۴۲ مورخ ۱۳۶۱/۲/۲۸.

مغایرت طرح قانونی واگذاری حق حضانت فرزندان صغیر یا محجور به مادران آنها با موازین شرع

شماره: ۱۳۷۰-ق

تاریخ: ۶۰/۸/۱۷

شورای محترم نگهبان

طرح قانونی واگذاری حق حضانت فرزندان صغیر یا محجور به مادران آنها که بنا بر تصمیم متخذ در جلسه ۶۰/۷/۲۳ مجلس شورای اسلامی اختیار تصویب آن طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به کمیسیون امور قضایی تفویض شده بود در جلسه ۱۳۶۰/۸/۱۶ آن کمیسیون با اصلاحاتی به تصویب رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - حضانت فرزندان صغیر یا محجوری که پدرانشان به مقام والای شهادت رسیده یا فوت شده باشند با مادران آنها خواهد بود و هزینه متعارف زندگی این فرزندان که از اموال موروثی خودشان یا از طریق بودجه دولت یا یکی از نهادهای انقلابی پرداخت می‌شود در اختیار مادرانشان قرار می‌گیرد، مگر آنکه دادگاه صالح در موارد ادعای عدم صلاحیت مادر حکم به عدم صلاحیت بکند.

تبصره ۱- در صورتی که هزینه زندگی فرزند از اموال موروثی او باشد ولایت جد، به صورت نظارت بر خرج اعمال می‌شود.

تبصره ۲- حدود هزینه متعارف را دادگاه معین می‌کند و به وسیله دادگاه به مادر یا نماینده قانونی او پرداخت خواهد شد.

لایحه فوق مشتمل بر ماده واحده و دو تبصره طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی در جلسه بیست و هفتم مهرماه یکهزار و سیصد و شصت کمیسیون امور قضایی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۳۹۴۸

تاریخ: ۱۳۶۰/۸/۲۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۳۷۰- ق مورخ ۱۳۶۰/۸/۱۷؛ «ماده واحده مربوط به واگذاری حق حضانت فرزندان صغیر یا محجور به مادران آنها» که طبق اصل ۸۵ قانون اساسی به وسیله کمیسیون امور قضایی به تصویب رسیده در جلسه شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت، به نظر اکثریت فقها به شرح زیر اعلام می‌شود:

تبصره (۱) از لحاظ اینکه ولایت جد بر اموال موروئی فرزند صغیر قابل تفسیر به صورت نظارت نیست و با موازین شرعی منطبق نمی‌باشد، لذا باید حذف شود.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۸۲۸- ق

تاریخ: ۶۰/۱۰/۲۱

شورای محترم نگهبان

طرح قانونی واگذاری حق حضانت فرزندان صغیر یا محجور به مادران آنها بنابر تصمیم متخذه در جلسه ۶۰/۱۰/۳ مجلس شورای اسلامی اختیار تصویب آن طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به کمیسیون امور قضایی تفویض شده بود در جلسه ۶۰/۱۰/۱۹ آن کمیسیون با اصلاحاتی به تصویب رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر رفسنجانی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - حضانت فرزندان صغیر یا محجوری که پدرانشان به مقام والای شهادت رسیده یا فوت شده باشند با مادران آنها خواهد بود و هزینه متعارف زندگی این

فرزندان که از اموال موروثی خودشان یا از طریق بودجه دولت یا یکی از نهادهای انقلابی پرداخت می‌شود در اختیار مادرانشان قرار می‌گیرد مگر آنکه دادگاه صالح در موارد ادعای عدم صلاحیت مادر حکم به عدم صلاحیت بکند.

تبصره - حدود هزینه متعارف را دادگاه معین می‌کند و به وسیله دادگاه به مادر یا نماینده قانونی او پرداخت خواهد شد.

طرح قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره در جلسه روز سه‌شنبه هشتم دی‌ماه یک‌هزار و سیصد و شصت کمیسیون امور قضایی طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۴۱۸۴

تاریخ: ۶۰/۱۰/۲۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۸۲۸- ق مورخ ۶۰/۱۰/۲۱؛ «طرح واگذاری حق حضانت فرزندان صغیر یا محجور به مادران آنها»^(۱) که با توجه به نظر آقایان فقهای شورای نگهبان مجدداً با اصلاحاتی در جلسه ۶۰/۱۰/۸ کمیسیون امور قضایی مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و با توجه به اینکه ماده واحده با حذف تبصره یک، ظهوری در تحدید ولایت شرعی جد ندارد انطباق آن با موازین شرعی به تأیید اکثریت فقهای شورای نگهبان رسید.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۷۶۴ مورخ ۱۳۶۰/۱۱/۱۷.

مغایرت لایحه دیوان عدالت اداری با قانون اساسی

شماره: ۱۵۲۳-ق

تاریخ: ۶۰/۹/۱۴

شورای محترم نگهبان

لایحه دیوان عدالت اداری که در جلسه روز شنبه ۶۰/۹/۴ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه^(۱)

ماده ۱-

ماده ۱۰- به تخلفات انتظامی رؤسا و اعضای علی‌البدل و مشاورین دیوان در دادگاه انتظامی قضات رسیدگی خواهد شد.

تبصره - تخلفات رؤسا و اعضای علی‌البدل و مشاورین دیوان به موجب آیین‌نامه‌ای که به تصویب شورای عالی قضایی می‌رسد معین می‌شود.

ماده ۱۶- ...

ماده ۱۷- ابلاغ اوراق و احکام و تصمیمات دیوان به وسیله مأمورین ابلاغ و اجرای دادگستری و با ضوابط آیین دادرسی مدنی می‌باشد مگر اینکه برابر آیین‌نامه مصوب شورای عالی قضایی وضع دیگری اتخاذ شود.

ماده ۱۸- ...

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۴۰۴۰

تاریخ: ۶۰/۹/۱۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۵۲۳-ق مورخ ۶۰/۹/۱۴؛ «لایحه قانونی دیوان عدالت اداری» که

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد. برای اطلاع از متن کامل لایحه پس از تأیید نهایی ر.ک: روزنامه رسمی، شماره ۱۰۷۹۰ مورخ ۱۳۶۰/۱۲/۱۸.

در جلسات متعدد مجلس شورای اسلامی با حضور اعضای شورای نگهبان به تصویب رسید در جلسات شورای نگهبان مورد شور و تبادل نظر قرار گرفت و نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌شود:

تبصره ماده ۱۰ که تعیین تخلفات رؤسا و اعضای علی‌البدل و مشاورین دیوان را به موجب آیین‌نامه مصوب شورای عالی قضایی قرار داده با توجه به اینکه این امر نیاز به قانون دارد، مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است. قسمت اخیر ماده ۱۷ «مگر اینکه برابر آیین‌نامه مصوب شورای عالی قضایی وضع دیگری اتخاذ شود» نیز چون به شورای عالی قضایی امکان می‌دهد تغییراتی در قانون آیین دادرسی مدنی در مورد ابلاغ بدهد خلاف اصل ۸۵ قانون اساسی است. سایر مواد و تبصره‌ها مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۹۲۴-ق

تاریخ: ۶۰/۱۱/۷

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۴۰۴۰ مورخ ۶۰/۹/۱۷ لایحه قانونی دیوان عدالت اداری که در جلسه علنی روز ۶۰/۱۱/۴ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده ۱- ...

ماده ۱۰- به تخلفات انتظامی رؤسا و اعضای علی‌البدل و مشاورین دیوان در دادگاه انتظامی قضات رسیدگی خواهد شد. تخلفات قضات دیوان همان تخلفات قضات دادگستری می‌باشد.

ماده ۱۱- ...

ماده ۱۷- ابلاغ اوراق و احکام و تصمیمات دیوان به وسیله مأمورین ابلاغ و اجرای دادگستری و ضوابط آیین دادرسی مدنی می‌باشد.

ماده ۱۸- ...

لایحه قانونی فوق مشتمل بر بیست و پنج ماده و نه تبصره در جلسه روز یکشنبه چهارم بهمن‌ماه یکهزار و سیصد و شصت مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۴۲۳۲

تاریخ: ۶۰/۱۱/۱۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۹۲۴- ق مورخ ۶۰/۱۱/۷؛ «لایحه دیوان عدالت اداری»^(۱) مصوب جلسه علنی ۶۰/۱۱/۴ مجلس شورای اسلامی در جلسه شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۷۹۰ مورخ ۱۳۶۰/۱۲/۱۸.

مغایرت لایحه راجع به استفاده از خدمات اشخاص حقیقی و حقوقی ایرانی و یا خارجی با قانون اساسی

شماره: ۱۵۷۵-ق

تاریخ: ۶۰/۹/۲۱

شورای محترم نگهبان

لایحه راجع به استفاده از خدمات اشخاص حقیقی و حقوقی ایرانی و یا خارجی به منظور استیفای حقوق ملت ایران در دعاوی علیه خارجیان و بالعکس در جلسه روز یکشنبه ۱۳۶۰/۹/۲۲ مجلس شورای اسلامی مطرح خواهد شد. خواهشمند است ساعت ۹ صبح مزبور در جلسه علنی حضور به هم رسانید.^(۱)

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - به دولت اجازه داده می‌شود برای اجرای مطلوب بیانیه الجزایر و دفاع مؤثر در دعاوی مطروحه علیه ایران و دعاوی علیه خارجیان به منظور استیفای حقوق ملت ایران در صورت نیاز، بدون رعایت مقررات اداری، استخدامی و محاسبات عمومی و بودجه‌ای و محدودیت‌های خرید خدمت و پرداخت‌های مستمر و غیرمستمر کارکنان دولت از خدمات اشخاص حقیقی و حقوقی ایرانی و یا خارجی با رعایت شرایط ذیل به صورت تمام وقت یا نیمه وقت و یا قراردادی و یا کارمزدی برای مدت و یا خدمت معین استفاده نماید.

- ۱- حداکثر اشخاص حقیقی خارجی که به این منظور در داخل و یا خارج به کار گرفته می‌شوند از ۱۰۰ نفر و حداکثر اشخاص حقوقی خارجی از ۳۰ مؤسسه تجاوز ننمایند.
- ۲- حداکثر اشخاص حقیقی داخلی که در این راه به کار گرفته خواهند شد از ۱۰۰ نفر و حداکثر اشخاص حقوقی داخلی از ۵۰ مؤسسه تجاوز ننمایند.
- ۳- افراد حقیقی و حقوقی منتخب ترجیحاً از جهان سوم و کشورهایی مانند سریلانکا، هند و مجارستان و یوگسلاوی، ویتنام، مالزی و کوبا و در صورتی که دعوا در کشورهای

۱. دعوت مجلس شورای اسلامی از اعضای شورای نگهبان طبق اصل نود و هفتم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، صفحه ۴۰).

غربی سوئد، هلند، فرانسه، آلمان، سوئیس، انگلیس، ایتالیا و غیره مطرح است از کشور مزبور انتخاب گردد.

تبصره ۱- میزان مبالغ پرداختی به این افراد (حقیقی یا حقوقی) متناسب با نوع و مدت خدمت طبق دستورالعملی خواهد بود که به تصویب هیأت وزیران می‌رسد و پرداخت‌ها از محل بودجه مصوب دولت انجام می‌شود.

تبصره ۲- دولت موظف است صورت هزینه‌های انجام شده تحت این ماده را هر شش ماه یک‌بار به کمیسیون بودجه مجلس گزارش نماید.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۴۰۶۵

تاریخ: ۶۰/۹/۲۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۵۷۵- ق مورخ ۶۰/۹/۲۱؛ «لایحه راجع به استفاده از خدمات اشخاص حقیقی و حقوقی ایرانی یا خارجی به منظور استیفای حقوق ملت ایران در دعاوی ایران علیه خارجی‌ان و بالعکس» که در جلسه مورخ ۶۰/۹/۲۲ مجلس شورای اسلامی با حضور اعضای شورای نگهبان مورد رسیدگی و تصویب قرار گرفت، در جلسه شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و به علت مغایرت عبارت «در صورت نیاز» با ضرورت فعلی به نظر اکثریت اعضای شورا مغایر اصل ۸۲ قانون اساسی^(۱) شناخته شد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۵۹۳- ق

تاریخ: ۶۰/۹/۲۷

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۴۰۶۵ مورخ ۶۰/۹/۲۴ لایحه راجع به استفاده از خدمات

۱. اصل هشتماد و دوم: استخدام کارشناسان خارجی از طرف دولت ممنوع است مگر در موارد ضرورت با تصویب مجلس شورای اسلامی.

اشخاص حقیقی و حقوقی ایرانی یا خارجی به منظور استیفای حقوق ملت ایران در دعاوی علیه خارجیان و بالعکس که در جلسه ۶۰/۹/۲۵ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - به دولت اجازه داده می‌شود برای دفاع مؤثر در دعاوی مطروحه علیه ایران و اقامه و تعقیب دعاوی علیه خارجیان به منظور استیفای حقوق ملت ایران بدون رعایت مقررات اداری، استخدامی و محاسبات عمومی و بودجه‌ای و محدودیت‌های خرید خدمت و پرداخت‌های مستمر و غیرمستمر کارکنان دولت از خدمات اشخاص حقیقی و حقوقی ایرانی و یا خارجی با رعایت شرایط ذیل به صورت تمام وقت یا نیمه‌وقت و یا قراردادی و یا کارمزدی برای مدت و یا خدمت معین استفاده نماید.

۱- حداکثر اشخاص حقیقی خارجی که به این منظور در داخل و یا خارج به کار گرفته می‌شوند از ۱۰۰ نفر و حداکثر اشخاص حقوقی خارجی از ۳۰ مؤسسه تجاوز ننماید.

۲- حداکثر اشخاص حقیقی داخلی که در این راه به کار گرفته خواهند شد از ۱۰۰ نفر و حداکثر اشخاص حقوقی داخلی از ۵۰ مؤسسه تجاوز ننمایند.

تبصره ۱- میزان مبالغ پرداختی به این افراد (حقیقی یا حقوقی) متناسب با نوع و مدت خدمت طبق دستورالعملی خواهد بود که به تصویب هیأت وزیران می‌رسد و پرداخت‌ها از محل بودجه مصوب دولت انجام می‌شود.

تبصره ۲- دولت موظف است صورت هزینه‌های انجام‌شده تحت این ماده را هر شش‌ماه یک‌بار به کمیسیون برنامه و بودجه مجلس گزارش نماید.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و دو تبصره در جلسه روز یکشنبه بیست و نهم آذرماه یکهزار و سیصد و شصت با حضور شورای محترم نگهبان به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۴۰۶۵

تاریخ: ۶۰/۱۰/۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

پیرو نامه شماره ۴۰۶۵ مورخ ۶۰/۹/۲۴؛ «لایحه راجع به استفاده از خدمات اشخاص حقیقی و حقوقی ایرانی یا خارجی به منظور استیفای حقوق ملت ایران در دعاوی ایران علیه خارجیان و بالعکس»^(۱) که با رفع ایرادات وارده توسط شورای نگهبان مجدداً به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۷۵۶ مورخ ۱۳۶۰/۱۱/۷.

مغایرت لایحه برقراری مستمری درباره بیمه‌شدگانی که به علت همکاری با نیروهای مسلح شهید یا معلول شده یا می‌شوند با قانون اساسی

شماره: ۱۷۱۱-ق

تاریخ: ۶۰/۱۰/۹

شورای محترم نگهبان

لایحه برقراری مستمری درباره بیمه‌شدگانی که به علت همکاری با نیروهای مسلح شهید یا معلول شده یا می‌شوند که در جلسه ۶۰/۱۰/۸ شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - آن عده از بیمه‌شدگان مشمول مقررات قانون تأمین اجتماعی مصوب تیرماه ۵۴ که به علت همکاری با نیروهای مسلح و شرکت در عملیات جنگی از کارافتاده کلی شده یا به درجه شهادت نائل شده یا می‌شوند از لحاظ برقراری مستمری از کارافتادگی کلی و مستمری فوت تابع احکام مقرر در این قانون خواهند بود.

تبصره ۱- منظور از بیمه‌شدگان مندرج در فوق منحصراً آن عده از مشمولین قانون تأمین اجتماعی هستند که تا تاریخ احضار به خدمت و با معرفی خود به مراجع ارتشی مربوطه، در کارگاه‌های مشمول مقررات قانون تأمین اجتماعی شاغل بوده و طبق موازین مقرر از حقوق و مزد آنان حق بیمه کسر می‌گردد.

تبصره ۲- پرداخت حقوق وظیفه آن عده از بیمه‌شدگان داوطلب یا احضار شده که پرداخت حقوق و مزایای دوران خدمت آنان بر عهده وزارت دفاع ملی است، در صورت شهادت یا معلول شدن، کماکان بر عهده وزارت مزبور خواهد بود.

تبصره ۳- میزان مستمری از کارافتادگی کلی و مجموع مستمری بازماندگان مشمولین این قانون برابر است با یک بیست و چهارم جمع حقوق و مزایای مأخذ کسر حق بیمه ظرف آخرین دو سال پرداخت حق بیمه و در مواردی که سابقه پرداخت حق بیمه

مشمولین این قانون قبل از تاریخ شهادت یا معلول شدن کمتر از دو سال باشد، میزان مستمری قابل پرداخت عبارت است از جمع مزد یا حقوق و مزایای دریافتی مأخذ کسر، حق بیمه تقسیم بر روزهای کار ضربدر سی.

تبصره ۴- تشخیص وقوع شهادت و معلول شدن مشمولین این قانون به علت شرکت یا همکاری در عملیات جنگی با شورای عالی موارد درگذشت خواهد بود که در وزارت دفاع ملی تشکیل می‌گردد.

تبصره ۵- تعیین درجه و میزان از کارافتادگی مشمولین این قانون بر عهده کمیسیون‌های پزشکی مقرر در ماده ۹۱ قانون تأمین اجتماعی است.

تبصره ۶- در مواردی که بر اساس مفاد تبصره ۲ فوق‌الذکر حقوق وظیفه مشمولین این قانون از طرف وزارت دفاع ملی تعیین و پرداخت گردد، وزارت مذکور مکلف است میزان حقوق وظیفه و مشخصات کامل فرد معلول یا شهید و بازماندگان آنان را به سازمان تأمین اجتماعی اعلام نماید. سازمان تأمین اجتماعی موظف است مستمری هر یک از افراد مورد بحث را بر اساس ضوابط این قانون محاسبه و چنانچه مبلغ تعیین شده از طرف وزارت دفاع ملی کمتر از آن باشد مابه‌التفاوت را مادام که معلول یا بازماندگان فرد شهید حائز شرایط دریافت هستند به نسبت سهم متعلقه مستقیماً یا از طریق وزارت دفاع ملی به آنان پرداخت نماید.

تبصره ۷- بیمه‌شدگانی که توسط کارفرمای مربوطه یا سایر مراجع ذی‌ربط به عنوان مأمور یا داوطلب جهت همکاری با نیروهای مسلح به مناطق جنگی اعزام شده یا بشوند در صورتی مشمول مقررات این قانون خواهند بود که واجد شرایط زیر باشند.

الف - قبلاً از طرف کارگاه مربوطه کتباً معرفی شده باشند.

ب - مرجع اعزام‌کننده صلاحیت اعزام را داشته باشد.

ج - شهادت یا معلول شدن بیمه‌شده مورد تأیید شورای عالی موارد درگذشت منعکس در تبصره ۴، مطابق ضوابطی که وجود دارد قرار گیرد.

تبصره ۸- کارفرمایان و سایر مسئولین مربوط موظفند مشخصات کامل بیمه‌شدگانی را که به نحو مقرر در این قانون به مناطق جنگی اعزام می‌شوند حداکثر ظرف پنج روز و مشخصات افرادی که قبل از تصویب این قانون اعزام شده‌اند حداکثر ظرف پانزده روز از تاریخ اجرای این قانون به واحد تأمین اجتماعی دریافت‌کننده لیست و حق بیمه

مربوطه اعلام نمایند.

چنانچه کارفرمایی از انجام این تکلیف در موعد مقرر خودداری نماید مسئول جبران هرگونه خسارات وارده به بیمه‌شده خواهد بود. مرجع رسیدگی به خسارت فوق هیأت‌های حل اختلاف مقرر در قانون کار بوده که بر اساس شکایت بیمه‌شده یا بازماندگان وی به موضوع رسیدگی و تصمیم لازم اتخاذ خواهند نمود.

تبصره ۹- مشمولین این قانون از نظر افزایش میزان مستمری فوت و از کارافتادگی کلی و سایر شرایط استفاده از مستمری تابع ضوابط کلی قانون تأمین اجتماعی مصوب تیرماه ۵۴ و اصلاحات و تغییرات بعدی آن خواهند بود.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و نه تبصره در جلسه روز سه‌شنبه هشتم دی‌ماه یکهزار و سیصد و شصت مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۴۱۲۹

تاریخ: ۶۰/۱۰/۱۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۷۱۱- ق مورخ ۶۰/۱۰/۹؛ «لایحه برقراری مستمری درباره بیمه‌شدگانی که به علت همکاری با نیروهای مسلح شهید یا معلول شده یا می‌شوند» مصوب جلسه ۶۰/۱۰/۸ مجلس شورای اسلامی در جلسه شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و نظر شورا به شرح ذیل می‌باشد:

در تبصره ۸ با توجه به اینکه رسیدگی به اختلاف در خسارت و مواردی که قانوناً ضمان دارد از امور قضایی است، ارجاع آن به هیأت‌های حل اختلاف مغایر قانون اساسی است و باید تبصره مذکور از این جهت اصلاح شود.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۰۷۳- ت

تاریخ: ۶۰/۱۱/۲۴

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۴۱۲۹ مورخ ۶۰/۱۰/۱۷ لایحه برقراری مستمری درباره بیمه‌شدگانی که به علت همکاری با نیروی مسلح شهید یا معلول شده یا می‌شوند در جلسه روز ۶۰/۱۱/۲۲ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - آن عده از بیمه‌شدگان مشمول مقررات قانون تأمین اجتماعی مصوب تیرماه ۵۴ که به علت همکاری با نیروهای مسلح و شرکت در عملیات جنگی از کارافتاده کلی شده یا به درجه شهادت نائل شده یا می‌شوند از لحاظ برقراری مستمری از کارافتادگی کلی و مستمری فوت تابع احکام مقرر در این قانون خواهند بود.

تبصره ۱- ...

تبصره ۸- کارفرمایان و سایر مسئولین مربوط موظفند مشخصات کامل بیمه‌شدگانی را که به نحو مقرر در این قانون به مناطق جنگی اعزام می‌شوند حداکثر ظرف پنج روز و مشخصات افرادی که قبل از تصویب این قانون اعزام شده‌اند حداکثر ظرف پانزده روز از تاریخ اجرای این قانون به واحد تأمین اجتماعی دریافت‌کننده لیست و حق بیمه مربوطه اعلام نمایند.

چنانچه کارفرمائی از انجام این تکلیف در موعد مقرر خودداری نماید مسئول جبران هرگونه خسارات وارده ناشی از تأخیر به بیمه‌شده خواهد بود. مرجع رسیدگی به

خسارت فوق هیأت‌های حل اختلاف مقرر در قانون کار بوده که براساس شکایت بیمه شده یا بازماندگان وی به موضوع رسیدگی و تصمیم لازم اتخاذ خواهد نمود رأی صادره ظرف مدت ده روز پس از ابلاغ قابل شکایت در دادگاه عمومی دادگستری خواهد بود.

تبصره ۹- ...

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و نه تبصره در جلسه روز یکشنبه هجدهم بهمن‌ماه یکهزار و سیصد و شصت مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۴۲۹۱

تاریخ: ۶۰/۱۱/۲۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۰۷۳- ق مورخ ۶۰/۱۱/۲۴؛ «لایحه برقراری مستمری درباره بیمه‌شدگانی که به علت همکاری با نیروهای مسلح شهید یا معلول شده یا می‌شوند»^(۱) که با اصلاحاتی در جلسه ۱۳۶۰/۱۱/۱۸ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۸۱۰ مورخ ۱۳۶۱/۱/۲۱.

مغایرت لایحه راجع به بخشودگی ۹٪ جریمه دیرکرد عوارض نوسازی در شهرها با موازین شرع

شماره: ۱۷۶۳-ق

تاریخ: ۶۰/۱۰/۱۴

شورای محترم نگهبان

لایحه راجع به بخشودگی ۹٪ جریمه دیرکرد عوارض نوسازی در شهرها در جلسه روز ۶۰/۱۰/۱۳ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - بدهکاران عوارض نوسازی در شهرها که بدهی معوقه سال‌های گذشته خود را تاکنون پرداخت ننموده‌اند چنانچه ظرف ۶ ماه از تاریخ تصویب این قانون اصل بدهی عوارض معوقه خود را پرداخت نمایند از نه درصد (۹٪) جریمه دیرکرد مذکور در ماده ۱۴ قانون نوسازی و عمران شهری معاف خواهند بود. شهرداری‌ها مکلفند پس از پایان مهلت طبق مقررات ماده ۱۳ و ۱۴ قانون مذکور نسبت به استیفای مطالبات خود اقدام نمایند. لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز یکشنبه سیزدهم دی‌ماه یک‌هزار و سیصد و شصت مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۴۲۰۷

تاریخ: ۶۰/۱۰/۳۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۷۶۳-ق مورخ ۶۰/۱۰/۱۴ و پیرو نامه ۴۱۵۱ مورخ ۶۰/۱۰/۲۲؛^(۱)

۱. تقاضای استمهال بر اساس اصل نود و پنجم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، پاورقی صفحه ۲).

«لایحه بخشودگی ۹٪ زیان دیرکرد عوارض نوسازی در شهرها» مصوب جلسه ۶۰/۱۰/۱۳ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و به شرح زیر اعلام نظر شد:

ذیل ماده واحده که شهرداری‌ها را مکلف ساخته است پس از انقضای مهلت جریمه را دریافت نماید از لحاظ شرعی به تأیید اکثریت فقهای شورای نگهبان نرسید. بقیه ماده واحده از لحاظ انطباق با موازین شرعی و عدم مغایرت با قانون اساسی تأیید گردید.

لطف‌الله صافی
دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۰۷۰-ق

تاریخ: ۶۰/۱۱/۲۴

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۴۲۰۷ مورخ ۶۰/۱۰/۳۰ لایحه راجع به بخشودگی ۹٪ جریمه دیرکرد عوارض نوسازی در شهرها در جلسه روز ۶۰/۱۱/۲۳ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی
رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - بدهکاران عوارض نوسازی در شهرها که بدهی معوقه سال‌های گذشته خود را تاکنون پرداخت ننموده‌اند، چنانچه ظرف ۶ ماه از تاریخ تصویب این قانون اصل بدهی عوارض معوقه خود را پرداخت نمایند از نه درصد (۹٪) جریمه دیرکرد مذکور در ماده ۱۴ قانون نوسازی و عمران شهری معاف خواهند بود.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز یکشنبه هجدهم بهمن‌ماه یک هزار و سیصد و شصت مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۴۲۸۸

تاریخ: ۶۰/۱۱/۲۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۰۷۰- ق مورخ ۶۰/۱۱/۲۴؛ «لایحه بخشودگی ۹٪ جریمه دیرکرد عوارض نوسازی در شهرها»^(۱) مصوب جلسه ۶۰/۱۱/۱۸ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

محسن هادوی

قائم مقام دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۸۱۰ مورخ ۱۳۶۱/۱/۲۱.

مغایرت لایحه راجع به اعتبار اجرای اسناد عادی با موازین شرع

شماره: ۱۴۵۶-ق

تاریخ: ۶۰/۹/۴

شورای محترم نگهبان

لایحه راجع به اعتبار اجرای اسناد عادی که در جلسه روز ۶۰/۹/۳ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - اسناد عادی مربوط به وام‌های بدون وثیقه که بین شعب و نمایندگی‌های بانک کشاورزی و نیز اسناد عادی مربوط به هرگونه وام بدون وثیقه که بین شرکت‌های تعاونی روستایی و اتحادیه‌های تعاونی روستایی و شرکت‌های تعاونی کشاورزی و اتحادیه‌های تعاونی کشاورزی و اشخاص تنظیم می‌شود، مشروط به اینکه اصل مبلغ وام از یک میلیون ریال تجاوز ننماید از حیث اجرا تابع قوانین و مقررات مربوط به اجرای مفاد اسناد رسمی است.

لایحه فوق مشتمل بر ماده واحده طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی در جلسه روز چهارشنبه بیست و هفتم آبان‌ماه یکهزار و سیصد و شصت کمیسیون مشترک قضایی و کشاورزی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۴۰۰۵

تاریخ: ۶۰/۹/۱۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۴۵۶-ق مورخ ۶۰/۹/۴؛ «لایحه اعتبار اجرای اسناد عادی که از طرف گیرندگان وام بدون وثیقه به شعب و نمایندگی‌های بانک کشاورزی و یا وام‌های بدون وثیقه که از طرف شرکت‌های تعاونی روستایی و اتحادیه‌های تعاونی روستایی و شرکت‌های

تعاونی کشاورزی و اتحادیه‌های تعاونی کشاورزی به اشخاص پرداخت می‌شود» مصوب کمیسیون مشترک قضایی و کشاورزی در جلسه شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و از لحاظ موازین قضایی شرعی به تأیید اکثریت آقایان فقها نرسید و رد شد.

لطف‌الله صافی
دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۱۷۳-ق

تاریخ: ۶۰/۱۲/۸

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۴۰۰۵ مورخ ۶۰/۹/۱۲ لایحه اعتبار اسناد عادی که در جلسه روز ۶۰/۱۲/۷ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی
رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - اسناد عادی مربوط به وام‌های بدون وثیقه که بین شعب و نمایندگی‌های بانک کشاورزی و نیز اسناد عادی مربوط به هرگونه وام بدون وثیقه که بین شرکت‌های تعاونی روستایی و اتحادیه‌های تعاونی روستایی و شرکت‌های تعاونی کشاورزی و اتحادیه‌های تعاونی و کشاورزی و اشخاص تنظیم می‌شود، مشروط بر اینکه وام‌گیرنده متعهد به شرایط مندرج در اسناد تنظیم شده بین وام‌دهنده و خود شده باشد و اصل مبلغ وام از یک میلیون ریال تجاوز ننماید از حیث اجرا تابع قوانین و مقررات مربوط به اجرای مفاد اسناد رسمی است.

لایحه فوق مشتمل بر ماده واحده طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی در جلسه روز بیست و ششم بهمن‌ماه یکهزار و سیصد و شصت کمیسیون مشترک کشاورزی و عمران روستایی و امور قضایی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۴۴۴۲

تاریخ: ۱۳۶۰/۱۲/۲۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۱۷۳- ق مورخ ۶۰/۱۲/۸ و پیرو نامه شماره ۴۳۲۹ مورخ ۶۰/۱۲/۱۸؛^(۱) «لایحه اعتبار اجرای اسناد عادی که از طرف گیرندگان وام بدون وثیقه که از طرف شرکت‌های تعاونی روستایی و اتحادیه‌های تعاونی روستایی و شرکت‌های تعاونی کشاورزی و اتحادیه‌های تعاونی کشاورزی به اشخاص پرداخت می‌شود»^(۲) مصوب جلسه ۱۳۶۰/۱۱/۲۶ کمیسیون مشترک امور کشاورزی و عمران روستایی امور قضایی مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

۱. تقاضای استمهال بر اساس اصل نود و پنجم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، پاورقی صفحه ۲).

۲. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۸۱۳ مورخ ۱۳۶۱/۱/۲۴.

مغایرت طرح تأمین نیازمندی‌های سپاه پاسداران با قانون اساسی

شماره: ۲۳۹-ق

تاریخ: ۱۳۵۹/۱۰/۱۰

شورای محترم نگهبان

طرح تأمین نیازمندی‌های استخدامی سپاه پاسداران که در جلسه علنی نهم دی‌ماه ۱۳۵۹ مجلس شورای اسلامی ایران به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ایفاد می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - به سپاه پاسداران اجازه داده می‌شود که تعداد نفرات مورد نیاز خود را از میان مشمولین خدمت نظام وظیفه طبق ضوابط و صلاحیت‌های مقرر در سپاه پاسداران انتخاب نموده و آموزش دهد و پس از پایان دوره خدمت نظام وظیفه برگ خاتمه خدمت صادر نماید.

تبصره ۱- سپاه پاسداران موظف است وضعیت مشمولان انتخابی خود را به اداره نظام وظیفه ژاندارمری گزارش نماید.

تبصره ۲- سپاه پاسداران می‌تواند افراد مورد نیاز خود را با ضوابط سپاه، از ژاندارمری نیز تحویل بگیرد.

تبصره ۳- داوطلبانی که مستقیماً برای عضویت در سپاه مراجعه نموده، در صورتی در سپاه پذیرفته می‌شوند که:

الف - در شمار غائبین محسوب نشوند.

ب - با ضوابط سپاه، استخدام آنان ضرورت داشته باشد.

ج - در صورتی که قبل از احضار جهت نظام وظیفه داوطلب شده باشند، در صورت استخدام آنان سپاه پاسداران باید گزارش وضعیت آنان را به ژاندارمری منعکس نماید. این افراد پس از طی مراحل قانونی به خدمت خود در سپاه ادامه خواهند داد. در این صورت زمان خدمت این داوطلبان از ابتدای مشمول شدن محاسبه می‌گردد.

تبصره ۴- افرادی که مشمول هستند و دوران خدمت نظام خود را در سپاه می‌گذرانند چنانچه عضو سپاه باقی بمانند طبق مقررات سپاه از حقوق و مزایا بهره‌مند خواهند شد و چنانچه فقط دوران مشمولیت را در سپاه بگذرانند حقوق و مزایای آنان در ردیف حقوق و مزایای مشمولین وظیفه خواهد بود.

تبصره ۵- آموزش نظامی اولیه - حقوق و مزایا - شرایط خدمتی در سپاه و نحوه رفتار با آن‌ها از لحاظ انضباطی و کیفری در آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین می‌گردد. طرح قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و پنج تبصره در جلسه نهم دی‌ماه یکهزار و سیصد و پنجاه و نه شمسی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: م/۵۲ رک/۱۲

تاریخ: ۱۳۵۹/۱۰/۱۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۳۹- ق مورخ ۵۹/۱۰/۱۰؛ «طرح تأمین نیازمندی‌های استخدامی سپاه پاسداران» که در جلسه علنی نهم دی‌ماه ۱۳۵۹ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است، در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و تبصره ۵ ماده واحده که ظاهر آن تعیین کیفر را به موجب آیین‌نامه اجرایی قرار داده مغایر قانون اساسی شناخته شد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۳۹۱- ق

تاریخ: ۵۹/۱۱/۱۵

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره م/۵۲ مورخ ۱۳۵۹/۱۰/۱۴ به اطلاع می‌رساند، گزارش اصلاحی کمیسیون امور دفاعی در خصوص طرح تأمین نیازمندی‌های استخدامی سپاه پاسداران که در جلسه ۵۹/۱۱/۱۴ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است طبق اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ایفاد می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - به سپاه پاسداران اجازه داده می‌شود که تعداد نفرات مورد نیاز خود را از میان مشمولین خدمت نظام وظیفه طبق ضوابط و صلاحیت‌های مقرر در سپاه پاسداران انتخاب نموده و آموزش دهد و پس از پایان دوره خدمت نظام وظیفه برگ خاتمه خدمت صادر نماید.

تبصره ۱- ...

تبصره ۵- آموزش نظامی اولیه، حقوق و مزایا، شرایط خدمتی در سپاه و نحوه رفتار با آن‌ها از لحاظ انضباطی در آیین‌نامه اجرایی این قانون که توسط سپاه تنظیم و جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی تقدیم می‌گردد تعیین خواهد شد.

طرح قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و پنج تبصره در جلسه چهاردهم بهمن‌ماه ۱۳۵۹ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۳۸/۲

تاریخ: ۱۳۵۹/۱۱/۲۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۳۹۱- ق مورخ ۵۹/۱۱/۱۵؛ «اصلاحیه طرح قانونی تأمین نیازمندی‌های سپاه پاسداران» در جلسه رسمی شورای نگهبان مورد بررسی قرار گرفت و مغایر قانون اساسی شناخته شد.

بدیهی است که تقدیم آیین‌نامه جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی با رعایت اصل ۷۴ قانون اساسی خواهد بود.

حسین مهرپور

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه تکمیلی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۶۹۷- ق

تاریخ: ۶۰/۲/۳۱

شورای محترم نگهبان

طرح تأمین نیازمندی‌های سپاه پاسداران مصوب ۱۳۵۹/۱۰/۹ که به علت مغایرت تبصره ۵ آن با قانون اساسی از طرف شورای محترم طی نامه شماره ۵۲/م مورخ ۱۳۵۹/۱۰/۱۴ اعاده شده بود به کمیسیون امور دفاعی ارجاع گردید.

گزارش اصلاحی کمیسیون مذکور در جلسه علنی ۱۳۵۹/۱۱/۱۴ مطرح و پس از مذاکراتی مصوبه قبلی با حذف کلمه «کیفری» به تصویب رسید که در موقع ارسال آن، جمله «که توسط سپاه تنظیم و جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی تقدیم می‌گردد» که در کمیسیون اضافه گردیده بود و مورد تأیید مجلس واقع نشد، درج شده است. بدین وسیله متن مصوب مجلس شورای اسلامی به پیوست دو نسخه صورت مذاکرات مربوط به جلسات ۹۱ و ۱۰۷ ارسال می‌گردد تا پس از تأیید شورای محترم نگهبان اقدامات لازم معمول گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - به سپاه پاسداران اجازه داده می‌شود که تعداد نفرات مورد نیاز خود را از میان مشمولین خدمت نظام وظیفه طبق ضوابط و صلاحیت‌های مقرر در سپاه پاسداران انتخاب نموده و آموزش دهد و پس از پایان دوره خدمت نظام وظیفه برگ خاتمه خدمت صادر نماید.

تبصره ۱- ...

تبصره ۵- آموزش نظامی اولیه - حقوق و مزایا - شرایط خدمتی در سپاه و نحوه رفتار با آنها از لحاظ انضباطی در آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین می‌گردد.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: م/۲۴۱۵

تاریخ: ۱۳۶۰/۳/۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۶۹۷- ق مورخ ۱۳۶۰/۲/۳۱ دایر بر اینکه جمله «که توسط سپاه تنظیم و جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی تقدیم می‌گردد» که در صورت طرح ضمیمه نامه شماره ۳۹۱- ق مورخ ۵۹/۱۱/۱۵ قید شده است زاید و مورد تصویب واقع

نشده است، متن مصوب ارسالی در خصوص طرح تأمین نیازمندی‌های سپاه پاسداران^(۱) که جمله مذکور و کلمه «کیفری» در آن حذف شده است، چنانکه قبلاً اعلام شده مغایر با قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی
دبیر شورای نگهبان

مغایرت لایحه ثبت اجباری بیماری‌های سرطانی با موازین شرع

شماره: ۶۳۸-ق

تاریخ: ۱۳۶۰/۲/۱۲

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۵۵۷۸۶ مورخ ۱۳۵۹/۱۲/۵ دولت در خصوص ثبت اجباری تومورهای بدخیم که بنابر تصمیم مجلس شورای اسلامی در جلسه ۱۳۶۰/۲/۸ تصویب آن طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به کمیسیون بهداری تفویض شده بود تا پس از تصویب برای مدت سه سال به صورت آزمایشی به مرحله اجرا درآید و در کمیسیون مزبور با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - به منظور بررسی و تحقیقات اپیدمیولوژیک و پیشگیری منطقه‌ای و تنظیم آمار بیماری سرطان، کلیه آزمایشگاه‌های آسیب‌شناسی و تشخیص طبی و مؤسسات درمانی اعم از دولتی و غیردولتی مکلفند هر بافت و نمونه‌ای را که به هر عنوان «تشخیص، درمان، تجسس» از بدن انسان زنده یا مرده نمونه‌برداری می‌شود مورد آزمایش قرار دهند و چنانچه به موارد سرطانی و یا مشکوک به سرطان برخورد نمودند نتیجه آزمایش و اطلاعات مورد لزوم را طبق ضوابطی که در آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد شد محرمانه به مراکزی که وزارت بهداری معین خواهد کرد ارسال دارند. تبصره - آیین‌نامه اجرایی این قانون حداکثر ظرف مدت ۲ ماه از تاریخ تصویب توسط وزارت بهداری تهیه و به مورد اجرا گذاشته خواهد شد.

لایحه فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به تصویب کمیسیون بهداری مجلس شورای اسلامی رسیده و برای مدت سه سال به صورت آزمایشی قابل اجرا است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: م/۲۱۹۰

تاریخ: ۱۳۶۰/۲/۲۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۶۳۸- ق مورخ ۱۳۶۰/۲/۱۲، لایحه شماره ۵۵۷۸۶ مورخ ۱۳۵۹/۱۲/۵ دولت در خصوص «ثبت اجباری تومورهای بدخیم» که بنا بر تصمیم مجلس شورای اسلامی تصویب آن طبق اصل ۸۵ قانون اساسی به کمیسیون بهداری تفویض شده بود تا پس از تصویب برای مدت سه سال به صورت آزمایشی به مرحله اجرا درآید و در کمیسیون مزبور با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و مغایر قانون اساسی شناخته نشد. فقط در مورد مرده، چون اطلاق قانون مواردی را که شرعاً مجاز نیست نیز شامل شود، با موازین اسلامی مطابقت ندارد باید اصلاح شود.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۷۸۵- ق

تاریخ: ۶۰/۳/۲۰

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره م/۲۱۹۰ مورخ ۱۳۶۰/۲/۲۰ لایحه شماره ۵۵۷۸۶ مورخ ۱۳۵۹/۱۲/۵ دولت در خصوص ثبت اجباری تومورهای بدخیم مجدداً در کمیسیون بهداری مجلس شورای اسلامی مورد بررسی قرار گرفت و با توجه به نظر آن شورای محترم با اصلاح به تصویب رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - به منظور بررسی و تحقیقات اپیدمیولوژیک و پیشگیری منطقه‌ای و تنظیم

آمار بیماری سرطان، کلیه آزمایشگاه‌های آسیب‌شناسی و تشخیص طبی و مؤسسات درمانی اعم از دولتی و غیردولتی مکلفند هر بافت و نمونه‌ای را که به هر عنوان «تشخیص، درمان، تجسس» از بدن انسان زنده نمونه‌برداری می‌شود مورد آزمایش قرار دهند و چنانچه به موارد سرطانی یا مشکوک به سرطان برخورد نمودند نتیجه آزمایش و اطلاعات مورد لزوم را طبق ضوابطی که در آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد شد محرمانه به مراکزی که وزارت بهداشتی معین خواهد کرد ارسال دارند.

تبصره - آیین‌نامه اجرایی این قانون حداکثر ظرف مدت ۲ ماه از تاریخ تصویب توسط وزارت بهداشتی تهیه و به مورد اجرا گذاشته خواهد شد.

لایحه فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره در جلسه روز یکشنبه ۱۳۶۰/۳/۱۸ کمیسیون بهداشتی مجلس شورای اسلامی طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: م/۲۶۵۵

تاریخ: ۱۳۶۰/۳/۲۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۷۸۵- ق مورخ ۱۳۶۰/۳/۲۰؛ «لایحه ثبت اجباری بیماری‌های سرطانی»^(۱) مصوب کمیسیون بهداشتی مجلس شورای اسلامی که پس از اظهارنظر شورای نگهبان با اصلاحاتی به تصویب کمیسیون مزبور در جلسه مورخ ۱۳۶۰/۳/۱۸ رسیده است به نظر شورای نگهبان مغایر موازین شرعی و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۵۹۵ مورخ ۱۳۶۰/۴/۲۳.

مغایرت طرح بنیاد امور جنگ‌زدگان با قانون اساسی و موازین شرع

شماره: ۶۶۶-ق

تاریخ: ۱۳۶۰/۲/۱۹

شورای محترم نگهبان

گزارش کمیسیون امور داخلی در خصوص طرح بنیاد امور جنگ‌زدگان در جلسه روز یکشنبه ۱۳۶۰/۲/۲۰ مجلس شورای اسلامی مطرح خواهد شد. از آن شورای محترم خواهشمند است ساعت ۸ صبح روز مزبور در جلسه علنی حضور به هم رسانید.^(۱)

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱- هدف بنیاد امور جنگ‌زدگان رسیدگی به وضع مناطق جنگ‌زده و جنگ‌زدگان از نظر مادی و معنوی و حل مشکلات اقتصادی، بهداشتی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی و مشغول ساختن افراد جنگ‌زده به تناسب توانائی و تخصص آنان در کارهای عمرانی و تولیدی و عمومی که در محل اسکان داده شده فراهم باشد و سایر امور مربوط به آنان و نیز پیش‌بینی و تهیه پیشنهادات سازنده جهت حل مشکلات مناطق جنگ‌زده بعد از جنگ می‌باشد.

ماده ۲- بنیاد امور جنگ‌زدگان دارای شخصیت حقوقی مستقل بوده و زیرنظر معاون نخست‌وزیر در امور جنگ‌زدگان اداره می‌شود.

ماده ۳- به منظور،

الف - تصویب خط‌مشی کلی بنیاد و برنامه‌های عمومی.

ب - نظارت بر فعالیت‌های آن اعم از نحوه عملکرد بودجه و بازرسی حساب‌ها.

ج - ایجاد هماهنگی بین ارگان‌های ذی‌ربط در امور جنگ‌زدگان.

د - جذب امکانات مادی و معنوی، شورایی مرکب از اعضای ذیل به دعوت معاون نخست‌وزیر در امور جنگ‌زدگان به نام شورای عالی بنیاد جنگ‌زدگان تشکیل می‌گردد:

۱. دعوت مجلس شورای اسلامی از اعضای شورای نگهبان طبق اصل نود و هفتم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، صفحه ۴۰).

- ۱- معاون نخست وزیر در امور جنگ‌زدگان.
 - ۲- معاون وزیر کشور در امور جنگ‌زدگان.
 - ۳- سه نفر از افراد جنگ‌زده با معرفی نمایندگان استان‌های خوزستان و غرب کشور.
 - ۴- معاون وزیر بهداشت در امور جنگ‌زدگان.
 - ۵- معاون سرپرست سازمان بهزیستی در امور جنگ‌زدگان.
 - ۶- نماینده تام‌الاختیار و ثابت سرپرست هلال‌احمر در امور جنگ‌زدگان.
 - ۷- نماینده تام‌الاختیار و ثابت سرپرست کمیته امداد امام خمینی در امور جنگ‌زدگان.
 - ۸- نماینده تام‌الاختیار و ثابت سرپرست جهاد سازندگی در امور جنگ‌زدگان.
 - ۹- نماینده تام‌الاختیار و ثابت سرپرست بنیاد شهید در امور جنگ‌زدگان.
- تبصره ۱- وزارتخانه‌های فوق‌الذکر موظفند شاخه معاونت مربوطه را تشکیل دهند.
- تبصره ۲- در موارد ضروری وزرا و سرپرستان مربوط، خود نیز می‌توانند در شورا شرکت کنند.
- تبصره ۳- اساسنامه بنیاد به پیشنهاد معاون نخست وزیر، تصویب شورای عالی بنیاد و امضای نخست وزیر لازم‌الاجرا خواهد بود.
- تبصره ۴- آیین‌نامه‌های اجرایی مربوطه به وسیله سرپرست بنیاد تدوین شده و با امضای نخست وزیر به اجرا گذارده می‌شود.
- ماده ۴- بنیاد از نظر مالی با کمک‌های مردم و دولت اداره خواهد شد.
- تبصره - ایجاد پست‌های معاونت در امور جنگ چنانچه مستلزم هزینه باشد از بودجه بنیاد تأمین خواهد شد.
- ماده ۵- کلیه فعالیت‌های دولتی که تاکنون در جهت اهداف ماده ۱ انجام می‌گرفته است زیر پوشش این بنیاد قرار می‌گیرد و فعالیت‌های غیردولتی باید با این بنیاد هماهنگ گردد.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: م/۲۲۷۳

تاریخ: ۱۳۶۰/۲/۲۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۶۶۶- ق مورخ ۱۳۶۰/۲/۱۹؛ «طرح بنیاد امور جنگ‌زدگان» که با حضور شورای نگهبان در جلسه ۱۳۶۰/۲/۲۰ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید، در جلسه رسمی شورای نگهبان مورد بحث و بررسی طولانی قرار گرفت. نظر

اکثریت اعضا به شرح زیر اعلام می‌شود:

ماده ۲- اگر مقصود از زیرنظر معاون نخست وزیر بودن بنیاد مستقل جنگ‌زدگان این باشد که نخست وزیر سرپرست آن باشد، با اصل ۱۴۱^(۱) مغایرت دارد و اگر مقصود اینست که مستقلاً زیرنظر معاون نخست وزیر باشد بدون اینکه بنیاد تحت نظر نخست وزیر باشد، با اصل ۶۰ قانون اساسی^(۲) مغایرت دارد.

تبصره ۱ ماده ۳ با اصل ۷۵^(۳) مغایرت دارد و تبصره ماده ۴ رفع مغایرت را نمی‌نماید.

ماده ۵- با موازین شرعی مخالف است.

لطف‌الله صافی
دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۷۵۸-ق

تاریخ: ۶۰/۳/۱۸

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره م/۲۲۷۳ مورخ ۱۳۶۰/۲/۲۲ طرح بنیاد امور جنگ‌زدگان که در جلسه روز ۶۰/۳/۱۷ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی
رئیس مجلس شورای اسلامی

۱. اصل یکصد و چهل و یکم: رئیس جمهور، نخست‌وزیر، وزیران و کارمندان دولت نمی‌توانند بیش از یک شغل دولتی داشته باشند و داشتن هر نوع شغل دیگر در مؤسساتی که تمام یا قسمتی از سرمایه آن متعلق به دولت یا مؤسسات عمومی است و نمایندگی مجلس شورای ملی و وکالت دادگستری و مشاوره حقوقی و نیز ریاست و مدیریت عامل یا عضویت در هیأت مدیره انواع مختلف شرکت‌های خصوصی، جز شرکت‌های تعاونی ادارات و مؤسسات برای آنان ممنوع است سمت‌های آموزشی در دانشگاه‌ها و مؤسسات تحقیقاتی از این حکم مستثنی است. نخست وزیر می‌تواند در موارد ضرورت به طور موقت تصدی برخی از وزارتخانه‌ها را بپذیرد.
۲. اصل شصتم: اعمال قوه مجریه جز در اموری که در این قانون مستقیماً بر عهده رهبری گذارده شده از طریق رئیس جمهور و نخست‌وزیر و وزرا است.
۳. اصل هفتاد و پنجم: طرح‌های قانونی و پیشنهادها و اصلاحاتی که نمایندگان در خصوص لوایح قانونی عنوان می‌کنند و به تقلیل درآمد عمومی یا افزایش هزینه عمومی می‌انجامد، در صورتی قابل طرح در مجلس است که در آن طریق جبران کاهش درآمد یا تأمین هزینه جدید نیز معلوم شده باشد.

متن طرح

ماده ۱- هدف بنیاد امور جنگ‌زدگان رسیدگی به وضع مناطق جنگ‌زده و جنگ‌زدگان از نظر مادی و معنوی و حل مشکلات اقتصادی، بهداشتی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی و مشغول ساختن افراد جنگ‌زده به تناسب توانائی و تخصص آنان در کارهای عمرانی و تولیدی و عمومی که در محل اسکان داده شده فراهم باشد و سایر امور مربوط به آنان و نیز پیش‌بینی و تهیه پیشنهادات سازنده جهت حل مشکلات مناطق جنگ‌زده بعد از جنگ می‌باشد.

ماده ۲- بنیاد امور جنگ‌زدگان سازمانی است تابع وزارت کشور.

ماده ۳- به منظور:

الف - تصویب خط‌مشی کلی بنیاد و برنامه‌های عمومی.

ب - نظارت بر فعالیتهای آن اعم از نحوه عملکرد بودجه و بازرسی حساب‌ها.

ج - ایجاد هماهنگی بین ارگان‌های ذی‌ربط در امور جنگ‌زدگان.

د - جذب امکانات مادی و معنوی.

شورایی مرکب از اعضای ذیل به دعوت وزیر کشور به نام شورای عالی بنیاد جنگ‌زدگان تشکیل می‌گردد.

۱- نماینده تام‌الاختیار وزیر کشور که سمت سرپرستی بنیاد امور جنگ‌زدگان را خواهد داشت.

۲- سه نفر از افراد جنگ‌زده با معرفی نمایندگان استان‌های خوزستان و غرب کشور.

۳- نماینده تام‌الاختیار وزیر بهداری در امور جنگ‌زدگان.

۴- نماینده تام‌الاختیار سرپرست سازمان بهزیستی در امور جنگ‌زدگان.

۵- نماینده تام‌الاختیار و ثابت سرپرست هلال‌احمر در امور جنگ‌زدگان.

۶- نماینده تام‌الاختیار و ثابت سرپرست کمیته امداد امام خمینی در امور جنگ‌زدگان.

۷- نماینده تام‌الاختیار و ثابت سرپرست جهاد سازندگی در امور جنگ‌زدگان.

۸- نماینده تام‌الاختیار و ثابت سرپرست بنیاد شهید در امور جنگ‌زدگان.

تبصره ۱- در موارد ضروری وزرا و سرپرستان مربوط خود نیز می‌توانند در شورا شرکت کنند.

تبصره ۲- اساسنامه بنیاد به پیشنهاد نماینده تام‌الاختیار وزیر کشور و تصویب شورای

عالی بنیاد و امضای وزیر کشور لازم الاجرا خواهد بود.
تبصره ۳- آیین نامه های اجرایی مربوطه به وسیله سرپرست بنیاد تدوین شده و با امضای وزیر کشور به اجرا گذارده می شود.
ماده ۴- بنیاد از نظر مالی با کمک های مردم و دولت اداره خواهد شد.
ماده ۵- کلیه فعالیت های دولتی که تاکنون در جهت اهداف ماده ۱ انجام می گرفته است زیر پوشش این بنیاد قرار می گیرد.
قانون فوق مشتمل بر پنج ماده و سه تبصره در جلسه روز پنجشنبه چهاردهم خردادماه یکهزار و سیصد و شصت شمسی با حضور شورای محترم نگهبان به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: م/۲۵۶۹

تاریخ: ۱۳۶۰/۳/۱۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

«طرح قانونی بنیاد امور جنگ زدگان»^(۱) که با اصلاحاتی در جلسه مورخ ۱۳۶۰/۳/۱۴ با حضور اعضای شورای نگهبان به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید، به نظر شورای نگهبان مغایر با موازین شرع و قانون اساسی نمی باشد.

لطف الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۶۱۴ مورخ ۱۳۶۰/۵/۱۷.

مغایرت لایحه قانونی راجع به حذف عبارت «فرمان همایونی» با موازین شرع و قانون اساسی

شماره: ۶۹۹-ق

تاریخ: ۶۰/۳/۲

شورای محترم نگهبان

گزارش کمیسیون‌های مربوط در خصوص لایحه حذف عبارت «فرمان همایونی» در قوانین و مقررات مربوط به انتصاب افراد به بعضی از مقامات کشور در جلسه روز یکشنبه ۶۰/۳/۳ مجلس شورای اسلامی مطرح خواهد شد. از آن شورای محترم خواهشمند است ساعت ۷/۳۰ صبح روز مزبور در جلسه علنی حضور به هم رسانید.^(۱)

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - انتصاب کلیه مقاماتی که به موجب قوانین مصوب تا تاریخ ۵۷/۱۱/۲۲ موکول به صدور (فرمان همایونی) شده است جز در مواردی که به موجب قانون اساسی جمهوری اسلامی مستقیماً به رهبری و ریاست جمهوری و قوه مقننه و قوه قضائیه مربوط می‌شود به ترتیب زیر انجام می‌گیرد:

۱- رئیس کل بانک مرکزی و قائم‌مقام او به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی به تأیید مجمع عمومی بانک‌ها و تصویب هیأت دولت تعیین می‌شود و وزیر امور اقتصادی و دارایی موظف است در مدت ۵ روز حکم وی را صادر و ابلاغ نماید.

۲- رئیس هلال‌احمر به پیشنهاد وزیر بهداری و تأیید صلاحیت وی به وسیله کمیسیون امور بهداری مجلس تعیین می‌شود و وزیر بهداری موظف است در مدت ۵ روز حکم وی را صادر نماید.

۳- استانداران با پیشنهاد وزیر کشور و تصویب هیأت دولت تعیین می‌شوند و وزیر کشور حکم آنان را در مدت حداکثر ۵ روز صادر و ابلاغ می‌نماید.

۴- نصب و عزل مقامات ادارات و سازمان‌هایی که وابسته به وزارتخانه مشخصی

۱. دعوت مجلس شورای اسلامی از اعضای شورای نگهبان طبق اصل نود و هفتم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، صفحه ۴۰).

هستند به استثنای وزارت دادگستری، با امضای وزیر آن وزارتخانه انجام می‌گیرد.

۵- کلیه نصب و عزل‌هایی که به موجب قانون به تصویب مجمع عمومی بانک‌ها و مجمع عمومی سایر شرکت‌های دولتی می‌رسد با امضای رئیس مجمع عمومی ابلاغ می‌گردد.

۶- عزل و نصب‌ها در قوه قضائیه به پیشنهاد یکی از اعضای شورای عالی قضایی حسب مورد و تصویب آن شورا با رعایت اصل ۱۶۴ قانون اساسی^(۱) انجام می‌شود و رئیس شورای عالی قضایی موظف است در مدت ۵ روز احکام آن را صادر و ابلاغ نماید.

۷- کلیه مواردی که در امور نیروهای مسلح موکول به فرمان همایونی بوده است در امور سه نیرو به پیشنهاد فرمانده همان نیرو و در سایر موارد به پیشنهاد رئیس ستاد مشترک و با تصویب شورای عالی دفاع خواهد بود. پیشنهادکننده موظف است حداکثر تا ۵ روز احکام مربوطه را صادر و ابلاغ نماید.

تبصره ۱- کلیه مواردی که در قوانین گذشته عزل و نصب با فرمان همایونی بوده و در این لایحه قانونی حکم آن مشخص نشده است مرجع تصویب و امضای آن با تصویب مجلس شورای اسلامی تعیین می‌گردد.

تبصره ۲- آن قسمت از قوانین و مقررات موجود که با مفاد این ماده واحد و تبصره‌های آن مغایرت دارد از تاریخ تصویب این قانون ملغی است.

تبصره ۳- وزارتخانه‌ها و کلیه مؤسسات و شرکت‌های دولتی و بانک‌ها که شمول مقررات عمومی نسبت به آن‌ها مستلزم ذکر نام است نیز مشمول این قانون خواهند بود.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: م/۲۳۲۸

تاریخ: ۱۳۶۰/۳/۵

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۶۹۱- ق مورخ ۱۳۶۰/۲/۲۹؛ «ماده واحده لایحه قانونی راجع به حذف عبارت «فرمان همایونی» در قوانین و مقررات مربوط به انتصاب افراد به بعضی از مقامات کشور» که در جلسه مورخ ۱۳۶۰/۳/۳ با حضور اعضای شورای نگهبان به

۱. اصل یکصد و شصت و چهارم: قاضی را نمی‌توان از مقامی که شاغل آن است بدون محاکمه و ثبوت جرم یا تخلفی که موجب انفصال است به طور موقت یا دائم منفصل کرد یا بدون رضای او محل خدمت یا سمتش را تغییر داد مگر به اقتضای مصلحت جامعه با تصویب اعضای شورای عالی قضایی به اتفاق آراء. نقل و انتقال دوره‌ای قضات بر طبق ضوابط کلی که قانون تعیین می‌کند صورت می‌گیرد.

تصویب مجلس شورای اسلامی رسید، در جلسات جداگانه شورای نگهبان مورد بررسی قرار گرفت و نظر اکثریت اعضا به شرح زیر اعلام می‌شود:

۱- آن قسمت از بند یک ماده واحده که تعیین رئیس کل بانک مرکزی و قائم مقام او را مقید به تأیید صلاحیت آن‌ها به وسیله مجلس شورای اسلامی می‌نماید، چون نوعی دخالت قوه مقننه در قوه مجریه می‌باشد، با اصل ۵۷ قانون اساسی مغایر است.

۲- بند ۷ که امضا و تصویب فرمانده کل نیروهای مسلح را در مورد احکام صادره در حوزه عمل ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران لازم می‌داند، نیز با عنایت به اینکه فرماندهی کل نیروهای مسلح طبق اصل ۱۱۰ قانون اساسی^(۱) از وظایف و اختیارات رهبری به شمار آمده و نحوه اعمال این اختیار نیز در بند ۳ اصل مزبور بیان شده و به تصریح اصل ۶۰ قانون اساسی اعمال قوه مجریه، جز در اموری که در قانون مزبور مستقیماً بر عهده رهبری گذارده شده از طریق رئیس جمهور و نخست وزیر و وزرا است، مغایر قانون اساسی است.

سایر بندها و تبصره‌های ماده واحده مغایر موازین شرعی و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. اصل یکصد و دهم: وظایف و اختیارات رهبری:

۱- تعیین فقهای شورای نگهبان

۲- نصب عالی‌ترین مقام قضایی کشور

۳- فرماندهی کل نیروهای مسلح به ترتیب زیر:

الف - نصب و عزل رئیس ستاد مشترک

ب - نصب و عزل فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

ج - تشکیل شورای عالی دفاع ملی، مرکب از هفت نفر از اعضای زیر:

- رئیس جمهور

- نخست‌وزیر

- وزیر دفاع

- رئیس ستاد مشترک

- دو مشاور به تعیین رهبر

- فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

د - تعیین فرماندهان عالی نیروهای سه گانه به پیشنهاد شورای عالی دفاع

ه - اعلان جنگ و صلح و بسیج نیروها به پیشنهاد شورای عالی دفاع

۴- امضای حکم ریاست جمهوری پس از انتخاب مردم صلاحیت داوطلبان ریاست جمهوری از جهت دارا بودن شرایطی که در این قانون می‌آید باید قبل از انتخابات به تأیید شورای نگهبان و در دوره اول به تأیید رهبری برسد.

۵- عزل رئیس جمهور؛ در نظر گرفتن مصالح کشور، پس از حکم دیوان عالی کشور به تخلف وی از وظایف قانونی یا رأی مجلس شورای ملی به عدم کفایت سیاسی او.

۶- عفو یا تخفیف مجازات محکومین، در حدود موازین اسلامی، پس از پیشنهاد دیوان عالی کشور.

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۷۳۵-ق

تاریخ: ۶۰/۳/۱۳

شورای محترم نگهبان

لایحه حذف عبارت «فرمان همایونی» در قوانین و مقررات مربوط به انتصاب افراد به بعضی از مقامات کشور که مورد تأیید شورای محترم نگهبان قرار نگرفت و در کمیسیون امور استخدامی اصلاح شده است در جلسه روز پنجشنبه ۱۳۶۰/۳/۱۴ مجلس شورای اسلامی مطرح خواهد شد.

خواهشمند است ساعت ۷/۳۰ صبح روز مزبور در جلسه علنی حضور به هم رسانید.^(۱)

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - انتصاب کلیه مقاماتی که به موجب قوانین مصوب تا تاریخ ۵۷/۱۱/۲۲ موکول به صدور «فرمان همایونی» شده است جز در مواردی که به موجب قانون اساسی جمهوری اسلامی مستقیماً به رهبری و ریاست جمهوری و رؤسای قوه مقننه و قوه قضائیه مربوط می‌شود به ترتیب زیر انجام می‌گیرد:

تبصره ۱- آن قسمت از قوانین و مقررات موجود که با مفاد این ماده واحده و تبصره‌های آن مغایرت دارد از تاریخ تصویب این قانون ملغی است.

تبصره ۲- وزارتخانه‌ها و کلیه مؤسسات و شرکت‌های دولتی و بانک‌ها که شمول مقررات عمومی نسبت به آن‌ها مستلزم ذکر نام است نیز مشمول این قانون خواهند بود. قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و سه تبصره در جلسه روز پنجشنبه چهاردهم خردادماه یکهزار و سیصد و شصت شمسی با حضور شورای محترم نگهبان به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

۱. دعوت مجلس شورای اسلامی از اعضای شورای نگهبان طبق اصل نودوهفتم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، صفحه ۴۰).

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: م/۲۵۶۸

تاریخ: ۱۳۶۰/۳/۱۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

«لایحه قانونی راجع به حذف فرمان همایونی»^(۱) که با اصلاحاتی در جلسه مورخ ۱۳۶۰/۳/۱۴ با حضور اعضای شورای نگهبان به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید، به نظر شورای نگهبان با موازین شرع و قانون اساسی مغایر نمی‌باشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۶۱۴ مورخ ۱۳۶۰/۵/۱۷.

مغایرت لایحه اجازه انجام هزینه‌های کشور در چهار ماهه اول ۱۳۶۰ با موازین شرع و قانون اساسی

شماره: ۷۱۹-ق

تاریخ: ۶۰/۳/۶

شورای محترم نگهبان

همان‌طور که در پایان جلسه روز سه‌شنبه ۱۳۶۰/۳/۵ و متعاقب آن تلفنی به وسیله اداره قوانین به اطلاع رسید، دنباله رسیدگی به گزارش کمیسیون برنامه و بودجه در خصوص لایحه اجازه انجام هزینه‌های کشور در چهار ماهه اول سال ۱۳۶۰ در جلسه روز چهارشنبه ۱۳۶۰/۳/۶ مجلس شورای اسلامی مطرح خواهد شد. از آن شورای محترم خواهشمند است ساعت ۳ بعدازظهر روز مزبور در جلسه علنی حضور به هم رسانید.^{(۱) و (۲)}

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه^(۳)

ماده واحده - به دولت اجازه داده می‌شود از محل درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار در چهار ماهه فروردین، اردیبهشت، خرداد و تیر سال ۱۳۶۰ هزینه‌های جاری و عمرانی (سرمایه‌گذاری ثابت) وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و سایر ردیف‌ها و کمک‌ها را در حدود وصولی منابع مذکور حداکثر تا مبلغ هشتصد میلیارد (۸۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال با رعایت مفاد تبصره‌های زیر و ضوابط اجرای قانون بودجه سال ۱۳۵۹ مصوب ۱۳۵۹/۲/۳۰ و اصلاحات بعدی آن و سایر مقررات مربوط پرداخت نماید.

۱. از آنجا که نامه ارسالی مجلس شورای اسلامی موجود نبود، دعوتنامه رئیس مجلس شورای اسلامی از شورای نگهبان برای حضور در جلسه بررسی مصوبه، جایگزین آن نامه گردید.

۲. دعوت مجلس شورای اسلامی از اعضای شورای نگهبان طبق اصل نودوهمین قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، صفحه ۴۰).

۳. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد، برای آگاهی از متن کامل لایحه مزبور پس از تأیید نهایی ر.ک: روزنامه رسمی، شماره ۱۰۹۵۹ مورخ ۱۳۶۰/۴/۲۳.

تبصره ۱-

الف - وزارت امور اقتصادی و دارایی مجاز است هزینه‌های جاری موضوع این قانون را تا میزان چهار دوازدهم پرداختی خزانه در سال ۱۳۵۹ به هر دستگاه و ردیف پرداخت نماید. در موارد ضروری و اجتناب‌ناپذیر، پرداخت بیش از چهار دوازدهم مقرر در این تبصره با تصویب کمیسیون برنامه و بودجه مجلس شورای اسلامی مجاز خواهد بود، مشروط بر آنکه در هر حال پرداختی خزانه در چهار ماهه اول سال ۱۳۶۰ بابت اعتبارات جاری جمعاً از چهار دوازدهم اعتبارات مصوب سال قبل تجاوز ننماید.

ب - ...

تبصره ۴- به وزارت امور اقتصادی و دارایی اجازه داده می‌شود در چهار ماهه اول سال جاری جمعاً تا مبلغ بیست و پنج میلیارد (۲۵/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال به تدریج برای اجرای برنامه‌های عمرانی از محل اعتبارات موضوع این قانون در اختیار جهاد سازندگی قرار دهد. حداقل سی درصد (۳۰٪) از اعتبار فوق منحصراً به صورت ارز قابل پرداخت خواهد بود.

تبصره ۵- ...

تبصره ۹- اعتبار ماده ۱۷ (کمک و اعانه به بخش خصوصی) هزینه دستگاه‌ها، منحصراً با اجازه کمیسیون برنامه و بودجه مجلس شورای اسلامی قابل هزینه خواهد بود.

تبصره ۱۰- ...

تبصره ۱۴- قانون اجازه انجام هزینه‌های کشور در دو ماهه اول سال ۱۳۶۰ مصوب ۱۳۶۰/۱/۱۹ به استثنای تبصره‌های (۲) و (۴) آن از تاریخ تصویب این قانون لغو می‌گردد.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۲۴۶۸

تاریخ: ۱۳۶۰/۳/۱۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۷۱۹- ق مورخ ۱۳۶۰/۳/۶؛ «لایحه اجازه انجام هزینه‌های کشور در چهار ماهه اول ۱۳۶۰» که در جلسه ۱۳۶۰/۳/۶ مجلس شورای اسلامی با حضور اعضای شورای نگهبان به تصویب رسید، در جلسه رسمی خصوصی شورای نگهبان مورد بررسی قرار گرفت. نظر اکثریت اعضای شورا به شرح زیر اعلام می‌شود:

تبصره چهار ماده واحده که ۲۵ میلیارد ریال اعتبار برای جهاد سازندگی منظور داشته است، اگر مورد حسابرسی دیوان محاسبات قرار نگیرد، با اصل ۵۵ قانون اساسی مغایرت دارد و از لحاظ اینکه چگونگی عملیات اجرایی جهاد در رابطه با اصل ۶۰ مشخص نیست با اصل مذکور مغایرت دارد و در تبصره ۹ اجازه کمیسیون برنامه و بودجه مجلس اگر به عنوان تصویب باشد طبق قانون اساسی با مجلس شورای اسلامی است و اگر به عنوان اجازه نامه باشد، نوعی دخالت قوه مقننه در قوه مجریه می باشد که خلاف قانون اساسی است. از جهت موازین اسلامی با توجه به ضرورت های فعلی به اکثریت آرا مورد تأیید قرار گرفت. بدیهی است در مورد وام ها ضوابط شرعی مراعات و کمال دقت در اجتناب از اسراف و تبذیر بیت المال انجام خواهد شد.

لطف الله صافی
دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۷۶۱-ق

تاریخ: ۶۰/۳/۱۸

شورای محترم نگهبان

لایحه اجازه انجام هزینه های کشور در چهارماهه اول سال ۱۳۶۰ در جلسه روز سه شنبه ۶۰/۳/۱۹ مجلس شورای اسلامی مطرح خواهد شد.
خواهشمند است ساعت ۷/۳۰ صبح روز مزبور در جلسه علنی حضور به هم رسانید.^(۱)

اکبر هاشمی
رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - به دولت اجازه داده می شود از محل درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار در چهار ماهه فروردین، اردیبهشت، خرداد و تیر سال ۱۳۶۰ هزینه های جاری و عمرانی (سرمایه گذاری ثابت) وزارتخانه ها و مؤسسات و شرکت های دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و سایر ردیف ها و کمک ها را در حدود وصولی منابع مذکور حداکثر تا

۱. دعوت مجلس شورای اسلامی از اعضای شورای نگهبان طبق اصل نود و هفتم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، صفحه ۴۰).

مبلغ هشتصد میلیارد (۸۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال با رعایت مفاد تبصره‌های زیر و ضوابط اجرای قانون بودجه سال ۱۳۵۹ مصوب ۱۳۵۹/۲/۳۰ و اصلاحات بعدی آن و سایر مقررات مربوط پرداخت نماید.

تبصره ۱-

الف - وزارت امور اقتصادی و دارایی مجاز است هزینه‌های جاری موضوع این قانون را تا میزان چهار دوازدهم پرداختی خزانه در سال ۱۳۵۹ به هر دستگاه و ردیف پرداخت نماید. در موارد ضروری و اجتناب‌ناپذیر، پرداخت بیش از چهار دوازدهم مقرر در این تبصره با تصویب هیأت دولت مجاز خواهد بود. مشروط بر آنکه در هر حال پرداختی خزانه در چهار ماهه اول سال ۱۳۶۰ بابت اعتبارات جاری جمعاً از چهار دوازدهم اعتبارات مصوب سال قبل تجاوز ننماید.

ب - ...

تبصره ۴- به وزارت امور اقتصادی و دارایی اجازه داده می‌شود در چهار ماهه اول سال جاری جمعاً تا مبلغ بیست و پنج میلیارد (۲۵/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال به تدریج برای اجرای برنامه‌های عمرانی از محل اعتبارات موضوع این قانون که زیرنظر مشاور در امور اجرایی قرار خواهد گرفت و دیوان محاسبات نیز طبق اصل ۵۵ نسبت به امور مالی آن حسابرسی خواهد نمود. در اختیار جهاد سازندگی قرار دهد. حداقل سی درصد (۳۰٪) از اعتبار فوق منحصراً به صورت ارز قابل پرداخت خواهد بود. اعتبار موضوع این تبصره براساس درخواست وجه از طرف شورای مرکزی جهاد سازندگی و با مقامات مجاز از طرف شورای مرکزی قابل پرداخت می‌باشد و مصرف آن منحصراً تابع مقررات جهاد سازندگی است.

تبصره ۵- ...

تبصره ۹- اعتبار ماده ۱۷ به طور کلی حذف می‌گردد.

تبصره ۱۰- ...

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و دوازده تبصره در جلسه روز سه‌شنبه نوزدهم خردادماه یکهزار و سیصد و شصت شمسی با حضور شورای محترم نگهبان به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: م/۲۶۳۳

تاریخ: ۱۳۶۰/۳/۱۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۷۱۹- ق مورخ ۱۳۶۰/۳۰/۶؛ «لایحه اجازه انجام هزینه‌های کشور در چهار ماهه اول ۱۳۶۰»^(۱) که پس از اظهارنظر شورای نگهبان با اصلاحاتی در جلسه مورخ ۱۳۶۰/۳/۱۹ با حضور اعضای شورا به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید، به نظر اکثریت اعضای شورای نگهبان مغایر موازین شرعی و قانون اساسی نمی‌باشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۵۹۵ مورخ ۱۳۶۰/۴/۲۳.

مغایرت لایحه اصلاح لایحه قانونی اساسنامه کمیته ملی المپیک ایران با موازین شرع

شماره: ۶۳۵-ق

تاریخ: ۱۳۶۰/۲/۱۰

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۵۸۲۰۰ مورخ ۱۳۵۹/۱۱/۹ دولت در خصوص اصلاح لایحه قانونی اساسنامه کمیته ملی المپیک ایران بنابر تصمیم متخذة مجلس شورای اسلامی در جلسه ۱۳۵۹/۱۱/۲۶ که تصویب آن طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به کمیسیون مذکور رسیده بود در جلسه روز دوشنبه ۱۳۶۰/۲/۸ مجلس شورای اسلامی مدت دو سال برای اجرای آن به صورت آزمایشی زمان تعیین گردید. اینک مصوبه مذکور در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - اساسنامه کمیته ملی المپیک ایران مصوب ۵۸/۱۲/۱۵ شورای انقلاب اسلامی ایران به شرح پیوست این قانون اصلاح و به دولت اجازه داده می‌شود که مفاد آن را تا وصول نتیجه از کمیته بین‌المللی المپیک به مورد اجرا بگذارد.

اساسنامه کمیته ملی المپیک ایران

بخش یکم - تعریف و هدف

ماده ۱- کمیته ملی المپیک که در این اساسنامه «کمیته» نامیده می‌شود براساس اصول اساسنامه کمیته بین‌المللی المپیک، به منظور حمایت از نهضت المپیک و بازی‌های مربوط به آن و همچنین ورزش آماتوری در ایران تشکیل می‌گردد.

ماده ۲- کمیته ملی المپیک ایران سازمانی است مستقل، غیرانتفاعی، دارای شخصیت حقوقی، استقلال مالی و دور از هرگونه تبعیض نژادی، مذهبی، سیاسی و تجاری.

بخش دوم - وظایف کمیته

ماده ۳- وظایف کمیته به شرح زیر است:

- الف - اجرای قوانین و رعایت مقررات کمیته بین‌المللی المپیک.
- ب - ارتباط دائم با کمیته بین‌المللی المپیک و کمیته‌های ملی المپیک کشورها و فدراسیون‌های بین‌المللی و قاره‌ای برای حفظ نهضت المپیک و منافع فدراسیون‌های ملی ورزشی کشور.
- پ - معرفی فدراسیون‌های ملی و ارگان‌های ورزشی ایران به مجامع بین‌المللی ورزشی و حفظ حقوق آنان.
- ت - فراهم ساختن مقدمات شرکت ورزشکاران منتخب ایران در بازی‌های المپیک و آسیایی.
- ث - آشنا نمودن عامه مردم به مرام بازی‌های المپیک و تشویق آنان برای پشتیبانی از نهضت بازی‌های المپیک.
- ج - تشکیل نمایشگاه‌های هنری وابسته به بازی‌های آسیایی و المپیک.
- چ - نظارت بر اجرای اصول آماتوری در مسابقه‌های ورزشی و کوشش در آشنا ساختن جامعه به ارزش‌های معنوی ورزش و رعایت اصول آماتوری در مدارس و باشگاه‌ها و مراکز عمومی با استفاده از وسایل ارتباط همگانی.
- ح - اعزام نمایندگان کشور به مجامع مربوط به بازی‌های المپیک و آسیایی.
- خ - رسیدگی و اتخاذ تصمیم در مورد خلاف‌ها و یا گزارشات واصله از فدراسیون‌های ملی و بین‌المللی و ارگان‌های ورزشی بین‌المللی علیه فدراسیون‌های ملی و ارگان‌های ورزش کشور و ورزشکاران.
- تصمیمات مجمع در این موارد برای فدراسیون‌ها و ارگان‌های ورزشی ایران لازم‌الاجرا است.
- د - در صورت ضرورت تشکیل کلاس‌های آموزشی اعم از داخلی و بین‌المللی در ایران با همکاری کمیته همکاری‌های بین‌المللی المپیک، فدراسیون‌های مربوطه و سازمان‌های ورزشی و علمی (داخلی و خارجی) و اعزام افراد به دوره‌های آموزشی کمیته همکاری‌های بین‌المللی المپیک.
- ذ - تأیید و همکاری در تنظیم برنامه اعزام نمایندگان فدراسیون‌های ملی و ارگان‌های ورزشی و ایرانیان عضو سازمان‌های ورزشی بین‌المللی به کنگره‌ها و مجامع بین‌المللی به هنگام برگزاری بازی‌های المپیک و آسیایی در صورت لزوم.

ر - همکاری در انجام امور فدراسیون‌های ورزشی آسیایی و بین‌المللی که دفتر آنان در ایران مستقر است.

ز - همکاری با فدراسیون‌های ورزشی جهت آماده نگاه داشتن افراد تیم ملی برای اعزام به بازی‌های المپیک و آسیایی.

ژ - بررسی و تطبیق اساسنامه و آیین‌نامه‌های فدراسیون‌های ملی ورزشی آماتور ایران با موازین و مقررات آماتوریسم.

س - معرفی نمایندگان ایران در کمیته بین‌المللی المپیک طبق مقررات آن کمیته.
ش - تشکیل جلسات مشورتی رؤسا و دبیران فدراسیون‌های ورزشی با هیأت اجرایی کمیته و رؤسا و دبیران کنفدراسیون‌ها مستقر در ایران هر سه ماه یکبار به منظور بررسی امور بین‌المللی فدراسیون‌ها.

ص - تدوین و نشر اخبار و کتب و نشریات و مقالات ورزشی و هنری مربوط به المپیک و فدراسیون‌ها و مقررات فنی بین‌المللی و نشریه کمیته ملی المپیک ایران.

ض - اختصاص یک‌روز و یا یک‌هفته در سال به نام المپیک با همکاری فدراسیون‌های ملی.
ط - ثبت و نگهداری کلیه سوابق بازی‌های المپیک و آسیایی و جهانی و ثبت حد نصاب‌ها و نتایج مقام‌های بدست آمده.

ظ - تهیه و نگهداری پرونده‌های پزشکی برای کلیه قهرمانان ملی با همکاری فدراسیون پزشکی - ورزشی کشور.

بخش سوم - سازمان

ماده ۴- کمیته دارای ارکان زیر است:

الف - مجمع همگانی.

ب - هیأت اجرایی.

پ - دبیرخانه کل.

ث - کمیته تدارکاتی بازی‌های المپیک و آسیایی.

بخش چهارم - مجمع همگانی

ماده ۵- مجمع همگانی که بالاترین مرجع تصمیم‌گیری کمیته است و در این اساسنامه «مجمع» خوانده می‌شود، از افراد و مقام‌هایی به شرح زیر تشکیل می‌شود:

الف - هر ایرانی که عضویت کمیته بین‌المللی المپیک را داشته باشد. منوط به اینکه انتخاب این شخص بعد از بهمن ۱۳۵۷ (اول فوریه ۱۹۷۹) صورت گرفته باشد.

ب - نمایندگان فدراسیون‌های ورزشی که ورزش آن‌ها جزء برنامه بازی‌های المپیک است و اکثریت اعضای مجمع را تشکیل می‌دهند.

- ۱- فدراسیون بسکتبال ایران
- ۲- فدراسیون جودو ایران
- ۳- فدراسیون بوکس ایران
- ۴- فدراسیون تیراندازی ایران
- ۵- فدراسیون شنای ایران
- ۶- فدراسیون دو و میدانی ایران
- ۷- فدراسیون قایقرانی ایران
- ۸- فدراسیون هندبال ایران
- ۹- فدراسیون کشتی ایران
- ۱۰- فدراسیون وزنه‌برداری ایران
- ۱۱- فدراسیون اسکی ایران
- ۱۲- فدراسیون دوچرخه‌سواری ایران
- ۱۳- فدراسیون فوتبال ایران
- ۱۴- فدراسیون سوارکاری ایران
- ۱۵- فدراسیون هاکی ایران
- ۱۶- فدراسیون ژیمناستیک ایران
- ۱۷- فدراسیون والیبال ایران

پ - اعضای اقلیت مجمع عبارتند از:

پ ۱- نمایندگان فدراسیون‌های ورزشی که ورزش آن دارای بازی‌های جهانی بوده یا جزء ورزشکاران آسیایی است.

- ۱۸- فدراسیون ناشنوایان ایران
- ۱۹- فدراسیون معلولین ایران
- ۲۰- فدراسیون تنیس ایران
- ۲۱- فدراسیون بدمیتون ایران
- پ ۲- نمایندگان نهادهای ورزشی کشور
- ۲۲- نماینده ورزش کارگران ایران

۲۳- نماینده ورزش کشاورزان ایران

۲۴- نماینده ورزش ارتش ایران

۲۵- نماینده ورزش دانشجویان و دانش‌آموزان ایران

پ ۳- نمایندگان سایر نهادها.

۲۶- یک نفر از بین قهرمانان صاحب مدال المپیک به انتخاب خودشان.

۲۷- دو نفر از بین رؤسا و دبیران کنفدراسیون‌های قاره‌ای و اعضای ایرانی هیأت رئیسه فدراسیون‌های بین‌المللی که ورزش آن‌ها جزء برنامه بازی‌های المپیک است، منوط به اینکه انتخاب آنان بعد از بهمن ۱۳۵۷ (اول فوریه ۱۹۷۹) صورت گرفته شده باشد.

۲۸- چهار نفر از افراد مطلع در امور ورزشی و بازی‌های المپیک به معرفی مسئول ورزش کشور.

تبصره ۱- در صورت تغییر سمت‌های اشخاص نامبرده شده در بند ب، پ ۱-، پ ۲- و پ ۳- اعضا و افراد منتخب یا منتصب جدید به جای آن‌ها به عضویت مجمع درخواهند آمد.

تبصره ۲- کمیته ملی المپیک می‌تواند دارای اعضای افتخاری که از بین دوستداران و علاقمندان به بازی‌های المپیک به عضویت پذیرفته می‌شوند باشد. این اعضا طبق آیین‌نامه مخصوص که از طرف هیأت اجرائیه به تصویب خواهد رسید به عضویت پذیرفته شده و مبلغی را به عنوان حق عضویت سالانه به کمیته پرداخت و کارت مخصوص عضویت دریافت می‌دارند.

تبصره ۳- اعضای افتخاری کمیته ملی المپیک بنا به دعوت دبیرخانه کمیته ملی المپیک می‌تواند در جلسات مجمع عمومی بدون حق رأی شرکت نماید.

ماده ۶- کلیه اعضای مجمع باید تابعیت ایرانی داشته باشند.

ماده ۷- دوره عملی مجمع چهار سال است و هر سال لااقل یک‌بار تشکیل جلسه خواهد داد. حضور اکثریت برای رسمیت یافتن جلسه ضروری است در صورتی که اکثریت حاصل نشود ظرف مدت یک ماه مجدداً دعوت به عمل خواهد آمد و این جلسه با اعضای حاضر تشکیل خواهد شد و تصمیمات آن لازم‌الاجرا خواهد بود.

بخش پنجم - وظایف مجمع

ماده ۸- مجمع همگانی که ریاست آن با رئیس هیأت اجرایی خواهد بود حداقل هر سال یک‌بار تشکیل می‌شود، محل و تاریخ برگزاری و دستور جلسه مجمع باید توسط

دبیرکل تنظیم و به وسیله پست سفارشی همراه با رسید برای کلیه اعضا ارسال گردد. دستور جلسه مجمع که به طور عادی تشکیل می‌شود شامل موارد زیر خواهد بود:

الف - تصویب صورتجلسه قبل.

ب - تعیین سه نفر جهت بررسی صورتجلسه قبل و برای نظارت در امر انتخابات.

پ - تأیید گزارش هیأت اجرایی و دبیرکل.

ث - پیشنهاد تغییرات در مواد اساسنامه.

ج - انتخاب هیأت اجرایی، رئیس، نواب رئیس، دبیرکل، خزانه‌دار و اعضا.

چ - طرح سؤالات و پیشنهادات.

ح - تعیین تاریخ و محل جلسه بعدی مجمع.

ماده ۹- در مورد پیشنهاد تغییر مواد اساسنامه و موارد زیر باید نصف به اضافه یک اعضا در جلسه مجمع حاضر باشند.

۱- تغییر یا اضافه کردن مواد به صورتجلسه.

۲- تعلیق یا اخراج عضو یا اعضای مجمع.

تبصره - در موارد تصمیم‌گیری رأی اکثریت معتبر خواهد بود.

ماده ۱۰- برای انتخاب اعضای هیأت اجرایی رأی‌گیری به صورت دسته جمعی یا مجزا خواهد بود.

ماده ۱۱- جلسه فوق‌العاده مجمع با تقاضای کتبی یک سوم کل اعضای مجمع یا به تقاضای رئیس یا دبیرکل تشکیل خواهد شد. تقاضای تشکیل جلسه فوق‌العاده مجمع از طرف هر یک از اعضا باید دو ماه قبل از تاریخ مجمع مورد درخواست به دبیرخانه کمیته تسلیم و دعوتنامه، محل تشکیل جلسه و تاریخ و دستور جلسه آن باید حداقل یک ماه قبل از تاریخ تشکیل مجمع به اطلاع کلیه اعضا برسد.

ماده ۱۲- دبیرکل کمیته موظف است صورتجلسات مجمع را تنظیم و برای اعضا ارسال دارد.

ماده ۱۳- کلیه تصمیمات مجمع بلافاصله پس از تصویب و ابلاغ آن به مراجع ذینفع قابل اجرا خواهد بود.

ماده ۱۴- مجمع دارای دستور اجلاس است و پیشنهادها باید دو ماه قبل از تشکیل اجلاس مجمع به دبیرخانه کل رسیده باشد تا در دستور قرار بگیرد.

در اجلاس مجمع، گزارش‌های دبیرکل و خزانه‌دار نیز مورد بررسی قرار می‌گیرد.

ماده ۱۵- دبیرکل موظف است لااقل پانزده روز قبل از تشکیل مجمع، دستور اجلاس و

پیشنهادهای رسیده را برای آگاهی اعضا ارسال دارد.

ماده ۱۶- اشخاص مشروحه زیر نمی‌توانند به عضویت مجمع برگزیده شوند.

الف - ورزش‌پیشگان.

ب - افرادی که برای نفع شخصی به ورزش بستگی و اشتغال داشته باشند (به غیر از افرادی که به عنوان شغل از این راه به طور مستمر در ورزش حقوق دریافت می‌دارند).

پ - هر شخصی که در مسابقه‌های ورزشی سمت مربیگری داشته باشد و پول دریافت دارد.

ماده ۱۷- خدمت کلیه اعضای مجمع، افتخاری است و در مقابل خدمات، حق‌الزحمه یا پاداش دریافت نمی‌کنند ولی در هنگام مأموریت از هزینه سفر و فوق‌العاده اقامت بر طبق ضوابط استفاده خواهند کرد.

ماده ۱۸- کمیته می‌تواند هر یک از اعضای مجمع را که برخلاف قوانین جاری کشور اقدامی کرده و یا به نحوی به منافع و حیثیت و شئون کمیته لطمه وارد آورده باشد و یا به عللی شایستگی عضویت از او سلب شده باشد از عضویت محروم و جانشین وی را بر طبق مفاد این اساسنامه انتخاب کند.

بخش ششم - هیأت اجرایی

ماده ۱۹- مجمع حداکثر دو ماه پس از بازی‌های المپیک نسبت به انتخاب هیأت اجرایی کمیته از بین اعضای خود برای مدت چهار سال (یک‌دوره المپیک) اقدام می‌کند.

ماده ۲۰- هیأت اجرایی کمیته که اکثریت آن از بین نمایندگان فدراسیون‌های ورزشی انتخاب می‌شوند (شش نفر) دارای یازده عضو به شرح زیر است:

الف - رئیس هیأت اجرایی که ریاست مجمع را نیز خواهد داشت.

ب - دو نایب رئیس.

پ - دبیرکل.

ت - خزانه‌دار.

ث - شش عضو.

ماده ۲۱- انتخاب مجدد اعضای هیأت اجرایی در دوره‌های بعدی بدون مانع است.

بخش هفتم - وظایف هیأت اجرایی

ماده ۲۲- وظایف هیأت اجرایی به شرح زیر می‌باشد.

الف - هیأت اجرایی مسئول کلیه امور اداری، مالی، فنی و بین‌المللی کمیته خواهد بود.

ب - هیأت اجرایی حداقل ماهی یک‌بار تشکیل جلسه خواهد داد و جلسه‌های

فوق‌العاده را می‌توان با دعوت قبلی دبیرخانه تشکیل داد.

پ - انتخاب مسئولین و اعضای کمیته‌های فرعی و نظارت بر اعمال آنان.

ت - انتخاب نمایندگان کشور در کمیته بین‌المللی المپیک و کنگره‌های آن و جلسات شورای بازی‌های آسیایی و نمایندگان فدراسیون‌های بین‌المللی و آسیایی که نمایندگان ایران در آن عضویت دارند.

ماده ۲۳- رئیس هیأت اجرایی، جلسات هیأت و در صورت لزوم کمیته‌های فرعی را اداره خواهد کرد. در صورت تساوی آرا، رأی رئیس قاطع خواهد بود.

ماده ۲۴- چنانچه رئیس هیأت به عللی نتواند وظایف خود را انجام دهد و یا در غیاب و یا در مورد استعفا و کناره‌گیری ایشان تا انتخاب رئیس جدید یکی از نواب رئیس عهده‌دار انجام وظایف وی خواهد بود.

ماده ۲۵- رئیس هیأت اجرایی همراه با خزانه‌دار و دبیرکل، کلیه اسناد ملی کمیته را امضا خواهد نمود.

ماده ۲۶- رئیس هیأت اجرایی و دبیرکل کمیته می‌توانند در کلیه جلسات کمیته‌های فرعی و مجمع رؤسا و دبیران فدراسیون‌ها و سایر جلسات مربوطه شرکت نمایند.

بخش هشتم - دبیرخانه کل

ماده ۲۷- دبیرخانه کمیته که زیرنظر دبیرکل اداره می‌شود مسئولیت اداره امور اداری و اجرای بودجه مصوب را داشته و دبیرکل اختیار تام دارد که کلیه امور اجرایی کمیته را با تصویب هیأت اجرایی انجام دهد. دبیرخانه موظف است کلیه مکاتبات داخلی و خارجی کمیته را تهیه و به امضای دبیرکل برساند و بر حسن جریان امور اداری و مکاتباتی و نیز نگاهداری و ضبط سوابق و اسناد تنظیم صورتحساب مجمع، هیأت اجرایی و دستورجلسات مربوطه و بالاخره هماهنگی کلیه امور کمیته نظارت دقیق نماید. تبصره - امور استخدامی کارمندان و کارکنان دبیرخانه کل طبق آیین‌نامه‌ای است که به تصویب مجمع می‌رسد.

ماده ۲۸- خزانه‌دار کمیته در جمع‌آوری حق عضویت - کمک‌های مالی و هدایا مشارکت و نظارت خواهد داشت و همچنین در وصول مطالبات و اعتبارات کمیته و در راه تکثیر درآمدهای مربوطه تلاش و کوشش نموده و بر حسن جریان امور محاسباتی کمیته و تنظیم دفاتر و اسناد مربوطه نظارت نموده، ترازنامه سالیانه و بررسی بودجه را برای تقدیم به مجمع تهیه و تنظیم می‌نماید.

بخش نهم - کمیته تدارکات بازی‌های المپیک و آسیایی

ماده ۲۹- هیأت اجرایی اعضای کمیته تدارکاتی بازی‌های المپیک و بازی‌های آسیایی را از بین اعضای مجمع و هیأت اجرایی یا افراد واجد شرایط دیگر انتخاب می‌نماید. این کمیته با همکاری فدراسیون‌های مربوطه نسبت به فراهم ساختن مقدمات شرکت ورزشکاران ایرانی - تهیه وسایل مسافرت - تأمین محل اردوی آمادگی و اداره و نظارت در امور قهرمانان و همراهان در بازی‌های قاره‌ای و المپیک اقدام لازم را به عمل خواهد آورد.

ماده ۳۰- کمیته تدارکاتی حداقل هجده ماه قبل از شروع هر المپیک یا بازی‌های آسیایی تشکیل و دوره عمل آن فقط برای همان دوره بازی‌ها می‌باشد.

ماده ۳۱- نظرات کمیته تدارکاتی پس از تصویب هیأت اجرایی کمیته ملی المپیک ایران به مرحله اجرا در خواهد آمد.

ماده ۳۲- کمیته تدارکاتی از هفت نفر به شرح زیر تشکیل می‌شود:

۱- یک نفر رئیس (از بین اعضای هیأت اجرایی)

۲- یک نفر نایب رئیس.

۳- یک نفر دبیر.

۴- یک نفر خزانه‌دار.

۵- سه نفر عضو.

کمیته‌های فرعی

ماده ۳۳- هیأت اجرایی کمیته ملی المپیک ایران برای انجام امور مقدماتی و تسریع در انجام مسائل مربوط به شرکت ورزشکاران و آماده نمودن نفرات شرکت‌کننده، کمیته‌های فرعی زیر را بنا به پیشنهاد کمیته تدارکاتی و برای مدت معینی تشکیل می‌دهد.

الف - کمیته امور مسابقات مقدماتی.

ب - کمیته روابط عمومی و انتشارات.

پ - کمیته امور مالی، برنامه‌ریزی و بودجه.

ت - کمیته هماهنگی و نظارت.

ث - کمیته بهداشت و پزشکی.

ج - کمیته قضایی و انضباطی.

ماده ۳۴- هیأت اجرایی کمیته ملی المپیک ایران تعداد اعضا و وظایف هر کمیته فرعی

را مشخص و ابلاغ می‌نماید تا تحت نظر کمیته تدارکاتی انجام وظیفه نماید.

ماده ۳۵- هر کمیته فرعی دارای یک مسئول خواهد بود.

ماده ۳۶- کمیته تدارکاتی بنا به پیشنهاد مسئول کمیته فرعی، اعضای کمیته را از اعضای مجمع و یا افراد ذیصلاح انتخاب و بعد از تصویب هیأت اجرایی کمیته ملی المپیک ایران ابلاغ صادر می‌نماید.

ماده ۳۷- مسئولین کمیته‌های فرعی موظفند هر ماه گزارش کاملی از پیشرفت‌های کمیته‌های مربوط را کتباً به کمیته تدارکاتی تقدیم تا پس از رسیدگی از دبیرخانه به نظر هیأت اجرایی کمیته ملی المپیک ایران برسد.

ماده ۳۸- کلیه اعضای هیأت اجرایی کمیته ملی المپیک ایران می‌توانند در جلسات کمیته تدارکاتی و کمیته‌های فرعی شرکت نمایند و دبیرکل از نظر هماهنگ نمودن برنامه‌ها نظارت کلی خواهد داشت.

ماده ۳۹- برای همکاری و هماهنگی در امور مربوط به آمادگی و انتخاب ورزشکاران شرکت‌کننده در بازی‌های المپیک و آسیایی جلسات مشورتی با حضور رؤسای فدراسیون‌های شرکت‌کننده در بازی‌ها و کمیته تدارکاتی و کمیته‌های فرعی تشکیل و نسبت به انجام بهتر امور نظرخواهی و هماهنگی خواهد گردید.

ماده ۴۰- در پایان بازی‌های المپیک و آسیایی نمایندگان کمیته تدارکاتی که برای اداره و نظارت به همراه شرکت‌کنندگان در بازی‌ها شرکت نموده‌اند گزارش کاملی از طرز کار و استعداد قهرمانان و نمایندگان اعزامی و پیشرفت‌های حاصله در هر رشته ورزشی تهیه و به هیأت اجرایی کمیته ملی المپیک ایران تقدیم خواهند نمود که در جلسه مجمع مطرح و تصمیمات مقتضی اتخاذ شود.

بخش دهم - بودجه کمیته ملی المپیک ایران

ماده ۴۱- بودجه کمیته ملی المپیک ایران را خزانه‌دار با همکاری دبیرکل تنظیم و به تصویب مجمع عمومی خواهد رسانید.

ماده ۴۲- عواید کمیته ملی المپیک ایران عبارت است از:

الف - اعتباری که از محل کمک دولت منظور شده و با توجه به ضوابط کمیته بین‌المللی المپیک هیچ‌گونه دخالتی از بابت این کمک که به آزادی این کمیته لطمه‌ای وارد سازد قبول نخواهد شد.

ب - کمک مالی که از طرف افراد و یا سازمان‌ها داده می‌شود.

- پ - عواید مسابقات ماقبل المپیک.
- ت - اعانه یا هدایائی که افراد یا مؤسسات می‌پردازند.
- ث - عوایدی که کمیته در تشکیل روز یا هفته المپیک جمع‌آوری می‌نماید.
- ج - عواید حاصل از فروش تمبر و سکه‌های ورزشی و علامات المپیک و آسیایی.
- ماده ۴۳- کلیه عواید با تصویب هیأت اجرایی هزینه خواهد شد و بیلان آن به مجمع عمومی ارائه خواهد گردید.
- ماده ۴۴- امور مالی و تعهدات کمیته ملی المپیک ایران با دو امضا از سه امضای زیر خواهد بود:
- الف - رئیس یا دبیرکل.
- ب - خزانه‌دار.
- ماده ۴۵- هیأت اجرایی می‌تواند برای همکاری از رؤسای سابق سازمان تربیت بدنی و دبیران کل کمیته ملی المپیک ایران و رؤسای سابق فدراسیون‌های ورزشی و افرادی که به نحوی از انحا در پیشبرد ورزش و مقاصد المپیک خدماتی انجام داده باشند به نام مشاور دعوت به عمل آورد.
- ماده ۴۶- در صورت لزوم برای تغییر مواد این اساسنامه، پیشنهادات در هیأت اجرایی کمیته ملی المپیک ایران مطرح و جهت اظهارنظر به مجمع عمومی ارجاع تا از طریق هیأت دولت جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی ارسال گردد.
- ماده ۴۷- این اساسنامه دارای ده فصل و چهل و هفت ماده و پنج تبصره در جلسه مجمع عمومی المپیک ایران به تصویب رسیده است.

استرداد لایحه از جانب شورای نگهبان بنا به درخواست

کمیسیون ۲۱ مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۲۴۹

تاریخ: ۱۳۶۰/۲/۱۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۶۳۵- ق مورخ ۱۳۶۰/۲/۱۰؛ کمیسیون ۲۱ مجلس شورای اسلامی طی نامه درخواست ارجاع لایحه اصلاح لایحه اساسنامه کمیته ملی المپیک که در جلسه ۱۳۵۹/۱۱/۲۶ تصویب آن به کمیسیون فوق‌الذکر تفویض شده و به تصویب کمیسیون مذکور رسیده است، نموده است تا پس از رفع نواقص مجدداً جهت اظهارنظر

شورای نگهبان ارسال گردد. اینک عین لایحه مسترد می‌گردد.

لطف‌الله صافی
دبیر شورای نگهبان

لایحه اصلاحی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۷۲۵-ق

تاریخ: ۶۰/۳/۷

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۲۲۴۹ مورخ ۱۳۶۰/۲/۱۶؛ لایحه شماره ۵۸۲۰۰ مورخ ۱۳۵۹/۱۱/۹ دولت در خصوص اصلاح لایحه قانونی اساسنامه کمیته ملی المپیک ایران طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی مجدداً در کمیسیون سازمان‌های وابسته به نخست وزیری مجلس شورای اسلامی مورد بررسی قرار گرفت و با اصلاحاتی به تصویب رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی
رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه^(۱)

ماده واحده - اساسنامه کمیته ملی المپیک ایران مصوب ۵۸/۱۲/۱۵ شورای انقلاب اسلامی ایران به شرح پیوست این قانون اصلاح و به دولت اجازه داده می‌شود که مفاد آن را تا وصول نتیجه از کمیته بین‌المللی المپیک به مورد اجرا بگذارد.

اساسنامه کمیته ملی المپیک ایران

بخش یکم - تعریف و هدف

ماده ۱- ...

ماده ۴۷- این اساسنامه دارای ده بخش و چهل و هفت ماده و پنج تبصره است در جلسه مورخ ۱۳۶۰/۳/۴ کمیسیون شماره ۲۱ (سازمان‌های وابسته به نخست وزیری) مجلس شورای اسلامی، طبق اصل ۸۵ قانون اساسی به تصویب رسید.

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد.

لایحه فوق مشتمل بر چهل و هفت ماده و پنج تبصره، بنا بر تصمیم مجلس شورای اسلامی در جلسه ۱۳۵۹/۱۱/۲۶ طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به تصویب کمیسیون سازمان‌های وابسته به نخست‌وزیری رسیده و برای مدت دو سال به صورت آزمایشی قابل اجرا است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۲۷۶۰/م

تاریخ: ۱۳۶۰/۳/۲۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۷۲۵- ق مورخ ۱۳۶۰/۳/۷؛ «لایحه اصلاح لایحه قانونی اساسنامه کمیته ملی المپیک ایران» در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و به شرح زیر اعلام نظر شد:

از جهت انطباق با موازین شرعی به نظر اکثریت فقهای شورای نگهبان «بکس» مشروعیت ندارد و در موارد دیگر قابل انطباق است و از لحاظ قانون اساسی نیز به نظر اکثریت اعضا مغایر با قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۸۶۶- ق

تاریخ: ۱۳۶۰/۴/۱۰

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۲۷۶۰/م مورخ ۱۳۶۰/۳/۲۶ لایحه اصلاح لایحه قانونی اساسنامه کمیته ملی المپیک ایران در جلسه ۱۳۶۰/۴/۳ کمیسیون سازمان‌های وابسته به نخست‌وزیری مورد بررسی قرار گرفت و با توجه به نظر آن شورای محترم با اصلاح تصویب گردید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: م/۲۸۷۵

تاریخ: ۶۰/۴/۱۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۸۶۶- ق مورخ ۱۳۶۰/۴/۱۰؛ «لایحه اصلاح لایحه قانونی اساسنامه کمیته ملی المپیک»^(۱) که با توجه به نظر شورای نگهبان در کمیسیون سازمان‌های وابسته به نخست‌وزیری به تصویب رسیده است، از نظر شورای نگهبان مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

حسین مهرپور

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۶۰۷ مورخ ۱۳۶۰/۵/۷.

مغایرت طرح قانونی شرایط انتخاب قضات دادگستری با قانون اساسی و موازین شرع

شماره: ۱۶۷۴-ق

تاریخ: ۱۳۶۰/۱۰/۶

شورای محترم نگهبان

طرح قانونی شرایط انتخاب قضات دادگستری که در جلسه علنی مورخ ۶۰/۱۰/۲ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - قضات از میان مردان واجد شرایط زیر انتخاب می‌شوند:

- ۱- ایمان و عدالت و تعهد عملی نسبت به موازین اسلامی و وفاداری به نظام جمهوری اسلامی ایران؛
 - ۲- حُسن شهرت و عدم سوء سابقه کیفری؛
 - ۳- تابعیت ایران و انجام خدمت وظیفه یا دارا بودن معافیت قانونی؛
 - ۴- صحت مزاج و توانایی انجام کار و عدم اعتیاد به مواد مخدر؛
 - ۵- دارا بودن اجتهاد به تشخیص شورای عالی قضایی یا اجازه قضا از جانب شورای عالی قضایی یا هیأت منتخب شورای مزبور مرکب از سه نفر مجتهد عادل.
- تبصره - شرایطی که در این قانون برای قاضی ذکر شده در مورد قضات شاغل نیز باید رعایت شود و رسیدگی به این جهت بر عهده شورای عالی قضایی است. شورای عالی قضایی می‌تواند کسانی را که بر اساس این رسیدگی واجد این شرایط نباشند، بازنشسته کند و یا به کار غیرقضایی بگمارد و گرنه سابقه خدمت آنها بازخرید می‌شود.
- طرح قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره در جلسه روز چهارشنبه دوم دی‌ماه یکهزار و سیصد و شصت مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۴۱۱۷ مکرر

تاریخ: ۱۳۶۰/۱۰/۱۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

«طرح قانونی شرایط انتخاب قضات دادگستری» مصوب مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و انطباق مصوبه با موازین شرع به علت شرط مذکور در بند ۲ و عدم ذکر شرط طهارت مولد به تأیید اکثریت فقهای شورا نرسید. همچنین بند ۵ ماده واحده به ملاحظه اینکه برای اجازه قضا از جانب شورایعالی قضایی یا هیأت منتخب شورا ضابطه‌ای معین نکرده و نیز اختیاری که در تبصره ماده واحده به شورای مذکور در بازنشسته کردن یا به کار غیرقضایی گماردن و یا بازخرید سابقه خدمت قضات داده شده به علت اینکه ضابطه‌ای برای آن معین نشده و ظاهر آن اعطای اختیار در تعیین این دو ضابطه به شورایعالی قضایی است به اکثریت آرای اعضای شورا مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره:

تاریخ:

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۴۱۱۷ مکرر مورخ ۶۰/۱۰/۱۰؛ «طرح قانونی شرایط انتخاب قضات دادگستری» که در جلسه مورخ ۶۱/۲/۱۴ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - قضات از میان مردان واجد شرایط زیر انتخاب می‌شوند:

- ۱- ایمان و عدالت و تعهد عملی نسبت به موازین اسلامی و وفاداری به نظام جمهوری اسلامی ایران؛
- ۲- طهارت مولد؛

۳- تابعیت ایران و انجام خدمت وظیفه یا دارا بودن معافیت قانونی؛

۴- صحت مزاج و توانایی انجام کار و عدم اعتیاد به مواد مخدر؛

۵- دارا بودن اجتهاد به تشخیص شورایعالی قضایی یا اجازه قضا از جانب شورایعالی قضایی به کسانی که دارای لیسانس قضایی یا لیسانس الهیات رشته منقول یا لیسانس دانشکده علوم قضایی و اداری وابسته به دادگستری یا مدرک قضایی از مدرسه عالی قضایی قم هستند یا طلابی که سطح را تمام کرده و دو سال خارج فقه و قضا را با امتحان و تصدیق جامعه مدرسین دیده باشند مادامی که به اندازه کافی مجتهد جامع الشرایط در اختیار شورایعالی نباشد.

تبصره - شرایطی که در این قانون برای قاضی ذکر شده در مورد قضات شاغل نیز باید رعایت شود و رسیدگی به این جهت بر عهده شورایعالی قضایی است. شورایعالی قضایی می‌تواند قضاتی را که بر اساس این رسیدگی واجد این شرایط نباشند، چنانچه صلاحیت حقوقدان مشاور طبق مصوبه مجلس شورای اسلامی در دیوان عدالت را داشته باشند، برای مشاورت انتخاب نماید و نسبت به بقیه اگر پانزده سال به بالا سابقه خدمت داشته باشند با سنوات خدمت بازنشسته کند و در مورد سایرین در صورتی که واجد وثاقت و حسن سابقه باشند به کار اداری بگمارد و دیگران را به ازای هر سال خدمت با پرداخت یک ماه حقوق و مزایا بازخرید کند قضاتی که مایل به خدمت به کار اداری نباشند، بازخرید می‌شوند.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره:

تاریخ:

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

«طرح قانونی شرایط انتخاب قضات دادگستری»^(۱) که پس از رفع ایرادات وارده توسط شورای نگهبان، در جلسه علنی مورخ ۶۱/۲/۱۴ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است، در شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۸۵۵ مورخ ۱۳۶۱/۳/۱۲.

مغایرت لایحه اصلاح ماده ۱۱۹۹ (۱۲۰۵) قانون مدنی با قانون اساسی

شماره: ۱۹۰۴-ق

تاریخ: ۱۳۶۰/۱۱/۳

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۴۸۲۲ مورخ ۶۰/۳/۲۱ دولت در خصوص ماده ۱۱۹۹ قانون مدنی که بنا بر تصمیم مجلس شورای اسلامی در جلسه ۶۰/۸/۱۰ تصویب آن طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به کمیسیون امور قضایی تفویض شده بود تا پس از تصویب برای مدت سه سال به صورت آزمایشی به مرحله اجرا درآید، در جلسه روز چهارشنبه مورخ ۶۰/۱۰/۹ با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب کمیسیون مذکور رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - در صورت غیبت یا استنکاف از پرداخت کسی که نفقه بر عهده اوست دادگاه با مطالبه افراد واجب‌النفقة می‌تواند از اموال او به مقدار نفقه در اختیار آن‌ها یا متکفل مخارج قرار دهد. در صورتی که اموال منفق در اختیار نباشد مادر یا دیگری با اجازه دادگاه می‌تواند نفقه آن‌ها را به عنوان قرض بپردازد و از شخص مستنکف یا غایب مطالبه کند.

لایحه فوق مشتمل بر ماده واحده طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی در جلسه روز چهارشنبه نهم دی‌ماه یکهزار و سیصد و شصت کمیسیون امور قضایی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۴۲۲۱

تاریخ: ۱۳۶۰/۱۱/۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۹۰۴-ق مورخ ۱۳۶۰/۱۱/۳؛ «لایحه اصلاح ماده‌ای از قانون

مدنی مصوب کمیسیون امور قضایی» (۶۰/۱۰/۹) در شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت. نظر به اینکه سوابقی که از ماده واحده ارسال شده از جهت اینکه مربوط به اصلاح ماده ۱۱۹۹ یا ماده ۱۲۰۵ متهافت است، خواهشمند است دستور فرمائید چگونگی امر را توضیح دهند.

ضمناً لازم به تذکر است با مراجعه به مذاکرات جلسه ۶۰/۸/۱۰ مجلس شورای اسلامی معلوم شد لایحه تقدیمی دولت مربوط به اصلاح ماده ۱۱۹۹ قانون مدنی بوده و در جلسه مذکور راجع به همین ماده بحث شده و تفویض اختیار مجلس به کمیسیون امور قضایی نیز در مورد همین ماده می‌باشد.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

نظریه (تکمیلی مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۱۰۱۹۴

تاریخ: ۱۳۶۲/۹/۲۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

پیرو نامه شماره ۴۲۲۱ مورخ ۱۳۶۱/۱۱/۷؛ با توجه به توضیح واصل از سوی کمیسیون امور قضایی طی نامه شماره ۴۲۶ مورخ ۱۳۶۲/۹/۱۶^(۱) نظر شورای نگهبان به شرح زیر اعلام می‌شود:

از نظر شرعی اطلاق ماده که شامل صورت امکان اجبار کسی که ادای نفقه بر او واجب است

۱. متن نامه شماره ۴۲۶ مورخ ۱۳۶۲/۹/۱۶ به شرح ذیل می‌باشد:

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه ۴۲۲۱ مورخ ۱۳۶۰/۱۱/۷ شورای نگهبان در مورد لایحه الحاق به ماده ۱۱۹۹ قانون مدنی که متأسفانه در تاریخ ۱۳۶۲/۹/۱۵ به نظر اینجانب رساندند اعلام می‌گردد. همانطور که اشاره کرده‌اید لایحه مزبور بدو به عنوان الحاقیه به ماده ۱۱۹۹ قانون مدنی به مجلس آمد تا تکلیف افراد واجب‌النفقة را در موقع استنکاف پدر (یا قائم‌مقام شرعی او) نسبت به مراجعه به دادگاه صالح روشن نماید. چون این مطلب عیناً موضوع ماده (۱۲۰۵) قانون مدنی با شمول بیشتر بوده و تصویب جداگانه آن موجب تکرار می‌شد، کمیسیون قضایی نامگذاری لایحه را به (الحاق به ماده ۱۱۹۹) بی‌وجه دانسته و مناسب دانست که نام آن را «اصلاح ماده ۱۲۰۵ قانون مدنی» بگذارد و معلوم است که در مباحثات مجلس اصل معنوی و مسمی ملاک است نه اسم و عنوان. علیهذا موضوع از جهت رعایت مقررات بلااشکال و قابل رسیدگی شورای محترم نگهبان می‌باشد.

سید محمد خامنه‌ای

رئیس کمیسیون امور قضایی

می‌شود باید به غیر این صورت مقید گردد.
و از نظر قانون اساسی به اکثریت آرا مغایر شناخته نشد.

لطف‌الله صافی
دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۸۵-ق

تاریخ: ۱۳۶۳/۵/۸

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۱۰۱۹۴ مورخ ۱۳۶۲/۹/۲۴؛ لایحه شماره ۴۸۲۲ مورخ ۱۳۶۰/۳/۲۱ دولت در خصوص ماده ۱۱۹۹ قانون مدنی که بنا بر تصمیم مجلس شورای اسلامی در جلسه ۱۳۶۰/۸/۱۰ تصویب آن طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به کمیسیون امور قضایی تفویض شده بود تا پس از تصویب برای مدت سه سال به صورت آزمایشی به مرحله اجرا درآید، در جلسه روز شنبه ۱۳۶۳/۵/۶ با حضور نماینده آن شورای محترم با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب کمیسیون مذکور رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهارنظر به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - در صورت غیبت یا استنکاف از پرداخت کسی که نفقه بر عهده اوست و عدم امکان الزام وی به پرداخت نفقه دادگاه با مطالبه افراد واجب‌النفقه می‌تواند از اموال او به مقدار نفقه در اختیار آن‌ها یا متکفل مخارج قرار دهد. در صورتی که اموال منفق در اختیار نباشد مادر یا دیگری با اجازه دادگاه می‌تواند نفقه آن‌ها را به عنوان قرض بردارد و از شخص مستنکف یا غایب مطالبه کند.

لایحه فوق مشتمل بر ماده واحده طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی در جلسه روز چهارشنبه ششم مردادماه یکهزار و سیصد و شصت و سه کمیسیون امور قضایی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۱۴۸۵

تاریخ: ۱۳۶۳/۵/۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۸۵- ق مورخ ۱۳۶۳/۵/۸ و پیرو نامه شماره ۱۰۱۹۴ مورخ ۱۳۶۲/۹/۲۴؛ «لایحه اصلاح ماده ۱۲۰۵ قانون مدنی» مصوب ۱۳۶۳/۵/۶ کمیسیون امور قضایی در جلسه شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و با توجه به رفع ایراد شورای نگهبان مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

مغایرت تفسیر قانونی مجلس شورای اسلامی راجع به قانون خدمت نیروی انسانی،
درمانی و بهداشتی مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ با قانون اساسی

شماره: ۱۹۲۶-ق

تاریخ: ۱۳۶۰/۱۱/۷

شورای محترم نگهبان

گزارش کمیسیون بهداری مجلس شورای اسلامی در پاسخ نامه شماره ۵۶۳۲ مورخ ۱۳۶۰/۹/۸ آقای وزیر بهداری راجع به تفسیر موادی از قانون خدمت نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ شورای انقلاب و قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان مصوب ۱۳۶۰/۳/۴ مجلس شورای اسلامی در جلسه روز چهارشنبه ۱۳۶۰/۱۰/۳۰ مجلس شورای اسلامی مورد بررسی قرار گرفت و قسمتی از آن به تصویب رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن تفسیر

الف - در موضوع قانون خدمت نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴:
۱- مشمولان اناث که در زمان تصویب قانون شوهر نداشته‌اند و بعد شوهر اختیار نموده‌اند آیا شمول معافیت موضوع تبصره ۲ ماده ۱ قانون هستند یا خیر؟ و بایستی مدت موضوع قانون را خدمت نمایند.

نظر کمیسیون: «مشمولان اناث که بعداً شوهر اختیار می‌نمایند، از زمان داشتن شوهر مشمول معافیت موضوع تبصره ۲ ماده ۱ قانون هستند».

۲- با وجود ماده ۸ قانون وظیفه عمومی کسانی که دوره آموزشگاه‌ها یا دانشکده‌های افسری را طی کرده‌اند و ۲ سال هم در شهرهای مجاز خدمت نموده‌اند و این مدت جزء خدمت زیر پرچم آنان تلقی شده است، آیا باید یک سال باقیمانده را در شهرهای مجاز خدمت کنند یا ۳ سال را؟

نظر کمیسیون: «کسانی که دوره آموزشگاه‌ها یا دانشکده‌های افسری را طی کرده‌اند و این مدت جزء خدمت زیر پرچم آن‌ها محسوب شده است باید یک سال باقیمانده را در شهرهای مجاز خدمت کنند، به استثنای کادر ثابت ارتش».

۳- با توجه به اینکه خدمات پزشکی در شهرستان‌ها مجاز به مدت ۳ سال قبل از ۱۳۵۸/۹/۲۴ مشمول معافیت از خدمت ۳ ساله طبق تبصره ماده ۸ قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان خواهد بود آیا خدمت زیر پرچم انجام شده در شهرهای واجد دانشگاه نیز مشمول مدت مذکور خواهد بود؟ و همچنین مدت خدمت در پادگان‌های ارتشی در شهرهای دانشگاهی که خدمت پزشکی هم بعضاً همراه داشته است، جزء این خدمات پزشکی تلقی می‌شود یا خیر؟ و اصولاً آیا تمامی مدت خدمت در این مورد مشمول تبصره ماده ۸ قانون اخیرالذکر خواهد بود یا فقط مدتی که خدمت پزشکی در شهرهای مجاز غیردانشگاهی انجام شده است؟

نظر کمیسیون: «با توجه به ماده ۲ قانون مصوبه شورای انقلاب مدت ۲ سال خدمت زیر پرچم از جمع ۳ سال خدمت مذکور کسر می‌شود».

۴- در مورد افسران و پرسنل کادر نیروهای مسلح که مشمول قانون انجام خدمت ۳ ساله نیز می‌باشند و بعضاً به علت نیاز نیروهای مزبور در شهرهای واجد دانشگاه شاغل می‌گردند، چه راهنمایی در این مورد وجود دارد، آیا نیروها موظف به اجرای این قانونند و یا می‌توان شهرهای مذکور را مشمول نیازهای دستگاه‌های دولتی دانست و اجازه خدمت در مراکز مورد نیاز نیروها را ولو در شهرهای دانشگاهی داد؟

نظر کمیسیون: «افسران و پرسنل کادر نیروهای مسلح با توجه به نیاز ارتش در مناطق نیازمند انجام وظیفه می‌نمایند».

۵- آیا کسانی که تا قبل از تاریخ ۱۳۵۸/۹/۲۴ خدمات پزشکی خود را به مدت کمتر از ۳ سال انجام داده‌اند، طبق تبصره ماده ۸ قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان باید کسری مدت تا ۳ سال را انجام دهند یا مجدداً می‌بایستی کل ۳ سال خدمت را انجام دهند؟

نظر کمیسیون: «با توجه به ماده ۲ لایحه قانون خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی، می‌بایستی که سه سال خدمت را با کسر مدت خدمت زیر پرچم انجام دهند».

۶- آیا خدمت در بیمارستان و درمانگاه‌های خارج از کشور هلال‌احمر را می‌توان جزء

خدمت در نقاط محروم و نیازمند تلقی نمود یا خیر؟

نظر کمیسیون: «طبق تشخیص وزیر بهداشت پذیرفته خواهد شد».

ب - در موضوع قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان.

۷- آیا خدمت ۳ ساله موضوع تبصره ماده ۶ قانون مصوب ۱۳۶۰/۳/۴ در ارتباط با طبقه نسوان به طور عام بوده یا بانوان شوهردار از آن مستثنی هستند؟

نظر کمیسیون: «تبصره ماده ۶ قانون فوق در ارتباط با طبقه نسوان به طور عام می‌باشد».

تفسیر قانونی فوق در جلسه روز چهارشنبه سی‌ام دی‌ماه یک‌هزار و سیصد و شصت به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۴۲۳۴

تاریخ: ۱۳۶۰/۱۱/۱۳

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۹۲۶- ق مورخ ۱۳۶۰/۱۱/۷؛ «تفسیر قانونی مصوب ۶۰/۱۰/۳۰ مجلس شورای اسلامی راجع به قانون خدمت نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی (۱۳۵۸/۹/۲۴) و قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان (۱۳۶۰/۳/۴)» در جلسه شورای نگهبان مطرح و بررسی شد. در مورد بند «ب»، اطلاق تفسیر مربوط به تبصره ماده ۶ قانون مصوب ۱۳۶۰/۳/۴ به لحاظ اینکه شامل زنان شوهرداری می‌شود که شوهرشان در خارج از مناطق مجاز ساکن باشند و با سفر همسرش به خارج از محل سکونتش موافق نباشد، با اصل دهم قانون اساسی^(۱) به اکثریت آرای اعضای شورا مغایر شناخته شد. سایر موارد با اکثریت آرا تأیید گردید.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. اصل دهم: از آنجا که خانواده واحد بنیادی جامعه اسلامی است، همه قوانین و مقررات و برنامه‌ریزی‌های مربوط باید در جهت آسان کردن تشکیل خانواده، پاسداری از قداست آن و استواری روابط خانوادگی بر پایه حقوق و اخلاق اسلامی باشد.

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۲۸۸-ق

تاریخ: ۱۳۶۱/۱/۲۸

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه ۴۲۳۴ مورخ ۱۳۶۰/۱۱/۱۳ تفسیر قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان مصوب ۱۳۶۰/۳/۴ که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۱۳۶۱/۱/۲۴ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن اصلاحیه تفسیر

سؤال ۷-

ب - در موضوع قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان.

۱۰- آیا خدمت ۳ ساله موضوع تبصره ماده ۶ قانون مصوب ۱۳۶۰/۳/۴ در ارتباط با طبقه نسوان به طور عام بوده یا بانوان شوهردار از آن مستثنی هستند؟

نظر کمیسیون: «با توجه به تبصره ۲ لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی زنان شوهردار از شمول آن معاف می‌باشند. بنابراین خارج از مرکز زنان شوهردار ۳ سال می‌باشد که می‌توانند در مناطق مجاز در بخش خصوصی و یا عمومی کار کنند و در مورد زنان شوهرداری که همسرانشان راضی به انجام خدمت آنان در نقاط مجاز نیستند، انجام خدمت مزبور منوط به تشخیص احتیاج به خدمات آنها از طرف وزارت بهداشتی است».

تفسیر قانونی فوق در جلسه روز سه‌شنبه بیست و چهارم فروردین ماه یکهزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۴۵۳۲

تاریخ: ۱۳۶۱/۲/۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۲۸۸- ق مورخ ۱۳۶۱/۱/۲۸؛ «تفسیر قانونی مجلس شورای اسلامی پیرامون قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان مصوب ۱۳۶۰/۳/۴» مصوب جلسه علنی ۱۳۶۱/۱/۲۴ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

مغایرت تفسیر قانونی مجلس شورای اسلامی پیرامون قانون اصلاح خارج از مرکز پزشکان و داروسازان مصوب ۱۳۶۰/۳/۴ با قانون اساسی

شماره: ۱۹۲۵-ق

تاریخ: ۱۳۶۰/۱۱/۷

شورای محترم نگهبان

گزارش کمیسیون بهداری مجلس شورای اسلامی در پاسخ نامه شماره ۵۹۶۴ مورخ ۱۳۶۰/۹/۲۲ آقای وزیر بهداری راجع به تفسیر قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان و قانون خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی کشور در جلسه روز چهارشنبه ۱۳۶۰/۱۰/۳۰ مجلس شورای اسلامی مورد بررسی قرار گرفت و قسمتی از آن به تصویب رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن تفسیر

سؤال ۱- با توجه به تبصره ماده ۶ قانون مذکور که مدت سه سال خدمت خارج از مرکز جهت زنان پزشک و دندانپزشک و داروساز و صاحبان حرف وابسته پزشکی تعیین نموده است استعلام می‌گردد که آیا با رعایت تنفیذ قانون خدمت نیروی انسانی بهداشتی و درمانی کشور مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ شورای انقلاب در قانون فوق‌الذکر مشمولین اناث فارغ‌التحصیل بعد از ۱۳۶۰/۳/۴ شوهردار آیا بایستی یک سال از مدت سه سال مذکور طبق قانون مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ برای وزارت بهداری خدمت کرده و ۲ سال باقیمانده را بر اساس قانون ۱۳۶۰/۳/۴ در مناطق مجاز در بخش دولتی و یا خصوصی خدمت نمایند و یا آنکه تمامی مدت ۳ سال را منحصراً در استخدام وزارت بهداری بوده باشند و یا تمامی سه سال را به عنوان خدمت خارج از مرکز در بخش خصوصی و عمومی ولی فقط در مناطق مجاز اشتغال داشته باشند و یا اصولاً معاف از خدمت نیروی انسانی (موضوع خدمت ۳ ساله) و خدمت خارج از مرکز (۲ یا ۳ سال) می‌باشند.

نظر کمیسیون: «با توجه به تبصره ۲ لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی زنان شوهردار از شمول آن معاف می‌باشند، بنابراین خارج از مرکز زنان شوهردار ۳ سال می‌باشد که می‌توانند در مناطق مجاز در بخش خصوصی و یا عمومی کار کنند».

سؤال ۲- با توجه به قانون ۱۳۵۸/۹/۲۴ و قانون ۱۳۶۰/۳/۴ آیا مشمولینی که در حالت انجام خدمت وظیفه می‌باشند می‌توانند در مطب و یا مؤسسات درمانی خصوصی در ساعات غیراداری و در نقاط مجاز خدمت کنند یا خیر؟

نظر کمیسیون: «مشمولینی که خدمت وظیفه را انجام می‌دهند در ساعات غیراداری در نقاط مجاز می‌توانند در مطب یا مؤسسات درمانی خصوصی خدمت کنند مشروط به اینکه بهداشتی نتواند ساعات آزاد آن‌ها را خرید خدمت نماید».

سؤال ۳- با توجه به قانون ۱۳۵۸/۹/۲۴ آیا پرسنل دائمی ارتش در طول سه سال اول خدمت پس از فراغت از تحصیل دانشکده‌های مربوطه (پزشکی، داروسازی و غیره) می‌توانند در مطب و یا مؤسسات درمانی خصوصی ولی در نقاط مجاز خدمت کنند یا خیر؟

نظر کمیسیون: «بلی، در نقاط مجاز می‌توانند».

سؤال ۴- پزشکان و مشمولین متخصصی که سابقه خدمات پزشکی در ۱۳۵۸/۹/۲۴ بیشتر از ۳ سال دارند ولی تاریخ فراغت از تحصیل آخرین درجه تخصص نامبردگان پس از ۱۳۶۰/۳/۴ می‌باشد ولی فاقد پروانه دائم هستند چه حالتی را خواهند داشت؟ زیرا اولاً نامبردگان چون پروانه دائم ندارند مشمول قانون ۱۳۶۰/۳/۴ می‌باشند ولی از طرفی به علت وجود خدمات پزشکی بیش از ۳ سال طبق تبصره ماده ۸ همان قانون از شمول قانون ۳ ساله مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ معاف می‌باشند. آیا نامبردگان با وجود چنین معافیتی می‌توانند اخذ پروانه دائم نموده تا مآلاً از خدمت موضوع قانون ۱۳۶۰/۳/۴ معاف گردند یا خیر؟

نظر کمیسیون: «بایستی دو سال بقیه خارج از مرکز را انجام دهد، مشروط به اینکه مدت خدمت قبلی وی در مناطق مجاز بوده باشد».

تفسیر قانونی فوق در جلسه روز چهارشنبه سی‌ام دی‌ماه یک‌هزار و سیصد و شصت به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۴۲۳۳

تاریخ: ۱۳۶۰/۱۱/۱۳

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۹۲۵- ق مورخ ۱۳۶۰/۱۱/۷؛ «تفسیر قانونی مصوب ۶۰/۱۰/۳۰ مجلس شورای اسلامی راجع به قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان و قانون خدمت نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی کشور» در جلسه شورای نگهبان مطرح و بررسی شد و به شرح زیر اعلام نظر می‌شود:

اطلاق تفسیر مربوط به سؤال اول به لحاظ اینکه شامل زنان شوهرداری می‌شود که شوهرشان در خارج از مناطق مجاز ساکن باشند و با سفر همسرش به خارج از محل سکونتشان موافق نباشد، با اصل دهم قانون اساسی با اکثریت آرا مغایر شناخته شد.

سایر موارد با اکثریت آرای اعضای شورا تأیید گردید.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۲۹۱-ق

تاریخ: ۱۳۶۱/۱/۲۸

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه ۴۲۳۳ مورخ ۱۳۶۰/۱۱/۱۳ تفسیر قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان مصوب ۱۳۶۰/۳/۴ که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۱۳۶۱/۱/۲۴ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن تفسیر

سؤال ۱- با توجه به تبصره ماده ۶ قانون مذکور که مدت سه سال خدمت خارج از مرکز جهت زنان پزشک و دندانپزشک و داروساز و صاحبان حرف وابسته پزشکی تعیین نموده

است اعلام می‌گردد که آیا با رعایت تنفیذ قانون خدمت نیروی انسانی بهداشتی و درمانی کشور مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ شورای انقلاب در قانون فوق‌الذکر مشمولین اناث فارغ‌التحصیل بعد از ۱۳۶۰/۳/۴ شوهردار آیا بایستی یک سال از مدت سه سال مذکور طبق قانون مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ برای وزارت بهداشتی خدمت کرده و ۲ سال باقیمانده را بر اساس قانون ۱۳۶۰/۳/۴ در مناطق مجاز در بخش دولتی و یا خصوصی خدمت نمایند و یا آنکه تمامی مدت سه سال را منحصراً در استخدام وزارت بهداشتی بوده باشند و یا تمامی سه سال را به عنوان خدمت خارج از مرکز در بخش خصوصی و عمومی ولی فقط در مناطق مجاز اشتغال داشته باشند و یا اصولاً معاف از خدمت نیروی انسانی (موضوع خدمت سه ساله) و خدمت خارج از مرکز (۲ یا ۳ سال) می‌باشند؟

نظر کمیسیون: «با توجه به تبصره ۲ لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی زنان شوهردار از شمول آن معاف می‌باشند، بنابراین خارج از مرکز زنان شوهردار ۳ سال می‌باشد که می‌توانند در مناطق مجاز در بخش خصوصی و یا عمومی کار کنند و در مورد زنان شوهرداری که همسرانشان راضی به انجام خدمت آنان در نقاط مجاز نیستند انجام خدمت مزبور منوط به تشخیص احتیاج به خدمات آن‌ها از طرف وزارت بهداشتی است».

تفسیر قانونی فوق در جلسه روز سه‌شنبه بیست و چهارم فروردین ماه یکهزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۴۵۳۵

تاریخ: ۱۳۶۱/۲/۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۲۹۱- ق ۱۳۶۱/۱/۲۸؛ «تفسیر قانونی مجلس شورای اسلامی پیرامون قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و داروسازان مصوب ۱۳۶۰/۳/۴» مصوب جلسه علنی ۱۳۶۱/۱/۲۴ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

مغایرت لایحه منع توقیف اموال منقول و غیرمنقول متعلق به شهرداری‌ها با موازین شرع

شماره: ۲۰۲۲-ق

تاریخ: ۶۰/۱۱/۱۸

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۴۴۸۱۰ مورخ ۱۳۶۰/۵/۱۷ دولت در خصوص منع توقیف اموال منقول و غیرمنقول متعلق به شهرداری‌ها در جلسه علنی روز پنج‌شنبه ۱۳۶۰/۱۱/۱۵ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - وجوه اموال منقول و غیرمنقول متعلق به شهرداری‌ها اعم از اینکه در بانک‌ها و یا در تصرف شهرداری و یا نزد اشخاص ثالث و به صورت ضمانت‌نامه به نام شهرداری باشد قابل تأمین و توقیف و برداشت نمی‌باشد. شهرداری‌ها مکلفند وجوه مربوطه به محکوم‌به احکام صادره از دادگاه‌ها و یا اوراق اجرایی ثبتی یا اجرای دادگاه‌ها و مراجع قانونی دیگر را در حدود مقررات مالی خود و با رعایت حق تقدم از حیث تاریخ ابلاغ اوراق اجرایی یا دادنامه‌های قطعی از محل اعتبار بودجه سال مورد عمل و یا در صورت عدم امکان از بودجه سال آتی خود بدون احتساب خسارت تأخیر تأدیه به محکوم‌لهم پرداخت نمایند در غیر این صورت ذینفع می‌تواند برابر مقررات نسبت به استیفای طلب خود از اموال شهرداری اقدام نماید.

تبصره - چنانچه ثابت شود که شهرداری با داشتن امکانات لازم از پرداخت دین خود استنکاف نموده است شهردار به مدت یک سال از خدمت منفصل خواهد شد.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره در جلسه روز پنج‌شنبه پانزدهم بهمن‌ماه یکهزار و سیصد و شصت مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۴۲۷۵

تاریخ: ۶۰/۱۱/۲۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۰۲۲- ق مورخ ۶۰/۱۱/۱۸ ؛ «لایحه منع توقیف اموال منقول و غیرمنقول متعلق به شهرداری‌ها» مصوب جلسه ۶۰/۱۱/۱۵ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و به شرح زیر اعلام نظر شد:

با توجه به اینکه دادگاه در موارد تأمین و توقیف و حکم به برداشت رسیدگی لازم نموده و با ملاحظه همه جهات و در صورتی که مانع شرعی و قانونی از تأمین و توقیف و برداشت نباشد رأی می‌دهد به طور مطلق جلوگیری از احقاق حق شرعی افراد با موازین شرعی انطباق ندارد. کما اینکه رعایت حق تقدم به شکلی که در ماده پیش‌بینی شده نیز مخالف موازین شرعی است.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۳۵۹- ق

تاریخ: ۶۱/۲/۱۶

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۴۲۷۵ مورخ ۶۰/۱۱/۲۹ لایحه شماره ۴۴۸۱۰ مورخ ۶۰/۵/۱۷ دولت در خصوص منع توقیف اموال منقول و غیرمنقول متعلق به شهرداری‌ها که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۶۱/۲/۱۴ مجلس شورای اسلامی با حضور نمایندگان شورای محترم نگهبان به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - وجوه و اموال منقول و غیرمنقول متعلق به شهرداری‌ها اعم از اینکه در بانک‌ها و یا در تصرف شهرداری و یا نزد اشخاص ثالث و به صورت ضمانت‌نامه به نام شهرداری باشد، قبل از صدور حکم قطعی قابل تأمین و توقیف و برداشت نمی‌باشد. شهرداری‌ها مکلفند وجوه مربوط به محکوم‌به احکام قطعی صادره از دادگاه‌ها و یا اوراق اجرایی ثبتی یا اجرای دادگاه‌ها و مراجع قانونی دیگر را در حدود مقررات مالی خود از محل اعتبار بودجه سال مورد عمل و یا در صورت عدم امکان از بودجه سال آتی خود بدون احتساب خسارت تأخیر تأدیه به محکوم‌لهم پرداخت نمایند در غیر این صورت ذینفع می‌تواند برابر مقررات نسبت به استیفای طلب خود از اموال شهرداری تأمین یا توقیف یا برداشت نماید.

تبصره - چنانچه ثابت شود که شهرداری با داشتن امکانات لازم از پرداخت دین خود استنکاف نموده است شهردار به مدت یک سال از خدمت منفصل خواهد شد. لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره در جلسه روز سه‌شنبه چهاردهم اردیبهشت‌ماه یک‌هزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۴۵۱۹

تاریخ: ۶۱/۲/۲۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۳۵۹- ق مورخ ۶۱/۲/۱۶؛ «لایحه منع توقیف اموال منقول و غیرمنقول متعلق به شهرداری‌ها»^(۱) که پس از رفع ایرادات وارده توسط شورای نگهبان در جلسه علنی ۶۱/۲/۱۴ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است، در شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و با توجه به اینکه به طور متعارف توقیف و فروش اموال شهرداری‌ها موجب اختلال امور می‌گردد، انطباق آن با موازین شرع تأیید شد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۸۵۵ مورخ ۱۳۶۱/۳/۱۲.

مغایرت لایحه لغو تعهد خدمت فارغ التحصیلان و دانشجویانی که از بورس تحصیلی استفاده کرده‌اند و به دلایل مختلف به استخدام در نمی‌آیند با موازین شرع

شماره: ۲۱۶۶-ق

تاریخ: ۶۰/۱۲/۸

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۸۸۴۵۲ مورخ ۱۳۶۰/۱۰/۱۲ دولت در خصوص لغو تعهد خدمت فارغ التحصیلان و دانشجویانی که از بورس تحصیلی استفاده کرده‌اند و به دلایل مختلف به استخدام در نمی‌آیند که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۱۳۶۰/۱۲/۴ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - تعهد خدمت فارغ التحصیلانی که از بورس تحصیلی وزارت فرهنگ و آموزش عالی و یا دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی تا تاریخ ۶۰/۱۰/۶ استفاده نموده‌اند و به دلیل عدم نیاز و یا دلایل دیگر به استخدام دانشگاه‌ها در نمی‌آیند، همچنین تعهد خدمت آن عده از دانشجویانی که بورس آنان قبل از فراغت از تحصیل طبق تصمیم وزارت مزبور قطع گردیده است و یا قطع می‌گردد تحت نظر کمیسیون متشکل از وزیر فرهنگ و آموزش عالی، دبیرکل سازمان امور اداری و استخدامی و یک وزیر به انتخاب نخست‌وزیر بررسی می‌شود و بر طبق تصمیم این کمیسیون تعهد مذکور به وزارتخانه‌ها و یا مؤسسات و ارگان‌های دیگر منتقل می‌گردد و متناسب با رشته تحصیلی و تخصصیشان به کار گمارده می‌شوند. تعهد خدمت افرادی که به موجب تشخیص کمیسیون مذکور به خدمتشان نیازی نیست لغو و ضمانت‌نامه‌های آنها آزاد می‌گردد.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز سه‌شنبه چهارم اسفندماه یکهزار و سیصد و شصت مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۴۴۴۱

تاریخ: ۱۳۶۰/۱۲/۲۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۱۶۶- ق مورخ ۶۰/۱۲/۸ و پیرو نامه شماره ۴۳۳۲ مورخ ۶۰/۱۲/۱۸؛^(۱) «لایحه راجع به لغو تعهد خدمت فارغ التحصیلان و دانشجویانی که از بورس تحصیلی استفاده کرده‌اند و به دلایل مختلف به استخدام در نمی‌آیند» مصوب جلسه ۱۳۶۰/۱۲/۴ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و چون اطلاق ماده واحده مزبور امکان می‌دهد که بتوان طبق تصمیم کمیسیون تعهد استفاده‌کننده از بورس تحصیلی را علیرغم توافق خود او به وزارتخانه یا مؤسسه دیگر غیر از مؤسسه آموزشی مورد تعهد، منتقل نمود، به نظر اکثریت فقهای شورا با موازین شرعی انطباق ندارد.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۳۵۳۵- ق

تاریخ: ۶۱/۱۱/۱۲

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۴۴۴۱ مورخ ۶۰/۱۲/۲۶ لایحه شماره ۸۸۴۵۲ مورخ ۶۰/۱۰/۱۲ دولت در خصوص لغو تعهد خدمت فارغ‌التحصیلان و دانشجویانی که از بورس تحصیلی استفاده نموده و به دلایل مختلف به استخدام در نمی‌آیند که در جلسه علنی روز دوشنبه ۱۳۶۱/۱۱/۱۱ مجلس شورای اسلامی با حضور نماینده آن شورای محترم با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

۱. تقاضای استمهال بر اساس اصل نود و پنجم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، پاورقی صفحه ۲).

متن لایحه

ماده واحده - تعهد خدمت فارغ‌التحصیلانی که از بورس تحصیلی وزارت فرهنگ و آموزش عالی و یا دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی تا تاریخ ۶/۱۰/۶۰ استفاده نموده‌اند و به دلیل عدم نیاز و یا دلایل دیگر به استخدام دانشگاه‌ها در نمی‌آیند، همچنین تعهد خدمت آن عده از دانشجویانی که بورس آنان قبل از فراغت از تحصیل طبق تصمیم وزارت مزبور قطع گردیده است و یا قطع می‌گردد تحت نظر کمیسیونی متشکل از وزیر فرهنگ و آموزش عالی، دبیرکل سازمان امور اداری و استخدامی و یک وزیر به انتخاب نخست‌وزیر بررسی می‌شود و بر طبق تصمیم این کمیسیون با توافق اشخاص مذکور تعهد مزبور به وزارتخانه‌ها و یا مؤسسات و ارگان‌های دیگر منتقل می‌گردد و متناسب با رشته تحصیلی و تخصصیشان به کار گمارده می‌شوند. تعهد خدمت افرادی که به موجب تشخیص کمیسیون مذکور به خدمتشان نیازی نیست لغو و ضمانت‌نامه‌های آن‌ها آزاد می‌گردد.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز سه‌شنبه چهارم اسفندماه یکهزار و سیصد و شصت مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۷۵۰۲

تاریخ: ۶۱/۱۱/۱۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

«لایحه لغو خدمت فارغ‌التحصیلان و دانشجویانی که از بورس تحصیلی استفاده کرده‌اند و به دلایل مختلف به استخدام در نمی‌آیند»^(۱) که پس از رفع ایرادات وارده بر آن توسط شورای نگهبان و تصویب آن در جلسه ۶۱/۱۱/۱۱ مجلس شورای اسلامی جهت اظهارنظر ارسال شده است در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۰۸۴ مورخ ۱۳۶۱/۱۲/۲۱.

مغایرت لایحه اصلاح لایحه قانونی تشکیل پلیس قضایی با قانون اساسی

شماره: ۱۸۱۵-ق

تاریخ: ۶۰/۱۰/۱۹

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۸۳۸۴۶ مورخ ۱۳۶۰/۷/۷ دولت در خصوص اصلاح لایحه قانونی تشکیل پلیس قضایی که در جلسه علنی روز پنجشنبه ۱۳۶۰/۱۰/۱۷ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده

- ۱- ماده یک لایحه قانونی تشکیل پلیس قضایی به این شرح اصلاح می‌شود:
«پلیس قضایی به منظور انجام وظایف مندرج در این قانون تشکیل می‌شود».
 - ۲- ماده ۲ به این شرح اصلاح می‌شود: پلیس قضایی بخشی از دادگستری جمهوری اسلامی ایران بوده و مکلف است دستورات مقامات قضایی را اجرا کند.
 - ۳- وضع نظام وظیفه افراد پلیس قضایی به شرحی است که در ماده ۸ قانون خدمت وظیفه عمومی و تبصره‌های مربوطه مصوب ۱۳۵۰ برای افراد شهربانی و کادر ثابت نیروهای مسلح در نظر گرفته شده است.
 - ۴- افراد پلیس قضایی به شرح مندرج در ماده ۲۱ فصل چهارم آیین‌نامه مربوطه حق حمل اسلحه خواهند داشت.
- لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز پنجشنبه هفدهم دی‌ماه یکهزار و سیصد و شصت مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۴۱۷۳

تاریخ: ۶۰/۱۰/۲۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۸۱۵- ق مورخ ۶۰/۱۰/۱۹؛ «لایحه راجع به اصلاح لایحه قانونی تشکیل پلیس قضایی»، مصوب جلسه ۱۷ دی ماه ۱۳۶۰ مجلس شورای اسلامی در جلسات متعدد شورای نگهبان مطرح و بررسی شد و بند ۲ آن به اکثریت آرا با اصول ۵۷ و ۶۰ و ۱۷۲ قانون اساسی^(۱) مغایر شناخته شد.

محسن هادوی

قائم مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۳۶۰- ق

تاریخ: ۶۱/۲/۱۶

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۴۱۷۳ مورخ ۶۰/۱۰/۲۹ ۱۳۶۰/۱۰/۲۹ لایحه شماره ۸۳۸۴۶ مورخ ۱۳۶۰/۷/۷ دولت در خصوص اصلاح لایحه قانونی تشکیل پلیس قضایی و اجازه اجرای مقررات فصل سوم آیین نامه پلیس قضایی که در جلسه علنی روز سه شنبه ۶۱/۲/۱۴ مجلس شورای اسلامی با حضور نمایندگان شورای محترم نگهبان به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

۱. اصل پنجاه و هفتم: (ر.ک: همین مجموعه، پاورقی صفحه ۴۵).

- اصل شصتم: (ر.ک: همین مجموعه، پاورقی صفحه ۱۴۳).

- اصل یکصد و هفتاد و دوم: برای رسیدگی به جرایم مربوط به وظایف خاص نظامی یا انتظامی اعضاء ارتش، ژاندارمری، شهربانی و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، محاکم نظامی مطابق قانون تشکیل می گردد، ولی به جرایم عمومی آنان یا جرایمی که در مقام ضابط دادگستری مرتکب شوند در محاکم عمومی رسیدگی می شود. دادستانی و دادگاه های نظامی، بخشی از قوه قضائیه کشور و مشمول اصول مربوط به این قوه هستند.

متن لایحه

ماده واحده

- ۱- ماده یک لایحه قانونی تشکیل پلیس قضایی به این شرح اصلاح می‌شود:
 «پلیس قضایی به منظور انجام وظایف مندرج در این قانون تشکیل می‌شود».
- ۲- ماده ۲ به این شرح اصلاح می‌شود: پلیس قضایی از طریق وزارت کشور در اختیار قوه قضائیه خواهد بود. وزارت کشور مکلف است نیروی مورد نیاز قوه قضائیه را در حدود این قانون در اختیار دادگستری قرار دهد.
- ۳- وضع نظام وظیفه افراد پلیس قضایی به شرحی است که در ماده ۸ قانون خدمت وظیفه عمومی و تبصره‌های مربوطه مصوب ۱۳۵۰ برای افراد شهربانی و کادر ثابت نیروهای مسلح در نظر گرفته شده است.
- ۴- افراد پلیس قضایی به شرح مندرج در ماده ۲۱ فصل چهارم آیین‌نامه مربوطه حق حمل اسلحه خواهند داشت.
- قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز سه‌شنبه چهاردهم اردیبهشت‌ماه یکهزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۴۵۹۲

تاریخ: ۱۳۶۱/۲/۲۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۳۶۰- ق مورخ ۶۱/۲/۱۶؛ «لایحه اصلاح لایحه قانونی تشکیل پلیس قضایی»^(۱) و اجازه اجرای مقررات فصل سوم آیین‌نامه پلیس قضایی که پس از رفع ایرادات وارده توسط شورای نگهبان در جلسه علنی ۱۳۶۱/۲/۱۴ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است، در شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۸۵۵ مورخ ۱۳۶۱/۳/۱۲.

مغایرت طرح قانونی دیوان محاسبات کشور با قانون اساسی

شماره: ۱۹۷۴-ق

تاریخ: ۱۳۶۰/۱۱/۱۳

شورای محترم نگهبان

طرح قانونی دیوان محاسبات کشور که در جلسه علنی مورخ ۶۰/۱۱/۸ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱- هدف دیوان محاسبات کشور با توجه به اصول مندرج در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران عبارت است از اعمال کنترل و نظارت مستمر مالی به منظور پاسداری از بیت‌المال از طریق:

الف - کنترل عملیات و فعالیت‌های مالی کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات، شرکت‌های دولتی و سایر دستگاه‌هایی که به نحوی از انحا از بودجه کل کشور استفاده می‌کنند؛
ب - بررسی به منظور اطمینان از وجود و کفایت روش‌های مالی مؤثر و تعیین قابلیت بهره‌وری و کارایی دستگاه‌ها در ارتباط با هدف‌های تعیین‌شده؛
د - تهیه و تدوین گزارش حاوی نظرات در مورد لایحه تفریغ بودجه و ارائه آن به مجلس شورای اسلامی.

ماده ۲- ...

ماده ۴- رسیدگی به موجودی حساب و اموال و دارایی‌های دستگاه‌ها به منظور اطمینان از حفظ و حراست و نظارت در نحوه نگهداری آن‌ها.

ماده ۵- بررسی وجود و کفایت نیروی انسانی متخصص، ابزارآلات، تأسیسات، اموال و فنون کاربردی در جهت رفع نیازهای دستگاه‌های مورد رسیدگی و همچنین اطمینان از برقراری روش‌ها و دستورالعمل‌های مناسب و کاربرد مؤثر آنها در جهت نیل به اهداف دستگاه‌های مورد رسیدگی.

- ماده ۶- بررسی روش‌های مالی معمول در دستگاه مورد رسیدگی به منظور اطمینان از:
- الف - تناسب با فعالیت‌های دستگاه؛
- ب - قدرت ارائه و انتقال صحیح و به موقع اطلاعات و ارقام و آمار به مدیران و سایر مراجع؛
- ج - داشتن چنان خصوصیتی که پاسخگوی وضعیت دارایی‌ها از نقطه نظر استفاده و بهره‌برداری صحیح از آن‌ها باشد.
- ماده ۷- اظهارنظر در مورد کارایی نهاد کنترل‌کننده داخلی در واحد مورد رسیدگی.
- ماده ۸- بررسی نتایج حاصل از وجوه مصرف‌شده به منظور تطبیق با اهداف پیش‌بینی شده توسط قانونگذار یا مراجع تصمیم‌گیرنده و ارزیابی توفیق نسبی در نیل به آنها.
- ماده ۹- اعلام نتایج حاصل از حسابرسی‌ها و رسیدگی‌های انجام‌شده در مورد کمبودها، نواقص، نارسایی‌ها به انضمام پیشنهادها، به دستگاه‌های اجرایی برای جلوگیری و رفع تنگناها.
- ماده ۱۰- رسیدگی به حساب کسری ابواب‌جمعی و تخلفات مالی و هرگونه اختلافات حساب مأمورین ذی‌ربط دولتی در اجرای قوانین و مقررات و اتخاذ تصمیم در مورد آنها.
- ماده ۱۱- ...
- ماده ۲۶- مواردی که در هیأت‌های مستشاری مورد رسیدگی قرار گرفته و حسب مورد مسئول یا مسئولین امر به موجب رأی هیأت‌ها به یکی از مجازات‌های اداری مقرر در قانون استخدام کشوری محکوم و یا پس از اظهارنظر به مراجع ذی‌صلاح معرفی می‌گردند، بدون اینکه محدود به موارد زیر باشد عبارتند از:
- الف - عدم ارائه صورت‌های مالی، حساب درآمد و هزینه، دفاتر قانونی و صورتحساب کسری و یا اسناد و مدارک در موعد مقرر به دیوان محاسبات کشور؛
- ب - تعهد زائد بر اعتبار و یا عدم رعایت قوانین و مقررات مالی؛
- ج - عدم واریز به موقع درآمد و سایر منابع تأمین اعتبار منظور در بودجه عمومی به حساب مربوط و همچنین عدم واریز وجوهی که به عنوان سپرده یا وجه‌الضمان و یا وثیقه و یا نظایر آن‌ها دریافت می‌گردد؛
- د - عدم پرداخت به موقع تعهدات دولت که موجب ضرر و زیان به بیت‌المال می‌گردد؛
- ه - سوء استفاده و غفلت و تسامح در حفظ اموال و اسناد و وجوه دولتی و یا هر خرج

نادرست که باعث اتلاف یا تضییع بیت‌المال بشود.

و - پرونده‌های کسری ابواب جمعی مسئولین مربوط؛

ز - ایجاد موانع و محظورات غیرقابل توجیه از ناحیه مسئولین ذی‌ربط دستگاه‌ها در قبال ممیزین و یا حسابرس‌ها و سایر کارشناسان دیوان محاسبات کشور در جهت انجام وظایف آنان؛

ح - پرداخت و دریافت‌هایی که خلاف قوانین موجود به دستور کتبی مقامات مسئول صورت گیرد؛

ط - اظهارنظر نسبت به گزارشات حسابرسی و یا رسیدگی؛

ی - بازرسی حساب‌های درآمد و هزینه و صورت‌های مالی و دفاتر قانونی و همچنین اسناد درآمد و هزینه و مدارک مربوط که توسط ممیزین و حسابرسان و کارشناسان دیوان محاسبات کشور مورد رسیدگی و یا حسابرسی قرار می‌گیرد در هر موقع که لازم و ضروری تشخیص دهند.

تبصره - اقدامات مذکور مانع از تعقیب جزایی مأمور متخلف در صورتی که مرتکب جرمی نیز شده باشد نخواهد بود.

ماده ۲۷- هرگاه ثابت شود که از ناحیه مسئولان بدون سوء نیت ضرری به بیت‌المال وارد شده است از طرف هیأت‌های مستشاری رأی به جبران آن بر اساس مقررات حقوقی صادر خواهد شد و در مورد تخلفاتی که ناشی از دستور رئیس‌جمهوری و نخست‌وزیر و وزرا بوده و اثر مالی داشته باشد علاوه بر جبران ضرر گزارش لازم حسب مورد جهت استحضار و اخذ تصمیم به مجلس داده خواهد شد.

ماده ۲۸- ...

ماده ۲۹- آرای دیوان محاسبات کشور را دادستان و یا نماینده او برای اجرا به دستگاه‌های مربوط ابلاغ و نسخه‌ای از آن را به وزارت امور اقتصادی و دارایی ارسال و در اجرای آن‌ها مراقبت می‌نماید. در صورتی که آرای مزبور بلااجرا بماند دادستان دیوان محاسبات کشور موظف است مراتب را به مجلس شورای اسلامی اعلام نماید.

ماده ۳۰- ...

ماده ۳۱- آرای هیأت‌های مستشاری ظرف بیست‌روز از تاریخ ابلاغ، از طرف محکوم‌علیه یا دادستان قابل تجدیدنظر است. مرجع تجدیدنظر منحصرأً به موارد اعتراض رسیدگی و مبادرت به صدور رأی می‌نماید. رأی صادره قطعی است.

تبصره - مرجع رسیدگی به تقاضای تجدیدنظر هیأتی مرکب از ۵ نفر از مستشاران دیوان محاسبات کشور است که از طرف رئیس دیوان انتخاب می‌گردند. هر یک از اعضای هیأت تجدیدنظر که در پرونده مطروح سابقه رأی داشته باشد در رسیدگی تجدیدنظر حق شرکت نخواهد داشت. انتخاب رئیس هیأت تجدیدنظر به عهده رئیس دیوان محاسبات کشور خواهد بود.

ماده ۳۲- تقاضای اعاده دادرسی در موارد زیر قبول می‌شود:

الف - در صورتی که در نوشتن ارقام یا در عملیات حسابداری اشتباهی شده باشد؛
 ب - در صورتی که ضمن رسیدگی به سایر حساب‌ها ثابت شود که اقلامی به حساب نیامده و یا مکرر به حساب آمده است؛
 ج - هرگاه پس از صدور رأی اسنادی به دست آید که محرز شود اسناد مزبور در موقع رسیدگی موجود بوده لیکن به عللی در دسترس نبوده و یا مورد توجه هیأت قرار نگرفته باشد؛

د - هرگاه رأی به استناد اسنادی صادر شده که مجعول بودن اسناد مزبور در مراجع دادگستری به حکم قطعی ثابت شده باشد.

تبصره ۱- تقاضای اعاده دادرسی در همان هیأتی رسیدگی و مورد رأی واقع می‌شود که رأی قبلی را صادر نموده است و منحصر به قسمت‌هایی از حساب خواهد بود که مورد تقاضای اعاده دادرسی واقع شده است تقاضای اعاده دادرسی موجب توقف اجرای رأی نیست مگر پس از اخذ تأمین مقتضی.

تبصره ۲- هیأت مربوط مکلف است ظرف یک ماه نظر خود را مبنی بر قبول یا رد تقاضای اعاده دادرسی اعلام نماید.

ماده ۳۳- تاریخ تشکیل و دستور جلسه رسیدگی هیأت‌های دیوان محاسبات کشور باید به دادستان و یا نماینده او و مسئول یا مسئولین امر ابلاغ شود. حضور دادستان یا نماینده او در جلسات رسیدگی الزامی است لیکن عدم حضور مسئول یا مسئولین امر مانع رسیدگی و صدور رأی نخواهد بود و هیأت پس از استماع نظر دادستان یا نماینده او مبادرت به صدور رأی خواهد نمود.

ماده ۳۴- ...

ماده ۳۵- تصحیح و رفع ابهام آراء هیأت‌های مستشاری با هیأت صادرکننده رأی می‌باشد.

ماده ۳۶- مطالبات دولت ناشی از آرای قطعی دیوان محاسبات کشور بر طبق مقررات

اجرائی مالیات‌های مستقیم قابل وصول خواهد بود.
ماده ۳۷- آرای صادره‌شده از دیوان محاسبات کشور مبنی بر جبران خسارت در مورد اشخاص مانع محکومیت آنان به مجازات‌های اداری یا تعقیب کیفری در محاکم عمومی نخواهد بود.

ماده ۳۸- در مورد کسر ابواب‌جمعی مسئولین مالی، دادستان دیوان محاسبات کشور می‌تواند از هیأت مربوط درخواست تأمین خواسته را بنماید، هیأت در صورتی که دلایل درخواست تأمین خواسته را کافی بداند قرار مقتضی صادر می‌نماید. قرار مزبور طبق مقررات اجرائی مالیات‌های مستقیم قابل اجرا می‌باشد.
ماده ۳۹- ...

ماده ۴۴- دیوان محاسبات کشور علاوه بر موارد پیش‌بینی شده در این قانون مسائلی را که از طرف مجلس شورای اسلامی حسب مورد به آن ارجاع می‌شود رسیدگی و اظهارنظر می‌نماید.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۴۳۰۶

تاریخ: ۶۰/۱۱/۲۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۹۷۴- ق مورخ ۶۰/۱۱/۱۳ و پیرو نامه شماره ۴۲۵۴ مورخ ۶۰/۱۱/۲۱؛^(۱) «طرح قانونی دیوان محاسبات کشور» مصوبه جلسه ۶۰/۱۱/۸ مجلس شورای اسلامی در جلسات متعدد شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت. اینک نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌شود:

بند (ب) و بند (ج) ماده یک و مواد ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹ و قسمت اخیر ماده ۱۰ و مواد ۲۶ و ۴۴ چون وظایف و اختیاراتی را به دیوان محاسبات داده که در قانون اساسی چنین وظایف و اختیاراتی برایش پیش‌بینی نشده، مغایر اصل ۵۵ قانون اساسی است.

مواد ۲۷، ۲۹، ۳۱ و تبصره آن، ۳۲ و تبصره‌هایش، ۳۳، ۳۵، ۳۶ و صدر ماده ۳۷ و ماده ۳۸ که اشعار دارد هیأت‌های مستشاری دیوان محاسبات بر اساس مقررات حقوقی رسیدگی کرده و به جبران خسارت وارده یا پرداخت مطالبات دولت رأی می‌دهند و تجدیدنظر و اعاده

۱. تقاضای استمهال بر اساس اصل نود و پنجم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، پاورقی صفحه ۲).

دادرسی نیز در همان هیأت‌های مستشاری به عمل می‌آید و سرانجام رأیشان قطعی و لازم‌الاجرا است؛ چون این نوع رسیدگی و اظهارنظر امر قضایی است، با اصول ۶۱ و ۱۵۶ قانون اساسی^(۱) مغایر می‌باشد.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۸۳۱-ق

تاریخ: ۶۱/۶/۱۰

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۴۳۰۶ مورخ ۶۰/۱۱/۲۹ طرح قانونی دیوان محاسبات کشور که در جلسه علنی مورخ ۶۱/۶/۷ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن اصلاحیه طرح

ماده ۱- ...

ماده ۲۳- موارد ارجاعی که در هیأت‌های مستشاری مورد رسیدگی و مشورت و یا تأیید و اعلام‌نظر قرار می‌گیرد و نیز در صورت وقوع تخلفات مالی مسئول یا مسئولین امر به

۱. اصل شخصیت و یکم: اعمال قوه قضائیه به وسیله دادگاه‌های دادگستری است که باید طبق موازین اسلامی تشکیل شود و به حل و فصل دعاوی و حفظ حقوق عمومی و گسترش و اجرای عدالت و اقامه حدود الهی پردازد.
- اصل یکصد و پنجاه و ششم: قوه قضائیه قوه‌ای است مستقل که پشتیبان حقوق فردی و اجتماعی و مسئول تحقق بخشیدن به عدالت و عهده دار وظایف زیر است:

۱- رسیدگی و صدور حکم در مورد تظلمات، تعدیات، شکایات، حل و فصل دعاوی و رفع خصومات و اخذ تصمیم و اقدام لازم در آن قسمت از امور حسیه، که قانون معین می‌کند.

۲- احیای حقوق عامه و گسترش عدل و آزادی‌های مشروع.

۳- نظارت بر حسن اجرای قوانین.

۴- کشف جرم و تعقیب مجازات و تعزیر مجرمین و اجرای حدود و مقررات مدون جزایی اسلام.

۵- اقدام مناسب برای پیشگیری از وقوع جرم و اصلاح مجرمین.

موجب رأی هیأت‌ها به یکی از مجازات‌های اداری مقرر در قانون بازسازی نیروی انسانی محکوم و یا پس از اظهارنظر به مراجع ذی‌صلاح معرفی می‌گردند عبارتند از:

الف - عدم ارائه صورت‌های مالی، حساب درآمد و هزینه، دفاتر قانونی و صورتحساب کسری و یا اسناد و مدارک در موعد مقرر به دیوان محاسبات کشور؛

ب - تعهد زائد بر اعتبار و یا عدم رعایت قوانین و مقررات مالی؛

ج - عدم واریز به موقع درآمد و سایر منابع تأمین اعتبار منظور در بودجه عمومی به حساب مربوط و همچنین عدم واریز وجوهی که به عنوان سپرده یا وجه‌الضمان و یا وثیقه و یا نظایر آنها دریافت می‌گردد؛

د - عدم پرداخت به موقع تعهدات دولت که موجب ضرر و زیان به بیت‌المال می‌گردد؛

ه - سوء استفاده و غفلت و تسامح در حفظ اموال و اسناد و وجوه دولتی و یا هر خرج نادرست که باعث اتلاف یا تضییع بیت‌المال بشود؛

و - پرونده‌های کسری ابواب‌جمعی مسئولین مربوط؛

ز - ایجاد موانع و محظورات غیرقابل توجیه از ناحیه مسئولین ذی‌ربط دستگاه‌ها در قبال ممیزین و یا حسابرس‌ها و سایر کارشناسان دیوان محاسبات کشور در جهت انجام وظایف آنان؛

ح - پرداخت و دریافت‌هایی که خلاف قوانین موجود به دستور کتبی مقامات مسئول صورت گیرد؛

ط - تأیید و یا صدور رأی نسبت به گزارشات حسابرسان داخلی و خارجی شرکت‌ها و مؤسسات و سازمان‌های مربوطه.

تبصره - هیأت‌های مستشاری در موارد ارجاعی می‌توانند نسبت به بازرسی حساب‌های درآمد و هزینه و صورت‌های مالی و دفاتر قانونی و همچنین اسناد درآمد و هزینه و مدارک مربوطه که توسط ممیزین و حسابرسان و کارشناسان دیوان محاسبات کشور مورد رسیدگی و یا حسابرسی قرار می‌گیرد اقدام نمایند.

ماده ۲۴ - ...

ماده ۲۸ - آراء هیأت‌های مستشاری ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ به محکوم‌علیه از طرف وی و دادستان قابل تجدیدنظر است. مرجع تجدیدنظر منحصرأً به موارد اعتراض رسیدگی و مبادرت به صدور حکم می‌نماید، حکم صادره قطعی است. در صورتی که رأی صادره هیأت‌های مستشاری مستند به قبول محکوم‌علیه و دادستان باشد و یا

حضور بوده و ابلاغ نیز واقعی باشد با انقضای موعده مذکور این رأی قطعی و لازم‌الاجرا خواهد بود.

تبصره ۱- مرجع رسیدگی به تقاضای تجدیدنظر محکمه صالحه است که تشکیل می‌شود از یک نفر حاکم شرع به انتخاب شورای قضایی و دو نفر از مستشاران دیوان محاسبات به عنوان کارشناس و به انتخاب رئیس دیوان که در پرونده مطروحه سابقه رأی نداشته باشند. محل تشکیل محکمه مذکور در تهران خواهد بود.

تبصره ۲- در مواردی که ابلاغ واقعی آرای هیأت‌ها میسر نباشد و نیز در مورد آرای غیابی با انقضای موعده مقرر در ماده ۲۸ دادستان دیوان محاسبات مکلف است پرونده را به انضمام رأی صادره و با اظهارنظر به مرجع تجدیدنظر مذکور در تبصره یک این ماده ارسال نماید. اعلام قطعیت با مرجع تجدیدنظر مذکور در تبصره یک این ماده خواهد بود.

تبصره ۳- تصمیمات هیأت‌های مستشاری راجع به عدم مراعات قوانین و مقررات مربوط به امور محاسباتی و مالی طبق مقررات مربوط به مجازات‌های اداری به محض ابلاغ قابل اجرا خواهد بود. الهایه متضرر از اجرای رأی می‌تواند به هیأت تجدیدنظر که در این مورد از پنج نفر از مستشاران دیوان محاسبات به انتخاب رئیس دیوان که در پرونده مطروحه سابقه رأی ندارند تشکیل می‌شود مراجعه نماید. آرای صادره در این مرحله قطعی است.

ماده ۲۹- تقاضای اعاده دادرسی در موارد زیر قبول می‌شود:

الف - در صورتی که در نوشتن ارقام یا در عملیات حسابداری اشتباهی شده باشد؛
 ب - در صورتی که ضمن رسیدگی به سایر حساب‌ها ثابت شود که اقلامی به حساب نیامده و یا مکرر به حساب آمده است؛
 ج - هرگاه پس از صدور رأی و حکم اسنادی به دست آید که محرز شود اسناد مزبور در موقع رسیدگی موجود بوده لیکن به عللی در دسترس نبوده و یا مورد توجه هیأت قرار نگرفته باشد؛

د - هرگاه رأی و حکم به استناد اسنادی صادر شده که مجعول بودن اسناد مزبور در مراجع دادگستری به حکم قطعی ثابت شده باشد.

تبصره ۱- تقاضای اعاده دادرسی در همان هیأت و دادگاهی رسیدگی و مورد رأی و حکم واقع می‌شود که رأی و حکم قبلی را صادر نموده است و منحصر به قسمت‌هایی

از حساب خواهد بود که مورد تقاضای اعاده دادرسی واقع شده است تقاضای اعاده دادرسی موجب توقف اجرای رأی و حکم نیست مگر پس از اخذ تأمین مقتضی. تبصره ۲- هیأت مربوط مکلف است ظرف یک ماه نظر خود را مبنی بر قبول یا رد تقاضای اعاده دادرسی اعلام نماید.

ماده ۳۰- ...

ماده ۳۴- آراء و احکام صادر شده از دیوان محاسبات کشور مبنی بر جبران خسارت در مورد اشخاص مانع محکومیت آنان به مجازات‌های اداری یا تعقیب کیفری در محاکم عمومی نخواهد بود.

ماده ۳۵- در مورد کسر ابواب جمعی مسئولین مالی دادستان دیوان محاسبات کشور می‌تواند از هیأت مربوط درخواست تأمین خواسته را بنماید. هیأت در صورتی که دلایل درخواست تأمین خواسته را کافی بداند قرار مقتضی صادر می‌نماید. قرار مزبور طبق مقررات اجرایی احکام مراجع قضایی قابل اجرا می‌باشد.

ماده ۳۶- ...

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۵۰۳۷

تاریخ: ۶۱/۶/۱۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۸۳۱- ق مورخ ۶۱/۶/۱۰؛ «طرح قانونی دیوان محاسبات» مصوب جلسه علنی ۶۱/۶/۷ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر شورا به شرح ذیل اعلام می‌گردد:

۱- ماده ۲۳ و تبصره آن چون وظایف و اختیاراتی به دیوان محاسبات داده که خارج از وظیفه قانونی مندرج در اصل ۵۵ قانون اساسی می‌باشد به نظر اکثریت اعضای شورا مخالف قانون اساسی شناخته شد. بدیهی است مواد و تبصره‌هایی که مربوط به این ماده می‌باشد نیز مغایر قانون اساسی است.

۲- تبصره‌های ۱ و ۲ ماده ۲۹ که اجازه می‌دهد هیأت‌های مستشاری به اعاده دادرسی رسیدگی نمایند از نظر شرعی به تأیید اکثریت آقایان فقهای شورا نرسید.

۳- با توجه به اینکه دیوان محاسبات حکم به جبران خسارت صادر نمی‌کند، ذکر کلمه «احکام» باید از ماده ۳۴ برداشته شود و از این جهت به تأیید اکثریت فقهای شورا نرسید.

۴- ماده ۳۵ که به هیأت‌های مستشاری اجازه صدور قرار تأمین خواسته داده است از نظر اینکه صدور قرار تأمین خواسته از شوون قاضی است به نظر اکثریت آراء شورای نگهبان مغایر قانون اساسی می‌باشد.

سایر مواد و تبصره‌ها با موازین شرعی و قانون اساسی مغایر شناخته نشد.

محسن هادوی
قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره:

تاریخ:

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۵۰۳۷ مورخ ۶۱/۶/۱۸؛ «طرح قانونی دیوان محاسبات کشور» که در جلسه مورخ ۶۱/۱۱/۱۱ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی
رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره:

تاریخ:

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

«طرح قانونی دیوان محاسبات»^(۱) که پس از رفع ایرادات وارده توسط شورای نگهبان، در جلسه علنی ۶۱/۱۱/۱۱ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است، در شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و مغایر قانون اساسی و موازین شرع شناخته نشد.

لطف‌الله صافی
دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۰۷۳ مورخ ۱۳۶۱/۱۲/۸.

مغایرت لایحه رسیدگی به پرونده‌های اشخاصی که به وزارت کشاورزی و عمران روستایی یا مؤسسات تابعه آن وزارتخانه بدهی معوقه دارند با موازین شرع

شماره: ۲۲۶۶-ق

تاریخ: ۶۱/۱/۲۱

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۸۵۴۸۸ مورخ ۱۳۶۰/۱۰/۲۲ دولت در خصوص رسیدگی به پرونده اشخاصی که به وزارت کشاورزی و عمران روستایی یا مؤسسات تابعه آن وزارتخانه بدهی معوقه دارند که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۳۶۱/۱/۱۵ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - وزیر کشاورزی و عمران روستایی مجاز است در مورد پرونده‌های مربوط به اشخاصی که به آن وزارتخانه یا مؤسسات تابعه آن بدهی معوقه دارند در صورتی که بدهکار تا تاریخ تصویب این قانون دیون خود را نپرداخته باشد به ترتیب زیر عمل نماید.

۱- هرگاه از تاریخ تصویب این قانون تا ظرف یک سال اصل بدهی خود را پرداخت نماید از دریافت خسارات تأخیر تأدیه صرف‌نظر و بهره و خسارات دادرسی و امثال آن‌ها بخشوده خواهند شد.

تبصره - هرگاه ثابت شود که بدهکار در مدت مقرر قادر به پرداخت بدهی نبوده این مدت برای دو سال دیگر قابل تمدید است.

۲- در اجرای تسهیلات مقرر در این قانون بدهی‌های جنسی به بهای روز (تاریخ تصویب این قانون) و طبق بند ۱ عمل خواهد شد.

تبصره - هرگاه اصل بدهی جنسی از ۵ هزار تومان تجاوز ننماید به بهای روز تحویل

محاسبه خواهد گردید.

۳- در مورد بدهی اشخاص به بانکها و شرکتهای وابسته به وزارت کشاورزی و عمران روستایی اعمال تسهیلات مقرر در این قانون منوط به تصویب مجامع عمومی آنها خواهد بود.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره در جلسه روز یکشنبه پانزدهم فروردین ماه یکهزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۴۴۹۳

تاریخ: ۶۱/۱/۲۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۲۶۶- ق مورخ ۶۱/۱/۲۱؛ «لایحه رسیدگی به پروندههای اشخاصی که به وزارت کشاورزی و عمران روستایی یا مؤسسات تابعه آن وزارتخانه بدهی معوقه دارند» که در جلسه ۱۳۶۱/۱/۱۵ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در شورای نگهبان مورد بررسی قرار گرفت و از لحاظ عدم مغایرت با قانون اساسی به اکثریت آرا تأیید شد و از لحاظ انطباق با موازین شرعی بند ۱ ماده واحده و بند ۲ و تبصره آن به لحاظ اینکه ارفاق و تسهیل نسبت به بدهکار است و او را ملزم به پرداخت قیمت نمی‌نماید به اکثریت آرای فقها تأیید شد. انطباق بند ۳ با موازین شرعی به تأیید اکثریت فقها رسید و رد شد.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۵۳۶- ق

تاریخ: ۶۱/۴/۱

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۸۵۴۸۸ مورخ ۱۳۶۰/۱۰/۲۲ دولت در خصوص رسیدگی به پروندههای اشخاصی که به وزارت کشاورزی و عمران روستایی یا مؤسسات تابعه آن

وزارتخانه بدهی معوقه دارند که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۳۶۱/۳/۳۰ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - وزیر کشاورزی و عمران روستایی مجاز است در مورد پرونده‌های مربوط به اشخاصی که به آن وزارتخانه یا مؤسسات تابعه آن بدهی معوقه دارند در صورتی که بدهکار تا تاریخ تصویب این قانون دیون خود را نپرداخته باشند به ترتیب زیر عمل نماید:

۱- هرگاه از تاریخ تصویب این قانون تا ظرف یک سال اصل بدهی خود را پرداخت نماید از دریافت خسارات تأخیر تأدیه صرف‌نظر و بهره و خسارات دادرسی و امثال آن‌ها بخشوده خواهد شد.

تبصره - هرگاه ثابت شود که بدهکار در مدت مقرر قادر به پرداخت بدهی نبوده این مدت برای دو سال دیگر قابل تمدید است.

۲- در اجرای تسهیلات مقرر در این قانون بدهی‌های جنسی به بهای روز (تاریخ تصویب این قانون) و طبق بند ۱ عمل خواهد شد.

تبصره - هرگاه اصل بدهی جنسی از ۵ هزار تومان تجاوز ننماید به بهای روز تحویل محاسبه خواهد گردید.

۳- در مورد بدهی اشخاص به بانک‌ها و شرکت‌های وابسته به وزارت کشاورزی و عمران روستایی اعمال تسهیلات مقرر در این قانون «به استثنای بهره که در هر صورت نباید دریافت شود» منوط به تصویب مجامع عمومی آن‌ها خواهد بود.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره در جلسه روز یکشنبه سی‌ام خرداد ماه یکهزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۴۷۳۵

تاریخ: ۶۱/۴/۳

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۵۳۶- ق مورخ ۶۱/۴/۱؛ «لایحه رسیدگی به پرونده‌های اشخاصی که به وزارت کشاورزی و عمران روستایی یا مؤسسات تابعه آن وزارتخانه بدهی معوقه دارند» که با اصلاحاتی در جلسه ۶۱/۳/۳۰ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت، نظر اکثریت اعضای شورا بر این است که چون اصلاحاتی که در بند ۳ به وسیله نمایندگان محترم صورت گرفته است موجب تقلیل درآمد عمومی بدون ارائه طریق جبران کاهش درآمد می‌باشد، با اصل ۷۵ قانون اساسی مغایرت دارد. لذا پیشنهاد می‌شود که برای جمع بین حفظ نظر شرعی و تنظیم قانون اساسی اصل این بند حذف و یا تصمیمی اتخاذ فرمایند که این جمع تأمین شود.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۸۰۶

تاریخ: ۶۱/۷/۴

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۴۷۳۵ مورخ ۶۱/۴/۳ لایحه شماره ۸۵۴۸۸ مورخ ۱۳۶۰/۱۰/۲۲ دولت در خصوص «لایحه رسیدگی به پرونده‌های اشخاصی که به وزارت کشاورزی و عمران روستایی یا مؤسسات تابعه آن وزارتخانه بدهی معوقه دارند» که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۱۳۶۱/۶/۲ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - وزیر کشاورزی و عمران روستایی مجاز است در مورد پرونده‌های مربوط به اشخاصی که به آن وزارتخانه یا مؤسسات تابعه آن بدهی معوقه دارند در صورتی که بدهکار تا تاریخ تصویب این قانون دیون خود را نپرداخته باشد، به ترتیب زیر عمل نماید:

۱- هر گاه از تاریخ تصویب این قانون تا ظرف یک سال اصل بدهی خود را پرداخت نماید از دریافت خسارت تأخیر تأدیه و بهره صرف‌نظر و خسارت دادرسی و امثال آن‌ها بخشوده خواهد شد.

تبصره - هرگاه ثابت شود که بدهکار در مدت مقرر قادر به پرداخت بدهی نبوده این مدت برای دو سال دیگر قابل تمدید است.

۲- در اجرای تسهیلات مقرر در این قانون بدهی‌های جنسی به بهای روز (تاریخ تصویب این قانون) تغییر و طبق بند ۱ عمل خواهد شد.

تبصره - هرگاه اصل بدهی جنسی از ۵ هزار تومان تجاوز ننماید، به بهای روز تحویل محاسبه خواهد گردید.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و دو تبصره در جلسه روز سه‌شنبه دوم شهریورماه یکهزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۴۹۷۳

تاریخ: ۷/۶/۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۸۰۶- ق مورخ ۶۱/۶/۴؛ «لایحه رسیدگی به پرونده‌های اشخاصی که به وزارت کشاورزی و عمران روستایی یا مؤسسات تابعه آن وزارتخانه بدهی معوقه دارند» که پس از اعلام نظر شورای نگهبان با اصلاحاتی در جلسه ۶۱/۶/۲ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

مغایرت لایحه قانونی معادن با موازین شرع و قانون اساسی

شماره: ۲۴۰۴-ق

تاریخ: ۶۱/۲/۳۰

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۴۲۵۶۲ مورخ ۱۳۶۰/۴/۲۹ دولت در خصوص معادن که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۳۶۱/۲/۲۶ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه^(۱)

فصل اول - تعاریف و کلیات

ماده ۱- تعریف واژه‌های به کار رفته در این قانون به شرح زیر است:

الف - ماده معدنی (کانی): هر ماده یا ترکیب طبیعی که به صورت جامد یا مایع یا گاز در اثر تحولات زمین‌شناسی در قشر زمین به وجود آمده است.

ب - ذخیره معدنی: تمرکز یا انباشت یک یا چند ماده معدنی در زیر یا روی زمین.

پ - معدن (کانسار): ذخیره معدنی که بهره‌برداری از آن مقرون به صرفه باشد.

ت - کانه: کانی یا مواد معدنی موجود در کانسار (معدن) که دارای ارزش اقتصادی است.

ث - اکتشاف: تجسس ارادی به منظور یافتن کانسار شامل عملیاتی از قبیل:

۱- ...

ماده ۲- ...

ماده ۷- نتایج حاصل از اکتشاف و ذخایر مکشوفه متعلق به دولت است.

ماده ۸- ...

فصل سوم - بهره‌برداری

ماده ۲۲- کلیه معادن کشور در اختیار وزارت معادن و فلزات می‌باشد و نسبت به

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد، برای آگاهی کامل از متن لایحه مزبور پس از تأیید نهایی ر.ک: روزنامه رسمی، شماره ۱۱۱۷۴ مورخ ۱۳۶۲/۴/۱۸.

استخراج و بهره‌برداری از آن‌ها به طریق زیر عمل خواهد کرد:

الف - توسط شرکت‌ها و مؤسسات دولتی که سهام آن‌ها صددرصد متعلق به دولت باشد.

ب - رأساً توسط وزارت معادن و فلزات و ادارات و مؤسسات تابعه.

ج - به وسیله سازمان مرکزی تعاونی‌های معدنی یا شرکت‌های تعاونی معدنی متشکل از کارکنان معدن طبق آیین‌نامه مربوط، به استثنای معادن بزرگ و مهم.

د - توسط بخش خصوصی ایرانی با عقد قرارداد استخراج و فروش برای مقدار معین از ماده معدنی فقط در معادن غیر بزرگ.

تبصره ۱- برای تشکیل شرکت‌های تعاونی معدنی و نظارت فنی و مالی و کمک و تجهیز و راه‌اندازی معادن آن‌ها سازمانی به نام سازمان مرکزی تعاونی‌های معدنی در وزارت معادن و فلزات تشکیل می‌شود. وظایف و طرز عمل این سازمان طبق آیین‌نامه و اساسنامه مربوط خواهد بود.

تبصره ۲- وزارت معادن و فلزات و شرکت‌ها و مؤسسات دولتی می‌توانند از خدمات سازمان‌های دولتی و تعاونی‌ها و اشخاص و شرکت‌های خصوصی با نظارت مستقیم خود در بهره‌برداری از معادن استفاده نمایند.

تبصره ۳- در مورد بند «ب» فروش محصولات معدنی بر طبق آیین‌نامه مربوط خواهد بود.

تبصره ۴- در صورتی که طبق بند «د» ماده ۲۲ عمل شود وزارت معادن و فلزات شرایط استخراج و فروش را از حیث مقدار استخراج و حدود معدن و ارزش ماده معدنی تعیین نموده و حداقل میزان درآمد دولت را مبنا قرار داده و استخراج و فروش ماده معدنی را در استان یا شهرستان مربوط به مزایده گذاشته و برای مدتی که حداکثر از سه سال تجاوز ننماید با برنده مزایده قرارداد منعقد می‌نماید. این قبیل قراردادها غیرقابل تمدید است ولی در مزایده جدید با شرایط مساوی طرف قرارداد قبلی اولویت دارد. حداقل میزان درآمد دولت میزان ارزش ماده معدنی قبل از استخراج می‌باشد.

تبصره ۵- در صورتی که مطابق بندهای «ج» و «د» در مورد شن و ماسه معمولی بخواهد عمل شود موضوع باید قبلاً در کمیسیون مرکب از نمایندگان وزارت راه و ترابری و وزارت معادن و فلزات و وزارت کشور بررسی و اتخاذ تصمیم گردد.

ماده ۲۳- بهره‌برداری و استخراج معادن مستلزم اخذ پروانه بهره‌برداری یا عقد قرارداد

استخراج و فروش است، ترتیب صدور پروانه و عقد قرارداد و شرایط عمل مطابق آیین‌نامه مربوط می‌باشد.

ماده ۲۴- هرکس بدون اخذ پروانه بهره‌برداری یا عقد قرارداد استخراج و فروش اقدام به بهره‌برداری و استخراج مواد معدنی که به موجب این قانون در اختیار دولت است بنماید، متجاوز شناخته شده و از کار او جلوگیری و به پرداخت ارزش سر معدن محصول برداشت شده و به حبس تأدیبی از سه تا شش ماه محکوم خواهد شد و در صورتی که در اثر عملیات او خساراتی به معدن وارد آمده باشد علاوه بر جرایم فوق به پرداخت خسارت وارده طبق نظر کارشناس رسمی دادگستری نیز محکوم خواهد شد.

ماده ۲۵- ...

ماده ۲۷- بهره‌بردار قبلی معدن مکلف است اموال و تجهیزات مربوط به معدن را که انتزاع آن‌ها به معدن لطمه و خسارت وارد نماید، در صورت انتزاع و انتقال آن‌ها خسارت وارده را به دولت پرداخت نموده و یا اموال مذکور را به بهره‌بردار جدید بفروشد. تشخیص نوع و ارزش این اموال و نحوه پرداخت بهای آن‌ها در صورت بروز اختلاف بین بهره‌بردار قبلی و بهره‌بردار جدید به عهده شورای عالی معادن بوده و نظر شورا در این مورد قطعی است. شورای عالی معادن بر طبق نظر کارشناسان رسمی دادگستری عمل خواهد نمود.

ماده ۲۸- ...

فصل چهارم - تطبیق

ماده ۳۰- کلیه درخواست‌های پروانه اکتشاف که تا تاریخ تصویب این قانون ثبت دفتر وزارت معادن و فلزات شده باشد، به عنوان درخواست موافقتنامه اصولی اکتشاف تلقی خواهد شد.

ماده ۳۱- کلیه پروانه‌های اکتشاف معتبر در تاریخ تصویب این قانون که از تاریخ صدور آن‌ها یک سال یا کمتر از یک سال گذشته باشد، به عنوان موافقتنامه اصولی تلقی و مدت اعتبار آن‌ها یک سال از تاریخ تصویب این قانون خواهد بود.

ماده ۳۲- دارندگان پروانه‌های اکتشاف معتبر تا تاریخ تصویب این قانون که از تاریخ صدور پروانه آن‌ها بیش از یک سال گذشته باشد می‌توانند به عملیات اکتشاف ادامه داده و طبق آیین‌نامه اکتشاف مورد عمل قبل از تصویب این قانون درخواست گواهی‌نامه

کشف نمایند در این صورت با آن‌ها طبق ماده ۷ این قانون عمل خواهد شد.
تبصره ۱- مدت اعتبار اینگونه پروانه‌های اکتشاف قابل تمدید نمی‌باشد.
تبصره ۲- در صورتی که دارندگان این قبیل پروانه‌ها موفق به اخذ گواهینامه کشف نشوند تا مدت یک ماه پس از ابطال پروانه برای اخذ موافقت‌نامه اصولی در همان محدوده حق تقدم دارند.

ماده ۳۳- به کلیه درخواست‌های گواهی کشف واصله تا تاریخ تصویب این قانون ظرف مدت یک سال رسیدگی و در صورتی که عملیات اکتشافی کافی برای صدور گواهینامه کشف باشد طبق ماده ۷ این قانون عمل خواهد شد و در صورت عدم کفایت عملیات اکتشافی جهت صدور گواهینامه کشف درخواست‌کننده می‌تواند برای ناحیه پروانه اکتشاف درخواست صدور موافقت‌نامه اصولی اکتشاف بنماید.

ماده ۳۴- گواهینامه‌های کشف معتبر در تاریخ تصویب این قانون که پروانه بهره‌برداری برای آن‌ها صادر نشده باشد از درجه اعتبار ساقط بوده و مخارج کشف معدن مندرج در گواهینامه و جایزه مذکور در این قانون برای ذخیره قطعی کشف شده به کاشف پرداخت خواهد شد.

ماده ۳۵- وزارت معادن و فلزات مکلف است طبق آیین‌نامه مربوط ظرف مدت یک سال از تاریخ تصویب این قانون وضع کلیه معادن را که مطابق قوانین مصوبه قبل از تصویب این قانون در آن‌ها بهره‌برداری می‌شود با این قانون تطبیق داده و مطابق ماده ۲۲ عمل نماید. در این صورت در مورد اموال مورد استفاده معادن طبق ماده ۲۷ عمل خواهد شد.
لایحه قانونی فوق مشتمل بر چهل و پنج ماده و هفده تبصره در جلسه روز یکشنبه بیست و ششم اردیبهشت‌ماه یک‌هزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۴۶۹۱

تاریخ: ۶۱/۳/۱۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۴۰۴- ق مورخ ۶۱/۲/۳۰ و پیرو نامه شماره ۴۶۴۴ مورخ ۶۱/۳/۹؛ «لایحه قانونی معادن» مصوب جلسه علنی ۶۱/۲/۲۶ مجلس شورای اسلامی در

شورای نگهبان مطرح و در جلسات متعدد مورد بحث و بررسی قرار گرفت. نظر شورا به شرح ذیل اعلام می‌شود:

از لحاظ موازین شرعی انطباق موادی که اطلاق آن‌ها شامل معادن واقع در املاک شخصی و وقفی می‌شود و همچنین شمول قانون نسبت به تصرفات سیره که برای رفع حوائج شخصی متعارف بوده و سیره بر آن است، نظر به اینکه رفع اباحه اینگونه تصرفات از مقام ولایت فقیه محرز نیست به تأیید اکثریت فقهای شورا نرسید.

ماده ۲۷ از لحاظ اینکه در صورت اختلاف مرجع رسیدگی را شورای عالی معادن قرار داده است با اصل ۱۵۶ قانون اساسی به اکثریت آرای اعضای شورا مغایر شناخته شد و صدر آن از لحاظ شرعی نیز به تأیید اکثریت فقها نرسید.

انطباق مواد ۳۱، ۳۲، ۳۳ و ۳۴ با موازین شرعی در صورتی که عملیات انجام شده و ارزش داشته باشد، نظر به اینکه صاحب پروانه و انجام‌دهنده عملیات نسبت به آن ذی‌حق است و حق یا ملک او در آن محترم است، به تأیید اکثریت فقها نرسید.

ماده ۳۵ نسبت به عملیاتی که در مورد معادن طبق تصویب شورای انقلاب انجام شده، اگر بهره‌بردار رعایت مقررات شورای انقلاب را نموده باشد و نسبت به قبل از آن مصوبات انطباق ابطال حق صاحبان حقوق با موازین شرعی به تأیید اکثریت فقها نرسید.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

نظریه (تکمیلی مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۴۶۹۶

تاریخ: ۶۱/۳/۲۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

پیرو نامه شماره ۴۶۹۱ مورخ ۶۱/۳/۱۹ به اطلاع می‌رساند: متأسفانه قسمتی از اظهارنظر شورای نگهبان در خصوص «لایحه قانونی معادن» مصوب جلسه ۶۱/۲/۲۶ مجلس شورای اسلامی در نامه فوق‌الذکر از قلم افتاده است که بدین وسیله درخواست می‌شود پاراگراف دوم و سوم (بین سطور دهم و یازدهم) این جمله اضافه گردد: ماده ۲۴ از نظر اینکه حبس تأدیبی برای متجاوز از سه ماه تا شش ماه در نظر گرفته شده است به تأیید اکثریت فقهای شورا نرسید.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه اول مجلس شورای اسلامی

شماره: ۳۰۹۳-ق

تاریخ: ۶۱/۸/۲۵

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۴۶۹۶ مورخ ۱۳۶۱/۳/۲۰ لایحه شماره ۴۲۵۶۲ مورخ ۱۳۶۰/۴/۲۹ دولت راجع به معادن که در جلسه روز پنجشنبه ۱۳۶۱/۸/۲۰ مجلس شورای اسلامی با حضور نماینده آن شورای محترم اصلاح و به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

فصل اول - تعاریف و کلیات

ماده ۱- تعریف واژه‌های بکار رفته در این قانون به شرح زیر است:

الف - ماده معدنی (کانی): هر ماده یا ترکیب طبیعی که به صورت جامد یا مایع یا گاز در اثر تحولات زمین‌شناسی در قشر زمین به وجود آمده است.

ب - ذخیره معدنی: تمرکز یا انباشت یک یا چند ماده معدنی در زیر یا روی زمین.

پ - معدن (کانسار): ذخیره معدنی موجود در کانسار که دارای ارزش اقتصادی است.

ث - اکتشاف: تجسس ارادی به منظور یافتن کانسار شامل عملیاتی از قبیل:

۱- ...

ماده ۲- ...

ماده ۷- نتایج حاصل از اکتشاف و ذخایر مکشوفه متعلق به دولت است مگر در اراضی دایر و یا مسبوق به احیا در محدوده ملک خود با هزینه شخصی انجام گیرد که در این صورت مواد مستخرجه ضمن اکتشاف متعلق به مالک خواهد بود. بدیهی است قبل از شروع عملیات اکتشافی مالک باید طرحی تهیه و مجوز لازم را از وزارت معادن و فلزات برای اجرای طرح کسب نماید. این قبیل مجوزها غیرقابل انتقال می‌باشند.

تبصره - در اجرای این ماده اراضی موقوفه مانند اراضی خصوصی تلقی خواهد شد.

ماده ۸- ...

فصل سوم - بهره‌برداری

ماده ۲۲- بهره‌برداری و استخراج معادن مستلزم اخذ پروانه بهره‌برداری یا عقد قرارداد استخراج و فروش است که به ترتیب زیر عمل خواهد شد:

الف - معادن بزرگ.

بنا به ضرورت و حفظ مصالح جامعه اسلامی از تاریخ تصویب این قانون بهره‌برداری و استخراج از معادن بزرگ مستقیماً توسط وزارت معادن و فلزات و مؤسسات تابعه و یا یکی از مؤسسات دولتی ذی‌ربط که سهام آن‌ها صددرصد متعلق به دولت باشد انجام خواهد شد.

ب - معادن غیر بزرگ.

۱- توسط وزارت معادن و فلزات و یا مؤسسات وابسته و شرکت‌ها و مؤسسات دولتی که صددرصد سهام آن‌ها مربوط به دولت باشد.

۲- توسط سازمان مرکزی تعاونی‌های معدنی یا شرکت‌های تعاونی معدنی متشکل از کارکنان معدن طبق آیین‌نامه مربوطه.

۳- توسط بخش خصوصی ایرانی با عقد قرارداد استخراج و فروش برای مقدار معینی از ماده معدنی طبق آیین‌نامه مربوط.

تبصره ۱- برای تشکیل شرکت‌های تعاونی معدنی و نظارت فنی و مالی و کمک و تجهیز و راه‌اندازی معادن آن‌ها سازمانی به نام «سازمان مرکزی تعاونی‌های معدنی» در وزارت معادن و فلزات تشکیل می‌شود. وظایف و طرز عمل این سازمان طبق آیین‌نامه و اساسنامه مربوط خواهد بود.

تبصره ۲- وزارت معادن و فلزات و شرکت‌ها و مؤسسات دولتی می‌توانند از خدمات سازمان‌های دولتی و تعاونی‌ها و شرکت‌های خصوصی با نظارت مستقیم خود در بهره‌برداری از معادن استفاده نمایند.

تبصره ۳- در مورد بند الف و قسمت ۱ بند «ب» فروش محصولات معدنی بر طبق آیین‌نامه مربوط خواهد بود.

تبصره ۴- در صورتی که طبق قسمت ۳ بند «ب» عمل شود وزارت معادن و فلزات شرایط استخراج و فروش را از حیث مقدار استخراج و حدود معدن و ارزش ماده معدنی تعیین نموده و حداقل میزان درآمد دولت را مبنای قرارداد و استخراج و فروش ماده معدنی را در استان یا شهرستان مربوط به مزایده گذاشته و برای مدتی که حداکثر از سه سال تجاوز ننماید با برنده مزایده قرارداد منعقد می‌نماید. این قبیل قراردادها

غیرقابل تمدید است ولی در مزایده جدید با شرایط مساوی طرف قرارداد قبلی اولویت دارد. حداقل میزان درآمد دولت، میزان ارزش ماده معدنی قبل از استخراج می‌باشد. ماده ۲۳- در صورتی که برای ایجاد تأسیسات و اجرای عملیات معدنی نیازی به استفاده از اراضی دایر و مسبوق به احیا باشد بهره‌بردار مکلف است قبل از شروع عملیات رضایت مالک یا مالکین را در مورد فروش یا اخذ اجرت‌المثل جلب نماید و در صورت عدم توافق با مالک و تشخیص ضرورت بهره‌برداری از معدن توسط شورای عالی معادن بهای اراضی یا اجرت‌المثل توسط کارشناس رسمی دادگستری تعیین و به مالک پرداخت و یا در صندوق دادگستری تودیع و عملیات معدنی شروع خواهد شد. بدیهی است هر یک از طرفین در صورت اعتراض به نظر کارشناس دادگستری می‌توانند مراتب را از طریق مراجع ذیصلاح قضایی تعقیب نمایند.

ماده ۲۴- هرکس بدون اخذ پروانه بهره‌برداری یا عقد قرارداد استخراج و فروش اقدام به اکتشاف و استخراج مواد معدنی بنماید بلافاصله از کار او جلوگیری و ضمن توقیف محصول استخراجی برای صدور حکم نهایی به مراجع ذیصلاح قضایی ارجاع خواهد شد و در صورتی که در اثر عملیات او خسارتی به معدن وارد شده باشد مجبور به پرداخت خسارت وارده طبق نظر کارشناس رسمی دادگستری نیز خواهد بود اینگونه افراد تا پنج سال از اخذ هرگونه مجوز یا پروانه و یا قرارداد معدنی محروم خواهند بود. تبصره- برداشت از معادن سطح‌الارضی برای مصارف شخصی فقط به اندازه نیاز مجاز می‌باشد. ماده ۲۵- ...

ماده ۲۷- بهره‌بردار قبلی معدن مکلف است اموال و تجهیزات مربوط به معدن را که انتزاع آن‌ها به معدن لطمه و خسارت وارد نماید، در صورت انتزاع و انتقال آن‌ها خسارت وارده را به دولت پرداخت نموده و یا اموال مذکور را به بهره‌بردار جدید بفروشد. ماده ۲۸- ...

فصل چهارم - تطبیق

ماده ۳۰- دارندگان پروانه‌های اکتشاف معتبر تا تاریخ تصویب این قانون مکلفند در صورت انجام دادن عملیات در ظرف مدت سه ماه از تاریخ تصویب این قانون به وزارت معادن و فلزات مراجعه و کتباً درخواست بازدید از محل عملیات اکتشافی را بنمایند. وزارت معادن و فلزات موظف است کارشناسانی به هزینه متقاضی به منطقه اعزام نماید و در صورت تأیید مثبت بودن عملیات به آن‌ها اجازه خواهد داد تا جهت تکمیل عملیات

خود بر طبق قوانین قبلی اکتشاف عمل نماید. بدیهی است اکتشاف‌کننده می‌تواند پس از اخذ گواهی کشف نسبت به دریافت هزینه‌های اکتشافی و جایزه مندرج در ماده ۲۱ اقدام و یا مطابق قوانین سابق حق‌الکشف مربوط را دریافت نماید.

ماده ۳۱- کلیه پروانه‌های اکتشاف معتبر تا تاریخ تصویب این قانون که در آن‌ها عملیات اکتشافی انجام نشده و یا مثبت بودن عملیات آن‌ها به تأیید وزارت معادن و فلزات نرسیده باشد به عنوان موافقت‌نامه اصولی اکتشاف تلقی خواهد شد.

ماده ۳۲- وزارت معادن و فلزات مکلف است طبق آیین‌نامه مربوط ظرف مدت یک سال از تاریخ تصویب این قانون وضع کلیه معادن را که مطابق قوانین مصوبه قبل از تصویب این قانون در آن‌ها بهره‌برداری می‌شود با این قانون تطبیق داده و مطابق ماده ۲۲ عمل نماید. در این صورت در مورد اموال مورد استفاده معادن طبق ماده ۲۷ عمل خواهد شد.

تبصره - پروانه‌های بهره‌برداری که بر طبق مصوبات شورای انقلاب صادر شده باشند تا پایان مدت مذکور در پروانه بهره‌برداری مشمول مقررات این قانون نمی‌باشند.

ماده ۳۳- به دارندگان حق‌الکشف به جای یک درصد حق‌الکشف مذکور در قانون قبلی معادن جایزه‌ای مناسب با ذخیره قطعی مذکور در گواهی‌نامه کشف پس از کسر میزان استخراج شده طی مدت بهره‌برداری به ترتیبی که در ماده ۲۱ تعیین شده پرداخت خواهد شد.

ماده ۳۴- ...

لایحه قانونی فوق مشتمل بر چهل و دو ماده و هفده تبصره در جلسه روز پنج‌شنبه بیستم آبان‌ماه یک‌هزار و سیصد و شصت و یک با حضور نماینده شورای محترم نگهبان به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۶۳۲۶

تاریخ: ۶۱/۹/۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۳۰۹۳- ق مورخ ۶۱/۸/۲۵؛ «لایحه قانونی معادن» که با اصلاحاتی در جلسه ۶۱/۸/۲۰ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و دو مورد ذیل به تأیید فقهای شورای نگهبان نرسید:

۱- قیودی که در ماده ۷ در مورد معادن واقع در اراضی دایر و یا مسبوق به احیا به منظور اصلاح ذکر شده است رافع اشکال شرعی نیست زیرا مالکیت در اینگونه معادن منحصر به مواد مستخرجه ضمن اکتشاف نمی‌باشد بلکه شامل کلیه نتایج و ذخایر مکشوفه در محدوده ملک شخصی می‌باشد.

۲- در ماده ۳۱ به لحاظ اینکه تأیید وزارت معادن و فلزات را ملاک مثبت بودن عملیات اکتشافی مقرر شده و در صورت اختلاف بین وزارت معادن و صاحب پروانه، رسیدگی و رفع اختلاف را به دادگاه صالح ارجاع ننموده است رعایت حق صاحب پروانه نشده است.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه (مرحله دوم) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۳۳۸۸-ق

تاریخ: ۶۱/۱۰/۲۶

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۶۳۲۶ مورخ ۱۳۶۱/۹/۴ لایحه شماره ۴۲۵۶۲ مورخ ۱۳۶۱/۴/۲۹ دولت در خصوص معادن که در جلسه روز پنج‌شنبه ۱۳۶۱/۱۰/۲۳ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده ۱- ...

ماده ۷- وزارت معادن و فلزات با توجه به امکانات و برنامه‌های خود مکلف است حداکثر تا آخر اسفندماه هر سال نواحی‌ای که بخش تعاونی و خصوصی می‌تواند در سال بعد مطابق بند «ب» ماده ۶ در آن به اکتشاف بپردازد در روزنامه رسمی کشور و یک روزنامه کثیرالانتشار اعلام نماید.

ماده ۸- ...

ماده ۳۱- وزارت معادن و فلزات مکلف است طبق آیین‌نامه مربوط ظرف مدت یک سال از

تاریخ تصویب این قانون وضع کلیه معادن را که مطابق قوانین مصوبه قبل از تصویب این قانون در آن‌ها بهره‌برداری می‌شود با این قانون تطبیق داده و مطابق ماده ۲۲ عمل نماید. در این صورت در مورد اموال مورد استفاده معادن طبق ماده ۲۷ عمل خواهد شد. تبصره - پروانه‌های بهره‌برداری که بر طبق مصوبات مجلس شورای انقلاب صادر شده باشند تا پایان مدت مذکور در پروانه بهره‌برداری مشمول مقررات این قانون نمی‌باشند. ماده ۳۲- ...

لایحه قانونی فوق مشتمل بر چهل و یک ماده و هفده تبصره در جلسه روز پنج‌شنبه بیست و سوم دی‌ماه یک‌هزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله سوم) شورای نگهبان

شماره: ۷۵۰۸

تاریخ: ۶۱/۱۱/۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۲۴۰۴- ق مورخ ۶۱/۲/۳۰ و شماره ۳۰۹۳- ق مورخ ۶۱/۸/۲۵ و ۳۳۸۸- ق مورخ ۶۱/۱۰/۲۶ و پیرو نامه‌های شماره ۴۶۹۱ مورخ ۶۱/۳/۱۹ و شماره ۴۶۹۶ مورخ ۶۱/۳/۲۰ و شماره ۶۳۲۶ مورخ ۶۱/۹/۴ و شماره ۷۲۰۱ مورخ ۶۱/۱۱/۶؛^(۱) «لایحه قانونی معادن» که با اصلاحاتی در جلسه ۶۱/۱۰/۲۳ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در شورای نگهبان مطرح و در جلسات متعدد مورد بحث و بررسی قرار گرفت. همان‌طور که در اظهارنظر اول شورای نگهبان مذکور است موادی که اطلاق آن‌ها شامل معادن واقع در املاک شخصی می‌شود متعدد است و با اصلاح یا حذف ماده ۷ اشکال برطرف نمی‌شود. پیشنهاد می‌شود، ماده‌ای به این مضمون اضافه شود: ماده - معادن واقع در املاک شخصی و وقفی از مقررات این قانون مستثنی است. تبصره - نظارت و کنترل دولت بر اکتشاف و بهره‌برداری از معادن فوق طبق مصلحت عامه مجاز است.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. تقاضای استمهال بر اساس اصل نود و پنجم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، پاورقی صفحه ۲).

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۴۳۳۱-ق

تاریخ: ۶۲/۳/۳

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۷۵۰۸ مورخ ۶۱/۱۱/۱۴؛ لایحه شماره ۴۲۵۶۲ مورخ ۶۰/۴/۲۹ دولت در خصوص معادن که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۳۶۲/۳/۱ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۶۷۳

تاریخ: ۶۲/۳/۱۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۲۴۰۴-ق مورخ ۶۱/۲/۳۰ و شماره ۳۰۹۳-ق مورخ ۶۱/۸/۲۵ و شماره ۳۳۸۸-ق مورخ ۶۱/۱۰/۲۶ و شماره ۴۳۳۱-ق مورخ ۶۲/۳/۳ و پیرو نامه‌های شماره ۴۶۹۱ مورخ ۶۱/۳/۱۹ و شماره ۴۶۹۶ مورخ ۶۱/۳/۲۰ و شماره ۶۳۲۶ مورخ ۶۱/۹/۴ و شماره ۷۲۰۱ مورخ ۶۱/۱۱/۶ و شماره ۷۵۰۸ مورخ ۶۱/۱۱/۱۴؛ «لایحه قانونی معادن»^(۱) که با توجه به ایرادات شورای نگهبان با اصلاحاتی در جلسه ۶۲/۳/۱ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و با اکثریت آرا مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۱۷۴ مورخ ۱۳۶۲/۴/۱۸.

مغایرت طرح قانونی توزیع عادلانه آب با قانون اساسی و شرع

شماره: ۲۴۷۵-ق

تاریخ: ۶۱/۳/۲۰

شورای محترم نگهبان

طرح قانونی توزیع عادلانه آب که در جلسه علنی روز دوشنبه ۱۳۶۱/۳/۱۷ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح^(۱)

فصل اول - مالکیت عمومی و ملی آب

ماده ۱- بر اساس اصل ۴۵ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، آب‌های دریاها و آب‌های جاری در رودها و انهار طبیعی و دره‌ها و هر مسیر طبیعی دیگر اعم از سطحی و زیرزمینی و سیلاب‌ها و فاضلاب‌ها و زه‌آب‌ها و دریاچه‌ها و مرداب‌ها و برکه‌های طبیعی و چشمه‌سارها و آب‌های معدنی و منابع آب‌های زیرزمینی از انفال و آب‌های عمومی بوده و در اختیار حکومت اسلامی است و طبق مصالح عامه از آن‌ها بهره‌برداری می‌شود. مسئولیت حفظ و اجازه و نظارت بر بهره‌برداری از آن‌ها به دولت محول می‌شود.

ماده ۲- بستر انهار طبیعی و کانال‌های عمومی و رودخانه‌ها اعم از اینکه آب دائم یا فصلی داشته باشند و مسیل‌ها و بستر مرداب و برکه‌های طبیعی در اختیار حکومت جمهوری اسلامی ایران است و همچنین است ساحل دریاها و دریاچه‌ها طبق قانون اراضی ساحلی مصوب ۱۳۴۶/۵/۲۵.

تبصره ۱- تعیین پهنای بستر و حریم آن در مورد هر رودخانه و نهر طبیعی و مسیل و مرداب و برکه طبیعی در هر محل با توجه به آمار هیدرولوژی رودخانه‌ها و انهار و داغاب در بستر طبیعی آن‌ها بدون رعایت اثر ساختمان تأسیسات آبی با وزارت نیرو است.

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد.

تبصره ۲- حریم مخازن و تأسیسات آبی و همچنین کانال‌های عمومی آبرسانی و آبیاری و زهکشی اعم از سطحی و زیرزمینی به وسیله وزارت نیرو تعیین و پس از تصویب هیأت وزیران قطعیت پیدا خواهد کرد.

تبصره ۳- ایجاد هر نوع اعیانی و حفاری و دخل و تصرف در بستر رودخانه‌ها و انهار طبیعی و کانال‌های عمومی و مسیل‌ها و مرداب و برکه‌های طبیعی و همچنین در حریم قانونی سواحل دریاها و دریاچه‌ها اعم از طبیعی و یا مخزنی ممنوع است مگر با اجازه وزارت نیرو.

تبصره ۴- وزارت نیرو در صورتی که اعیانی‌های موجود در بستر و حریم انهار و رودخانه‌ها و کانال‌های عمومی و مسیل‌ها و مرداب و برکه‌های طبیعی را برای امور مربوط به آب یا برق مزاحم تشخیص دهد به مالک یا متصرف اعلام خواهد کرد که ظرف مدت معینی در تخلیه و قلع اعیانی اقدام کند و در صورت استنکاف وزارت نیرو با اجازه و نظارت دادستان یا نماینده او اقدام به تخلیه و قلع خواهد کرد.

خسارات به ترتیب مقرر در مواد ۴۵ و ۴۶ این قانون تعیین و پرداخت می‌شود.

فصل دوم - آب‌های زیرزمینی

ماده ۳- استفاده از منابع آب‌های زیرزمینی به استثنای موارد مذکور در ماده ۵ این قانون از طریق حفر هر نوع چاه و قنات و توسعه چشمه در هر منطقه از کشور با اجازه و موافقت وزارت نیرو باید انجام شود و وزارت مذکور با توجه به خصوصیات هیدروژئولوژی منطقه (شناسائی طبقات زمین و آب‌های زیرزمینی) و مقررات پیش‌بینی شده در این قانون نسبت به صدور پروانه حفر و بهره‌برداری اقدام می‌کند.

تبصره - از تاریخ تصویب این قانون صاحبان کلیه چاه‌هایی که در گذشته حفر گردیده و فاقد پروانه حفر یا بهره‌برداری است اعم از اینکه چاه مورد بهره‌برداری قرار گرفته یا نگرفته باشد موظفند طبق آگهی که منتشر می‌شود به وزارت نیرو مراجعه و پروانه بهره‌برداری اخذ نمایند. چنانچه وزارت نیرو هر یک از این چاه‌ها را لااقل طبق نظر دو کارشناس مضر به مصالح عمومی تشخیص دهد چاه بدون پرداخت هیچ‌گونه خسارتی مسدود می‌شود و بهره‌برداری از آن ممنوع بوده و با متخلفین طبق ماده ۴۷ این قانون رفتار خواهد شد. معترضین به رأی وزارت نیرو می‌توانند به دادگاه‌های صالحه مراجعه نمایند.

ماده ۴- ...

ماده ۵- در مناطق غیرممنوعه حفر چاه و استفاده از آب آن برای مصرف خانگی و

شرب و بهداشتی و باغچه تا ظرفیت آبدهی ۲۵ متر مکعب در شبانه‌روز مجاز است و احتیاج به صدور پروانه حفر و بهره‌برداری ندارد ولی مراتب باید به اطلاع وزارت نیرو برسد. وزارت نیرو در موارد لازم می‌تواند از این نوع چاه‌ها به منظور بررسی آب‌های منطقه و جمع‌آوری آمار و مصرف آن بازرسی کند.

تبصره ۱- در مناطق ممنوعه حفر چاه‌های موضوع این ماده با موافقت کتبی وزارت نیرو مجاز است و نیازی به صدور پروانه حفر و بهره‌برداری ندارد.

تبصره ۲- در صورتی که حفر چاه‌های موضوع این ماده موجب کاهش یا خشکانیدن آب چاه و یا قنات مجاز و یا چشمه مجاور گردد وزارت نیرو می‌تواند در صورت عدم توافق مالکین به شکایت شاکی رسیدگی و در صورت احراز این موضوع چاه جدید را مسدود و یا از حفر و بهره‌برداری آن جلوگیری کند.

ماده ۶- ...

ماده ۷- در مورد چاه‌هایی که مقدار آبدهی مجاز آن بیش از میزان مصرف معقول صاحبان چاه باشد و مازاد آب چاه با ارائه شواهد و قرائن برای امور کشاورزی، صنعتی و شهری مصرف معقول داشته باشد وزارت نیرو با توجه به مقررات و رعایت مصالح عمومی برای کلیه مصرف‌کنندگان اجازه مصرف صادر خواهد کرد و نرخ آب با رعایت هزینه‌های جاری و استهلاکی طبق معیارهای وزارت نیرو باید از طرف مصرف‌کننده به صاحب چاه پرداخت شود.

تبصره - اجازه مصرف حقیقی است که به منظور استفاده معقول از آب به اشخاص حقیقی یا حقوقی واگذار می‌شود.

ماده ۸- ...

ماده ۱۳- اشخاص حقیقی و حقوقی که حرفه آن‌ها حفاری است و با وسایل موتوری اقدام به حفر چاه یا قنات می‌کنند باید پروانه صلاحیت حفاری از وزارت نیرو تحصیل کنند و بدون داشتن پروانه مذکور مجاز به حفاری با وسایل موتوری نخواهند بود.

اشخاص فوق‌الذکر موظفند کلیه شروط مندرج در پروانه صلاحیت حفاری و پروانه حفر چاه یا قنات را رعایت کنند و در صورت تخلف پروانه آن‌ها لغو خواهد شد و اگر بدون پروانه اقدام به حفر چاه یا قنات کنند در مورد اشخاص حقیقی مالکین دستگاه و در مورد اشخاص حقوقی مدیران عامل شرکت‌ها و یا سازمان‌ها و مؤسسات حفاری به مجازات مقرر در ماده ۴۸ این قانون محکوم خواهند شد و در صورت تکرار وزارت نیرو می‌تواند

دستگاه حفاری را توقیف نماید و دادگاه تکلیف دستگاه حفاری را تعیین خواهد کرد. ماده ۱۴- هرگاه در اثر حفر و بهره‌برداری از چاه یا قنات جدیدی آب منابع مجاور (چاه یا قنات یا چشمه) نقصان یابد و یا خشک شود در این صورت به تشخیص وزارت نیرو به یکی از طرق زیر عمل می‌شود.

الف - در صورتی که کاهش و یا خشک شدن منابع مجاور با کفشکنی و یا حفر چاه دیگری جبران‌پذیر باشد صاحبان چاه جدید باید هزینه حفر چاه و یا کفشکنی را به صاحبان منابع مجاور پرداخت نمایند.

ب - در صورتی که کاهش و یا خشک شدن منابع مجاور با حفر چاه و یا کفشکنی جبران‌پذیر نباشد در این صورت با توافق طرفین مقدار کاهش یافته آب صاحبان منابع مجاور در قبال شرکت در هزینه بهره‌برداری به تشخیص وزارت نیرو از چاه یا قنات جدید باید تأمین شود. در صورت عدم توافق طرفین طبق بند «ج» این ماده عمل می‌شود.

ج - در صورتی که با تقلیل میزان بهره‌برداری از چاه یا قنات جدید مسأله تأثیر سوء در منابع مجاور از بین برود در این صورت میزان بهره‌برداری چاه یا قنات جدید باید تا حد از بین رفتن اثر سوء در منابع مجاور کاهش یابد.

تبصره ۱- ملاک تعیین میزان آب منابع مجاور معدل پنج سال اخیر مصرف معقول آب قنات یا چاه یا چشمه در دوران بهره‌برداری است و تعداد ساعات بهره‌برداری از چاه در سال برحسب شرایط اقلیمی نقاط مختلف کشور و دوره کشت و آبیاری طبق نظر کارشناسان وزارتین نیرو و کشاورزی و عمران روستایی تعیین می‌شود. در صورتی که مدت بهره‌برداری کمتر از پنج سال باشد معدل سال‌های بهره‌برداری ملاک خواهد بود.

تبصره ۲- هرگاه به تشخیص هیأت سه نفری موضوع ماده ۲۰ و ۲۱ این قانون مسلم شود که خسارت موضوع این ماده ناشی از اشتباه کارشناسان وزارت نیرو بوده خسارت وارده طبق ماده ۴۶ این قانون جبران خواهد شد، در صورت اعتراض به نظر هیأت سه نفری موضوع به دادگاه‌های دادگستری احاله می‌گردد.

ماده ۱۵- وزارت نیرو و مؤسسات و شرکت‌های تابع آن می‌توانند آب‌دنگ‌ها و آسیاب‌هایی را که موجب نقصان آب و یا اخلاف در امر تقسیم آب می‌شوند به ترتیب مقرر در مواد ۴۵ و ۴۶ این قانون خریداری کنند.

ماده ۱۶- قنات یا چاهی که به نظر وزارت نیرو چهار سال متوالی بایر و متروک تشخیص داده شود و یا به علت نقصان فاحش آب عملاً مسلوب‌المنفعه باشد و مالک

یا مالکین آن پس از اعلام کتبی وزارت نیرو و در غیر موارد اضرار تا یک سال نسبت به دایر کردن و استفاده مجدد قنات یا چاه اقدام نکنند و دلایل عدم اقدامشان موجه نباشد اعراض تلقی می‌شود و در اختیار دولت قرار می‌گیرد.

وزارت نیرو می‌تواند چاه یا قنات مربوطه را رأساً مورد استفاده و یا اقدام مقتضی قرار دهد و یا اجازه بهره‌برداری آن را به دیگری واگذار نماید و عندالاقضاء اجازه حفر چاه یا قنات در حریم چاه یا قنات فوق‌الذکر صادر نماید.

ماده ۱۷- اگر کسی مالک چاه یا قنات یا مجرای آبی در ملک غیر باشد تصرف چاه یا قنات یا مجرا فقط از نظر مالکیت چاه یا قنات و مجرا و برای عملیات مربوط به قنات و چاه و مجرا خواهد بود و صاحب ملک می‌تواند در اطراف چاه و قنات و مجرا و یا اراضی بین دو چاه تا حریم چاه و مجرا هر تصرفی که بخواهد بکند مشروط بر این که تصرفات او موجب ضرر صاحب قنات و چاه و مجرا نشود.

تبصره - تشخیص حریم چاه و قنات و مجرا در هر مورد با وزارت نیرو بر طبق آیین‌نامه مصوب است.

فصل سوم - آب‌های سطحی

حقابه و پروانه مصرف معقول

ماده ۱۸- وزارت کشاورزی و عمران روستایی مکلف است طبق ماده ۲۰ این قانون با توجه به حقابه‌های موجود پروانه مصرف معقول صادر نماید و پس از صدور پروانه‌های مزبور حقابه‌های قبلی منتهی است.

تبصره ۱- حقابه عبارت از حق مصرف آبی است که در دفاتر جزء جمع قدیم یا اسناد مالکیت یا حکم دادگاه یا مدارک قانونی دیگر قبل از تصویب این قانون برای ملک یا مالک آن تعیین شده باشد.

تبصره ۲- مصرف معقول مقدار آبی است که تحت شرایط زمان و مکان و با توجه به احتیاجات مصرف‌کننده و رعایت احتیاجات عمومی و امکانات طبق مقررات این قانون تعیین خواهد شد.

تبصره ۳- وزارت کشاورزی و عمران روستایی در اجرای قوانین و مقررات واگذاری اراضی به اشخاص در تنظیم اسناد اراضی حقابه‌دار شرط زیر را قید خواهد کرد.

«حقابه مندرج در این سند طبق مفاد و مقررات قانون آب در موقع خود به پروانه مصرف معقول تبدیل می‌شود بدون اینکه از این بابت عنوان ادعایی قابل قبول باشد.»

ماده ۱۹- در محل‌هایی که به جای حقابه پروانه مصرف معقول صادر نشده باشد و مجموع حقابه مصرف‌کنندگان نیز بیش از میزان آب واقعی و عادی منابع آب باشد و حقابه‌های موجود هم معقول نباشد وزارت کشاورزی و عمران روستایی می‌تواند طبق مواد ۲۰ و ۲۱ این قانون با توجه به مدارک موجود و میزان آب آن منابع و کیفیت تقسیم و مصرف معمول و عرف محل در تعیین میزان حقابه مصرف‌کنندگان تجدیدنظر کند و نظریه هیأت‌های مزبور پس از قطعیت به وسیله وزارت کشاورزی و عمران روستایی به مورد اجرا گذارده می‌شود.

تبصره - اجرای مواد ۱۸ و ۱۹ این قانون در مورد تبدیل حقابه به پروانه مصرف معقول ایجاد حق برای تغییر مال‌الاجاره یا قیمت املاک نخواهد کرد.
ماده ۲۰- ...

فصل چهارم - وظایف و اختیارات

صدور پروانه مصرف معقول

ماده ۲۲- تخصیص و اجازه بهره‌برداری از منابع آب برای مصارف شرب کشاورزی و صنعت و سایر موارد منحصرأ با وزارت نیرو است.

تبصره ۱- تقسیم و توزیع آب بخش کشاورزی، وصول آب‌بها یا حق‌النظاره و رسیدگی به شکایات حقابه‌بران با وزارت کشاورزی و عمران روستایی است.

تبصره ۲- تقسیم و توزیع آب شهری و اداره تأسیسات و جمع‌آوری و دفع فاضلاب در داخل محدوده شهرها به عهده شرکت‌های مستقلی به نام شرکت آب و فاضلاب شهرها و یا دستگاه مناسب دیگری خواهد بود که در هر صورت تحت نظارت شورای شهر و وابسته به شهرداری‌ها می‌باشند. در صورت نبودن شورای شهر نظارت با وزارت کشور است. تا تأسیس شرکت‌ها و دستگاه‌های فوق‌الذکر مسئولیت آب شهرها و جمع‌آوری و دفع فاضلاب آن‌ها به عهده دستگاه‌هایی است که فعلاً بر عهده دارند.

وزارت کشور موظف است با همکاری وزارت نیرو حداکثر تا ۶ ماه پس از تصویب این قانون اساسنامه شرکت‌های فوق‌الذکر یا دستگاه‌های مناسب دیگر را تهیه و به تصویب هیأت وزیران برساند.

تبصره ۳- تقسیم و توزیع آب بخش‌های صنعتی در داخل محدوده‌های صنعتی، با بخش صنعتی ذی‌ربط خواهد بود.

تبصره ۴- تقسیم و توزیع آب مشروب روستاها و اداره تأسیسات ذی‌ربط در داخل محدوده روستاها با وزارت بهداشت خواهد بود.

ماده ۲۳- ...

ماده ۳۵- آبربران موظف به پرداخت بهای آب مصرفی و یا عوارض آن بر اساس بندهای «الف» و «ب» مذکور در ماده ۳۴ این قانون می‌باشند و الا آب مصرف‌کننده‌ای که حاضر به پرداخت آب‌بها و یا عوارض نگردیده است پس از مهلت معقولی که از طرف دولت به مصرف‌کننده داده خواهد شد قطع می‌گردد و چنانچه مصرف‌کننده از پرداخت بدهی‌های معوقه خود بابت آب‌بها و یا عوارض استنکاف نماید دولت صورت بدهی مصرف‌کننده را جهت صدور اجرائیه به اداره ثبت محل ارسال خواهد کرد و اداره ثبت مکلف است بر طبق مقررات اجرای اسناد رسمی لازم‌الاجرا نسبت به صدور ورقه اجرائیه و وصول مطالبات از بدهکار اقدام کند.

تبصره - مهلت معقول برای قطع آب و شرایط اجازه استفاده مجدد از آب و سایر موضوعات مربوطه طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به وسیله وزارت نیرو پیشنهاد و به تصویب هیأت وزیران برسد.

ماده ۴۰- برای کسانی که پروانه مصرف آب دارند استفاده از اراضی دیگران به منظور نهرکشی و انتقال آب و نگهداری تأسیسات مربوط به آن در صورت ضرورت و حتی‌المقدور با توافق صاحب زمین و با حداقل خسارت و مزاحمت مجاز است و مالک زمین محق به دریافت ارزش زمین و خسارات وارده طبق نرخ عادلانه عنوان حق ارتفاق خواهد بود و در صورت عدم توافق بر اساس لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت مصوب ۵۸/۱۱/۱۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران عمل خواهد شد و در هر صورت قبل از آغاز کار باید ترتیب پرداخت حق ارتفاق داده شود. مسیر و مشخصات فنی نهر و تأسیسات باید با تصویب وزارت نیرو باشد.

تبصره - وظایف وزارت نیرو در رابطه با اجرای این ماده را در سطح روستاها وزارت کشاورزی و عمران روستایی به عهده خواهد داشت.

ماده ۴۱- هر نهری که در زمین دیگری جریان داشته در صورتی که به تشخیص محاکم قضایی پنج سال بدون عذر موجه خشک و بلااستفاده مانده باشد در پایان مهلت مقرر علاوه بر این ۵ سال از طرف وزارت نیرو اقدام ننماید حق مجرا از بین خواهد رفت. آب‌های مرزی از شمول مفاد این ماده مستثنی است.

ماده ۴۲- ...

ماده ۴۶- در صورتی که در اثر اجرای طرح‌های عمرانی و صنعتی و توسعه کشاورزی و سدسازی و تأسیسات مربوطه یا در نتیجه استفاده از منابع آب‌های سطحی و زیرزمینی در ناحیه یا منطقه‌ای قنوات و چاه‌ها و یا هر نوع تأسیسات بهره‌برداری از منابع آب متعلق به اشخاص تملک و یا خسارتی بر آن وارد شود و یا در اثر اجرای طرح‌های مذکور آب قنوات و چاه‌ها و رودخانه‌ها و چشمه‌های متعلق به اشخاص حقیقی یا حقوقی و حقابه‌بران نقصان یافته و یا خشک شوند به ترتیب زیر برای جبران خسارت عمل خواهد شد:

الف - در مواردی که خسارت وارده نقصان آب بوده و جبران کسری آب امکان‌پذیر باشد، بدون پرداخت خسارت، دولت موظف به جبران کمبود آب تا میزان معقول خواهد بود.

ب - در مواردی که خسارت وارده ناشی از نقصان آب بوده و جبران کسری آب امکان‌پذیر نباشد خسارت وارده در صورت عدم توافق با مالک یا مالکین طبق قانون نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت تقویم و پرداخت خواهد شد.

ج - در مواردی که خسارت وارده ناشی از خشک شدن آب قنوات و چاه‌ها و چشمه‌ها بوده و تأمین آب مالکین قنوات و چاه‌ها و چشمه‌ها از طرق دیگر امکان‌پذیر باشد آب مالکین تأسیسات فوق‌الذکر به حد مصرف معقول تأمین و خسارت ناشی از مسلوب‌المنفعه شدن قنوات و چاه‌ها و چشمه‌ها در صورت عدم توافق با مالک یا مالکین طبق قانون نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت تقویم و مالک تأسیسات به جای دریافت نقدی خسارت تا استهلاك دین دولت از پرداخت آب‌بها معاف خواهد بود.

د - در مواردی که خسارت وارده ناشی از تملک و یا خشک شدن آب قنوات و چاه‌ها و چشمه‌ها بوده و تأمین آب مالکین این تأسیسات از طریق دیگر امکان‌پذیر نباشد خسارت مذکور در صورت عدم توافق با مالک یا مالکین طبق قانون نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی و عمرانی و نظامی دولت تقویم و پرداخت خواهد شد.

ه - نسبت به چاه‌ها و قنوات و سایر تأسیسات بهره‌برداری از منابع آب که طبق مقررات غیرمجاز تشخیص داده شود خسارتی پرداخت نخواهد شد.

و - در مورد اراضی‌ای که از منابع آب طرح‌های ملی در داخل و یا خارج محدوده طرح آبیاری می‌شود و خسارات آن‌ها طبق این قانون پرداخت شده است بهای آب

مصرفی طبق مقررات و معیارهای وزارت نیرو مانند سایر مصرف‌کنندگان آب از طرف مصرف‌کننده باید پرداخت شود.

ز - در مورد اراضی و تأسیسات کشاورزی اشخاص و کشاورزانی که از خارج محدوده طرح به داخل محدوده طرح جابجا می‌شوند طبق قوانین مربوط به واگذاری اراضی عمل خواهد شد.

ح - در صورتی که در اثر اجرای طرح خسارتی بدون لزوم تصرف و خرید به اشخاص وارد آید خسارات وارده بر اساس قانون نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت تقویم و پرداخت خواهد شد.

تخلفات و جرایم

ماده ۴۷- اشخاص زیر علاوه بر اعاده وضع سابق به تعزیر به نظر حاکم کمّا و کیفّا محکوم می‌شوند:

الف - هرکس عمداً و بدون اجازه دریاچه و مقسمی را باز کند یا در تقسیم آب تغییری دهد یا دخالت غیرمجاز در وسایل اندازه‌گیری آب کند یا به نحوی از انحا امر بهره‌برداری از تأسیسات آبی را مختل سازد.

ب - هرکس عمداً آبی را بدون حق یا اجازه مقامات مسئول به مجاری یا شبکه آبیاری متعلق به خود منتقل کند و یا موجب گردد که آب حق دیگری به او نرسد.

ج - هرکس عمداً به نحوی از انحا به ضرر دیگری آبی را به هدر دهد.

د - هرکس آب حق دیگری را بدون مجوز قانونی تصرف کند.

ه - هرکس بدون رعایت مقررات این قانون به حفر چاه و یا قنات و یا بهره‌برداری از منابع آب مبادرت کند.

تبصره - در مورد بندهای «ب» و «ج» و «د» با گذشت شاکی خصوصی تعقیب موقوف می‌شود.

ماده ۵۳- تعاریف و اصطلاحات فنی و عناوین مذکور در این قانون و طرز اجرای مفاد آن بر طبق آیین‌نامه‌هایی خواهد بود که به تصویب هیأت وزیران برسد.

ماده ۵۴- کلیه قوانین و مقرراتی که مغایر با این قانون باشد از تاریخ تصویب این قانون در آن قسمت که مغایر است بلااثر می‌باشد.

طرح قانونی فوق مشتمل بر پنجاه و چهار ماده و سی تبصره در جلسه روز دوشنبه هفدهم خردادماه یکهزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۴۷۴۳

تاریخ: ۱۳۶۱/۴/۳

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۴۷۵- ق مورخ ۶۱/۳/۲۰ و پیرو نامه شماره ۴۶۹۷ مورخ ۶۱/۳/۳۰^(۱)؛ «طرح توزیع عادلانه آب» مصوب مجلس علنی ۶۱/۳/۱۷ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و در جلسات متعدد مورد بحث و بررسی قرار گرفت. نظر اکثریت اعضای شورا با توجه به ماده ۵۳ طرح مذکور به شرح ذیل اعلام می‌شود:

تعاریف و اصطلاحات فنی و عناوین قانونی اگر مبین نباشند تصویب قانون مفهوم صحیح و معنای معقولی پیدا نمی‌کند و ایکال این تعاریف به پس از تصویب قانون و آیین‌نامه‌ای که بعداً تصویب خواهد شد، مصوبه را غیرمعتبر و اظهارنظر درباره آن را از لحاظ انطباق با موازین شرعی و قانون اساسی غیرممکن می‌سازد. اولین چیزی که رکن اساسی هر حکم و قانون است موضوع آن است که حکم و قانون بدون مشخص بودن موضوع آن در نظر حاکم و قانونگذار حکم بلاموضوع است. علیهذا چون ایکال این تعاریف به آیین‌نامه برای این بوده است که این عناوین و اصطلاحات ضوابط مشخص و معانی مبینی ندارند و معرض اختلاف نظر عرف و اهل فن است و تصویب نموده‌اند طبق آیین‌نامه مفاهیم موضوعات احکام این طرح معلوم گردد. این اصدار حکم بدون مشخص کردن موضوع و افعال واقعی است که معقول نمی‌باشد. این اصطلاحات و عناوین اگر احتیاج به تعریف دارد چنانکه در طرح فرض شده است باید قبلاً مانند مصوبه معادن در طرح، مذکور و کل طرح با توجه به آن تعاریف به تصویب برسد و اگر احتیاج به تعریف ندارد پس واگذاری آن به آیین‌نامه مفهومی و واگذاری اختیار کوتاه کردن یا گسترش دادن موضوع حکم و مفهوم مشخص این اصطلاحات و عناوین به هیأت وزیران است و چون مآلاً قانونگذاری است، با اصل ۸۵ قانون اساسی مغایرت دارد و اگر مقصود از این ماده این است که شرح و تفسیر این عناوین به وسیله آیین‌نامه انجام شود، علاوه بر اینکه مفهومی این است که در حین قانونگذاری موضوع قانون معین نبوده است با اصل ۷۳ قانون اساسی^(۲) مغایرت دارد و بنا بر کل این بررسی‌ها اظهارنظر قاطع شورای نگهبان نیز نسبت به چنین مصوبه‌ای هر چند کل یا بعضی این اصطلاحات از نظر شورا مبین باشد صحیح نیست و از مجلس شورای اسلامی تقاضا می‌شود که پس از تعاریف لازم برای هر اصطلاح و عنوان،

۱. تقاضای استمهال بر اساس اصل نود و پنجم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، پاورقی صفحه ۲).

۲. اصل هفتاد و سوم: شرح و تفسیر قوانین عادی در صلاحیت مجلس شورای اسلامی است. مفاد این اصل مانع از تفسیری که دادرسان، در مقام تمیز حق، از قوانین می‌کنند نیست.

طرح را مجدداً با توجه به آن تعاریف بررسی نمایند و در صورت تصویب، مجدداً برای بررسی به شورای نگهبان ارسال فرمایند.

لطف‌الله صافی
دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه اول مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۹۴۱-ق

تاریخ: ۶۱/۷/۱۷

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۴۷۴۳ مورخ ۱۳۶۱/۴/۳ گزارش کمیسیون نیرو راجع به اصلاح ماده ۵۳ طرح توزیع عادلانه آب که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۱۳۶۱/۷/۱۳ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی
رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۵۳ طرح توزیع عادلانه آب

ماده ۵۳- آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون توسط وزارتین نیرو و کشاورزی و عمران روستایی بر حسب مورد تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران قابل اجرا خواهد بود. اصلاحیه فوق مشتمل بر یک ماده در جلسه روز سه‌شنبه سیزدهم مهرماه یک‌هزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۶۱۰۱

تاریخ: ۶۱/۸/۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۲۴۷۵-ق مورخ ۶۱/۳/۲۰ و شماره ۲۹۴۱-ق مورخ ۶۱/۷/۱۷ و پیرو نامه‌های شماره ۴۷۴۳ مورخ ۶۱/۴/۳ و شماره ۵۷۴۱ مورخ

۶۱/۷/۲۷^(۱)؛ «طرح توزیع عادلانه آب» مصوب جلسات ۶۱/۳/۱۷ و ۶۱/۷/۱۳ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و در جلسات متعدد مورد بحث و بررسی قرار گرفت. مواردی که از نظر انطباق با موازین شرعی به تأیید اکثریت فقها نرسید یا با قانون اساسی مغایر شناخته شد، به شرح ذیل اعلام می‌شود:

- ۱- در ماده ۱- اینکه آب‌ها را از انفال ذکر نموده شرعاً صحیح نیست و پیشنهاد می‌شود نوشته شود: «از مشترکات است و در اختیار دولت» و جمله «و آب‌های عمومی» حذف شود.
- ۲- در ماده ۲- چون در قانون اراضی ساحلی مصوب ۱۳۴۶/۵/۲۵ اراضی را که سند مالکیت نسبت به آن‌ها صادر شده است مطلقاً استثنا کرده است باید مقید به عدم احیا کرد.
- ۳- در تبصره ماده ۳- نسبت به کسانی که پروانه حفر داشته‌اند و صادرکننده در تشخیص مسامحه کرده باشد شرعاً باید خسارت حفرکنندگان چاه پرداخته شود.
- ۴- تبصره ۲ ماده ۵- با اصول ۱۵۶ و ۱۵۹ قانون اساسی^(۲) مغایر می‌باشد.
- ۵- ماده ۷ و تبصره آن - شرعاً فقط در موارد ضرورت و به طور موقت می‌توان مالک چاه را وادار به فروش مازاد بر مصرف خودش به قیمت عادله نمود و در صورت ضرورت الزام او به فروش اعتبار حق برای اشخاص حقیقی یا حقوقی شرعی نمی‌باشد.
- ۶- در ماده ۱۳- توقیف وسیله حفاری شرعی نیست و صاحب وسیله می‌تواند غیر از حفر چاه یا قنات هرگونه تصرف را در آن بنماید مگر اینکه دادگاه صالح ترتیب خاصی را معین نماید.
- ۷- در ماده ۱۴ اشکالات شرعی آن به شرح ذیل برطرف می‌شود:
الف - در مواردی که نقصان یافتن آب چاه یا قنات یا خشک شدن آن مورد اختلاف باشد باید به دادگاه صالح مراجعه شود.
- ب - اطلاق این ماده نسبت به چاه‌هایی که هر دو در زمین ملکی حفر شده باشد و اگر هر دو زمین محیات بوده چاه قدیم قبل از احیای زمین چاه جدید احداث شده باشد و چاه جدید آب‌هایی را که از سمت مقابل در چاه قدیم وارد می‌شود جذب نماید باید مقید شود.
- ج - بند «الف» مانند بند «ب» مقید به توافق طرفین گردد.
- د - تبصره ۱ این ماده به علت اینکه کارشناس را در اظهارنظر محدود می‌کند و برای اظهارنظر او معیار تعیین کرده است با موازین شرعی مغایرت دارد.

۱. تقاضای استمهال بر اساس اصل نود و پنجم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، پاورقی صفحه ۲).

۲. اصل یکصد و پنجاه و ششم: (ر.ک: همین مجموعه، پاورقی صفحه ۱۹۷).

- اصل یکصد و پنجاه و نهم: مرجع رسمی تظلمات و شکایات، دادگستری است. تشکیل دادگاه‌ها و تعیین صلاحیت آن‌ها منوط به حکم قانون است.

۸- ماده ۱۵ در مواردی که ضرورت مثل اخلال به انتظام امور و خرج برای استفاده سایر صاحبان آب از آب باشد اشکال شرعی ندارد و در غیر این مورد باید اطلاق آن مقید شود.

۹- ماده ۱۶- به صورتی که در ماده مذکور شده است اعراض محقق نمی‌شود ولی از لحاظ شرعی در موارد ضرورت وزارت نیرو می‌تواند به مالک آب راه‌اندازی چاه یا قنات را تکلیف نماید و در صورت امتناع آن را به راه‌اندازد و مخارج آن را از فروش آب برداشت نماید یا اجازه دهد که دیگری در جنب چاه مسلوب‌المنفعه حفر چاه نماید.

۱۰- تبصره ماده ۱۷- از این لحاظ که تشخیص حریم را در موارد نزاع با وزارت نیرو قرار داده است شرعی نمی‌باشد و تشخیص آن با محاکم صالحه است.

۱۱- در ماده ۱۸- اشکالات شرعی زیر باید مرتفع شود:

الف - تبدیل حقابه مشروع به پروانه به این صورت که مورد پروانه قابل تملیک به غیر نباشد، و اصل پروانه از سوی دولت قابل لغو شدن باشد با موازین شرعی منطبق نیست، هر چند کمّاً و کیفاً با حقابه قبلی مطابق باشد.

ب - تقلیل حقابه مشروع افراد و واگذاری آن به دیگران جز در موارد ضرورت و به طور موقت شرعی نیست.

۱۲- ماده ۱۹- در مواردی که میزان مجموع حقابه‌های مشروع بیش از میزان آب باشد، شرعی نیست.

پیشنهاد می‌شود: «در صورتی که حقابه‌ها نسبت به یک نهر منشق از رودخانه و نحو آن باشد به نسبت از حقابه هر یک از حقابه هر یک از حقابه‌داران کسر شود و اگر حقابه‌ها به نسبت انهار متعدد که از رودخانه‌ها منشق شده است باشد حقابه کسانی که شق نهر آن‌ها اقدام باشد مقدم است و با عدم معلومیت اقدام حقابه صاحبان نهرهای بالا مقدم است مگر اینکه ضرورتی در بین باشد».

۱۳- تبصره ماده ۱۹ که در صورت تقلیل حقابه ولو به عنوان ضرورت اختیار فسخ را از مستأجر سلب نموده است شرعی نمی‌باشد.

۱۴- در مورد ماده ۲۲- اولاً تخصیص و اجازه بهره‌برداری در مورد آب‌های قنات و چاه‌ها و آب‌های ملکی دیگر با موازین شرع منطبق نمی‌باشد. ثانیاً تبصره ۱ این ماده که رسیدگی به شکایات را با وزارت کشاورزی و عمران روستایی قرار داده است مغایر شرع و قانون اساسی است.

۱۵- ماده ۳۵ در مورد قطع آب در صورتی که بر اساس بند «ب» ماده ۳۴ عوارض تعیین شده باشد شرعی نمی‌باشد.

۱۶- ماده ۴۰ در صورت عدم توافق شرعی نمی‌باشد.

۱۷- در ماده ۴۱- معیاری را که برای از بین رفتن حق مجرا مقرر کرده منطبق با موازین شرعی نیست.

۱۸- در بند «الف» ماده ۴۶- جبران به میزان معقول کافی نیست. باید جبران کمبود آب تا میزانی که صاحب آب شرعاً مالک بوده منظور شود.

۱۹- در مورد بند «ب» ماده ۴۶ و بند «ج» و بند «ز» و بند «ح» - چون در قانون نحوه خرید و تملک اراضی و قانون واگذاری اراضی اشکالات شرعی وجود دارد پیشنهاد می‌شود در موارد عدم توافق به دادگاه ارجاع شود.

علاوه بر این اصل بند «ج» ماده ۴۶ در صورتی شرعی است که با مالک قنات و چاه یا به تملیک آب دیگر به او یا پرداخت خسارات وارده یا نحو دیگر توافق به عمل آید و در صورت عدم توافق قیمت عادلانه به تقویم کارشناس نقداً پرداخت گردد.

۲۰- در ماده ۴۷ از لحاظ موازین شرعی پس از جمله «اعاده وضع سابق» جمله «و جبران ضرر وارد» اضافه شود و با توجه به دستور رهبر معظم انقلاب - حضرت امام خمینی «مدظله» به رعایت اقل‌المحدورین تعزیر کمّاً و کیفاً تعیین شود.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه (مرحله دوم) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۳۶۰۱-ق

تاریخ: ۶۱/۱۱/۱۸

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۶۱۰۱ مورخ ۱۳۶۱/۸/۸ طرح توزیع عادلانه آب که در جلسه علنی روز پنج‌شنبه ۱۳۶۱/۱۱/۱۴ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

فصل اول - مالکیت عمومی و ملی آب

ماده ۱- براساس اصل ۴۵ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، آب‌های دریاها و

آب‌های جاری در رودها و انهار طبیعی و دره‌ها و هر مسیر طبیعی دیگر اعم از سطحی و زیرزمینی و سیلاب‌ها و فاضلاب‌ها و زه‌آب‌ها و دریاچه‌ها و مرداب‌ها و برکه‌های طبیعی و چشمه‌سارها و آب‌های معدنی و منابع آب‌های زیرزمینی از مشترکات بوده و در اختیار حکومت اسلامی است و طبق مصالح عامه از آن‌ها بهره‌برداری می‌شود. مسئولیت حفظ و اجازه و نظارت بر بهره‌برداری از آن‌ها به دولت محول می‌شود.

ماده ۲- بستر انهار طبیعی و کانال‌های عمومی و رودخانه‌ها اعم از اینکه آب دائم یا فصلی داشته باشند و مسیل‌ها و بستر مرداب‌ها و برکه‌های طبیعی در اختیار حکومت جمهوری اسلامی ایران است و همچنین است اراضی ساحلی و اراضی مستحذثه که در اثر پایین رفتن سطح آب دریاها و دریاچه‌ها و یا خشک شدن مرداب‌ها و باتلاق‌ها پدید آمده باشد در صورت عدم احیای قبل از تصویب قانون نحوه احیای اراضی در حکومت جمهوری اسلامی.

تبصره ۱- تعیین پهنای بستر و حریم آن در مورد هر رودخانه و نهر طبیعی و مسیل و مرداب و برکه طبیعی در هر محل با توجه به آمار هیدرولوژی رودخانه‌ها و انهار و داغاب در بستر طبیعی آن‌ها بدون رعایت اثر ساختمان تأسیسات آبی با وزارت نیرو است.

تبصره ۲- حریم مخازن و تأسیسات آبی و همچنین کانال‌های عمومی آب‌رسانی و آبیاری و زهکشی اعم از سطحی و زیرزمینی به وسیله وزارت نیرو تعیین و پس از تصویب هیأت وزیران قطعیت پیدا خواهد کرد.

تبصره ۳- ایجاد هر نوع اعیانی و حفاری و دخل و تصرف در بستر رودخانه‌ها و انهار طبیعی و کانال‌های عمومی و مسیل‌ها و مرداب و برکه‌های طبیعی و همچنین در حریم قانونی سواحل دریاها و دریاچه‌ها اعم از طبیعی و یا مخزنی ممنوع است مگر با اجازه وزارت نیرو.

تبصره ۴- وزارت نیرو در صورتی که اعیانی‌های موجود در بستر و حریم انهار و رودخانه‌ها و کانال‌های عمومی و مسیل‌ها و مرداب و برکه‌های طبیعی را برای امور مربوط به آب یا برق مزاحم تشخیص دهد به مالک یا متصرف اعلام خواهد کرد که ظرف مدت معینی در تخلیه و قلع اعیانی اقدام کند و در صورت استنکاف وزارت نیرو با اجازه و نظارت دادستان یا نماینده او اقدام به تخلیه و قلع خواهد کرد.

خسارات به ترتیب مقرر در مواد ۴۳ و ۴۴ این قانون تعیین و پرداخت می‌شود.

فصل دوم - آب‌های زیرزمینی

ماده ۳- استفاده از منابع آب‌های زیرزمینی به استثنای موارد مذکور در ماده ۵ این قانون از طریق حفر هر نوع چاه و قنات و توسعه چشمه در هر منطقه از کشور با اجازه و موافقت وزارت نیرو باید انجام شود و وزارت مذکور با توجه به خصوصیات هیدروژئولوژی منطقه (شناسایی طبقات زمین و آب‌های زیرزمینی) و مقررات پیش‌بینی شده در این قانون نسبت به صدور پروانه حفر و بهره‌برداری اقدام می‌کند.

تبصره - از تاریخ تصویب این قانون صاحبان کلیه چاه‌هایی که در گذشته بدون اجازه وزارت نیرو حفر شده باشد اعم از اینکه چاه مورد بهره‌برداری قرار گرفته یا نگرفته باشد موظفند طبق آگهی که منتشر می‌شود به وزارت نیرو مراجعه و پروانه بهره‌برداری اخذ نمایند. چنانچه وزارت نیرو هر یک از این چاه‌ها را لااقل طبق نظر دو کارشناس خود مضر به مصالح عمومی تشخیص دهد چاه بدون پرداخت هیچ‌گونه خسارتی مسدود می‌شود و بهره‌برداری از آن ممنوع بوده و با متخلفین طبق ماده ۴۵ این قانون رفتار خواهد شد. معترضین به رأی وزارت نیرو می‌توانند به دادگاه‌های صالحه مراجعه نمایند.

ماده ۴- ...

ماده ۵- در مناطق غیرممنوعه حفر چاه و استفاده از آب آن برای مصرف خانگی و شرب و بهداشتی و باغچه تا ظرفیت آبدهی ۲۵ مترمکعب در شبانه‌روز مجاز است و احتیاج به صدور پروانه حفر و بهره‌برداری ندارد ولی مراتب باید به اطلاع وزارت نیرو برسد. وزارت نیرو در موارد لازم می‌تواند از این نوع چاه‌ها به منظور بررسی آب‌های منطقه و جمع‌آوری آمار و مصرف آن بازرسی کند.

تبصره ۱- در مناطق ممنوعه حفر چاه‌های موضوع این ماده با موافقت کتبی وزارت نیرو مجاز است و نیازی به صدور پروانه حفر و بهره‌برداری ندارد.

تبصره ۲- در صورتی که حفر چاه‌های موضوع این ماده موجب کاهش یا خشکانیدن آب چاه و یا قنات مجاز و یا چشمه مجاور گردد وزارت نیرو بدو به موضوع رسیدگی و سعی در توافق بین طرفین می‌نماید و چنانچه توافق حاصل نشد، معترض می‌تواند به دادگاه صالح مراجعه نماید.

ماده ۶- ...

ماده ۷- در مورد چاه‌هایی که مقدار آبدهی مجاز آن بیش از میزان مصرف معقول

صاحبان چاه باشد و مازاد آب چاه با ارائه شواهد و قرائن برای امور کشاورزی، صنعتی و شهری مصرف معقول داشته باشد، وزارت نیرو می‌تواند تا زمانی که ضرورت اجتماعی ایجاب کند با توجه به مقررات و رعایت مصالح عمومی برای کلیه مصرف‌کنندگان اجازه مصرف صادر نماید و قیمت عادلانه آب به صاحب چاه پرداخت شود.

ماده ۸- ...

ماده ۱۳- اشخاص حقیقی و حقوقی که حرفه آن‌ها حفاری است و با وسایل موتوری اقدام به حفر چاه یا قنات می‌کنند باید پروانه صلاحیت حفاری از وزارت نیرو تحصیل کنند و بدون داشتن پروانه مذکور مجاز به حفاری با وسایل موتوری نخواهند بود. اشخاص فوق‌الذکر موظفند کلیه شروط مندرج در پروانه صلاحیت حفاری و پروانه حفر چاه یا قنات را رعایت کنند و در صورت تخلف پروانه آن‌ها لغو خواهد شد و اگر بدون پروانه اقدام به حفر چاه یا قنات کنند در مورد اشخاص حقیقی مالکین دستگاه و در مورد اشخاص حقوقی مدیران عامل شرکت‌ها و یا سازمان‌ها و مؤسسات حفاری به مجازات مقرر در ماده ۴۵ این قانون محکوم خواهند شد و در صورت تکرار وزارت نیرو می‌تواند با اجازه دادستانی دستگاه حفاری را توقیف نماید. دادگاه تکلیف دستگاه حفاری را تعیین خواهد کرد.

ماده ۱۴- هرگاه در اثر حفر و بهره‌برداری از چاه یا قنات جدیدالاحداث در اراضی غیرمحمیه آب منابع مجاور نقصان یابد و یا خشک شود، به یکی از طرق زیر عمل می‌شود:
الف - در صورتی که کاهش و یا خشک شدن منابع مجاور با کفشکنی و یا حفر چاه دیگری جبران‌پذیر باشد با توافق طرفین صاحبان چاه جدید باید هزینه حفر چاه و یا کفشکنی را به صاحبان منابع مجاور پرداخت نماید.

ب - در صورتی که کاهش و یا خشک شدن منابع مجاور با حفر چاه و یا کفشکنی جبران‌پذیر نباشد در این صورت با توافق طرفین مقدار کاهش یافته آب منابع مجاور در قبال شرکت در هزینه بهره‌برداری به تشخیص وزارت نیرو از چاه یا قنات جدید باید تأمین شود. در صورت عدم توافق طرفین طبق بند «ج» این ماده عمل می‌شود.

ج - در صورتی که با تقلیل میزان بهره‌برداری از چاه یا قنات جدید مسأله تأثیر سوء در منابع مجاور از بین برود در این صورت میزان بهره‌برداری چاه یا قنات جدید باید تا حد از بین رفتن اثر سوء در منابع مجاور کاهش یابد.

د - در مواردی که چاه یا قنات جدید در اراضی محیاه حفر و احداث شده باشد و آب منابع مقابل را جذب ننماید، احکام بالا در مورد آن جاری نخواهد شد.

تبصره ۱- در کلیه موارد بالا بدو وزارت نیرو به موضوع رسیدگی و نظر خواهد داد. معترض می‌تواند به دادگاه صالحه شکایت نماید.

تبصره ۲- میزان آب منابع مجاور با توجه به آمار و شواهد و قرائن و شرایط اقلیمی توسط کارشناسان وزارتین نیرو و کشاورزی تعیین می‌شود.

تبصره ۳- هرگاه به تشخیص هیأت سه نفری موضوع مواد ۱۹ و ۲۰ این قانون مسلم شود که خسارت موضوع این ماده ناشی از اشتباه کارشناسان وزارت نیرو بوده خسارت وارده طبق ماده ۴۴ این قانون به وسیله وزارت نیرو جبران خواهد شد.

ماده ۱۵- وزارت نیرو و مؤسسات و شرکت‌های تابع آن می‌توانند آب‌دنگ‌ها و آسیاب‌هایی را که موجب نقصان آب و یا اخلاف در امر تقسیم آب می‌شوند در موارد ضرورت اجتماعی و خرج به ترتیب مقرر در ماده ۴۳ این قانون خریداری کنند.

ماده ۱۶- وزارت نیرو می‌تواند قنات یا چاهی که به نظر کارشناسان این وزارتخانه بایر یا متروک مانده و یا به علت نقصان فاحش آب عملاً مسلوب‌المنفعه باشد، در صورت ضرورت اجتماعی به مالک یا مالکین احیا آن‌ها را تکلیف نماید و در صورت عدم اقدام مالک یا مالکین تا یک سال پس از اعلام، وزارت نیرو می‌تواند رأساً آن‌ها را احیا نموده و هزینه صرف شده را در صورت عدم پرداخت مالک یا مالکین از طریق فروش آب وصول نماید. همچنین می‌تواند اجازه حفر چاه یا قنات در حریم چاه یا قنات فوق‌الذکر صادر نماید.

ماده ۱۷- اگر کسی مالک چاه یا قنات یا مجرای آبی در ملک غیر باشد تصرف چاه یا قنات یا مجرا فقط از نظر مالکیت چاه یا قنات و مجرا و برای عملیات مربوط به قنات و چاه و مجرا خواهد بود و صاحب ملک می‌تواند در اطراف چاه و قنات و مجرا و یا اراضی بین دو چاه تا حریم و مجرا هر تصرفی که بخواهد بکند مشروط بر اینکه تصرفات او موجب ضرر صاحب قنات و چاه و مجرا نشود.

تبصره - تشخیص حریم چاه و قنات و مجرا با کارشناسان وزارت نیرو است و در موارد نزاع، محاکم صالحه پس از کسب نظر از کارشناسان مزبور به موضوع رسیدگی خواهند کرد.

فصل سوم - آب‌های سطحی

حقابه و پروانه مصرف معقول

ماده ۱۸- وزارت کشاورزی می‌تواند مطابق ماده ۱۹ این قانون در صورت وجود ضرورت اجتماعی و به طور موقت نسبت به صدور پروانه مصرف معقول آب برای صاحبان حقابه‌های موجود اقدام نماید. بدون اینکه حق اینگونه حقابه‌داران از بین برود. تبصره ۱- حقابه عبارت از حق مصرف آبی است که در دفاتر جزء جمع قدیم یا اسناد مالکیت یا حکم دادگاه یا مدارک قانونی دیگر قبل از تصویب این قانون برای ملک یا مالک آن تعیین شده باشد.

تبصره ۲- مصرف معقول مقدار آبی است که تحت شرایط زمان و مکان و با توجه به احتیاجات مصرف‌کننده و رعایت احتیاجات عمومی و امکانات طبق مقررات این قانون تعیین خواهد شد.

ماده ۱۹- وزارت نیرو موظف است به منظور تعیین میزان مصرف معقول آب برای امور کشاورزی یا صنعتی یا مصارف شهری از منابع آب کشور برای اشخاص حقیقی یا حقوقی که در گذشته حقابه داشته‌اند و تبدیل آن به اجازه مصرف معقول هیأت‌های سه نفری در هر محل تعیین کند. این هیأت‌ها طبق آیین‌نامه‌ای که از طرف وزارت نیرو و وزارت کشاورزی تدوین می‌شود بر اساس اطلاعات لازم (از قبیل مقدار آب موجود و میزان سطح و نوع کشت و محل مصرف و انشعاب و کیفیت مصرف آب و معمول و عرف محل و سایر عوامل) نسبت به تعیین میزان آب مورد نیاز اقدام خواهد کرد و پروانه مصرف معقول حسب مورد به وسیله وزارتخانه‌های ذی‌ربط طبق نظر این هیأت صادر خواهد شد و معترض به رأی هیأت سه نفری اعتراض خود را به سازمان صادرکننده پروانه تسلیم می‌کند و سازمان مذکور اعتراض را به هیأت پنج نفری ارجاع می‌نماید رأی هیأت پنج نفری لازم‌الاجرا است و معترض می‌تواند به دادگاه‌های صالحه مراجعه نماید.

ماده ۲۰- ...

ماده ۳۴- آب‌بران موظف به پرداخت بهای آب مصرفی و یا عوارض آن براساس بندهای «الف» و «ب» مذکور در ماده ۳۳ این قانون می‌باشند و الا آب مصرف‌کننده‌ای که حاضر به پرداخت آب‌بها نگردیده است پس از مهلت معقولی که از طرف دولت به

مصرف‌کننده داده خواهد شد قطع می‌گردد و چنانچه مصرف‌کننده از پرداخت بدهی‌های معوقه خود بابت آب‌بها و یا عوارض استتکاف نماید دولت صورت بدهی مصرف‌کننده را جهت صدور اجرائیه به اداره ثبت محل ارسال خواهد کرد و اداره مکلف است بر طبق مقررات اجرای اسناد رسمی لازم‌الاجرا نسبت به صدور ورقه اجرائیه و وصول مطالبات از بدهکار اقدام کند.

تبصره - مهلت معقول برای قطع آب و شرایط اجازه استفاده مجدد از آب و سایر موضوعات مربوطه طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به وسیله وزارت نیرو پیشنهاد و به تصویب هیأت وزیران برسد.

ماده ۳۵- ...

ماده ۳۸- هرگاه استفاده‌کنندگان مشترک نهر یا جوی یا چاه یا قنات و امثال آن حاضر به تأمین هزینه آن نشوند هر یک از شرکا می‌توانند مطابق ماده ۵۹۴ قانون مدنی عمل نمایند.

ماده ۳۹- هر نهری که در زمین دیگری جریان داشته در صورت ثبوت اعراض ذی‌حق در محاکم قضایی حق مجرا از بین خواهد رفت.

ماده ۴۰- در مواردی که کانال‌ها یا انهار مورد استفاده از اشخاص مانع از عملیات عمرانی و یا بهره‌برداری صاحب زمین گردد. صاحب زمین می‌تواند به جای آن‌ها مجرای دیگری با تصویب وزارت نیرو به صورتی که سبب اتلاف آب و یا موجب اشکال در امر آبرسانی یا آبیاری نگردد به هزینه خود احداث کند.

ماده ۴۱- هرگاه آب‌بران نتوانند در مورد مسیر و یا طرز انشعاب آب از مجرای طبیعی یا کانال اصلی با یکدیگر توافق نمایند حسب مورد وزارت نیرو و وزارت کشاورزی می‌تواند با توجه به اینکه به حق دیگری لطمه‌ای نرسد مسیر یا انشعاب را تعیین کند.

ماده ۴۲- در مورد بهره‌برداری از آب‌های سطحی حل اختلاف حاصل در امر تقدم یا اولویت و نحوه میزان برداشت و تقسیم و مصرف آب و همچنین اختلافاتی که موجب تأخیر آبرسانی می‌شود ابتدا باید از طریق کدخدامنشی توسط سرآبیاران و میرآبان با همکاری شوراهای محلی در صورتی که وجود داشته باشد فیصله پذیرد و در صورت ادامه اختلاف به دادگاه صالح مراجعه می‌نماید.

فصل پنجم - جبران خسارات - تخلفات و جرایم و مقررات مختلفه

جبران خسارات

ماده ۴۳- ...

ماده ۴۴- در صورتی که در اثر اجرای طرح‌های عمرانی و صنعتی و توسعه کشاورزی و سدسازی و تأسیسات مربوطه یا در نتیجه استفاده از منابع آب‌های سطحی و زیرزمینی در ناحیه یا منطقه‌ای قنات و چاه‌ها و یا هر نوع تأسیسات بهره‌برداری از منابع آب متعلق به اشخاص تملک و یا خسارتی بر آن وارد شود و یا در اثر اجرای طرح‌های مذکور آب قنات و چاه‌ها و رودخانه‌ها و چشمه‌های متعلق به اشخاص حقیقی یا حقوقی و حقابه‌بران نقصان یافته و یا خشک شوند به ترتیب زیر برای جبران خسارت عمل خواهد شد:

الف - در مواردی که خسارت وارده نقصان آب بوده و جبران کسری آب امکان‌پذیر باشد، بدون پرداخت خسارت، دولت موظف به جبران کمبود آب خواهد بود.

ب - در مواردی که خسارت وارده ناشی از نقصان آب بوده و جبران کسری آب امکان‌پذیر نباشد خسارت وارده در صورت عدم توافق با مالک یا مالکین طبق رأی دادگاه صالحه پرداخت خواهد شد.

ج - در مواردی که خسارت وارده ناشی از خشک شدن آب قنات و چاه‌ها و چشمه‌ها بوده و تأمین آب مالکین قنات و چاه‌ها و چشمه‌ها از طرق دیگر امکان‌پذیر باشد آب مالکین تأسیسات فوق‌الذکر به حد مصرف معقول تأمین و خسارت ناشی از مسلوب‌المنفعه شدن قنات و چاه‌ها و چشمه‌ها در صورت عدم توافق با مالک یا مالکین طبق رأی دادگاه صالحه پرداخت خواهد شد.

د - در مواردی که خسارت وارده ناشی از تملک و یا خشک شدن آب قنات و چاه‌ها و چشمه‌ها بوده و تأمین آب مالکین این تأسیسات از طریق دیگر امکان‌پذیر نباشد خسارت مذکور در صورت عدم توافق با مالک یا مالکین طبق رأی دادگاه صالحه پرداخت خواهد شد.

ه - نسبت به چاه‌ها و قنات و سایر تأسیسات بهره‌برداری از منابع آب که طبق مقررات غیرمجاز تشخیص داده شود خسارتی پرداخت نخواهد شد.

و - در مورد اراضی که از منابع آب طرح‌های ملی در داخل و یا خارج محدوده طرح آبیاری می‌شود و خسارات آن‌ها طبق این قانون پرداخت شده است بهای آب مصرفی طبق مقررات و معیارهای وزارت نیرو مانند سایر مصرف‌کنندگان آب از طرف

مصرف‌کننده باید پرداخت شود.

ز - در مورد اراضی و تأسیسات کشاورزی اشخاص و کشاورزانی که از خارج محدوده طرح به داخل محدوده طرح جابجا می‌شوند طبق قوانین مربوط به واگذاری اراضی عمل خواهد شد.

ح - در صورتی که در اثر اجرای طرح خسارتی بدون لزوم تصرف و خرید به اشخاص وارد آید خسارات وارده در صورت عدم توافق طبق رأی دادگاه صالحه پرداخت خواهد شد.

تخلفات و جرایم

ماده ۴۵- اشخاص زیر علاوه بر اعاده وضع سابق و جبران خسارت وارده به ۱۰ تا ۵۰ ضربه شلاق و یا از ۱۵ روز تا سه ماه حبس تأدیبی بر حسب موارد جرم به نظر حاکم شرع محکوم می‌شوند:

الف - هرکس عمداً و بدون اجازه دریاچه و مقسمی را باز کند یا در تقسیم آب تغییری دهد یا دخالت غیرمجاز در وسایل اندازه‌گیری آب کند یا به نحوی از انحاء امر بهره‌برداری از تأسیسات آبی را مختل سازد.

ب - هرکس عمداً آبی را بدون حق یا اجازه مقامات مسئول به مجاری یا شبکه آبیاری متعلق به خود منتقل کند و یا موجب گردد که آب حق دیگری به او نرسد.

ج - هرکس عمداً به نحوی از انحاء به ضرر دیگری آبی را به هدر دهد.

د - هرکس آب حق دیگری را بدون مجوز قانونی تصرف کند.

ه - هرکس بدون رعایت مقررات این قانون به حفر چاه و یا قنات و یا بهره‌برداری از منابع آب مبادرت کند.

تبصره - در مورد بندهای «ب» و «ج» و «د» با گذشت شاکی خصوصی تعقیب موقوف می‌شود. ماده ۴۶- ...

لایحه قانونی فوق مشتمل بر پنجاه و دو ماده و بیست و هفت تبصره در جلسه روز پنج‌شنبه ۱۳۶۱/۱۱/۱۴ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله سوم) شورای نگهبان

شماره: ۷۵۹۱

تاریخ: ۶۱/۱۱/۱۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۲۴۷۵- ق مورخ ۶۱/۳/۲۰ و شماره ۲۹۴۱- ق مورخ

۶۱/۷/۱۷ و شماره ۳۶۰۱- ق مورخ ۶۱/۱۱/۱۸ و پیرو نامه‌های شماره ۴۷۴۳ مورخ ۶۱/۴/۳ و ۶۱/۸/۸؛ «طرح و توزیع عادلانه آب» مصوب جلسه ۶۱/۱۱/۱۴ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت. در مورد بند «ج» و بند «ز» ماده ۴۶ سابق (ماده ۴۴ جدید) نظر شورای نگهبان تأمین نشده است، مقتضی است در این مورد اصلاح لازم به عمل آید.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۳۸۵۵- ق

تاریخ: ۶۱/۱۲/۱۹

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۷۵۹۱ مورخ ۱۳۶۱/۱۱/۱۹ گزارش کمیسیون پست و تلگراف - نیرو در خصوص بند «ج» و بند «ز» طرح و توزیع عادلانه آب که در جلسه علنی روز دوشنبه ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

بند «ج» ماده ۴۴:

ج - در مواردی که خسارت وارده ناشی از خشک شدن یا مسلوب‌المنفعه شدن قنوات و چاه‌ها و چشمه‌ها بوده و تأمین آب تأسیسات فوق‌الذکر از طرق دیگر امکان‌پذیر باشد، مالک یا مالکین مذکور می‌توانند قیمت عادلانه آب خود و یا به میزان آن، آب دریافت نمایند و یا به اندازه مصرف معقول آب و قیمت بقیه آن را دریافت کنند. در هر صورت وزارت نیرو موظف به پرداخت خسارت ناشی از خشک شدن یا مسلوب‌المنفعه شدن تأسیسات مذکور می‌باشد.

در کلیه موارد بالا چنانچه اختلافی پیش آید طبق رأی دادگاه صالحه عمل خواهد شد. بند «ز» حذف شد. اصلاحیه فوق در جلسه روز دوشنبه شانزدهم اسفندماه یکهزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۳۰۱

تاریخ: ۶۱/۱۲/۲۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره‌های ۳۸۵۵- ق مورخ ۶۱/۱۲/۲۹ و ۳۶۰۱- ق مورخ ۶۱/۱۱/۱۸ و ۲۹۴۱- ق مورخ ۶۱/۷/۱۷ و ۲۴۷۵- ق مورخ ۶۱/۳/۲۰ و پیرو نامه‌های شماره ۷۵۹۱ مورخ ۶۱/۱۱/۱۹ و شماره ۶۱۰۱ مورخ ۶۱/۸/۸ و شماره ۴۷۴۳ مورخ ۶۱/۴/۳؛ «طرح توزیع عادلانه آب»^(۱) که با رفع ایرادات شورای نگهبان در جلسه ۶۱/۱۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۱۱۲ مورخ ۱۳۶۲/۲/۱.

مغایرت لایحه حدود و قصاص و مقررات آن با قانون اساسی و موازین شرع

شماره: ۲۷۱۶-ق

تاریخ: ۶۱/۵/۱۰

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۴۸۲۱ مورخ ۱۳۶۱/۴/۲۸^(۱) لایحه حدود و قصاص و مقررات آن در کمیسیون امور قضایی مورد بررسی مجدد واقع و با اصلاحاتی به تصویب رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه^(۲)

قصاص کیفری است که جانی به آن محکوم می‌شود و باید با جنایت او برابر باشد. قصاص دو قسم است: قصاص نفس و قصاص عضو.

۱. متن نامه و جواب آن به شرح ذیل می‌باشد:

شماره: ۲۸۴-ک ق

تاریخ: ۱۳۶۱/۴/۲۸

شورای محترم نگهبان

چون در لایحه قصاص مصوب این کمیسیون که برای آن شورای محترم ارسال شده مواردی اصلاحی هست که در آن مندرج نشده، دستور فرمایند لایحه بالا را برای تکمیل و اصلاح به کمیسیون قضایی مجلس شورای اسلامی ارسال نمایند.

سید محمد خامنه‌ای

رئیس کمیسیون امور قضایی

تاریخ: ۱۳۶۱/۴/۲۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه ۲۸۴-ک ق مورخ ۱۳۶۱/۴/۲۸ کمیسیون محترم امور قضایی مجلس شورای اسلامی، بدین وسیله عین نامه ۲۶۵۴-ق مورخ ۱۳۶۱/۴/۲۱ و ضمایم آن به پیوست اعاده می‌گردد تا پس از اصلاحات لازمه و تکمیل آن جهت اظهارنظر شورای نگهبان مجدداً ارسال گردد.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

۲. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد. برای آگاهی کامل از متن لایحه مزبور پس از تأیید نهایی ر.ک: روزنامه رسمی، شماره ۱۰۹۵۳ مورخ ۱۳۶۱/۷/۱۱.

قسم اول قصاص نفس و احکام آن در چند فصل بیان می شود.

فصل اول

ماده ۱- قتل نفس اگر عمدی باشد موجب قصاص است و ولی دم می تواند با اذن حاکم شرع قاتل را با رعایت شرایطی که خواهد آمد به قتل برساند.

ماده ۲- ...

(اکراه در قتل)

ماده ۵- هرگاه مرد مسلمانی عمداً زن مسلمانی را بکشد محکوم به قصاص است لیکن باید ولی زن قبل از قصاص قاتل نصف دیه مرد را به او بپردازند.

ماده ۶- ...

ماده ۱۶- پدر یا جد پدری که فرزند خود را بکشد فقط به پرداخت دیه قتل به ورثه مقتول و یک تا سه سال حبس یا بیست و پنج تا نود و نه ضربه شلاق محکوم می شود.

ماده ۱۷- ...

ماده ۲۲- قتل نفس در صورتی موجب قصاص است که مقتول شرعاً مستحق کشتن نباشد و اگر مستحق قتل باشد قاتل باید جرمی را که به استناد آن مقتول را کشته طبق موازین در دادگاه اثبات کند.

ماده ۲۳- ...

حدود و مقررات آن

فصل اول - حد زنا

ماده ۸۲- زنا عبارت است از جماع مرد با زنی که بر او حلال نیست گرچه در دبر باشد.

ماده ۸۳- ...

راه های ثبوت زنا در دادگاه

ماده ۸۶- هرگاه مرد یا زنی در چهار جلسه اقرار به زنا کند محکوم به حد زنا خواهد شد و اگر کمتر از چهار بار اقرار نماید به سه ماه تا ۲ سال حبس و پنجاه تا نود و نه ضربه شلاق محکوم می شود.

ماده ۸۷- ...

ماده ۹۳- در مواردی که زنا فقط موجب حد جلد باشد به شهادت دو مرد عادل و یا چهار زن عادل نیز ثابت می شود.

ماده ۹۴- ...

ماده ۱۲۱- حاکم شرع می‌تواند به علم خود در حق‌الله و حق‌الناس عمل کند و حد الهی را جاری نماید و در حق‌الله متوقف به درخواست کسی نیست ولی در حق‌الناس اجرای حد موقوف به درخواست صاحب حق می‌باشد.

ماده ۱۲۲- زنا در زمان‌های متبرکه چون اعیاد مذهبی و رمضان و جمعه و مکان‌های شریف چون مساجد علاوه بر حد به سی تا نود ضربه شلاق نیز محکوم می‌شود و مقدار آن را حاکم با توجه به زمان و مکان تعیین می‌کند.

ماده ۱۲۳- ...

فصل سوم - حد لواط

ماده ۱۴۴- هرگاه مرد بالغ و عاقل با نابالغی لواط کند فاعل کشته می‌شود و مفعول اگر مکره نباشد به سی ضربه شلاق محکوم می‌شود.

ماده ۱۴۵- هرگاه نابالغی نابالغ دیگر را وطی کند هر یک به سی ضربه شلاق محکوم می‌شوند مگر آنکه یکی از آنها اکراه شده باشد.

راه‌های ثبوت لواط در دادگاه

ماده ۱۴۶- ...

ماده ۱۴۸- اقرار کمتر از چهار بار موجب حد نیست و اقرارکننده به سه ماه تا دو سال حبس و پنجاه تا نود و نه ضربه شلاق محکوم می‌شود.

ماده ۱۴۹- ...

ماده ۱۵۲- حاکم شرع مجتهد می‌تواند طبق علم خود که از طرق متعارف حاصل شود، حکم کند.

ماده ۱۵۳- ...

ماده ۱۵۵- هرگاه دو مرد که با هم خویشاوندی نسبی نداشته باشند بدون ضرورت در زیر یک پوشش به طور برهنه قرار گیرند، هر دو به سه ماه تا یک سال حبس و به سی تا پنجاه ضربه شلاق محکوم می‌شوند.

ماده ۱۵۶- هرگاه کسی دیگری را از روی شهوت ببوسد، به ده تا پنجاه ضربه شلاق محکوم می‌شود.

ماده ۱۵۷- کسی که مرتکب تفخیز و نظایر آن یا لواط شده باشد اگر قبل از شهادت شهود توبه کند حد از او ساقط می‌شود و اگر بعد از شهادت توبه نماید حد از او ساقط نمی‌شود و اگر با اقرار ثابت شده باشد و توبه کند حاکم شرع می‌تواند عفو نماید.

ماده ۱۵۸- ...

قذف

ماده ۱۷۰- ...

ماده ۱۷۶- هرگاه کسی به شخصی مثلاً چنین گوید (زن قحبه) یا خواهر قحبه یا مادر قحبه نسبت به کسی که زنا را به او نسبت داد محکوم به حد قذف می‌شود و نسبت به مخاطب که او را به این دشنام اذیت کرده است به ده تا سی ضربه شلاق محکوم می‌شود.

ماده ۱۷۸- قذف در مواردی موجب حد می‌شود که قذف‌کننده بالغ و عاقل و مختار و دارای قصد باشد و قذف‌شونده نیز بالغ و عاقل و مسلمان و عقیف باشد پس اگر قذف‌کننده و یا قذف‌شونده فاقد یکی از اوصاف فوق باشد، حد ثابت نمی‌شود.

ماده ۱۷۹- هرگاه نابالغ ممیزی کسی را قذف کند به ده تا سی ضربه شلاق محکوم می‌شود و همچنین هرگاه بالغ و عاقلی شخص نابالغ یا غیرمسلمان را قذف کند به سی تا پنجاه ضربه شلاق محکوم می‌شود.

ماده ۱۸۰- ...

ماده ۱۸۱- هرگاه خویشاوندان یکدیگر را قذف کنند محکوم به حد می‌شوند. تبصره - اگر پدر یا جد پدری فرزندش را قذف کند به ده تا پنجاه ضربه شلاق محکوم می‌شود.

ماده ۱۸۲- ...

ماده ۱۹۰- هرگاه قذف‌کننده بعد از اجرای حد بگوید آنچه گفتم حق بود به ده تا سی ضربه شلاق محکوم می‌شود.

ماده ۱۹۱- ...

ماده ۱۹۴- هرگاه دو نفر یکدیگر را قذف کنند خواه قذف آن‌ها همانند و خواه مختلف باشد حد ساقط و هر یک به بیست تا پنجاه ضربه شلاق محکوم می‌شود.

ماده ۱۹۶- ...

لایحه فوق مشتمل بر یک صد و نود و شش ماده و بیست و هفت تبصره طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی در جلسه نهم تیرماه یکهزار و سیصد و شصت و یک کمیسیون امور قضایی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۴۹۳۳

تاریخ: ۱۳۶۱/۵/۳۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۲۷۱۶- ق مورخ ۶۱/۵/۱۰ و ۲۸۷- ک - ق مورخ ۶۱/۵/۲۸^(۱) و پیرو نامه شماره ۴۸۵۳ مورخ ۶۱/۵/۲۰ بدین وسیله اشعار می‌دارد؛ «لایحه حدود و قصاص و مقررات آن» مصوب جلسه ۶۱/۴/۹ کمیسیون امور قضایی مجلس شورای اسلامی و اصلاحیه‌های بعدی به شماره‌های فوق در شورای نگهبان مطرح و در جلسات متعدد مورد بحث و بررسی قرار گرفت. اینک نظر شورا به شرح ذیل اعلام می‌شود:

- الف - این مواد به علت تعیین مقدار تعزیر به تأیید اکثریت فقها نرسید: مواد ۱۶، ۸۶، ۱۲۲، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۸، ۱۵۵، ۱۵۶، ۱۷۹ و تبصره ماده ۱۸۱ و ماده ۱۹۰ و ماده ۱۹۴.
- ب - ماده ۲۲- استناد قاتل به جرم شرط نیست بلکه اگر بدون استناد هم غیر محقون‌الدم را کشته باشد و آن را اثبات نماید کافی است و ماده ۲۲ باید اصلاح شود.
- ج - ماده ۸۲- تعریف چون شامل وطی به شبهه می‌شود که زنا نیست ناقص می‌باشد.
- د - در ماده ۹۳ کلمه «و یا» غلط است و باید «با» باشد.
- ه - ماده ۱۲۱- چون برحسب نظر اکثریت اعضا باید طبق اصل ۱۶۶ قانون اساسی^(۲) حکم مستدل باشد باید اصلاح شود.
- و - ماده ۱۵۲- چون عمل به علم را مقید به قاضی مجتهد نموده است، به تأیید اکثریت فقها نرسید و باید به صورت مطلق اصلاح شود.

۱. متن نامه شماره ۲۸۷ ک - ق مورخ ۶۱/۵/۲۸ به شرح ذیل می‌باشد:

شورای محترم نگهبان

ماده یک لایحه قصاص که به صورت زیر در کمیسیون قضایی اصلاح شده و در نامه ارسالی مندرج نبود برای الحاق و بررسی ارسال می‌دارد. ضمناً مواد (۶ و ۲۳) آن لایحه نیز در آخرین جلسه کمیسیون حذف و عبارت زیر قبل از ماده ۵ به عنوان یک ماده اضافه گردیده است:

ماده یک، قتل عمد برابر این فصل موجب قصاص است و اولیای دم می‌توانند با اذن ولی مسلمین یا نماینده او قاتل را با رعایت شرایطی که خواهد آمد به قتل برسانند.

قبل از ماده ۵- هرگاه مسلمانی کشته شود قاتل قصاص می‌شود.

سید محمد خامنه‌ای

رئیس کمیسیون قضایی

۲. اصل یکصد و شصت و ششم: احکام دادگاه‌ها باید مستدل و مستند به مواد قانون و اصولی باشد که براساس آن حکم صادر شده است.

ز - ماده ۱۷۶- این ماده باید به صورتی مقید شود که گوینده قصد رمی به زنا داشته باشد هرچند در ماده ۱۷۸ «قصد» ذکر شده است ولی چون ممکن است سوء تفاهم شود اصلاح فرمائید و از جهت تعیین تعزیر نیز به تأیید اکثریت فقها نرسید.

محسن هادوی

قائم مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۸۳۲-ق

تاریخ: ۶۱/۶/۱۰

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۴۹۳۳ مورخ ۱۳۶۱/۵/۳۰ راجع به نظرات آن شورای محترم راجع به لایحه قصاص، اصلاحات کمیسیون امور قضایی مجلس شورای اسلامی در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی به پیوست ارسال می گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده ۱- ...

ماده ۱۶- پدر یا جد پدری که فرزند خود را بکشد فقط به پرداخت دیه قتل به ورثه مقتول محکوم و تعزیر می شود.

ماده ۱۷- ...

ماده ۸۶- هرگاه مرد یا زنی در چهار جلسه اقرار به زنا کند، محکوم به حد زنا خواهد شد و اگر کمتر از چهار بار اقرار نماید تعزیر می شود.

ماده ۸۷- ...

ماده ۱۲۲- زنا در زمان های متبرکه چون اعیاد مذهبی و رمضان و جمعه و مکان های شریف چون مساجد علاوه بر حد تعزیر می شود.

ماده ۱۲۳- ...

ماده ۱۴۴- هرگاه مرد بالغ و عاقل با نابالغی لواط کند فاعل کشته می شود و مفعول اگر مکره نباشد، تعزیر می شود.

ماده ۱۴۵- هرگاه نابالغی نابالغ دیگر را وطی کند تعزیر می‌شود مگر آنکه یکی از آنها اکراه شده باشد.

ماده ۱۴۶- ...

ماده ۱۴۸- اقرار کمتر از چهار بار موجب حد نیست و اقرارکننده تعزیر می‌شود.

ماده ۱۴۹- ...

ماده ۱۵۵- هرگاه دو مرد که با هم خویشاوندی نسبی نداشته باشند، بدون ضرورت در زیر یک پوشش به طور برهنه قرار گیرند، هر دو تعزیر می‌شوند.

ماده ۱۵۶- هرگاه کسی دیگری را از روی شهوت ببوسد، تعزیر می‌شود.

ماده ۱۵۷- ...

ماده ۱۷۹- هرگاه نابالغ ممیزی کسی را قذف کند به ده تا سی ضربه شلاق محکوم می‌شود و همچنین هرگاه بالغ و عاقلی شخص نابالغ یا غیرمسلمان را قذف کند، تعزیر می‌شود.

ماده ۱۸۰- ...

تبصره ماده ۱۸۱- اگر پدر یا جدپدری فرزندش را قذف کند تعزیر می‌شود.

ماده ۱۹۰- هرگاه قذف‌کننده بعد از اجرای حد بگوید آنچه گفتم حق بود، تعزیر می‌شود.

ماده ۱۹۱- ...

ماده ۱۹۴- هرگاه دو نفر یکدیگر را قذف کنند، خواه قذف آن‌ها همانند و خواه مختلف باشد، حد ساقط و هر یک تعزیر می‌شوند.

ماده ۱۹۵- ...

ماده ۸۲- زنا عبارت است از جماع مرد با زنی که بر او حلال نیست گرچه در دبر باشد در غیر موارد مشبیه.

ماده ۹۳- در مواردی که زنا فقط موجب حد جلد باشد، به شهادت دو مرد عادل با چهار زن عادل نیز ثابت می‌شود.

ماده ۱۲۱- حاکم شرع می‌تواند به علم خود در حق‌الله و حق‌الناس عمل کند و حد الهی را جاری نماید و لازم است مستند علم را ذکر کند و در حق‌الله متوقف به درخواست کسی نیست ولی در حق‌الناس اجرای حد موقوف به درخواست صاحب حق می‌باشد.

ماده ۱۵۲- حاکم شرع می‌تواند طبق علم خود که از طرق متعارف حاصل شود حکم کند.

ماده ۱۷۵- هرگاه کسی به قصد رمی به زنا به شخصی مثلاً چنین گوید (زن قحبه) یا خواهر قحبه یا مادر قحبه نسبت به کسی که زنا را به او نسبت داده محکوم به حد قذف می‌شود و نسبت به مخاطب که او را به این دشنام اذیت کرده است، تعزیر می‌شود. اصلاحات فوق نسبت به هفده ماده و یک تبصره در جلسه سوم شهریورماه یکهزار و سیصد و شصت و یک کمیسیون امور قضایی طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۵۰۳۸

تاریخ: ۶۱/۶/۱۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۸۳۲- ق مورخ ۶۱/۶/۱۰؛ «اصلاحیه لایحه حدود و قصاص»^(۱) مصوب جلسه ۶۱/۶/۳ کمیسیون امور قضایی مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و با توجه به رفع ایرادات شورای نگهبان مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۹۵۳ مورخ ۱۳۶۱/۷/۱۱.

مغایرت لایحه راجع به جمع‌آوری و فروش کالای متروکه، قاچاق ضبطی قطعیت‌یافته و کالای قاچاق بلاصاحب و صاحب متواری با موازین شرع و قانون اساسی

شماره: ۲۶۷۹-ق

تاریخ: ۶۱/۴/۲۳

شورای محترم نگهبان

لایحه راجع به جمع‌آوری و فروش کالای متروکه، قاچاق، ضبطی قطعیت‌یافته و کالای قاچاق بلاصاحب و صاحب متواری در جلسه روز یکشنبه ۶۱/۴/۲۷ مجلس شورای اسلامی مطرح خواهد شد.

خواهشمند است ساعت ۹ صبح روز مزبور در جلسه علنی حضور به هم رسانید.^(۱)

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه^(۲)

ماده واحده - به منظور تمرکز امور فروش کالای متروکه، ضبطی و قاچاق قطعیت‌یافته و واریز وجوه مربوط به خزانه دولت، دولت مکلف است نسبت به تعیین هیأتی از نمایندگان نخست‌وزیر، وزارت امور اقتصادی و دارایی و جهاد سازندگی و وزارت بازرگانی و دادستانی کل کشور تحت نظارت وزارت امور اقتصادی و دارایی اقدام و نسبت به جمع‌آوری و فروش کالای متروکه دولتی و غیردولتی ضبطی و قاچاق قطعیت‌یافته و کالای قاچاق بلاصاحب و صاحب متواری موضوع ماده ۵۳ قانون اصلاحی قانون مجازات مرتکبین قاچاق بر اساس آیین‌نامه‌ای که به تصویب هیأت دولت خواهد رسید، اقدام نماید. کلیه قوانین مغایر آن از جمله آیین‌نامه اجرایی ۸۴۳۱۰ مصوب ۵۸/۱۲/۱۸ شورای انقلاب کلاً لغو می‌گردد.

۱. دعوت مجلس شورای اسلامی از اعضای شورای نگهبان طبق اصل نودوهفتم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، صفحه ۴۰).

۲. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۴۸۰۶

تاریخ: ۶۱/۴/۲۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۶۷۹- ق مورخ ۶۱/۴/۲۳ «ماده واحده راجع به جمع‌آوری و فروش کالای متروکه و قاچاق و ضبطی قطعیت‌یافته و کالای قاچاق بلاصاحب و صاحب متواری» که در جلسه مورخ ۶۱/۴/۲۷ مجلس شورای اسلامی با حضور اعضای شورای نگهبان با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت.

اطلاق ماده واحده در مورد واریز وجوه مربوط به فروش کالاهای غیردولتی به خزانه دولت از نظر انطباق با موازین شرعی به تأیید اکثریت فقها شورای نگهبان نرسید. همچنین جمله اخیر ماده واحده که مقرر می‌دارد کلیه قوانین مغایر آن از جمله آیین‌نامه اجرایی... الخ اگر منظور از کلمه آن آیین‌نامه مصوب هیأت دولت باشد به ترتیبی که کلیه قوانین مغایر آیین‌نامه مصوبه ملغی گردد، به نظر اکثریت اعضای شورای نگهبان مغایر قانون اساسی شناخته شد. سایر قسمت‌ها و تبصره‌های ماده واحده مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۳۵۴۱- ق

تاریخ: ۶۱/۱۱/۱۴

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۴۸۰۶ مورخ ۱۳۶۱/۴/۲۸ لایحه شماره ۱۶۳۴ مورخ ۱۳۶۱/۲/۲ دولت در خصوص جمع‌آوری و فروش کالای متروکه، قاچاق و ضبطی قطعیت‌یافته و کالای قاچاق بلاصاحب و صاحب متواری که در جلسه علنی روز دوشنبه ۱۳۶۱/۱۱/۱۱ مجلس شورای اسلامی با حضور نماینده آن شورای محترم با اصلاح به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - به منظور تمرکز امور فروش کالای متروکه، ضبطی و قاچاق قطعیت یافته و واریز وجوه به خزانه دولت، دولت مکلف است نسبت به تعیین هیأتی از نمایندگان نخست‌وزیر، وزارت امور اقتصادی و دارایی و جهادسازندگی و وزارت بازرگانی و دادستانی کل کشور تحت نظارت وزارت امور اقتصادی و دارایی اقدام و نسبت به جمع‌آوری و فروش کالای متروکه دولتی و غیردولتی ضبطی و قاچاق قطعیت یافته و کالای قاچاق بلاصاحب و صاحب متواری موضوع ماده ۵۳ قانون اصلاحی قانون مجازات مرتکبین قاچاق بر اساس آیین‌نامه‌ای که به تصویب هیأت دولت خواهد رسید، اقدام نماید. کلیه قوانین و مقررات مغایر این قانون از جمله آیین‌نامه اجرایی ۸۴۳۱۰ مصوب ۵۸/۱۲/۱۸ شورای انقلاب کلاً لغو می‌گردد.

تبصره ۱- دولت موظف به تعیین هیأتی جهت رسیدگی و حسابرسی به نحوه تحویل، توزیع و فروش کالای موصوف توسط کمیته موضوع مصوبه شماره ۸۴۳۱۰ مورخ ۵۸/۱۲/۱۸ شورای انقلاب اسلامی می‌باشد. گزارش حسابرسی هیأت مزبور ظرف چهار ماه باید تقدیم مجلس شورای اسلامی می‌گردد.

تبصره ۲- نهادهای انقلابی، وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی، مراکز خدمات عمومی و تعاونی‌ها به ترتیب ذکر شده در امر خرید کالاهای موضوع این لایحه اولویت دارند.

تبصره ۳- نماینده دادستانی کل کشور تنها به عنوان ناظر در امور محوله و فروش کالاهای فوق‌الذکر در این کمیته عضویت دارد.

تبصره ۴- تصمیم نهایی درباره فروش کالاهای غیردولتی مذکور در ماده واحده باید مستند به حکم حاکم شرع باشد.

تبصره ۵- واریز وجوه مربوط به فروش کالاهای متروکه غیردولتی، قاچاق بلاصاحب و صاحب متواری بعد از نگهداشتن آن وجوه حداکثر به مدت ۲ سال در صندوق امانات، به خزانه دولت منوط به حکم حاکم شرع خواهد بود.

تبصره ۶- آیین‌نامه اجرایی این قانون با پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت دولت خواهد رسید.

لایحه قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و شش تبصره در جلسه روز دوشنبه یازدهم بهمن‌ماه یکهزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۷۵۰۴

تاریخ: ۶۱/۱۱/۱۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۲۶۷۹- ق مورخ ۶۱/۴/۲۳ و شماره ۳۴۵۱- ق مورخ ۶۱/۱۱/۱۴ و پیرو نامه شماره ۴۸۰۶ مورخ ۶۱/۴/۲۸؛ «لایحه جمع‌آوری و فروش کالای متروکه، قاچاق و ضبطی قطعیت‌یافته و کالای قاچاق بلاصاحب و صاحب متواری»^(۱) مصوب جلسه ۶۱/۱۱/۱۱ مجلس شورای اسلامی (با حضور نماینده شورای نگهبان و با اصلاحاتی به تصویب رسیده است) در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و با اکثریت آرا مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۰۸۴ مورخ ۱۳۶۴/۱۲/۲۱.

مغایرت لایحه راجع به قصاص با موازین شرع و قانون اساسی

شماره: ۲۸۳۳-ق

تاریخ: ۶۱/۶/۱۰

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۱۳۷۶۴ مورخ ۱۳۶۱/۲/۲۱ دولت در خصوص قصاص از مواد ۲۰۰ الی ۲۲۸ که بنابر تصمیم مجلس شورای اسلامی در جلسه ۱۳۶۱/۴/۲۰ تصویب آن طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به کمیسیون امور قضایی تفویض شده بود تا پس از تصویب برای مدت پنج سال به صورت آزمایشی به مرحله اجرا درآید، در جلسه روز سه‌شنبه مورخ ۱۳۶۱/۶/۲ با اصلاحاتی در عنوان متن به تصویب کمیسیون مذکور رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه^(۱)

ماده ۱۹۸- محارب هر فرد یا گروهی است که با دست بردن به سلاح به قصد فساد موجب ترس و سلب آزادی و امنیت مردم شود.
تبصره ۱- میان سلاح سرد و سلاح گرم فرقی نیست.
تبصره ۲- کسی که به روی مردم سلاح بکشد ولی در اثر ناتوانی موجب هراس هیچ فردی نشود، محارب نیست.
تبصره ۳- کسی که سلاح خود را به سوی یک یا چند نفر مخصوصی بکشد و جنبه عمومی نداشته باشد، محارب نیست.
تبصره ۴- هر فردی یا گروهی که برای مبارزه با محاربان و از بین بردن فساد در زمین دست به اسلحه برند محارب نیستند.
ماده ۱۹۹- سارق مسلح و قطاع‌الطریق هرگاه با اسلحه امنیت مردم و جاده را به هم بزند

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد.

و رعب و وحشت ایجاد کند، محارب است.

ماده ۲۰۰- هر گروه یا جمعیتی متشکل که در برابر حکومت اسلامی اعلان جنگ مسلحانه کند، تمام افراد و هوادارانی که موضع آن گروه یا جمعیت را می‌دانند و به نحوی در پیشبرد اهداف سازمان فعالیت و تلاش دارند محاربند اگرچه در شاخه نظامی شرکت نداشته باشند.

تبصره - جبهه متحدی که از گروه‌ها و اشخاص مختلف تشکیل شود، در حکم یک واحد است.

ماده ۲۰۱- هر فرد یا گروهی که با توجه و آگاهی دست به عملی زند که سلامت نظام جامعه اسلامی را در قسمتی از زمین به خطر اندازند، «مفسد فی الارض» است.

ماده ۲۰۲- هر فرد یا گروه که طرح براندازی حکومت اسلامی را بریزد تا بدست خود یا دیگران به مرحله اجرا درآید «محارب» و «مفسد فی الارض» است.

ماده ۲۰۳- ...

ماده ۲۱۸- سرقت در صورتی باعث حد می‌شود که با خصوصیات زیر انجام شود:

۱- به صورت مخفیانه انجام گیرد.

۲- در سال قحطی نباشد.

ماده ۲۱۹- ...

ماده ۲۲۱- حد سرقت در مرتبه اول قطع چهار انگشت متصل دست راست سارق از بیخ و انگشت شست و کف دست او باقی می‌ماند و در مرتبه دوم قطع پای چپ سارق از زیر برآمدگی به نحوی که نصف و مقدار کمی از محل مسح وی باقی بماند و در مرتبه سوم محکوم به حبس ابد غیرقابل عفو و خرید می‌شود و در مرتبه چهارم اگرچه در زندان دزدی کند حدش اعدام است.

تبصره ۱- سرقت‌های متعدد تا هنگامی که حد جاری نشده حکم یک‌بار سرقت را دارد.

تبصره ۲- هرگاه انگشتان دست سارق بریده شود و پس از اجرای این حد، سرقت دیگری که قبل از اجرای حد مرتکب شده از او ثابت گردد پای چپش بریده می‌شود.

لایحه فوق مشتمل بر بیست و چهار ماده (از ماده ۱۹۸ تا ۲۲۱) و بیست تبصره طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی در جلسه روز سه‌شنبه دوم شهریورماه یکهزار و سیصد و شصت و یک کمیسیون امور قضایی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۵۰۹۷
تاریخ: ۶۱/۶/۱۳

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه ۲۸۳۳- ق مورخ ۶۱/۶/۱۰؛ «لایحه راجع به قصاص» از مواد ۱۹۸ الی ۲۲۱ مشتمل بر بیست و چهار ماده و بیست تبصره که طبق اصل ۸۵ قانون اساسی در جلسه روز سه‌شنبه دوم شهریور یکهزار و سیصد و شصت و یک کمیسیون امور قضایی به تصویب رسیده است در شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت مواد مذکور از نظر قانون اساسی به نظر اکثریت اعضا مغایر قانون اساسی شناخته نشد ولی طبق نظر اکثریت فقهای شورای نگهبان موادی که ذیلاً آورده می‌شود بایستی به شرح ذیل اصلاح شود:

۱- ماده ۱۹۸، «هرکس که برای ایجاد رعب و هراس و سلب آزادی و امنیت مردم دست به اسلحه ببرد محارب می‌باشد.»

۲- ماده ۲۰۰، «هر گروه یا جمعیتی متشکل که در برابر حکومت اسلامی قیام مسلحانه کند تمام افراد و هوادارانی که موضع آن گروه یا جمعیت را می‌دانند و به نحوی در پیشبرد اهداف سازمان فعالیت و تلاش مؤثر دارند محاربند اگرچه در شاخه نظامی شرکت نداشته باشند.»

۳- ماده ۲۰۱ حذف شود و مصادیق لازم را به عنوان موادی صریحاً ذکر نمایند از قبیل تشکیل مراکز فساد و عشرتکده و امثال آن از تهیه و فروش مواد مخدر در حد زیاد که موجب فساد جامعه شود.

۴- ماده ۲۰۲، «هر فرد یا گروه که طرح براندازی حکومت اسلامی را بریزد و برای این منظور اسلحه و مواد منفجره تهیه کند و نیز کسانی که با آگاهی و اختیار وسایل و اسباب کار و سلاح در اختیار آن‌ها بگذارند محارب و مفسد فی الارض می‌باشند.»

۵- ذیل ماده ۲۱۸ تبصره‌ای به این شرح اضافه شود، «در صورت عدم وجود یکی از شرایط مذکور سارق به شرحی که در قانون مجازات اسلامی خواهد آمد تعزیر می‌شود.»

۶- ماده ۲۲۱، «حد سرقت در مرتبه اول قطع چهار انگشت متصل دست راست سارق از بین است و انگشت شست و کف دست او باقی می‌ماند و در مرتبه دوم قطع پای چپ سارق از برآمدگی است به نحوی که نصف قدم و مقدار کمی از محل مسح وی باقی بماند و در مرتبه سوم سارق محکوم به حبس ابد غیرقابل عفو و خرید می‌شود و در مرتبه چهارم، اگر چه در زندان دزدی کند حدش اعدام است.»

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه اول کمیسیون امور قضایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۸۸۷-ق

تاریخ: ۶۱/۶/۲۰

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۵۰۹۷ مورخ ۱۳۶۱/۶/۱۳ و پیرو نامه شماره ۲۸۳۳-ق مورخ ۶۱/۶/۱۰؛ اصلاحات کمیسیون امور قضایی مجلس شورای اسلامی راجع به لایحه قصاص که با حضور نماینده آن شورای محترم صورت گرفته است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهارنظر به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

- ۱- ماده ۱۹۸- هرکس که برای ایجاد رعب و هراس و سلب آزادی و امنیت مردم دست به اسلحه ببرد محارب می‌باشد.
- ۲- ماده ۲۰۰- هر گروه یا جمعیتی متشکل که در برابر حکومت اسلامی قیام مسلحانه کند تمام افراد و هوادارانی که موضع آن گروه یا جمعیت را می‌دانند و به نحوی در پیشبرد اهداف سازمان فعالیت و تلاش مؤثر دارند محاربند اگر چه در شاخه نظامی شرکت نداشته باشند.
- ۳- ماده ۲۰۱- هرکس با توجه و آگاهی کوشش و سعی کند که نسل و اقتصاد جامعه را به خطر بیندازد مفسد فی الارض است.
- ۴- ماده ۲۰۲- هر فرد یا گروه که طرح براندازی حکومت اسلامی را بریزد و برای این منظور اسلحه و مواد منفجره تهیه کند و نیز کسانی که با آگاهی و اختیار وسایل و اسباب کار و سلاح در اختیار آن‌ها بگذارند محارب و مفسد فی الارض می‌باشند.
- ۵- ذیل ماده ۲۱۸ تبصره‌ای به این شرح اضافه شود در صورت عدم فقدان یکی از شرایط مذکور سارق به شرحی که در مبحث مربوطه خواهد آمد تعزیر می‌شود.
- ۶- ماده ۲۲۱- حد سرقت در مرتبه اول قطع چهار انگشت دست راست سارق است از انتهای آن به طوری که انگشت شست و کف دست او باقی بماند و در مرتبه دوم قطع پای چپ سارق از پایین برآمدگی است به نحوی که نصف قدم و مقداری از محل

مسح وی باقی بماند و در مرتبه سوم سارق محکوم به حبس ابد غیرقابل عفو و خرید می‌شود و در مرتبه چهارم، اگرچه در زندان دزدی کند حدش اعدام است. اصلاحیه فوق مشتمل بر شش مورد از لایحه قصاص در جلسه ۱۳۶۱/۶/۱۵ طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به تصویب کمیسیون امور قضایی مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۵۲۷۸

تاریخ: ۶۱/۶/۳۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۸۸۷- ق مورخ ۶۱/۶/۲۰؛ اصلاحات کمیسیون امور قضایی مجلس شورای اسلامی راجع به «لایحه قصاص» در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- چون ماده ۲۰۱ قابل انطباق به اموری است که منظور نمی‌باشد به نظر اکثریت اعضای شورا مغایر قانون اساسی شناخته شد و بایستی این ماده حذف و یا موارد آن به طور مشخص تعیین گردد.

۲- تبصره ذیل ماده ۲۱۹^(۱) به علت اشتباه در تحریر و ذکر جمله «عدم فقدان» از مفهوم خود دور شده بایستی اصلاح شود.

۳- در ماده ۲۲۱ قید «غیرقابل عفو» در مجازات سارق به تأیید اکثریت آقایان فقها نرسید. سایر موارد مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۳۰۰۴- ق

تاریخ: ۶۱/۸/۱

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۵۲۷۸ مورخ ۱۳۶۱/۶/۳۰ و پیرو نامه شماره ۲۸۸۷- ق مورخ ۱۳۶۱/۶/۲۰ با ایفاد فتوکپی گزارش کمیسیون امور قضایی، اصلاحات کمیسیون مذکور

۱. در متن مصوبه مجلس، «ذیل ماده ۲۱۸» می‌باشد که در نظریه شورا به اشتباه «ذیل ماده ۲۱۹» درج شده است.

راجع به لایحه قصاص که طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی در جلسه روز سه‌شنبه ۱۳۶۱/۷/۲۰ با حضور اعضای محترم شورای نگهبان به عمل آمده به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

۱- ماده ۲۰۱ حذف شد.

۲- در تبصره ماده ۲۱۸ کلمه «عدم» حذف و تبصره به صورت زیر اصلاح شد:
تبصره ماده ۲۱۸- «در صورت فقدان یکی از شرایط مذکور سارق به شرحی که در مبحث مربوط خواهد آمد تعزیر می‌شود».

۳- در ماده ۲۲۱ قید عبارت «غیرقابل عفو و خرید» حذف و ماده به صورت زیر اصلاح شد:
«ماده ۲۲۱- حد سرقت در مرتبه اول قطع چهار انگشت دست راست سارق است از انتهای آن به طوری که انگشت شست و کف دست او باقی بماند و در مرتبه دوم قطع پای چپ سارق از پایین برآمدگی است به نحوی که نصف قدم و مقداری از محل مسح وی باقی بماند و در مرتبه سوم سارق محکوم به حبس ابد می‌شود و در مرتبه چهارم اگر چه در زندان دزدی کند، حدش اعدام است».

اصلاحات فوق در جلسه روز سه‌شنبه بیستم مهرماه یکهزار و سیصد و شصت و یک کمیسیون امور قضایی به عمل آمده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۶۰۲۵

تاریخ: ۶۱/۸/۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۳۰۰۴- ق مورخ ۶۱/۸/۱^(۱)؛ اصلاحات «لایحه قصاص» مصوب ۶۱/۷/۲۰ کمیسیون امور قضایی مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۹۸۷ مورخ ۱۳۶۱/۸/۲۴.

مغایرت اساسنامه سپاه پاسداران با قانون اساسی و شرع

شماره: ۲۳۶۲-ق

تاریخ: ۶۱/۸/۱

شورای محترم نگهبان

اساسنامه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی که در جلسه روز ۱۳۶۱/۲/۱۴ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است. در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن اساسنامه^(۱)

ماده ۱- سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نهادی است تحت فرماندهی عالی ولایت فقیه که هدف آن نگهداری از انقلاب اسلامی ایران و دستاوردهای آن و کوشش مستمر در راه تحقق آرمان‌های الهی و گسترش حاکمیت قانون خدا در جهان طبق قوانین جمهوری اسلامی ایران و تقویت کامل بنیه دفاعی جمهوری اسلامی از طریق همکاری با سایر نیروهای مسلح و آموزش نظامی و سازماندهی نیروهای مردمی می‌باشد.

ماده ۲- ...

ماده ۱۰- مشارکت در عملیات امدادی به هنگام بروز بلایا و حوادث و انجام خدمات امدادی، آموزشی، تولید و جهادسازندگی با هماهنگی مراجع ذی‌ربط و رعایت کامل موازین عدل اسلامی در زمان صلح، در حدی که به تشخیص شورای عالی سپاه آمادگی رزمی لازم را برای انجام مأموریت‌های خود از دست ندهد.

ماده ۱۱- همکاری در زمینه فعالیت‌های فرهنگی و تبلیغی بر مبنای رهنمودهای ولایت فقیه با روحانیت حوزه‌های علمیه و نهادهای قانونی، فرهنگی و تبلیغی کشور.

ماده ۱۲- ...

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد. برای آگاهی کامل از متن اساسنامه پس از تأیید نهایی ر.ک: روزنامه رسمی، شماره ۱۰۹۵۳ مورخ ۱۳۶۱/۷/۱۱.

ماده ۱۸- وزیر سپاه پاسداران موظف است با همکاری سازمان امور اداری و استخدامی کل کشور در حدود این اساسنامه طرح تشکیلات وزارت سپاه را تهیه و به تصویب هیأت وزیران برساند.

تبصره - بودجه این وزارتخانه از ردیف (۱۱۲۰۰۰) سپاه پاسداران تأمین می‌گردد.

ماده ۱۹- مدیریت عالی عقیدتی سیاسی (نماینده رهبری) مسئول آموزش‌های عقیدتی و سیاسی، تبلیغات و انتشارات و نیز نظارت بر کلیه امور سپاه می‌باشد که برای انجام این مسئولیت‌ها واحدهایی به شرح زیر تشکیل می‌گردد.

الف - واحد آموزش عقیدتی سیاسی مسئول تعیین محتوای آموزش‌های عقیدتی سیاسی اعضای سپاه و بسیج و برنامه‌ریزی و اجرای آموزش‌های فوق و تربیت و جذب مربی می‌باشد.

ب - واحد تبلیغات و انتشارات مسئول کلیه تبلیغات و انتشاراتی است که به نام سپاه از طریق وسایل ارتباط جمعی (به صورت کتاب، جزوه، مجله، نشریه، بیانیه، تحلیل و برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی) نشر و پخش می‌گردد.

تبصره ۱- مدیریت عالی عقیدتی سیاسی به وسیله مقام رهبری از بین روحانیون متعهد تعیین می‌گردد.

تبصره ۲- مدیریت عالی عقیدتی سیاسی در رده‌های پایین‌تر، نمایندگانی از روحانیون ذی‌صلاح تعیین خواهد نمود که علاوه بر نظارت بر رده مربوطه مسئولین واحدهای آموزش عقیدتی و سیاسی و تبلیغات و انتشارات زیرنظر آن انجام وظیفه می‌نمایند.

تبصره ۳- نماینده رهبری از طریق نمایندگان خود در رده‌های مختلف بر کلیه امور سپاه نظارت نموده گزارشات نوبه‌ای را تهیه و به مقام رهبری تقدیم می‌نماید.

تبصره ۴- نماینده رهبری در سپاه با همکاری نمایندگان رهبری در دیگر نیروهای مسلح در جهت ایجاد هماهنگی و رابطه برادرانه بین کلیه نیروهای مسلح اقدام می‌نماید.

تبصره ۵- نماینده رهبری بر تصمیمات فرماندهان و مصوبات شورای عالی سپاه از نظر انطباق آن‌ها با موازین شرع نظارت خواهند نمود و در صورتی که هر دستور یا مصوبه را مغایر با موازین شرعی تشخیص دهد، بلااعتبار خواهد بود.

ماده ۲۰- ...

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۴۵۹۴

تاریخ: ۶۱/۳/۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۳۶۲- ق مورخ ۶۱/۸/۱؛ «اساسنامه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی» مصوب جلسه ۶۱/۲/۱۴ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و طی جلسات متعدد مورد بحث و بررسی قرار گرفت که نظر اکثریت اعضای شورا به شرح ذیل است:

۱- در ماده یک اطلاق جمله «و جهاد در راه خدا و گسترش حاکمیت قانون خدا در جهان طبق قوانین جمهوری اسلامی ایران که شامل هجوم و حمله ابتدایی به ملل غیرمتحارب می‌شود»، با اصل ۱۵۰ قانون اساسی^(۱) که هدف بقای سپاه را معین کرده و با اصل ۱۵۴^(۲) که دخالت در امور داخلی ملت‌های دیگر را ممنوع کرده است، مغایر شناخته شد.

۲- ماده ۱۰ چون مربوط به وظایف اجرایی است که دولت عهده‌دار آن است و باید مستقیماً به وسیله دولت انجام بگیرد، از این جهت که مشارکت سپاه را در امور مذکوره به درخواست دولت و مسئولین مربوط قرار نداده است با اصل ۶۰ و ۱۵۰ نیز مغایر می‌باشد.

۳- همچنین ماده ۱۱ با اصل ۱۵۰ قانون اساسی که هدف ابقای سپاه را معین نموده است مغایر است.

۴- موارد مربوط به نماینده رهبری با اصل ۱۱۰ مغایرت دارد. بدیهی است مقام رهبری بر حسب اختیارات ولایت می‌تواند در هر یک از سازمان‌ها و نهادها که لازم بداند نماینده‌ای را با اختیاراتی تعیین نماید. اما صلاحیت قوه مقننه برای قانون‌گذاری در چهارچوب قانون اساسی می‌باشد و تعیین نماینده رهبری به موجب قانون در نهادها و سازمان‌ها با اصل ۶۰ و اصل ۱۱۰ قانون اساسی که وظایف رهبری را صریحاً معین کرده است، مغایر می‌باشد.

۵- در ماده ۲۰ تعیین شورا به منظور تأمین موارد مذکور را این ماده با اصل ۱۱۰ قانون اساسی که نصب فرمانده سپاه را با مقام فرماندهی کل نیروهای مسلح (رهبر) قرار داده است، به علت تحدید و تقیید اختیارات فرماندهی مغایر است و با ضوابط شرعی در ولایت فقیه نیز به اکثریت

۱. اصل یکصد و پنجاهم: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی که در نخستین روزهای پیروزی این انقلاب تشکیل شد، برای ادامه نقش خود در نگهبانی از انقلاب و دستاوردهای آن پا برجا می‌ماند. حدود وظایف و قلمرو مسئولیت این سپاه در رابطه با وظایف و قلمرو مسئولیت نیروهای مسلح دیگر با تأکید بر همکاری و هماهنگی برادرانه میان آن‌ها به وسیله قانون تعیین می‌شود.

۲. اصل یکصد و پنجاه و چهارم: جمهوری اسلامی ایران سعادت انسان در کل جامعه بشری را آرمان خود می‌داند و استقلال و آزادی و حکومت حق و عدل را حق همه مردم جهان می‌شناسد. بنابراین در عین خودداری کامل از هرگونه دخالت در امور داخلی ملت‌های دیگر، از مبارزه حق‌طلبانه مستضعفین در برابر مستکبرین در هر نقطه از جهان حمایت می‌کند.

آرای فقها مغایر شناخته شد و بنابراین باید سایر مواد که با این ماده مربوط است اصلاح شود.

محسن هادوی
قائم مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۸۳۰-ق

تاریخ: ۶۱/۶/۱۰

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۴۵۹۴ مورخ ۱۳۶۱/۳/۴ اساسنامه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۳۶۱/۶/۷ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

اکبر هاشمی
رئیس مجلس شورای اسلامی

متن اساسنامه

ماده ۱- سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نهادی است تحت فرماندهی عالی مقام رهبری که هدف آن نگهبانی از انقلاب اسلامی ایران و دستاوردهای آن و کوشش مستمر در راه تحقق آرمان های الهی و گسترش حاکمیت قانون خدا طبق قوانین جمهوری اسلامی ایران و تقویت کامل بنیه دفاعی جمهوری اسلامی از طریق همکاری با سایر نیروهای مسلح و آموزش نظامی و سازماندهی نیروهای مردمی می باشد.

ماده ۲- ...

ماده ۱۱- انجام فعالیت های فرهنگی و تبلیغی بر مبنای رهنمودهای ولایت فقیه با هماهنگی نهادهای قانونی فرهنگی و تبلیغی کشور.

ماده ۱۲- ...

ماده ۱۷- وزیر سپاه پاسداران موظف است با همکاری سازمان امور اداری و استخدامی کل کشور در حدود این اساسنامه طرح تشکیلات وزارت سپاه را تهیه و به تصویب هیأت وزیران برساند.

تبصره - بودجه این وزارتخانه از ردیف (۱۱۲۰۰۰) سپاه پاسداران تأمین می گردد.

ماده ۱۸- شورای عالی سپاه - به منظور ایجاد هماهنگی بین حوزه‌های فرماندهی و وزارتی و تنظیم و تصویب خط‌مشی و طرح و برنامه‌ها و شرح وظایف قسمت‌ها و دستورالعمل‌ها در حوزه فرماندهی در حدود اساسنامه شورایی مرکب از مسئولین زیر به نام شورای عالی سپاه تشکیل می‌گردد. مصوبات این شورا باید به اطلاع مقام رهبری یا نماینده‌ای که در سپاه تعیین نماید برسد و در صورتی که به وسیله مقام رهبری یا نماینده ایشان نقض نشود، لازم‌الاجرا خواهد بود.

الف - فرمانده کل.

ب - وزیر سپاه.

ج - رئیس ستاد مرکزی.

د - مسئول واحد بسیج مستضعفین.

ه - مسئول واحد اطلاعات.

و - مسئول واحد طرح و عملیات.

ز - مسئول واحد امور پرسنلی.

ح - مسئول واحد تدارکات و لجستیک.

ط - مسئول واحد تبلیغات و انتشارات.

ی - مسئول واحد آموزش نظامی.

ک - نماینده رهبری (در صورت وجود)

ماده ۲۰- ...

اساسنامه فوق مشتمل بر پنجاه ماده و شانزده تبصره در جلسه روز یکشنبه هفتم شهریورماه یکهزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۵۰۳۶

تاریخ: ۶۱/۶/۱۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۸۳۰- ق مورخ ۶۱/۶/۱۰؛ «اساسنامه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی» که پس از رفع ایرادات وارده توسط شورای نگهبان در جلسه ۶۱/۶/۷ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است، در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و اصلاحاتی که بر اساس تذکرات شورای نگهبان در اساسنامه شده

است به اکثریت آرای اعضای مورد تأیید قرار گرفت. فقط مورد ماده ۱۱ اصلاحی که انجام شده نظر شورا را تأمین نمی‌کند، به نظر می‌رسد که برای عدم مغایرت ماده مذکور با اصل ۱۵۰ قانون اساسی ماده مذکور حذف شود.

لطف‌الله صافی
دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۹۱۴-ق
تاریخ: ۶۱/۷/۱۳

شورای محترم نگهبان

پیرو مراسله شماره ۲۸۳۰-ق مورخ ۱۳۶۱/۶/۱۰ و فتوکپی اساسنامه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی که به ریاست محترم جمهوری ابلاغ شده است، به اطلاع می‌رساند. عبارت «مسئول واحد آموزش نظامی» در بند «ی» ماده ۱۸ اساسنامه به «مسئول واحد آموزش عقیدتی سیاسی» اصلاح شد و «-» حد فاصل بین آموزش عقیدتی سیاسی مذکور در سطر اول ماده ۱۵ نیز زائد است. اصلاحیه فوق در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهارنظر ارسال گردید تا پس از تأیید آن شورای محترم ابلاغ گردد.

اکبر هاشمی
رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۵۷۳۰
تاریخ: ۶۱/۷/۱۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۹۱۴-ق مورخ ۶۱/۷/۱۳؛ «اصلاح اساسنامه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی»^(۱) مصوب ۶۱/۶/۱۵ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی
دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۹۵۳ مورخ ۱۳۶۱/۷/۱۱.

مغایرت لایحه مجازات اسلامی با موازین شرع و قانون اساسی

شماره: ۲۸۳۴-ق

تاریخ: ۶۱/۶/۱۱

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۱۸۰۰۸ مورخ ۱۳۶۱/۳/۱۶ دولت در خصوص مجازات اسلامی که بنا بر تصمیم مجلس شورای اسلامی در جلسه ۱۶۳۱/۴/۲۰ تصویب آن طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به کمیسیون امور قضایی تفویض شده بود تا پس از تصویب برای مدت پنج سال به صورت آزمایشی به مرحله اجرا درآید، فصل اول در جلسه روز یکشنبه ۱۳۶۱/۶/۷ با اصلاحاتی به تصویب کمیسیون مذکور رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه^(۱)

فصل اول - مواد عمومی

ماده ۱- قانون مجازات راجع است به تعیین انواع جرایم و مجازات و اقدامات تأمینی و تربیتی که درباره مجرم اعمال می‌شود.

ماده ۲- هر فعل یا ترک فعل که مطابق قانون قابل مجازات یا مستلزم اقدامات تأمینی و تربیتی باشد، جرم محسوب است و هیچ امری را نمی‌توان جرم دانست مگر آنکه به موجب قانون برای آن مجازات یا اقدامات تأمینی یا تربیتی تعیین شده باشد.

ماده ۳- ...

ماده ۱۶- مجرد قصد ارتکاب جرم و عملیات و اقداماتی که فقط مقدمه جرم بوده و ارتباط مستقیم با وقوع جرم نداشته باشد شروع به جرم نبوده و از این حیث قابل مجازات نیست.

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد.

ماده ۱۷- هرگاه کسی شروع به جنایتی کرده و به میل خود آن را ترک کند از جهت جرم منظور مجازات نخواهد شد.

ماده ۱۸- شروع به ارتکاب جرم در صورتی قابل مجازات است که در قانون تصریح شده باشد.

ماده ۱۹- ...

فصل ششم - شرکا و معاونین جرم

ماده ۲۰- هرکس با علم و اطلاع با شخص یا اشخاص دیگر در جرمی مشارکت نماید و جرم مستند به عمل همه آنها باشد خواه عمل هر یک به تنهایی برای وقوع جرم کافی باشد خواه نباشد و خواه اثر کار آنها مساوی باشد خواه متفاوت، شریک در جرم محسوب و مجازات او مجازات فاعل مستقل آن جرم خواهد بود. در مورد جرایم غیرعمدی که ناشی از خطای دو نفر یا بیشتر باشد مجازات هر یک از آنان نیز مجازات فاعل مستقل خواهد بود.

اگر تأثیر مداخله و مباشرت در حصول جرم ضعیف باشد دادگاه مجازات او را به تناسب تأثیر عمل او تخفیف می‌دهد.

ماده ۲۱- اشخاص زیر معاون مجرم محسوب و تعزیر می‌شوند:

۱- هرکس بر اثر تحریک یا ترغیب یا تهدید یا تطمیع کسی را مصمم به ارتکاب جرم نماید و یا به وسیله دسیسه و فریب و نیرنگ موجب وقوع جرم شود.

۲- هرکس با علم و اطلاع وسایل ارتکاب جرم را تهیه کند و یا طریق ارتکاب آن را با علم به قصد مرتکب ارائه دهد.

۳- هرکس عالماً، عامداً وقوع جرم را تسهیل کند.

تبصره - برای تحقق معاونت در جرم وجود وحدت قصد و تقدم و یا اقتران زمانی بین عمل معاون و مباشر جرم شرط است.

ماده ۲۲- ...

فصل هفتم - تعدد جرم

ماده ۲۴- هرگاه فعل واحد دارای عناوین متعدده جرم باشد مجازات جرمی داده می‌شود که مجازات آن اشد است.

ماده ۲۵- ...

فصل هشتم - حدود مسئولیت جزایی

ماده ۲۶- ...

ماده ۲۹- هرگاه کسی بر اثر اجبار یا اکراه که عادتاً قابل تحمل نباشد مرتکب جرمی گردد مجازات نخواهد شد در این مورد اجبارکننده به مجازات آن جرم محکوم می‌گردد.

تبصره - حکم این ماده در مورد قتل نفس جاری نیست.

ماده ۳۰- هرکس هنگام بروز خطر شدید از قبیل سیل و طوفان به منظور حفظ جان یا مال خود یا دیگری مرتکب جرمی شود مجازات نخواهد شد مشروط بر اینکه خطر را عمداً ایجاد نکرده و عمل ارتكابی نیز با خطر موجود متناسب بوده و برای رفع آن ضرورت داشته باشد.

ماده ۳۱- اعمالی که برای آن‌ها مجازات مقرر شده است در موارد زیر جرم محسوب نمی‌شود.

۱- در صورتی که ارتکاب عمل به امر آمر قانونی باشد و خلاف شرع نباشد.

۲- در صورتی که ارتکاب عمل برای اجرای قانون اهم لازم باشد.

تبصره - هرگاه به امر غیرقانونی یکی از مقامات رسمی جرمی واقع شود آمر و مأمور به مجازات مقرر در شرع محکوم می‌شوند ولی در مورد مأموری که امر آمر را به علت اشتباه قابل قبولی به تصور اینکه قانونی است اجرا کرده باشد در مجازات او تخفیف داده می‌شود.

ماده ۳۲- ...

ماده ۳۸- عفو یا تخفیف مجازات محکومین در حدود موازین اسلامی پس از پیشنهاد دیوان عالی کشور با مقام رهبری است.

تبصره - عفو، تعقیب و دادرسی را موقوف و در صورت صدور حکم محکومیت اجرای مجازات را متوقف و آثار محکومیت را زایل می‌کند.

آزادی مشروط زندانیان

ماده ۳۹- ...

تعلیق اجرای مجازات

ماده ۴۰- در کلیه محکومیت‌های تعزیری حاکم می‌تواند مجازات را با شرایط زیر از دو

تا پنج سال معلق نماید و در سایر مجازات‌ها جز در مواردی که شرعاً و قانوناً تعیین شده باشد تعلیق جایز نیست.

الف - محکوم علیه سابقه محکومیت مؤثر کیفری نداشته باشد و در صورتی که سابقه محکومیت کیفری داشته است به جهتی از جهات قانونی محکومیت و آثار آن زایل گردیده باشد.

ب - دادگاه با ملاحظه وضع اجتماعی و سوابق زندگی محکوم علیه و اوضاع و احوالی که موجب ارتکاب جرم گردیده است تعلیق مجازات را مناسب بداند.

ج - محکوم علیه تعهد نماید زندگی شرافتمندانه‌ای را در پیش گرفته و از دستورهای دادگاه کاملاً تبعیت کند.

د - در مورد محکومیت به غرامت هرگاه بر دادگاه محرز شود که محکوم علیه قادر به پرداخت تمام یا قسمتی از غرامت نمی‌باشد.

تبصره ۱- در محکومیت‌های به حبس و غرامت دادگاه می‌تواند در صورت اقتضا و با رعایت مقررات این فصل فقط مجازات حبس را درباره محکوم علیه تعلیق نماید.

تبصره ۲- قرار تعلیق اجرای مجازات ضمن حکم محکومیت صادر خواهد شد و مجرمی که اجرای حکم مجازات او معلق شده اگر بازداشت باشد به دستور دادگاه فوراً آزاد می‌گردد.

تبصره ۳- دادگاه جهات و موجبات تعلیق و دستورهایی که باید محکوم علیه در مدت تعلیق از آن تبعیت نماید در حکم خود تصریح و مدت تعلیق را نیز بر حسب نوع جرم و جهات شخصی مجرم و با رعایت قسمت اخیر ماده ۴۰ تعیین می‌نماید.

تبصره ۴- دادگاه با توجه به اوضاع و احوال محکوم علیه و محتویات پرونده می‌تواند اجرای دستور یا دستورهای ذیل را در مدت تعلیق از محکوم علیه بخواهد و محکوم علیه مکلف به اجرای دستور دادگاه می‌باشد.

۱- مراجعه به بیمارستان یا درمانگاه برای درمان بیماری یا اعتیاد خود.

۲- خودداری از اشتغال به کار یا حرفه معین.

۳- اشتغال به تحصیل در یک مؤسسه فرهنگی.

۴- خودداری از قمار و صرف مشروبات الکلی یا معاشرت با اشخاصی که دادگاه معاشرت با آنها را برای محکوم علیه مضر تشخیص دهد.

۵- خودداری از رفت و آمد به محل‌های معین.

۶- معرفی خود در مدت‌های معین به شخص یا مقامی که دادستان شهرستان تعیین خواهد کرد.

تبصره ۵- اجرای احکام جزایی زیر قابل تعلیق نیست:

۱- مجازات کسانی که به وارد کردن و یا ساختن و یا فروش مواد مخدر اقدام و یا به نحوی از انحا برای مرتکبین اعمال مذکور تسهیل وسایل می‌نمایند.

۲- مجازات کسانی که مجرم اختلاس یا ارتشا یا جعل و یا استفاده از سند مجعول محکوم می‌شوند.

تبصره ۶- تعلیق اجرای مجازات تأثیری در حقوق مدعیان خصوصی از حیث ضرر و زیان نخواهد داشت و حکم پرداخت خسارت در وجه مدعی خصوصی اجرا خواهد شد. تبصره ۷- هرگاه محکوم علیه از تاریخ صدور حکم تعلیق اجرای مجازات در مدتی که از طرف دادگاه مقرر شده مرتکب جرم جدیدی که دارای آثار کیفری است نشود محکومیت تعلیقی بی‌اثر محسوب و از سجل کیفری او محو می‌شود. برای کلیه محکومین به مجازات‌های معلق باید بلافاصله پس از قطعیت حکم از طرف دادرسی مربوط برگ سجل کیفری تنظیم و به مراجع صلاحیت‌دار ارسال شود و در هر مورد که در مدت تعلیق تغییری داده شود یا حکم تعلیق مجازات الغا گردد باید مراتب فوراً برای ثبت در سجل کیفری محکوم علیه به مراجع صلاحیت‌دار مربوط اعلام شود.

تبصره ۸- اگر کسی که اجرای حکم مجازات او معلق و قطعی شده از تاریخ صدور حکم تعلیق در مدتی که از طرف دادگاه مقرر شده مرتکب جرم جدیدی شود به محض قطعی شدن حکم اخیر و مشروط به اینکه محکومیت جرم جدید محکومیت مؤثر باشد تعلیق اجرای مجازات سابق ملغی خواهد شد و باید دادگاهی که حکم تعلیق را صادر کرده الغای آن را اعلام دارد تا حکم معلق نیز درباره محکوم علیه اجرا گردد.

تبصره ۹- هرگاه بعد از صدور حکم معلوم شود که محکوم علیه دارای سابقه محکومیت مؤثر کیفری بوده و دادگاه بدون توجه به آن اجرای مجازات را معلق کرده است دادستان به استناد محکومیت تقاضای لغو آن را از دادگاه خواهد کرد و دادگاه پس از ملاحظه دلایل و احراز وجود سابقه حکم معلق را الغا خواهد نمود.

تبصره ۱۰- دادگاه هنگام صدور حکم تعلیق آثار عدم تبعیت از دستورهای دادگاه را

صریحاً به محکوم علیه اعلام و به او تفهیم خواهد نمود که اگر در مدت تعلیق مرتکب جرمی با محکومیت مؤثر شود علاوه بر مجازات جرم اخیر مجازات معلق نیز درباره او اجرا خواهد شد.

تبصره ۱۱- مقررات مربوط به تعلیق مجازات درباره کسانی که مرتکب چند جرم مهم شده و با رعایت تعدد جرم محکوم می‌شوند قابل اجرا نیست و اگر احکام قطعی متعددی از دادگاه‌های جزایی درباره یک نفر صادر شده باشد که در بین آن‌ها محکومیت معلق نیز وجود داشته باشد دادستان مجری حکم موظف است فسخ حکم معلق را از دادگاه صادرکننده بخواهد و طبق قانون آیین دادرسی کیفری مجازات را اجرا نماید. سایر ترتیبات مربوط به فصول دهم و یازدهم طبق آیین‌نامه‌هایی که به تصویب وزیر دادگستری می‌رسد اجرا خواهد شد.

ماده ۴۱- هر محکوم به حبس که در حال تحمل کیفر بوده و قبل از اتمام مدت حبس مبتلا به جنون شود با استعلام از پزشک قانونی در صورت تأیید محکوم علیه دیوانه به بیمارستان روانی منتقل و مدت اقامت او در بیمارستان جزء مدت محکومیت او محسوب خواهد شد.

فصل اول لایحه فوق مشتمل بر چهل و یک ماده و چهل تبصره طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی در جلسه روز یکشنبه هفتم شهریورماه یکهزار و سیصد و شصت و یک کمیسیون امور قضایی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۵۳۱۰

تاریخ: ۶۱/۶/۲۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۸۳۴- ق مورخ ۶۱/۶/۱۱ لایحه شماره ۱۸۰۰۸ مورخ ۶۱/۳/۱۶ دولت در خصوص مجازات اسلامی که در جلسه روز یکشنبه ۶۱/۶/۷ به تصویب کمیسیون امور قضایی رسیده در شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- تبصره ماده ۱۴ نامفهوم است باید اصلاح شود.

۲- مواد ۲۰ و ۲۱ و ۲۴ باید مقید به موارد تعزیر گردد و اطلاق به تأیید آقایان فقهای شورای نگهبان نرسید.

۳- اطلاق ماده ۲۹ منطبق با موازین شرعی شناخته نشد و برای اصلاح آن این جمله آورده شود: «اجبارکننده به مجازات مندرج در قانون مجازات اسلامی محکوم خواهد شد».

۴- چون اطلاق ماده ۳۰ شامل دیه و ضمان مالی نیز می‌شود منطبق با موازین شرعی شناخته نشد.

۵- چون در ماده ۳۱ موارد معافیت در اعمالی که به عنوان نهی از منکر و امر به معروف واقع می‌شود ذکر نشده و همچنین ذیل تبصره ماده ۳۱ که مرتکب غیرمقصر را با رعایت تخفیف محکوم به مجازات می‌نماید و همچنین از نظر معافیت از پرداخت دیه یا ضمان مالی منطبق با موازین شرعی شناخته نشد.

۶- تبصره ماده ۳۸ از نظر آنکه عفو شامل کسانی که محکومیت هم پیدا نکرده‌اند می‌شود مغایر بند ۶ اصل ۱۱۰ قانون اساسی شناخته شد.

۷- تبصره ۱۱ ماده ۴۰ که مقرر می‌دارد سایر ترتیبات مربوطه به فصول دهم و یازدهم طبق آیین‌نامه‌هایی که به تصویب وزیر دادگستری می‌رسد اجرا خواهد شد با توجه به اینکه طبق اصل ۳۶ حکم به مجازات و اجرای آن تنها از طریق قانون باید باشد به نظر اکثریت اعضای شورای نگهبان مغایر قانون اساسی شناخته شد.

۸- به منظور رعایت موازین شرعی و اصول مرتبط قانون اساسی در مورد تعزیرات نکات ذیل رعایت شود:

الف - موارد تعزیرات در قانون مجازات مستقیمی ذکر گردد.

ب - انواع تعزیرات صریحاً ذکر شود.

ج - در هر مورد خصوصیت تعزیر از حیث کمیت و کیفیت صریحاً ذکر شود (حداقل و حداکثر مقدار تعزیر تصریح گردد).

د - ماده دیگری به مواد قانون مجازات اسلامی به مضمون زیر اضافه گردد:

«مقررات مربوط به تعزیرات از حیث کیفیت و کمیت و تعیین نوع و تعدد و یا تشدید مجازات در صورتی نافذ و قابل اجرا است که از طرف مقام رهبری یا شورای عالی قضایی به نمایندگی از جانب ایشان تنفیذ گردد.»

در غیر این صورت قانون مجازات مصوب از نظر انطباق با موازین شرعی مورد تأیید اکثریت فقهای شورای نگهبان نمی‌باشد.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی

شماره: ۳۰۰۵-ق

تاریخ: ۶۱/۸/۱

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۵۳۱۰ مورخ ۱۳۶۱/۶/۲۱ و پیرو نامه شماره ۲۸۳۴-ق مورخ ۱۳۶۱/۶/۱۱؛ اصلاحات کمیسیون امور قضایی راجع به لایحه مجازات اسلامی که با حضور نماینده شورای محترم نگهبان طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به عمل آمده به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن اصلاحیه

۱- تبصره ماده ۱۴ به صورت زیر اصلاح شد:

تبصره - محرومیت از حقوق اجتماعی و اقامت در محل معین باید در مدت معین و به تناسب جرم باشد.

۲- ماده ۲۰ به صورت زیر اصلاح شد:

ماده ۲۰- هرکس با علم و اطلاع با شخص یا اشخاص دیگر در یکی از جرایم قابل تعزیر مشارکت نماید و جرم مستند به عمل همه آنها باشد، خواه عمل هر یک به تنهایی برای وقوع جرم کافی باشد، خواه نباشد و خواه اثر کار آنها مساوی باشد، خواه متفاوت، شریک در جرم محسوب و مجازات او مجازات فاعل مستقل آن جرم خواهد بود. در مورد جرایم غیرعمدی که ناشی از خطای دو نفر یا بیشتر باشد، مجازات هر یک از آنان نیز مجازات فاعل مستقل خواهد بود.

اگر تأثیر مداخله و مباشرت در حصول جرم ضعیف باشد دادگاه مجازات او را به تناسب تأثیر عمل او تخفیف می‌دهد.

۳- ماده ۲۱ به صورت زیر اصلاح شد:

ماده ۲۱- در جرایم قابل تعزیر اشخاص زیر معاون مجرم محسوب و تعزیر می‌شوند:

۱- هرکس بر اثر تحریک یا ترغیب یا تهدید یا تطمیع کسی را مصمم به ارتکاب جرم نماید و یا به وسیله دسیسه و فریب و نیرنگ موجب وقوع جرم شود.

- ۲- هرکس با علم و اطلاع وسایل ارتکاب جرم را تهیه کند و یا طریق ارتکاب آن را با علم به قصد مرتکب ارائه دهد.
- ۳- هرکس عالماً، عامداً وقوع جرم را تسهیل کند.
- تبصره - برای تحقق معاونت در جرم وجود وحدت قصد و تقدم و یا اقتران زمانی بین عمل معاون و مباشر جرم شرط است.
- ۴- ماده ۲۴ به صورت زیر اصلاح شد:
- ماده ۲۴- در جرایم قابل تعزیر هرگاه فعل واحد دارای عناوین متعدده جرم باشد مجازات جرمی داده می شود که مجازات آن اشد است.
- ۵- ماده ۲۹ به صورت زیر اصلاح و تبصره آن حذف گردید:
- ماده ۲۹- در جرایم قابل تعزیر هرگاه کسی بر اثر اجبار یا اکراه که عادتاً قابل تحمل نباشد مرتکب جرمی گردد مجازات نخواهد شد در این مورد اجبارکننده به مجازات آن جرم محکوم می گردد.
- ۶- تبصره زیر به ماده ۳۰ اضافه گردید:
- تبصره - دیه و ضمان مالی از حکم این ماده مستثناست.
- ۷- ماده ۳۱ با اضافه کردن بند ۳ و اصلاح تبصره به صورت زیر اصلاح گردید:
- ماده ۳۱- اعمالی که برای آنها مجازات مقرر شده است در موارد زیر جرم محسوب نمی شود:
- ۱- در صورتی که ارتکاب عمل به امر آمر قانونی باشد و خلاف شرع نباشد.
- ۲- در صورتی که ارتکاب عمل برای اجرای قانون اهم لازم باشد.
- ۳- در صورتی که ارتکاب عمل به عنوان امر به معروف یا نهی از منکر باشد.
- تبصره - هرگاه به امر غیرقانونی یکی از مقامات رسمی جرمی واقع شود آمر و مأمور به مجازات مقرر در شرع محکوم می شوند ولی در مورد مأموری که امر آمر را به علت اشتباه قابل قبولی به تصور اینکه قانونی است اجرا کرده باشد تنها فقط به پرداخت دیه یا ضمان مالی محکوم خواهد شد.
- ۸- تبصره ماده ۳۸ حذف گردید.
- ۹- تبصره ۱۱ ماده ۴۰ به صورت زیر اصلاح شد.
- تبصره ۱۱- مقررات مربوط به تعلیق مجازات درباره کسانی که مرتکب چند جرم مهم

شده و با رعایت تعدد جرم محکوم می‌شوند قابل اجرا نیست و اگر احکام قطعی متعددی از دادگاه‌های جزایی درباره یک نفر صادر شده باشد که در بین آنها محکومیت معلق نیز وجود داشته باشد دادستان مجری حکم موظف است فسخ حکم معلق را از دادگاه صادرکننده بخواهد و طبق قانون آیین دادرسی کیفری مجازات را اجرا نماید.

اصلاحیه فوق در جلسه روز چهارشنبه بیست و یکم مهرماه یکهزار و سیصد و شصت و یک کمیسیون امور قضایی به عمل آمده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۶۰۲۶

تاریخ: ۶۱/۸/۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۳۰۰۵- ق مورخ ۶۱/۸/۱؛ اصلاحات «لایحه مجازات اسلامی»^(۱) مصوب جلسه ۶۱/۷/۲۱ کمیسیون امور قضایی مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۰۹۸۸ مورخ ۱۳۶۱/۸/۲۵.

مغایرت طرح تشکیل شوراهای اسلامی کشوری با قانون اساسی

شماره: ۲۸۴۹-ق

تاریخ: ۱۳۶۱/۶/۱۳

شورای محترم نگهبان

طرح تشکیلات شوراهای کشوری که در جلسه علنی روز چهارشنبه ۱۳۶۱/۶/۱۰ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان متن به تصویب رسیده در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح^(۱)

کلیات

ماده ۱- برای پیشبرد سریع برنامه‌های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی از طریق همکاری مردم و نظارت بر اداره امور هر روستا، بخش، محل، شهر، شهرستان و استان، شورایی به نام شورای اسلامی ده، بخش، محل (محلّه - منطقه) شهر، شهرستان، استان و شورای عالی استان‌ها بر اساس مقررات این قانون تشکیل می‌گردد.

ماده ۲- انتخابات شوراها زیرنظر وزارت کشور برگزار می‌شود.
تبصره ۱- انتخابات شوراهای روستایی توسط جهادسازندگی زیرنظر وزارت کشور انجام خواهد شد. آیین‌نامه مربوط به وسیله این دو ارگان تدوین می‌شود.
تبصره ۲- وزارت کشور آیین‌نامه مربوط به نحوه انتخابات را حداکثر دو ماه پس از تصویب این قانون تهیه و به تصویب وزیر کشور خواهد رساند.
تبصره ۳- مسئولان موظفند حداقل ده روز قبل از انتخابات مراتب را به اطلاع اهالی حوزه‌های انتخابیه برسانند.

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد. برای آگاهی از متن کامل طرح پس از تأیید نهایی ر.ک: روزنامه رسمی، شماره ۱۱۰۲ مورخ ۱۳۶۱/۱۰/۷.

ماده ۳- ...

وظایف و اختیارات

ماده ۱۹- وظایف و اختیارات کلی:

۱- بررسی و شناخت کمبودها و نیازها و نارسایی‌های اجتماعی، اقتصادی و عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی حوزه انتخابیه و ارائه راه‌حل‌ها به مقامات مسئول.

۲- تهیه طرح‌ها و پیشنهادهای اصلاحی در امور اجتماعی و ارائه آن به شورای مافوق جهت اطلاع و برنامه‌ریزی و به مقامات مسئول اجرایی جهت اقدامات ممکن.

۳- نظارت دقیق بر اداره امور حوزه انتخابیه و حسن اجرای تصمیمات شورا و قوانین کشوری و طرح‌های مصوب.

۴- ارائه پیشنهادهای لازم برای فعال‌سازی سازمان‌های دولتی و ارگان‌های انقلاب به شورای مافوق.

۵- پیگیری شکایات مردم در مورد نارسایی سازمان‌ها و ادارت حوزه مربوطه از طریق مقامات مسئول.

۶- برنامه‌ریزی و اقدام در جهت مشارکت مردم در انجام خدمات اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی با موافقت و هماهنگی مراجع ذی‌ربط.

۷- ایجاد روحیه همکاری مردم با مسئولان کشوری در جهت تداوم انقلاب اسلامی.

۸- بررسی برنامه‌های پیشنهادی ارگان‌های اجرایی در زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی از نظر تطبیق با ضرورت‌های موجود در حوزه انتخابیه شورا و جلوگیری از تبعیض در این زمینه بین مناطق مختلف و گزارش نارسایی‌ها به شورای بالاتر و مراجع اجرایی ذی‌ربط.

۹- نظارت بر اجرای هماهنگ و کامل برنامه‌های مصوب در زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی.

۱۰- شوراها می‌توانند بنا به درخواست مسئولان، بخشی از اعمال اجرایی از قبیل پخش مواد سوختی و ارزاق عمومی، آمارگیری و تحقیقات محلی، حفظ امنیت حوزه فعالیت را بر عهده بگیرند.

- ۱۱- هر شورا موظف است حداکثر یک هفته پس از رسمیت یافتن، یک نفر را به اکثریت مطلق آرا جهت انتخاب برای شورای مافوق نامزد نماید.
- ۱۲- شوراهای موظفند یک نسخه از مصوبات خود را در اولین فرصت به شورای مافوق و مقامات مسئول حوزه ارسال دارند.
- ۱۳- هر شورا موظف است مصوبات خود را در موضوعات مهمه و آنچه که جنبه عمومی دارد، به وسایل ممکنه به اطلاع اهالی برساند.
- ۱۴- همکاری با ارگانهای مملکتی.
- ۱۵- دادن گزارشات لازم و ارائه انتقادات و اشکالات مربوط به حوزه فعالیت خود به نماینده یا نمایندگان آن حوزه در مجلس شورای اسلامی.
- ۱۶- شوراهای می‌توانند با هماهنگی ارگانهای اجرایی مسئول به تشکیل انجمن‌ها و نهادهای اجتماعی، امدادی، ارشادی، امور خیریه و تأسیس تعاونی‌های تولید، توزیع، مصرف و صندوق‌های قرض‌الحسنه با مشارکت مردم در حوزه فعالیت خود اقدام نمایند.
- ۱۷- سعی در رفع اختلافات مردم و اصلاح ذات‌البین.
- ۱۸- شوراهای موظفند گزارش اقدامات سالانه خود را در آخرین جلسه هر سال مطرح و پس از تأیید برای اطلاع عموم منتشر نمایند.
- ۱۹- نصب و عزل شهردار.
- ماده ۲۰- شوراهای مسئول حفظ و اداره کلیه اموال منقول و غیرمنقول شورا می‌باشند و همچنین در مورد خرید و فروش و نقل و انتقال و اجاره و استیجار اموال شورا طبق مقررات اقدام خواهند نمود.
- ماده ۲۱- هر یک از شوراهای در صورت انحراف از وظایف قانونی به تشخیص سه چهارم مجموع اعضای شورای مافوق، منحل می‌گردد.
- تبصره ۱- شورای منحل شده در صورت اعتراض می‌تواند بر مبنای اصل ۱۰۶ قانون اساسی^(۱) به دادگاه صالح شکایت کند. (حداکثر فرصت برای اعتراض، پنج روز می‌باشد). دادگاه مزبور موظف است خارج از نوبت به آن رسیدگی نماید.
- تبصره ۲- مسئولان وزارت کشور موظفند پس از انحلال قطعی هر شورا حداکثر ظرف

۱. اصل یکصد و ششم: انحلال شوراهای جز در صورت انحراف از وظایف قانونی ممکن نیست. مرجع تشخیص انحراف و ترتیب انحلال شوراهای و طرز تشکیل مجدد آنها را قانون معین می‌کند. شورا در صورت اعتراض به انحلال حق دارد به دادگاه صالح شکایت کند و دادگاه موظف است خارج از نوبت به آن رسیدگی کند.

مدت یک ماه انتخابات شورای جدید را برگزار نمایند جز در مواردی که کمتر از شش ماه به پایان دوره باقی مانده باشد.

تبصره ۳- اعضای مستعفی شوراها و اعضای شورای منحل حق بازگشت به شورای پایین‌تر را نخواهد داشت مگر با انتخاب مجدد.

تبصره ۴- سلب عضویت هر یک از اعضای شورا مبنی بر تخلف از وظایف قانونی به پیشنهاد سه‌چهارم مجموع اعضا و با رأی دادگاه‌های صالحه خواهد بود.

تبصره ۵- هر یک از اعضای شورا که با رأی دادگاه صالح از آن‌ها سلب عضویت شده باشد از شرکت در انتخابات دوره بعد آن شورا محروم خواهند بود.

ماده ۲۲- بودجه شوراهای مشمول این قانون از طریق عوارض و درآمدهای محلی تأمین و کمبودهای آن از راه کمک‌های دولت به درخواست شورای عالی استان‌ها از محل درآمدهای عمومی جبران می‌شود.

ماده ۲۳- ...

شورای اسلامی ده

ماده ۲۵- اعضای شورای هر ده از طرف اهالی به طور مستقیم انتخاب می‌گردند، تعداد اعضای آن پنج یا هفت نفر است.

ماده ۲۶- وظایف و اختیارات:

۱- نظارت و همکاری با مسئولین اجرایی و نهادهای انقلابی در امور اجتماعی، فرهنگی، عمرانی، امنیتی، اقتصادی از قبیل تهیه و تنظیم شناسنامه ده شامل آمار جمعیتی (ساکنان ده) و آمار منابع و امکانات (آمارهای کشاورزی، دامی، خدماتی، صنعتی و ...).
مراقبت در اجرای مقررات بهداشتی و حفظ نظارت ده و ایجاد زمینه مناسب برای تأمین بهداشت محیط.

۳- کوشش در جهت احیا و لایروبی قنوات و نهادهای متروکه.

۴- همکاری و هماهنگی در امور مربوط به جلوگیری از فرسایش خاک و حفظ عمران مزارع، باغ‌ها، مراتع، جنگل‌ها اماکن عمومی و راه‌های فرعی و روستایی و ارائه طرح و پیشنهاد در این زمینه‌ها به شورای بخش.

۵- تشویق اهالی ده به ایجاد کارهای دستی و توسعه صنایع روستایی.

۶- تشویق مردم به نگهداری و تأسیس مساجد و تکایا و بقاع متبرکه و حفظ آثار باستانی.

- ۷- انتخاب و عزل کدخدا و یاری دادن به او در انجام وظایفش از طریق مشاوره و نظارت. حکم کدخدا را بخشداری محل صادر خواهد کرد.
- ۸- ایجاد زمینه‌های مناسب جهت بالا بردن سطح معلومات اهالی از طریق نهضت سوادآموزی و تشکیل کلاس‌های آموزشی و دینی.
- ۹- نظارت و پیگیری در جهت اجرای پروژه‌های اختصاص یافته عمرانی.
- ۱۰- همکاری و هماهنگی با وزارت کشاورزی و ارگان‌هایی که در رابطه با روستا فعالیت دارند و ایجاد تعاونی‌ها و نظارت بر آن‌ها.
- ماده ۲۷- ...

ماده ۳۵- وظایف و اختیارات:

- ۱- شورای شهر می‌تواند برای تأمین تمام یا قسمتی از هزینه‌ها عوارض متناسب با امکانات اقتصادی شهر تعیین نماید این عوارض توسط دستگاه اجرایی مربوطه وصول و به حساب شورای شهر واریز خواهد شد.
- ۲- نظارت بر حسن اداره و حفظ سرمایه و دارایی نقدی و جنسی اموال منقول و غیرمنقول متعلق به شهرداری و همچنین نظارت بر درآمد و هزینه آن.
- ۳- سعی در رفع اختلافات جز در مواردی که موضوع جنبه حقوقی داشته باشد.
- ۴- نظارت بر اجرای وظایف شهرداری در امور بهداشت حوزه شهر و مؤسساتی که از طرف شهرداری اداره می‌شود.
- ۵- تصویب آیین‌نامه‌های پیشنهادی شهرداری.
- ۶- تصویب و تعیین نرخ کرایه وسایل نقلیه در شهر.
- ۷- تصویب مقررات برای تنظیم آب‌های شهر و اجاره و استجاره آب‌هایی که برای مصرف شهر ضروری است و جلوگیری از تجاوز به منافع شهری.
- ماده ۳۶- ...

- ماده ۴۶- شورای عالی اسلامی استان‌ها موظف است نارسایی‌ها و اشکالات نهادها و سازمان‌های اجرایی را به مسئولان مربوطه ابلاغ و در صورت عدم توجه، توبیخ یا برکناری آنان را با ذکر موارد تخلف و نارسایی از مسئولان بالاتر درخواست نماید.
- ماده ۴۷- شورای عالی اسلامی استان‌ها موظف است طرح‌های تولیدی، صنعتی، کشاورزی، آموزشی، اداری، خدماتی و نظایر آن‌ها را که از سوی شوراهای مربوطه

رسیده مورد بررسی قرار دهد و در صورت تأیید به عنوان طرح قانونی به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

ماده ۴۸- شورای عالی اسلامی استان‌ها در تنظیم برنامه و بودجه عمرانی استان‌ها مشارکت دارد.

ماده ۴۹- شورای عالی اسلامی می‌تواند پیشنهاد تغییر طرح یا جابجایی بودجه عمرانی استان‌ها در چهارچوب مقررات مربوطه و یا تبدیل مجری طرح را به کمیته برنامه‌ریزی استان بنماید.

ماده ۵۰- ...

طرح قانونی فوق مشتمل بر پنجاه و سه ماده و بیست و چهار تبصره در جلسه روز چهارشنبه دهم شهریورماه یکهزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۵۵۱۱

تاریخ: ۶۱/۷/۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۸۴۹ مورخ ۶۱/۶/۱۳ و پیرو نامه ۵۳۲۲ مورخ ۶۱/۶/۲۳^(۱)؛ «طرح تشکیل شوراهای اسلامی کشوری» در شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت. نظر شورای نگهبان به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- تبصره ۲ ماده ۲ که نحوه انتخابات را به عهده آیین‌نامه مصوب وزیر کشور قرار داده است. به نظر اکثریت اعضای شورای نگهبان مغایر اصل ۱۰۰ قانون اساسی^(۲) شناخته شد.

۲- بند ۱۰ ماده ۱۹ که اجازه می‌دهد شوراهای حفظ امنیت حوزه فعالیت خود را به عهده

۱. تقاضای استمهال بر اساس اصل نود و پنجم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، پاورقی صفحه ۲).

۲. اصل یکصد و شصت و یک: برای پیشبرد سریع برنامه‌های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی از طریق همکاری مردم با توجه به مقتضیات محلی، اداره امور هر روستا، بخش، شهر، شهرستان یا استان با نظارت شورایی به نام شورای ده، بخش، شهر، شهرستان یا استان صورت می‌گیرد که اعضای آن را مردم همان محل انتخاب می‌کنند.

شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب‌شوندگان و حدود وظایف و اختیارات و نحوه انتخاب و نظارت شوراهای مذکور و سلسله مراتب آن‌ها را که باید با رعایت اصول وحدت ملی و تمامیت ارضی و نظام جمهوری اسلامی و تابعیت حکومت مرکزی باشد قانون معین می‌کند.

می‌گیرند چون خارج از اموری است که اصل ۱۰۰ قانون اساسی به عهده شوراها گذارده است به نظر اکثریت اعضای شورای نگهبان مغایر قانون اساسی می‌باشد.

۳- بند ۱۶ ماده ۱۹ که اجازه انجام امور خیریه و تأسیس صندوق قرض‌الحسنه را به شوراها به عنوان اختیارات قانونی تفویض کرده است به نظر اکثریت اعضا مغایر اصل ۱۰۰ قانون اساسی شناخته شد.

۴- بند ۱۷ ماده ۱۹ که سعی در رفع اختلافات مردم و اصلاح ذات‌البین را جزء وظایف و اختیارات شورا قرار داده به نظر اکثریت اعضا مغایر اصل ۱۰۰ شناخته شد.

۵- ماده ۲۱ که اجازه انحلال هر یک از شوراها را به سه چهارم مجموع اعضای شورای مافوق داده است چون خارج از اختیارات و وظایفی است که در اصل ۱۰۰ قانون اساسی برای شوراها شناخته شده به نظر اکثریت اعضا مغایر قانون اساسی شناخته شد.

۶- بند ۱ ماده ۲۶ که نظارت و همکاری با مسئولین اجرایی در امور امنیتی را جزء وظایف و اختیارات شوراها اسلامی قرار داده به نظر اکثریت اعضای شورا مغایر اصل ۱۰۰ قانون اساسی شناخته شد.

۷- بند ۷ ماده ۲۶ که انتخاب و عزل کدخدا را به عهده شورای ده قرار داده است به لحاظ آنکه خارج از وظایفی است که در اصل ۱۰۰ برای شوراها تعیین گردیده به نظر اکثریت اعضای شورا مغایر قانون اساسی شناخته شد.

۸- بنده ۸ ماده ۲۶ که تشکیل کلاس‌های دینی را به عهده شورای ده قرار داده است به نظر اکثریت اعضا مغایر اصل ۱۰۰ قانون اساسی شناخته شد و پیشنهاد می‌شود در قسمت آموزش به این ترتیب اصلاح شود که شورای ده می‌تواند با تشکیل کلاس‌هایی به آموزش اهالی در امر سوادآموزی کمک نماید.

۹- بند ۱ ماده ۳۵ و آن قسمت از ماده ۲۲ که تعیین عوارض را به عهده شورای شهر می‌گذارد، از نظر شرعی به تأیید اکثریت آقایان فقهای شورای نگهبان نرسید، توضیح آنکه با بودن زکات و امثال آن تعیین عوارض انحصاراً مخالف کتاب و سنت است، علاوه بر این تعیین عوارض از طرف شورای منتخب اکثریت، ملاک فقهی ندارد مگر با تنفیذ ولی امر.

۱۰- بند ۳ ماده ۳۵ که سعی در رفع اختلافات را به عهده شورای شهر می‌گذارد به علت اینکه خارج از اختیارات و وظایف تعیین شده در اصل ۱۰۰ می‌باشد به نظر اکثریت اعضای شورای نگهبان مغایر با قانون اساسی شناخته شد.

۱۱- ماده ۴۶ که به شورای عالی استان‌ها اجازه می‌دهد درخواست توبیخ یا برکناری مسئولان را بنمایند، به نظر اکثریت اعضای شورای نگهبان مغایر با وظایف تعیین شده در اصل ۱۰۱

قانون اساسی^(۱) می‌باشد.

۱۲- ماده ۴۷ که شورای عالی استان‌ها را موظف می‌دارد که به طور اطلاق و کلی طرح‌های پیشنهادی شوراهای آنها را در صورت تأیید به عنوان طرح قانونی به مجلس شورای اسلامی تقدیم دارد به نظر اکثریت اعضای شورای نگهبان مغایر اصل ۱۰۲ قانون اساسی^(۲) می‌باشد زیرا وظیفه این شورا عنایت به رفع تبعیض و ایجاد هماهنگی میان استان‌ها است.

۱۳- اطلاق ماده ۴۹ که به شورای عالی استان‌ها اجازه تغییر هرگونه طرح یا جابجایی آن را در بودجه عمرانی استان‌ها می‌دهد و به این ترتیب موجب مداخله در امور استان‌ها و خارج از حوزه مسئولیت عمومی آنهاست، به نظر اکثریت اعضای شورای نگهبان مغایر اصل ۱۰۱ قانون اساسی شناخته شد.

سایر موارد مغایر موازین شرعی و قانون اساسی شناخته نشد.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۴۱۳۴-ق

تاریخ: ۶۱/۹/۴

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۵۵۱۱ مورخ ۱۳۶۱/۷/۱ طرح تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری که در جلسه علنی روز دوشنبه ۱۳۶۱/۹/۱ مجلس شورای اسلامی با حضور نماینده آن شورای محترم به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

۱. اصل یکصد و یکم: به منظور جلوگیری از تبعیض و جلب همکاری در تهیه برنامه‌های عمرانی و رفاهی استان‌ها و نظارت بر اجرای هماهنگی آنها، شورای عالی استان‌ها مرکب از نمایندگان شورای استان‌ها تشکیل می‌شود. نحوه تشکیل و وظایف این شورا را قانون معین می‌کند.

۲. اصل یکصد و دوم: شورای عالی استان‌ها حق دارد در حدود وظایف خود طرح‌هایی تهیه و مستقیماً یا از طریق دولت به مجلس شورای اسلامی پیشنهاد کند. این طرح‌ها باید در مجلس مورد بررسی قرار گیرد.

متن طرح

ماده ۱- برای پیشبرد سریع برنامه‌های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی از طریق همکاری مردم و نظارت بر اداره امور هر روستا، بخش، محل، شهر، شهرستان و استان، شورایی به نام شورای اسلامی ده، بخش، محل (محلّه - منطقه) شهر، شهرستان، استان و شورای عالی استان‌ها بر اساس مقررات این قانون تشکیل می‌گردد.

ماده ۲- انتخابات شوراها زیر نظر وزارت کشور برگزار می‌شود.

تبصره ۱- انتخابات شوراهای روستایی توسط جهادسازندگی زیر نظر وزارت کشور انجام خواهد شد. آیین‌نامه مربوط به وسیله این دو ارگان تدوین می‌شود.

تبصره ۲- وزارت کشور موظف است لایحه قانونی انتخابات شوراها را حداکثر ظرف دو ماه پس از تصویب این قانون تهیه و با رعایت اصل ۷۴ قانون اساسی به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

تبصره ۳- مسئولان موظفند حداقل ده روز قبل از انتخابات مراتب را به اطلاع اهالی حوزه‌های انتخابیه برسانند.

ماده ۳- ...

ماده ۱۹- وظایف و اختیارات کلی:

۱- بررسی و شناخت کمبودها و نیازها و نارسایی‌های اجتماعی، اقتصادی و عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی حوزه انتخابیه و ارائه راه‌حل‌ها به مقامات مسئول.

۲- تهیه طرح‌ها و پیشنهادهای اصلاحی در امور اجتماعی و ارائه آن به شورای مافوق جهت اطلاع و برنامه‌ریزی و به مقامات مسئول اجرایی جهت اقدامات ممکن.

۳- نظارت دقیق بر اداره امور حوزه انتخابیه و حسن اجرای تصمیمات شورا و قوانین کشوری و طرح‌های مصوب.

۴- ارائه پیشنهادهای لازم برای فعال‌سازی سازمان‌های دولتی و ارگان‌های انقلاب به شورای مافوق.

۵- پیگیری شکایات مردم در مورد نارسایی سازمان‌ها و ادارات حوزه مربوطه از طریق مقامات مسئول.

۶- برنامه‌ریزی و اقدام در جهت مشارکت مردم در انجام خدمات اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی با موافقت و هماهنگی مراجع ذی‌ربط.

۷- ایجاد روحیه همکاری مردم با مسئولان کشوری در جهت تداوم انقلاب اسلامی.

۸- بررسی برنامه‌های پیشنهادی ارگان‌های اجرایی در زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی از نظر تطبیق با ضرورت‌های موجود در حوزه انتخابیه شورا و جلوگیری از تبعیض در این زمینه بین مناطق مختلف و گزارش نارسایی‌ها به شورای بالاتر و مراجع اجرایی ذی‌ربط.

۹- نظارت بر اجرای هماهنگ و کامل برنامه‌های مصوب در زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی.

۱۰- شوراها می‌توانند بنا به درخواست مسئولان، بخشی از اعمال اجرایی از قبیل پخش مواد سوختی و ارزاق عمومی، آمارگیری و تحقیقات محلی را بر عهده بگیرند.

۱۱- هر شورا موظف است حداکثر یک هفته پس از رسمیت یافتن، یک نفر را به اکثریت مطلق آرا جهت انتخاب برای شورای مافوق نامزد نماید.

۱۲- شوراها موظفند یک نسخه از مصوبات خود را در اولین فرصت به شورای مافوق و مقامات مسئول حوزه ارسال دارند.

۱۳- هر شورا موظف است مصوبات خود را در موضوعات مهمه و آنچه که جنبه عمومی دارد، به وسایل ممکنه به اطلاع اهالی برساند.

۱۴- همکاری با ارگان‌های مملکتی.

۱۵- دادن گزارشات لازم و ارائه انتقادات و اشکالات مربوط به حوزه فعالیت خود به نماینده یا نمایندگان آن حوزه در مجلس شورای اسلامی.

۱۶- شوراها می‌توانند با هماهنگی ارگان‌های اجرایی مسئول به تشکیل انجمن‌ها و نهادهای اجتماعی، امدادی، ارشاد و تأسیس تعاونی‌های تولید، توزیع، مصرف با مشارکت مردم در حوزه فعالیت خود اقدام نمایند.

۱۷- شوراها موظفند گزارش اقدامات سالانه خود را در آخرین جلسه هر سال مطرح و پس از تأیید برای اطلاع عموم منتشر نمایند.

۱۸- نصب و عزل شهردار.

ماده ۲۰- شوراها مسئول حفظ و اداره کلیه اموال منقول و غیرمنقول شورا می‌باشند و همچنین در مورد خرید و فروش و نقل و انتقال و اجاره و استیجار اموال شورا طبق مقررات اقدام خواهند نمود.

ماده ۲۱- به منظور رسیدگی به تخلفات و انحرافات شوراهای مندرج در این قانون و در صورت لزوم انحلال آنها کمیسیونی مرکب از افراد زیر در مرکز هر یک از استان‌های کشور تشکیل می‌گردد:

۱- نماینده شورای عالی قضایی.

۲- نماینده وزارت کشور.

۳- نماینده شورای عالی استان‌ها.

تبصره ۱- کمیسیون فوق می‌تواند شعب فرعی تحقیقاتی در مراکز شهرستان‌های استان ایجاد نماید، اما رأی قطعی با کمیسیون استان می‌باشد.

تبصره ۲- شورای منحل‌شده در صورت اعتراض به رأی صادره از سوی کمیسیون مذکور می‌تواند به مراکز قضایی صالحه جهت دادرسی شکایت نماید.

تبصره ۳- شورای منحل‌شده در صورت اعتراض می‌تواند بر مبنای اصل ۱۰۶ قانون اساسی به دادگاه صالح شکایت کند. (حداکثر فرصت برای اعتراض پنج روز می‌باشد). دادگاه مزبور موظف است خارج از نوبت به آن رسیدگی نماید.

تبصره ۴- مسئولان وزارت کشور موظفند پس از انحلال قطعی هر شورا حداکثر ظرف مدت یک ماه انتخابات شورای جدید را برگزار نمایند جز در مواردی که کمتر از شش ماه به پایان دوره باقی مانده باشد.

تبصره ۵- اعضای مستعفی شوراها و اعضای شورای منحل‌ه حق بازگشت به شورای پایین‌تر را نخواهند داشت مگر با انتخاب مجدد.

تبصره ۶- سلب عضویت هر یک از اعضای شورا مبنی بر تخلف از وظایف قانونی به پیشنهاد سه‌چهارم مجموع اعضا و با رأی دادگاه‌های صالحه خواهد بود.

تبصره ۷- هر یک از اعضای شورا که با رأی دادگاه صالح از آنها سلب عضویت شده باشد از شرکت در انتخابات دوره بعد آن شورا محروم خواهند بود.

ماده ۲۲- بودجه شوراهای مشمول این قانون از طریق زکوات (پس از تصویب) و درآمدهای محلی و در صورت لزوم از طریق عوارض که در مقابل خدمت ارائه شده

وضع می‌گردد، تأسیس خواهد شد و کمبودهای آن از راه کمک‌های دولت به درخواست شورای عالی استان‌ها از محل درآمدهای عمومی جبران می‌شود.

ماده ۲۳- ...

ماده ۳۵- وظایف و اختیارات:

۱- مادامی که درآمدهای پیش‌بینی شده کافی نباشد، شورای شهر می‌تواند با تنفیذ ولی امر برای تأمین هزینه‌های شهرداری عوارضی متناسب با امکانات اقتصادی محل و خدمات ارائه شده تعیین نماید.

۲- نظارت بر حسن اداره و حفظ سرمایه و دارایی نقدی و جنسی اموال منقول و غیرمنقول متعلق به شهرداری و همچنین نظارت بر درآمد و هزینه آن.

۳- نظارت بر اجرای وظایف شهرداری در امور بهداشت حوزه شهر و مؤسساتی که از طرف شهرداری اداره می‌شود.

۴- تصویب آیین‌نامه‌های پیشنهادی شهرداری.

۵- تصویب و تعیین نرخ کرایه وسایل نقلیه در شهر.

۶- تصویب مقررات برای تنظیم آب‌های شهر و اجاره و استجاره آب‌هایی که برای مصرف شهر ضروری است و جلوگیری از تجاوز به منافع شهری.

ماده ۳۶- ...

ماده ۴۶- شورای عالی اسلامی استان‌ها موظف است نارسایی‌ها و اشکالات نهادها و سازمان‌های اجرایی را به مسئولان مربوطه ابلاغ و در صورت عدم توجه، توبیخ یا برکناری آنان را با ذکر موارد تخلف و نارسایی از مسئولان بالاتر درخواست نماید.

ماده ۴۷- شورای عالی اسلامی استان‌ها موظف است طرح‌های تولیدی، صنعتی، کشاورزی، آموزشی، اداری، خدماتی و نظایر آن‌ها را که از سوی شوراهای استان‌ها در جهت جلوگیری از تبعیض و جلب همکاری و ایجاد هماهنگی میان استان‌ها رسیده، مورد بررسی قرار دهد و در صورت تأیید به عنوان طرح قانونی به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

ماده ۴۸- شورای عالی اسلامی استان‌ها در تنظیم برنامه و بودجه عمرانی استان‌ها مشارکت دارد.

ماده ۴۹- شورای عالی اسلامی می‌تواند در جهت جلوگیری از تبعیض و جلب همکاری

و ایجاد هماهنگی میان استان‌ها پیشنهاد تغییر طرح یا جابجایی بودجه عمرانی استان‌ها را در چهارچوب مقررات مربوطه بنماید.

ماده ۵۰- ...

طرح قانونی فوق مشتمل بر پنجاه و سه ماده و بیست و چهار تبصره در جلسه روز دوشنبه اول آذرماه یکهزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۶۴۴۳

تاریخ: ۶۱/۹/۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۴۱۳۴- ق مورخ ۶۱/۹/۴؛ «طرح تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری»^(۱) که با توجه به نظرات اصلاحی شورای نگهبان در جلسه ۱۳۶۱/۹/۱ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرارگرفت و با موازین شرع و قانون اساسی مغایر شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه عبارتی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۳۲۴۲

تاریخ: ۱۳۶۱/۱۰/۵

شورای محترم نگهبان

پیرو نامه شماره ۴۱۳۴- ق مورخ ۶۱/۹/۴ و عطف به نامه شماره ۶۴۴۳ مورخ ۶۱/۹/۹ در قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری مصوب ۶۱/۹/۱ اصلاحات زیر به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است که متأسفانه در موقع ارسال مصوبه به آن شورای محترم همچنین ابلاغ به ریاست محترم جمهوری از قلم افتاده است.

۱- در بند ۱۶ ماده ۱۹ عبارت «... امدادی، ارشاد و تأسیس...» باید به «... امدادی،

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۰۲۲ مورخ ۱۳۶۱/۱۰/۷.

ارشادی و تأسیس...» اصلاح شود.

۲- در بند (۲) ماده ۲۱ «نماینده وزارت کشور» باید به «نماینده وزیر کشور» اصلاح شود. اصلاحات مذکور در فوق طبق اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهارنظر شورای محترم نگهبان ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

نظر شورای نگهبان نسبت به اصلاحیه عبارتی «قانون تشکیلات شوراهای اسلامی»

شماره: ۶۸۹۱

تاریخ: ۶۱/۱۰/۵

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۳۲۴۲ مورخ ۱۳۶۱/۱۰/۵؛ اصلاحیه عبارتی قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری مصوب ۶۱/۹/۱ در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و مغایر با موازین شرع و قانون اساسی تشخیص داده نشد. لازم به تذکر است: که مورد اول اصلاح شده به شورای نگهبان ارسال شده بود. و نیز تاریخ ذکر شده در عنوان لایحه ارسالی شماره ۳۱۳۴- ق مورخ ۶۱/۹/۴ اشتباه است و بایستی به ۱۳۶۱/۹/۱ اصلاح شود.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

مبهم بودن تفسیر ماده ۵۹ قانون استخدام کشوری و مغایرت آن با قانون اساسی

شماره: ۳۰۳۹-ق

تاریخ: ۶۱/۸/۹

شورای محترم نگهبان

گزارش کمیسیون‌های «امور اداری و استخدامی» و «امور قضایی» مجلس راجع به تفسیر ماده ۵۹ قانون استخدام کشوری^(۱) در جلسه روز یکشنبه ۱۳۶۱/۸/۳ مجلس شورای اسلامی مورد بررسی قرار گرفت و عیناً به تصویب رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن تفسیر

نظر بر این است: قانون بازسازی حق رسیدگی و تعیین مجازات را از دادگاه‌های اداری و همچنین وزرا و رؤسای ادارات و مؤسسات دولتی سلب کرده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۶۱۴۰

تاریخ: ۶۱/۸/۱۳

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۳۰۳۹-ق مورخ ۶۱/۸/۹؛ چون تفسیر مجلس شورای اسلامی

۱. ماده ۵۹ قانون استخدام کشوری: انواع مجازات‌های اداری به قرار زیر است:

الف - توبیخ کتبی با درج در پرونده خدمت.

ب - کسر حقوق و فوق‌العاده‌های ماهانه مستخدم تا یک سوم از یک ماه تا سه ماه.

پ - کسر حقوق و فوق‌العاده‌های ماهانه مستخدم تا یک سوم از سه ماه تا شش ماه.

ت - انفصال موقت از سه ماه تا یک سال.

ث - تنزیل تا دو پایه یا یک گروه.

ج - انفصال دائم از خدمت دولت.

تبصره ۱- رؤسای ادارات و مقامات بالاتر آنان می‌توانند به تشخیص خود بدون مراجعه به دادگاه اداری کتباً با ذکر دلیل مجازات بند (الف) این ماده را در مورد مستخدم متخلف ادارات تابعه خود معمول دارند.

تبصره ۲- رؤسای ادارات و مقامات بالاتر با تأیید مقام مافوق خود و همچنین وزرا می‌توانند بدون مراجعه به دادگاه اداری کتباً با ذکر دلیل مجازات بند (ب) این ماده را در مورد مستخدم متخلف ادارات تابعه خود معمول دارند.

از ماده ۵۹ قانون استخدام کشوری با توجه به اینکه مخالف صریح ماده مذکور است و در واقع لغو آن ماده است و عنوان تفسیر ندارد، این ابهام در بین آمده است که مصوبه مجلس شورای اسلامی مربوط به این ماده است یا مربوط به ماده ۵۹ قانون بازسازی است^(۱) که در متن مصوبه بدان اشاره شده است. علیهذا خواهشمند است برای رفع این ابهام یا اصل مصوبه را اصلاح فرمایند یا توضیح کافی برای اظهارنظر شورای نگهبان مرقوم دارند.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۳۱۳۸-ق

تاریخ: ۶۱/۹/۶

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۶۱۴۰ مورخ ۱۳۶۱/۸/۱۳ راجع به تفسیر ماده ۵۹ قانون بازسازی نیروی انسانی وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۶۳۱/۸/۳ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن تفسیر

نظر بر این است: قانون بازسازی حق رسیدگی و تعیین مجازات را از دادگاه‌های اداری و همچنین وزرا و رؤسای ادارات و مؤسسات دولتی سلب کرده است.

۱. ماده ۵۹ قانون بازسازی نیروی انسانی وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت مصوب ۱۳۶۰/۷/۵: از کلیه قوانین پاکسازی و سالم‌سازی و قوانین دادگاه‌های اداری گذشته و مقررات مغایر این قانون لغو و نیز کلیه ارگان‌های بازسازی نیروی انسانی که بر اساس این قانون تشکیل نشده‌اند منحل می‌باشند.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۶۴۷۰

تاریخ: ۶۱/۹/۱۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۳۱۳۸- ق مورخ ۶۱/۹/۶؛ «تفسیر قانونی ماده ۵۹ قانون بازسازی نیروی انسانی وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت»^(۱) مصوب جلسه ۶۱/۸/۳ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۰۲ مورخ ۱۳۶۱/۱۰/۱۱.

مغایرت طرح قانونی تشکیل شورای عالی صنایع با قانون اساسی

شماره: ۳۰۶۲-ق

تاریخ: ۶۱/۸/۱۵

شورای محترم نگهبان

طرح قانون تشکیل شورای عالی صنایع که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۳۶۱/۸/۹ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱- به منظور ایجاد و حفظ هماهنگی بین دستگاه‌های مسئول صنایع کشور و بهره‌برداری شایسته از کلیه ظرفیت‌های صنعتی و معدنی و نیروی انسانی مربوط و برنامه‌ریزی توسعه صنعتی کشور، شورای عالی صنایع تشکیل می‌گردد.

ماده ۲- وظایف و اختیارات:

۱- تدوین خط‌مشی و سیاست کلی بخش صنعت و معدن و تعیین اولویت‌ها و ارائه آن جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی، با رعایت اصل ۷۴ قانون اساسی.

۲- تهیه برنامه‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و درازمدت صنعتی و معدنی براساس خط‌مشی مصوب بخش شورای اسلامی و نظارت بر اجرای برنامه.

۳- اتخاذ تصمیم نسبت به ایجاد مرکز یا مراکز اطلاعاتی و تحقیقاتی از طریق دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط به منظور جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل آمار مربوط به نیروی انسانی، سرمایه‌گذاری، ماشین‌آلات، مواد اولیه، ظرفیت‌های صنعتی، ذخایر معدنی، تولیدات معدنی و صنعتی و موارد مشابه.

۴- تدوین طرح مالکیت صنعتی و ارائه آن جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی با رعایت اصل ۷۴ قانون اساسی.

۵- رسیدگی و اخذ تصمیم در مورد سیاست‌های اعتباری و ارزی بخش صنعت و معدن در چارچوب تعهدات و سیاست‌های عمومی دولت.

تبصره - شورای عالی صنایع موظف است خط‌مشی و سیاست کلی نظام صنعتی و معدنی کشور را ظرف مدت ۶ ماه از تاریخ تصویب این قانون تنظیم و جهت تصویب با رعایت اصل ۷۴ قانون اساسی به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

ماده ۳- اعضای تشکیل‌دهنده شورای عالی صنایع به شرح زیر است:

۱- نخست‌وزیر.

۲- وزیر صنایع.

۳- وزیر صنایع سنگین.

۴- وزیر معادن و فلزات.

۵- وزیر نفت.

۶- وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه.

۷- معاون وزیر دفاع در امور صنایع دفاع ملی.

۸- مدیر عامل بانک صنعت و معدن.

تبصره ۱- سازمان برنامه و بودجه وظیفه دبیرخانه شورای مذکور را به عهده خواهد داشت.

تبصره ۲- آیین‌نامه مربوط به حدود وظایف و اختیارات شورای عالی صنایع و کیفیت روابط آن با ارگان‌های صنعتی و معدنی کشور و شورای اقتصاد و هیأت وزیران ظرف مدت دو ماه از تاریخ تصویب این قانون از طرف شورا تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۳- شورا موظف است حداقل هر پانزده روز یک‌بار تشکیل جلسه دهد.

ماده ۴- تصمیمات شورای عالی صنایع در محدوده وظایف و اختیارات مذکور در این قانون برای کلیه دستگاه‌ها لازم‌الاجرا است.

ماده ۵- هزینه‌های شورا در قالب اعتبارات مصوب دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط در بودجه کل کشور انجام خواهد گرفت و هیچ‌گونه اعتبار اضافی از بابت تشکیل شورای عالی صنایع منظور نخواهد شد.

طرح قانونی فوق مشتمل بر پنج ماده و چهار تبصره در جلسه روز یکشنبه ۱۳۶۱/۸/۹ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۶۲۰۶

تاریخ: ۱۳۶۱/۸/۲۳

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۳۰۶۲- ق مورخ ۶۱/۸/۱۵؛ «طرح تشکیل شورای عالی صنایع» مصوب جلسه ۶۱/۸/۹ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت. نظر شورا بدین شرح است:

در ماده ۲ چون مفهوم بند ۳ و ۵ تصویب‌نامه است و به موجب اصل ۱۳۸ قانون اساسی تصویب آن در مثل این مورد با هیأت وزیران است مغایر با قانون اساسی شناخته شد.

در ماده ۳ اشکالات زیر وارد است:

الف - بند ۷ و ۸ نظر به اینکه اختیارات این شورا مربوط به امور اجرایی است و طبق اصل ۶۰ قانون اساسی باید منحصرأ از طریق رئیس‌جمهور و نخست‌وزیر و وزرا انجام شود مداخله معاون وزیر و مدیر عامل بانک مغایر با اصل مذکور است.

ب - تشکیل این شورا با توجه به اینکه مسئول تصمیمات آن در برابر مجلس معلوم نشده است و مستفاد از اصل ۸۷، ۱۳۴ و ۱۳۵ قانون اساسی این است که مجلس و نمایندگان در کل امور اجرایی از نخست‌وزیر و وزرا حق سؤال دارند با سه اصل مذکور مغایر است.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۳۵۳۴- ق

تاریخ: ۶۱/۱۱/۴

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۶۲۰۶ مورخ ۱۳۶۱/۸/۲۳ «طرح تشکیل شورای عالی صنایع» که قبلاً از طرف شورای نگهبان اعاده شده بود در جلسه علنی مورخ دوشنبه ۶۱/۱۰/۲۷ مجلس شورای اسلامی مطرح و با اصلاحاتی به تصویب رسید، که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱- به منظور ایجاد و حفظ هماهنگی بین دستگاه‌های مسئول صنایع کشور و بهره‌برداری شایسته از کلیه ظرفیت‌های صنعتی و معدنی و نیروی انسانی مربوط و برنامه‌ریزی توسعه صنعتی کشور، شورای عالی صنایع تشکیل می‌گردد.

ماده ۲- وظایف و اختیارات:

۱- تدوین خط‌مشی و سیاست کلی بخش صنعت و معدن و تعیین اولویت‌ها و ارائه آن جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی، با رعایت اصل ۷۴ قانون اساسی.

۲- تهیه برنامه‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و درازمدت صنعتی و معدنی بر اساس خط‌مشی مصوب بخش شورای اسلامی و نظارت بر اجرای برنامه.

۳- ایجاد مرکز یا مراکز اطلاعاتی و تحقیقاتی از طریق دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط به منظور جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل آمار مربوط به نیروی انسانی، سرمایه‌گذاری، ماشین‌آلات، مواد اولیه، ظرفیت‌های صنعتی، ذخایر معدنی، تولیدات معدنی و صنعتی و موارد مشابه.

۴- تدوین طرح مالکیت صنعتی و ارائه آن جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی با رعایت اصل ۷۴ قانون اساسی.

۵- رسیدگی و اخذ تصمیم در مورد سیاست‌های اعتباری و ارزی بخش صنعت و معدن در چارچوب تعهدات و سیاست‌های عمومی دولت.

تبصره - شورای عالی صنایع موظف است خط‌مشی و سیاست کلی نظام صنعتی و معدنی کشور را ظرف مدت ۶ ماه از تاریخ تصویب این قانون تنظیم و جهت تصویب با رعایت اصل ۷۴ قانون اساسی به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

ماده ۳- اعضای تشکیل‌دهنده شورای عالی صنایع به شرح زیر است:

۱- نخست‌وزیر.

۲- وزیر صنایع.

۳- وزیر صنایع سنگین.

۴- وزیر معادن و فلزات.

۵- وزیر نفت.

۶- وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه.

۷- معاون وزیر دفاع در امور صنایع دفاع ملی.

۸- مدیر عامل بانک صنعت و معدن.

تبصره ۱- سازمان برنامه و بودجه وظیفه دبیرخانه شورای مذکور را به عهده خواهد داشت.
تبصره ۲- در اولین جلسه شورای عالی صنایع، رئیس شورا برای مدت یک سال با رأی اکثریت اعضای شورا انتخاب خواهد شد.

تبصره ۳- رئیس شورا پاسخگوی اقدامات شورا در برابر مجلس شورای اسلامی خواهد بود.
تبصره ۴- آیین‌نامه مربوط به حدود و وظایف و اختیارات شورای عالی صنایع و کیفیت روابط آن با ارگان‌های صنعتی و معدنی کشور و شورای اقتصادی و هیأت وزیران ظرف مدت دو ماه از تاریخ تصویب این قانون از طرف شورا تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۵- شورا موظف است حداقل هر پانزده روز یک‌بار تشکیل جلسه دهد.
ماده ۴- تصمیمات شورای عالی صنایع در محدوده وظایف و اختیارات مذکور در این قانون برای کلیه دستگاه‌ها لازم‌الاجرا است.

ماده ۵- هزینه‌های شورا در قالب اعتبارات مصوب دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط در بودجه کل کشور انجام خواهد گرفت و هیچ‌گونه اعتبار اضافی از بابت تشکیل شورای عالی صنایع منظور نخواهد شد.

طرح قانونی فوق مشتمل بر پنج ماده و شش تبصره در جلسه روز یکشنبه نهم بهمن‌ماه یکهزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۷۳۲۱

تاریخ: ۶۱/۱۱/۱۳

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۳۵۳۴- ق مورخ ۶۱/۱۱/۴؛ «طرح تشکیل شورای عالی صنایع»^(۱) که قبلاً از طرف شورای نگهبان به آن مجلس اعاده شده بود و در جلسه ۶۱/۱۰/۲۷ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و به اکثریت آرا مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۰۷۳ مورخ ۱۳۶۱/۱۲/۸.

مغایرت لایحه متمم قانون بودجه سال ۱۳۶۱ با موازین شرع

شماره: ۳۱۰۵-ق

تاریخ: ۶۱/۸/۲۷

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۳۸۲۱۰ مورخ ۱۳۶۱/۷/۲۱ دولت در خصوص متمم و اصلاح برخی از اقلام و مقررات قانون بودجه سال ۱۳۶۱ که در جلسه علنی روز پنجشنبه ۱۳۶۱/۸/۲۷ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه^(۱)

ماده واحده - به اعتبارات مصوب قانون بودجه سال ۱۳۶۱ مبلغ سیصد و سی و چهار میلیارد و سیصد و شصت و هفت میلیون و هفتاد و چهار هزار (۳۳۴/۳۶۷/۰۷۴/۰۰۰) ریال به شرح تبصره‌های زیر و جداول شماره ۱، ۲ و ۳ پیوست اضافه و به دولت اجازه داده می‌شود قانون مزبور را با رعایت مفاد تبصره‌های اصلاحی و الحاقی ذیل به مورد اجرا بگذارد.

تبصره ۱-

الف - به اعتبار ردیف ۵۰۳۰۴۱ (هزینه‌های ناشی از جنگ تحمیلی) قانون بودجه سال ۱۳۶۱ مبلغ یکصد و چهل و پنج میلیارد ریال اضافه می‌شود تا بر طبق مفاد تبصره (۸) قانون مزبور به مصرف برسد.

ب - آن قسمت از اعتبار ردیف فوق‌الذکر که توسط هیأت وزیران به بازسازی و نوسازی مناطق جنگی اختصاص یافته و یا خواهد یافت از اعتبارات جاری کسر و عیناً به اعتبارات طرح‌های عمرانی (سرمایه‌گذاری ثابت) همان ردیف اضافه خواهد شد.

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد. برای اطلاع از متن نهایی پس از تأیید نهایی ر.ک: روزنامه رسمی، شماره ۱۱۰۰۸ مورخ ۱۳۶۱/۹/۲۰.

تبصره ۲-

الف - به منظور تکمیل و ادامه طرح‌های در دست اجرا و طرح‌های جدید به شرح جدول شماره (۳) پیوست این قانون به اعتبارات طرح‌های عمرانی (سرمایه‌گذاری ثابت) منظور در قانون بودجه سال ۱۳۶۱ و پیوست شماره (۱) آن مبلغ یکصد و چهار میلیارد و چهارصد و هفت میلیون و یکصد و ده هزار (۱۰۴/۴۰۷/۱۱۰/۰۰۰) ریال اضافه می‌گردد.

ب - مبلغ بیست و سه میلیارد (۲۳/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال از اعتبار فوق به اعتبار ردیف ۵۰۳۰۰۲ (هزینه‌های متفرقه عمرانی و طرح‌های عمرانی جدید) قانون بودجه سال ۱۳۶۱ اضافه و اجازه داده می‌شود که مبلغ پانزده میلیارد (۱۵/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال آن طبق مفاد بند (الف) و مبلغ هشت میلیارد (۸/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال بقیه طبق مفاد بند (ب) تبصره (۷) قانون مذکور به مصرف برسد.

شورای اقتصاد مکلف است مبلغ هشت میلیارد (۸/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال از اعتبار موضوع این بند را بنا به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه بین استان‌های کشور توزیع نماید تا توسط کمیته‌های برنامه‌ریزی استان‌های مربوط به طرح‌های مشخص تفکیک شود.

تبصره ۳- به اعتبار منظور در قسمت ششم قانون بودجه سال ۱۳۶۱ تحت عنوان طرح‌های تولیدی کشاورزی اشتغال‌زا و زود بازده مبلغ دو میلیارد (۲/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال اضافه می‌شود تا با رعایت مفاد تبصره ۲۵ قانون مذکور به مصرف برسد.

تبصره ۴-

الف - به اعتبارات جاری قانون بودجه سال ۱۳۶۱ مبلغ هشتاد و چهار میلیارد و نهصد و پنجاه و نه میلیون و نهصد و شصت و چهار هزار (۸۴/۹۵۹/۹۶۴/۰۰۰) ریال بر طبق جدول شماره (۱) پیوست اضافه می‌شود، توزیع اعتبارات مذکور بر حسب برنامه و مواد هزینه بنا به پیشنهاد دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط و تأیید سازمان برنامه و بودجه انجام خواهد شد تا با رعایت مقررات مربوط به مصرف برسد.

ب - استفاده از اضافه اعتبارات جاری ردیف‌های ۵۰۱۰۰۱ و ۵۰۳۰۰۱ منظور در جدول شماره (۱) پیوست تابع مفاد تبصره‌های ذی‌ربط منظور در قانون بودجه سال ۱۳۶۱ و سایر مقررات مربوط خواهد بود.

پ - مبلغ یک میلیارد ریال از اضافه اعتبار منظور در ردیف ۵۰۱۰۰۱ جدول شماره (۱) پیوست این قانون مشمول تبصره (۱۰) قانون بودجه سال ۱۳۶۱ می‌باشد.

ت - اضافه اعتبارات جاری دستگاه‌های اجرایی محل مشمول نظام بودجه استانی که بر حسب استان و دستگاه‌های اجرایی محلی و موافقت سازمان برنامه و بودجه استان بین برنامه‌ها و مواد هزینه توزیع و به سطح اعتبارات دستگاه‌های مربوط اضافه خواهد شد تا طبق مفاد تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۶۱ مورد عمل قرار گیرد.

تبصره ۵- در بند (ت) تبصره ۲۸ قانون بودجه سال ۱۳۶۱ بعد از عبارت «بر اساس درخواست وجه از طرف شورای جهاد سازندگی استان و شورای مرکزی جهاد سازندگی» عبارت «حسب مورد توسط ذی حساب طرح‌های عمرانی استان و ذی حساب دستگاه اجرایی واگذارکننده طرح» اضافه شود.

تبصره ۶- مبلغ دویست و چهل میلیارد (۲۴۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال به مبلغ مندرج در ردیف ۷۱۰۱۰۰ قسمت سوم قانون بودجه سال ۱۳۶۱ (استفاده از اعتبارات سیستم بانکی و یا انتشار اوراق قرضه) اضافه می‌شود.

تبصره ۷- به دولت اجازه داده می‌شود تمام و یا قسمتی از اسناد حمل مربوط به فروش نفت و فرآورده‌های نفتی توسط وزارت نفت (شرکت ملی نفت ایران) به خارج از کشور در ماه‌های بهمن و اسفند سال ۱۳۶۱ را به بانک مرکزی ایران قبل از سررسید وصول وجه اسناد مذکور پیش‌فروش نموده و هم ارز ریالی حاصل از این معامله را به حساب درآمد عمومی کشور در سال جاری منظور نماید.

تبصره ۸- به وزارت دفاع ملی اجازه داده می‌شود، آن قسمت از اعتباراتی را که در اجرای تبصره (۷) قانون بودجه سال ۱۳۶۰ بر طبق تصویب‌نامه‌های هیأت وزیران از محل اعتبار ردیف ۵۰۳۰۴۱ (هزینه‌های ناشی از جنگ تحمیلی) قانون مزبور برای انجام هزینه‌های عملیات نظامی در اختیار وزارت نامبرده قرار گرفته است را به تفکیک برنامه‌ها و مواد هزینه به اعتبار ردیف ۱۱۱۵۰۰ (وزارت دفاع ملی) اضافه و حساب آن را به طور یک‌جا تنظیم نماید.

وزارت دفاع ملی مکلف است میزان هزینه‌هایی را که مستقیماً در رابطه با جنگ تحمیلی در سال ۱۳۶۰ از محل اعتبارات فوق انجام داده است، حداکثر تا آخر سال ۱۳۶۱ از طریق نخست‌وزیر به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

تبصره ۹- ...

تبصره ۱۷- از تاریخ تصویب این قانون تبصره (۵۰) قانون بودجه سال ۱۳۵۵ کل کشور

لغو می شود.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و هفده تبصره و سه جدول ضمیمه، در جلسه روز پنجشنبه بیست و هفتم آبان ماه یکهزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۶۳۵۱

تاریخ: ۶۱/۹/۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۳۱۰۵-ق مورخ ۶۱/۸/۲۷؛ «لایحه متمم قانون بودجه سال ۱۳۶۱» مصوب ۶۱/۸/۲۷ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت. تبصره ۶ ماده واحده از نظر انطباق با موازین شرع به علت حرمت ربا به تأیید نرسید. قابل تذکر است که اگر ضرورت بر استقراض و تأمین تعهدات بانک باشد، ممکن است اصل استقراض قرض الحسنه باشد و برای تأمین تعهدات بانک مبلغی را که ضرورت دارد به موجب تبصره‌ای در همین قانون کمک شود.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۶۳۵۱-ق

تاریخ: ۱۳۶۱/۹/۴

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۳۸۱۰ مورخ ۱۳۶۱/۷/۲۱ دولت در خصوص متمم و اصلاح برخی از اقلام و مقررات بودجه سال ۱۳۶۱ که در تاریخ ۱۳۶۱/۹/۱ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - ...

تبصره ۶ اصلاحی لایحه متمم قانون بودجه سال ۱۳۶۱.
تبصره ۶- مبلغ دویست و چهل میلیارد (۲۴۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال به مبلغ مندرج در ردیف ۷۱۰۱۰۰ قسمت سوم قانون بودجه سال ۱۳۶۱ (استفاده از اعتبارات سیستم بانکی و یا انتشار اوراق قرضه) اضافه می‌شود تا به صورت قرض‌الحسنه اخذ و مورد استفاده قرار گیرد.

...

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۶۴۱۵

تاریخ: ۶۱/۹/۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۳۱۰۵- ق مورخ ۶۱/۸/۲۷ و پیرو نامه شماره ۶۳۵۱ مورخ ۶۱/۹/۱ در مورد «لایحه متمم قانون بودجه سال ۱۳۶۱»^(۱) مصوب ۱۳۶۱/۸/۲۷ مجلس شورای اسلامی با توجه به فتوای حضرت امام خمینی مدظله چون بر حسب تحقیقاتی که انجام شد سرمایه بانک مرکزی ملک دولت است و استقراض دولت از بانک مرکزی قرض ربوی محسوب نمی‌شود، ماده واحده مذکور به موجب نظر اکثریت اعضای شورای نگهبان مغایر با موازین شرع و قانون اساسی نمی‌باشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۰۰۸ مورخ ۱۳۶۱/۹/۲۰.

مغایرت طرح قانونی روابط موجر و مستأجر با موازین شرع و قانون اساسی

شماره: ۳۴۰۵-ق

تاریخ: ۶۱/۱۰/۲۹

شورای محترم نگهبان

طرح قانونی روابط موجر و مستأجر که در جلسه علنی روز دوشنبه ۱۳۶۱/۱۰/۲۰ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح^(۱)

فصل اول - کلیات

ماده ۱- اماکنی که برای سکنی با تراضی با موجر به عنوان اجاره یا صلح منافع و یا هر عنوان دیگری به منظور اجاره به تصرف متصرف داده شده یا بشود اعم از اینکه سند رسمی یا سند عادی تنظیم شده یا نشده باشد مشمول مقررات این قانون است.

ماده ۲- ...

فصل دوم - اجاره‌بها

ماده ۳- اجاره‌بهای هر محل همان است که در اجاره‌نامه قید شده و اگر اجاره‌نامه‌ای نباشد به مقداری است که بین طرفین مقرر یا عملی شده است و در صورتی که مقدار آن احراز نشود برابر نرخ عادلانه روز تصرف مورد اجاره طبق نظرکارشناس تعیین می‌شود. ضوابط نحوه تقویم در آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین می‌شود.

ماده ۴- مستأجر باید در موعد تعیین‌شده اجاره‌بها را بپردازد و در صورت امتناع از پرداخت تمام اجاره‌بها به موجر یا نماینده قانونی او تا ده روز بعد از آخر هر ماه یا هر موعد تعیین‌شده دیگر موجر می‌تواند با رعایت این قانون در صورتی که اجاره‌نامه

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد. برای اطلاع از متن کامل پس از تأیید نهایی ر.ک: روزنامه رسمی، شماره ۱۱۱۴۰ مورخ ۱۳۶۲/۳/۵.

رسمی داشته باشد به دفترخانه تنظیم‌کننده سند مراجعه نماید. دفترخانه موظف است در تاریخ وصول تقاضا، اخطاریه‌ای به مستأجر ارسال و از تاریخ ابلاغ اگر تا ده روز بدهی خود را نپردازد یا رضایت موجر را فراهم نسازد مدارک را برای صدور اجرائیه جهت وصول اجور معوقه به ثبت محل ارسال نماید. در صورتی که مستأجر دلیل موجهی بر عدم پرداخت به دادگاه صالح ارائه کند دادگاه عملیات اجرایی را متوقف و اجرائیه را ابطال می‌نماید و در صورت اثبات استتکاف مستأجر از پرداخت اجاره‌بها موجر می‌تواند ضمن تقاضای وصول اجاره‌بهای معوقه حسب قرارداد در ضمن عقد اجاره را فسخ و ملک مورد اجاره را تخلیه نماید.

فصل سوم - اجاره‌نامه

ماده ۵- دفاتر اسناد رسمی مکلفند علاوه بر نکاتی که به موجب قوانین و مقررات باید رعایت شود نکات زیر را در اجاره‌نامه تصریح کنند.

- ۱- اقامتگاه موجر به طور کامل و مشخص.
- ۲- نشانی کامل مورد اجاره و قید اینکه از لحاظ رابطه اجاره این محل اقامتگاه قانونی مستأجر می‌باشد مگر اینکه طرفین به ترتیب دیگری تراضی نموده باشند.
- ۳- عین مستأجره در تصرف کدام یک از طرفین می‌باشد و در صورتی که در تصرف مستأجر نباشد تحویل آن در چه مدت و یا با چه شرایطی صورت خواهد گرفت.
- ۴- تعیین اجاره‌بها و نحوه پرداخت و مهلت نهایی پرداخت هر قسط.
- ۵- تصریح به آن‌که مستأجر حق انتقال به غیر را کلاً یا جزئاً یا به نحو اشاعه دارد یا ندارد.
- ۶- تعهد مستأجر به تخلیه و تحویل مورد اجاره به موجر پس از انقضای مدت اجاره یا تجدید اجاره با تراضی.
- ۷- حق فسخ موجر در صورت تخلف مستأجر از پرداخت اجاره‌بها در موعد مقرر یا سایر شروط اجاره‌نامه.
- تبصره - موجر و مستأجر می‌توانند برای یکی از طرفین عقد اجاره یا هر دو حق فسخ شرط کنند.
- ۸- قبول و انجام کلیه حقوق و تکالیف مقرر در این قانون (که ضمیمه سند اجاره دریافت خواهد کرد).

فصل چهارم - موارد فسخ

ماده ۶- در مورد زیر مستأجر می‌تواند اجاره را فسخ نماید.

۱- در صورتی که عین مستأجره با اوصافی که در اجاره‌نامه قید شده منطبق نباشد.
(با رعایت ماده ۴۱۵ قانونی مدنی)

۲- اگر در اثنای مدت اجاره عیبی در عین مستأجره حادث شود که آن را از قابلیت انتفاع خارج نموده و رفع عیب مقدور نباشد.

۳- در مواردی که مطابق شرایط اجاره حق فسخ مستأجر تحقق یابد.

۴- هرگاه مورد اجاره کلاً یا جزئاً در معرض خرابی بوده و قابل تعمیر نباشد.

ماده ۷- هرگاه مستأجر به علت انقضای مدت اجاره‌نامه یا در موارد فسخ اجاره، مورد اجاره را تخلیه کند و موجر از تحویل گرفتن آن امتناع کند مستأجر می‌تواند به دادگاه محل وقوع ملک مراجعه و تخلیه کامل مورد اجاره را تأمین دلیل نماید و کلید آن را به دفتر دادگاه تسلیم کند.

از این تاریخ موجر حق مطالبه اجاره‌بها را نسبت به آینده ندارد و دفتر دادگاه ظرف ۲۴ ساعت به موجر یا نماینده قانونی او اخطار می‌کند که برای تحویل گرفتن مورد اجاره و دریافت کلید حاضر شود.

ماده ۸- موجر می‌تواند در موارد زیر اجاره را فسخ و حکم تخلیه را از دادگاه درخواست کند:

الف - در موردی که مستأجر با سلب حق انتقال به غیر مورد اجاره را کلاً یا جزئاً به هر صورتی که باشد به غیر واگذار نموده و یا عملاً از طریق وکالت و یا نمایندگی و غیره در اختیار و استفاده دیگری جز اشخاص تحت‌الکفاله قانونی خود قرار داده باشد.

ب - در صورتی که در اجاره‌نامه حق فسخ اجاره هنگام انتقال قطعی شرط شده باشد.

ج - در صورتی که از مورد اجاره برخلاف منظور و جهتی که در قرارداد اجاره قید شده استفاده گردد.

د - در صورتی که مستأجر در مهلت مقرر در این قانون اجاره‌بها را نپردازد.

۱- در صورتی که اجاره‌نامه رسمی باشد موجر می‌تواند طبق ماده (۴) این قانون اقدام نماید.

۲- در صورتی که اجاره‌نامه رسمی در بین نبوده و ضمن‌العقد شرط شده باشد که تأخیر

در پرداخت اجاره‌بها در مهلت مقرر موجب حق فسخ اجاره است مگر می‌تواند پس از ارسال اظهارنامه در صورتی که مستأجر در مهلت مقرر در اظهارنامه نیز اجاره‌بها را نپردازد اجاره را فسخ و به دادگاه مراجعه و به استناد تخلف از شروط اجاره تقاضای تخلیه عین مستأجره را بنماید.

تبصره ۱- در صورتی که عین مستأجره برای مقصودی غیر از کسب یا پیشه و یا تجارت به اجاره داده شود از هر حیث تابع مقررات مربوط به اجاره محل سکونی است. تبصره ۲- اگر مستأجر مورد اجاره را مرکز فساد قرار داده باشد به محض ثبوت آن در دادگاه به درخواست مقرر مورد اجاره را تخلیه و در اختیار مقرر قرار می‌دهد. ماده ۹- در مواردی که دادگاه تخلیه ملک مورد اجاره را موجب عسر و حرج مستأجر بداند می‌تواند مهلتی برای مستأجر قرار بدهد.

تبصره - شورای عالی قضایی مکلف است در اولین فرصت دادگاه‌های ویژه‌ای را تشکیل داده و کلیه احکام تخلیه که از طرف دادگاه‌ها یا اداره ثبت صادر گردیده و هنوز اجرا نشده است مورد تجدیدنظر قرار دهند و چنانچه تخلیه منزل مستلزم عسر و حرج برای مستأجر باشد آن حکم را متوقف سازد. در مورد عدم پرداخت مال‌الاجاره دادگاه مکلف است مدت متناسب را برای مستأجر معین نموده و مستأجر مکلف است بدهی معوقه خود را در مدت مزبور پرداخت نماید و الا حکم تخلیه اجرا خواهد شد.

فصل پنجم - تعمیرات

ماده ۱۰- تعمیرات کلی و اساسی مورد اجاره که مربوط به اصل بنا یا تأسیسات عمده منصوبه در آن از قبیل دستگاه‌های حرارت مرکزی و تهویه و آسانسور باشد، به عهده موجر است و تعمیرات جزئی و همچنین تزئین و تعمیری که مربوط به استفاده بهتر از مورد اجاره باشد با مستأجر خواهد بود. مگر آنکه در قرارداد به صورت دیگری شرط شده باشد.

ماده ۱۱- رسیدگی به اختلاف بین موجر و مستأجر راجع به تعمیرات با دادگاه است. در صورتی که موجر تعمیرات مورد حکم دادگاه را در مهلتی که از طرف دادگاه تعیین می‌شود انجام ندهد پس از احراز آن در دادگاه مستأجر می‌تواند حق فسخ خود را اعمال کند یا دادگاه موجر را الزام به تعمیر و یا به مستأجر اجازه دهد که تعمیرات مزبور را به شرط آنکه از اجاره‌بهای شش ماهه تجاوز نکند با نظارت دایره اجرا انجام بدهد.

ماده ۱۲- هرگاه مستأجر مالک را از انجام تعمیرات ضروری مانع شود دادگاه مستأجر را به رفع ممانعت ملزم و مهلت مناسب برای انجام تعمیرات تعیین می‌نماید.

تبصره - رسیدگی به دعاوی مذکور در مواد ۱۱ و ۱۲ خارج از نوبت و بدون رعایت تشریفات دادرسی صورت خواهد گرفت و حکم دادگاه قطعی است.

ماده ۱۳- اقامه دعوی تخلیه از طرف موجر مانع قبول و رسیدگی به دعوی تعمیرات نیست و در صورتی که دادگاه مورد را از موارد تخلیه نداند و آن را رد کند به دعوی تعمیرات رسیدگی و حکم خواهد داد.

ماده ۱۴- نظر به مشکلات مسکن در شهرها و ضرورت تثبیت اجاره‌بها برای مدت پنج سال به وزارت مسکن و شهرسازی اجازه داده می‌شود ۲ ماه پس از تصویب این قانون بر اساس آیین‌نامه‌ای که توسط وزارتین دادگستری و مسکن و شهرسازی تهیه و به تصویب هیأت دولت برسد اجاره‌بهای واحدهای مسکونی را با توجه به سطح زیربنا و کیفیت ساختمان و نوع بنا و مقتضیات محلی و منطقه‌ای تعیین و اعلام نمایند.

تبصره ۱- شهرهای مذکور در این ماده عبارتند از شهرهایی که بر اساس ضرورت، شورای عالی قضایی بعداً اعلام نماید.

تبصره ۲- چنانچه موجر بیش از قیمت اعلام‌شده از مستأجر وجهی اضافی دریافت دارد به درخواست مستأجر و به حکم دادگاه به پرداخت مبلغ اضافی به نفع مستأجر محکوم می‌گردد.

تبصره ۳- اگر مالک از اجاره دادن مستغل معدّ اجاره بدون عذر موجه امتناع نماید بنا به ضرورت به هیأتی مرکب از نمایندگان دادستان و فرماندار و اداره مسکن و شهرسازی هر محل اجازه داده می‌شود به قائم‌مقامی مالک نسبت به اجاره دادن محل‌های مسکونی خالی اقدام و اجاره‌بهای دریافتی را به حساب موجر واریز نمایند.

ماده ۱۵- از تاریخ تصویب این قانون اجاره محل‌هایی که برای سکونت واگذار می‌شود، تابع مقررات قانون مدنی و این قانون و شرایط مقرر بین طرفین می‌باشد.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر پانزده ماده و پنج تبصره در جلسه روز دوشنبه بیستم دی‌ماه یکهزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۷۵۰۰

تاریخ: ۶۱/۱۱/۱۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۳۴۰۵- ق مورخ ۶۱/۱۰/۲۹ و پیرو نامه شماره ۷۲۷۴ مورخ ۶۱/۱۱/۹؛^(۱) «طرح روابط موجر و مستأجر» مصوب ۶۱/۱۰/۲۰ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان و در جلسات متعدد مورد بحث و بررسی قرار گرفت و موارد زیر از لحاظ انطباق با موازین شرع تأیید نگردید:

۱- ماده ۳ مجمل است و به فرض اطلاق و شمول آن نسبت به موارد مطلق اجاره و انقضای مدت اجاره احکام مذکوره در مورد اجاره بها بدون تراضی طرفین موافق با موازین شرعی نمی باشد و بر فرض عدم اطلاق و انحصار آن به مورد صحت اجاره در موارد اختلاف و عدم احراز مال الاجاره دادگاه طبق موازین قضایی نسبت به تعیین مقدار مال الاجاره اقدام خواهد کرد و علی ای حال پیشنهاد می شود که با رفع ابهام در ماده مذکور اصلاح لازم معمول شود.

۲- ماده ۴ که اختیار فسخ موجر را در صورت تخلف شرط پرداخت اجاره بها، در موعد مقرر از طرف مستأجر موکول به سلسله مراتب مندرج در این ماده نموده نیز شرعی نمی باشد، زیرا به مجرد تخلف شرط، مشروطاً له حق فسخ دارد البته اگر در عقد اجاره مطلقاً ترتیبی برای پرداخت مال الاجاره تعیین نشده باشد فقط باید مال الاجاره از مستأجر وصول شود و موجر حق فسخ ندارد.

۳- بند ۶ ماده ۵ با توجه به اینکه ذکر تعهد مستأجر به تخلیه برای تأکید است و مفهوم آن عدم تعهد مستأجر در صورت عدم ذکر نمی باشد، تأیید شد و از قید «به صورت اول» باید تغییراتی که در مورد اجاره به طور متعارف یا با توافق با موجر حاصل شده و همچنین مواردی که مستأجر به عنوان امین ضامن نیست استثنا شود.

۴- بند ۸ ماده ۵ نیز با موازین شرعی مغایرت دارد یا حذف شود یا به اختیار توافق طرفین گذارده شود.

۵- در ماده ۶ بند ۲ از موارد فسخ نمی باشد و اجاره خود به خود منفسخ و باطل می گردد و بند ۴ این ماده چون جمله «در معرض خرابی بوده» مبهم است اگر به مثل این جمله اصلاح شود «در معرض خرابی واقع شود به نحوی که موجب نقض انتفاع گردد» رفع ابهام می شود.

۶- در بند ۲ بند «د» ماده ۸ ایرادات زیر وارد است:

الف - تأخیر در پرداخت در موعد مقرر موجب خیار است، و محتاج به شرط خیار فسخ در

۱. تقاضای استمهال بر اساس اصل نود و پنجم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، پاورقی صفحه ۲).

صورت تخلف از پرداخت در مهلت مقرر نمی‌باشد.

ب - اعمال حق فسخ به مجرد تخلف شرط جایز است و نیاز به ارسال اظهارنامه ندارد.

۷- شمول اطلاق ماده ۹ نسبت به مورد تعارض عسر و حرج مستأجر با عسر و حرج موجر و در مورد حرجی نبودن نفس تخلیه به واسطه وجود مسکن دیگر به تأیید اکثریت نرسید.

۸- ماده ۱۱ با موازین شرعی منطبق نمی‌باشد و ترتیب مذکور در این ماده در صورتی لازم‌الرعایه است که در عقد اجاره مقرر شده باشد.

۹- ماده ۱۴ که تشخیص ضرورت را در شهرها به عهده شورای عالی قضایی گذارده است چون بر حسب فرمان حضرت امام خمینی «مدظله‌العالی» ضرورت باید به وسیله مجلس شورای اسلامی با توجه به قیود و شرایطی که در فرمان مذکور است مشخص شود مورد تأیید نمی‌باشد.

۱۰- به تبصره ۳ ماده ۱۴ با توجه به اینکه مربوط به ماده ۱۴ می‌باشد همان اشکال و ایراد وارد به اصل ماده و تبصره یک آن وارد است چنانچه منظور چیز دیگر است معین فرمائید تا اظهارنظر شود، و ضمناً در موارد امتناع از اجاره، حاکم شرع به عنوان ولایت بر ممتنع باید عمل نماید و عمل هیأت مذکور شرعی نمی‌باشد.

سایر موارد از لحاظ انطباق با موازین شرعی و عدم مغایرت با قانون اساسی با اکثریت آرا تأیید شد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۳۸۵۹-ق

تاریخ: ۶۱/۱۲/۱۹

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۷۵۰۰ مورخ ۱۳۶۱/۱۱/۱۴ طرح قانونی روابط موجر و مستأجر که در جلسه علنی روز دوشنبه ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱- ...

ماده ۱۴- نظر به مشکلات مسکن در شهرها و ضرورت تثبیت اجاره‌بها برای مدت پنج سال به وزارت مسکن و شهرسازی اجازه داده می‌شود ۲ ماه پس از تصویب این قانون بر اساس آیین‌نامه‌ای که توسط وزارتین دادگستری و مسکن و شهرسازی تهیه و به تصویب هیأت دولت برسد اجاره‌بهای واحدهای مسکونی را با توجه به سطح زیربنا و کیفیت ساختمان و نوع بنا و مقتضیات محلی و منطقه‌ای تعیین و اعلام نمایند.

تبصره ۱- شهرهای بزرگ مذکور در این ماده عبارتند از کلیه مراکز استان‌ها به انضمام قزوین، کرج، اردبیل، دزفول، آبادان، نیشابور، بابل، گرگان، قم.

تبصره ۲- چنانچه موجر بیش از قیمت اعلام‌شده از مستأجر وجهی اضافی دریافت دارد به درخواست مستأجر و به حکم دادگاه به پرداخت مبلغ اضافی به نفع مستأجر محکوم می‌گردد.

تبصره ۳- اگر مالک از اجاره دادن مستغل معدّ اجاره بدون عذر موجه امتناع نماید بنا به ضرورت تا مدت پنج سال به هیأتی مرکب از نمایندگان دادستان و فرماندار و اداره مسکن و شهرسازی هر محل اجازه داده می‌شود به قائم‌مقامی مالک نسبت به اجاره دادن محل‌های مسکونی خالی اقدام و اجاره‌بهای دریافتی را به حساب مالک واریز نمایند.

ماده ۱۵- ...

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۸۰۳۴

تاریخ: ۶۱/۱۲/۲۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۴۱۵۱- ق مورخ ۶۱/۱۲/۱۹ و شماره ۳۴۰۵- ق مورخ ۶۱/۱۰/۲۹ و پیرو نامه شماره ۷۵۰۰ مورخ ۶۱/۱۱/۱۴؛ «طرح قانونی روابط موجر و مستأجر» که پس از اصلاحاتی در جلسه علنی مورخ ۶۱/۱۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در شورای نگهبان مطرح و در جلسات متعدد مورد بحث و بررسی قرار گرفت، نظر شورای نگهبان بدین شرح است:

اشکال شرعی وارد بر تبصره ۳ ماده ۱۴ (که در موارد امتناع از اجاره به هیأتی مرکب از نمایندگان دادستان و فرماندار و اداره مسکن و شهرسازی هر محل اجازه می‌دهد به قائم مقامی مالک نسبت به اجاره دادن محل‌های مسکونی خالی اقدام نمایند) به قوت خود باقی است چون نسبت به آن اصلاح مورد نظر شورای نگهبان به عمل نیامده است. سایر موارد و تبصره‌ها به نظر اکثریت اعضای شورا مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

محسن هادوی

قائم مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۴۱۵۱-ق

تاریخ: ۶۲/۲/۱۳

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰۳۴ مورخ ۱۳۶۱/۱۲/۲۶ «طرح قانونی روابط موجر و مستأجر» که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۶۲/۲/۱۳ مجلس شورای اسلامی با اصلاح تبصره ۳ ماده ۱۴ به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

فصل اول - کلیات

ماده ۱- ...

ماده ۱۴- ...

تبصره ۱- ...

تبصره ۳- اگر مالک از اجاره دادن مستغل معدّ اجاره بدون عذر موجه امتناع نماید بنا به ضرورت تا مدت پنج سال به حاکم شرع هر محل اجازه داده می‌شود به قائم مقامی مالک نسبت به اجاره دادن محل‌های مسکونی خالی اقدام و اجاره‌بهای دریافتی را به

حساب موجر واریز نمایند.
ماده ۱۵- از تاریخ تصویب این قانون اجاره محل‌هایی که برای سکونت واگذار می‌شود، تابع مقررات قانون مدنی و این قانون و شرایط مقرر بین طرفین می‌باشد.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۵۱

تاریخ: ۱۳۶۲/۲/۱۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۴۱۵۴- ق مورخ ۱۳۶۲/۲/۱۳؛ «طرح قانونی روابط موجر و مستأجر»^(۱) مصوب ۱۳۶۲/۲/۱۳ مجلس شورای اسلامی در جلسه ۱۳۶۲/۲/۱۸ شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و با اکثریت آرا مغایر موازین شرعی و قانون اساسی شناخته نشد.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۱۴۰ مورخ ۱۳۶۲/۳/۵.

مغایرت طرح معافیت از پرداخت حق بیمه کارفرمایانی که حداکثر پنج نفر کارگر دارند با قانون اساسی

شماره: ۳۴۸۲-ق

تاریخ: ۶۱/۱۱/۷

شورای محترم نگهبان

طرح معافیت از پرداخت حق بیمه کارفرمایانی که حداکثر پنج نفر کارگر دارند در جلسه روز یکشنبه ۶۱/۱۱/۱۰ مجلس شورای اسلامی مطرح خواهد شد. خواهشمند است ساعت ۸/۳۰ صبح روز مزبور در جلسه علنی حضور به هم رسانید.^(۱)

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - از آغاز سال ۱۳۶۲ کارفرمایان کلیه کارگاه‌های تولیدی و صنعتی فنی که از خدمات دولتی (از قبیل برق، آب، تلفن، راه) استفاده می‌نمایند تا میزان ۵ نفر کارگر از پرداخت حق بیمه سهم کارفرما معاف بوده و از ۵ نفر به بالا نسبت به مازاد ۵ نفر حق بیمه را خواهند پرداخت.

تبصره ۱- در صورتی که کارگاهی از خدمات دولتی استفاده ننماید، اجباری به بیمه نمودن کارگران خود نخواهد داشت.

تبصره ۲- دولت مکلف است هزینه مورد نیاز سال‌های آتی را در بودجه سال مربوطه پیش‌بینی و منظور نماید.

تبصره ۳- در مورد کارگاه‌هایی که ظرفیت کاری کمتر از ۵ نفر کارگر را دارند، در صورتی که کارفرما افرادی را بدون اشتغال در کارگاه برای استفاده از مزایای این قانون به تأمین اجتماعی به عنوان کارگر معرفی نماید برای همیشه از مزایای این قانون و خدمات دولتی محروم خواهد شد.

تبصره ۴- کارخانجات، معادن، پیمانکاران و شرکت‌های خارجی از شمول این قانون مستثنی هستند.

۱. دعوت مجلس شورای اسلامی از اعضای شورای نگهبان طبق اصل نود و هفتم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، صفحه ۴۰).

تبصره ۵- کارفرمایان مشمول قانون تأمین اجتماعی که به علل بحران مالی قادر به پرداخت حق بیمه معوقه خود نبوده و پرداخت بدهی به صورت یکجا یا طبق ماده ۴۶ قانون تأمین اجتماعی موجب تعطیل یا وقفه کار در کارگاه باشد هیأت مدیره سازمان تأمین اجتماعی می‌تواند حسب مورد بدهی مذکور را حداکثر تا شصت قسط ماهانه تقسیط نماید.

همچنین هیأت مدیره سازمان می‌تواند در مورد بخشودگی بدهی معوقه قطعی تا پایان بهمن ۱۳۶۱ کارفرمایانی که بدهی آنان یکصد هزار ریال یا کمتر بوده و قادر به پرداخت آن نباشد اتخاذ تصمیم نمایند.

تبصره ۶- آیین‌نامه اجرایی این قانون جهت تعیین نوع کارگاه‌های تولیدی صنعتی فنی توسط وزارت بهداری از طرف دولت تهیه و توسط هیأت دولت به تصویب خواهد رسید.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۷۳۸۵

تاریخ: ۶۱/۱۱/۱۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۳۴۸۲- ق مورخ ۶۱/۱۱/۷؛ «طرح فوریتی معافیت از پرداخت حق بیمه کارفرمایانی که حداکثر پنج نفر کارگر دارند» که با حضور اعضای شورای نگهبان در جلسه ۶۱/۱۱/۱۰ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و چون مفهوم تبصره ۱ تبعیض در استفاده از حق بیمه است با قانون اساسی مغایرت دارد که یا بایستی حذف شود و یا اینکه دولت مطلقاً تا میزان پنج نفر را متقبل پرداخت بیمه گردد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۳۸۵۸- ق

تاریخ: ۶۱/۱۲/۱۹

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۷۳۸۵ مورد ۱۳۶۱/۱۱/۱۱ «طرح معافیت از پرداخت سهم بیمه

کارفرمایانی که حداکثر پنج نفر کارگر دارند» که در جلسه علنی روز دوشنبه ۱۳۶۱/۱۱/۱۶ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - از آغاز سال ۱۳۶۲ کارفرمایان کلیه کارگاه‌های تولیدی و صنعتی فنی که از خدمات دولتی (از قبیل برق، آب، تلفن، راه) استفاده می‌نمایند تا میزان ۵ نفر کارگر از پرداخت حق بیمه سهم کارفرما معاف بوده و از ۵ نفر به بالا نسبت به مازاد ۵ نفر حق بیمه را خواهند پرداخت.

تبصره ۱- دولت مکلف است هزینه مورد نیاز سال‌های آتی را در بودجه سال مربوطه پیش‌بینی و منظور نماید.

تبصره ۲- در مورد کارگاه‌هایی که ظرفیت کاری کمتر از ۵ نفر کارگر را دارند، در صورتی که کارفرما افرادی را بدون اشتغال در کارگاه برای استفاده از مزایای این قانون به تأمین اجتماعی به عنوان کارگر معرفی نماید برای همیشه از مزایای این قانون و خدمات دولتی محروم خواهد شد.

تبصره ۳- کارخانجات، معادن، پیمانکاران، شرکت‌های خارجی از شمول این قانون مستثنی هستند.

تبصره ۴- کارفرمایان مشمول قانون تأمین اجتماعی که به علل بحران مالی قادر به پرداخت حق بیمه معوقه خود نبوده و پرداخت بدهی به صورت یکجا یا طبق ماده ۴۶ قانون تأمین اجتماعی موجب تعطیل یا وقفه کار در کارگاه باشد، هیأت مدیره سازمان تأمین اجتماعی می‌تواند حسب مورد بدهی مذکور را حداکثر تا شصت قسط ماهانه تقسیط نماید.

همچنین هیأت مدیره سازمان می‌تواند در مورد بخشودگی بدهی معوقه قطعی تا پایان بهمن ۱۳۶۱ کارفرمایانی که بدهی آنان یکصد هزار ریال یا کمتر بوده و قادر به پرداخت

آن نباشد اتخاذ تصمیم نمایند.

تبصره ۵- آیین‌نامه اجرایی این قانون جهت تعیین نوع کارگاه‌های تولیدی صنعتی فنی توسط وزارت بهداشت از طرف دولت تهیه و توسط هیأت دولت به تصویب خواهد رسید.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۰۳۵

تاریخ: ۶۱/۱۲/۲۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۳۸۵۸- ق مورخ ۶۱/۱۲/۱۹ و ۳۴۸۲- ق مورخ ۶۱/۱۱/۷ و پیرو نامه شماره ۷۳۸۵ مورخ ۶۱/۱۱/۱۱؛ «طرح معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایانی که حداکثر پنج نفر کارگر دارند»^(۱) که پس از رفع ایراد شورای نگهبان در جلسه ۶۱/۱۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۱۰۶ مورخ ۱۳۶۲/۱/۲۵.

۴۶

مغایرت لایحه اجازه کسر اقساط معوقه و استیفای مطالبات بانک مسکن از محل حقوق و دریافتی‌های بدهکاران با موازین شرع

شماره: ۳۶۰۰-ق

تاریخ: ۶۱/۱۱/۱۹

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۱۱۳۷۰ مورخ ۱۳۶۱/۳/۱ دولت در خصوص اجازه کسر اقساط معوقه و استیفای مطالبات بانک مسکن از محل حقوق و دریافتی‌های بدهکاران که در جلسه علنی روز پنج‌شنبه ۱۳۶۱/۱۱/۱۴ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - به بانک مسکن اجازه داده می‌شود به منظور استیفای مطالبات خود و وصول اقساط معوقه بابت وام‌هایی که مستقیماً یا به قائم‌مقامی یا نمایندگی وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی به کارمندان و مستخدمین دولت و سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی یا وابسته به دولت و شهرداری‌ها یا مؤسساتی که شمول قانون بر آن‌ها مستلزم ذکر نام است و شرکت‌های خصوصی پرداخت نموده یا می‌نماید در صورت عدم اجرای تعهدات و پرداخت به موقع اقساط و دو نوبت اخطار کتبی ده روزه و عدم مراجعه بدهکار و پرداخت بدهی به نحوی که بانک مقرر می‌کند با ابلاغ موضوع به دستگاه متبوع بدهکار درخواست کسر اقساط معوقه را از حقوق و مزایا و یا دستمزد بدهکار بنماید و دستگاه متبوع بدهکار، ملزم به انجام درخواست و واریز کسور مذکور به حساب بانک مسکن می‌باشد مشروط به آنکه حداکثر از اقساط ماهانه معوقه بیشتر نباشد.

تبصره ۱- سازمان بازنشستگی کشور و نیز کلیه سازمان‌ها و مؤسسات که به مستخدمین و کارکنان بازنشسته خود یا به ورثه آنان حقوق بازنشستگی یا مستمری و وظیفه پرداخت می‌نمایند مشمول احکام این قانون می‌باشند.

تبصره ۲- مطالبات فوق شامل اصل و کارمزد وام خواهد بود.
لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و دو تبصره در جلسه روز پنجشنبه چهاردهم بهمن ماه یکهزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۷۵۹۳

تاریخ: ۶۱/۱۱/۲۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه ۳۶۰۰- ق مورخ ۶۱/۱۱/۱۹؛ «لایحه اجازه کسر اقساط معوقه و استیفای مطالبات بانک مسکن از محل حقوق و دریافتی‌های بدهکاران» مصوب جلسه ۶۱/۱۱/۱۴ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و بدین شرح اظهارنظر شد:

نسبت به کارمندان شهرداری و شرکت‌های خصوصی نظر به اینکه باید به وسیله دادگاه شرعی انجام شود به اکثریت آرای آقایان فقها با موازین شرعی منطبق نمی‌باشد و همچنین در مورد دستگاه‌هایی که شمول قانون به آن‌ها مستلزم ذکر نام است هر کدام نظیر شهرداری‌ها و شرکت‌های خصوصی باشند شمول قانون نسبت به آن‌ها مغایر با موازین شرعی است.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۴۸۵۷- ق

تاریخ: ۶۱/۱۲/۱۹

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۷۵۹۳ مورخ ۱۳۶۱/۱۱/۲۴ لایحه شماره ۱۱۳۷۰ مورخ ۱۳۶۱/۳/۱ دولت در خصوص اجازه کسر اقساط معوقه و استیفای مطالبات بانک مسکن از محل حقوق و دریافتی‌های بدهکاران که در جلسه علنی روز دوشنبه ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - به بانک مسکن اجازه داده می‌شود به منظور استیفای مطالبات خود و وصول اقساط معوقه بابت وام‌هایی که مستقیماً یا به قائم‌مقامی یا نمایندگی وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی به کارمندان و مستخدمین دولت و سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی یا وابسته به دولت و شهرداری‌ها یا مؤسساتی که شمول قانون بر آن‌ها مستلزم ذکر نام است و شرکت‌های خصوصی پرداخت نموده یا می‌نماید در صورت عدم اجرای تعهدات و پرداخت به موقع اقساط و دو نوبت اخطار کتبی ده روزه و عدم مراجعه بدهکار و پرداخت بدهی به نحوی که بانک مقرر می‌کند با ابلغ موضوع به دستگاه متبوع بدهکار درخواست کسر اقساط معوقه را از حقوق و مزایا و یا دستمزد بدهکار بنماید و دستگاه متبوع بدهکار، ملزم به انجام درخواست و واریز کسور مذکور به حساب بانک مسکن می‌باشد مشروط به آنکه حداکثر از اقساط ماهانه معوقه بیشتر نباشد.

تبصره ۱- سازمان بازنشستگی کشور و نیز کلیه سازمان‌ها و مؤسسات که به مستخدمین و کارکنان بازنشسته خود یا به ورثه آنان حقوق بازنشستگی یا مستمری و وظیفه پرداخت می‌نمایند مشمول احکام این قانون می‌باشند.

تبصره ۲- مطالبات فوق شامل اصل و کارمزد وام خواهد بود.

تبصره ۳- در مورد شهرداری‌ها و شرکت‌های خصوصی و مؤسسات مشابه که شمول قانون بر آن‌ها مستلزم ذکر نام است بانک با توافق بدهکاران می‌تواند، به طریق فوق عمل نماید و در صورت عدم توافق به دادگاه صالحه مراجعه نمایند.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۰۳۳

تاریخ: ۶۱/۱۲/۲۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۴۸۵۷- ق مورخ ۶۱/۱۲/۱۹ و ۳۶۰۰- ق مورخ ۶۱/۱۱/۱۹

و پیرو نامه شماره ۷۵۹۳ مورخ ۶۱/۱۱/۲۴؛ «لایحه اجازه کسر اقساط معوقه و استیفای مطالبات بانک مسکن از محل حقوق و دریافت‌های بدهکاران»^(۱) که پس از رفع ایراد

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۱۰۶ مورخ ۱۳۶۲/۱/۲۵.

شورای نگهبان در جلسه ۶۱/۱۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی
دبیر شورای نگهبان

مغایرت لایحه راجع به اجازه تعیین نرخ آب برای مصارف شهری، کشاورزی، صنعتی و سایر مصارف با قانون اساسی

شماره: ۳۵۹۱-ق

تاریخ: ۶۱/۱۱/۱۸

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۱۵۱۵۸ مورخ ۱۳۶۱/۳/۲۹ دولت درخصوص اجازه تعیین نرخ آب برای مصارف شهری، کشاورزی، صنعتی و سایر مصارف که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۳۶۱/۱۱/۱۷ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - سه تبصره ذیل به ماده ۳۳ طرح توزیع عادلانه آب اضافه می‌شود.

تبصره ۱- وزارت نیرو مکلف است میزان بخشودگی مصرف آب مشروب شهرهای بزرگ و کوچک را به منظور کمک به طبقه مستضعف تعیین و پس از تصویب شورای اقتصاد به اجرا درآورد.

تبصره ۲- در مواردی که جلوگیری از ضرر کشاورزان و یا تشویق آنها به کشت محصولات اساسی تخفیف خاصی را اقتضا کند وزارت نیرو می‌تواند با تصویب شورای اقتصاد تخفیف لازم را منظور نماید.

تبصره ۳- دولت مکلف است همه ساله علاوه بر تأمین اعتبارات کمک به شرکت‌های آب منطقه‌ای بابت بخشودگی بهای آب مابه‌التفاوت احتمالی ناشی از اجرای تبصره یک این ماده در مقایسه با قانون بخشودگی آب‌بهای مشترکین کم‌مصرف و تخفیف‌های موضوع تبصره ۲ این ماده را در بودجه سالانه پیش‌بینی کرده و به منظور تأمین آب در مناطق محروم در اختیار وزارت نیرو بگذارد.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و سه تبصره در جلسه روز یکشنبه هفدهم

بهمن ماه یکهزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۷۵۹۲

تاریخ: ۶۱/۱۱/۲۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۳۵۹۱- ق مورخ ۶۱/۱۱/۱۸؛ «لایحه اجازه تعیین نرخ آب برای مصرف شهری، کشاورزی، صنعتی و سایر مصارف» مصوب ۶۱/۱۱/۱۷ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و در جلسات متعدد مورد بحث و بررسی قرار گرفت و بدین شرح اظهارنظر شد:

تبصره ۱ و ۲ ماده واحده که تعیین میزان بخشودگی مصرف آب مشروب را به تصویب شورای اقتصاد موکول کرده از نظر اینکه با اصول ۶۰ و ۱۳۴ و ۱۳۷ قانون اساسی مغایرت پیدا می‌کند، به اکثریت آرا مغایر با قانون اساسی شناخته شد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۳۸۵۶

تاریخ: ۱۳۶۱/۱۲/۱۹

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۷۵۹۲ مورخ ۱۳۶۱/۱۱/۲۷ گزارش کمیسیون پست و تلگراف، نیرو در خصوص تبصره‌های ۱ و ۲ لایحه اجازه تعیین نرخ آب برای مصارف شهری، کشاورزی و صنعتی و سایر مصارف که در جلسه علنی روز دوشنبه ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

تبصره ۱ و ۲ ماده واحده.

تبصره ۱- وزارت نیرو مکلف است میزان بخشودگی مصرف آب مشروب شهرهای بزرگ و کوچک را به منظور کمک به طبقه مستضعف تعیین و پس از تصویب هیأت دولت به اجرا درآورد.

تبصره ۲- در مواردی که جلوگیری از ضرر کشاورزان و یا تشویق آنها به کشت محصولات اساسی تخفیف خاصی را اقتضا کند وزارت نیرو می تواند با تصویب هیأت دولت تخفیف لازم را منظور نماید.

اصلاحیه فوق در جلسه روز دوشنبه شانزدهم اسفندماه یکهزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۰۳۲

تاریخ: ۶۱/۱۲/۲۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه های شماره ۳۸۵۶- ق مورخ ۶۱/۱۲/۱۹ و ۳۵۹۱- ق مورخ ۶۱/۱۱/۱۸ و پیرو نامه شماره ۷۵۹۲ مورخ ۶۱/۱۱/۲۷؛ «لایحه تعیین نرخ آب برای مصارف شهری، کشاورزی، صنعتی و سایر مصارف» که پس از رفع ایراد شورای نگهبان در جلسه ۶۱/۱۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و مغایر با موازین شرعی و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف الله صافی

دبیر شورای نگهبان

مغایرت لایحه تجدیدنظر در قیمت واحد بهای مواد غذایی واحدهای ژاندارمری و شهربانی جمهوری اسلامی ایران با موازین شرع

شماره: ۳۷۳۴-ق

تاریخ: ۱۳۶۱/۱۲/۲

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۱۲۷۹۶۴ مورخ ۱۳۶۱/۳/۱ دولت در خصوص تجدیدنظر در قیمت واحد بهای مواد غذایی واحدهای ژاندارمری و شهربانی جمهوری اسلامی ایران که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۳۶۱/۱۲/۱ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - به ژاندارمری و شهربانی جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود از تاریخ تصویب این ماده واحده نرخ پیمان‌های مواد غذایی فاسدشدنی شامل انواع گوشت و انواع سبزیجات اعم از ریشه‌دار و بی‌ریشه و صیفی و سایر انواع میوه و تخم مرغ و لبنیات را بر اساس نظر کمیسیون مرکب از فرمانده واحد مناقصه‌گذار به نمایندگی فرمانده ژاندارمری و شهربانی جمهوری اسلامی ایران و نماینده کمیته صنفی محل و نماینده شهرداری محل و یک معتمد به انتخاب فرماندار محل که در اول هر سه ماه با حضور پیمانکار مربوطه تشکیل می‌گردد مورد تجدیدنظر قرار داده و نوسانات نرخ مورد پیمان را در سه ماه آینده محاسبه و تفاوت حاصله را به حساب پیمانکار یا دولت منظور نماید.

تبصره ۱- آیین‌نامه اجرایی مناقصه، انعقاد قرارداد و نحوه پرداخت به وسیله ژاندارمری و شهربانی جمهوری اسلامی ایران زیر نظر وزارت کشور و با هماهنگی وزارت دفاع تنظیم و پس از تأیید وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۲- در مورد قراردادهای منعقدۀ شهربانی و ژاندارمری در سال ۱۳۶۰ تفاوت ناشی از نوسانات نرخ گوشت بر اساس نظر کمیسیون فوق محاسبه و پرداخت خواهد شد.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و دو تبصره در جلسه روز یکشنبه اول اسفندماه یکهزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۷۷۸۴

تاریخ: ۱۳۶۱/۱۲/۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۳۷۳۴- ق مورخ ۱۳۶۱/۱۲/۲؛ «لایحه تجدیدنظر در قیمت واحد بهای مواد غذایی واحدهای ژاندارمری و شهربانی جمهوری اسلامی ایران» مصوب جلسه ۱۳۶۱/۱۲/۱ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت. نظر اکثریت فقهای شورا بدین شرح است:

از لحاظ اینکه پیمانکار را ملزم به قبول نرخ می‌نماید که با تجدیدنظر معین می‌شود مغایر با موازین شرعی است.

تذکراً اضافه می‌شود اگر به موجب قانون به دولت اختیار داده شود که با تصویب کمیسیون پیش‌بینی شده مابه‌التفاوت مذکور را به پیمانکار بپردازد اشکال شرعی ندارد. و همچنین اگر در ضمن عقد لازمی مثل صلح قرارداد مربوطه با این قید به عنوان شرط ضمن عقد مقرر شود نیز بلااشکال است.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی

شماره: ۴۰۴۸- ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۱/۳

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۷۷۸۴ مورخ ۱۳۶۱/۱۲/۴ لایحه شماره ۱۲۷۹۶۴ مورخ ۱۳۶۱/۳/۱

دولت در خصوص تجدیدنظر در قیمت واحد بهای مواد غذایی واحدهای ژاندارمری و شهربانی جمهوری اسلامی ایران که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۳۶۲/۱/۲۸ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - به ژاندارمری و شهربانی جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود از تاریخ تصویب این ماده واحده نرخ پیمان‌های مواد غذایی فاسدشدنی شامل انواع گوشت و انواع سبزیجات اعم از ریشه‌دار و بی‌ریشه و صیفی و سایر انواع میوه و تخم مرغ و لبنیات را بر اساس نظر کمیسیون مرکب از فرمانده واحد مناقصه‌گذار به نمایندگی فرمانده ژاندارمری و شهربانی جمهوری اسلامی ایران و نماینده کمیته صنفی محل و نماینده شهرداری محل و یک معتمد به انتخاب فرماندار محل که در اول هر سه ماه با حضور پیمانکار مربوطه تشکیل می‌گردد مورد تجدیدنظر قرار داده و نوسانات نرخ مورد پیمان را در سه ماه آینده محاسبه و تفاوت حاصله را به حساب پیمانکار یا دولت منظور نماید.

تبصره ۱- آیین‌نامه اجرایی مناقصه، انعقاد قرارداد و نحوه پرداخت به وسیله ژاندارمری و شهربانی جمهوری اسلامی ایران زیر نظر وزارت کشور و با هماهنگی وزارت دفاع تنظیم و پس از تأیید وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۲- در مورد قراردادهای منعقد شده شهربانی و ژاندارمری در سال ۱۳۶۰ تفاوت ناشی از نوسانات نرخ گوشت بر اساس نظر کمیسیون فوق محاسبه و پرداخت خواهد شد.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و دو تبصره در جلسه روز یکشنبه بیست و هشتم فروردین‌ماه یک هزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۵۰۵

تاریخ: ۱۳۶۲/۲/۱۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۴۰۴۸- ق مورخ ۶۲/۱/۳؛ «لایحه تجدیدنظر در قیمت واحد بهای مواد غذایی واحدهای ژاندارمری و شهرداری جمهوری اسلامی ایران» مصوب ۱۳۶۲/۱/۲۸ مجلس شورای اسلامی در جلسه رسمی ۶۲/۲/۱۳ شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و مغایر با موازین شرعی و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

مغایرت لایحه بودجه سال ۱۳۶۲ با قانون اساسی

شماره: ۳۸۸۱-ق
تاریخ: ۱۳۶۱/۱۲/۲۶

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۶۸۵۳۰ مورخ ۱۳۶۱/۱۱/۴ دولت در خصوص بودجه سال ۱۳۶۲ کل کشور که در جلسه علنی روز پنجشنبه ۱۳۶۱/۱۲/۲۶ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

^(۱) متن لایحه

ماده واحده - بودجه سال ۱۳۶۲ کل کشور از حیث درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار بالغ بر پنج هزار و هشتصد و شانزده میلیارد و یکصد و پنجاه و شش میلیون و نهصد و سی و هشت هزار (۵,۸۱۶,۱۵۶,۹۳۸,۰۰۰) ریال و از حیث هزینه‌ها و سایر پرداخت‌ها بالغ بر پنج هزار و هشتصد و شانزده میلیارد و یکصد و پنجاه و شش میلیون و نهصد و سی و هشت هزار (۵,۸۱۶,۱۵۶,۹۳۸,۰۰۰) ریال می‌باشد.

۱- بودجه عمومی دولت در سال ۱۳۶۲ از لحاظ درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار و از حیث هزینه‌ها و سایر پرداخت‌ها بالغ بر سه هزار و هفتصد و بیست و هفت میلیارد و نهصد و چهل و سه میلیون و نود و چهار هزار (۳,۷۲۷,۹۴۳,۰۹۴,۰۰۰) ریال به شرح زیر است:

الف - درآمد عمومی و سایر منابع تأمین اعتبار بالغ بر سه هزار و پانصد و پنجاه و پنج میلیارد و یکصد و هشت میلیون و دویست و هشتاد و نه هزار (۳,۵۵۵,۱۰۸,۲۸۹,۰۰۰) ریال و هزینه‌ها و سایر پرداخت‌ها از آن محل بالغ بر سه هزار و پانصد و پنج میلیارد و یکصد و هشت میلیون و دویست و هشتاد و نه هزار (۳,۵۵۵,۱۰۸,۲۸۹,۰۰۰) ریال.

ب - درآمد اختصاصی وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی بالغ بر یکصد و هفتاد و دو

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد. برای آگاهی از متن کامل لایحه پس از تأیید نهایی ر.ک: روزنامه رسمی، شماره ۱۱۴۲ مورخ ۱۳۶۲/۳/۹.

میلیارد و هشتصد و سی و چهار میلیون و هشتصد و پنج هزار (۱۷۲,۸۳۴,۸۰۵,۰۰۰) ریال و هزینه‌ها و سایر پرداخت‌ها از آن محل بالغ بر یکصد و هفتاد و دو میلیارد و هشتصد و سی و چهار میلیون و هشتصد و پنج هزار (۱۷۲,۸۳۴,۸۰۵,۰۰۰) ریال.

درآمد عمومی و سایر منابع تأمین اعتبار منظور در بند (الف) این ماده تصویب و به دولت اجازه داده می‌شود که درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار منظور در قسمت سوم این قانون را در سال ۱۳۶۲ وصول و هزینه‌های وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و همچنین کمک‌ها و سایر اعتبارات را که در جدول قسمت‌های چهارم، پنجم و ششم و پیوست شماره (۱) این قانون منظور شده است در حدود وصولی درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار در سال ۱۳۶۲ و بر اساس تخصیص اعتبار تعهد و با رعایت قوانین و مقررات مربوط و تبصره‌های این قانون پرداخت نماید.

۲- بودجه شرکت‌های دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت منظور در قسمت دهم این قانون به استثنای آن قسمت از اعتبارات عمرانی (سرمایه‌گذاری ثابت) آن‌ها که از محل درآمد عمومی تأمین می‌شود طبق قوانین و مقررات و اساسنامه‌های مربوط قابل اجرا خواهد بود. بودجه آن دسته از مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت که در سال ۱۳۶۲ به صورت مؤسسات دولتی درآیند برای مدت باقیمانده سال پس از تصویب هیأت وزیران قابل اجرا خواهد بود.

تبصره ۱- میزان تنخواه‌گردان خزانه در سال ۱۳۶۲، دویست و پنجاه میلیارد (۲۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال است.

تبصره ۲- ...

تبصره ۹- اجازه داده می‌شود:

الف - اعتبار جاری منظور در ردیف ۵۰۳۰۴۱ این قانون بنا به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه و تصویب هیأت وزیران برای تأمین نیازمندی‌های نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران در رابطه با جنگ تحمیلی اختصاص داده شود.

ب - مصرف هر مقدار از اعتبار موضوع این تبصره که به اجرای قراردادهای وزارت دفاع ملی و وزارت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و تعهدات اختصاص داده شود بر طبق مفاد بند (الف) تبصره (۶۶) این قانون و آیین‌نامه اجرایی آن مجاز می‌باشد.

پ - مبلغ یکصد میلیارد (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال اعتبار عمرانی (سرمایه‌گذاری ثابت) ردیف مذکور که صرفاً به انجام عملیات بازسازی و نوسازی مناطق جنگ‌زده

اختصاص دارد پس از مبادله موافقتنامه‌های مربوط با سازمان برنامه و بودجه بر اساس تخصیص اعتبار قابل تعهد و پرداخت می‌باشد. مصرف این اعتبار از شمول قانون محاسبات و سایر مقررات عمومی مستثنی بوده و تابع آیین‌نامه‌ای است که با رعایت مفاد این بند بنا به پیشنهاد مشترک سازمان برنامه و بودجه و وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ت - دولت موظف است مبلغ بیست میلیارد (۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از اعتبار بند(پ) فوق را منحصراً جهت بازسازی نخلستان‌ها و امور کشاورزی مصرف نماید.

ث - دولت موظف است گزارش عملکرد موضوع این تبصره را در هر شش ماه یکبار به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

تبصره ۱۰- ...

تبصره ۲۳- اجازه داده می‌شود مبلغ چهارده میلیارد (۱۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال اعتبارات سرمایه‌گذاری ثابت منظور در قسمت ششم این قانون تحت عنوان «عملیات اضطراری عمران و پیش‌بینی نشده استان‌ها» هزینه گردد.

الف - مبلغ دوازده میلیارد (۱۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از اعتبار مذکور که بر حسب استان توزیع گردیده است جهت عملیات طرح‌های اضطراری و طرح‌های ضروری جدید که در پیوست شماره (۱) این قانون اعتباری برای آن‌ها پیش‌بینی نشده و یا با وجود پیش‌بینی شدن با کمبود اعتبار مواجه می‌شوند با تصویب کمیته برنامه‌ریزی استان‌های مربوط بدون الزام به رعایت قانون محاسبات عمومی قابل مصرف خواهد بود. در مصرف این اعتبار در شرایط مساوی آن گروه از پروژه‌های جدید که قسمتی از هزینه‌های مورد نیاز آن‌ها از طریق خودیاری مردم پرداخت می‌گردد دارای اولویت می‌باشند. روستاها در مصرف این اعتبار اولویت دارند و حداقل دو سوم اعتبار فوق باید برای روستاها هزینه شود.

ب - مبلغ دو میلیارد (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال بقیه اعتبار فوق که به صورت یک قلم منظور شده است جهت هزینه‌های پیش‌بینی نشده توسط وزارت کشور با همکاری سازمان برنامه و بودجه حسب نیاز بین استان‌های کشور تقسیم و سهم هر استان در اختیار استاندار مربوط قرار خواهد گرفت تا بدون الزام به رعایت قانون محاسبات عمومی به مصرف برسد.

پ - ضوابط و نحوه مصرف اعتبارات موضوع بندهای (الف) و (ب) این تبصره بنا به

پیشنهاد وزارت کشور و تأیید وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ت - اعتبار موضوع این تبصره در حساب جداگانه‌ای در بانک ملی هر استان نگهداری و استفاده از آن با امضای مشترک استاندار و یا مقام مجاز از طرف ایشان و ذی حساب طرح‌های عمرانی استان مجاز می‌باشد.

ث - ایجاد هیچ نوع تعهد عملیاتی و پرسنلی از طریق مصرف اعتبارات مذکور برای سال‌های بعد مجاز نخواهد بود.

تبصره ۲۴ - ...

تبصره ۳۲ - اعتبارات سال ۱۳۶۲ کمیته مرکزی انقلاب اسلامی ایران و بنیاد امور مهاجرین جنگ تحمیلی و سازمان تبلیغات اسلامی و نهضت سوادآموزی و امور امداد امام و بنیاد شهید به ترتیب منظور در ردیف‌های ۱۰۵۰۰۵، ۱۰۵۱۰۰، ۱۱۶۰۰۶، ۱۲۸۰۰۰، ۱۳۱۵۰۱ و ۱۳۱۶۰۰ قسمت چهارم این قانون بر اساس تخصیص اعتبار و درخواست وجه از طرف مقامات مجاز نهادهای مزبور به تدریج و حسب نیاز قابل پرداخت خواهد بود و از شمول قوانین و مقررات مغایر مستثنی است و مصرف آن‌ها تابع آیین‌نامه‌هایی می‌باشد که حسب مورد بنا به پیشنهاد وزارت کشور و وزارت ارشاد اسلامی و وزارت آموزش و پرورش و سازمان بهزیستی کشور و وزیر مشاور در امور اجرایی و تأیید وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت وزیران رسیده و یا خواهد رسید و امور امداد و سازمان تبلیغات اسلامی موظفند حتی المقدور دو سوم بودجه خود را حسب مورد صرف کمک به تهیدستان و تبلیغات اسلامی در روستاها نمایند.

امور امداد امام و بنیاد شهید اعتبارات خود را طبق آیین‌نامه‌های موضوع این تبصره به ترتیب زیر نظر وزیر مشاور و رئیس سازمان بهزیستی کشور و وزیر مشاور در امور اجرایی مصرف خواهند نمود.

تبصره ۳۳ - ...

تبصره ۶۳ - تبصره ۷۴ قانون بودجه سال ۱۳۶۱ به شرح زیر اصلاح می‌شود:

کمیته برنامه‌ریزی استان با ترکیب ذیل به ریاست استاندار هر استان تشکیل می‌شود:

۱- استاندار.

۲- رئیس سازمان برنامه و بودجه استان که دبیر کمیته نیز می‌باشد.

۳- مدیر کل صنایع استان.

- ۴- مدیر کل معادن و فلزات استان.
 - ۵- مدیر کل امور اقتصادی و دارایی استان.
 - ۶- مدیر کل کشاورزی.
 - ۷- مدیران عامل سازمان آب منطقه‌ای و برق منطقه‌ای و آب و برق منطقه‌ای استان حسب مورد.
 - ۸- مدیر کل راه و ترابری استان.
 - ۹- مدیر کل آموزش و پرورش استان.
 - ۱۰- مدیر عامل سازمان منطقه‌ای بهداشتی استان.
 - ۱۱- نماینده شورای جهاد سازندگی در استان.
 - ۱۲- دو نفر از اعضای هیأت علمی دانشگاه و یا کارشناسان برنامه‌ریزی در استان.
 - ۱۳- دو نفر به انتخاب شورای استان (تا وقتی که شورای استان تشکیل نشده است، دو نفر عضو موضوع این بند، توسط سایر اعضای کمیته برنامه‌ریزی استان انتخاب خواهند شد).
- استانداران موظفند برنامه و گزارش کار کمیته مذکور را حسب مورد به اطلاع نمایندگان استان برسانند.
- تبصره ۶۴- تا تصویب اساسنامه و مقررات مالی صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران: الف - سازمان مزبور با رعایت قانون نحوه اداره صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران از نظر مقررات مالی و بودجه‌ای تابع مقررات مربوط به شرکت‌های دولتی بوده و شورای سرپرستی آن علاوه بر وظایف و اختیارات مذکور در قانون فوق دارای کلیه اختیارات و وظایف مجمع عمومی سابق سازمان نامبرده نیز خواهد بود.
- شورای نامبرده باید گزارش کامل عملیات اجرایی مالی را هر ۶ ماه یکبار به کمیسیون‌های ارشاد و برنامه و بودجه و دیوان محاسبات مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.
- ب - خرید کلیه وسایل مورد نیاز سازمان مذکور از خارج از کشور نیازمند به کسب مجوز از وزارت بازرگانی نخواهد بود. سازمان مزبور می‌تواند رأساً با تأیید شورای سرپرستی خریدهای مورد نیاز خود را با رعایت سایر مقررات مربوط انجام دهد. شورای سرپرستی در هر حال مسئولیت این گونه خریدهای سازمان را به عهده خواهد داشت.
- تبصره ۶۵- ...
- تبصره ۷۸-

۱- به دولت اجازه داده می‌شود از تاریخ ۱۳۶۲/۱/۱ در ازای صدور هر گذرنامه عادی مبلغ بیست هزار (۲۰,۰۰۰) ریال از بابت صدور، دریافت و به حساب درآمد عمومی کشور منظور نماید.

۲- موارد معافیت از پرداخت تمام یا قسمتی از بها و هزینه مذکور و همچنین میزان هزینه تمدید گذرنامه عادی و هزینه صدور و تمدید اسناد در حکم گذرنامه و برگ‌گذر بیگانگان و همچنین موارد معافیت از پرداخت تمام یا قسمتی از هزینه‌های مذکور به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که ظرف یک ماه از تاریخ تصویب این قانون بنا به پیشنهاد مشترک وزارت امور خارجه و وزارت کشور با جلب نظر وزارت امور اقتصادی و دارایی و وزارت فرهنگ و آموزش عالی و وزارت دادگستری به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۷۹- ...

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و هشتاد و هشت تبصره در جلسه روز پنج‌شنبه ۱۳۶۱/۱۲/۲۶ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۱۰۳

تاریخ: ۱۳۶۱/۱۲/۲۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۳۸۸۱- ق مورخ ۱۳۶۱/۱۲/۲۶؛ «لایحه بودجه سال ۱۳۶۲ کل کشور» از هنگام تصویب آن در کمیسیون برنامه و بودجه مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و در جلسات متعدد مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نیز هم‌زمان با تصویب تبصره‌های آن در جلسات علنی مجلس شورای اسلامی به تدریج رسماً راجع به مصوبات جلسات علنی بررسی و اظهارنظر شده است. اینک پس از وصول کل لایحه و بررسی تکمیلی آن در جلسه مورخه ۱۳۶۱/۱۲/۲۶ (صبح و عصر)، شورای نگهبان نظر خود را به اکثریت آرا به شرح زیر اعلام می‌دارد:

۱- بند (ب) تبصره ۹ و نیز تبصره ۲۳ که مصرف اعتبار مصوب را با نظارت نمایندگان حوزه انتخابیه مربوطه قرار داده و نیز قسمت اخیر تبصره ۶۳ مغایر با قسمت اخیر اصل ۵۷ قانون اساسی شناخته شد.

۲- قسمت اخیر بند (الف) تبصره ۶۴ که شورای سرپرستی صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

را مسئول و جوابگو در برابر مجلس شورای اسلامی قرار داده است با توجه به اینکه سازمان مذکور بایستی زیرنظر مشترک قوای سه‌گانه اداره شود مغایر با اصل ۱۷۵ قانون اساسی است.

۳- بند (۲) تبصره ۷۸ که اختیاراتی را به هیأت دولت واگذار نموده که قانونگذاری بوده و در صلاحیت مجلس شورای اسلامی می‌باشد مغایر با اصل ۸۵ قانون اساسی شناخته شد.

۴- در مورد قسمت اخیر تبصره ۳۲ این نکته را متذکر می‌شود که سازمان تبلیغات اسلامی را موظف به صرف دوسوم بودجه خود در روستاها نموده است در صورتی که تبلیغات اسلامی علی‌الاصول باید با توجه به امکانات سازمان در نقاطی که نیاز بیشتر است انجام شود.

۵- عبارت «از شمول قوانین و مقررات مغایر مستثنی بوده» در بند (ب) تبصره ۹ و سایر تبصره‌ها مفهوم نبوده و بایستی اصلاح شود.

در خاتمه اضافه می‌شود با توجه به اینکه بودجه سال ۱۳۶۲ کل کشور در شرایطی که کشور با جنگ تحمیلی و مشکلات ناشی از آن روبرو است و بر حسب ضرورت‌های موجود به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در سایر تبصره‌ها با اکثریت آرا مخالف با احکام شرع شناخته نشد.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی

شماره: ۳۸۸۲-ق

تاریخ: ۱۳۶۱/۱۲/۲۸

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۱۰۳ مورخ ۱۳۶۱/۱۲/۲۶ اصلاحات لایحه شماره ۶۸۵۳۰ مورخ ۱۳۶۱/۱۱/۴ دولت در خصوص بودجه سال ۱۳۶۲ کل کشور که در جلسه علنی بعدازظهر روز پنج‌شنبه ۱۳۶۱/۱۲/۲۶ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن اصلاحیه

ماده واحده - ...

تبصره ۹- اجازه داده می‌شود:

الف - اعتبار جاری منظور در ردیف ۵۰۳۰۴۱ این قانون بنا به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه و تصویب هیأت وزیران برای تأمین نیازمندی‌های نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران در رابطه با جنگ تحمیلی اختصاص داده شود.

ب - مصرف هر مقدار از اعتبار موضوع این تبصره که به اجرای قراردادهای وزارت دفاع ملی و وزارت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و تعهدات اختصاص داده شود بر طبق مفاد بند (الف) تبصره (۶۶) این قانون و آیین‌نامه اجرایی آن مجاز می‌باشد.

پ - مبلغ یکصد میلیارد (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال اعتبار عمرانی (سرمایه‌گذاری ثابت) ردیف مذکور که صرفاً به انجام عملیات بازسازی و نوسازی مناطق جنگ‌زده اختصاص دارد پس از مبادله موافقتنامه‌های مربوط با سازمان برنامه و بودجه بر اساس تخصیص اعتبار قابل تعهد و پرداخت می‌باشد. مصرف این اعتبار از شمول قانون محاسبات و سایر مقررات عمومی مستثنی بوده و تابع آیین‌نامه‌ای است که با رعایت مفاد این بند بنا به پیشنهاد مشترک سازمان برنامه و بودجه و وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ت - دولت موظف است مبلغ بیست میلیارد (۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از اعتبار بند (پ) فوق را منحصراً جهت بازسازی نخلستان‌ها و امور کشاورزی مصرف نماید.

ث - دولت موظف است گزارش عملکرد موضوع این تبصره را در هر شش ماه یکبار به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

...

تبصره ۲۳- اجازه داده می‌شود مبلغ چهارده میلیارد (۱۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال اعتبارات سرمایه‌گذاری ثابت منظور در قسمت ششم این قانون تحت عنوان «عملیات اضطراری عمرانی و پیش‌بینی نشده استان‌ها» هزینه گردد.

الف - مبلغ دوازده میلیارد (۱۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از اعتبار مذکور که بر حسب استان توزیع گردیده است جهت عملیات طرح‌های اضطراری و طرح‌های ضروری جدید که در پیوست شماره (۱) این قانون اعتباری برای آن‌ها پیش‌بینی نشده و یا با وجود پیش‌بینی شدن با کمبود اعتبار مواجه می‌شوند با تصویب کمیته برنامه‌ریزی استان‌های

مربوط بدون الزام به رعایت قانون محاسبات عمومی قابل مصرف خواهد بود. در مصرف این اعتبار در شرایط مساوی آن گروه از پروژه‌های جدید که قسمتی از هزینه‌های مورد نیاز آن‌ها از طریق خودیاری مردم پرداخت می‌گردد دارای اولویت می‌باشند. روستاها در مصرف این اعتبار اولویت دارند و حداقل دو سوم اعتبار فوق باید برای روستاها هزینه شود.

ب - ...

تبصره ۳۲- اعتبارات سال ۱۳۶۲ کمیته مرکزی انقلاب اسلامی ایران و بنیاد امور مهاجرین جنگ تحمیلی و سازمان تبلیغات اسلامی و نهضت سوادآموزی و امور امداد امام و بنیاد شهید به ترتیب منظور در ردیف‌های ۱۰۵۰۰۵، ۱۰۵۱۰۰، ۱۱۴۰۰۶، ۱۲۸۰۰۰، ۱۳۱۵۰۱ و ۱۳۱۶۰۰ قسمت‌چهارم این قانون بر اساس تخصیص اعتبار و درخواست وجه از طرف مقامات مجاز نهادهای مزبور به تدریج و حسب نیاز قابل پرداخت خواهد بود و از شمول قوانین و مقررات مغایر مستثنی است و مصرف آن‌ها تابع آیین‌نامه‌هایی می‌باشد که حسب مورد بنا به پیشنهاد وزارت کشور و وزارت ارشاد اسلامی و وزارت آموزش و پرورش و سازمان بهزیستی کشور و وزیر مشاور در امور اجرایی و تأیید وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت‌وزیران رسیده و یا خواهد رسید و امور امداد امام و سازمان تبلیغات اسلامی موظفند حتی‌المقدور دو سوم بودجه خود را حسب مورد صرف کمک به تهیدستان و تبلیغات اسلامی در روستاها نمایند.

امور امداد امام و بنیاد شهید اعتبارات خود را طبق آیین‌نامه‌های موضوع این تبصره به ترتیب زیر نظر وزیر مشاور و رئیس سازمان بهزیستی کشور و وزیر مشاور در امور اجرایی مصرف خواهند نمود.

...

تبصره ۶۴- تا تصویب اساسنامه و مقررات مالی صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران: الف - سازمان مزبور با رعایت قانون نحوه اداره صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران از نظر مقررات مالی و بودجه‌ای تابع مقررات مربوط به شرکت‌های دولتی بوده و شورای سرپرستی آن علاوه بر وظایف و اختیارات مذکور در قانون فوق دارای کلیه اختیارات و وظایف مجمع عمومی سابق سازمان نامبرده نیز خواهد بود. شورای نامبرده باید گزارش کامل عملیات اجرایی مالی را هر ۶ ماه یکبار به کمیسیون‌های ارشاد و برنامه و بودجه و دیوان محاسبات مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

ب - خرید کلیه وسایل مورد نیاز سازمان مذکور از خارج از کشور نیازمند به کسب مجوز از وزارت بازرگانی نخواهد بود. سازمان مزبور می‌تواند رأساً با تأیید شورای سرپرستی خریدهای مورد نیاز خود را با رعایت سایر مقررات مربوط انجام دهد. شورای سرپرستی در هر حال مسئولیت این‌گونه خریدهای سازمان را به عهده خواهد داشت.

...

تبصره ۷۸-

۱- به دولت اجازه داده می‌شود از تاریخ ۱۳۶۲/۱/۱ در ازای صدور هر گذرنامه عادی مبلغ بیست‌هزار (۲۰,۰۰۰) ریال از بابت صدور، دریافت و به حساب درآمد عمومی کشور منظور نماید.

۲- دولت موظف است ظرف مدت یک ماه از تاریخ تصویب این قانون لایحه موارد معافیت را تقدیم مجلس شورای اسلامی نماید.

...

اصلاحیه فوق در جلسه روز پنج‌شنبه بیست و ششم اسفندماه یک هزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی تصویب و به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۱۰۴

تاریخ: ۱۳۶۱/۱۲/۲۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۳۸۸۲- ق مورخ ۱۳۶۱/۱۲/۲۸ و ۳۸۸۱- ق مورخ ۱۳۶۱/۱۲/۲۶ و پیرو نامه شماره ۸۱۰۳ مورخ ۱۳۶۱/۱۲/۲۶؛ «لایحه بودجه سال ۱۳۶۲ کل کشور»^(۱) که پس از رفع ایرادات شورای نگهبان در جلسه علنی فوق‌العاده بعدازظهر ۱۳۶۱/۱۲/۲۶ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در جلسه فوق‌العاده ۱۳۶۱/۱۲/۲۸ شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت با اکثریت آرا مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۴۲ مورخ ۱۳۶۲/۳/۹.

مغایرت لایحه تشکیل جهاد سازندگی با قانون اساسی

شماره: ۳۹۲۱-ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۱/۱۵

شورای محترم نگهبان

طرح تشکیل جهاد سازندگی که بنا بر تصمیم مجلس شورای اسلامی در جلسه یکشنبه ۱۳۶۱/۹/۷ تصویب آن طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به کمیسیون ویژه جهاد سازندگی تفویض شده بود تا پس از تصویب برای مدت سه سال به صورت آزمایشی به مرحله اجرا درآید، در جلسه روز پنجشنبه مورخ ۱۳۶۱/۱۲/۲۶ با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب کمیسیون مذکور رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

فصل اول - هدف

ماده ۱- وزارت جهاد سازندگی با اهداف ذیل تشکیل می‌گردد:

الف - حرکت به سوی استقلال و خودکفایی کشور با تلاش در جهت بهبود وضع اقتصادی و اجتماعی روستاها و مناطق عشایری از طریق توسعه کشاورزی، دامداری، صنایع روستایی و بازسازی ویرانی‌ها با همکاری دستگاه‌های اجرایی مربوطه و اقشار مختلف مردم.

ب - ایجاد زمینه جهت رشد شخصیت والای انسانی روستائیان از طریق مشارکت و نظارت آنان در فعالیتهای روستایی.

ج - بسیج اقشار مردم جهت سازندگی روستاها و فراهم کردن امکان تلاش برای نیروهای مؤمن و ایثارگر جامعه و رشد و تکامل آنها.

فصل دوم - وظایف

ماده ۲- وزارت جهاد سازندگی موظف است ضمن هماهنگی با وزارت کشاورزی فعالیتهای خود را با شرایط مناسب و امکانات لازم برای رشد تولید کشاورزی و

دامداری متمرکز نماید.

ماده ۳- کلیه وظایف عمران روستایی وزارت کشاورزی و عمران روستایی مندرج در قانون «تغییر نام وزارت کشاورزی و منابع طبیعی به وزارت کشاورزی و عمران روستایی و تجدید سازمان کشاورزی کشور» مصوب ۱۳۵۶/۳/۱ مجلس شورای ملی سابق به جهاد سازندگی واگذار شده و از این پس وزارت کشاورزی و عمران روستایی، وزارت کشاورزی نامیده می‌شود و کلیه اعتبارات و امکانات و سازمان‌هایی که در رابطه با وظایف عمران روستایی فعالیت می‌نمودند از این وزارتخانه منتزع و به جهاد سازندگی واگذار می‌گردد.

ماده ۴- برنامه‌ریزی و احداث و نگهداری ابنیه و تأسیسات عمومی خدماتی مورد نیاز روستاها و مناطق عشایری شامل کتابخانه، حمام، کشتارگاه، رختشویخانه و غسالخانه با مشارکت مردم.

تبصره ۱- لوله‌کشی آب آشامیدنی روستاهای تا ۳۰۰ خانوار با رعایت استانداردهای مورد قبول وزارت بهداشت به عهده جهاد سازندگی است.

تبصره ۲- در مورد سایر ابنیه و تأسیسات عمومی خدماتی مورد نیاز روستاها و مناطق عشایری مانند مدرسه و درمانگاه جهاد با درخواست وزارتخانه‌های مربوطه با آنها همکاری نموده و در اجرای این طرح‌ها جهاد به عنوان مجری اولویت دارد.

ماده ۵- برنامه‌ریزی، احداث و نگهداری راه‌های روستایی کشور.

ماده ۶- طرح و تهیه نقشه لازم و احداث و گسترش خطوط فشار ضعیف و خطوط فشار متوسط فرعی منشعب از خطوط اصلی فشار متوسط شبکه برق روستاها و مناطق عشایری و برق کشاورزی و مشارکت در برنامه‌ریزی وظایف محوله.

ماده ۷- کمک به لایروبی و مرمت قنوات، انهار و استخرهای آبیاری روستاها و همکاری در اجرای طرح‌های آبیاری و برنامه‌ریزی تأمین آب کشاورزی روستاها و مناطق عشایری کشور.

ماده ۸- جلب مشارکت مردم که شامل نیروی کار و کمک مالی می‌باشد و در شرایط مساوی اولویت با روستایی خواهد بود که خودیاری بیشتر ارائه دهند.

ماده ۹- تشکیل شوراهای اسلامی در روستاها و مناطق عشایری طبق مصوبه مجلس شورای اسلامی.

ماده ۱۰- کمک به تبلیغات اسلامی در روستاها و مناطق عشایری در چهارچوب برنامه‌های شورای عالی تبلیغات و با نظارت وزارت ارشاد اسلامی.

ماده ۱۱- کمک به روستائیان و عشایر در تشکیل شرکت‌های تعاونی تولیدی (کشاورزی، دامپروری، صنعتی) و شرکت‌های تعاونی توزیع و توزیع نهادهای کشاورزی (کود، بذر، سم، تیلر، ماشین‌آلات) در سطح روستاها و مناطق عشایری در چهارچوب سیاست‌های دولت.

ماده ۱۲- کمک به روستائیان و عشایر در ایجاد و گسترش صنایع (تبدیلی، دستی، کوچک) در چهارچوب سیاست‌های دولت.

ماده ۱۳- صدور مجوز اعطای وام به روستائیان و عشایر در جهت فعالیت‌های تولیدی، کشاورزی، دامپروری و صنعتی طبق آیین‌نامه‌های مربوط و مشارکت در برنامه‌ریزی وام روستایی با ارگان‌های ذی‌ربط.

ماده ۱۴- تشخیص میزان خسارت روستائیان و عشایر، مربوط به امور کشاورزی در مواقع اضطراری و حوادث و صدور مجوز بر اساس اعتبارات دولت.

ماده ۱۵- شرکت فعال در موارد حساس و ضروری از قبیل جنگ (در چهارچوب ضوابطی که شورای عالی دفاع تعیین خواهد کرد) و عملیات امدادی سیل و زلزله در سراسر کشور با استمداد از مردم و ضمن هماهنگی با ارگان‌های ذی‌ربط.

ماده ۱۶- کمک به خدمات بهداشتی و درمانی به درخواست وزارت بهداشتی در مناطق روستایی و عشایری.

ماده ۱۷- همکاری با نهضت سوادآموزی به منظور ریشه‌کن نمودن بی‌سوادی در روستاها و مناطق عشایری کشور در صورت درخواست نهضت و در حد امکان جهاد.

ماده ۱۸- همکاری با دفاتر جهاد ادارات دولتی که توسط دستگاه مربوطه با نظر مقام مسئول دستگاه اجرایی تشکیل می‌شود.

ماده ۱۹- بهره‌برداری و اداره آن بخش از معادنی که مورد مصرف و نیاز جهاد است بر اساس قانون معادن.

ماده ۲۰- جهاد سازندگی از افراد و تجهیزات فنی ارتش جمهوری اسلامی و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در زمان صلح در جهت سازندگی کشور استفاده می‌نماید.

تبصره - نحوه استفاده از افراد و تجهیزات مذکور در این ماده طبق آیین‌نامه‌ای که به

وسیله ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی و ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و جهاد سازندگی تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد مشخص می‌گردد.

ماده ۲۱- پرورش و آموزش اعضای جهاد طبق تعالیم و موازین اسلامی مبتنی بر رهنمودهای مقام رهبری در زمینه‌های عقیدتی و مهارت‌های لازم به منظور انجام وظایف محوله.

ماده ۲۲- تهیه آمار و اطلاعات در زمینه‌های مربوط به فعالیت‌های جهاد در روستاها و مناطق عشایری با همکاری ارگان‌ها ذی‌ربط.

ماده ۲۳- به منظور ایجاد هماهنگی و تفکیک وظایف مشترک بین جهاد سازندگی و وزارتخانه‌ها و دستگاه‌ها، آیین‌نامه‌های اجرایی لازم مشترکاً توسط وزارت جهاد سازندگی و هر یک از وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های ذی‌ربط حداکثر تا شش ماه پس از تصویب این اساسنامه تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

فصل سوم - نماینده مقام رهبری

ماده ۲۴- نماینده مقام رهبری (در صورت وجود) امور ذیل را عهده‌دار خواهد بود:

الف - نظارت بر فعالیت‌های جهاد سازندگی به منظور حفظ حدود شرعی و خط مکتبی جهاد سازندگی.

ب - برقراری و حفظ ارتباط جهاد با روحانیت و مردم.

ج - ترویج و تبلیغ اخلاق و روابط اسلامی در درون جهاد سازندگی.

د - تعیین روحانی جهاد در مراکز جهاد سازندگی.

فصل چهارم - مقررات عمومی

ماده ۲۵- بودجه و امکانات وزارت جهاد سازندگی عبارت خواهد بود از:

۱- تمام امکانات و بودجه جهاد سازندگی.

۲- بودجه و امکانات بخش عمران روستایی وزارت کشاورزی که طبق ماده ۳ این قانون به وزارت جهاد سازندگی واگذار می‌شود.

ماده ۲۶- آیین‌نامه اجرایی این قانون توسط وزیر جهاد سازندگی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۲۷- تشکیلات و مقررات و ضوابط مالی، اداری و استخدامی وزارت جهاد سازندگی ظرف سه ماه پس از تعیین وزیر توسط وی تهیه و پس از تصویب هیأت

وزیران به مجلس شورای اسلامی تقدیم خواهد شد.
 ماده ۲۸- به منظور جذب کمک‌های مردمی برای خدمات عام‌المنفعه جهاد سازندگی حسابی ویژه تحت عنوان «خودیاری و کمک‌های مردم به جهاد سازندگی» در یکی از بانک‌های داخلی کشور افتتاح می‌شود و در مواقع و موارد لازم از طریق جهاد سازندگی به مصرف می‌رسد.

ماده ۲۹- این قانون که طبق اصل ۸۵ قانون اساسی در کمیسیون ویژه جهاد سازندگی در جلسه ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ به تصویب رسیده است به مدت ۳ سال قابل اجرا می‌باشد و کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون ملغی می‌گردد.
 لایحه فوق مشتمل بر بیست و نه ماده و سه تبصره طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی در جلسه روز پنج‌شنبه بیست و ششم اسفندماه یک‌هزار و سیصد و شصت و یک کمیسیون ویژه جهاد سازندگی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۲۴۶

تاریخ: ۱۳۶۲/۱/۱۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۳۹۲۱- ق مورخ ۱۳۶۲/۱/۱۵؛ «طرح قانونی تشکیل وزارت جهاد سازندگی» که طبق اصل ۸۵ قانون اساسی در جلسه مورخ ۱۳۶۱/۱۲/۲۶ به تصویب کمیسیون ویژه جهاد سازندگی رسیده است در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت نظر اکثریت اعضای شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:
 با توجه به اینکه طرح مذکور قبلاً در مجلس شورای اسلامی مطرح شده و به شور دوم رسیده و قسمتی از مواد آن هم به تصویب رسیده است، اصل ۸۵ قانون اساسی از صورتی که نسبت به این طرح معمول شده منصرف است و طبق قانون اساسی باید در جلسات عمومی مجلس شورای اسلامی مطرح و رد یا تصویب گردد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۵۳۰۹-ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۹/۱۰

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۴۵۵۴ مورخ ۱۳۶۲/۳/۱۰ دولت در خصوص اساسنامه وزارت جهاد سازندگی که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۱۳۶۲/۹/۸ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

فصل اول - هدف

ماده ۱- وزارت جهاد سازندگی با اهداف ذیل تشکیل می‌گردد:

الف - حرکت به سوی استقلال و خودکفایی کشور با تلاش در جهت بهبود وضع اقتصادی و اجتماعی روستاها و مناطق عشایری از طریق توسعه کشاورزی، دامداری، صنایع روستایی و بازسازی ویرانی‌ها با همکاری دستگاه‌های اجرایی مربوطه و اقشار مختلف مردم.

ب - ایجاد زمینه جهت رشد شخصیت والای انسانی روستائیان از طریق مشارکت و نظارت آنان در فعالیت‌های روستایی.

ج - بسیج اقشار مردم جهت سازندگی روستاها و فراهم کردن امکان تلاش برای نیروهای مؤمن و ایثارگر جامعه و رشد و تکامل آن‌ها.

فصل دوم - وظایف

ماده ۲- وزارت جهاد سازندگی موظف است ضمن هماهنگی با وزارت کشاورزی فعالیت‌های خود را با شرایط مناسب و امکانات لازم برای رشد تولید کشاورزی و دامداری متمرکز نماید.

ماده ۳- وزارت جهاد سازندگی موظف است در محدوده وظایف خود در ارائه خدمات به روستاها زمینه‌هایی را که موجبات رشد تولید و درآمد روستائیان را فراهم آورد اولویت دهد.

ماده ۴- کلیه وظایف عمران روستایی وزارت کشاورزی و عمران روستایی مندرج در قانون «تغییر نام وزارت کشاورزی و منابع طبیعی به وزارت کشاورزی و عمران روستایی و تجدید

سازمان کشاورزی کشور» مصوب ۱۳۵۶/۳/۱ مجلس شورای ملی سابق به جهاد سازندگی واگذار شده و از این پس وزارت کشاورزی و عمران روستایی، وزارت کشاورزی نامیده می‌شود و کلیه اعتبارات و امکانات و سازمان‌هایی که در رابطه با وظایف عمران روستایی فعالیت می‌نمودند از این وزارتخانه منتزع و به جهاد سازندگی واگذار می‌گردد.

تبصره - سازمان امور عشایر (دامداران متحرک) وابسته به وزارت کشاورزی با تمام امکانات موجود از وزارت کشاورزی منتزع و به جهاد سازندگی وابسته می‌شود.

ماده ۵- سایر وظایف وزارت جهاد سازندگی عبارت است از:

۱- برنامه‌ریزی و احداث و نگهداری ابنیه و تأسیسات عمومی خدماتی مورد نیاز روستاها و مناطق عشایری شامل حمام، کشتارگاه، رختشویخانه، غسالخانه و لوله‌کشی آب آشامیدنی با مشارکت مردم.

تبصره ۱- لوله‌کشی آب آشامیدنی روستاهای تا ۱۵۰ خانوار با رعایت استانداردهای مورد قبول وزارت بهداشتی به عهده جهاد سازندگی است.

تبصره ۲- در مورد سایر ابنیه و تأسیسات عمومی خدماتی مورد نیاز روستاها و مناطق عشایری مانند مدرسه و درمانگاه جهاد با درخواست وزارتخانه‌های مربوطه با آنها همکاری نموده و در اجرای این طرح‌ها جهاد به عنوان مجری اولویت دارد.

۲- برنامه‌ریزی، احداث و نگهداری راه‌های روستایی کشور شامل راه‌های روستا به روستا، روستا به مرکز دهستان و راه‌ها و گذرگاه‌های عشایری.

۳- طرح و تهیه نقشه لازم و احداث و گسترش خطوط فشار ضعیف شبکه برق روستاها و برق کشاورزی با هماهنگی وزارت نیرو.

۴- طرح و تهیه نقشه لازم و احداث و گسترش خط فشار متوسط به درخواست وزارت نیرو و توافق جهاد سازندگی.

۵- کمک به لایروبی و مرمت قنات، انهار و استخرهای آبیاری روستاها و همکاری در اجرای طرح‌های آبیاری و برنامه‌ریزی تأمین آب کشاورزی روستاها و مناطق عشایری کشور بنا به درخواست وزارت نیرو.

تبصره - کلیه مفاد قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی در رابطه با وظایف وزارتین نیرو و کشاورزی محفوظ خواهد بود.

۶- بسیج امکانات و نیروهای مردمی جهت سازندگی و احیای روستاها.

- ۷- اولویت دادن به روستاهای دورافتاده و محروم در رساندن خدمات.
- ۸- کمک به روستائیان و عشایر در ایجاد و گسترش صنایع، (تبدیلی، دستی، کوچک) در چهارچوب سیاست‌های دولت.
- ۹- شرکت فعال در موارد حساس ضروری از قبیل جنگ (در چهارچوب ضوابطی که شورای عالی دفاع تعیین خواهد کرد) و عملیات امدادی سیل و زلزله در سراسر کشور با استمداد از مردم و ضمن هماهنگی با ارگان‌های ذی‌ربط.
- ۱۰- کمک به خدمات بهداشتی و درمانی با موافقت وزارت بهداشتی در مناطق روستایی و عشایری.
- ۱۱- همکاری با نهضت سوادآموزی به منظور ریشه‌کن نمودن بی‌سوادی در روستاها و مناطق عشایری کشور در صورت درخواست نهضت و درحد امکان جهاد در چارچوب مقررات مربوطه.
- ۱۲- آموزش اعضای جهاد در زمینه‌های مهارت‌های لازم به منظور انجام وظایف محوله.
- ۱۳- تهیه آمار و اطلاعات در زمینه‌های مربوط به فعالیت‌های جهاد در روستاها و مناطق عشایری با همکاری ارگان‌های ذی‌ربط.
- ماده ۶- به منظور ایجاد هماهنگی و تفکیک وظایف مشترک بین جهاد سازندگی و وزارتخانه‌ها و دستگاه‌ها، آیین‌نامه‌های اجرایی لازم مشترکاً توسط وزارت جهاد سازندگی و هر یک از وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های ذی‌ربط حداکثر تا شش ماه پس از تصویب این اساسنامه تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

فصل سوم - مقررات عمومی

- ماده ۷- بودجه و امکانات وزارت جهاد سازندگی عبارت خواهد بود از:
 - ۱- تمام امکانات و بودجه جهاد سازندگی.
 - ۲- بودجه و امکانات بخش عمران روستایی وزارت کشاورزی که طبق ماده ۴ این قانون به وزارت جهاد سازندگی واگذار می‌شود.
 - تبصره - آن بخش از امکانات دولت که در گذشته در اختیار جهاد قرار گرفته و مورد نیاز جهاد است، رسماً به جهاد منتقل می‌شود.
 - ماده ۸- آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون، توسط وزیر جهاد سازندگی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۹- مقررات و ضوابط مالی، اداری و استخدامی و تشکیلات وزارت جهاد سازندگی ظرف سه ماه پس از تعیین وزیر توسط وی تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران به مجلس شورای اسلامی تقدیم خواهد شد.

ماده ۱۰- به منظور جذب کمک‌های مردمی برای خدمات عام‌المنفعه، جهاد سازندگی حسابی ویژه تحت عنوان «خودپاری و کمک‌های مردم به جهادسازندگی» در یکی از بانک‌های داخلی کشور افتتاح می‌شود و در مواقع و موارد لازم از طریق جهاد سازندگی به مصرف می‌رسد.

ماده ۱۱- از تاریخ تصویب این قانون کلیه قوانین و مقررات مغایر، ملغی است. لایحه قانونی فوق مشتمل بر یازده ماده و پنج تبصره در جلسه روز سه‌شنبه هشتم آذرماه یک هزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۱۰۱۰۵

تاریخ: ۱۳۶۲/۹/۱۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۵۳۰۹- ق مورخ ۱۳۶۲/۹/۱۰؛ «لایحه راجع به تشکیل وزارت جهاد سازندگی»^(۱) مصوب ۱۳۶۲/۹/۸ مجلس شورای اسلامی در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و به نظر اکثریت اعضا مغایر با موازین شرعی و قانون اساسی شناخته نشد.

بدیهی است چون قانون مصوب ۱۳۵۶ از قوانین عصر طاغوتی است و نسبت به عمران روستایی در موارد خلاف شرع نیز اطلاق دارد اعمال آن وظایف در محدوده احکام شرع و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران قانونیت دارد.

لازم به تذکر است که در بند ۲ ماده ۷ (طبق ماده ۳ باید به طبق ماده ۴ اصلاح شود).

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۳۱۱۶ مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۱۱.

مغایرت لایحه بیمه محصولات کشاورزی با قانون اساسی

شماره: ۳۹۸۵-ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۱/۲۲

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۳۵۳/م ن مورخ ۱۳۶۱/۶/۴ دولت در خصوص بیمه محصولات کشاورزی که در جلسه علنی روز پنجشنبه ۱۳۶۲/۱/۱۸ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - به منظور انجام بیمه انواع محصولات کشاورزی، دام، طیور، زنبور عسل، کرم ابریشم و آبیان پرورشی در مقابل خسارت‌های ناشی از سوانح طبیعی و حوادث قهری نظیر تگرگ، طوفان، خشکسالی، زلزله، سیل، سرمازدگی، یخبندان، آتش‌سوزی، صاعقه، آفات و امراض نباتی عمومی و قرنطینه‌ای امراض واگیر حیوانی عمومی و قرنطینه‌ای به عنوان وسیله‌ای برای نیل به اهداف و سیاست‌های بخش کشاورزی، صندوق بیمه کشاورزی در بانک کشاورزی تأسیس می‌شود.

تبصره ۱- ترسیم خطوط کلی، سیاست‌گذاری‌ها، تعیین خط‌مشی و ایجاد هماهنگی در برنامه بیمه‌کشاورزی با سیاست‌ها و برنامه‌های کشاورزی دولت جمهوری اسلامی ایران که در اساسنامه خواهد آمد به عهده شورای عالی بیمه محصولات کشاورزی مرکب از وزیر کشاورزی، بازرگانی، امور اقتصادی و دارایی، مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه، و مدیرعامل شرکت سهامی بیمه ایران به ریاست و مسئولیت وزیر کشاورزی و عمران روستایی قرار می‌گیرد.

تبصره ۲- شورای عالی بیمه محصولات کشاورزی دارای کمیته فنی مرکب از نمایندگان ذی‌صلاح و تام‌الاختیار اعضای شورای عالی و صندوق با وظایف زیر خواهد بود:

۱- بررسی و تأیید کلیه طرح‌ها و برنامه‌ها و مسائلی که از طریق صندوق به شورای عالی احاله می‌گردد.

۲- نظارت بر حسن اجرای طرح‌ها و برنامه‌های مصوب به نیابت از طرف شورای عالی.
 ۳- بررسی و اظهار نظر مشورتی در مورد مسائل و مشکلاتی که توسط صندوق ارجاع می‌شود.

تبصره ۳- هیأت مدیره صندوق مرکب از ۵ نفر شامل مدیر عامل بانک کشاورزی و یک نفر از هیأت مدیره بانک کشاورزی و یک نماینده از جهادسازندگی و دو نفر دیگر به معرفی وزیر کشاورزی و تصویب شورای عالی می‌باشد. مدیر عامل بانک کشاورزی سمت مدیر عامل صندوق بیمه محصولات کشاورزی را نیز به عهده خواهد داشت.
 تبصره ۴- سرمایه اولیه صندوق بیمه کشاورزی مبلغ یک میلیارد ریال می‌باشد که به پیشنهاد وزارت کشاورزی از طریق دولت تأمین و پرداخت می‌گردد. سرمایه صندوق طبق اساسنامه مربوطه و با تصویب شورای عالی بیمه محصولات کشاورزی قابل افزایش می‌باشد.

تبصره ۵- دولت موظف است اساسنامه فوق را ظرف ۳ ماه از تاریخ تصویب این لایحه تهیه و برای تصویب تقدیم مجلس شورای اسلامی نماید.

تبصره ۶- کمک دولت بابت تأمین قسمتی از سهم حق بیمه کشاورز و جبران زیان‌های احتمالی عملیات بیمه به پیشنهاد شورای عالی صندوق بیمه محصولات کشاورزی و تصویب هیأت وزیران هرساله در بودجه کل کشور منظور و به صندوق پرداخت خواهد شد.

تبصره ۷- به تدریج که صندوق بیمه محصولات کشاورزی آمادگی لازم را برای انجام وظایف خود بر اساس این لایحه در هر منطقه و برای هر محصول اعلام نماید صندوق کمک به تولیدکنندگان خسارت‌دیده محصولات کشاورزی و دامی به فعالیت‌های خود در آن منطقه و برای آن محصول خاتمه داده و منابع و امکانات مربوط را به صندوق بیمه محصولات کشاورزی منتقل خواهد نمود.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و هفت تبصره در جلسه روز پنج‌شنبه هجدهم فروردین‌ماه یکهزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه مرحله اول شورای نگهبان

شماره: ۸۲۹۰

تاریخ: ۱۳۶۲/۱/۲۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۳۹۸۵- ق مورخ ۱۳۶۲/۱/۲۲؛ «لایحه بیمه محصولات کشاورزی» مصوب ۱۳۶۲/۱/۱۸ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و در جلسات متعدد مورد بحث و بررسی قرار گرفت. نظر اکثریت اعضا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- چون در ترکیب اعضای شورای عالی بیمه محصولات کشاورزی یک عضو غیر وزیر، منظور شده است شورای نگهبان با اکثریت آرا آن را مغایر اصل ۶۰ قانون اساسی تشخیص داد. بدیهی است مدیرعامل بیمه می‌تواند به عنوان کارشناس و مشاور در جلسات شرکت کند.

۲- با توجه به ابهامی که در تبصره یک موجود است و اختلاف نظر میان مخبر کمیسیون مربوطه و نمایندگان وزارت کشاورزی در تفسیر آن نیز مؤید آن است، باید در جمله‌بندی و عبارات این تبصره تجدیدنظر شود، تا معلوم شود که تصمیم‌گیری شورا تا چه حد و در چه محدوده‌ای است و مسئولیت وزیر کشاورزی در قبال تصمیمات این شورا به چه کیفیت است.

محسن هادوی

قائم مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۴۳۳- ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۳/۳

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۲۹۰ مورخ ۱۳۶۲/۱/۲۸ لایحه شماره ۳۵۳/ م ن مورخ ۱۳۶۱/۶/۴ دولت در خصوص بیمه محصولات کشاورزی که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۳۶۲/۳/۱ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - به منظور انجام بیمه انواع محصولات کشاورزی، دام، طیور، زنبور عسل، کرم ابریشم و آبریان پرورشی در مقابل خسارت‌های ناشی از سوانح طبیعی و حوادث قهری نظیر تگرگ، طوفان، خشکسالی، زلزله، سیل، سرمازدگی، یخبندان، آتش‌سوزی، صاعقه، آفات و امراض نباتی عمومی و قرنطینه‌ای امراض واگیر حیوانی عمومی و قرنطینه‌ای به عنوان وسیله‌ای برای نیل به اهداف و سیاست‌های بخش کشاورزی، صندوق بیمه کشاورزی در بانک کشاورزی تأسیس می‌شود.

تبصره ۱- صندوق بیمه محصولات کشاورزی دارای استقلال مالی و شخصیت حقوقی است و بر اساس مقررات قانونی شرکت‌های دولتی اداره و دارای شورای عالی مرکب از وزیر کشاورزی، امور اقتصادی و دارایی، بازرگانی، مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه به ریاست وزیر کشاورزی می‌باشد، حدود وظایف و اختیارات شورای عالی در اساسنامه صندوق بیمه محصولات کشاورزی خواهد آمد.

تبصره ۲- شورای عالی بیمه محصولات کشاورزی دارای کمیته فنی مرکب از نمایندگان ذی‌صلاح و تام‌الاختیار اعضای شورای عالی و صندوق با وظایف زیر خواهد بود:

۱- بررسی و تأیید کلیه طرح‌ها و برنامه‌ها و مسائلی که از طریق صندوق به شورای عالی احاله می‌گردد.

۲- نظارت بر حسن اجرای طرح‌ها و برنامه‌های مصوب به نیابت از طرف شورای عالی.

۳- بررسی و اظهار نظر مشورتی در مورد مسائل و مشکلاتی که توسط صندوق ارجاع می‌شود.

تبصره ۳- هیأت مدیره صندوق مرکب از ۵ نفر شامل مدیر عامل بانک کشاورزی و یک نفر از هیأت مدیره بانک کشاورزی و یک نماینده از جهادسازندگی و دو نفر دیگر به معرفی وزیر کشاورزی و تصویب شورای عالی می‌باشد. مدیر عامل بانک کشاورزی سمت مدیر عامل صندوق بیمه محصولات کشاورزی را نیز به عهده خواهد داشت.

تبصره ۴- سرمایه اولیه صندوق بیمه کشاورزی مبلغ یک میلیارد ریال می‌باشد که به پیشنهاد وزارت کشاورزی از طریق دولت تأمین و پرداخت می‌گردد. سرمایه صندوق طبق اساسنامه مربوطه و با تصویب شورای عالی بیمه محصولات کشاورزی قابل افزایش می‌باشد.

تبصره ۵- دولت موظف است اساسنامه فوق را ظرف ۳ ماه از تاریخ تصویب این لایحه تهیه و برای تصویب تقدیم مجلس شورای اسلامی نماید.

تبصره ۶- کمک دولت بابت تأمین قسمتی از سهم حق بیمه کشاورز و جبران زیان‌های احتمالی عملیات بیمه به پیشنهاد شورای عالی صندوق بیمه محصولات کشاورزی و تصویب هیأت وزیران هر ساله در بودجه کل کشور منظور و به صندوق پرداخت خواهد شد.

تبصره ۷- به تدریج که صندوق بیمه محصولات کشاورزی آمادگی لازم را برای انجام وظایف خود بر اساس این لایحه در هر منطقه و برای هر محصول اعلام نماید صندوق کمک به تولیدکنندگان خسارت‌دیده محصولات کشاورزی و دامی به فعالیت‌های خود در آن منطقه و برای آن محصول خاتمه داده و منابع و امکانات مربوط را به صندوق بیمه محصولات کشاورزی منتقل خواهد نمود.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و هفت تبصره در جلسه روز یکشنبه اول خردادماه یکهزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان^(۱)

۱. نامه نظریه نهایی شورای نگهبان موجود نیست.

مغایرت لایحه الحاق یک تبصره به قانون منع دریافت خسارات و جرایم و بهره مندرج در قانون تأمین اجتماعی با موازین شرع

شماره: ۳۹۸۶-ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۱/۲۲

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۳۴۶۱۲ مورخ ۱۳۶۱/۸/۱۰ دولت در خصوص الحاق یک تبصره به عنوان تبصره ۳ به قانون منع دریافت خسارات و جرایم و بهره مندرج در قانون تأمین اجتماعی که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۳۶۲/۱/۲۱ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - تبصره ۳ به شرح زیر به قانون منع دریافت خسارات و جرایم و بهره مندرج در قانون تأمین اجتماعی الحاق می‌گردد:

تبصره ۳- شرکت‌های خارجی که اکثریت سهامداران آن غیرمسلمان هستند از شمول این قانون مستثنی می‌باشند، مگر در مواردی که در اثر صلح و سازش پرداخت خسارات و جرایم دیرکرد به عهده مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت محول گردد، در این صورت تصمیم نهایی با هیأت دولت خواهد بود.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز یکشنبه بیست و یکم فروردین‌ماه یکهزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۲۹۲

تاریخ: ۱۳۶۲/۱/۲۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۳۹۸۶-ق مورخ ۱۳۶۲/۱/۲۲ «لایحه راجع به الحاق یک تبصره به

عنوان تبصره ۳ به قانون منع دریافت خسارات و جرایم و بهره مندرج در قانون تأمین اجتماعی» در شورای نگهبان مطرح و بررسی شد و از لحاظ شرعی به شرح ذیل به تأیید اکثریت فقها نرسید:

اکثریت سهامداران غیرمسلمان شرکت‌های خارجی مجوز دریافت بهره از سایرین نمی‌شود چنانکه دریافت جریمه نیز اگر به صورت التزام و شرط در ضمن عقد نباشد از مسلمان و غیرمسلمان از اقلیت‌های رسمی ساکن ایران جایز نمی‌باشد.

لطف‌الله صافی
دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۴۴۵۶-ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۳/۲۶

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۲۹۲ مورخ ۱۳۶۲/۱/۲۹ لایحه شماره ۳۴۶۱۲ مورخ ۱۳۶۱/۸/۱۰ دولت در خصوص الحاق یک تبصره به عنوان تبصره ۳ به قانون منع دریافت خسارات و جرایم و بهره مندرج در قانون تأمین اجتماعی که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۳۶۲/۳/۲۲ مجلس شورای اسلامی با حضور نماینده شورای نگهبان با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانونی اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی
رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - تبصره ۳ به شرح زیر به قانون منع دریافت خسارات و جرایم و بهره مندرج در قانون تأمین اجتماعی الحاق می‌گردد:

تبصره ۳- سهامداران غیرمسلمان شرکت‌ها به تشخیص هیأت وزیران که از اتباع کشورهای محارب با جمهوری اسلامی ایران می‌باشند و یا به کشورهای محارب کمک می‌کنند از این قانون مستثنی می‌باشند، مگر در مواردی که در اثر صلح و سازش

پرداخت خسارات و جرایم دیرکرد به عهده مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت محول گردد، در این صورت تصمیم نهایی با هیأت دولت خواهد بود. لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز یکشنبه بیست و دوم خردادماه یکهزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۹۴۹

تاریخ: ۱۳۶۲/۳/۳۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۴۴۵۶- ق مورخ ۱۳۶۲/۳/۲۶؛ «لایحه راجع به الحاق یک تبصره به عنوان تبصره ۳ به قانون منع دریافت خسارات و جرایم و بهره مندرج در قانون تأمین اجتماعی» که با توجه به ایراد شورای نگهبان با اصلاح در جلسه ۱۳۶۲/۳/۲۲ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

مغایرت لایحه به تعویق انداختن مهلت مقرر در بند «پ» تبصره ۴۰
قانون بودجه سال ۱۳۵۹ با قانون اساسی

شماره: ۳۹۸۲-ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۱/۲۲

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۹۷۱۸ مورخ ۱۳۶۱/۶/۱ دولت در خصوص به تعویق انداختن مهلت مقرر در بند «پ» تبصره ۴۰ قانون بودجه سال ۱۳۵۹ که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۳۶۲/۱/۲۱ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده

۱- در اجرای بند «پ» تبصره ۴۰ قانون بودجه سال ۱۳۵۹ کل کشور ذی‌حسابان و جمع‌داران دستگاه‌های اجرایی و مجریان طرح‌های عمرانی مکلفند حساب‌های معوقه مربوط به برنامه‌های عمرانی گذشته (تا پایان برنامه چهارم) خود را تا حداکثر مدت دو سال از تاریخ تصویب این قانون به طور کامل تسویه و اسناد و صورتحساب‌های آن را به سازمان برنامه و بودجه تسلیم و مفصاحساب دریافت دارند.

تأخیر و همچنین عدم همکاری در این زمینه در حکم تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال دولتی محسوب و هیأت مذکور در بند ۲ موظف است پس از رسیدگی‌های لازم مسئول یا مسئولان را تعیین و اقدامات قانونی لازم را معمول دارد.

۲- به منظور ایجاد تسهیلات لازم در امر تسویه حساب‌های فوق‌الذکر اجازه داده می‌شود یک هیأت پنج نفره مرکب از نمایندگان مجلس شورای اسلامی و دیوان محاسبات کشور (به عنوان ناظر) و وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه و دستگاه اجرایی مربوط (حسب مورد) با اختیارات تام در مورد رفع واخواهی

و تعیین تکلیف اسناد واخواهی شده، سوخته، از بین رفته و به طور کلی برای تسویه کامل حساب‌های مذکور تصمیمات در امر تسویه کامل حساب‌های مربوط به برنامه‌های گذشته (تا پایان برنامه چهارم) با اکثریت آرای هیأت لازم‌الاجرا بوده و عنداللزوم مانع از تعقیب قضایی نخواهد بود.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز یکشنبه بیست و یکم فروردین ماه یکهزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۲۹۳

تاریخ: ۱۳۶۲/۱/۳۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۳۹۸۲- ق مورخ ۱۳۶۲/۱/۲۲؛ «لایحه به تعویق انداختن مهلت مقرر در بند (پ) تبصره ۴۰ قانون بودجه سال ۱۳۵۹» مصوب جلسه ۱۳۶۲/۱/۲۱ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت. نظر اکثریت اعضای شورا به شرح زیر اعلام می‌شود:

اگر چه مجلس شورای اسلامی حق تحقیق و تفحص در تمام امور کشور را دارد ولی از لحاظ اینکه هیأت مذکور در بند ۲ وظایف اجرایی دارد و به موجب این بند جلسات هیأت بدون حضور ناظر مجلس شورای اسلامی رسمیت ندارد، با استقلال قوه مجریه که مطرح در اصل ۵۷ قانون اساسی است مغایرت دارد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۴۵۲۳- ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۴/۴

شورای محترم نگهبان

بازگشت به نامه شماره ۸۲۹۳ مورخ ۶۲/۱/۳۱ لایحه شماره ۹۷۱۸ مورخ ۶۱/۶/۱ دولت در خصوص به تعویق انداختن مهلت مقرر در بند «پ» تبصره ۴۰ قانون بودجه

که از شورای نگهبان اعاده شده بود در جلسه علنی روز پنج‌شنبه ۱۳۶۲/۴/۲ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده

۱- در اجرای بند «پ» تبصره ۴۰ قانون بودجه سال ۱۳۵۹ کل کشور ذی‌حسابان دستگاه‌های اجرایی و مجریان طرح‌های عمرانی مکلفند حساب‌های معوقه مربوط به برنامه‌های عمرانی گذشته (تا پایان برنامه چهارم) خود را تا حداکثر مدت دو سال از تاریخ تصویب این قانون به طور کامل تسویه و اسناد و صورتحساب‌های آن را به سازمان برنامه و بودجه تسلیم و مفادحساب دریافت دارند.

۲- به منظور ایجاد تسهیلات لازم در امر تسویه حساب‌های فوق‌الذکر اجازه داده می‌شود یک هیأت سه نفره مرکب از وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه و دستگاه اجرایی مربوط (حسب مورد) با اختیارات تام در مورد رفع واخواهی و تعیین تکلیف اسناد واخواهی‌شده، سوخته، از بین رفته و به‌طور کلی رفع هر نوع مشکل دیگری که در راه تسویه کامل حساب‌های مذکور وجود دارد تصمیمات لازم اتخاذ نمایند. تصمیمات این هیأت با اکثریت آرا قطعی و لازم‌الاجرا خواهد بود، لکن این تصمیمات که صرفاً ناظر بر ایجاد تسهیلات لازم در امر تسویه کامل حساب‌های مربوط به برنامه‌های گذشته (تا پایان برنامه چهارم) است عنداللزوم مانع از تعقیب قانونی متخلفین امر نخواهد بود.

۳- به منظور نظارت در کار هیأت مزبور یک نماینده از مجلس و یک نماینده از دیوان محاسبات حضور خواهند داشت و عدم حضور آن‌ها مانع از تشکیل و رسمیت هیأت نخواهد بود.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز پنج‌شنبه دوم تیرماه یک هزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۹۰۴۹

تاریخ: ۱۳۶۲/۴/۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۳۹۸۲- ق مورخ ۱۳۶۲/۱/۲۲ و شماره ۴۵۲۳- ق مورخ ۱۳۶۲/۴/۴ و پیرو نامه شماره ۸۲۹۳ مورخ ۱۳۶۲/۱/۳۱؛ «لایحه به تعویق انداختن مهلت مقرر در بند (پ) تبصره ۴۰ قانون بودجه سال ۱۳۵۹»^(۱) که با توجه به ایراد شورای نگهبان و با اصلاح در جلسه ۱۳۶۲/۴/۲ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۱۸۸ مورخ ۱۳۶۲/۵/۴.

مغایرت طرح اصلاح قانون و مقررات دیوان محاسبات با قانون اساسی

شماره: ۴۰۶۰-ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۲/۱

شورای محترم نگهبان

طرح قانونی اصلاح قانون و مقررات دیوان محاسبات که در جلسه علنی مورخ ۱۳۶۲/۱/۳۰ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - به منظور تسریع در امر رسیدگی به کلیه حساب‌های وزارتخانه‌ها، موسسات، شرکت‌های دولتی و سایر دستگاه‌ها و همچنین نظارت بر عملکرد مالی دستگاه‌های اجرایی و رفع مشکلات و نیازهای فوری دیوان محاسبات کشور تا قبل از تصویب و ابلاغ آیین‌نامه‌های اجرایی قانون جدید و تشکیلات و مقررات استخدامی مربوط اجازه داده می‌شود که:

الف - دیوان محاسبات کشور حساب‌های سال ۱۳۶۱ به بعد کلیه دستگاه‌های اجرایی را به جای انجام وظایف و تشریفات ممیزی اسناد و حساب‌های سنوات قبل رسیدگی و یا حسابرسی نموده و نتایج مربوطه را جهت طرح در مجلس شورای اسلامی به اطلاع کمیسیون دیوان محاسبات مجلس برساند.

ب - اصلاح و تغییرات لازم در تشکیلات و حقوق کادر متخصص و نیز رفع سایر محدودیت‌ها و مشکلات اداری و مالی دیوان محاسبات کشور با موافقت و نظارت کمیسیون دیوان محاسبات مجلس و اخذ مجوز از هیأت رئیسه مجلس شورای اسلامی به مرحله اجرا گذارده می‌شود.

تبصره ۱- دیوان محاسبات کشور موظف است کادر متخصص و مورد نیاز خود را از افراد دیوان محاسبات تأمین و در صورت عدم کفایت به استخدام جدید بپردازد.

تبصره ۲- نحوه رسیدگی و ممیزی به حساب‌های از سال ۱۳۵۳ تا آخر سال ۱۳۶۰ طبق دستورالعملی است که وسیله هیأت موضوع تبصره ۶۶ قانون بودجه سال ۱۳۶۱ مرکب از نمایندگان مجلس شورای اسلامی، وزارت امور اقتصادی و دارایی و دیوان محاسبات کشور تهیه و ابلاغ می‌گردد.

تبصره ۳- دیوان محاسبات کشور در اجرای وظایف قانونی خود باید به نحوی عمل نماید که همیشه حساب‌های جاری و سال قبل را در دست رسیدگی داشته باشد و چنانچه بر اثر عقب‌ماندگی حساب‌ها و یا عدم ارسال و تصویب به موقع ترازنامه‌ها و یا سایر مشکلات اجرایی رسیدگی به حساب‌ها بیش از ۲ سال مالی معوق بماند، دیوان محاسبات بعد از ارسال گزارش مربوطه نحوه رسیدگی به این قبیل حساب‌ها را جهت تصویب مجلس شورای اسلامی تعیین و پیشنهاد می‌نماید.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۵۱۲

تاریخ: ۱۳۶۲/۲/۱۵

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۴۰۶۰- ق مورخ ۱۳۶۲/۲/۱؛ «طرح قانونی اصلاح قانون و مقررات دیوان محاسبات» مصوب ۱۳۶۲/۱/۳۰ مجلس شورای اسلامی در جلسه رسمی ۱۳۶۲/۲/۱۴ شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر اکثریت اعضای شورای نگهبان بدین شرح اعلام شد:

۱- بند (ب) ماده واحده با اصل ۵۴ قانون اساسی که سازمان و اداره امور دیوان محاسبات را به موجب قانون دانسته و با اصل ۸۵ قانون اساسی که قانونگذاری را از آن مجلس شورای اسلامی می‌داند مغایرت دارد.

۲- تبصره ۲ نسبت به سال‌های ۵۹ و ۶۰ نظر به اینکه پس از تدوین قانون اساسی می‌بایستی مطابق اصل ۵۵ رسیدگی و تفریغ بودجه برابر قانون باشد و دستورالعمل هیأت موضوع تبصره ۶۶ قانون بودجه سال ۱۳۶۱ قانون نمی‌باشد با اصل ۵۵ قانون اساسی مغایرت دارد.

۳- سایر موارد مغایرتی با موازین شرعی و قانون اساسی ندارد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره:

تاریخ:

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۵۱۲ مورخ ۶۲/۲/۱۵، طرح قانونی اصلاح قانون و مقررات دیوان محاسبات که در جلسه مورخه ۶۲/۴/۱۶ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره:

تاریخ:

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

«طرح قانونی اصلاح قانون و مقررات دیوان محاسبات کشور»^(۱) مصوب جلسه ۶۲/۴/۱۶ مجلس شورای اسلامی، در جلسه شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و مغایر با قانون اساسی و موازین شرع شناخته نشد.

لطف الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۱۹۶ مورخ ۱۳/۵/۱۳۶۳.

مغایرت لایحه واگذاری اراضی به طور عوض به مالکین اراضی متصرفی سیمان ری با موازین شرع

شماره: ۴۰۴۹-ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۱/۳۰

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۳۶۶۱۴ مورخ ۱۳۶۱/۷/۱۰ دولت در خصوص واگذاری اراضی به طور معوض به مالکین اراضی متصرفی سیمان ری که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۳۶۲/۱/۲۸ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - به موجب این قانون وزارت مسکن و شهرسازی موظف است عوض اراضی متصرفی کارخانه سیمان ری را به بقیه مالکین واجد شرایط قانون اراضی شهری که اراضی سیاهدشتک پایین و سلیمانیه و باقلازار جهت عوض کافی نبوده از اراضی سیاهدشتک بالا و یا هر نقطه از اراضی دولتی واقع در محدوده قانونی (۲۵ ساله) شهر تهران که امکان داشته باشد به تشخیص خود واگذار نماید و شهرداری مکلف به همکاری لازم می‌باشد و مصوبات مغایر با این قانون منسوخ است.

تبصره ۱- وزارت مسکن و شهرسازی می‌تواند به تقاضای مالکین مذکور قیمت یا در سایر شهرستان‌ها زمین عوض واگذار نماید.

تبصره ۲- زمین‌های عوض مورد واگذاری موضوع این ماده واحده از شمول ضوابط تفکیک معاف بوده و مابه‌التفاوت بهای عوض و معوض در مورد کلیه واگذاری‌ها در قبال اراضی متصرفی کارخانه سیمان ری طبق تقویم دولت دریافت خواهد شد.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و دو تبصره در جلسه روز یکشنبه بیست و هشتم فروردین ماه یک هزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۳۸۴

تاریخ: ۱۳۶۲/۲/۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۴۰۴۹- ق مورخ ۱۳۶۲/۱/۳۰؛ «لایحه قانونی راجع به واگذاری اراضی به طور عوض به مالکین اراضی متصرفی سیمان ری» مصوب جلسه ۱۳۶۲/۱/۲۸ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر شورای نگهبان به شرح زیر اعلام گردید:

ماده واحده، از این جهت که در مورد مالکین واجد شرایط، رضایت آن‌ها بر گرفتن عوض شرط نشده است و تبصره ۱ نیز دلالت بر الزام دولت به پرداخت قیمت در صورت تقاضای مالکین ندارد، به تأیید اکثریت فقها نرسید. در سایر موارد با تأکید بر اینکه: مفهوم ماده واحده نسبت به حقوق مالکین شرعی غیر واجد شرایط سلب تکلیف از دولت نمی‌باشد، مغایر با احکام شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۴۳۲۹- ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۳/۳

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۳۸۴ مورخ ۱۳۶۲/۲/۶، لایحه شماره ۳۶۶۱۴ مورخ ۱۳۶۱/۷/۱۰ دولت در خصوص واگذاری اراضی به طور معوض به مالکین اراضی متصرفی سیمان ری که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۳۶۲/۳/۱ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - به موجب این قانون وزارت مسکن و شهرسازی موظف است عوض اراضی متصرفی کارخانه سیمان ری را به بقیه مالکین واجد شرایط قانون اراضی شهری که اراضی سیاهدشتک پائین و سلیمانیه و باقلازار جهت عوض کافی نبوده از اراضی سیاهدشتک بالا و یا هر نقطه از اراضی دولتی واقع در محدوده قانونی (۲۵ ساله) شهر تهران که امکان داشته باشد به تشخیص خود واگذار نماید و شهرداری مکلف به همکاری لازم می‌باشد و مصوبات مغایر با این قانون منسوخ است.

تبصره ۱- وزارت مسکن و شهرسازی موظف است به تقاضای مالکین مذکور قیمت و یا در صورت توافق در سایر شهرستان‌ها زمین عوض واگذار نماید.

تبصره ۲- زمین‌های عوض مورد واگذاری موضوع این ماده واحده از شمول ضوابط تفکیک معاف بوده و مابه‌التفاوت بهای عوض و معوض در مورد کلیه واگذاری‌ها در قبال اراضی متصرفی کارخانه سیمان ری طبق تقویم دولت دریافت خواهد شد. لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و دو تبصره در جلسه روز یکشنبه یکم خردادماه یکهزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۶۷۱

تاریخ: ۱۳۶۲/۳/۱۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۴۰۴۹- ق مورخ ۱۳۶۲/۱/۳۰ و شماره ۴۳۲۹- ق مورخ ۱۳۶۲/۳/۳ و پیرو نامه شماره ۸۳۸۴ مورخ ۱۳۶۲/۲/۶؛ «لایحه قانونی راجع به واگذاری اراضی به طور عوض به مالکین اراضی متصرفی سیمان ری»^(۱) که با توجه به ایراد شورای نگهبان با اصلاحاتی در جلسه ۱۳۶۲/۳/۱ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در جلسه شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و با اکثریت آرا مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۱۷۴ مورخ ۱۳۶۲/۴/۱۸.

وجود ابهام در لایحه راجع به انتقال حق بیمه آن دسته از کارگران مشمول قانون کار که تحت پوشش آیین نامه استخدامی شرکت ملی فولاد ایران قرار می گیرند و تبدیل وضع خدمتی می یابند

شماره: ۴۰۵۹-ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۲/۱

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۹۰۴۶۸ مورخ ۱۳۶۱/۱۱/۲۸ دولت در خصوص انتقال حق بیمه آن دسته از کارگران مشمول قانون کار که تحت پوشش آیین نامه استخدامی شرکت ملی فولاد ایران قرار می گیرند و تبدیل وضع خدمتی می یابند که بنا بر تصمیم مجلس شورای اسلامی در جلسه ۱۳۶۱/۱۲/۸ تصویب آن طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به کمیسیون های کار و امور اجتماعی، صنایع و معادن تفویض شده بود و در جلسه روز یکشنبه مورخ ۱۳۶۱/۱۲/۱۵ با اصلاحاتی به تصویب کمیسیون ها مذکور رسیده، در جلسه علنی روز سه شنبه ۱۳۶۲/۱۱/۳۰ مدت سه سال برای اجرای آزمایشی آن به تصویب رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - سازمان تأمین اجتماعی مکلف است حق بیمه دریافتی آن دسته از کارگران مشمول قانون کار شرکت ملی فولاد ایران و واحدهای تابعه و وابسته را که در معادن ذغال سنگ اشتغال به کار داشته یا دارند و به مستخدم مشمول آیین نامه استخدامی شرکت مذکور تغییر وضعیت می یابند به صندوق بازنشستگی شرکت ملی فولاد ایران منتقل نماید.

تبصره ۱- آیین نامه مربوط به تبدیل وضع خدمتی این دسته از کارگران و نیز دسته بندی مشاغل مشمول این قانون حداکثر ۲ ماه پس از تصویب این قانون توسط وزارت معادن و فلزات تهیه و به تصویب هیأت دولت خواهد رسید.

تبصره ۲- پرداخت مابه‌التفاوت مستمری از کارافتادگی، بازنشستگی یا بازماندگان آن دسته از کارگران مشاغل تبصره دو که قبلاً از کارافتاده، بازنشسته یا فوت شده‌اند و در حال حاضر از سازمان تأمین اجتماعی مستمری دریافت می‌دارند و آن دسته از کارگران مشاغل مشابهی که به تشخیص کمیسیون مرکب از نمایندگان ذی‌صلاح وزارت کار و امور اجتماعی، وزارت معادن و فلزات، وزارت بهداشت، شرکت ملی فولاد ایران و سازمان تأمین اجتماعی از کارافتاده یا بازنشسته شناخته می‌شوند، نسبت به مستمری تعیین‌شده در آیین‌نامه خاص شرکت ملی فولاد ایران به عهده شرکت مذکور می‌باشد و اعتبار آن نیز از محل اعتبارات عمومی دولت که به این موضوع تخصیص داده می‌شود تأمین خواهد گردید.

تبصره ۳- میزان حق بیمه انتقالی و نحوه انتقال آن از سازمان تأمین اجتماعی به صندوق شرکت ملی فولاد ایران با توافق وزرای معادن و فلزات، بهداشت و کار و امور اجتماعی خواهد بود.

لایحه فوق مشتمل بر ماده واحده و سه تبصره طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی در جلسه روز یکشنبه پانزدهم اسفندماه یکهزار و سیصد و شصت و یک به تصویب کمیسیون‌های کار و امور اجتماعی - صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی رسیده است و برای مدت سه سال از تاریخ تصویب نهایی قابل اجرا است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۵۰۶

تاریخ: ۱۳۶۲/۲/۱۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۴۰۵۹- ق مورخ ۱۳۶۲/۲/۱؛ «لایحه راجع به انتقال حق بیمه آن دسته از کارگران مشمول قانون کار که تحت پوشش آیین‌نامه استخدامی شرکت ملی فولاد ایران قرار می‌گیرند و تبدیل وضع خدمتی می‌یابند» که در تاریخ ۱۳۶۲/۱۲/۱۵ در کمیسیون‌های کار و امور اجتماعی - صنایع و معادن و در تاریخ ۱۳۶۲/۱/۳۰ برای مدت سه سال به عنوان اجرای آزمایشی آن در مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در جلسه رسمی ۱۳۶۲/۲/۱۳ شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر شورای نگهبان بدین شرح اعلام می‌گردد:

نظر به اینکه مقصود از جمله تبصره دو در تبصره ۲ ماده واحده غیرمفهوم است مقتضی است پس از اصلاح تبصره مجدداً لایحه برای اظهارنظر شورای نگهبان ارسال شود.

لطف‌الله صافی
دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۴۴۶۵-ق
تاریخ: ۱۳۶۲/۳/۲۸

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۵۰۶ مورخ ۱۳۶۲/۲/۱۴، لایحه راجع به انتقال حق بیمه آن دسته از کارگران مشمول قانون کار که تحت پوشش آیین‌نامه استخدامی شرکت ملی فولاد ایران قرار می‌گیرند که بر مبنای نامه شماره ۱۰۳۲/ک ص مورخ ۱۳۶۲/۳/۲۴ کمیسیون صنایع و معادن و امور اداری و استخدامی که رونوشت آن پیوست است، در جلسه ۱۳۶۲/۳/۲۴ کمیسیون‌های مذکور اصلاح گردیده در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی
رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - سازمان تأمین اجتماعی مکلف است حق بیمه دریافتی آن دسته از کارگران مشمول قانون کار شرکت ملی فولاد ایران و واحدهای تابعه و وابسته را که در معادن ذغال سنگ اشتغال به کار داشته یا دارند و به مستخدم مشمول آیین‌نامه استخدامی شرکت مذکور تغییر وضعیت می‌یابند به صندوق بازنشستگی شرکت ملی فولاد ایران منتقل نماید.

تبصره ۱- آیین‌نامه مربوط به تبدیل وضع خدمتی این دسته از کارگران و نیز دسته‌بندی مشاغل مشمول این قانون حداکثر ۲ ماه پس از تصویب این قانون توسط وزارت معادن و فلزات تهیه و به تصویب هیأت دولت خواهد رسید.

تبصره ۲- پرداخت مابه‌التفاوت مستمری از کارافتادگی، بازنشستگی یا بازماندگان آن دسته از کارگران مشاغل تبصره یک که قبلاً از کارافتاده، بازنشسته یا فوت شده‌اند و در حال حاضر از سازمان تأمین اجتماعی مستمری دریافت می‌دارند و آن دسته از کارگران

مشاغل مشابهی که به تشخیص کمیسیونی مرکب از نمایندگان ذیصلاح وزارت کار و امور اجتماعی، وزارت معادن و فلزات، وزارت بهداری، شرکت ملی فولاد ایران و سازمان تأمین اجتماعی از کارافتاده یا بازنشسته شناخته می‌شوند، نسبت به مستمری تعیین شده در آیین نامه خاص شرکت ملی فولاد ایران به عهده شرکت مذکور می‌باشد و اعتبار آن نیز از محل اعتبارات عمومی دولت که به این موضوع تخصیص داده می‌شود تأمین خواهد گردید.

تبصره ۳- میزان حق بیمه انتقالی و نحوه انتقال آن از سازمان تأمین اجتماعی به صندوق شرکت ملی فولاد ایران با توافق وزرای معادن و فلزات، بهداری و کار و امور اجتماعی خواهد بود.

لایحه فوق مشتمل بر ماده واحده و سه تبصره طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی در جلسه روز سه شنبه بیست و چهارم خردادماه یکهزار و سیصد و شصت و دو کمیسیون‌های کار و امور اجتماعی - صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی رسیده است و برای مدت سه سال از تاریخ تصویب نهایی قابل اجرا است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۱۷۱

تاریخ: ۱۳۶۲/۳/۳۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۴۴۶۵- ق مورخ ۱۳۶۲/۳/۲۸ و شماره ۴۰۵۹- ق مورخ ۱۳۶۲/۲/۱ و پیرو نامه شماره ۸۵۰۶ مورخ ۱۳۶۲/۲/۱۴؛ «لایحه راجع به انتقال حق بیمه آن دسته از کارگران مشمول قانون کار که تحت پوشش آیین نامه استخدامی شرکت ملی فولاد ایران قرار می‌گیرند و تبدیل وضع خدمتی می‌یابند»^(۱) که با توجه به ایراد شورای نگهبان با اصلاح در جلسه ۱۳۶۲/۳/۲۴ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۱۸۵ مورخ ۱۳۶۲/۵/۱.

مغایرت طرح اصلاح قانون و مقررات دیوان محاسبات با قانون اساسی

شماره: ۴۰۶۰-ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۲/۱

شورای محترم نگهبان

طرح قانونی اصلاح قانون و مقررات دیوان محاسبات که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۱۳۶۲/۱/۳۰ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - به منظور تسریع در امر رسیدگی به کلیه حساب‌های وزارتخانه‌ها، مؤسسات، شرکت‌های دولتی و سایر دستگاه‌ها و همچنین نظارت بر عملکرد مالی دستگاه‌های اجرایی و رفع مشکلات و نیازهای فوری دیوان محاسبات کشور تا قبل از تصویب و ابلاغ آیین‌نامه‌های اجرایی قانون جدید و تشکیلات و مقررات استخدامی مربوط اجازه داده می‌شود که:

الف - دیوان محاسبات کشور حساب‌های سال ۱۳۶۱ به بعد کلیه دستگاه‌های اجرایی را به جای انجام وظایف و تشریفات ممیزی اسناد و حساب‌های سنوات قبل رسیدگی و یا حسابرسی نموده و نتایج مربوطه را جهت طرح در مجلس شورای اسلامی به اطلاع کمیسیون دیوان محاسبات مجلس برساند.

ب - اصلاح و تغییرات لازم در تشکیلات و حقوق کادر متخصص و نیز رفع سایر محدودیت‌ها و مشکلات اداری و مالی دیوان محاسبات کشور با موافقت و نظارت کمیسیون دیوان محاسبات مجلس و اخذ مجوز از هیأت رئیسه مجلس شورای اسلامی به مرحله اجرا گذارده می‌شود.

تبصره ۱- دیوان محاسبات کشور موظف است کادر متخصص و مورد نیاز خود را از افراد دیوان محاسبات تأمین و در صورت عدم کفایت به استخدام جدید بپردازد.

تبصره ۲- نحوه رسیدگی و ممیزی به حساب‌های از سال ۱۳۵۳ تا آخر سال ۱۳۶۰ شمسی طبق دستورالعملی است که به وسیله هیأت موضوع تبصره ۶۶ قانون بودجه سال ۱۳۶۱ مرکب از نمایندگان مجلس شورای اسلامی، وزارت امور اقتصادی و دارایی و دیوان محاسبات کشور تهیه و ابلاغ می‌گردد.

تبصره ۳- دیوان محاسبات کشور در اجرای وظایف قانونی خود باید به نحوی عمل نماید که همیشه حساب‌های جاری و سال قبل را در دست رسیدگی داشته باشد و چنانچه بر اثر عقب‌ماندگی حساب‌ها و یا عدم ارسال و تصویب به موقع ترازنامه‌ها و یا سایر مشکلات اجرایی رسیدگی به حساب‌ها بیش از ۲ سال مالی معوق بماند، دیوان محاسبات بعد از ارسال گزارش مربوطه نحوه رسیدگی به این قبیل حساب‌ها را جهت تصویب مجلس شورای اسلامی تعیین و پیشنهاد می‌نماید.

طرح قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و سه تبصره در جلسه روز سه‌شنبه سی‌ام فروردین‌ماه یک‌هزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۵۱۲

تاریخ: ۱۳۶۲/۲/۱۵

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۴۰۶۰- ق مورخ ۱۳۶۲/۲/۱؛ «طرح قانونی اصلاح قانون و مقررات دیوان محاسبات» مصوب ۱۳۶۲/۱/۳۰ مجلس شورای اسلامی در جلسه رسمی ۱۳۶۲/۱۲/۱۴ شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر اکثریت اعضای شورای نگهبان بدین شرح اعلام شد:

۱- بند (ب) ماده واحده با اصل ۵۴ قانون اساسی که سازمان و اداره امور دیوان محاسبات را به موجب قانون دانسته و با اصل ۸۵ قانون اساسی که قانونگذاری را از آن مجلس شورای اسلامی می‌داند مغایرت دارد.

۲- تبصره ۲ نسبت به سال‌های ۵۹ و ۶۰ نظر به اینکه پس از تدوین قانون اساسی می‌بایستی مطابق اصل ۵۵ رسیدگی و تفریغ بودجه برابر قانون باشد و دستورالعمل هیأت موضوع تبصره ۶۶ قانون بودجه سال ۱۳۶۱ قانون نمی‌باشد با اصل ۵۵ قانون اساسی مغایرت دارد.

۳- سایر موارد مغایرتی با موازین شرعی و قانون اساسی ندارد.

لطف‌الله صافی
دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۴۵۸۵-ق
تاریخ: ۱۳۶۲/۴/۱۸

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۵۱۲ مورخ ۱۳۶۲/۲/۱۵ طرح قانونی اصلاح قانون و مقررات دیوان محاسبات که در جلسه علنی روز پنج‌شنبه ۱۳۶۲/۴/۱۶ مجلس شورای اسلامی با اصلاحات به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی
رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - به منظور تسریع در امر رسیدگی به کلیه حساب‌های وزارتخانه‌ها، مؤسسات، شرکت‌های دولتی و سایر دستگاه‌ها و همچنین نظارت بر عملکرد مالی دستگاه‌های اجرایی و رفع مشکلات و نیازهای فوری دیوان محاسبات کشور تا قبل از تصویب و ابلاغ آیین‌نامه‌های اجرایی قانون جدید و تشکیلات و مقررات استخدامی مربوط اجازه داده می‌شود که:

الف - دیوان محاسبات کشور حساب‌های سال ۱۳۶۱ به بعد کلیه دستگاه‌های اجرایی را به جای انجام وظایف و تشریفات ممیزی اسناد و حساب‌های سنوات قبل رسیدگی و یا حسابرسی نموده و نتایج مربوطه را جهت طرح در مجلس شورای اسلامی به اطلاع کمیسیون دیوان محاسبات مجلس برساند.

ب - رئیس دیوان محاسبات موظف است طرح تشکیلات و آیین‌نامه اجرایی قانون دیوان محاسبات را تا مدت ۲ ماه از تاریخ تصویب این قانون تهیه و پس از تصویب مجلس شورای اسلامی اجرا نماید و تا زمانی که به تصویب مجلس نرسیده از نظر تشکیلات تابع مقررات سازمان امور اداری و استخدامی کشور خواهد بود.

تبصره ۱- دیوان محاسبات کشور موظف است کادر متخصص و مورد نیاز خود را از افراد دیوان محاسبات تأمین و در صورت عدم کفایت به استخدام جدید بپردازد.

تبصره ۲- نحوه رسیدگی و ممیزی به حساب‌های از سال ۱۳۵۳ تا سال ۱۳۵۸ شمسی طبق دستورالعملی است که وسیله هیأت موضوع تبصره ۶۶ قانون بودجه سال ۱۳۶۱ مرکب از نمایندگان مجلس شورای اسلامی وزارت امور اقتصادی و دارایی و دیوان محاسبات کشور تهیه و ابلاغ می‌گردد.

تبصره ۳- دیوان محاسبات کشور در اجرای وظایف قانونی خود باید به نحوی عمل نماید که همیشه حساب‌های جاری و سال قبل را در دست رسیدگی داشته باشد و چنانچه بر اثر عقب‌ماندگی حساب‌ها و یا عدم ارسال و تصویب به موقع ترازنامه‌ها و یا سایر مشکلات اجرایی رسیدگی به حساب‌ها بیش از ۲ سال مالی معوق بماند، دیوان محاسبات بعد از ارسال گزارش مربوطه نحوه رسیدگی به این قبیل حساب‌ها را جهت تصویب مجلس شورای اسلامی تعیین و پیشنهاد می‌نماید.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و سه تبصره در جلسه روز پنج‌شنبه شانزدهم تیرماه یک هزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۹۱۴۳

تاریخ: ۱۳۶۲/۴/۱۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۴۰۶۰- ق مورخ ۱۳۶۲/۲/۱ و شماره ۴۵۸۵- ق مورخ ۱۳۶۲/۴/۱۸؛ «طرح اصلاح قانون و مقررات دیوان محاسبات»^(۱) که با توجه به ایرادات شورای نگهبان با اصلاحاتی در جلسه شانزدهم تیرماه ۱۳۶۲ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۱۹۶ مورخ ۱۳۶۲/۵/۱۳.

مغایرت طرح قانونی تعیین تکلیف عرصه و اعیان اراضی و ساختمان‌هایی که کلاً یا بعضاً به طور غیرقانونی تصرف و احداث شده‌اند با موازین شرع

شماره: ۴۱۱۶-ق

تاریخ: ۶۲/۲/۱۰

شورای محترم نگهبان

طرح قانونی تعیین تکلیف عرصه و اعیان اراضی و ساختمان‌هایی که کلاً یا بعضاً به طور غیرقانونی تصرف و احداث شده‌اند که در جلسه علنی روز دوشنبه ۱۳۶۲/۲/۵ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - دولت موظف است حداکثر ظرف مدت پنج ماه به هر ترتیب که خود صلاح می‌داند، مطالعه و بررسی جامعی از وضع اراضی و ساختمان‌هایی که به طور غیرقانونی در سطح شهرها تصرف و احداث شده‌اند، بنماید. سپس با بکارگیری کلیه عوامل و نیروهای ذی‌نفع و مسئول، طرحی را که برای تعیین تکلیف قطعی (صدور گواهی‌های لازم یا تخریب) عرصه و اعیان اینگونه اراضی و ساختمان‌ها و با توجه به کلیه قوانین تهیه نموده به مورد اجرا بگذارد.

تبصره - در صورت کافی نبودن یا نارسایی یا عدم صحت قوانین موجود لازم است دولت مواد قانونی مورد نیاز را حداکثر ظرف مدت مذکور تهیه و جهت تصویب تقدیم مجلس شورای اسلامی نماید.

طرح قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره در جلسه روز دوشنبه پنجم اردیبهشت‌ماه یک‌هزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه مرحله اول شورای نگهبان

شماره: ۸۴۷۲

تاریخ: ۱۳۶۲/۲/۱۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۴۱۱۶- ق - مورخ ۱۳۶۲/۲/۱۰؛ «طرح تعیین تکلیف عرصه و اعیان اراضی و ساختمان‌هایی که کلاً یا بعضاً به طور غیرقانونی تصرف و احداث شده‌اند» مصوب ۱۳۶۲/۲/۵ مجلس شورای اسلامی در جلسه رسمی ۱۳۶۲/۲/۱۸ شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر شورای نگهبان بدین شرح اعلام گردید:

طرح مزبور از نظر قانون اساسی مغایر شناخته نشد و از لحاظ انطباق با موازین شرعی با توجه به نظریه شماره ۶۷۸۲ مورخ ۱۳۶۲/۰۹/۲۹ شورای نگهبان، در مورد قوانین و مقرراتی که قبل از تشکیل مجلس شورای اسلامی معمول‌بها بوده، در صورتی که طرح پیشنهاد شده در ماده واحده با رعایت فتاوی حضرت امام «مدظله» در تحریرالوسیله و رساله‌های دیگر تهیه شود مورد تأیید می‌باشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۴۴۵۷- ق

تاریخ: ۶۲/۳/۲۶

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۴۷۲ مورخ ۱۳۶۲/۲/۱۹ طرح قانونی تعیین تکلیف عرصه و اعیان اراضی و ساختمان‌هایی که کلاً یا بعضاً به طور غیرقانونی تصرف و احداث شده‌اند که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۳۶۲/۳/۲۲ مجلس شورای اسلامی با حضور نماینده شورای نگهبان با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - دولت موظف است حداکثر ظرف مدت پنج ماه به هر ترتیب که خود صلاح می‌داند، مطالعه و بررسی جامعی از وضع اراضی و ساختمان‌هایی که به طور غیرقانونی در سطح شهرها تصرف و احداث شده‌اند، بنماید. سپس با بکارگیری کلیه عوامل و نیروهای ذی‌نفع و مسئول، طرحی را که برای تعیین تکلیف قطعی (صدور گواهی‌های لازم یا تخریب) عرصه و اعیان اینگونه اراضی و ساختمان‌ها و با توجه به کلیه قوانین تهیه نموده به مورد اجرا بگذارد.

تبصره - در صورت کافی نبودن یا نارسایی یا عدم انطباق قوانین موجود با موازین شرعی لازم است دولت مواد قانونی مورد نیاز را حداکثر ظرف مدت مذکور تهیه و جهت تصویب تقدیم مجلس شورای اسلامی نماید.

طرح قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره در جلسه روزیکشنبه بیست و دوم خردادماه یکهزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۹۴۷

تاریخ: ۶۲/۳/۳۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۴۴۵۷- ق مورخ ۶۲/۳/۲۶ و شماره ۴۱۱۶- ق مورخ ۶۲/۲/۱۰ و پیرو نامه شماره ۸۴۷۲ مورخ ۶۲/۲/۱۹؛ «طرح تعیین تکلیف عرصه و اعیان اراضی و ساختمان‌هایی که کلاً یا بعضاً به طور غیرقانونی تصرف و احداث شده‌اند»^(۱) که با توجه به ایراد شورای نگهبان و با اصلاح در جلسه ۶۲/۳/۲۲ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است، در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۱۸۵ مورخ ۱۳۶۲/۵/۱.

مغایرت لایحه انحلال صندوق مشترک شهرداری‌ها با موازین شرع و قانون اساسی

شماره: ۴۱۱۷-ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۲/۱۰

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۴۳۷۹۸ مورخ ۱۳۶۱/۷/۲۰ دولت در خصوص انحلال صندوق مشترک شهرداری‌ها که در جلسه علنی روز دوشنبه ۱۳۶۲/۲/۵ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - به موجب این قانون صندوق مشترک شهرداری‌ها منحل و به مجمع عمومی صندوق فوق اختیار داده می‌شود که نسبت به تعیین اعضای هیأت تصفیه اقدام نماید، هیأت تصفیه بر طبق مقررات قانون تجارت و این قانون نسبت به امر تصفیه اقدام خواهد نمود.

تبصره ۱- درآمد موضوع ماده ۱۶۶ اصلاحی قانون مالیات‌های مستقیم و درآمد حاصل از سپرده اوراق قرضه و سایر درآمدهای صندوق از این پس در اختیار وزارت کشور گذارده می‌شود.

وزارت کشور مکلف است وجوه مزبور و درآمدهای حاصل از اجرای قانون لغو عوارض دروازه‌ای و سایر درآمدهای مرکزی شهرداری‌ها و وجوه حاصل از بازپرداخت وام‌های پرداختی صندوق مشترک شهرداری‌ها را طبق آیین‌نامه‌ای که حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون توسط وزارت کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید به منظور نیل به خودکفایی بین شهرداری‌های کشور توزیع نماید.

تبصره ۲- باقیمانده وام‌های تصویبی و پرداخت نشده صندوق مشترک شهرداری‌ها از تاریخ انحلال غیرقابل پرداخت می‌باشد و اقساط کلیه وام‌های پرداختی صندوق مشترک بر طبق قراردادهای منعقد شده بین شهرداری‌ها و صندوق توسط وزارت کشور وصول

خواهد شد تا بر اساس آیین‌نامه موضوع تبصره یک قانون مورد استفاده قرار گیرد.

تبصره ۳- کلیه اموال و دارایی‌های صندوق مشترک در تاریخ انحلال به حوزه معاونت امور محلی و عمران شهری وزارت کشور انتقال خواهد یافت.

تبصره ۴- هیأت تصفیه موظف است نسبت به انتقال کارکنان صندوق مشترک به وزارت کشور و حتی‌الامکان در سازمان‌های گسترش وزارت کشور و سایر سازمان‌های دولتی، شهرداری‌ها و شرکت‌های دولتی اقدام نماید.

تبصره ۵- هیأت تصفیه تا پایان کار تصفیه می‌تواند از مانده وجوه مربوط به اعتبارات بودجه جاری سال ۶۱ صندوق نسبت به انجام هزینه‌های جاری مربوط به امر تصفیه اقدام نماید.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و پنج تبصره در جلسه روز دوشنبه پنجم اردیبهشت‌ماه یکهزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۴۷۱

تاریخ: ۱۳۶۲/۲/۱۵

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۴۱۱۷- ق مورخ ۱۳۶۲/۲/۱۰؛ «لایحه راجع به انحلال صندوق مشترک شهرداری‌ها» مصوب ۱۳۶۲/۲/۵ مجلس شورای اسلامی در جلسه رسمی ۱۳۶۲/۲/۱۵ شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر شورای نگهبان بدین شرح اعلام گردید:

- ۱- انطباق تبصره ۱ از لحاظ درآمد موضوع ماده ۱۶۶ اصلاحی قانون مالیات‌های مستقیم و درآمد متعلق به اوراق قرضه، به تأیید اکثریت فقها نرسید.
- ۲- سایر موارد با اکثریت آرای اعضا، مغایرتی با موازین شرعی و قانون اساسی ندارد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۴۷۳۰-ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۵/۸

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۴۷۱ مورخ ۶۲/۲/۱۵ لایحه شماره ۴۳۷۹۸ مورخ ۶۱/۷/۲۰ دولت در خصوص انحلال صندوق مشترک شهرداری‌ها که در جلسه علنی روز پنج‌شنبه ۶۲/۵/۶ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - به موجب این قانون صندوق مشترک شهرداری‌ها منحل و به مجمع عمومی صندوق فوق اختیار داده می‌شود که نسبت به تعیین اعضای هیأت تصفیه اقدام نماید، هیأت تصفیه بر طبق مقررات قانون تجارت و این قانون نسبت به امر تصفیه اقدام خواهد نمود.

تبصره ۱- وزارت کشور مکلف است درآمدهای قانونی این صندوق و درآمدهای حاصل از اجرای قانون لغو عوارض دروازه‌ای و سایر درآمدهای مرکزی شهرداری‌ها و وجوه حاصل از بازپرداخت وام‌های پرداختی صندوق مشترک شهرداری‌ها را طبق آیین‌نامه‌ای که حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون توسط وزارت کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید به منظور نیل به خودکفایی بین شهرداری‌های کشور توزیع نماید.

تبصره ۲- باقیمانده وام‌های تصویبی و پرداخت نشده صندوق مشترک شهرداری‌ها از تاریخ انحلال غیرقابل پرداخت می‌باشد و اقساط کلیه وام‌های پرداختی صندوق مشترک بر طبق قراردادهای منعقد بین شهرداری‌ها و صندوق توسط وزارت کشور وصول خواهد شد تا بر اساس آیین‌نامه موضوع تبصره یک قانون مورد استفاده قرار گیرد.

تبصره ۳- کلیه اموال و دارایی‌های صندوق مشترک در تاریخ انحلال به حوزه معاونت امور محلی و عمران شهری وزارت کشور انتقال خواهد یافت.

تبصره ۴- هیأت تصفیه موظف است نسبت به انتقال کارکنان صندوق مشترک به

وزارت کشور و حتی الامکان در سازمان‌های گسترش وزارت کشور و سایر سازمان‌های دولتی، شهرداری‌ها و شرکت‌های دولتی اقدام نماید.

تبصره ۵- هیأت تصفیه تا پایان کار تصفیه می‌تواند از مانده وجوه مربوط به اعتبارات بودجه جاری سال ۶۱ صندوق نسبت به انجام هزینه‌های جاری مربوط به امر تصفیه اقدام نماید.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و پنج تبصره در جلسه روز پنج‌شنبه ششم مردادماه یکهزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۹۳۲۲

تاریخ: ۱۳۶۲/۵/۱۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۴۷۳۰ مورخ ۱۳۶۲/۵/۸ و شماره ۴۱۱۷-ق مورخ ۱۳۶۲/۲/۱۰ و پیرو نامه شماره ۸۴۷۱ مورخ ۱۳۶۲/۲/۱۵؛ «لایحه انحلال صندوق مشترک شهرداری‌ها» که پس از ایراد شورای نگهبان با اصلاحاتی به تصویب رسیده است (جلسه ۱۳۶۲/۵/۶) مجلس شورای اسلامی) در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار [گرفت] و نظر به اینکه اصلاح و تغییر جمله «درآمد موضوع ماده ۱۶۶ اصلاحی قانون مالیات‌های مستقیم و درآمد حاصل از اوراق قرضه» به جمله «درآمدهای قانونی این صندوق» همان مفهوم جمله اولی را دارد و لااقل موهم تأیید مفهوم همان جمله است به نظر اکثریت آقایان فقها ایراد شورای نگهبان به جای خود باقی است. مقتضی است یا اصل جمله مذکور حذف و یا جمله درآمدهای قانونی به جمله «درآمدهای مشروع» اصلاح شود.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۵۱۸۹-ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۸/۱۴

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۹۳۲۲ مورخ ۱۳۶۲/۵/۱۱؛ لایحه شماره ۴۳۷۹۸ مورخ ۱۳۶۱/۷/۲۰

دولت در خصوص «انحلال صندوق مشترک شهرداری‌ها» که در جلسه علنی روز پنج‌شنبه ۱۳۶۲/۸/۱۲ مجلس شورای اسلامی با حضور نماینده آن شورای محترم با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - به موجب این قانون صندوق مشترک شهرداری‌ها منحل و به مجمع عمومی صندوق فوق اختیار داده می‌شود که نسبت به تعیین اعضای هیأت تصفیه اقدام نماید، هیأت تصفیه بر طبق مقررات قانون تجارت و این قانون نسبت به امر تصفیه اقدام خواهد نمود.

تبصره ۱- وزارت کشور مکلف است درآمدهای مشروع این صندوق و درآمدهای حاصل از اجرای قانون لغو عوارض دروازه‌ای و سایر درآمدهای مرکزی شهرداری‌ها و وجوه حاصل از بازپرداخت وام‌های پرداختی صندوق مشترک شهرداری‌ها را طبق آیین‌نامه‌ای که حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون توسط وزارت کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید به منظور نیل به خودکفایی بین شهرداری‌های کشور توزیع نماید.

تبصره ۲- باقیمانده وام‌های تصویبی و پرداخت نشده صندوق مشترک شهرداری‌ها از تاریخ انحلال غیر قابل پرداخت می‌باشد و اقساط کلیه وام‌های پرداختی صندوق مشترک بر طبق قراردادهای منعقد شده بین شهرداری‌ها و صندوق توسط وزارت کشور وصول خواهد شد تا بر اساس آیین‌نامه موضوع تبصره یک قانون مورد استفاده قرار گیرد.

تبصره ۳- کلیه اموال و دارایی‌های صندوق مشترک در تاریخ انحلال به حوزه معاونت امور محلی و عمران شهری وزارت کشور انتقال خواهد یافت.

تبصره ۴- هیأت تصفیه موظف است نسبت به انتقال کارکنان صندوق مشترک به وزارت کشور و حتی‌الامکان در سازمان‌های گسترش وزارت کشور و سایر سازمان‌های

دولتی، شهرداری‌ها و شرکت‌های دولتی اقدام نماید. تبصره ۵- هیأت تصفیه تا پایان کار تصفیه می‌تواند از مانده وجوه مربوط به اعتبارات بودجه جاری سال ۶۱ صندوق نسبت به انجام هزینه‌های جاری مربوط به امر تصفیه اقدام نماید. قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و پنج تبصره در جلسه پنج‌شنبه دوازدهم آبان‌ماه یکهزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۹۹۱۱

تاریخ: ۱۳۶۲/۸/۱۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۱۸۹- ق مورخ ۱۳۶۲/۸/۱۴ «لایحه راجع به انحلال صندوق مشترک شهرداری»^(۱) مصوب ۱۳۶۲/۸/۱۲ مجلس شورای اسلامی در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و مغایر موازین شرعی و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۲۹۰ مورخ ۱۳۶۲/۹/۸.

مغایرت طرح تأسیس وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی با موازین شرع و قانون اساسی

شماره: ۴۳۱۷-ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۲/۳۱

شورای محترم نگهبان

طرح قانونی تأسیس وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۱۳۶۲/۲/۲۷ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح^(۱)

ماده ۱- به منظور کسب و پرورش اطلاعات امنیتی و اطلاعات خارجی و حفاظت اطلاعات و ضدجاسوسی و به دست آوردن آگاهی‌های لازم از وضعیت دشمنان داخلی و خارجی جهت پیشگیری و مقابله با توطئه‌های آنان علیه انقلاب اسلامی، کشور و نظام جمهوری اسلامی ایران وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی ایران تشکیل می‌گردد. تبصره ۱- اطلاعات نظامی با حفظ هماهنگی با وزارت اطلاعات برعهده ارگان‌های نظامی خواهد بود.

تبصره ۲- اطلاعات تخصصی آشکار در هر زمینه به عهده ارگان تخصصی مربوط می‌باشد. تبصره ۳- هر یک از وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و نهادها و نیروهای نظامی و انتظامی که در کسب اطلاعات تخصصی خود به مسائل امنیتی برخورد نمایند، همچنین هرگونه اطلاعاتی که مورد تقاضای وزارت اطلاعات باشد، موظفند آن اطلاعات را در اختیار وزارت اطلاعات قرار دهند.

ماده ۲- در صورتی که مقام رهبری در امر اطلاعات نماینده‌ای تعیین کنند، نماینده مزبور بر حسن جریان امور وزارتخانه و انطباق آن با موازین اسلامی و رهنمودهای مقام رهبری نظارت تامه داشته و گزارشات لازم را خدمت مقام رهبری تقدیم می‌دارد.

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد.

ماده ۳- به منظور نظارت بر حسن اجرای قوانین در امر اطلاعات، شورای عالی قضایی نماینده‌ای در وزارت اطلاعات تعیین می‌نماید.

ماده ۴- به منظور تحقیق و تفحص در کیفیت انجام امور اطلاعاتی مجلس شورای اسلامی نماینده‌ای در وزارت اطلاعات تعیین می‌نماید.

تبصره ۱- مجلس و شورای عالی قضایی نمایندگان خود را برای مدت سه سال انتخاب می‌کند و انتخاب مجدد آن‌ها بلامانع است.

تبصره ۲- مجلس و شورای عالی قضایی می‌توانند قبل از اتمام سه سال نماینده خود را عزل و نماینده جدیدی انتخاب نمایند.

تبصره ۳- وزیر اطلاعات موظف است تسهیلات لازم را جهت انجام نظارت و تحقیق و تفحص فراهم نماید.

ماده ۵- برای صدور اجازه در اموری که انجام آن موکول به اذن حاکم شرع است شورای عالی قضایی برای هر مرکز اطلاعاتی قاضی شرع تعیین می‌کند.

تبصره - تعیین امور مذکور در ماده فوق به عهده شورای عالی قضایی است.

ماده ۶- به منظور انجام مشورت‌های لازم جهت هماهنگی امور اجرایی اطلاعات، در حدود قانونی هر ارگان شورایی مرکب از اعضای زیر تشکیل می‌گردد:

۱- وزیر اطلاعات.

۲- دادستان کل کشور.

۳- وزیر کشور یا نماینده تام‌الاختیار او.

۴- مسئول حفاظت اطلاعات سپاه پاسداران.

۵- مسئول واحد اطلاعات سپاه پاسداران.

۶- مسئول حفاظت اطلاعات ارتش.

۷- مسئول واحد اطلاعات ارتش.

۸- وزیر امور خارجه یا نماینده تام‌الاختیار او.

۹- مسئول حفاظت اطلاعات نیروهای انتظامی.

ماده ۷- اطلاعات انتظامی بر عهده نیروهای انتظامی متشکل از شهربانی، ژاندارمری، کمیته انقلاب می‌باشد. حوزه مأموریت اطلاعاتی هر یک از نیروهای انتظامی طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب وزیر کشور می‌رسد و هماهنگی بین آن‌ها بر

عهده وزیر کشور می‌باشد.

ماده ۸- کلیه امور اجرایی امنیت داخلی بر عهده ضابطین قوه قضائیه می‌باشد.
تبصره ۱- وزارت اطلاعات قبل از عملیات، اطلاعات لازم را در اختیار ضابطین قرار خواهد داد.

تبصره ۲- ضابطین کلیه اسناد و مدارک اطلاعات را که در حین عملیات به دست می‌آورند بلافاصله به وزارت اطلاعات تحویل خواهند داد.

ماده ۹- سپاه پاسداران ضمن تبعیت از خط‌مشی وزارت اطلاعات در مورد مبارزه با ضد انقلاب داخلی و مأموریت‌های محوله در اساسنامه سپاه تا اعلام آمادگی وزارت اطلاعات، اطلاعات داشته و حق کسب و جمع‌آوری اخبار و تولید اطلاعات و تجزیه و تحلیل آن و شناسائی ضدانقلاب را داشته و این وزارتخانه را کمک می‌کند.

ماده ۱۰- واحد اطلاعات سپاه پاسداران وظایف زیر را برعهده دارد:

۱- اطلاعات نظامی.

۲- گرفتن اطلاعات لازم از وزارت اطلاعات قبل از عملیات به عنوان ضابط قوه قضائیه.

۳- تحویل اخبار واصله امنیتی به وزارت اطلاعات.

ماده ۱۱- حفاظت اطلاعات در ارتش جمهوری اسلامی ایران در قالب یک سازمان متمرکز و مستقل وابسته به ستاد مشترک با حفظ هماهنگی با وزارت اطلاعات انجام می‌شود.

مسئول این سازمان از بین افراد مورد تأیید مقام رهبری و فرماندهی کل نیروهای مسلح با حکم رئیس ستاد مشترک نصب می‌گردد. عزل وی نیز با تأیید مقام رهبری با حکم رئیس ستاد مشترک انجام می‌شود.

تبصره ۱- کلیه افرادی که در این سازمان خدمت می‌نمایند پس از تأیید سازمان سیاسی ایدئولوژیک ارتش به وسیله رئیس سازمان حفاظت ارتش نصب و عزل می‌گردند.

تبصره ۲- افراد حفاظت اطلاعات ارتش از نظر مقررات انضباطی تابع فرمانده یگان خود می‌باشند.

تبصره ۳- شورای عالی قضایی برای صدور اجازه در اموری که انجام آن موکول به اذن حاکم شرع است برای حفاظت اطلاعات ارتش قاضی شرع تعیین می‌کند.

ماده ۱۲- حفاظت اطلاعات در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در قالب یک سازمان

متمرکز مستقل وابسته به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انجام می‌شود. مسئول این سازمان از بین افراد مورد تأیید مقام رهبری و فرماندهی کل نیروهای مسلح با حکم فرمانده کل سپاه پاسداران نصب می‌گردد. عزل وی نیز با تأیید مقام رهبری و حکم فرمانده کل سپاه پاسداران انجام می‌شود.

تبصره ۱- کلیه افرادی که در این سازمان خدمت می‌نمایند پس از تأیید نماینده مقام رهبری در سپاه پاسداران به وسیله رئیس سازمان حفاظت اطلاعات سپاه نصب و عزل می‌گردند.

تبصره ۲- افراد حفاظت اطلاعات سپاه از نظر مقررات انضباطی تابع فرمانده یگان خود می‌باشند.

تبصره ۳- شورای عالی قضایی برای صدور اجازه در اموری که انجام آن موکول به اذن حاکم شرع است برای حفاظت اطلاعات سپاه به قدر نیاز قاضی شرع تعیین می‌کند.

ماده ۱۳- حفاظت اطلاعات در نیروهای انتظامی در قالب یک سازمان متمرکز در وزارت کشور انجام می‌شود، مسئول این سازمان به وسیله وزیر کشور نصب و عزل می‌گردد. این سازمان در هر یک از نیروهای انتظامی واحدی مستقل و وابسته به همان نیرو خواهد داشت.

تبصره ۱- کلیه افرادی که در این سازمان و واحدهای مربوطه خدمت می‌نمایند پس از تأیید سازمان سیاسی ایدئولوژیک در شهربانی و ژاندارمری و نماینده وزیر کشور در کمیته انقلاب اسلامی به وسیله رئیس سازمان حفاظت اطلاعات نیروهای انتظامی نصب و عزل می‌گردند.

تبصره ۲- افراد حفاظت اطلاعات در نیروهای انتظامی از نظر مقررات انضباطی تابع فرمانده یگان خود می‌باشند.

تبصره ۳- شورای عالی قضایی برای صدور اجازه در اموری که انجام آن موکول به اذن حاکم شرع است برای حفاظت اطلاعات نیروهای انتظامی به قدر نیاز قاضی شرع تعیین می‌کند.

ماده ۱۴- شرح وظایف وزارت اطلاعات:

الف - کسب و جمع‌آوری اخبار با حداکثر استفاده از نیروهای مردمی و تولید، تجزیه، تحلیل و طبقه‌بندی اطلاعات مورد نیاز در ابعاد داخلی و خارجی.

- ب - کشف توطئه‌ها و فعالیت‌های براندازی، جاسوسی، خرابکاری و اغتشاش علیه استقلال و امنیت و تمامیت ارضی کشور و نظام جمهوری اسلامی ایران.
- ج - حراست اخبار، اطلاعات، اسناد، مدارک، تأسیسات و پرسنل وزارتخانه.
- د - آموزش و کمک‌های لازم به ارگان‌ها و نهادها جهت حفاظت از مدارک، اسناد و اشیای مهم آن‌ها.
- تبصره - هر یک از ارگان‌ها و نهادها، مسئول حفاظت از مدارک، اسناد و اشیای مهم خود می‌باشند.
- ه - بالا بردن سطح آگاهی و آموزش اطلاعاتی جامعه برای مردمی کردن کسب اخبار.
- و - ارائه خدمات اطلاعاتی ضروری به سازمان‌ها و ارگان‌ها و آگاه ساختن به موقع آن‌ها نسبت به توطئه‌ها.
- ز - همکاری و تبادل اطلاعات و تجارب اطلاعاتی با کشورهایی که حائز صلاحیت لازم باشند.
- تبصره - تعیین صلاحیت کشور مورد نظر و حوزه همکاری و میزان تبادل اطلاعات و تجارب اطلاعاتی به عهده هیأت وزیران که به ریاست رئیس جمهور تشکیل شود خواهد بود.
- ماده ۱۵- خط‌مشی کلی و اهداف اطلاعاتی این وزارتخانه باید به تصویب هیأت - وزیران که با حضور رئیس جمهور تشکیل می‌شود برسد.
- ماده ۱۶- هیچ یک از کارکنان این وزارتخانه و سازمان‌های حفاظت اطلاعات و واحدهای اطلاعاتی نباید عضو هیچ حزب یا سازمان و گروه سیاسی باشند.
- ماده ۱۷- دولت موظف است پس از تصویب این قانون حداکثر ظرف سه ماه لایحه ضوابط استخدام نیروهای مورد نیاز این وزارتخانه را تهیه و جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.
- ماده ۱۸- کلیه نهادها و ارگان‌ها موظفند همکاری‌های لازم را در زمینه در اختیار قرار دادن نیروی انسانی، امکانات و تجربیات اطلاعاتی به منظور تسهیل در انجام مسئولیت‌های وزارت اطلاعات معمول دارند.
- تبصره - آیین‌نامه اجرایی این ماده به وسیله وزارت اطلاعات با هماهنگی ارگان‌ها و نهادهای ذی‌ربط حداکثر ظرف مدت سه ماه تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۹- بودجه وزارت اطلاعات همه ساله به وسیله این وزارتخانه برآورد و در لایحه بودجه کل کشور منظور می‌گردد.

تبصره ۱- اعتبارات وزارت اطلاعات با امضای نخست‌وزیر و وزیر اطلاعات تخصیص یافته و به حساب هزینه قطعی منظور می‌گردد.

تبصره ۲- اعتبارات این وزارتخانه از شمول قانون محاسبات عمومی مستثنی و تابع آیین‌نامه‌ای است که به وسیله وزارتین اطلاعات و اقتصاد و دارایی، تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۲۰- اعتبارات لازم جهت تأسیس وزارت اطلاعات از محل اعتبارات ردیف ۵۰۳۰۰۱ و ۱۰۲۰۰۱ قانون بودجه در سال جاری تأمین خواهد شد.

تبصره ۱- تأمین کادر و امکانات مورد نیاز این وزارتخانه حتی‌المقدور از طریق انتقال کارکنان ذی‌صلاح و امکاناتی که در اختیار سایر نهادها و ارگان‌هاست انجام خواهد گرفت.

تبصره ۲- بودجه، امکانات، مدارک و اسناد و ابزارهای امور اطلاعاتی کلیه ارگان‌ها، نهادهایی که در این قانون وظیفه اطلاعاتی به آن‌ها محول نگردیده و یا حدود کار اطلاعاتی آن‌ها محدود شده است در اختیار وزارت اطلاعات قرار می‌گیرد.

طرح قانونی فوق مشتمل بر بیست ماده و بیست و پنج تبصره در جلسه روز سه‌شنبه بیست و هفتم اردیبهشت‌ماه یک‌هزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۷۷۰

تاریخ: ۶۲/۳/۱۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۴۳۱۷- ق مؤرخ ۱۳۶۲/۲/۳۱ و پیرو نامه شماره ۸۶۴۳ مورخ ۱۳۶۲/۳/۱۰^(۱)؛ «طرح تأسیس وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی» مصوب جلسه ۱۳۶۱/۲/۲۷ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و طی جلسات متعدد مورد بحث و بررسی قرار گرفت اینک نظر اکثریت اعضای شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱. تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، پاورقی صفحه ۲).

۱- نظر به اینکه به موجب اصل ۷۱ قانون اساسی،^(۱) «مجلس شورای اسلامی در حدود مقرر در قانون اساسی می‌تواند قانون وضع نماید» و طبق اصل ۶۰ «اعمال قوه مجریه جز در اموری که مستقیماً به عهده رهبری گذارده شده از طریق رئیس‌جمهور و نخست‌وزیر و وزرا است.» قانونگذاری مجلس شورای اسلامی در رابطه با نماینده مقام رهبری در وزارت اطلاعات، خارج از حدود مصرح در قانون اساسی است بنابراین ماده ۲ با اصول ۶۰ و ۷۱ قانون اساسی مغایر است.

۲- ماده ۳ با اصل ۵۷ قانون اساسی مغایرت دارد و اگر مقصود از ماده مزبور نظارت قوه قضائیه بر حسن اجرای قوانین طبق بند ۳ اصل ۱۵۶ قانون اساسی باشد ترتیب اجرای نظارت مذکور طبق اصل ۱۷۴ قانون اساسی،^(۲) و بعضی اصول دیگر مربوط به قوه قضائیه تعیین شده است و باید به نحو تعیین شده اعمال گردد.

۳- ماده ۴ نیز مغایر با قانون اساسی است؛ زیرا تعیین ناظر دائمی در وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی از طرف مجلس شورای اسلامی نوعی دخالت قوه مقننه در قوه مجریه است و این امر از مصادیق اصل ۷۶ قانون اساسی^(۳) می‌باشد.

۴- چون مواردی که در ماده ۵ و تبصره آن موكول به اذن حاکم شرع شده است، مواردی است که با حقوق افراد و حرمت حیثیات آنها ارتباط دارد و این موارد به طور تفصیل در قانون معلوم نشده است و احاله آن به مقامات قضایی و اجرایی قانونگذاری است. با اصل ۸۵ قانون اساسی مغایر است. به علاوه مستفاد از اصول ۱۵۶ و ۱۵۷ قانون اساسی^(۴) این است که تشکیل دادسراها و دادگاه‌ها و استخدام قضات صالح برای آنها در صلاحیت شورای عالی قضایی است و تعیین قاضی شرع برای مواردی که مربوط به قوه قضائیه است در مراکز اطلاعاتی

۱. اصل هفتاد و یکم: مجلس شورای اسلامی در عموم مسائل در حدود مقرر در قانون اساسی می‌تواند قانون وضع کند.

۲. اصل یکصد و هفتاد و چهارم: بر اساس حق نظارت قوه قضائیه نسبت به حسن جریان امور و اجرای صحیح قوانین در دستگاه‌های اداری سازمانی به نام «سازمان بازرسی کل کشور» زیر نظر شورای عالی قضایی تشکیل می‌گردد. حدود اختیارات و وظایف این سازمان را قانون معین می‌کند.

۳. اصل هفتاد و ششم: مجلس شورای اسلامی حق تحقیق و تفحص در تمام امور کشور را دارد.

۴. اصل یکصد و پنجاه و ششم: (ر.ک: همین مجموعه، پاورقی صفحه ۱۹۷).

- اصل یکصد و پنجاه و هفتم: به منظور انجام مسئولیت‌های قوه قضائیه، شورایی به نام شورای عالی قضایی تشکیل می‌گردد که بالاترین مقام قوه قضائیه است و وظایف آن به شرح زیر می‌باشد:

۱- ایجاد تشکیلات لازم در دادگستری به تناسب مسئولیت‌های اصل یکصد و پنجاه و ششم.

۲- تهیه لوایح قضایی متناسب با جمهوری اسلامی.

۳- استخدام قضات عادل و شایسته و عزل و نصب آنها و تغییر محل مأموریت و تعیین مشاغل و ترفیع آنان و مانند اینها از امور اداری، طبق قانون.

بدون تشکیل دادسرا و دادگاه خارج از صلاحیت شورای عالی قضایی بوده و با اصل ۱۵۷ قانون اساسی مغایرت دارد. همین نظر شامل تبصره‌های ۳ مواد ۱۱، ۱۲ و ۱۳ نیز می‌باشد.

۵- چون مستفاد از اصل ۲۵ قانون اساسی^(۱)، ممنوعیت تجسس در سطح همگانی و مردمی است و استثنای «مگر به حکم قانون» شامل تجویز این نوع تجسس عام و آموزش آن نمی‌شود. بند «ه» ماده ۱۴ و عبارت «با مذاکره استفاده از نیروهای مردمی» در بند «الف» ماده مزبور، با اصل ۲۵ قانون اساسی مغایر شناخته شد و از جهت انطباق با موازین شرعی نیز به تأیید اکثریت فقها نرسید.

سایر مواد و تبصره‌ها مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد ولی لازم به تذکر است که:

الف - ماده ۱۸ با توجه به اینکه مفاد آن الزام مأمورین نهادها و سازمان‌ها به قبول خدمت در وزارت اطلاعات نمی‌باشد مغایر با قانون اساسی شناخته نشد.

ب - در مواردی که حفاظت نهادها در سازمان‌ها قانون مشخصی ندارد نیاز به قانون دارند و بدون قانون عمل کردن مجاز نمی‌باشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۴۶۰۷-ق

تاریخ: ۶۲/۴/۲۲

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه ۸۷۷۰ مورخ ۱۳۶۲/۳/۱۲ طرح قانونی تأسیس وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی ایران که در جلسه علنی در روز دوشنبه ۱۳۶۲/۴/۲۰ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

۱. اصل بیست و پنجم: بازرسی و نرساندن نامه‌ها، ضبط و فاش کردن مکالمات تلفنی، افشای مخابرات تلگرافی و تلکس، سانسور، عدم مخابره و نرساندن آن‌ها، استراق سمع و هرگونه تجسس ممنوع است مگر به حکم قانون.

متن طرح

ماده ۱- ...

ماده ۱۰- شرح وظایف وزارت اطلاعات:

الف - کسب و جمع‌آوری اخبار و تولید، تجزیه، تحلیل و طبقه‌بندی اطلاعات مورد نیاز در ابعاد داخلی و خارجی.

ب - کشف توطئه‌ها و فعالیت‌های براندازی، جاسوسی، خرابکاری و اغتشاش علیه استقلال و امنیت و تمامیت ارضی کشور و نظام جمهوری اسلامی ایران.

ج - حراست اخبار، اطلاعات، اسناد، مدارک، تأسیسات و پرسنل وزارتخانه.

د - آموزش و کمک‌های لازم به ارگان‌ها و نهادها جهت حفاظت از مدارک، اسناد و اشیای مهم آن‌ها.

تبصره - هر یک از ارگان‌ها و نهادها، مسئول حفاظت از مدارک، اسناد و اشیای مهم خود می‌باشند.

ه - بالا بردن سطح آگاهی و آموزش اطلاعاتی جامعه.

و - ارائه خدمات اطلاعاتی ضروری به سازمان‌ها و ارگان‌ها و آگاه ساختن به موقع آن‌ها نسبت به توطئه‌ها.

ز - همکاری و تبادل اطلاعات و تجارب اطلاعاتی با کشورهایی که حائز صلاحیت لازم باشند.

تبصره - تعیین صلاحیت کشور مورد نظر و حوزه همکاری و میزان تبادل اطلاعات و تجارب اطلاعاتی به عهده هیأت وزیران که به ریاست رئیس‌جمهور تشکیل شود خواهد بود.

ماده ۱۱- ...

لایحه قانونی فوق مشتمل بر شانزده ماده و هجده تبصره در جلسه روز دوشنبه بیستم تیرماه یکهزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۹۱۸۱

تاریخ: ۶۲/۵/۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۴۶۰۷- ق مورخ ۶۲/۴/۲۲ و شماره ۴۳۱۷- ق مورخ

۶۲/۲/۳۱ پیرو نامه شماره ۸۷۷۰ مورخ ۶۲/۱۳/۱۲؛ «طرح تأسیس وزارت اطلاعات

جمهوری اسلامی» که پس از ایرادات شورای نگهبان با اصلاحاتی در جلسه ۶۲/۲/۳۱ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر اکثریت اعضای شورا به شرح ذیل اعلام می‌شود:

ایراد شورای نگهبان نسبت به بند «ه» ماده ۱۴ که اکنون بند «ه» ماده ۱۰ شده است و در ردیف ۵ نظریه شورای نگهبان ذکر شده به قوت خود باقی است و با حذف عبارت «برای مردمی کردن کسب اخبار» رفع اشکال نمی‌شود بلکه «آموزش اطلاعاتی جامعه، از وظایف وزارت اطلاعات» نیز باید حذف شود.

سایر موارد (همانطور که در نامه قبلی آمده) مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی
دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۴۸۸۴-ق
تاریخ: ۱۳۶۲/۶/۱

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۹۱۸۱ مورخ ۱۳۶۲/۵/۲ طرح قانونی تأسیس وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی ایران که در جلسه علنی روز پنج‌شنبه ۱۳۶۲/۵/۲۷ مجلس شورای اسلامی با اصلاح به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی
رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱- ...

ماده ۲- به منظور انجام مشورتهای لازم جهت هماهنگی امور اجرایی اطلاعات، در حدود قانونی هر ارگان شورایی مرکب از اعضای زیر تشکیل می‌گردد:

۱- وزیر اطلاعات.

۲- دادستان کل کشور.

- ۳- وزیر کشور یا نماینده تام‌الاختیار او.
 - ۴- مسئول حفاظت اطلاعات سپاه پاسداران.
 - ۵- مسئول واحد اطلاعات سپاه پاسداران.
 - ۶- مسئول حفاظت اطلاعات ارتش.
 - ۷- مسئول واحد اطلاعات ارتش.
 - ۸- وزیر امور خارجه یا نماینده تام‌الاختیار او.
 - ۹- مسئول حفاظت اطلاعات نیروهای انتظامی.
- ماده ۳- اطلاعات انتظامی بر عهده نیروهای انتظامی متشکل از شهربانی، ژاندارمری، کمیته انقلاب می‌باشد. حوزه مأموریت اطلاعاتی هر یک از نیروهای انتظامی طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب وزیر کشور می‌رسد و هماهنگی بین آن‌ها بر عهده وزیر کشور می‌باشد.
- ماده ۴- ...
- ماده ۱۰- شرح وظایف وزارت اطلاعات:
- الف - کسب و جمع‌آوری اخبار و تولید، تجزیه، تحلیل و طبقه‌بندی اطلاعات مورد نیاز در ابعاد داخلی و خارجی.
- ب - کشف توطئه‌ها و فعالیت‌های براندازی، جاسوسی، خرابکاری و اغتشاش علیه استقلال و امنیت و تمامیت ارضی کشور و نظام جمهوری اسلامی ایران.
- ج - حراست اخبار، اطلاعات، اسناد، مدارک، تأسیسات و پرسنل وزارتخانه.
- د - آموزش و کمک‌های لازم به ارگان‌ها و نهادها جهت حفاظت از مدارک، اسناد و اشیای مهم آن‌ها.
- تبصره - هر یک از ارگان‌ها و نهادها، مسئول حفاظت از مدارک، اسناد و اشیای مهم خود می‌باشند.
- ه - ارائه خدمات اطلاعاتی ضروری به سازمان‌ها و ارگان‌ها و آگاه ساختن به موقع آن‌ها نسبت به توطئه‌ها.
- و - همکاری و تبادل اطلاعات و تجارب اطلاعاتی با کشورهای که حائز صلاحیت لازم باشند.
- تبصره - تعیین صلاحیت کشور مورد نظر و حوزه همکاری و میزان تبادل اطلاعات و

تجارب اطلاعاتی به عهده هیأت وزیران که به ریاست رئیس‌جمهور تشکیل شود خواهد بود.

ماده ۱۱- ...

ماده ۱۴- کلیه نهادها و ارگان‌ها موظفند همکاری‌های لازم را در زمینه در اختیار قرار دادن نیروی انسانی، امکانات و تجربیات اطلاعاتی به منظور تسهیل در انجام مسئولیت‌های وزارت اطلاعات معمول دارند.

تبصره - آیین‌نامه اجرایی این ماده به وسیله وزارت اطلاعات با هماهنگی ارگان‌ها و نهادهای ذی‌ربط حداکثر ظرف مدت سه ماه تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۵- ...

قانون فوق مشتمل بر شانزده ماده و هجده تبصره در جلسه روز پنج‌شنبه بیست و هفتم مردادماه یکهزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۹۴۷۱

تاریخ: ۱۳۶۲/۶/۳

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۴۸۸۴- ق مورخ ۱۳۶۲/۶/۱؛ «طرح قانونی تأسیس وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی»^(۱) مصوبه ۱۳۶۲/۵/۲۷ مجلس شورای اسلامی در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و با توجه به رفع ایراد شورای نگهبان مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۲۳۷ مورخ ۱۳۶۲/۷/۲.

مغایرت لایحه تعیین وظایف و تشکیلات شورای امنیت کشور با موازین شرع و قانون اساسی

شماره: ۴۳۵۶-ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۳/۸

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۵۰۴/۲۲۷۱ مورخ ۱۳۶۱/۶/۴ دولت در خصوص تعیین وظایف و تشکیلات شورای امنیت کشور که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۱۳۶۲/۳/۳ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده ۱- به منظور بررسی جریانات و پیش‌آمدهای عمده و اساسی امنیت داخلی و اتخاذ تصمیمات و تدابیر هماهنگ در جهت پیشگیری و مقابله با مسائل مربوط به آن شورای امنیت به مسئولیت وزیر کشور عهده‌دار وظایف زیر خواهد بود:

الف - جمع‌بندی و بررسی اخبار و گزارشات و تجزیه و تحلیل‌های مربوط به وقایع حساس امنیتی، سیاسی و اجتماعی کشور جهت بهره‌برداری سریع به منظور ترسیم وضع موجود و پیش‌بینی تحولات آتی.

ب - برقراری ارتباط با شورای تأمین استان‌ها و دریافت گزارشات نوبه‌ای از وضع امنیتی، سیاسی اجتماعی هر استان.

ج - مشخص نمودن سیاست‌های عام امنیت داخلی کشور در چهارچوب قوانین مصوبه.

د - تبیین حدود وظایف و اختیارات هر یک از ارگان‌ها و نهادها در رابطه با امنیت داخلی کشور در چهارچوب وظایف قانونی آن‌ها.

ه - پیگیری و ارزیابی نتایج حاصله از اجرای تصمیمات متخذه در شورا.

و - هماهنگ نمودن موارد مشترک با شورای عالی دفاع.

ماده ۲- امنیت کشور و حفاظت از شخصیت‌ها و اماکن و تأسیسات بر عهده وزارت

کشور است و در مواقع لزوم ارتش و سپاه باید هماهنگ با وزارت کشور در حفظ و برقراری امنیت داخلی کشور عمل نمایند.

ماده ۳- اعضای شورای امنیت کشور عبارتند از:

۱- وزیر کشور.

۲- نماینده مقام رهبری در شورای عالی دفاع.

۳- دادستان کل کشور.

۴- رئیس ستاد مشترک ارتش.

۵- فرمانده کل سپاه پاسداران.

۶- یک نفر از اعضای کمیسیون شوراها و امور داخلی مجلس شورای اسلامی.

۷- مسئول اطلاعات کل کشور.

۸- رئیس شهربانی کل کشور.

۹- سرپرست کمیته‌های انقلاب اسلامی.

۱۰- فرمانده ژاندارمری کل کشور.

۱۱- دادستان کل انقلاب.

تبصره ۱- شورای امنیت صرفاً به منظور مشورت در امور امنیتی تشکیل می‌شود و تصمیم‌گیری در امور مذکور بر عهده وزیر کشور است.

تبصره ۲- تشکیل شورای امنیت به دعوت وزیر کشور دو هفته یکبار الزامی است و جلسات فوق‌العاده به پیشنهاد وزیر یا یک سوم از اعضای شورا تشکیل می‌شود.

تبصره ۳- هر یک از اعضای شورای امنیت می‌توانند در صورت عدم امکان حضور، نماینده‌ای تام‌الاختیار برای شرکت در جلسات شورا معرفی نمایند.

تبصره ۴- چنانچه موضوع مورد بررسی در جلسه شورا به دستگاه اجرایی خاصی ارتباط داشته باشد دعوت از بالاترین مقام اجرایی مربوط الزامی است.

تبصره ۵- شورای امنیت کشور می‌تواند به منظور بررسی مقدمات مسائل تخصصی امنیتی کمیته‌هایی تشکیل دهد.

تبصره ۶- دبیرخانه شورای امنیت کشور در وزارت کشور زیر نظر وزیر کشور تشکیل می‌شود و روش کار آن در اولین جلسه شورای امنیت کشور تنظیم و تصویب خواهد شد و اعضا و کارکنان دبیرخانه باید به تأیید شورای امنیت و حکم وزیر کشور تعیین شوند.

ماده ۴- مسئول امنیت در استان استاندار است. استاندار موظف است شورای تأمین

- استان را هر ۱۵ روز یکبار تشکیل دهد.
- تبصره - جلسات فوق‌العاده شورا در مواقع ضروری به تشخیص استاندار و یا به پیشنهاد دو نفر از اعضای شورا تشکیل می‌گردد.
- ماده ۵- وظایف شورای تأمین استان عبارت است از:
- الف - جمع‌بندی و بررسی اخبار و گزارشات و تجزیه و تحلیل‌های مربوط به امور حساس امنیتی، سیاسی و اجتماعی استان.
- ب - گزارش وضع امنیتی، سیاسی و اجتماعی استان به شورای امنیت کشور.
- ج - ایجاد هماهنگی با شورای امنیت کشور.
- د - تبیین حدود وظایف و اختیارات هر یک از ارگان‌ها و نهادها در رابطه با امنیت استان در چهارچوب وظایف قانونی هر یک از آنها.
- ه - برقراری ارتباط مستقیم با شورای تأمین شهرستان‌ها و بخش‌های تابعه.
- ماده ۶- شورای تأمین استان مرکب خواهد بود از:
- ۱- استاندار (رئیس شورا).
 - ۲- فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی منطقه در مرکز منطقه و فرمانده سپاه پاسداران ناحیه مستقر در مرکز استان.
 - ۳- رئیس شهربانی استان.
 - ۴- فرمانده ژاندارمری استان (بالاترین مقام ژاندارمری در استان).
 - ۵- دادستان انقلاب اسلامی استان.
 - ۶- فرمانده نظامی در استان (در صورت وجود).
 - ۷- سرپرست کمیته انقلاب اسلامی استان (در صورت وجود).
 - ۸- مسئول کل اطلاعاتی در استان.
 - ۹- دادستان استان.
- ماده ۷- شورای تأمین شهرستان با وظایف مشابه شورای تأمین استان در سطح شهرستان انجام وظیفه خواهد کرد و ترکیب آن بشکل زیر خواهد بود:
- ۱- فرماندار (رئیس شورا).
 - ۲- فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مستقر در شهرستان.
 - ۳- فرمانده ژاندارمری محل.
 - ۴- رئیس شهربانی.

- ۵- دادستان انقلاب اسلامی.
 - ۶- دادستان عمومی.
 - ۷- فرمانده نظامی محل (در صورت وجود).
 - ۸- سرپرست کمیته انقلاب اسلامی (در صورت وجود).
 - ۹- مسئول اطلاعاتی شهرستان.
- ماده ۸- در بخش‌هایی که حداقل صد هزار نفر جمعیت داشته باشد شورای تأمین با وظایف مشابه شورای شهرستان تشکیل می‌گردد.
- اعضای شورا عبارتند از:
- ۱- بخشدار (رئیس شورا).
 - ۲- فرمانده سپاه پاسداران.
 - ۳- فرمانده ژاندارمری محل.
 - ۴- دادستان دادگاه بخش.
 - ۵- رئیس شهربانی (در صورت وجود).
- ماده ۹- شورای تأمین مانند شورای امنیت کشور صرفاً به منظور مشورت در امور امنیتی تشکیل می‌گردد و حق تصمیم‌گیری با نمایندگان وزارت کشور (استاندار، فرماندار، بخشدار) می‌باشد.
- ماده ۱۰- حفاظت و حراست از شخصیت‌ها و اماکن و تأسیسات در شورای امنیت و شوراهای تأمین مطرح و بررسی، و به حسب مورد بر عهده نهادها و ارگان‌های ذی‌ربط گذارده می‌شود.
- لایحه قانونی فوق مشتمل بر ده ماده و هشت تبصره در جلسه روز سه‌شنبه سوم خردادماه یک‌هزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۹۳۱

تاریخ: ۱۳۶۲/۳/۲۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه ۴۳۵۶- ق مورخ ۶۲/۳/۸ و پیرو نامه شماره ۸۷۳۲ مورخ ۶۲/۳/۱۸؛ «لایحه تعیین وظایف و تشکیلات شورای امنیت» مصوب ۶۲/۳/۳ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و در جلسات متعدد مورد بحث و بررسی قرار گرفت. نظر

اکثریت اعضا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

الف - بند ۶ ماده ۳ (عضویت یک نفر از اعضای کمیسیون شوراها و امور داخلی مجلس شورای اسلامی در شورای امنیت کشور) با اصل ۲۰ قانون اساسی^(۱) مغایرت دارد. همچنین بند ۳ و ۱۱ ماده مذکور (عضویت دادستان کل کشور و دادستان انقلاب) و بند ۵ و ۹ ماده ۶ (عضویت دادستان انقلاب اسلامی استان و دادستان استان) و بند ۵ و ۶ ماده ۷ (عضویت دادستان انقلاب اسلامی شهرستان و دادستان عمومی شهرستان) و بند ۴ ماده ۸ (عضویت دادستان دادگاه بخش) با اصل ۶۰ قانون اساسی مغایرت دارد.

قابل تذکر است:

الف - در بند ۳ اصل ۱۱۰ «دو مشاور به تعیین رهبر» در شورای عالی دفاع عضویت دارند نه دو نماینده بنابراین برای اینکه مفهوم بند ۲ ماده ۳ واضح باشد عبارت «نماینده مقام رهبری در شورای عالی دفاع» به عبارت «مشاور تعیین شده از سوی مقام رهبری در شورای عالی دفاع» اصلاح شود و ضمناً طریق تعیین یکی از دو مشاور مذکور نیز معلوم شود.

ب - در شهرستان دادستان دادستان انقلاب نیست.

ج - دادگاه بخش نیز دادستان ندارد.

لطف‌الله صافی
دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۴۹۳۹-ق
تاریخ: ۶۲/۶/۹

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۹۳۱ مورخ ۱۳۶۲/۳/۲۶ لایحه تعیین وظایف و تشکیلات شورای امنیت کشور که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۱۳۶۲/۶/۸ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی
رئیس مجلس شورای اسلامی

۱. اصل بیستم: همه افراد ملت اعم از زن و مرد یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همه حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت و موازین اسلام برخوردارند.

متن لایحه

ماده ۱- ...

ماده ۳- اعضای شورای امنیت کشور عبارتند از:

۱- وزیر کشور.

۲- یکی از مشاورین مقام رهبری در شورای عالی دفاع به تعیین آن شورا.

۳- رئیس ستاد مشترک ارتش.

۴- فرمانده کل سپاه پاسداران.

۵- مسئول اطلاعات کل کشور.

۶- رئیس شهربانی کل کشور.

۷- سرپرست کمیته‌های انقلاب اسلامی.

۸- فرمانده ژاندارمری کل کشور.

تبصره ۱- وزیر کشور می‌تواند یک نفر از اعضای کمیسیون شوراهاى داخلی مجلس شورای اسلامی و دادستان کل کشور و دادستان کل انقلاب را برای شرکت در جلسه شورای امنیت کشور دعوت نماید.

تبصره ۲- شورای امنیت صرفاً به منظور مشورت در امور امنیتی تشکیل می‌شود و تصمیم‌گیری در امور مذکور بر عهده وزیر کشور است.

تبصره ۳- تشکیل شورای امنیت به دعوت وزیر کشور دو هفته یکبار الزامی است و جلسات فوق‌العاده به پیشنهاد وزیر یا یک سوم از اعضای شورا تشکیل می‌شود.

تبصره ۴- هر یک از اعضای شورای امنیت می‌توانند در صورت عدم امکان حضور، نماینده‌ای تام‌الاختیار برای شرکت در جلسات شورا معرفی نمایند.

تبصره ۵- چنانچه موضوع مورد بررسی در جلسه شورا به دستگاه اجرایی خاصی ارتباط داشته باشد دعوت از بالاترین مقام اجرایی مربوط الزامی است.

تبصره ۶- شورای امنیت کشور می‌تواند به منظور بررسی مقدمات مسائل تخصصی امنیتی کمیته‌هایی تشکیل دهد.

تبصره ۷- دبیرخانه شورای امنیت کشور در وزارت کشور زیر نظر وزیر کشور تشکیل می‌شود و روش کار آن در اولین جلسه شورای امنیت کشور تنظیم و تصویب خواهد شد و اعضا و کارکنان دبیرخانه باید به تأیید شورای امنیت و حکم وزیر کشور تعیین شوند.

ماده ۴- ...

ماده ۶- شورای تأمین استان مرکب خواهد بود از:

۱- استاندار (رئیس شورا).

۲- فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی منطقه در مرکز منطقه و فرمانده سپاه پاسداران ناحیه مستقر در مرکز استان.

۳- رئیس شهربانی استان.

۴- فرمانده ژاندارمری استان (بالاترین مقام ژاندارمری در استان).

۵- فرمانده نظامی در استان (در صورت وجود).

تبصره - در صورتی که چند نیروی نظامی در استان وجود داشته باشد همه فرماندهان شرکت خواهند نمود.

۶- سرپرست کمیته انقلاب اسلامی استان (در صورت وجود).

۷- مسئول کل اطلاعاتی در استان.

تبصره - استاندار می‌تواند دادستان استان و دادستان انقلاب را برای شرکت در شورای تأمین استان دعوت نماید.

ماده ۷- شورای تأمین شهرستان با وظایف مشابه شورای تأمین استان در سطح شهرستان انجام وظیفه خواهد کرد و ترکیب آن بشکل زیر خواهد بود:

۱- فرماندار (رئیس شورا).

۲- فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مستقر در شهرستان.

۳- فرمانده ژاندارمری محل.

۴- رئیس شهربانی.

تبصره - فرماندار می‌تواند دادستان شهرستان را برای شرکت در شورای تأمین شهرستان دعوت نماید.

۵- فرمانده نظامی محل (در صورت وجود).

۶- سرپرست کمیته انقلاب اسلامی (در صورت وجود).

۷- مسئول اطلاعاتی شهرستان.

ماده ۸- در بخش‌هایی که حداقل صد هزار نفر جمعیت داشته باشد شورای تأمین با وظایف مشابه شورای شهرستان تشکیل می‌گردد.

اعضای شورا عبارتند از:

- ۱- بخشدار (رئیس شورا).
 - ۲- فرمانده سپاه پاسداران.
 - ۳- فرمانده ژاندارمری محل.
 - ۴- رئیس شهربانی (در صورت وجود).
- لایحه قانونی فوق مشتمل بر ده ماده و یازده تبصره در جلسه روز سه‌شنبه هشتم شهریورماه یکهزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۹۵۴۸

تاریخ: ۱۳۶۲/۶/۱۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۴۳۵۶- ق مورخ ۱۳۶۲/۳/۸ و ۴۹۳۹- ق مورخ ۱۳۶۲/۶/۹ و پیرو نامه‌های ۸۷۳۲ مورخ ۱۳۶۲/۳/۱۸ و ۸۹۳۱ مورخ ۱۳۶۲/۲/۲۶؛ «لایحه راجع به تعیین وظایف و تشکیلات شورای امنیت کشور»^(۱) که با اصلاحاتی در تاریخ ۱۳۶۲/۶/۸ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است، در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و مغایر با موازین شرعی و قانونی اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۲۵۰ مورخ ۱۳۶۲/۷/۱۸.

مغایرت لایحه خدمت نیمه‌وقت بانوان با قانون اساسی

شماره: ۴۳۵۵-ق

تاریخ: ۶۲/۳/۸

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۴۹۸۸۲ مورخ ۱۳۶۱/۹/۲۵ دولت در خصوص خدمت نیمه‌وقت بانوان که در جلسه علنی روز پنج‌شنبه ۱۳۶۲/۳/۵ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و شهرداری‌ها و شرکت‌های دولتی و مؤسساتی که شمول قانون بر آن‌ها مستلزم ذکر نام است می‌توانند در صورت تقاضای بانوان مستخدم رسمی و ثابت و پیمانی خود و موافقت بالاترین مقام مسئول خدمت آن‌ها را نیمه‌وقت تعیین نمایند.

نحوه و ترتیب انجام خدمت نیمه‌وقت و وضع پست ثابت سازمانی و میزان حقوق و مزایا و نحوه محاسبه سنوات خدمت و بازنشستگی و اعطای پایه و ارتقای گروه و مرخصی به موجب آیین‌نامه‌ای که از طرف سازمان امور اداری و استخدامی کشور تهیه شده و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید مشخص خواهد گردید.

تبصره ۱- مقررات مربوط به حداقل دریافتی کارکنان دولت شامل این ماده واحده قانونی نخواهد شد.

تبصره ۲- مؤسساتی که به تشخیص سازمان امور اداری و استخدامی دچار تورم کارمند هستند پس از اجرای این قانون فقط با تأیید سازمان فوق می‌توانند بر حسب مورد نیاز کارمند جدید استخدام نمایند.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و دو تبصره در جلسه روز پنج‌شنبه پنجم خردادماه یکهزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۸۸۶

تاریخ: ۶۲/۳/۲۳

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۴۳۵۵- ق مورخ ۶۲/۳/۸ و پیرو نامه شماره ۸۷۳۱ مورخ ۱۳۶۲/۳/۱۸^(۱) «لایحه خدمت نیمه‌وقت بانوان» مصوب ۶۲/۳/۵ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و به شرح زیر اعلام نظر شد: ماده واحده از لحاظ اینکه تعیین نحوه و ترتیب انجام خدمت نیمه‌وقت و وضع پست ثابت سازمانی و میزان حقوق و... باید طبق قانون تعیین شود و علاوه باید پرداخت‌ها طبق قانون انجام شود با اصل ۵۲^(۲) و ۸۵ قانون اساسی مغایرت دارد.

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۵۳۲۳- ق

تاریخ: ۶۲/۹/۱۴

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۸۸۶ مورخ ۱۳۶۲/۳/۲۳ لایحه شماره ۴۹۸۸۲ مورخ ۱۳۶۱/۹/۲۵ دولت در خصوص خدمت نیمه‌وقت بانوان که در جلسه علنی روز پنج‌شنبه ۱۳۶۲/۹/۱۰ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - وزارتخانه‌ها و مؤسسات مشمول قانون استخدام کشوری و شرکت‌های دولتی و مؤسساتی که شمول قانون بر آن‌ها مستلزم ذکر نام است، می‌توانند در صورت

۱. تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، پاورقی صفحه ۲).

۲. اصل پنجاه و دوم: بودجه سالانه کشور به ترتیبی که در قانون مقرر می‌شود از طرف دولت تهیه و برای رسیدگی و تصویب به مجلس شورای اسلامی تسلیم می‌گردد. هرگونه تغییر ارقام بودجه نیز تابع مراتب مقرر در قانون خواهد بود.

تقاضای بانوان کارمند رسمی و ثابت خود و موافقت بالاترین مقام مسئول خدمت آنها را نیمه وقت تعیین نمایند.

مدت و نحوه و ترتیب انجام خدمت نیمه وقت و وضع پست ثابت سازمانی و میزان حقوق و مزایا و نحوه محاسبه سنوات خدمت و بازنشستگی و اعطای پایه و ارتقای گروه و مرخصی به موجب قانونی که از طرف سازمان امور اداری و استخدامی کشور تهیه شده و به تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد رسید، مشخص خواهد گردید.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۱۰۱۲۳

تاریخ: ۱۳۶۲/۹/۱۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره‌های ۴۳۵۵- ق مورخ ۶۲/۳/۸ و ۵۳۲۳- ق مورخ ۱۳۶۲/۹/۱۴ و پیرو نامه‌های شماره ۸۷۳۱ مورخ ۱۳۶۲/۳/۱۸ و ۸۸۸۶ مورخ ۶۲/۳/۲۳؛ «لایحه راجع به خدمت نیمه وقت بانوان»^(۱) مصوب جلسه ۱۳۶۲/۹/۱۰ مجلس شورای اسلامی در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و به نظر اکثریت اعضا مغایر با موازین شرعی و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۳۱۶۰ مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۱۱.

مغایرت لایحه عملیات بانکی بدون ربا با موازین شرع

شماره: ۴۴۲۳-ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۳/۲۳

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۵۲۶۷۵/م مورخ ۱۳۶۱/۲/۲۱ دولت در خصوص حذف بهره و انطباق عملیات بانکی با موازین اسلامی که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۳۶۲/۳/۲۲ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه^(۱)

فصل اول (اهداف و وظایف نظام بانکی در جمهوری اسلامی ایران)

ماده ۱- اهداف نظام بانکی عبارتند از:

- ۱- استقرار نظام پولی و اعتباری بر مبنای حق و عدل (با ضوابط اسلامی) به منظور تنظیم گردش صحیح پول و اعتبار در جهت سلامت و رشد اقتصاد کشور.
- ۲- فعالیت در جهت تحقق اهداف و سیاست‌ها و برنامه‌های اقتصادی دولت جمهوری اسلامی با ابزارهای پولی و اعتباری.
- ۳- ایجاد تسهیلات لازم جهت گسترش تعاون عمومی و قرض‌الحسنه از طریق جذب و جلب وجوه آزاد و اندوخته‌ها و پس‌اندازها و سپرده‌ها و بسیج و تجهیز آن‌ها در جهت تأمین شرایط و امکانات کار و سرمایه‌گذاری به منظور اجرای بند «۲» و «۹» اصل چهل و سوم قانون اساسی.
- ۴- حفظ ارزش پول و ایجاد تعادل در موازنه پرداخت‌ها و تسهیل مبادلات بازرگانی.

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد، برای اطلاع از متن کامل مصوبه پس از تأیید نهایی ر.ک: روزنامه رسمی، شماره ۱۱۲۴۸ مورخ ۱۳۶۲/۷/۱۶.

- ۵- تسهیل در امور پرداخت‌ها و دریافت‌ها و معاملات و سایر خدماتی که به موجب قانون بر عهده بانک گذاشته می‌شود.
- ماده ۲- وظایف نظام بانکی عبارتند از:
 - ۱- انتشار اسکناس و سکه‌های فلزی رایج کشور طبق قانون و مقررات.
 - ۲- تنظیم، کنترل و هدایت گردش پول و اعتبار طبق قانون و مقررات.
 - ۳- انجام کلیه عملیات بانکی ارزی و ریالی و تعهد یا تضمین پرداخت‌های ارزی دولت طبق قانون و مقررات.
 - ۴- نظارت بر معاملات طلا و ارز و ورود و صدور پول رایج ایران و ارز و تنظیم مقررات مربوط به آن‌ها طبق قانون.
 - ۵- انجام عملیات مربوط به اوراق و اسناد بهادار طبق قانون و مقررات.
 - ۶- اعمال سیاست‌های پولی و اعتباری طبق قانون و مقررات.
 - ۷- عملیات بانکی مربوط به آن قسمت از برنامه‌های اقتصادی مصوب که از طریق سیستم پولی و اعتباری باید انجام گیرد.
 - ۸- افتتاح انواع حساب‌های قرض‌الحسنه (جاری و پس‌انداز) و سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار و صدور اسناد مربوط به آن‌ها بر طبق قوانین و مقررات.
 - ۹- اعطای وام و اعتبار بدون ربا (بهره) طبق قانون و مقررات.
- ماده ۲۵- واحدهایی که بانک‌ها در آن‌ها مشارکت و یا سرمایه‌گذاری نموده باشند تابع قانون تجارت خواهند بود، مگر اینکه مشمول قانون دیگری باشند.
- ماده ۲۶- پس از تصویب این قانون کلیه قوانین و مقررات مغایر لغو و اختیارات و وظایف مذکور در قانون پولی و بانک‌ها و لایحه قانونی اداره امور بانک‌ها و متمم آن که در این قانون به مراجع ذی‌صلاح دیگری سپرده شده است از مراجع قبلی سلب می‌گردد.
- ماده ۲۷- وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است آیین‌نامه اجرایی این قانون را با پیشنهاد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تهیه و پس از تصویب هیأت دولت که نباید مدت تهیه و تصویب آن از مدت ۴ ماه بیشتر باشد به مرحله اجرا بگذارد.
- تبصره - کلیه عملیات بانکی از این پس بر طبق این قانون انجام می‌گردد و کلیه پس‌اندازها و سپرده‌های قبل از تصویب این قانون حداکثر ظرف هجده ماه به یکی از

انواع حساب‌های پیش‌بینی شده در این قانون تبدیل می‌شود، و کلیه اعتبارات و وام‌هایی که قبل از این قانون توسط بانک‌ها اعطا شده است حداکثر ظرف مدت سه سال با این قانون تطبیق می‌گردد.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر بیست و هفت ماده و پنج تبصره در جلسه روز یکشنبه بیست و دوم خردادماه یکهزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۹۰۸

تاریخ: ۶۲/۳/۳۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۴۴۲۳- ق مورخ ۶۲/۳/۲۳ «لایحه عملیات بانکی بدون ربا (بهره)» مصوب ۶۲/۳/۲۲ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و با اکثریت آرا مغایر با موازین شرعی و قانون اساسی شناخته نشد فقط انطباق تبصره ماده ۲۷ با موازین شرعی به تأیید آقایان فقها نرسید.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۴۹۴۰- ق

تاریخ: ۶۲/۶/۹

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۹۰۸ مورخ ۶۲/۳/۳۰ لایحه شماره ۵۲۶۷۵ /م مورخ ۶۱/۲/۲۱ دولت در خصوص حذف بهره و انطباق عملیات بانکی با موازین اسلامی که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۱۳۶۲/۶/۸ مجلس شورای اسلامی با حذف تبصره ماده ۲۷ به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده ۱- ...

ماده ۲۷- وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است آیین‌نامه اجرایی این قانون را با پیشنهاد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تهیه و پس از تصویب هیأت دولت که نباید مدت تهیه و تصویب آن از مدت ۴ ماه بیشتر باشد به مرحله اجرا بگذارد.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۹۵۴۹

تاریخ: ۱۳۶۲/۶/۱۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۴۴۲۳- ق مورخ ۱۳۶۲/۳/۲۳ و ۴۹۴۰- ق مورخ ۱۳۶۲/۶/۹ و پیرو نامه ۸۹۰۸ مورخ ۱۳۶۲/۳/۲۰؛ «لایحه قانونی عملیات بانکی بدون ربا (بهره)»^(۱) که با حذف تبصره ماده ۲۷ در تاریخ ۱۳۶۲/۶/۸ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و مغایر موازین شرعی و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۲۴۸ مورخ ۱۳۶۲/۷/۱۶.

مغایرت لایحه حفظ و تثبیت کناره و بستر رودخانه‌های مرزی با موازین شرع و قانون اساسی

شماره: ۴۴۵۸-ق

تاریخ: ۶۲/۳/۲۶

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۷۲۹۹/م ن مورخ ۱۳۶۱/۱۰/۲۶ دولت در خصوص حفظ و تثبیت کناره و بستر رودخانه‌های مرزی که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۱۶۳۲/۳/۲۴ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه^(۱)

ماده ۱- از تاریخ تصویب این قانون وظیفه حفظ و تثبیت کناره و بستر رودخانه‌های مرزی و احیاناً اصلاح مسیر آن‌ها با رعایت کامل اصل ۷۸ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۲) با وزارت نیرو خواهد بود که با همکاری مداوم و مستمر وزارتخانه‌های کشور، کشاورزی، امور خارجه، دفاع (اداره جغرافیایی ارتش) و ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران (اداره مرزبانی) و با رعایت مفاد معاهدات و موافقتنامه‌ها و پروتکل‌های مرزی بین ایران و دول همجوار به نحوی که در این قانون مشخص می‌گردد نسبت به انجام امور فنی و اجرایی اقدام نماید.

تبصره - چنانچه به تشخیص وزارت نیرو استفاده از متخصصین (علاوه بر کادر شاغل در وزارتخانه‌ها و سازمان‌های وابسته) ضروری باشد، وزارت نیرو می‌تواند فقط متخصصین ایرانی مورد نیاز را استخدام نماید.

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد.

۲. اصل هفتاد و هشتم: هرگونه تغییر در خطوط مرزی ممنوع است مگر اصلاحات جزئی با رعایت مصالح کشور، به شرط این که یک طرفه نباشد و به استقلال و تمامیت ارضی کشور لطمه نزند و به تصویب چهارپنجم مجموع نمایندگان مجلس شورای اسلامی برسد.

ماده ۲- کمیته‌ای مرکب از نمایندگان مطلق وزارتخانه‌ها، سازمان برنامه و بودجه و سایر سازمان‌های ذی‌ربط در وزارت نیرو تشکیل خواهد شد تا نسبت به ایجاد هماهنگی و همکاری وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مذکور در ماده ۱ با وزارت نیرو و تعیین خط‌مشی کلی و اولویت‌ها و برنامه‌های مطالعاتی و اجرایی در مورد هر یک از رودخانه‌های مرزی و رفع مشکلات اتخاذ تصمیم نماید.

ماده ۳- در صورتی که برای اجرای مفاد این قانون جابجایی مرزنیسان به تشخیص کمیته هماهنگی مندرج در ماده ۲ ضروری باشد، وزارت کشور حسب تقاضای کمیته مزبور مسئول انجام این جابجایی و پرداخت کلیه خسارات ناشی از آن خواهد بود.

ماده ۴- وزارت کشاورزی حفظ و ایجاد پوشش نباتی و غرس اشجار برای تحکیم و تثبیت کناره‌ها و همچنین اجرای طرح‌های حفاظت خاک و آبخیزداری در حوزه آبخیز رودخانه‌های مرزی را به عهده خواهد داشت.

ماده ۵- مسئولیت تطابق و هماهنگی تصمیمات کمیته مذکور در ماده ۲ با مفاد معاهدات، موافقتنامه‌ها، پروتکل‌ها، نقشه‌های مرزی منضم به معاهدات، مقررات بین‌المللی و خط‌مشی سیاست دولت جمهوری اسلامی ایران و همچنین فراهم نمودن تسهیلات لازم در این خصوص با وزارت امور خارجه می‌باشد.

ماده ۶- نقشه‌ها و عکس‌های هوایی مورد نیاز جهت اجرای مفاد این قانون با نظر و تأیید و در صورت لزوم مشارکت وزارت دفاع (اداره جغرافیایی ارتش) تهیه خواهد شد.

ماده ۷- اداره مرزبانی ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران موظف است بر اساس تصمیمات کمیته مندرج در ماده ۲ و عندالاقضاء ضمن تماس با مرزبانان دول همجوار تسهیلات لازم به منظور انجام طرح‌های مربوط به اجرای مفاد این قانون را برای وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذی‌ربط فراهم آورد.

ماده ۸- دولت هر ساله به تناسب نیازمندی‌های وزارت نیرو و سایر وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مربوط اعتبارات لازم برای اجرای این قانون را در بودجه کل کشور منظور خواهد نمود.

ماده ۹- آیین‌نامه اجرایی این قانون توسط وزارت نیرو با همکاری وزارتخانه‌ها سازمان‌های ذی‌ربط تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر نه ماده و یک تبصره در جلسه روز سه‌شنبه بیست و چهارم خردادماه یکهزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۹۵۰

تاریخ: ۶۲/۳/۳۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۴۴۵۸- ق مورخ ۶۳/۳/۲۶؛ «لایحه حفظ و تثبیت کناره و بستر رودخانه‌های مرزی» مصوب ۶۲/۳/۲۴ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و بدین شرح اظهارنظر شد:

در مورد ماده ۳ چون پرداخت خسارت در گذشته به قیمت عادلانه نبوده و در متن قانون کیفیت پرداخت آن که باید به قیمت عادلانه باشد ذکر نشده است به تأیید اکثریت آقایان فقهای شورا نرسید.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۴۸۲۸- ق

تاریخ: ۶۲/۵/۲۰

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۹۵۰ مورخ ۱۳۶۲/۳/۳۱ لایحه شماره ۷۲۹۹/م ن مورخ ۱۳۶۱/۱۰/۲۶ دولت در خصوص حفظ و تثبیت کناره و بستر رودخانه‌های مرزی که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۱۳۶۲/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی با اصلاح ماده ۳ به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده ۱- ...

ماده ۳- در صورتی که برای اجرای مفاد این قانون جابجایی مرزنشینان به تشخیص کمیته هماهنگی مندرج در ماده ۲ ضروری باشد، وزارت کشور حسب تقاضای کمیته مزبور مسئول انجام این جابجایی و پرداخت کلیه خسارات ناشی از آن به قیمت عادلانه خواهد بود.

ماده ۴- ...

ماده ۹- آیین‌نامه اجرایی این قانون توسط وزارت نیرو با همکاری وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذی‌ربط تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۹۴۰۴

تاریخ: ۱۳۶۲/۵/۲۴

عطف به نامه شماره ۴۸۲۸- ق مورخ ۱۳۶۲/۵/۲۰ و شماره ۴۴۵۸- ق مورخ ۱۳۶۲/۳/۲۶ و پیرو نامه شماره ۸۹۵۰ مورخ ۱۳۶۲/۳/۳۱؛ «لایحه حفظ و تثبیت کناره و بستر رودخانه‌های مرزی»^(۱) که با توجه به ایراد شورای نگهبان و با اصلاح در جلسه ۱۳۶۲/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۲۲۶ مورخ ۱۳۶۲/۶/۱۹.

مغایرت طرح تشکیل سازمان حسابرسی با قانون اساسی

شماره: ۴۷۲۹-ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۵/۸

شورای محترم نگهبان

طرح قانونی تشکیل سازمان حسابرسی که در جلسه علنی روز پنج‌شنبه ۱۳۶۲/۵/۶ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح^(۱)

ماده واحده - دولت مکلف است ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون سازمان حسابرسی تأسیس و کلیه کادر متخصص و پرسنل مورد نیاز را از واحدهای حسابرسی وزارتخانه‌ها یا مؤسسات و شرکت‌های دولتی یا وابسته به دولت با حفظ سوابق خدمتی به سازمان مزبور منتقل نماید.

تبصره ۱- استخدام جدید فقط در صورت نیاز و با تصویب هیأت وزیران بلامانع است.
تبصره ۲- وظایف سازمان حسابرسی به قرار زیر است:

۱- انجام وظایف بازرسی قانونی و امورحسابرسی سالانه مؤسسات و شرکت‌های دولتی و بانک‌ها و سایر دستگاه‌های عمومی و سازمان‌های وابسته به دستگاه‌های مذکور مانند بنیاد مستضعفان، بنیاد شهید و شرکت‌ها و مؤسسات تحت پوشش دولت که طبق اساسنامه و مقررات داخلی مربوط به خود ملزم به حسابرسی می‌باشند. وظیفه مزبور در انحصار سازمان حسابرسی است.

۲- ارائه خدمات مالی به وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی و سایر دستگاه‌های عمومی و سازمان‌های وابسته به دستگاه‌های مذکور در صورت درخواست آن‌ها.

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد.

۳- تربیت و آموزش افراد متعهد جهت تأمین کادر متخصص مورد نیاز.

۴- تدوین اصول و ضوابط فنی قابل قبول حسابداری و حسابرسی.

تبصره ۳- این سازمان وابسته به وزارت امور اقتصادی و دارایی است و رئیس آن به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی و تصویب هیأت وزیران با حکم نخست‌وزیر به مدت ۴ سال منصوب می‌گردد.

رئیس سازمان حسابرسی به پیشنهاد نخست‌وزیر با وزیر اقتصادی و دارایی و تصویب هیأت وزیران با حکم نخست‌وزیر برکنار می‌شود.

تبصره ۴- اساسنامه سازمان حسابرسی حداکثر ظرف مدت سه ماه از تاریخ تصویب این قانون توسط نخست‌وزیری، وزارت امور اقتصادی و دارایی و دیوان محاسبات کشور تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران جهت تصویب نهایی به مجلس شورای اسلامی تقدیم و آیین‌نامه استخدامی سازمان حسابرسی حداکثر ظرف سه ماه پس از تشکیل، توسط سازمان مزبور با همکاری سازمان امور اداری و استخدامی تهیه و برای تصویب به هیأت وزیران تقدیم می‌شود.

تبصره ۵- از تاریخ تشکیل این سازمان کلیه قوانین و مقررات مغایر ملغی و کلیه دستگاه‌های حسابرسی دولتی یا وابسته به دولت منحل می‌گردد و کلیه درآمدها و اعتبارات و منابع مالی و اموال منقول و غیرمنقول و سایر امکانات آن‌ها در اختیار سازمان حسابرسی قرار می‌گیرد. منابع تأمین هزینه‌های ناشی از اجرای این قانون از این محل و از محل وجوه دریافتی از مؤسسات و شرکت‌های دولتی و عمومی بابت ارائه خدمات حسابرسی و مالی بوده و سود ویژه این سازمان به خزانه کل کشور واریز می‌گردد.

طرح قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و ۵ تبصره در جلسه روز پنج‌شنبه ششم مرداد ماه یک‌هزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۹۳۲۳

تاریخ: ۱۳۶۲/۵/۱۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۴۷۲۹- ق مورخ ۱۳۶۳/۵/۸؛ «طرح تشکیل سازمان حسابرسی»

مصوب ۱۳۶۲/۵/۶ مجلس شورای اسلامی در جلسه شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و با توجه به اینکه سازمان حسابرسی وابسته به وزارت امور اقتصادی و دارایی قرار داده شده تبصره ۳ ماده واحده از جهت اینکه عزل و نصب رئیس سازمان مذکور را مشروط به تصویب هیأت وزیران و حکم نخست‌وزیر قرار داده است به اکثریت آرای اعضای شورای نگهبان مغایر با اصول ۶۰، ۱۳۴ و ۱۳۷ قانون اساسی تشخیص داده شد.

دبیر شورای نگهبان
لطف‌الله صافی

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۵۴۰۲-ق
تاریخ: ۱۳۶۲/۱۰/۶

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۹۳۲۳ مورخ ۱۳۶۲/۵/۱۲ طرح قانونی تشکیل سازمان حسابرسی که در جلسه علنی روز دوشنبه ۱۳۶۲/۱۰/۵ مجلس شورای اسلامی با اصلاح به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی
رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - دولت مکلف است ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون سازمان حسابرسی تأسیس و کلیه کادر متخصص و پرسنل مورد نیاز را از واحدهای حسابرسی وزارتخانه‌ها یا مؤسسات و شرکت‌های دولتی یا وابسته به دولت با حفظ سوابق خدمتی به سازمان مزبور منتقل نماید.

تبصره ۱- ...

تبصره ۳- این سازمان وابسته به وزارت امور اقتصادی و دارایی است.

تبصره ۴- اساسنامه سازمان حسابرسی حداکثر ظرف مدت سه ماه از تاریخ تصویب این

قانون توسط نخست‌وزیری، وزارت امور اقتصادی و دارایی و دیوان محاسبات کشور تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران جهت تصویب نهایی به مجلس شورای اسلامی تقدیم و آیین‌نامه استخدامی سازمان حسابرسی حداکثر ظرف سه ماه پس از تشکیل، توسط سازمان مزبور با همکاری سازمان امور اداری و استخدامی تهیه و برای تصویب به هیأت وزیران تقدیم می‌شود.

تبصره ۵- ...

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۱۰۲۸۵

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۰/۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۴۰۲- ق مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۶؛ «طرح قانونی تشکیل سازمان حسابرسی»^(۱) مصوب ۱۳۶۲/۱۰/۵ مجلس شورای اسلامی در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و با توجه به رفع اشکال مورد نظر شورای نگهبان مغایر با موازین شرعی و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۳۳۸ مورخ ۱۳۶۲/۱۱/۶.

مغایرت تفسیر قانونی مواد ۹- ۱۴- ۱۵ و تبصره ۲ ماده ۱۰ قانون اراضی شهری با موازین شرع و قانون اساسی

شماره: ۴۸۱۳-ق

تاریخ: ۶۲/۵/۱۶

شورای محترم نگهبان

گزارش کمیسیون مسکن و شهرسازی و راه و ترابری راجع به لایحه شماره ۱۶۴۷۴ مورخ ۱۶۲/۳/۱۹ دولت در خصوص استفسار موارد ۹- ۱۴- ۱۵ و تبصره ۲ ماده ۱۰ قانون اراضی شهری که در جلسه علنی روز پنجشنبه ۱۳۶۲/۵/۱۳ مجلس شورای اسلامی با اصلاح به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

در تبصره ۲ ماده ۱۰، از جمله «با نظر وزارت مسکن و شهرسازی» این منظور مستفاد است که واگذاری زمین از طرف متولیان به افرادی که صلاح می‌دانند با کسب مجوز از وزارت مسکن و بر اساس ضوابط مسکن و شهرسازی باید باشد.

در مواد ۱۴ و ۱۵ منظور این است که تصرف و تجاوز هرگونه عملی برخلاف این قانون شامل تصرف و بنا و احداث ساختمان در زمین خود شخص بدون رعایت ضوابط مسکن و شهرسازی هم می‌شود و منظور از دخالت مستقیم قوای انتظامی در ماده ۱۵۵ دخالت آن قوا به وسیله وزارت مسکن و شهرسازی است نه دادگاه.

در ماده ۹ منظور از عبارت زمین‌های مورد نیاز دولت اعم از نیازی است که جهت احداث ساختمان‌های دولتی است یا نیاز جهت واگذاری به متقاضیان بی‌مسکن و منظور از «مالکین اراضی دایر شهری» مالکین هرگونه اراضی مزروعی و غیره به استثنای باغات است.

تفسیر قانونی فوق در جلسه روز پنجشنبه سیزدهم مردادماه یکهزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۹۳۶۱

تاریخ: ۱۳۶۲/۵/۱۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۴۸۱۳- ق مورخ ۱۳۶۳/۵/۱۶: نظر به اینکه «مصوبه ارسالی عنوان تفسیر مواد ۹- ۱۴- ۱۵ و تبصره ۲ ماده ۱۰ قانون اراضی شهری» مصوب جلسه ۱۳۶۲/۵/۱۳ مجلس شورای اسلامی را دارد که با استفاده از فرمان حضرت امام «مدظله» در رابطه با تشخیص ضرورت در تاریخ ۱۳۶۰/۱۲/۲۹ تصویب شده است.

مقتضی است مشخص فرمایید که تفسیر مذکور طبق فرمان «معظم‌له» با تصویب دو ثلث نمایندگان محترم از باب تشخیص ضرورت بوده است تا شورای نگهبان با رعایت تمام جوانب درباره عنوان تفسیر این مصوبه و انطباق آن با موازین شرعی و قانون اساسی اظهارنظر نمایند.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

پاسخ مجلس به نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۴۸۳۰- ق

تاریخ: ۶۲/۵/۲۰

شورای محترم نگهبان

در پاسخ به نامه مورخ ۱۳۶۲/۵/۱۸ شماره ۹۳۶۱؛ تفسیر قوانین چیزی جز اظهارنظر درباره مفاد قانونی نیست که در گذشته تصویب شده و ارتباطی به فرمان امام «مدظله‌العالی» ندارد و به همین جهت مراعات نصاب دو سوم آرا نشده و ضمناً مستدعی است نظر آن شورای محترم را درباره اینکه آیا تفسیر قوانین هم احتیاج به تأیید شورای نگهبان دارد یا خیر اعلان فرمایند.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۹۴۰۴

تاریخ: ۱۳۶۲/۵/۲۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۴۸۳۰- ق مورخ ۱۳۶۲/۵/۲۰؛ موضوع مجدداً در شورای نگهبان مطرح و بررسی و به شرح زیر اظهارنظر شد:

۱- در مورد اصل تفسیر علاوه بر اینکه به موجب اصل ۹۴ کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی باید به شورای نگهبان ارسال شود و تفسیر قوانین نیز مصوبه است از سایر اصول مربوط به انطباق قوانین با موازین اسلامی و عدم مغایرت با قانون اساسی نیز استفاده می‌شود که تفسیر قوانین عادی از لحاظ اینکه متضمن رفع اجمال و ابهام و تضییق یا توسعه قانون است قابل عدم انطباق با موازین شرعی و مغایرت با قانون اساسی است لذا باید به شورای نگهبان ارسال شود.

۲- در مورد مصوبه‌ای که به عنوان تفسیر مواد ۹ و ۱۴ و ۱۵ قانون اراضی شهری تصویب شده است نیز نظر به اینکه صورت توسعه ضرورت مذکور در قانون فوق را دارد و به تصویب دو ثلث نمایندگان محترم نرسیده است با موازین شرع منطبق نمی‌باشد. تفسیر ماده ۱۵ که در رابطه با دخالت قوای انتظامی است در مواردی که طرف مدعی حقی برای خود می‌باشد با موازین شرعی منطبق نیست و اصل دخالت قوای انتظامی بدون نظر مقام قضایی صالح با قانون اساسی مغایرت دارد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه (مرحله دوم) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۵۴۱۹- ق

تاریخ: ۶۲/۱۰/۸

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۹۳۶۱؛ لایحه شماره ۱۶۴۷۴ مورخ ۱۳۶۲/۳/۱۹ دولت در خصوص استفسار مواد ۹- ۱۴- ۱۵ و تبصره ۲ ماده ۱۰ قانون اراضی شهری که در جلسه روز دوشنبه ۱۳۶۲/۱۰/۵ مجلس شورای اسلامی با بیش از دو سوم آرای حاضرین در جلسه نسبت به ردیف ۱ و ۲ (تبصره ۲ ماده ۱۰ و مواد ۱۴ و ۱۵) و ۱۰۴ رأی از ۱۸۵

رأی نسبت به ردیف ۳ (ماده ۹) به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

۱- در تبصره ۲ ماده ۱۰، از جمله «با نظر وزارت مسکن و شهرسازی» این منظور مستفاد است که واگذاری زمین از طرف متولیان به افرادی که صلاح می‌دانند با کسب مجوز از وزارت مسکن و بر اساس ضوابط مسکن و شهرسازی باید باشد.

۲- در مواد ۱۴ و ۱۵ منظور این است که تصرف و تجاوز و هرگونه عملی برخلاف این قانون شامل تصرف و بنا و احداث ساختمان در زمین خود شخص بدون رعایت ضوابط مسکن و شهرسازی هم می‌شود و منظور از دخالت مستقیم قوای انتظامی در ماده ۱۵ دخالت آن قوا به وسیله وزارت مسکن و شهرسازی است نه دادگاه، مگر در مواردی که طرف مدعی حق قانونی باشد که در این صورت بایست به وسیله دادگاه رفع تصرف و تجاوز عدوانی بشود.

۳- در ماده ۹ منظور از عبارت «زمین‌های مورد نیاز دولت» اعم از نیازی است که جهت احداث ساختمان‌های دولتی است یا نیاز جهت واگذاری به متقاضیان بی‌مسکن و منظور از «مالکین اراضی دایر شهری» مالکین هرگونه اراضی مزروعی و غیره به استثنای باغات است.

تفسیر قانونی فوق در جلسه روز دوشنبه پنجم دی‌ماه یکهزار و سیصد و شصت و دو به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه (مرحله سوم) شورای نگهبان

شماره: ۱۰۲۹۷

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۰/۱۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۴۱۹- ق مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۸؛ «لایحه در خصوص تفسیر قانونی مواد ۹ و ۱۴ و ۱۵ و تبصره ۲ ماده ۱۰ قانون اراضی شهری» در جلسه رسمی شورای نگهبان

مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر فقهای شورای نگهبان به شرح زیر اعلام می‌شود:

نسبت به بند ۱ و ۲ که مرقوم فرموده‌اند با بیش از دو سوم آرای حاضرین به تصویب رسیده است چون در متن قانون و نامه ریاست محترم مجلس شورای اسلامی به عنوان ضرورت که باید طبق فرمان حضرت امام «مدظله» با آرای دو ثلث نمایندگان محترم مشخص گردد اشاره نشده خواهشمند است چنانچه به عنوان ضرورت مطرح و تصویب شده است مرقوم فرمائید تا نظر شورای نگهبان اعلام شود و چنانچه به عنوان ضرورت نبوده هر سه بند به نظر فقها مغایر با موازین شرعی می‌باشد.

لطف‌الله صافی
دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۵۵۸۰-ق
تاریخ: ۱۳۶۲/۱۰/۲۸

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۱۰۲۹۷ مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۱۲ و پیرو نامه ۵۴۱۹ مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۸ در خصوص تفسیر مواد ۹ و ۱۴ و ۱۵ و تبصره ۲ ماده ۱۰ قانون اراضی شهری با ایفاد نسخی از گزارش کمیسیون مسکن و شهرسازی و صورت مشروح مذاکرات جلسه ۵۴۹ مجلس شورای اسلامی به اطلاع می‌رساند.

در گزارش کمیسیون مسکن و شهرسازی اشاره به ایراد شورای محترم نگهبان نسبت به ضرورت امر شده بود که با قرائت عین نظر آن شورای محترم به هنگام مذاکره و تأکید بر همین نظر طبق اجازه حضرت امام خمینی «مدظله‌العالی» بنا به ضرورت نسبت به هر بند اخذ رأی به عمل آمد و در نتیجه تفسیر مواد ۱۴ و ۱۵ و تبصره ۲ ماده ۱۰ با دوسوم آرا و تفسیر ماده ۹ با ۱۰۴ رأی از ۱۸۵ رأی به تصویب رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهارنظر به پیوست نامه ۵۴۱۹-ق مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۸ ارسال گردید.

اکبر هاشمی
رئیس مجلس شورای اسلامی

متن استفسار

۱- در تبصره ۲ ماده ۱۰، از جمله «با نظر وزارت مسکن و شهرسازی» این منظور مستفاد است که: واگذاری زمین از طرف متولیان به افرادی که صلاح می‌دانند با کسب مجوز از وزارت مسکن و بر اساس ضوابط مسکن و شهرسازی باید باشد.

۲- در مواد ۱۴ و ۱۵ منظور این است که تصرف و تجاوز و هرگونه عملی برخلاف این قانون شامل تصرف و بنا و احداث ساختمان در زمین خود شخص بدون رعایت ضوابط مسکن و شهرسازی هم می‌شود و منظور از دخالت مستقیم قوای انتظامی در ماده ۱۵ دخالت آن قوا به وسیله وزارت مسکن و شهرسازی است نه دادگاه، مگر در مواردی که طرف مدعی حق قانونی باشد که در این صورت بایست به وسیله دادگاه رفع تصرف و تجاوز عدوانی بشود.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۱۰۴۹۲

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۱/۵

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۵۸۰- ق مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۲۸ و پیرو نامه‌های شماره ۹۳۶۱ مورخ ۱۳۶۲/۵/۱۸ و ۹۴۰۴ مورخ ۱۳۶۲/۵/۲۴ و ۱۰۲۹۷ مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۱۳ با توجه به اینکه طبق مرقومه ریاست محترم مجلس شورای اسلامی نسبت به مواد ۱۴ و ۱۵ و تبصره ماده ۱۰^(۱) بنا به ضرورت رأی‌گیری شده و طبق فرمان امام «مدظله» با رأی دو سوم نمایندگان ضرورت تصویب شده است، ایراد شورای نگهبان مرتفع گردیده است. ولی تفسیر ماده ۹ که شورای نگهبان عدم انطباق آن را با موازین شرعی، طی نامه اعلام کرده است و ضرورت آن رأی لازم را نیاورده است، باید حذف شود.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۳۶۵ مورخ ۱۳۶۲/۱۲/۹.

مغایرت اساسنامه صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران با قانون اساسی

شماره: ۴۸۸۸-ق

تاریخ: ۶۲/۷/۵

شورای محترم نگهبان

طرح اساسنامه صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۱۳۶۲/۶/۱ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن اساسنامه^(۱)

در اجرای اصل یکصد و هفتاد و پنجم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و سایر اصول قانون اساسی که به رسانه‌های گروهی (رادیو و تلویزیون) اشاره دارد و همچنین قانون اداره صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران مصوب هشتم دی‌ماه یک‌هزار و سیصد و پنجاه و نه مجلس شورای اسلامی اساسنامه سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران که در این اساسنامه اختصاراً «سازمان» نامیده می‌شود به شرح زیر می‌باشد.

فصل اول - کلیات

ماده ۱- سازمان به موجب قانون اداره صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران سازمانی است مستقل و زیر نظر مشترک قوای سه‌گانه کشور که بر طبق قانون اداره صدا و سیمای جمهوری اسلامی، قانون خط‌مشی و مفاد این اساسنامه اداره می‌شود.

ماده ۲- سازمان و واحدهای تابع و مؤسسات اداری وابسته به آن از لحاظ اداری مالی و استخدامی تابع قانون اداره صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران و مقررات این اساسنامه می‌باشند، لیکن شرکت‌های متعلق یا وابسته به سازمان تابع اساسنامه‌های

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد.

مربوط (که به تصویب شورای سرپرستی می‌رسد) خواهند بود و در مواردی که اساسنامه‌های مربوطه مسکوت باشد طبق قانون تجارت عمل خواهد شد.

ماده ۳- هر یک از اعضای شورای سرپرستی در انجام وظایف محوله منعکس‌کننده نظرات قوه مربوطه می‌باشد.

ماده ۴- نظرات قوای سه‌گانه کشور در رابطه با سازمان منحصرأ از طریق نمایندگان مربوطه در شورای سرپرستی اعمال خواهد شد.

ماده ۵- نظرات قوه مقننه از طریق رئیس مجلس و نظرات قوه مجریه از طریق رئیس‌جمهوری و نظرات قوه قضائیه از طریق دیوان عالی کشور به شورای سرپرستی منتقل خواهد شد.

ماده ۶- مرکز اصلی سازمان در تهران است و سازمان می‌تواند با تصویب شورای سرپرستی در هر منطقه از کشور با توجه به اولویت‌های فرهنگی، سیاسی و جغرافیایی مبادرت به ایجاد مراکز رادیویی و تلویزیونی کند و یا در خارج از کشور با رعایت موازین سیاست خارجی کشور دفاتر نمایندگی ایجاد نماید.

ماده ۷- ...

ماده ۱۴- سازمان دارای ارکان زیر است:

۱- شورای سرپرستی.

۲- مدیر عامل.

ماده ۱۵- نحوه انتخاب اعضای شورای سرپرستی و چگونگی رسمیت یافتن جلسات و اعتبار مصوبات شورای سرپرستی برابر قانون اداره صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

تبصره ۱- اعضای اصلی شورای سرپرستی به استثنای شغل نمایندگی مجلس شورای اسلامی حق داشتن شغل دیگری را ندارند.

تبصره ۲- شورای سرپرستی موظف است در اولین نشست یکی از اعضای را به مدت ۶ ماه به عنوان دبیر شورا انتخاب نماید. کلیه مکاتبات شورا به امضای دبیر خواهد بود و تجدید انتخاب بلامانع است.

تبصره ۳- جلسات شورای سرپرستی هر هفته حداقل دو بار تشکیل می‌شود و در صورت لزوم جلسات فوق‌العاده تشکیل خواهد شد.

تبصره ۴- اعضای علی‌البدل شورای سرپرستی موظفند حداقل هفته‌ای یک‌بار در جلسات شورا شرکت نمایند، بدیهی است می‌توانند در همه جلسات حضور داشته و اظهارنظر نمایند ولی در صورت وجود عضو اصلی حق رأی نخواهند داشت.

تبصره ۵- عزل نمایندگان قوه مقننه با پیشنهاد حداقل ۱۵ نفر از نمایندگان و مذاکرات مخالف و موافق حداکثر به مدت ۲ ساعت و با رأی اکثریت مطلق نمایندگان حاضر صاحب رأی انجام خواهد شد.

ماده ۱۶- ...

ماده ۳۰- کلیه قوانین مغایر با این قانون از تاریخ تصویب این قانون ملغی است.

طرح قانونی فوق مشتمل بر سی ماده و پانزده تبصره در جلسه روز سه‌شنبه اول شهریورماه یکهزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۹۵۰۷

تاریخ: ۱۳۶۲/۶/۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۴۸۸۸- ق مورخ ۱۳۶۲/۶/۵ «طرح اساسنامه صدا و سیما جمهوری اسلامی» ایران مصوب ۱۳۶۲/۶/۱ مجلس شورای اسلامی در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و اطلاق استثنای مذکور در تبصره یک ماده ۱۵ که شامل نماینده قوه مجریه و قوه قضائیه می‌شود با اکثریت آرا مغایر قانون اساسی شناخته شد.

سایر مواد مغایر موازین شرعی و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۵۰۸۹- ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۸/۱

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۹۵۰۷ مورخ ۱۳۶۲/۶/۸ تبصره ۱ ماده ۱۵ طرح اساسنامه صدا

و سیمای جمهوری اسلامی ایران که در جلسه علنی روز چهارشنبه ۱۳۶۲/۷/۲۷ مجلس شورای اسلامی با حضور نماینده شورای محترم نگهبان به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱۵- نحوه انتخاب اعضای شورای سرپرستی و چگونگی رسمیت یافتن جلسات و اعتبار مصوبات شورای سرپرستی برابر قانون اداره صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

تبصره ۱- اعضای اصلی شورای سرپرستی به استثنای شغل نمایندگی مجلس شورای اسلامی برای نماینده قوه مقننه حق داشتن شغل دیگری را ندارند.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۹۸۲۱

تاریخ: ۱۳۶۲/۸/۳

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۰۸۹- ق مورخ ۱۳۶۲/۸/۱؛ اصلاح تبصره ۱ ماده ۱۵ «طرح اساسنامه صدا و سیمای جمهوری اسلامی»^(۱) که در تاریخ ۱۳۶۲/۷/۲۷ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و مغایر با موازین شرعی و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۲۸۱ مورخ ۱۳۶۲/۸/۲۶.

مغایرت طرح تمدید قانون بازسازی نیروی انسانی با قانون اساسی

شماره: ۴۸۹۱-ق

تاریخ: ۶۲/۶/۶

شورای محترم نگهبان

طرح تمدید قانون بازسازی نیروی انسانی در جلسه روز دوشنبه ۱۳۶۲/۶/۷ مجلس شورای اسلامی مطرح خواهد شد. خواهشمند است ساعت ۸ صبح روز مزبور در جلسه علنی حضور به هم رسانید.^(۱)

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - قانون بازسازی نیروی انسانی، صرفاً برای رسیدگی به پرونده‌هایی که مرحله تجدیدنظر را می‌گذرانند به مدت ۳ ماه تمدید می‌گردد.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۹۵۱۱

تاریخ: ۱۳۶۲/۶/۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۴۸۹۱-ق مورخ ۱۳۶۲/۶/۶؛ «طرح قانونی تمدید قانون بازسازی نیروی انسانی برای مدت سه ماه» مصوب جلسه ۱۳۶۲/۶/۷ مجلس شورای اسلامی در جلسه شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و با توجه به اینکه طرح مزبور مستلزم افزایش هزینه عمومی است و طریق تأمین آن در طرح پیش‌بینی نشده با اصل ۷۵ قانون اساسی مغایر شناخته شد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. دعوت مجلس شورای اسلامی از اعضای شورای نگهبان طبق اصل نود و هفتم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، صفحه ۴۰).

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۵۰۱۰-ق

تاریخ: ۶۲/۷/۱۴

شورای محترم نگهبان

طرح قانون تمدید قانون بازسازی جهت ادامه بررسی پرونده‌های تجدیدنظر در جلسه روز یکشنبه ۶۲/۷/۱۷ مجلس شورای اسلامی مطرح خواهد شد. خواهشمند است ساعت ۸ صبح روز مزبور در جلسه علنی حضور به هم رسانید.^(۱)

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - قانون بازسازی نیروی انسانی مصوب ۱۳۶۰/۷/۵ مجلس شورای اسلامی، صرفاً برای رسیدگی به پرونده‌هایی که مرحله تجدیدنظر را می‌گذرانند به مدت پنج ماه تمدید می‌گردد.

تبصره - هزینه این ماده واحده از محل ردیف ۵۰۳۰۰۱ تأمین خواهد شد.
قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره در جلسه روز یکشنبه هفدهم مهرماه یکهزار و سیصد و شصت و دو با حضور شورای محترم نگهبان به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۹۷۱۸

تاریخ: ۱۳۶۲/۷/۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۰۱۰-ق مورخ ۱۳۶۲/۷/۱۴؛ «طرح قانونی تمدید قانون بازسازی»^(۲) که با حضور اعضای شورای نگهبان در جلسه روز یکشنبه ۱۳۶۲/۷/۱۷ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد

۱. دعوت مجلس شورای اسلامی از اعضای شورای نگهبان طبق اصل نودوهفتم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، صفحه ۴۰).

۲. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۲۶۸ مورخ ۱۳۶۲/۸/۱۱.

بحث و بررسی قرار گرفت که نظر شورا به شرح ذیل اعلام می‌گردد:

۱- با توجه به اینکه هیأت‌های تجدیدنظر دستور مهم حضرت امام «مدظله» را در مورد گزینش که فرموده‌اند «میزان در گزینش حال فعلی افراد است مگر آنکه از گروهک‌ها و مفسدین باشند یا حال فعلی آن‌ها مفسده‌جویی باشد و اما کسانی که در رژیم سابق به واسطه جو حاکم یا الزام رژیم ستمگر مرتکب بعضی نارواها شده‌اند ولی فعلاً به حال عادل و اخلاق صحیح برگشته‌اند تندروی جاهلانه در حق آن‌ها نشود که این ظلم است و مخالف دستور اسلام و باید ممنوع اعلام شود» و همچنین دستور «معظم‌له» را در ضمن فرمان هشت ماده‌ای به این عبارت «میزان حال فعلی اشخاص است با غمض عین از بعض لغزش‌هایی که در رژیم سابق داشته‌اند مگر آنکه با قرائن صحیح معلوم شود که فعلاً نیز کار شکن و مفسد است».

واجب است رعایت نمایند و به مجرد سوابق گذشته کسی را محکوم نسازند و احکام محکومیتی را که برخلاف این دستور صادر شده است رد نمایند از لحاظ شرعی به تأیید اکثریت فقهای شورای نگهبان رسید.

۲- از لحاظ قانون اساسی با توجه به اینکه نماینده دولت در مورد تبصره مربوط به تأمین بودجه مخالفتی نداشت به اکثریت آرا مغایر با قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

مغایرت لایحه اصلاح ماده ۱۵ قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره به زارعین مستأجر با موازین شرع

شماره: ۵۱۵۶-ق

تاریخ: ۶۲/۸/۱۰

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۱۲۵۸۴ مورخ ۱۳۶۲/۳/۲۲ دولت در خصوص تمدید مدت مقرر در ماده ۱۵ قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره به زارعان که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۳۶۲/۸/۸ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - ماده ۱۵ قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره به زارعین مستأجر مصوب دی ماه ۱۳۴۷ به ترتیب زیر اصلاح می گردد:

ماده ۱۵- کلیه معاملات و نقل و انتقالات و اسناد وام و قراردادهای تنظیمی و منعقدہ شرکتها و اتحادیههای تعاونی روستایی که یک طرف آن وزارتخانهها یا مؤسسات و شرکتهای دولتی یا بانکها یا نهادهای انقلاب اسلامی و یا شرکتها و اتحادیههای تعاونی روستایی یا اعضای شرکتها و اتحادیه تعاونی روستایی باشند و همچنین اسناد تضمینی که شرکتها و اتحادیههای تعاونی روستایی دریافت می کنند از تاریخ تصویب این قانون در دفاتر اسناد رسمی از پرداخت حق الثبت، حق تمیر، مالیات، عوارض شهرداری و هرگونه هزینه و مالیات و عوارض به استثنای حق التحریر معاف خواهند بود. تبصره - کلیه اسناد و قراردادهای عادی منعقدہ شرکتها و اتحادیههای تعاونی روستایی با وزارتخانهها، مؤسسات و شرکتهای دولتی، بانکها و نهادهای انقلاب اسلامی در حکم اسناد رسمی لازم الاجرا می باشد.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز یکشنبه هشتم آبان ماه یکهزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۹۹۰۱

تاریخ: ۱۳۶۲/۸/۱۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۱۵۶- ق مورخ ۱۳۶۲/۸/۱۰؛ «لایحه راجع به اصلاح ماده ۱۵ قانون تقسیم و فروش اموال مورد اجاره به زارعین مستأجر مصوب دی ماه ۱۳۴۷» در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و مغایر قانون اساسی شناخته نشد. از لحاظ شرعی لزوم اجرای اسناد رسمی در مواردی که بین طرفین اختلاف نباشد و یا به طور شرط شرعی برطرف پرداخت وجه مطلقاً در صورت عدم ثبت در دفتر مقرر شده باشد با موازین شرعی مغایر نیست در غیر این مورد با موازین قضایی اسلامی مغایرت دارد و به تأیید اکثریت فقها نرسید.

لازم به تذکر است که مفهوم اظهارنظر در مورد این لایحه تأیید قانونی که در لایحه به آن اشاره شد شده نمی‌باشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۵۵۳۳- ق

تاریخ: ۶۲/۱۰/۲۱

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۹۹۰۱ مورخ ۱۳۶۲/۸/۱۷ لایحه شماره ۱۲۵۸۴ مورخ ۱۳۶۲/۳/۲۲ دولت در خصوص تمدید مدت مقرر در ماده ۱۵ قانون تقسیم و فروش اموال مورد اجاره به زارعان مستأجر که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۱۳۶۲/۱۰/۲۰ مجلس شورای اسلامی با حذف عبارت «لازم‌الاجرا» در تبصره ماده واحده به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - ماده ۱۵ قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره به زارعین مستأجر مصوب دی ماه ۱۳۴۷ به ترتیب زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۱۵- کلیه معاملات و نقل و انتقالات و اسناد وام و قراردادهای تنظیمی و منعقد شده شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی روستایی که یک طرف آن وزارتخانه‌ها یا مؤسسات و شرکت‌های دولتی یا بانک‌ها یا نهادهای انقلاب اسلامی و یا شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی روستایی یا اعضای شرکت‌ها و اتحادیه تعاونی روستایی باشند و همچنین اسناد تضمینی که شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی روستایی دریافت می‌کنند از تاریخ تصویب این قانون در دفاتر اسناد رسمی از پرداخت حق‌الثبت، حق تمبر، مالیات، عوارض شهرداری و هرگونه هزینه و مالیات و عوارض به استثنای حق‌التحریر معاف خواهند بود.

تبصره - کلیه اسناد و قراردادهای عادی منعقد شده شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی روستایی با وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و نهادهای انقلاب اسلامی در حکم اسناد رسمی می‌باشد.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۱۰۴۱۷

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۰/۲۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۵۳۳- ق مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۲۱؛ «لایحه راجع به اصلاح ماده ۱۵ قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره به زارعین مستأجر مصوب دی ماه ۱۳۴۷»^(۱) که پس از اظهارنظر فقهای شورای نگهبان با اصلاحاتی در جلسه ۱۳۶۲/۱۰/۲۰ مجلس شورای اسلامی مجدداً به تصویب رسید در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح با توجه به اینکه حذف کلمه «لازم‌الاجرا» بر اساس تذکر شورای نگهبان، لزوم اجرای اسناد مذکور را در غیرصورت عدم اختلاف بین طرفین و صورت شرط شرعی، متفی می‌نماید، مورد تأیید فقها قرار گرفت و خلاف موازین شرع شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۳۵۲ مورخ ۱۳۶۲/۱۱/۲۴.

مغایرت لایحه وظایف و مسئولیت‌های جمعیت هلال‌احمر با موازین شرع

شماره: ۵۱۹۲-ق

تاریخ: ۶۲/۸/۱۵

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۸۱۱۳۲ مورخ ۱۳۶۱/۱۲/۲۵ دولت در خصوص وظایف و مسئولیت‌های جمعیت هلال‌احمر که در جلسه علنی روز پنج‌شنبه ۱۳۶۲/۸/۱۲ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه^(۱)

ماده واحده - جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران (جمعیت سابق شیر و خورشید سرخ ایران) دارای شخصیت حقوقی مستقل می‌باشد و به کلیه تعهدات و قراردادهای مصوب بین‌المللی مربوط به وظایف و مسئولیت جمعیت‌های هلال‌احمر و صلیب سرخ جهانی و نیز مقررات اتحادیه جهانی صلیب سرخ و هلال‌احمر که با سیاست‌ها و قوانین جمهوری اسلامی ایران مغایرت نداشته باشد پایبند بوده و روابط خود را در چهارچوب سیاست خارجی کشور با کلیه جمعیت‌های هلال‌احمر و صلیب سرخ در جهان محفوظ داشته و در مسائل امدادی برون مرزی و درون مرزی و تعهدات مربوطه بر طبق اساسنامه‌ای که به پیشنهاد جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران و با تأیید وزارت بهداشت که به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد عمل می‌کند.

تبصره ۱- عبارت جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران جایگزین عبارت جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران می‌گردد.

تبصره ۲- دولت موظف است که کلیه وجوهی را که به موجب قانون جمعیت هلال‌احمر ایران وصول می‌نماید به خزانه واریز و معادل آن وجوه در بودجه سال آینده به حساب جمعیت هلال‌احمر ایران منظور دارد.

تبصره ۳- کلیه وجوهی که در گذشته به نام جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران و یا

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد.

هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران وصول گردیده و تا پایان سال ۱۳۶۱ به حساب جمعیت واریز نشده است به حساب درآمد عمومی دولت منظور می‌گردد.

تبصره ۴- به منظور تقویت و تحکیم نیروی جمعیت و ایجاد تسهیلات لازم در جهت اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌های جمعیت و صیانت منابع مالی کافی، دولت موظف است علاوه بر بذل مساعدت و همکاری در شئون مختلف هر ساله در بودجه کل کشور ردیف اعتباری به عنوان اعانه جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران منظور دارد تا بر طبق اساسنامه مصوب و مقررات و ضوابط خاص جمعیت به مصرف برسد.

تبصره ۵- رئیس جمعیت هلال‌احمر با پیشنهاد وزیر بهداشت و تأیید هیأت وزیران و با حکم وزیر مذکور به این سمت منصوب و یا عزل می‌شود.

تبصره ۶- کلیه اموال و دارایی‌ها و اعتبارات جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران که از طریق عقود ناقله شرعی از قبیل وقف و صلح و هبه و امثال آن سابقاً و از این به بعد به تملک جمعیت در آمده و یا به وسیله جمعیت ایجاد و احداث شده است کماکان در مالکیت جمعیت باقی مانده و کلیه مقررات و قوانین که برخلاف آن موجب تضییع حقوق شرعیه جمعیت شده باشد لغو و بلااثر خواهد بود.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و شش تبصره در جلسه روز پنج‌شنبه دوازدهم آبان‌ماه یک‌هزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۹۹۲۱

تاریخ: ۱۳۶۲/۸/۲۵

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۱۹۲- ق مورخ ۶۲/۸/۱۵؛ «لایحه راجع به وظایف و مسئولیت‌های جمعیت هلال‌احمر» مصوب ۱۳۶۲/۸/۱۲ مجلس شورای اسلامی در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر شورا به شرح ذیل اعلام می‌گردد:

در تبصره ۳- به لحاظ اینکه وجوه مذکور متعلق به هلال‌احمر است محسوب نمودن آن به حساب درآمد عمومی دولت مغایر موازین شرعی است.

ماده واحده و سایر تبصره‌ها با موازین شرعی و قانون اساسی مغایرتی ندارد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۵۵۳۴-ق

تاریخ: ۶۲/۱۰/۲۱

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۹۹۲۱ مورخ ۱۳۶۲/۸/۲۵ لایحه شماره ۸۱۱۳۲ مورخ ۱۳۶۱/۱۲/۲۵ دولت در خصوص وظایف و مسئولیت‌های جمعیت هلال‌احمر که در جلسه روز سه‌شنبه ۱۳۶۲/۱۰/۲۰ مجلس شورای اسلامی با حذف تبصره ۳ به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - ...

تبصره ۳- به منظور تقویت و تحکیم نیروی جمعیت و ایجاد تسهیلات لازم در جهت اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌های جمعیت و صیانت منابع مالی کافی، دولت موظف است علاوه بر بذل مساعدت و همکاری در شئون مختلف هر ساله در بودجه کل کشور ردیف اعتباری به عنوان اعانه جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران منظور دارد تا بر طبق اساسنامه مصوب و مقررات و ضوابط خاص جمعیت به مصرف برسد.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۱۰۴۱۸

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۰/۲۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۵۳۴-ق مورخ ۶۲/۱۰/۲۱؛ «لایحه راجع به وظایف و مسئولیت‌های جمعیت هلال‌احمر»^(۱) که پس از اظهارنظر شورای نگهبان با حذف تبصره ۳ آن به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است، در شورای نگهبان مطرح شد و مغایر با موازین شرعی و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۳۵۲ مورخ ۱۳۶۲/۱۱/۲۴.

مغایرت لایحه هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری با قانون اساسی

شماره: ۵۵۳۵-ق

تاریخ: ۶۲/۱۰/۲۱

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۹۳۰۶۴ مورخ ۱۳۶۱/۱۲/۲۵ دولت در خصوص دادگاه‌های اداری که بنا بر تصمیم مجلس شورای اسلامی در جلسه ۱۳۶۲/۸/۱۰ تصویب آن طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به کمیسیون مشترک «کار و امور اداری و استخدامی» و «امور قضایی» تفویض شده بود تا پس از تصویب و پیشنهاد مدت اجرای آزمایشی تقدیم مجلس شورای اسلامی گردد، در جلسه روز چهارشنبه ۱۳۶۲/۱۰/۷ با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب کمیسیون مذکور رسید و در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۱۳۶۲/۱۰/۲۰ با سه سال اجرای آزمایشی آن موافقت گردید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه^(۱)

فصل اول - تشکیلات و حدود وظایف

ماده ۱- در این قانون عنوان دادگاه‌های اداری موضوع ماده ۶۲ قانون بازسازی نیروی انسانی وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت به هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری تغییر می‌یابد.

ماده ۲- به منظور رسیدگی به تخلفات اداری در هر وزارتخانه، یا سازمان دولتی هیأت‌هایی تحت عنوان هیأت رسیدگی به تخلفات اداری کارمندان تشکیل خواهد شد. هیأت‌های مزبور شامل هیأت‌های بدوی و تجدیدنظر می‌باشد.

تبصره - هیأت تجدیدنظر در مرکز هر وزارتخانه یا سازمان مستقل دولتی تشکیل و در

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد. برای اطلاع از متن کامل مصوبه پس از تأیید نهایی ر.ک: روزنامه رسمی، شماره ۱۱۳۸۹ مورخ ۱۳۶۳/۱/۱۶.

صورت لزوم دارای شعب متعدد خواهد بود.

ماده ۳- هر یک از هیأت‌های بدوی و تجدیدنظر دارای ۳ عضو اصلی و یک یا دو عضو علی‌البدل می‌باشد که مستقیماً با حکم وزیر یا بالاترین مقام مؤسسه یا سازمان مربوط برای مدت دو سال منصوب می‌شوند و انتصاب مجدد آنان بلامانع است.

اعضای علی‌البدل در غیاب اعضای اصلی به جای آنان انجام وظیفه خواهند نمود.

ماده ۴- برکناری اعضای هیأت‌های بدوی، تجدیدنظر و اعضای علی‌البدل با حکم وزیر یا بالاترین مقام اجرایی مؤسسه و سازمان مربوط صورت می‌گیرد.

ماده ۵- صلاحیت رسیدگی به تخلفات اداری کارمندان با هیأت بدوی است. آرای این هیأت‌ها در صورتی که علیه متهم صادر شود و قابل تجدیدنظر باشد و ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ به متهم توسط وی درخواست تجدیدنظر نشود قطعی و با دستور وزیر یا بالاترین مقام اجرایی مؤسسه یا سازمان مربوط اجرا خواهد شد. هرگاه کارمند ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ رأی هیأت بدوی درخواست تجدیدنظر نماید هیأت تجدیدنظر مکلف به رسیدگی خواهد بود. آرای هیأت تجدیدنظر قطعی و لازم‌الاجرا می‌باشد.

تبصره - چنانچه مستخدم به حکم صادره توسط هیأت تجدیدنظر اعتراض داشته باشد می‌تواند به دیوان عدالت اداری شکایت کند.

ماده ۶- ...

ماده ۱۱- در مورد کارکنان با بیش از ۱۵ سال سابقه خدمت که با حکم قضایی محکوم به اخراج یا انفصال دائم از خدمات دولتی می‌گردند علاوه بر استرداد کسور بازنشستگی در صورتی که هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری تشخیص بدهند که برای معیشت خانواده آن‌ها برقراری مقرری ماهانه ضرورت دارد می‌تواند ضمن صدور رأی نسبت به برقراری ماهانه با تعیین مبلغی برای معیشت خانواده آن‌ها اقدام نماید و این مبلغ از حداکثر ۳۰۰۰۰ ریال تجاوز نخواهد کرد که از اعتبار وزارتخانه یا مؤسسه مربوطه پرداخت خواهد شد و در صورت رفع ضرورت به تشخیص هیأت مقرری مزبور نیز قطع خواهد شد.

ماده ۱۲- در مورد قصور یکی از مجازات‌های بندهای (الف) و (ب) اعمال خواهد شد.

ماده ۱۳- منحصراً مجازات‌های بند (ز)، (ح) (ط) قابل پژوهش در هیأت تجدیدنظر می‌باشد.

ماده ۱۴- وزرا و بالاترین مقام دستگاه‌های دولتی می‌توانند مجازات‌های بندهای (الف)، (ب)، (ج)، (د) و (و) را رأساً و بدون مراجعه به هیأت‌های بدوی و تجدیدنظر در مورد کارمندان متخلف اعمال نمایند و اختیار اعمال مجازات‌های بندهای (الف)، (ب) را به معاونین خود و مدیران و رؤسای ادارات تابعه تفویض کنند.

ماده ۱۵- در صورت تکرار تخلف و ثبوت آن کارمند خاطی به اشد مجازات پیش‌بینی شده در آن درجه محکوم خواهد شد و هرگاه مجازات قبلی اشد مجازات اعمال شده در درجه مربوط باشد کارمند خاطی به حداقل مجازات درجه بعد محکوم خواهد شد به نحوی که در هر حال از مجازات محکومیت قبلی شدیدتر باشد.

ماده ۱۶- وزرا یا بالاترین مقام اجرایی دستگاه‌های موضوع این قانون می‌توانند کارمندانی که پرونده آن‌ها به هیأت‌های رسیدگی ارجاع شده است حداکثر به مدت سه ماه آماده به خدمت نماید و در مورد مؤسساتی که آمادگی به خدمت در مقررات استخدامی آن‌ها پیش‌بینی نگردیده است بر اساس مقررات مورد عمل در قانون استخدام کشوری با آن‌ها رفتار خواهد شد.

ماده ۱۷- در مواردی که در محاکم صالحه ثابت شود که مستخدم عضو تشکیلات فراماسونری یا عضویت در یکی از فرق ضاله که به اجماع مسلمین خارج از اسلام شناخته شده‌اند و یا سازمان‌هایی که مرامنامه آن‌ها نفی ادیان الهی باشد و همچنین مأمورین و منابع ساواک فعالیت‌های ضد مردمی داشتند منفصل خواهند شد.

ماده ۱۸- ...

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۱۰۵۴۱

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۱/۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۵۳۵- ق مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۲۱ و پیرو نامه شماره ۱۰۴۱۹^(۱) «لایحه هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری» مصوب کمیسیون‌های مشترک کار و امور اداری و استخدامی و امور قضایی در شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت

۱. تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، پاورقی صفحه ۲).

نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌شود:

چون ظاهر تبصره ماده ۵ با توجه به ماده ۱۳ و ۱۴ سلب حق مراجعه کسانی که به یکی از مجازات‌های غیرقابل پژوهش در هیأت‌های تجدیدنظر محکوم می‌شوند، به دیوان عدالت اداری می‌باشد، با اصل ۱۷۳ قانون اساسی^(۱) مغایر شناخته نشد.

سایر موارد با موازین شرع و قانون اساسی مغایرتی ندارد؛ ولی لازم به تذکر است که در بند «ط» ماده ۱۰ ظاهراً کلمه (یا تقلیل گروه) غلط و (با تقلیل گروه) صحیح است که باید اصلاح شود و نیز عبارت ماده ۱۷ به صورتی که تنظیم شده ناقص و نادرست است که از نظر عبارتی باید اصلاح شود. همچنین با توجه به اشکالاتی که در عمل مشاهده شده اگر در ماده ۵ قید شود که ابلاغ طبق قواعد آیین دادرسی مدنی به عمل آید بهتر است.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

نظریه (تکمیلی مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۱۰۵۷۲

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۱/۱۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۵۳۵- ق مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۲۱ و پیرو نامه شماره ۱۰۵۴۱ در خصوص نظر شورای نگهبان نسبت به «لایحه هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری» مصوب کمیسیون‌های مشترک کار و امور اداری و استخدامی و امور قضایی، در سطر هفتم عبارت با اصل ۱۷۳ قانون اساسی مغایر شناخته شد صحیح است که اشتباهاً «نشد» ماشین شده است. دستور فرمائید که کلمه مذکور را به نحو فوق اصلاح نمایند.

حسین مهرپور

قام مقام دبیر شورای نگهبان

۱. اصل یکصد و هفتاد و سوم: به منظور رسیدگی به شکایات، تظلمات و اعتراضات مردم نسبت به مأمورین یا واحدها یا آیین‌نامه‌های دولتی و احقاق حقوق آن‌ها، دیوانی به نام دیوان عدالت اداری زیر نظر شورای عالی قضایی تأسیس می‌گردد. حدود اختیارات و نحوه عمل این دیوان را قانون تعیین می‌کند.

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۵۸۰۳-ق

تاریخ: ۶۲/۱۲/۱۷

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۱۰۵۴۱ مورخ ۱۳۶۲/۱۱/۶ و پیرو نامه شماره ۵۵۳۵-ق مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۲۱؛ لایحه شماره ۹۳۰۶۴ مورخ ۱۳۶۱/۱۲/۲۵ دولت در خصوص دادگاه‌های اداری در جلسه ۱۳۶۲/۱۲/۹ کمیسیون‌های کار و امور اداری و استخدامی و امور قضایی مجدداً مطرح و طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی با اصلاحاتی در تبصره ماده ۵، بند (ط) ماده ۱۰ و ماده ۱۷ به تصویب رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده ۱- ...

ماده ۵- صلاحیت رسیدگی به تخلفات اداری کارمندان با هیأت بدوی است. آرای این هیأت‌ها در صورتی که علیه متهم صادر شود و قابل تجدیدنظر باشد و ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ به متهم توسط وی درخواست تجدیدنظر نشود قطعی و با دستور وزیر یا بالاترین مقام اجرایی مؤسسه یا سازمان مربوط اجرا خواهد شد. هرگاه کارمند ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ رأی هیأت بدوی درخواست تجدیدنظر نماید هیأت تجدیدنظر مکلف به رسیدگی خواهد بود. آرای هیأت تجدیدنظر قطعی و لازم‌الاجرا می‌باشد. تبصره - ابلاغ طبق قانون آیین دادرسی مدنی به عمل خواهد آمد.

ماده ۶- ...

ماده ۱۰- مجازات‌های اداری به ترتیب عبارتند از:

الف - اخطار کتبی بدون درج در پرونده استخدامی.

ب - توبیخ کتبی با درج در پرونده استخدامی.

ج - کسر حقوق و مزایا تا حداکثر یک سوم از یک ماه تا سه ماه.

د - برکناری از خدمت از یک ماه تا یک سال.

هـ - انفصال موقت از سه ماه تا یک سال.

و - تنزل گروه یا هر عنوان مشابه دیگر و یا پایه یا هر دوی آنها تا حداکثر دو گروه و دو پایه.

ز - تغییر محل خدمت از یک سال تا پنج سال.

تبصره - مجازات مقرر در این بند مانع از اختیار وزرا یا بالاترین مقام دستگاه دولتی در مورد انتقال مستخدم نخواهد بود.

ح - بازنشستگی در صورت داشتن حداقل ۲۰ سال خدمت بر اساس سنوات خدمت دولتی یا بازخرید خدمت در مورد افرادی که کمتر از بیست سال خدمت دارند با پرداخت ۴۵ روز حقوق در قبال هر سال خدمت دولتی تا ده سال و پرداخت یک ماه حقوق در قبال هر سال نسبت به مازاد ده سال خدمت.

ط - بازنشستگی در صورت داشتن حداقل ۲۰ سال خدمت بر اساس سنوات خدمت دولتی با تقلیل یک گروه.

تبصره - نحوه اعمال مجازات‌های مندرج در بندهای (ز) و (ح) و (ط) در مورد مشمولین قانون تأمین اجتماعی و سازمان‌ها و مؤسسات دولتی که دارای مقررات بازنشستگی خاص می‌باشند بر اساس آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب هیأت وزیران برسد.

ماده ۱۱- ...

ماده ۱۳- منحصراً مجازات‌های بندهای (ز)، (ح) و (ط) قابل پژوهش در هیأت تجدیدنظر می‌باشد.

ماده ۱۴- وزرا و بالاترین مقام دستگاه‌های دولتی می‌توانند مجازات‌های بندهای (الف)، (ب)، (ج)، (د) و (و) را رأساً و بدون مراجعه به هیأت‌های بدوی و تجدیدنظر در مورد کارمندان متخلف اعمال نمایند و اختیار اعمال مجازات‌های بندهای (الف)، (ب) را به معاونین خود و مدیران و رؤسای ادارات تابعه تفویض کنند.

ماده ۱۵- ...

ماده ۱۷- در مواردی که در محاکم صالحه ثابت شود که مستخدم عضو تشکیلات فراماسونری یا یکی از فرق ضاله که به اجماع مسلمین خارج از اسلام شناخته شده‌اند و یا سازمان‌هایی که مرامنامه آن‌ها نفی ادیان الهی است باشد و همچنین مأمورین و منابع

ساواک که فعالیت‌های ضد مردمی داشته‌اند منفصل خواهند شد.

ماده ۱۸- ...

قانون فوق مشتمل بر بیست و سه ماده و هشت تبصره طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی در جلسه روز سه‌شنبه نهم اسفندماه یک هزار و سیصد و شصت و دو به تصویب کمیسیون‌های مشترک «کار و امور اداری و استخدامی» و «امور قضایی» مجلس شورای اسلامی رسیده و برای مدت سه سال از تاریخ تصویب به صورت آزمایشی قابل اجرا است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۱۰۸۱۰

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۲/۱۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۸۰۳- ق مورخ ۱۳۶۲/۱۲/۱۷ «لایحه راجع به هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری»^(۱) که پس از اظهارنظر شورای نگهبان با اصلاحاتی به تصویب «کمیسیون‌های کار و امور اداری و استخدامی و امور قضایی» رسیده است در جلسه شورای نگهبان مورد بررسی قرار گرفت و مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۳۸۹ مورخ ۱۳۶۳/۱/۱۶.

مغایرت لایحه تأسیس شرکت شهرک‌های صنعتی ایران با قانون اساسی

شماره: ۵۴۷۵-ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۰/۱۵

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۸۰۳۷۶ مورخ ۱۳۶۱/۱۱/۹ دولت در خصوص تأسیس شرکت شهرک‌های صنعتی ایران که در جلسه علنی روز دوشنبه ۱۳۶۲/۱۰/۱۲ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - به منظور ایجاد هماهنگی و استفاده مطلوب از امکانات شهرک‌های صنعتی و ایجاد هر چه بیشتر امکانات زیربنایی و ارائه خدمات ضروری برای متقاضیان ایجاد واحدهای صنعتی از تاریخ تصویب این قانون شرکت شهرک‌های صنعتی ایران تأسیس می‌گردد.

۱- مجمع عمومی شرکت یاد شده عبارت است از وزیر صنایع (رئیس مجمع) وزیر امور اقتصادی و دارایی - رئیس سازمان برنامه و بودجه - وزیر صنایع سنگین - وزیر نیرو - وزیر مسکن و شهرسازی - وزیر کشاورزی - وزیر صنایع در مقابل مجلس شورای اسلامی مسئول امور مربوط به شرکت شهرک‌های صنعتی ایران می‌باشد.

۲- شرکت شهرک‌های صنعتی ایران می‌تواند شرکت‌های شهرک صنعتی در نقاط مختلف ایران تأسیس نماید که هر یک دارای شخصیت حقوقی مستقل باشد.

۳- رئیس هیأت مدیره و مدیر عامل هر شرکت فرعی از طرف وزیر صنایع تعیین خواهد شد.

۴- شرکت‌های شهرک صنعتی مکلفند از طریق واگذاری عین یا منفعت اراضی تحت اختیار خود سرمایه اولیه پرداختی دولت را جبران نمایند. انتقال قطعی اراضی به

صاحبان واحدهای صنعتی موکول به اخذ پروانه بهره‌برداری است.

۵- هر شرکت شهرک صنعتی بر طبق مفاد اساسنامه خود و اصول قانون تجارت اداره می‌گردد و از شمول مقررات مغایر مستثنی بوده و ضوابط استخدامی این شرکت‌ها تابع قانون کار و تأمین اجتماعی جمهوری اسلامی ایران است. اعتبارات مصوب در بودجه مربوط به نواحی صنعتی پس از تشکیل شرکت شهرک صنعتی مذکور از طریق این شرکت‌ها هزینه می‌شود.

۶- استفاده از بودجه عمرانی یا سرمایه اصلی اولیه شرکت برای پرداخت هزینه‌های جاری و خدماتی که پس از آغاز بهره‌برداری از تأسیسات زیربنایی شهرک ضرورت خواهد یافت ممنوع است و کلیه هزینه‌های مربوط به خدمات و امور جاری شهرک صنعتی بر اساس آیین‌نامه‌ای که به تصویب مجمع عمومی شرکت شهرک‌های صنعتی می‌رسد از صاحبان واحدهای صنعتی موجود در شهرک یا اشخاصی که به نحوی از انحا اراضی مورد نیاز برای اجرای طرح خود را تهیه نموده‌اند دریافت می‌گردد. موارد و ضوابط و نحوه وصول هزینه‌های مذکور به تفکیک در آیین‌نامه مشخص خواهد شد.

۷- تعیین محل شهرک (در منطقه تصویب شده توسط مجمع) و طراحی نقشه شهرک برای نیازهای گوناگون بر اساس ضوابط اعلام شده توسط وزارت مسکن و شهرسازی انجام خواهد شد. واگذاری اراضی به متقاضیان و حدود و شرایط و نحوه عمل در این خصوص در اختیار مسئولان شهرک صنعتی است که بر اساس آیین‌نامه اجرایی این قانون عمل خواهد کرد. تشخیص ضرورت‌های فنی و اقتصادی به عهده مجمع عمومی شرکت شهرک صنعتی مربوط می‌باشد.

۸- مجمع عمومی شرکت شهرک‌های صنعتی ایران موظف است با توجه به سیاست‌های دولت جمهوری اسلامی ایران و با تصویب هیأت دولت برای افزایش تعداد شهرک‌ها اقدامات لازم را انجام دهد.

۹- اساسنامه و حدود اختیارات شرکت شهرک‌های صنعتی ایران با توجه به سیاست عدم تمرکز توسط مجمع عمومی در مدت سه ماه از تاریخ تصویب این قانون تهیه و به تصویب هیأت دولت خواهد رسید.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز دوشنبه دوازدهم دی‌ماه یکهزار و سیصد و شصت و دو به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۱۰۵۳۷

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۱/۵

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۴۷۵- ق مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۱۵ و پیرو نامه شماره ۱۰۳۶۱ مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۲۷^(۱)؛ «لایحه راجع به تأسیس شرکت شهرک‌های صنعتی ایران» مصوب ۱۳۶۲/۱۰/۱۲ مجلس شورای اسلامی در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- کل ماده واحده با توجه به اینکه انحصار ایجاد شهرک‌های صنعتی به مجمع مذکور از آن استفاده نمی‌شود و اشخاص حقیقی یا حقوقی دیگر را از ایجاد شهرک‌های صنعتی ممنوع نمی‌سازد، تأیید شد.

۲- در بند ۱ ماده واحده نسبت به عضویت وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه نظر شورای نگهبان که طی نامه شماره ۱۰۱۸۴ مورخ ۱۳۶۲/۹/۲۹ به مجلس شورای اسلامی اعلام شده است ملاحظه و تأمین گردد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۵۷۹۲- ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۲/۱۳

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۱۰۵۳۷ مورخ ۱۳۶۲/۱۱/۵ لایحه شماره ۸۰۳۷۶ مورخ ۱۳۶۱/۱۱/۹ دولت در خصوص تأسیس شرکت شهرک‌های صنعتی ایران که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۳۶۲/۱۲/۷ مجلس شورای اسلامی با اصلاح به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

۱. تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، پاورقی صفحه ۲).

متن لایحه

ماده واحده - به منظور ایجاد هماهنگی و استفاده مطلوب از امکانات شهرک‌های صنعتی و ایجاد هر چه بیشتر امکانات زیربنایی و ارائه خدمات ضروری برای متقاضیان ایجاد واحدهای صنعتی از تاریخ تصویب این قانون شرکت شهرک‌های صنعتی ایران تأسیس می‌گردد.

۱- مجمع عمومی شرکت یاد شده عبارت است از وزیر صنایع (رئیس مجمع) - وزیر امور اقتصادی و دارایی - رئیس سازمان برنامه و بودجه - وزیر صنایع سنگین - وزیر نیرو - وزیر مسکن و شهرسازی - وزیر کشاورزی - وزیر صنایع در مقابل مجلس شورای اسلامی مسئول امور مربوط به شرکت شهرک‌های صنعتی ایران می‌باشد.

۲- شرکت شهرک‌های صنعتی ایران می‌تواند شرکت‌های شهرک صنعتی در نقاط مختلف ایران تأسیس نماید که هر یک دارای شخصیت حقوقی مستقل باشد.

۳- رئیس هیأت مدیره و مدیر عامل هر شرکت فرعی از طرف وزیر صنایع تعیین خواهد شد.

۴- شرکت‌های شهرک صنعتی مکلفند از طریق واگذاری عین یا منفعت اراضی تحت اختیار خود سرمایه اولیه پرداختی دولت را جبران نمایند. انتقال قطعی اراضی به صاحبان واحدهای صنعتی موکول به اخذ پروانه بهره‌برداری است.

۵- هر شرکت شهرک صنعتی بر طبق مفاد اساسنامه خود و اصول قانون تجارت اداره می‌گردد و از شمول مقررات مغایر مستثنی بوده و ضوابط استخدامی این شرکت‌ها تابع قانون کار و تأمین اجتماعی جمهوری اسلامی ایران است. اعتبارات مصوب در بودجه مربوط به نواحی صنعتی پس از تشکیل شرکت شهرک صنعتی مذکور از طریق این شرکت‌ها هزینه می‌شود.

۶- استفاده از بودجه عمرانی یا سرمایه اصلی اولیه شرکت برای پرداخت هزینه‌های جاری و خدماتی که پس از آغاز بهره‌برداری از تأسیسات زیربنایی شهرک ضرورت خواهد یافت ممنوع است و کلیه هزینه‌های مربوط به خدمات و امور جاری شهرک صنعتی بر اساس آیین‌نامه‌ای که به تصویب مجمع عمومی شرکت شهرک‌های صنعتی می‌رسد از صاحبان واحدهای صنعتی موجود در شهرک یا اشخاصی که به نحوی از انحا اراضی مورد نیاز برای اجرای طرح خود را تهیه نموده‌اند دریافت می‌گردد. موارد و

ضوابط و نحوه وصول هزینه‌های مذکور به تفکیک در آیین‌نامه مشخص خواهد شد.

۷- تعیین محل شهرک (در منطقه تصویب شده توسط مجمع) و طراحی نقشه شهرک برای نیازهای گوناگون بر اساس ضوابط اعلام شده توسط وزارت مسکن و شهرسازی انجام خواهد شد. واگذاری اراضی به متقاضیان و حدود و شرایط و نحوه عمل در این خصوص در اختیار مسئولان شهرک صنعتی است که بر اساس آیین‌نامه اجرایی این قانون عمل خواهد کرد. تشخیص ضرورت‌های فنی و اقتصادی به عهده مجمع عمومی شرکت شهرک صنعتی مربوط می‌باشد.

۸- مجمع عمومی شرکت شهرک‌های صنعتی ایران موظف است با توجه به سیاست‌های دولت جمهوری اسلامی ایران و با تصویب هیأت دولت برای افزایش تعداد شهرک‌ها اقدامات لازم را انجام دهد.

۹- اساسنامه و حدود اختیارات شرکت شهرک‌های صنعتی ایران با توجه به سیاست عدم تمرکز توسط مجمع عمومی در مدت سه ماه از تاریخ تصویب این قانون تهیه و به تصویب هیأت دولت خواهد رسید.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز یکشنبه هفتم اسفندماه یک هزار و سیصد و شصت و دو به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۱۰۷۸۶

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۲/۱۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۷۹۲- ق مورخ ۱۳۶۲/۱۲/۱۳؛ «لایحه راجع به تأسیس شرکت شهرک‌های صنعتی ایران»^(۱) که پس از اظهارنظر شورای نگهبان با اصلاحاتی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است، در شورای نگهبان مورد بررسی قرار گرفت و مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۳۸۹ مورخ ۱۳۶۳/۱/۶.

مغایرت طرح ابطال اسناد فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه با موازین شرع و قانون اساسی

شماره: ۵۴۹۷-ق
تاریخ: ۱۳۶۲/۱۰/۱۷

شورای محترم نگهبان

طرح قانونی ابطال اسناد فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه در رژیم فاسد پهلوی که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۱۳۶۲/۱۰/۱۳ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون کلیه موقوفاتی که بدون مجوز شرعی به فروش رسیده یا به صورتی به ملکیت درآمده باشد به وقفیت خود برمی‌گردد و اسناد مالکیت صادر شده باطل و از درجه اعتبار ساقط است.

تبصره ۱- پس از ابطال سند مالکیت در مواردی که موقوفه قابل اجاره باشد و متصرف تقاضای اجاره کند با رعایت مصلحت وقف و حقوق مکتسبه متصرف قرارداد اجاره با متصرف تنظیم خواهد شد.

تبصره ۲- کلیه املاک مزروعی که در اجرای قانون اجازه تبدیل به احسن و واگذاری دهات و مزارع موقوفات عام مصوب ۱۳۵۰/۲/۲ به زارعین صاحب نسق انتقال و بین آنان تقسیم شده با حفظ مصلحت وقف با متصرفین و زارعان صاحب نسق با رعایت حقوق اکتسابی آنان اجازه‌نامه تنظیم می‌شود. وجوهی که قبلاً از طرف دولت بابت املاک مزبور مطابق ماده واحده پرداخته شده بابت اهدایی دولت به موقوفه محسوب و از تاریخ تحویل زمین به متصرف اجرت‌المثل زمین توسط کارشناس رسمی یا خبره محلی تعیین و با محاسبه وجوه پرداختی قبلی متصرف تهاتر و کسر یا اضافه آن محاسبه خواهد گردید.

تبصره ۳- کسانی که زمین یا خانه موقوفه‌ای را بدون اطلاع از وقفیت از اشخاص

حقیقی یا حقوقی خریداری نموده و به موجب این قانون اسناد مالکیت آن باطل می‌شود می‌توانند برای دریافت خسارت وارده به فروشنده رجوع نمایند. در صورتی که متصرف طبق تبصره ۱ این قانون تقاضای اجاره نماید سازمان اوقاف می‌تواند از تاریخ تصویب این قانون با متصرف تنظیم اجاره نماید.

تبصره ۴- در مواردی که جهت مورد نظر واقف تغییر یافته باشد بایستی به نظر واقف عمل شود.

تبصره ۵- به سازمان اوقاف اجازه داده می‌شود که صلاحیت اجتماعی و سیاسی و اخلاقی کسانی که از موقوفات به هر نحوی استفاده می‌کند بررسی نماید و در صورت عدم صلاحیت آنان خلع ید نماید.

تبصره ۶- کلیه قوانین و مقررات مغایر با این ماده و تبصره‌های آن لغو و کان‌لم‌یکن می‌باشد. وزارت کشاورزی و سازمان اوقاف موظفند آیین‌نامه اجرایی این قانون را ظرف مدت سه ماه از تاریخ تصویب این قانون تهیه و پس از تصویب هیأت دولت به اجرا درآورند.

طرح قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و شش تبصره در جلسه سه‌شنبه سیزدهم دی‌ماه یکهزار و سیصد و شصت و دو به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۱۰۳۶۵

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۰/۲۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۴۹۷- ق مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۱۷؛ «طرح قانونی ابطال اسناد فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه» مصوب مجلس شورای اسلامی در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و نظر اکثریت شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

در مورد تبصره ۵ در رابطه با امر وقف آنچه بر قیم شرعی آن لازم است ملاحظه مصلحت و غبطه نفس وقف است و در سایر جهات مرجحه خارجیه امر با قیم شرعی است و مفهوم تبصره عدم اختیار قیم وقف است. همچنین اطلاق جمله «... کسانی که از موقوفات به هر نحوی استفاده می‌کنند...» در این تبصره در مورد موقوفاتی که در اجاره شرعی اشخاص است و نیز اطلاق آن نسبت به جواز مداخله سازمان اوقاف در موقوفاتی که متولی منصوص دارد مغایر با موازین شرعی است.

به علاوه ظاهر تبصره مزبور که تشخیص و اجرای حکم خلع ید را که طبیعتاً امر قضایی است در صلاحیت سازمان اوقاف قرار داده با اصول ۱۵۶ و ۱۵۹ قانون اساسی مغایر شناخته شد. سایر موارد طرح مزبور مغایر موازین شرع و اصول قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی
دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۵۹۲۷-ق
تاریخ: ۱۳۶۳/۱/۳۰

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۱۰۳۶۵ مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۲۷ طرح قانونی ابطال اسناد فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه در رژیم فاسد پهلوی که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۱۳۶۳/۱/۲۸ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی
رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون کلیه موقوفاتی که بدون مجوز شرعی به فروش رسیده یا به صورتی به ملکیت درآمده باشد به وقفیت خود برمی‌گردد و اسناد مالکیت صادر شده باطل و از درجه اعتبار ساقط است.

تبصره ۱- پس از ابطال سند مالکیت در مواردی که موقوفه قابل اجاره باشد و متصرف تقاضای اجاره کند با رعایت مصلحت وقف و حقوق مکتسبه متصرف قرارداد اجاره با متصرف تنظیم خواهد شد.

تبصره ۲- کلیه املاک مزروعی که در اجرای قانون اجازه تبدیل به احسن و واگذاری دهات و مزارع موقوفات عام مصوب ۱۳۵۰/۲/۲ به زارعین صاحب نسق انتقال و بین آنان تقسیم شده با حفظ مصلحت وقف با متصرفین و زارعان صاحب نسق با رعایت حقوق اکتسابی آنان اجازه‌نامه تنظیم می‌شود. وجوهی که قبلاً از طرف دولت بابت املاک مزبور

مطابق ماده واحده پرداخته شده بابت اهدایی دولت به موقوفه محسوب و از تاریخ تحویل زمین به متصرف اجرت‌المثل زمین توسط کارشناس رسمی یا خبره محلی تعیین و با محاسبه وجوه پرداختی قبلی متصرف تهاتر و کسر یا اضافه آن محاسبه خواهد گردید. تبصره ۳- کسانی که زمین یا خانه موقوفه‌ای را بدون اطلاع از وقفیت از اشخاص حقیقی یا حقوقی خریداری نموده و به موجب این قانون اسناد مالکیت آن باطل می‌شود می‌توانند برای دریافت خسارت وارده به فروشنده رجوع نمایند. در صورتی که متصرف طبق تبصره ۱ این قانون تقاضای اجاره نماید سازمان اوقاف می‌تواند از تاریخ تصویب این قانون با متصرف تنظیم اجاره نماید. تبصره ۴- در مواردی که جهت مورد نظر واقف تغییر یافته باشد بایستی به نظر واقف عمل شود.

تبصره ۵- کلیه قوانین و مقررات مغایر با این ماده و تبصره‌های آن لغو و کان‌لم‌یکن می‌باشد. وزارت کشاورزی و سازمان اوقاف موظفند آیین‌نامه اجرایی این قانون را ظرف مدت سه ماه از تاریخ تصویب این قانون تهیه و پس از تصویب هیأت دولت به اجرا درآورند. طرح قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و پنج تبصره در جلسه روز سه‌شنبه بیست و هشتم فروردین‌ماه یک هزار و سیصد و شصت و سه به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۱۴۰

تاریخ: ۱۳۶۳/۲/۳

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۹۲۷- ق مورخ ۱۳۶۳/۱/۳۰؛ «طرح قانونی ابطال اسناد فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه در رژیم فاسد پهلوی»^(۱) مصوب ۱۳۶۳/۱/۲۸ مجلس شورای اسلامی در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۴۲۴ مورخ ۱۳۶۳/۲/۳۰.

مغایرت لایحه اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراث کارمندان مصوب ۲۸ آذرماه ۱۳۳۸ با موازین شرع

شماره: ۵۵۶۷-ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۰/۲۷

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۹۳۱۲۶ مورخ ۱۳۶۱/۱۲/۲۵ دولت، در خصوص اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراث کارمندان مصوب ۲۸ آذرماه ۱۳۳۸ که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۳۶۲/۱۰/۲۵ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده

الف - از تاریخ تصویب این قانون حقوق وظیفه و مستمری موضوع تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراث کارمندان مصوب آذرماه ۱۳۳۸ در مورد ورثه ذکور تا پایان بیست سالگی و چنانچه به موجب مدارک مثبت در یکی از دانشگاه‌ها یا مؤسسات آموزشی رسمی عالی مشغول تحصیل باشند تا پایان بیست و پنج سالگی قابل پرداخت خواهد بود.

ب - حقوق وظیفه سهم فرزندان و نوادگان اناث کلیه مستخدمین وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و شهرداری‌ها و همچنین سازمان‌های دولتی که شمول قانون بر آن‌ها مستلزم ذکر نام است و مشمولین قانون استخدام نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و قانون تأمین اجتماعی که طبق قوانین و مقررات مربوطه برقرار شده یا بشود با رعایت کلیه قوانین و مقررات مورد عمل به شرط نداشتن شوهر و حرفه و شغل قابل پرداخت می‌باشد.

تبصره ۱- حقوق وظیفه سهم فرزندان و نوادگان اناث که بر اساس قوانین قبلی به علت

رسیدن به سن مقرر قطع شده است به شرط آن که شوهر و یا شغل نداشته باشند مشمول مقررات بند «ب» مذکور خواهد بود.

تبصره ۳- آیین‌نامه موضوع این ماده واحده توسط سازمان امور اداری و استخدامی کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و دو تبصره در جلسه روز یکشنبه بیست و پنجم دی‌ماه یکهزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۱۰۴۷۳

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۰/۲۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۵۶۷- ق مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۲۷؛ «لایحه راجع به اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب ۲۸ آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث» که در تاریخ ۱۳۶۲/۱۰/۲۵ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌شود:

اطلاق ماده واحده و بند (ب) و تبصره یک آن در مورد کسانی که شخصاً دارای تمکن مالی در امرار معاش مناسب می‌باشند و یا افرادی که شرعاً به ادای نفقه آن‌ها مکلفند داشته باشند و همچنین دانشجویانی که شخصاً تمکن مالی جهت مخارج ادامه تحصیل داشته باشند به تأیید فقهای شورای نگهبان نرسید.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۸۱۸- ق

تاریخ: ۱۳۶۳/۱۰/۵

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۱۰۴۷۳ مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۲۹ لایحه شماره ۹۳۱۲۶ مورخ

۱۳۶۱/۱۲/۲۵ دولت، در خصوص اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب ۲۸ آذرماه ۱۳۳۸ که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۳۶۳/۱۰/۲ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده

الف - از تاریخ تصویب این قانون حقوق وظیفه و مستمری موضوع تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب آذرماه ۱۳۳۸ مورد ورثه ذکور تا پایان بیست سالگی و چنانچه به موجب مدارک مثبت در یکی از دانشگاه‌ها یا مؤسسات آموزشی رسمی عالی مشغول تحصیل باشند تا پایان بیست و پنج سالگی قابل پرداخت خواهد بود.

ب - حقوق وظیفه سهم فرزندان و نوادگان اناث کلیه مستخدمین وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و شهرداری‌ها و همچنین سازمان‌های دولتی که شمول قانون بر آن‌ها مستلزم ذکر نام است و مشمولین قانون استخدام نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و قانون تأمین اجتماعی که طبق قوانین و مقررات مربوطه برقرار شده یا بشود با رعایت کلیه قوانین و مقررات مورد عمل به شرط نداشتن شوهر و حرفه و شغل قابل پرداخت می‌باشد.

تبصره ۱- حقوق وظیفه سهم فرزندان و نوادگان اناث که بر اساس قوانین قبلی به علت رسیدن به سن مقرر قطع شده است به شرط آن که شوهر و یا شغل نداشته باشند مشمول مقررات بند «ب» مذکور خواهد بود.

تبصره ۲- حقوق وظیفه و مستمری موضوع این قانون و سایر قوانین و مقررات استخدامی اعم از قانون استخدام کشوری و قانون استخدام نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و قانون تأمین اجتماعی (در خصوص کارمندان دولت) و مقررات

استخدامی خاص سازمان‌های دولتی که شمول قانون بر آن‌ها مستلزم ذکر نام است، در مورد کسانی که شخصاً دارای تمکن مالی در امرار معاش مناسب می‌باشند و یا آنکه افراد دیگر شرعاً مکلف به ادای نفقه آن‌ها می‌باشند و همچنین دانشجویانی که شخصاً تمکن مالی جهت مخارج ادامه تحصیل داشته باشند، قابل پرداخت نخواهد بود، احراز تمکن مالی و تأمین نفقه موکول به ادعای ذینفع خواهد بود، مگر در مواردی که خلاف آن ثابت شود.

تبصره ۳- آیین‌نامه موضوع این ماده واحده توسط سازمان امور اداری و استخدامی کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.
لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و سه تبصره در جلسه روز یکشنبه دوم دی‌ماه یکهزار و سیصد و شصت و سه مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۲۴۳۳

تاریخ: ۱۳۶۳/۱۰/۱۵

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۸۱۸- ق مورخ ۱۳۶۳/۱۰/۵؛ «لایحه راجع به اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب ۲۸ آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث»^(۱) که پس از اظهارنظر شورای نگهبان در جلسه ۱۳۶۳/۱۰/۲ با اصلاح به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است، در جلسه شورای نگهبان مطرح و مغایر با موازین شرعی و قانون اساسی شناخته نشد.

لازم به تذکر است چنانکه از مفاد جمله به وضوح معلوم است در تبصره ۲ از جمله «احراز تمکن مالی» و جمله «تأمین نفقه» کلمه عدم ساقط شده است و باید بر جمله مذکوره قبل از کلمه تمکن و کلمه تأمین نفقه اضافه شود.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۶۲۷ مورخ ۱۳۶۳/۱۱/۳.

مغایرت لایحه انتخابات مجلس شورای اسلامی با موازین شرع و قانون اساسی

شماره: ۵۶۵۷-ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۱/۲۰

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۳۴۸۹۴ مورخ ۱۳۶۲/۸/۲ دولت در خصوص انتخابات مجلس شورای اسلامی که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۱۳۶۲/۱۱/۱۸ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

فصل اول - کلیات

ماده ۱- انتخابات مجلس شورای اسلامی بر طبق مقررات این قانون انجام می‌گیرد، و دولت موظف است در برگزاری انتخابات ترتیبی اتخاذ نماید که پیش از پایان دوره قبل انتخابات را برگزار نماید به طوری که کشور در هیچ زمان بدون مجلس نباشد. تبصره - مقصود از کلمه مجلس در این قانون مجلس شورای اسلامی می‌باشد.

ماده ۲- عدد نمایندگان مجلس شورای اسلامی ۲۷۰ نفر می‌باشد. تبصره ۱- از تعداد کل نمایندگان پنج نفر به ترتیب ذیل مربوط به اقلیت‌های دینی می‌باشد. زرتشتیان و کلیمیان هر کدام یک نماینده، مسیحیان آشوری و کلدانی مجموعاً یک نماینده و مسیحیان ارمنی جنوب و شمال هر کدام یک نماینده.

تبصره ۲- جدول حوزه‌های انتخابیه دور دوم بر مبنای جدول دوره اول مجلس شورای اسلامی است.

تبصره ۳- از تاریخ رسمیت یافتن دوره اول مجلس شورای اسلامی هر ده سال یک‌بار بر اساس آمار سرشماری کشور در هر حوزه انتخابیه به نسبت هر ۱۵۰ هزار نفر اضافی یک نماینده اضافه می‌شود.

ماده ۳- نظارت بر انتخابات مجلس به عهده شورای نگهبان می‌باشد این نظارت عام و در تمام مراحل در کلیه امور مربوط به انتخابات جاری است.

ماده ۴- در صورتی که بیش از ۶ ماه به پایان دوره مجلس باقی باشد انتخابات میان‌دوره‌ای در حوزه‌های فاقد نماینده انجام خواهد شد چنانچه تعداد نمایندگان مجلس کمتر از ۲۰۰ نفر گردد تا خاتمه دوره قانونی مجلس، انتخابات میان‌دوره‌ای برگزار خواهد شد.

ماده ۵- سرپرستان وزارت کشور، استانداری و با تأیید وزیر کشور سرپرست فرمانداری و بخشداری در اجرای این قانون به جای وزیر کشور استاندار، فرماندار و بخشدار خواهند بود.

ماده ۶- کارکنان دولت و سازمان‌ها و شرکت‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و شهرداری‌ها پس از انتخاب شدن و صدور اعتبارنامه سال‌های دوره نمایندگی جزء سنوات خدمت آنان با اعطای گروه و پایه محسوب خواهد شد. و در دوران نمایندگی فقط حقوق نمایندگی را دریافت خواهند کرد.

فصل دوم - کیفیت انتخابات

ماده ۷- انتخابات به صورت مستقیم و عمومی و با رأی مخفی خواهد بود.

ماده ۸- انتخاب نماینده در مرحله اول منوط به کسب اکثریت مطلق آرا، و در مرحله دوم با اکثریت نسبی خواهد بود.

تبصره ۱- در صورتی که آرای دو یا چند نفر، از نامزدها مساوی باشد، ملاک انتخاب یک یا چند نفر از آنان، قرعه می‌باشد که در جلسه مشترک هیأت اجرایی مرکز حوزه انتخابیه و ناظرین شورای نگهبان انجام خواهد گرفت.

تبصره ۲- وزارت کشور مکلف است با هماهنگی شورای نگهبان حداکثر ظرف دو ماه در حوزه‌هایی که انتخابات آن‌ها متوقف یا باطل اعلام شده، و یا فاقد نماینده باشند، انتخابات مجدد را برگزار نماید.

ماده ۹- چنانچه در مرحله اول برای یک یا چند نفر از نمایندگان اکثریت مطلق حاصل نگردید، انتخابات دو مرحله‌ای خواهد شد، بدین معنی که از بین نامزدهایی که اکثریت مطلق آرا را در مرحله اول به دست نیاورده‌اند، فقط به تعداد دو برابر نمایندگان مورد نیاز از بین کسانی که بیشترین آرا را در مرحله اول داشته‌اند، در انتخابات مرحله دوم شرکت می‌کنند و در صورتی که تعداد نامزدهای باقیمانده، کمتر از دو برابر باشد، تمام آنان در مرحله دوم انتخابات شرکت خواهند نمود.

تبصره ۱- اگر تعداد نامزدهای باقیمانده، مساوی یا کمتر از نمایندگان مورد نیاز باشد انتخابات مرحله دوم انجام خواهد شد.

تبصره ۲- هیچ یک از داوطلبان نمایندگی نمی‌توانند در بیش از یک حوزه انتخابیه خود را نامزد نمایند، در غیر این صورت نامزدی آن‌ها کلاً باطل و از شرکت در انتخابات آن دوره مجلس محروم می‌گردند.

تبصره ۳- وزارت کشور با هماهنگی شورای نگهبان زمان انجام مرحله دوم انتخابات را ظرف یک ماه پس از اعلام نتیجه مرحله اول و تأیید صحت انتخابات توسط شورای نگهبان، تعیین و اعلام خواهد نمود.

تبصره ۴- کلیه رأی دهندگان مرحله دوم منحصراً در حوزه انتخابیه‌ای که در مرحله اول انتخابات رأی داده‌اند شرکت خواهند نمود.

ماده ۱۰- در هر مرحله انتخاباتی هر شخص واجد شرایط فقط می‌تواند یکبار با ارائه شناسنامه عکسدار رأی دهد.

تبصره - در صورتی که شناسنامه عکسدار نباشد، باید یکی از اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی با درج نام خود، در تعرفه انتخاباتی، قید نماید که رأی‌دهنده را می‌شناسد.

ماده ۱۱- اخذ رأی در سراسر کشور در یک روز انجام می‌شود و مدت آن حداقل ده ساعت است که در صورت ضرورت قابل تمدید می‌باشد.

تبصره ۱- تشخیص ضرورت و مدت تمدید اخذ رأی در یک حوزه یا سراسر کشور به عهده وزیر کشور است.

تبصره ۲- اخذ رأی باید در یکی از روزهای تعطیل رسمی باشد.

ماده ۱۲- کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، و ادارات دولتی و مؤسسات وابسته به دولت و نهادهای انقلابی موظفند که حسب درخواست وزارت کشور، استانداران، فرمانداران، و بخشداران، کارکنان و سایر امکانات خود را تا خاتمه انتخابات در اختیار آنان قرار دهند، بدیهی است مدت همکاری کارکنان مذکور جزء ایام مأموریت نامبردگان محسوب خواهد شد.

تبصره - در جهت اعمال نظارت بر انتخابات، کلیه نهادها و ارگان‌های فوق‌الذکر موظفند حسب درخواست شورای نگهبان و هیأت‌های منصوب از جانب آن، کارکنان خود را در اختیار آنان قرار دهند و همچنین وزارت کشور، استانداران، فرمانداران و بخشداران موظفند امکانات لازم را در اختیار آنان قرار دهند.

ماده ۱۳- انتخابات اقلیت‌های دینی زرتشتی، کلیمی، آشوری کلدانی و ارامنه شمال به مرکزیت حوزه انتخابیه فرمانداری تهران و ارامنه جنوب به مرکزیت حوزه انتخابیه

فرمانداری اصفهان توسط فرمانداران و بخشدارانی که اقلیت‌های مزبور در آنجا سکونت دارند انجام خواهد شد.

ماده ۱۴- در صورتی که همزمان با برگزاری انتخابات مجلس، انتخابات دیگری نیز برگزار گردد، به دستور وزارت کشور، یک شعبه ثبت نام و اخذ رأی با اعضای واحد و با صندوق‌های مجزا برای هر دو انتخابات در نظر گرفته خواهد شد.

ماده ۱۵- صدا و سیمای جمهوری اسلامی مکلف است، برنامه‌های آموزش انتخاباتی را که وزارت کشور یا هیأت مرکزی نظارت منتخب شورای نگهبان ضروری تشخیص می‌دهند، و همچنین کلیه اعلامیه‌ها و اطلاعیه‌های مربوط به انتخابات را با هماهنگی شورای سرپرستی صدا و سیما، از شبکه سراسری یا محلی صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، پخش نماید.

ماده ۱۶- انتخابات دومین دوره مجلس در حوزه‌های انتخابیه آبادان، خرمشهر، دشت آزادگان، قصر شیرین، مهران و دهلران تا ایجاد شرایط عادی انتخاباتی و استقرار مجدد مهاجرین به مرکزیت حوزه‌های مذکور به وسیله فرمانداران و بخشداران در سراسر کشور انجام خواهد شد.

تبصره ۱- اخذ رأی برای کاندیداهای مناطق جنگی با در دست داشتن شناسنامه و کارت بنیاد امور مهاجرین جنگ تحمیلی انجام می‌گیرد و در صورت فقدان شناسنامه فقط با کارت تأیید شده بنیاد رأی گرفته می‌شود.

تبصره ۲- مهاجرین دارای شناسنامه در صورتی که بخواهند به کاندیداهای مناطق مذکور رأی بدهند موظف به دریافت کارت از بنیاد خواهند بود.

تبصره ۳- اعضای شعب اخذ رأی موظفند کارت و شناسنامه را مهر نموده و کارت را علامت‌گذاری نمایند.

تبصره ۴- رزمندگان و ساکنین و کسانی که در حوزه‌های مذکور می‌باشند مانند سایر مردم با شناسنامه رأی می‌دهند.

ماده ۱۷- مأموران انتظامی در حدود قانون موظف به ایجاد نظم و جلوگیری از هر گونه بی‌نظمی در جریان انتخابات و حفاظت صندوق‌ها می‌باشند. نیروهای نظامی و انتظامی حق دخالت در امور اجرایی و نظارت در انتخابات را ندارند.

ماده ۱۸- در موارد ذیل با تأیید هیأت نظارت حوزه انتخابیه مربوطه، برگ‌های رأی باطل ولی جزء آرای مأخوذه محسوب شده و مراتب در صورتجلسه، قید و آرای مذکور

ضمیمه صورتجلسه خواهد شد:

- ۱- آرا ناخوانا باشد.
 - ۲- آرای که از طریق خرید و فروش به دست آمده باشد.
 - ۳- آرای که دارای نام رأی دهنده، یا امضا یا اثر انگشت وی باشد.
 - ۴- آرای که کلاً حاوی اسامی غیر از نامزدهای تأیید شده باشد.
- تبصره - در حوزه‌هایی که تعداد نمایندگان مورد نیاز بیش از یک نفر باشد، فقط اسامی ناخوانا باطل خواهد شد.
- ماده ۱۹- در موارد ذیل با تأیید هیأت نظارت حوزه انتخابیه مربوطه، برگ‌های رأی باطل و جزء آرای مأخوذه محسوب نشده و مراتب در صورتجلسه قید، و آرای مذکور ضمیمه صورتجلسه خواهد شد:
- ۱- صندوق فاقد لاک و مهر انتخاباتی باشد.
 - ۲- آرای زائد بر تعداد تعرفه باشد.
 - ۳- آرای کسانی که به سن قانونی رأی نرسیده باشند.
 - ۴- آرای که با شناسنامه افراد فوت شده یا غیرایرانی داده شده باشد.
 - ۵- آرای که با تقلب و تزویر (در تعرفه‌ها، آرا، صورتجلسات، شمارش) به دست آمده باشد.
 - ۶- آرای که با شناسنامه غیر یا جعلی اخذ شده باشد.
 - ۷- آرای تکراری.
 - ۸- آرای که با شناسنامه کسانی که حضور ندارند اخذ شده باشد.
 - ۹- آرای که فاقد مهر انتخاباتی باشد.
 - ۱۰- آرای که سفید به صندوق ریخته شده باشد.
 - ۱۱- آرای که از طریق تهدید به دست آمده باشد.
 - ۱۲- آرای که روی ورقه‌ای غیر از برگ رأی نوشته شده باشد.
- تبصره ۱- کل آرای مندرج در صورتجلسه‌ای که صندوق اخذ رأی آن فاقد اوراق رأی یا برگ‌های تعرفه باشد، باطل و جزء آرای مأخوذه محسوب نخواهد شد.
- تبصره ۲- آرای زائد مذکور در بند ۲ به قید قرعه از کل برگ‌های رأی کسر می‌شود.
- ماده ۲۰- در صورتی که در برگ رأی علاوه بر اسم‌های نامزدهای تأیید شده، اسامی دیگری نوشته شده باشد، برگ رأی باطل نبوده و فقط اسامی اضافی خوانده نمی‌شود.

تبصره - در صورتی که نام یک داوطلب در برگه رأی مکرر نوشته شده باشد فقط یک رأی برای او محسوب می‌شود.

ماده ۲۱- در صورتی که اسامی نوشته شده بیش از تعداد لازم باشد، اسامی اضافی از آخر خوانده نمی‌شود.

ماده ۲۲- قبل از شروع رأی‌گیری باید در حضور نمایندگان هیأت نظارت بر حوزه انتخابیه مربوط، صندوق‌های خالی، بسته و ممهور به مهر هیأت نظارت و فرمانداری و یا بخشدارای حوزه انتخابیه گردد و در صورتجلسه‌ای که قبل از آغاز زمان انتخابات در محل اخذ رأی تنظیم می‌گردد، نمایندگان هیأت نظارت بر حوزه انتخابیه مربوط، تعداد صندوق‌ها و خالی بودن آن‌ها را گواهی نمایند و در صورتی که در جریان رأی‌گیری نیاز باشد که صندوقی را اضافه نمایند باید به همین ترتیب عمل نموده و صورتجلسه گردد.

ماده ۲۳- وزارت کشور موظف است در طول برگزاری انتخابات با توجه به وظایفی که به عهده دارد، مطالب مربوط به انتخابات را به اطلاع عموم برساند.

ماده ۲۴- فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه‌های انتخابیه موظفند، پس از خاتمه انتخابات نتیجه را بلافاصله به منظور انتشار از طریق رسانه‌های گروهی به وزارت کشور اعلام و سپس مراتب را نیز در سراسر حوزه انتخابیه آگهی نمایند.

ماده ۲۵- وزارت کشور مأمور اجرای قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی بوده و مسئول حسن جریان انتخابات است بدین منظور می‌تواند مأمورینی جهت بازرسی و کنترل جریان انتخابات به حوزه‌های انتخابیه و شعب ثبت نام و اخذ رأی اعزام دارد.

ماده ۲۶- پس از پایان انتخابات صورتجلسه نتیجه انتخابات با امضای هیأت اجرایی مرکز حوزه انتخابیه و هیأت نظارت بر انتخابات حوزه مربوطه در پنج نسخه تهیه می‌شود که یک نسخه نزد هیأت اجرایی مرکزی می‌ماند و بقیه برای هیأت نظارت بر انتخابات مزبور و وزارت کشور (۲ نسخه) و هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات ارسال می‌شود:

فصل سوم - جرایم و تخلفات

ماده ۲۷- ارتکاب امور ذیل جرم محسوب می‌شود:

- ۱- خرید و فروش رأی.
- ۲- تقلب و تزویر در اوراق تعرفه یا برگ رأی یا صورتجلسات.
- ۳- تهدید یا تطمیع در امر انتخابات.
- ۴- رأی دادن با شناسنامه جعلی.

- ۵- رأی دادن با شناسنامه دیگری.
 - ۶- رأی دادن بیش از یک بار.
 - ۷- اخلال در امر انتخابات.
 - ۸- کم و زیاد کردن آرا یا تعرفه‌ها.
 - ۹- تقلب در رأی‌گیری و شمارش آرا.
 - ۱۰- رأی گرفتن با شناسنامه کسی که حضور ندارد.
 - ۱۱- توصیه به نوشتن اسم کاندیدای معین در ورقه رأی از طرف اعضای شعبه اخذ رأی یا هر فرد دیگر محل صندوق رأی.
 - ۱۲- تغییر و تبدیل یا جعل و ربودن و یا معدوم نمودن اوراق و اسناد انتخاباتی از قبیل تعرفه و برگ رأی و صورتجلسات و تلکس و تلفنگرام‌ها و تلگراف‌ها.
 - ۱۳- باز کردن و یا شکستن قفل محل نگهداری و لاک و مهر صندوق‌های رأی بدون مجوز قانونی.
 - ۱۴- جابجایی، دخل و تصرف و یا معدوم نمودن اسناد انتخاباتی بدون مجوز قانونی.
 - ۱۵- دخالت در امر انتخابات با سند مجعول.
 - ۱۶- ایجاد رعب و وحشت برای رأی دهندگان یا اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی با اسلحه یا بدون اسلحه در امر انتخابات.
 - ۱۷- دخالت در امر انتخابات با سمت مجعول و یا به هر نحو غیر قانونی.
- تبصره - چنانچه وقوع جرایم مندرج در ماده فوق موجب گردد که جریان انتخابات در یک یا چند شعبه ثبت نام و اخذ رأی از مسیر قانونی خود خارج شود و در نتیجه کلی انتخابات مؤثر باشد مراتب به وسیله وزارت کشور به منظور طرح در شورای نگهبان به هیأت مرکزی نظارت اعلام می‌گردد.
- ماده ۲۸- تشکیلات قضایی هر حوزه انتخابیه به منظور پیشگیری از وقوع جرم ضمن هماهنگی با ناظرین شورای نگهبان و هیأت اجرایی اقدامات لازم را در محدوده مقررات معمول می‌دارد.

فصل چهارم - شرایط انتخاب‌کنندگان و انتخاب‌شوندگان

ماده ۲۹- انتخاب‌کنندگان باید دارای شرایط ذیل باشند:

- ۱- تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران.
- ۲- ورود به سن ۱۶ سالگی.

- ۳- عدم جنون.
- ماده ۳۰- انتخاب شونده‌گان هنگام ثبت نام باید دارای شرایط زیر باشند:
 - ۱- اعتقاد و التزام عملی به اسلام.
 - ۲- تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران.
 - ۳- اعتقاد و التزام عملی به نظام جمهوری اسلامی ایران.
 - ۴- ابراز وفاداری به قانون اساسی.
 - ۵- سواد خواندن و نوشتن به قدر کافی.
 - ۶- سلامت جسمی در حد برخورداری از نعمت بینایی، شنوایی و گویایی.
 - ۷- حداقل سن ۲۶ سال تمام و حداکثر ۷۵ سال تمام.
 - ۸- تولد و یا سکونت ۶ ماه قبل از ثبت نام در حوزه انتخابیه به استثنای نمایندگان مجلس شورای اسلامی برای حوزه انتخابیه خود.
- تبصره - داوطلبان نمایندگی اقلیت‌های دینی مصرح در قانون اساسی از شرایط مذکور در بند یک مستثنی بوده و باید در دین خود ثابت‌العقیده باشند.
- ماده ۳۱- اشخاص زیر به واسطه مقام و شغل خود از داوطلب شدن محرومند:
 - ۱- رئیس‌جمهور و مشاورین وی، نخست‌وزیر و وزرا و معاونین و مشاورین آنان، اعضای شورای نگهبان، اعضای شورای عالی قضایی، رئیس دیوان عدالت اداری، رئیس بازرسی کل کشور مگر آنکه دو ماه قبل از ثبت نام از سمت خود استعفا نموده و استعفای آنان پذیرفته شده باشد.
 - ۲- ائمه جمعه دائمی، دادستان‌ها، دادیارها، قضات، استانداران و مشاورین و معاونین آنان، مدیران کل و سرپرستان ادارات کل، فرمانداران، بخشداران، سرپرستان دفاتر سازمان تبلیغات اسلامی و جهاد سازندگی سراسر کشور و مدیران صدا و سیما جمهوری اسلامی در حوزه مأموریت خود، مگر این که دو ماه قبل از ثبت نام از سمت خود استعفا نموده و به هیچ وجه در آن پست شاغل نباشند.
 - تبصره - مهلت مقرر در بندهای یک و دو این ماده برای اولین مرحله دوره دوم مجلس یک ماه می‌باشد.
 - ۳- شاغلین نیروهای مسلح (نظامی - انتظامی) در سراسر کشور مگر آنکه شش ماه قبل از ثبت نام مستعفی شده باشند.
 - ۴- اعضای هیأت‌های اجرایی و ناظرین شورای نگهبان در حوزه انتخابیه تحت مسئولیت خود.

ماده ۳۲- اشخاص زیر از داوطلب شدن نمایندگی مجلس محرومند:

۱- دبیران حزب منحل رستاخیز، رؤسا و نواب رئیس و منشیان کانون‌های حزب مذکور، انجمن‌های ده، خانه‌های انصاف، اتاق‌های بازرگانی و اصناف، اتحادیه‌های صنفی، شوراهای داوری، مدیران عامل شرکت‌های تعاونی رژیم گذشته و کسانی که در جهت تحکیم مبانی رژیم سابق فعالیت داشته‌اند.

۲- نخست‌وزیران، وزرا، استانداران و معاونین و مشاورین آنان، مدیران کل و رؤسای سازمان‌های دولتی، فرمانداران، بخشداران، شهرداران، سفرا، سرکنسول‌ها، وابستگان نظامی، دبیران اول و دوم سفارتخانه‌ها، نمایندگان مجلسین منحل، اعضای ساواک، خوانین، کدخدایان، اعضای فراماسون، اعضای انجمن‌های شهر و شهرستان و استان در رژیم گذشته و وابستگان رژیم سابق و کسانی که به استناد مدارک موجود، ارتباط یا همکاری با ساواک داشته‌اند.

۳- ملاکین بزرگ که زمین‌های موات را به نام خود ثبت کرده‌اند.

۴- کسانی که به حکم دادگاه تمام یا قسمتی از اموالشان مصادره شده باشد.

۵- وابستگان تشکیلاتی به احزاب، سازمان‌ها و گروه‌هایی که غیر قانونی بودن آن‌ها از طرف مقامات صالحه اعلام شده است.

۶- کسانی که به جرم اقدام علیه جمهوری اسلامی ایران محکوم شده‌اند.

۷- محکومین به ارتداد به حکم محاکم صالحه قضایی.

۸- مشهورین به فساد و متجاهرین به فسق.

۹- محکومین به حدود شرعی.

۱۰- معتادین به مواد مخدر.

۱۱- محجورین و ورشکستگان به تقصیر کسانی که به حکم دادگاه مشمول اصل چهل و نهم قانون اساسی باشند.

فصل پنجم - هیأت اجرایی

ماده ۳۳- بلافاصله پس از صدور دستور شروع انتخابات از طرف وزارت کشور، فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه دستور تشکیل هیأت‌های اجرایی، حوزه‌های فرعی را به فرماندار یا بخشدار حوزه‌های فرعی، صادر نموده و خود موظف است ظرف سه روز در مرکز حوزه انتخابیه، هیأت اجرایی انتخابات را به ریاست خود و عضویت رئیس ثبت احوال و نه نفر از معتمدین موضوع ماده ۴۱ تشکیل دهد.

تبصره - در شهرستان و بخش‌هایی که شورای اسلامی شهرستان یا بخش تشکیل شده است، یک نفر از اعضای شورا به انتخاب شورا، یکی از نه نفر معتمدین مذکور خواهد بود. ماده ۳۴- سی نفر معتمدین بنا به دعوت کتبی فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه ظرف دو روز از تاریخ دعوت تشکیل جلسه داده و پس از حضور حداقل دو سوم مدعوین (بیست نفر) در حضور هیأت نظارت از بین خود یا خارج، نه نفر را به عنوان معتمدین اصلی و پنج نفر را به عنوان معتمدین علی‌البدل هیأت اجرایی با رأی مخفی و اکثریت نسبی آرا انتخاب می‌نمایند.

تبصره ۱- از نه نفر معتمدین لازم است حداقل دو نفر روحانی باشند و در صورت عدم امکان یک نفر روحانی کافی است.

تبصره ۲- تعداد اعضای هیأت‌های اجرایی مرکزی و فرعی و کیفیت و مهلت تشکیل آن‌ها یکسان است.

تبصره ۳- معتمدین هیأت اجرایی (نه نفر) و ناظرین شورای نگهبان نباید در انتخابات قبل مرتکب تخلفی شده باشند که منجر به ابطال یا توقف انتخابات گردیده باشد.

ماده ۳۵- هیچ یک از اعضای هیأت اجرایی و ناظرین شورای نگهبان و اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی نباید در حوزه انتخابیه با داوطلبان انتخابات به ترتیب ذیل خویشاوندی نسبی و یا سببی داشته باشند.

الف - خویشاوندی نسبی: پدر، مادر، فرزند، برادر و خواهر.

ب - خویشاوندی سببی: همسر، پدر و مادر، برادر و خواهر او.

ماده ۳۶- اعضای هیأت اجرایی پس از پذیرفتن عضویت، ملزم به شرکت در جلسات و انجام وظایف قانونی می‌باشند.

تبصره ۱- در صورت عدم شرکت فرماندار یا بخشدار حوزه انتخابیه و یا رئیس ثبت احوال در جلسات، هیأت اجرایی موظف است مراتب را طی صورتجلسه‌ای به مقام اجرایی مافوق اعلام داشته کسب تکلیف نماید.

تبصره ۲- در صورت غیبت فرماندار و یا بخشدار و یا رئیس ثبت احوال حوزه انتخابیه و یا بروز هر نوع اختلاف در هیأت اجرایی که منجر به توقف انتخابات شود، هیأت نظارت موظف است مراتب را به فوریت به هیأت نظارت مافوق گزارش دهد.

تبصره ۳- هیأت اجرایی موظف است در صورت جلسات و گزارش کار خود موارد غیبت اعضا را با ذکر علت غیبت به وزارت کشور اعلام دارد.

ماده ۳۷- هر گاه در جریان انتخابات یک یا چند نفر از معتمدین هیأت اجرایی دو جلسه متوالی یا چهار جلسه متناوب از حضور در جلسات هیأت اجرایی خودداری نمایند یا وظایف قانونی خود را انجام ندهند و یا هیأت اجرایی را از اکثریت ساقط کنند، به جای آنان به ترتیب تعداد رأی از معتمدین علی‌البدل به وسیله فرماندار یا بخشدار دعوت به عمل خواهد آمد. در صورتی که با دعوت از اعضای علی‌البدل باز هم اکثریت حاصل نگردد، باقیمانده از معتمدین (تا سی نفر) را تأمین خواهند نمود.

ماده ۳۸- هیأت‌های اجرایی فرعی بلافاصله پس از انتخابات معتمدین تشکیل جلسه داده و تعداد و محل استقرار شعب ثبت‌نام و اخذ رأی را تعیین نموده و به وسیله رئیس هیأت به فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه جهت طرح در هیأت اجرایی مرکز حوزه انتخابیه اعلام می‌دارند.

ماده ۳۹- جلسات هیأت‌های اجرایی اصلی و فرعی با حضور دو سوم کلیه اعضا رسمیت یافته و اخذ تصمیم با اکثریت مطلق حاضرین خواهد بود.

ماده ۴۰- هیأت اجرایی مرکز حوزه انتخابیه پس از تعیین محل‌های استقرار شعب ثبت نام و اخذ رأی در مرکز حوزه انتخابیه و بررسی و تأیید و تصویب مصوبات هیأت‌های اجرایی فرعی در مورد تعداد و محل شعب ثبت نام و اخذ رأی نه روز قبل از روز اخذ رأی مبادرت به انتشار آگهی انتخابات حاوی تاریخ برگزاری انتخابات، ساعات اخذ رأی، شرایط انتخاب‌کنندگان، جرایم و تخلفات و مقررات جزایی و محل شعب ثبت نام و اخذ رأی در سراسر حوزه انتخابیه می‌نمایند.

تبصره - در صورت بروز بعضی از مشکلات با موافقت وزارت کشور مهلت نه روز تا ۷ روز تقلیل می‌یابد.

ماده ۴۱- فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه موظف است سه نسخه از آگهی‌های منتشره در سطح حوزه انتخابیه را به وزارت کشور ارسال دارد. یک نسخه از این آگهی‌ها به وسیله وزارت کشور به هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات منتخب شورای نگهبان فرستاده می‌شود.

ماده ۴۲- هیأت‌های اجرایی مرکزی و فرعی پس از انتشار آگهی انتخابات برای هر شعبه ثبت نام و اخذ رأی پنج نفر از معتمدین محل که دارای سواد خواندن و نوشتن باشند، انتخاب و به فرماندار یا بخشدار جهت صدور حکم معرفی می‌نمایند.

تبصره ۱- اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی از بین خود یک نفر رئیس، یک نفر نایب

رئیس و سه نفر منشی انتخاب می‌نمایند و بایستی ترتیبی اتخاذ نمایند که یک روز قبل از روز اخذ رأی، محل شعبه آماده برای اخذ رأی باشد.

تبصره ۲- محل شعب ثبت نام و اخذ رأی مندرج در آگهی انتخابات غیر قابل تغییر است مگر این که دایر نمودن شعبه و یا اداره کار آن در محل اعلام شده قبلی، به علت حوادث غیر مترقبه و یا هر علت دیگری مقدور نباشد. که در این صورت مراتب تغییر شعبه ثبت نام و اخذ رأی توسط هیأت اجرایی و ناظران شورای نگهبان با ذکر علت، صورتجلسه شده و شعبه ثبت نام و اخذ رأی جدید در کوتاه‌ترین فاصله نسبت به شعبه سابق به نحوی دایر خواهد شد که خللی در مراجعه رأی‌دهندگان و تشخیص محل شعبه ایجاد نشود و تبدیل شعبه باید به اطلاع مردم محل برسد.

تبصره ۳- تشکیل شعب ثبت نام و اخذ رأی در موزه‌ها ممنوع می‌باشد.

ماده ۴۳- فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه موظف است مستقیماً یا با تفویض اختیار به فرماندار یا بخشدار حوزه‌های فرعی برای هر یک از شعب ثبت نام و اخذ رأی یک نفر نماینده تعیین نماید.

ماده ۴۴- هیأت‌های اجرایی انتخابات مسئول صحت جریان انتخابات در حوزه انتخابیه خود می‌باشند.

تبصره - در مواردی که وزارت کشور برای حسن انجام انتخابات در برگزاری مرحله دوم ضروری بداند، با اطلاع و تأیید هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات دستور تجدید انتخاب معتمدین هیأت اجرایی مرکز حوزه انتخابیه را صادر خواهد نمود.

ماده ۴۵- کلیه امور انتخابات بخش مرکزی را هیأت اجرایی حوزه انتخابیه شهرستان انجام می‌دهد.

ماده ۴۶- هیأت اجرایی فرعی با تصویب هیأت اجرایی مرکز حوزه انتخابیه می‌تواند برای مناطق صعب‌العبور و کوهستانی و مسافت‌های دور و نقاطی که تشکیل شعب ثابت اخذ رأی مقدور نیست، شعب اخذ رأی سیار تشکیل دهد. هیأت اجرایی مرکز حوزه انتخابیه نیز می‌تواند در صورتی که لازم بداند، نسبت به تشکیل شعب اخذ رأی سیار در مرکز حوزه انتخابیه و بخش مرکزی اقدام نماید و در هر دو مورد باید به اطلاع هیأت نظارت برسد و همچنین نماینده‌ای از هیأت نظارت در معیت صندوق سیار بوده و مسیر گردش صندوق را در صورتجلسه قید و تأیید نماید.

فصل ششم - اعلام داوطلبی

ماده ۴۷- داوطلبان نمایندگی مجلس باید ظرف هفت روز از تاریخ انتشار دستور شروع انتخابات به وسیله وزارت کشور با مراجعه به فرمانداری یا بخشداری مرکز حوزه انتخابیه پرسشنامه مخصوص اعلام داوطلبی را دریافت و تکمیل و تسلیم نمایند. همچنین برگ معرفی نامه‌ای که می‌بایستی به امضای ده نفر از معتمدین حوزه انتخابیه برسد از فرمانداری یا بخشداری دریافت کرده و پس از تکمیل تا پایان وقت اداری روز هفتم به فرمانداری یا بخشداری مرکز حوزه انتخابیه تسلیم نماید. مراتب قبلاً به وسیله وزارت کشور و از طریق رسانه‌های گروهی (رادیو و تلویزیون) به آگاهی عموم خواهد رسید و فرمانداران و بخشداران مکلفند مراتب را به وسایل مقتضی به اطلاع کلیه اهالی حوزه انتخابیه برسانند.

تبصره ۱- برای کسانی که یک دوره نمایندگی بوده‌اند معرفی نامه لزومی ندارد.
تبصره ۲- داوطلبان نمایندگی مجلس که واجد شرایط بوده و در خارج از کشور به سر می‌برند باید ضمن مراجعه به سفارتخانه یا کنسولگری یا نمایندگی سیاسی مربوط، پرسشنامه داوطلبی خود را در حضور مقامات ذیصلاح سفارت یا کنسولگری یا نمایندگی سیاسی تنظیم کرده و سفارتخانه نیز مفاد مندرج در پرسشنامه و مشخصات کامل داوطلب را به وسیله تلکس یا سریع‌ترین وسیله مخابراتی و از طریق وزارت امور خارجه به وزارت کشور اعلام می‌نماید تا در مهلت قانونی نسبت به بررسی صلاحیت وی در هیأت اجرایی حوزه انتخابیه اقدام قانونی به عمل آید.

ماده ۴۸- هر یک از نامزدهای نمایندگی مجلس شخصاً و به صورت کتبی می‌توانند انصراف خود را به فرمانداری یا بخشداری مرکز حوزه انتخابیه اعلام نمایند مگر اینکه انصراف آنان به تشخیص هیأت‌های اجرایی مرکزی موجب توقف انتخابات گردد.

ماده ۴۹- فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه موظف است روزانه مشخصات کامل داوطلبان حوزه انتخابیه خود را بر اساس مفاد مندرج در پرسشنامه با سریع‌ترین وسیله به وزارت کشور اعلام نماید.

ماده ۵۰- وزارت کشور پس از وصول مشخصات داوطلبان از فرمانداری‌ها و بخشداری‌های مراکز حوزه‌های انتخابیه تدریجاً لیست کامل آنان را تهیه و به منظور بررسی سوابق آن‌ها در رابطه با صلاحیت‌های مذکور در این قانون به مراجع ذیصلاح «مرکز اسناد انقلاب اسلامی، واحد اطلاعات سپاه پاسداران، کمیته انقلاب اسلامی،

دادستانی کل، سازمان ثبت احوال کشور و اداره تشخیص هویت و پلیس بین‌الملل» در مرکز ارسال می‌دارد مراکز مزبور موظفند ظرف ۴۸ ساعت نظر خود را با دلیل و سند به وزارت کشور اعلام نمایند.

تبصره ۱- پس از تشکیل وزارت اطلاعات، وزارت کشور موظف است سوابق را از طریق وزارت مزبور کسب نماید.

تبصره ۲- وزارت کشور می‌تواند در صورت لزوم از داوطلب نمایندگی مجلس انگشت‌نگاری به عمل آورد.

ماده ۵۱- وزارت کشور موظف است پس از وصول نتایج بررسی از مراجع ذی‌صلاح، مراتب را به فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه‌های انتخابیه به نحو مقتضی اعلام نماید.

ماده ۵۲- هیأت‌های اجرایی مراکز حوزه‌های انتخابیه موظفند حداکثر ظرف پنج روز پس از پایان مهلت ثبت نام با توجه به نتایج به دست آمده از بررسی‌های لازم در محل و با استفاده از نتایج اعلام شده توسط وزارت کشور صلاحیت داوطلبان در رابطه با صلاحیت‌های مذکور در این قانون را مورد رسیدگی قرار داده و نامزدهای واجد شرایط قانونی را برای شرکت در انتخابات حوزه انتخابیه تعیین نمایند.

ماده ۵۳- فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه‌های انتخابیه مکلفند فهرست اسامی نامزدهای تأیید شده هیأت اجرایی انتخابات را ظرف یک روز آگهی نموده و با سریع‌ترین وسیله به اطلاع هیأت نظارت استان برسانند.

تبصره ۱- کسانی که صلاحیت آنان مورد تأیید قرار نگرفته حق دارند ظرف چهار روز از تاریخ انتشار آگهی، شکایت خود را مستدلاً به هیأت نظارت استان اعلام نمایند.

تبصره ۲- گزارشات، و شکایات واصله در جلسه هیأت نظارت استان پس از پایان مهلت دریافت شکایات، ظرف پنج روز رسیدگی و نتیجه طی صورتجلسه‌ای به فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه جهت آگهی نهایی اعلام خواهد شد.

ماده ۵۴- در صورتی که هیأت اجرایی در بررسی صلاحیت داوطلبان و سایر وظایف خود مقررات قانونی انتخابات را رعایت ننماید، فرماندار یا بخشدار موظف است با اطلاع و تأیید هیأت نظارت شورای نگهبان با اطلاع وزارت کشور نسبت به تعویض هر یک از معتمدین هیأت اجرایی یا به طور کلی تشکیل مجدد هیأت اجرایی اقدام نماید. تعویض بعضی اعضا و یا تغییر کل هیأت اجرایی طبق ماده ۳۵ انجام خواهد شد.

ماده ۵۵- در مواردی که طبق گزارشات و شکایات و اعتراضات واصله برای شورای نگهبان معلوم گردد که اعضای هیأت‌های نظارت از قوانین و مقررات تخلف نموده‌اند، شورای نگهبان موظف است آن‌ها را بلافاصله عزل و افراد دیگری را جایگزین نمایند.

فصل هفتم - تبلیغات

ماده ۵۶- فعالیت‌های تبلیغاتی انتخابات پس از انتشار آگهی اسامی نامزدها شروع و تا ۲۴ ساعت قبل از روز اخذ رأی ادامه خواهد داشت.

ماده ۵۷- هیچ کس حق ندارد آگهی یا پوسترهای تبلیغاتی نامزدهای انتخاباتی را که در محل‌های مجاز الصاق گردیده در مدت و زمان قانونی تبلیغات پاره و یا معدوم نماید و عمل مرتکب جرم محسوب می‌شود.

ماده ۵۸- انجام هر گونه فعالیت تبلیغاتی از تاریخ اعلام رسمی اسامی نامزدها له یا علیه نامزدهای نمایندگی مجلس از رادیو و تلویزیون و میز خطابه نماز جمعه و یا هر وسیله دیگری که جنبه رسمی و دولتی دارد و فعالیت کارمندان در ساعات اداری و همچنین استفاده از وسایل و سایر امکانات وزارتخانه‌ها و ادارات، شرکت‌های دولتی و مؤسسات وابسته به دولت و نهادها و مؤسساتی که از بودجه عمومی (به هر مقدار) استفاده می‌کنند و همچنین در اختیار گذاشتن وسایل و امکانات مزبور ممنوع بوده و مرتکب مجرم شناخته می‌شود.

تبصره ۱- مؤسسات و نهادهایی که دارایی آنان از اموال عمومی است، همانند بنیاد مستضعفان مشمول ماده فوق می‌باشند.

تبصره ۲- ادارات و سازمان‌ها و ارگان‌های دولتی و نهادها و اعضای آن‌ها با ذکر سمت خود حق ندارند له یا علیه هیچ یک از نامزدهای انتخاباتی اعلامیه، اطلاعیه، پلاکارد بدهند.

ماده ۵۹- مقامات اجرایی و نظارت انتخابات حق تبلیغ له یا علیه هیچ یک از داوطلبان انتخاباتی را نخواهند داشت.

ماده ۶۰- الصاق اعلامیه، عکس، پوستر، هر گونه آگهی تبلیغاتی بر روی علایم راهنمایی و رانندگی، تابلوی بیمارستان‌ها، تابلوی مدارس و سایر مؤسسات آموزش دولتی و وابسته به دولت ممنوع بوده و مأمورین انتظامی در صورت مشاهده چنین مواردی متخلفین را جلب و به منظور تعقیب قانونی به مقامات قضایی تحویل می‌نمایند. شهرداری‌ها و بخشداری‌ها نیز باید نسبت به امحای چنین اوراق اقدام نمایند.

ماده ۶۱- هرگونه آگهی و آثار تبلیغاتی باید قبل از شروع اخذ رأی از محل شعبه ثبت نام و اخذ رأی توسط اعضای شعب امحا گردد.

ماده ۶۲- مطبوعات و نشریات حق ندارند از سه روز قبل از اخذ رأی، آگهی یا مطالبی علیه نامزدهای انتخاباتی درج کنند و یا مطالبی بنویسند که دال بر انصراف گروه یا اشخاصی از نامزدهای معین باشد و در هر صورت نامزدها حق دارند پاسخ خود را ظرف ۱۸ ساعت پس از انتشار به وسیله فرمانداری یا بخشداری مرکز حوزه انتخابیه به روزنامه مزبور بدهند و روزنامه مکلف به چاپ فوری آن قبل از زمان ممنوعیت طبق قانون مطبوعات می‌باشد. در صورتی که آن نشریه قبل از ساعات ممنوعیت تبلیغاتی منتشر نشود مسئول آن باید با هزینه خود پاسخ نامزد را به روزنامه یا مجله‌ای که در غیر مدت ممنوعیت چاپ می‌شود ارسال دارد و آن نشریه مکلف به درج آن در اولین چاپ نشریه خواهد بود. انتشار آن گونه مطالب در غیر مطبوعات نیز در مدت سه روز قبل از روز اخذ رأی ممنوع است و نامزد معترض حق دارد در زمان قبل از ممنوعیت تبلیغات، نظر خود را منتشر نماید.

ماده ۶۳- داوطلبان نمایندگی و طرفداران آنان به هیچ وجه مجاز به تبلیغ علیه داوطلبان دیگر نبوده و تنها می‌توانند شایستگی‌های خود یا داوطلب مورد نظرشان را مطرح نمایند و هر گونه هتک حرمت و حیثیت نامزدهای انتخاباتی برای عموم ممنوع بوده و متخلفین طبق مقررات مجازات خواهند شد.

ماده ۶۴- از ۲۴ ساعت قبل از اخذ رأی تا خاتمه آن انجام هر گونه تبلیغات انتخاباتی ممنوع است.

فصل هشتم - شکایات و نحوه رسیدگی

ماده ۶۵- هیأت‌های اجرایی موظفند، از تاریخ اعلام نهایی صلاحیت داوطلبان تا دو روز پس از اعلام نتیجه اخذ رأی انتخابات، شکایات واصله را بپذیرند و از تاریخ دریافت شکایات تا هفت روز پس از پایان اخذ رأی در جلسه مشترک هیأت اجرایی و ناظرین شورای نگهبان در حوزه انتخابیه به آن‌ها رسیدگی نمایند.

تبصره ۱- کسانی که از نحوه برگزاری انتخابات شکایات داشته باشند، می‌توانند ظرف هفت روز از تاریخ اخذ رأی شکایت مستند خود را به دبیرخانه شورای نگهبان نیز تسلیم دارند.

تبصره ۲- شکایاتی قابل رسیدگی خواهد بود که مشخصات شاکی یا شاکیان شامل نام،

نام خانوادگی، نام پدر، شغل، نشانی کامل، شماره تلفن (در صورت داشتن تلفن) و اصل امضای شاکی را داشته باشد.

تبصره ۳- در صورتی که شاکی بدون دلیل و مدرک و مغرضانه داوطلبان انتخاباتی را متهم نماید قابل تعقیب و پیگیری است.

تبصره ۴- طرح و بررسی شکایات در مورد افراد محرمانه بوده و افشای آن ممنوع است. ماده ۶۶- شکایاتی که در جریان انتخابات به هیأت اجرایی تسلیم می‌شود، مانع از ادامه کار انتخابات نبوده ولی بعداً در موعد رسیدگی به شکایات مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

ماده ۶۷- هیأت اجرایی پس از بررسی شکایات و گزارشات چنانچه تشخیص دهد که امور انتخابات در یک یا چند شعبه از جریان عادی خارج شده و صحیح انجام نگرفته است، با تأیید ناظرین شورای نگهبان انتخابات یک یا چند شعبه مزبور را در صورتی که در نتیجه انتخابات مؤثر نباشد، باطل اعلام می‌نماید.

ماده ۶۸- کلیه شکایات مربوط به انتخابات قبل از ارسال پرونده انتخاباتی به مجلس توسط وزارت کشور به هیأت مرکزی نظارت و پس از ارسال پرونده، عیناً به مجلس فرستاده خواهد شد.

تبصره - شورای نگهبان و هیأت‌های نظارت موظفند، کلیه شکایات مربوط به انتخابات را پس از صدور اعتبارنامه‌ها به مجلس ارسال دارند.

ماده ۶۹- در صورتی که رسیدگی به شکایات هر یک از حوزه‌های انتخابیه منجر به ابطال انتخابات گردد، اعلام آن از رسانه‌های گروهی از اختیارات شورای نگهبان است.

ماده ۷۰- صدور اعتبارنامه منتخبین موکول به تأیید صحت انتخابات از طرف شورای نگهبان می‌باشد و شورای نگهبان در اسرع وقت نظر خود را درباره انتخابات اعلام می‌نماید و وزارت کشور موظف است پس از تأیید صحت انتخابات به وسیله شورای نگهبان بلافاصله دستور صدور اعتبارنامه را بدهد.

ماده ۷۱- اعتبارنامه منتخبین به دستور وزارت کشور و با مهر و امضای اعضای هیأت اجرایی و ناظرین شورای نگهبان در چهار نسخه تنظیم و صادر می‌گردد.

فصل نهم - مجازات

ماده ۷۲- مجازات تخلف از بند ۱۶ ماده ۲۷ به ترتیب ذیل تعیین می‌گردد:

الف - چنانچه مرتکب بدون اسلحه ایجاد رعب و وحشت نماید تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم می‌گردد.

ب - چنانچه ایجاد رعب و وحشت خواه به تحریک یا بالمباشره همراه با اسلحه باشد و محاربه صدق نکند تا ۷۴ ضربه شلاق و یا حداکثر تا ۲ سال حبس محکوم خواهد شد.

ماده ۷۳- مجازات کسی که با اتخاذ سمت مجعول در انتخابات دخالت کند (موضوع بند ۱۷ ماده ۲۷) تا ۵۰ ضربه شلاق خواهد بود و هرگاه مرتکب سندی هم در این باره جعل نموده باشد، مجازات جعل و تزویر را خواهد داشت و چنانچه دخالت وی مؤثر در سرنوشت انتخابات باشد و مسیر انتخابات یک بخش و یا یک شهرستان و یا یک استان را برهم بزند مرتکب از یک تا ۵ سال حبس محکوم خواهد شد.

ماده ۷۴- مجازات تخلف از ماده ۱۲ و تبصره آن دو الی شش ماه انفصال از خدمت دولتی خواهد بود.

ماده ۷۵- اعضای هیأت اجرایی (فرماندار یا بخشدار، رئیس ثبت احوال) در صورت تخلف از ماده ۳۶ و تبصره ۲ ماده ۴۲ این قانون به مجازات کسر حقوق تا یک سوم از یک ماه تا شش ماه به حکم مراجع صالحه محکوم خواهند شد و در مورد بقیه اعضا محرومیت تا دو نوبت انتخابات از عضویت هیأت‌های اجرایی و نظارت و شعب اخذ رأی می‌باشد.

ماده ۷۶- مجازات تخلف از موضوع ماده ۲۴ و ۵۴ کسر حقوق تا یک سوم از یک ماه تا یک سال خواهد بود.

ماده ۷۷- متخلفان از موارد مندرج در ماده ۵۸ و کسانی که از طریق رادیو و تلویزیون با برنامه زنده و مستقیم تبلیغ انتخاباتی له یا علیه یکی از نامزدهای انتخاباتی نمایند و متصدیان برنامه در پخش غیر مستقیم به مجازات از یک تا شش ماه حبس محکوم خواهند شد.

ماده ۷۸- چنانچه مأموران انتظامی با دستور کتبی فرماندار یا بخشدار از امحای اعلانات، عکس‌ها، پوسترهای منصوبه در تابلوها و اماکن ممنوعه مندرج در ماده ۶۰ استتکاف نمایند به مجازات انفصال موقت از یک تا سه ماه محکوم می‌گردند. و چنانچه افرادی عالملاً در حین الصاق دستگیر گردند به مجازات ۵ الی ۱۵ ضربه شلاق محکوم می‌گردند.

ماده ۷۹- مجازات تخلف از ماده ۶۱ محرومیت از عضویت در شعبه ثبت نام برای دو دوره می‌باشد.

ماده ۸۰- مجازات تخلف از ماده ۶۲ تعطیل نشریه از یک تا سه ماه خواهد بود و نویسنده مقاله (در صورتی که معلوم باشد) و مدیر نشریه (در صورتی که نویسنده مشخص نباشد) تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم می‌گردد و همچنین کسی که از طریق غیر مطبوعات اعمال فوق را مرتکب شود به مجازات تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم خواهد شد.

ماده ۸۱- مجازات تخلف از ماده ۶۳ در مواردی که افترا یا نشر اکاذیب باشد همان مجازات افترا یا نشر اکاذیب است و در غیر موارد فوق مجازات آن زندان حداکثر تا سه ماه خواهد بود. ماده ۸۲- در اجرای صحیح اصل ۹۹ قانون اساسی و حفظ بی‌طرفی کامل، ناظرین شورای نگهبان موظفند در طول مدت مسئولیت خود، بی‌طرفی کامل را حفظ نمایند و جانبداری ناظرین به هر طریقی از یکی از کاندیداها جرم محسوب می‌شود. تبصره - مجازات تخلف از ماده فوق انفصال ۶ ماه تا یک سال از خدمات دولتی و ۶ ماه تا یک سال زندان خواهد بود.

فصل دهم - تشکیل و افتتاح مجلس شورای اسلامی

ماده ۸۳- فرمانداران و بخشداران مرکز حوزه انتخابیه موظفند پس از اعلام ستاد انتخابات کشور مبنی بر صدور اعتبارنامه منتخبین حداکثر ظرف ۴۸ ساعت نسبت به صدور اعتبارنامه‌های نمایندگان مجلس شورای اسلامی حوزه انتخابیه اقدام و یک نسخه از آن را به منتخب یا نماینده وی که کتباً معرفی می‌شود و برای دریافت آن به فرمانداری یا بخشداری مرکز حوزه انتخابیه مراجعه نموده تحویل نمایند.

ماده ۸۴- پس از آنکه اعتبارنامه‌های دو سوم مجموع نمایندگان به دبیرخانه مجلس شورای اسلامی واصل شد اداره کل قوانین مجلس شورای اسلامی مراتب را به منظور فراهم نمودن مقدمات افتتاح مجلس شورای اسلامی به استحضار وزیر کشور می‌رساند. ماده ۸۵- وزیر کشور پس از فراهم نمودن مقدمات افتتاح مجلس از نمایندگان منتخب دعوت می‌نماید تا در تهران حضور یابند. نمایندگان منتخب موظفند ظرف ۵ روز از تاریخ دعوت وزیر کشور خود را به دبیرخانه مجلس شورای اسلامی معرفی نمایند.

ماده ۸۶- وزیر کشور موظف است در جلسه افتتاحیه مجلس شورای اسلامی گزارش انتخابات را به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

ماده ۸۷- آیین‌نامه اجرایی این قانون را وزارت کشور تهیه و با تصویب هیأت وزیران به اجرا می‌گذارد.

ماده ۸۸- از تاریخ تصویب این قانون کلیه قوانین مغایر لغو می‌گردد. لایحه قانونی فوق مشتمل بر هشتاد و هشت ماده و پنجاه و یک تبصره در جلسه روز سه‌شنبه هجدهم بهمن‌ماه یکهزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۱۰۶۴۱

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۱/۲۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۶۵۷- ق مورخ ۱۳۶۲/۱۱/۲۰؛ «لایحه انتخابات مجلس شورای اسلامی» مصوب ۱۳۶۲/۱۱/۱۸ مجلس در جلسات رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و نظر اکثریت اعضا به شرح زیر اعلام می‌شود:

- ۱- بند ۸ ماده ۳۰ به لحاظ اینکه بدون مبنای صحیحی موجب محرومیت عده‌ای از افراد از حق انتخاب شدن و انتخاب کردن می‌گردد مغایر با قانون اساسی شناخته شد.
- ۲- مقید کردن شرکت افراد مذکور در بندهای ۱، ۲ و ۳ ماده ۳۱ به پذیرفته شدن استعفای آنان با قانون اساسی مغایر شناخته شد.

همچنین مدت مذکور در بند ۳ ماده ۳۱ نسبت به انتخابات دوره دوم مجلس شورای اسلامی باید به نحوی تعیین شود که به لحاظ آن به محرومیت کامل شاغلین نیروهای مسلح نیانجامد.

۳- در مورد ماده ۳۲، اولاً با وجود ماده ۳۰ که شرایط انتخاب‌شوندگان را تعیین نموده نیازی به ماده مزبور نیست. چه آنکه بسیاری از محرومین مذکور در ماده ۳۲ به حکم ماده ۳۰ نمی‌توانند کاندیدا شوند، ثانیاً ملاک قرار دادن بسیاری از عناوین مذکور در ماده ۳۲ برای محروم بودن از داوطلب شدن نمایندگی مجلس از قبیل عضویت انجمن ده، خانه انصاف، مدیریت عامل شرکت تعاونی و... حتی در صورتی که صاحبان آن عناوین دارای شرایط مقرر در ماده ۳۰ باشند محروم کردن بی‌جهت مردم از حق طبیعی انتخاب شدن و انتخاب کردن است که خلاف قانون اساسی است و لذا ماده ۳۲ به صورت تنظیم شده مغایر با قانون اساسی شناخته شد.

۴- آن قسمت از ماده ۴۷ که داوطلب نمایندگی را مکلف به تکمیل برگ معرفی نامه به امضای ده نفر از معتمدین حوزه انتخابیه می‌نماید، و نیز ذیل تبصره ۲ ماده مزبور که معرف بودن عالی‌ترین مقام نمایندگی ایران در خارج را برای داوطلبان نمایندگی که در خارج به سر می‌برند شرط دانسته مغایر با قانون اساسی شناخته شد.

۵- ذیل ماده ۴۸ که انصراف نامزدهای نمایندگی را در صورتی که به تشخیص هیأت‌های اجرایی مرکزی موجب توقف انتخابات شود ممنوع می‌داند مغایر با قانون اساسی می‌باشد.

۶- تبصره ۳ ماده ۶۵ از لحاظ شرعی به نظر فقها باید قید شود: در صورتی که عمل شاکی عنوان افترا داشته باشد قابل تعقیب می‌باشد.

۷- در ماده ۷۰ که شورای نگهبان را مکلف نموده ظرف بیست روز پس از اخذ رأی نظر بدهد، چون تعیین مدت بیست روز در مواردی موجب عدم امکان اعمال نظارت شورای

نگهبان می‌گردد با قانون اساسی مغایر است و باید شورای نگهبان بتواند در صورتی که جهت رسیدگی لازم بداند مهلت بیشتری را در اختیار داشته باشد.

۸- از لحاظ شرعی به نظر فقها، منحصر کردن مجازات در امر مذکور، در فصل نهم با موازین شرع منطبق نیست و لذا مواد ۷۲ تا ۸۲ از این حیث باید اصلاح شود.

۹- چون موکول کردن حکم به مجازات از طرف قاضی به تشخیص هیأت مرکزی نظارت و یا هر مقام دیگری غیر از خود قاضی با موازین شرع و قانون اساسی مخالف است. لذا آن قسمت از ماده ۷۳ که تشخیص هیأت مرکزی نظارت را دخیل در میزان مجازات دانسته مغایر با موازین و قانون اساسی شناخته شد.

۱۰- در ماده ۸۴ که افتتاح مجلس را مقید به وصول اعتبارنامه‌های یکصد و نود نفر از نمایندگان به دبیرخانه مجلس نموده، در حالی که طبق اصل ۶۵ قانون اساسی مجلس با دوسوم نمایندگان می‌تواند رسمیت پیدا کند و قید مذکور در ماده ۸۴ ممکن است در برخی موارد موجب فترت و عدم تشکیل مجلس گردد، مغایر با قانون اساسی شناخته شد.

۱۱- در مورد ماده ۸۸، نظر به اینکه طبق اصل نود و نهم قانون اساسی نظارت شورای نگهبان مطلق است و تحدید آن با قانون عادی مغایر با اطلاق اصل مذکور است لذا ماده ۸۸ نمی‌تواند موضوع ماده ۲۰ قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۵۹/۷/۳ کمیسیون داخلی مجلس شورای اسلامی را که به موجب ماده واحده مصوب ۱۳۶۱/۳/۵ مجلس شورای اسلامی تمدید شده است لغو نماید.

ضمناً یادآوری می‌نماید در بسیاری از مواد که اشاره به مواد قبل شده، شماره مواد اشتباه و نادرست ذکر گردیده که باید به آن توجه شده و تصحیح گردد. از جمله مواد ۳۳، ۵۴، ۷۵، ۷۶، ۷۸، ۷۹، ۸۰ و ۸۱

حسین مهرپور

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۵۷۷۵-ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۲/۸

شورای محترم نگهبان

با توجه به ماده ۱۴۰ آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی که مقرر می‌دارد در صورتی که شورای محترم نگهبان مصوبه مجلس را رد نماید موظف است دلیل رد را صریحاً بیان نماید؛ لطفاً دلیل نظر آن شورای محترم را نسبت به بند ۸ ماده ۳۰ لایحه

انتخابات مجلس شورای اسلامی راجع به مبنای صحیح ندانستن مشخص فرمایند.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۵۷۵۷

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۲/۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۷۷۵- ق مورخ ۱۳۶۲/۱۲/۸ با جلب توجه مجلس شورای اسلامی به ذیل بند ۵ اظهارنظر شماره ۴۵۱۳ مورخ ۱۳۶۱/۲/۲ شورای نگهبان در مورد آیین نامه داخلی مجلس بدین شرح «... همچنین ماده ۱۴۲ اگر مراد از ذکر دلیل رد، این باشد که شورای نگهبان باید در نامه خود جهت رد را ذکر نماید، مغایر قانون اساسی نمی باشد» اشعار می دارد که ماده ۱۴۰ (۱۴۲ سابق) با تأکید بر اینکه مراد از ذکر دلیل، ذکر جهت باشد، مغایر با قانون اساسی شناخته نشده است و در اظهارنظر مورخ ۱۳۶۲/۱۱/۲۷ شورای نگهبان نسبت به قانون انتخابات در مورد بند ۸ این معنی رعایت شده است.

لطف الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۵۷۸۲- ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۲/۹

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۱۰۶۴۱ مورخ ۱۳۶۲/۱۱/۲۷ و نامه شماره ۱۰۷۳۵ مورخ ۱۳۶۲/۱۲/۸، لایحه شماره ۳۴۸۹۴ مورخ ۱۳۶۲/۸/۲ دولت در خصوص انتخابات مجلس شورای اسلامی که در جلسه علنی روز سه شنبه ۱۳۶۲/۱۲/۹ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می شود.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه^(۱)

فصل اول - کلیات

ماده ۱- انتخابات مجلس شورای اسلامی بر طبق مقررات این قانون انجام می‌گیرد، و دولت موظف است در برگزاری انتخابات ترتیبی اتخاذ نماید که پیش از پایان دوره قبل انتخابات را برگزار نماید به طوری که کشور در هیچ زمان بدون مجلس نباشد. تبصره - مقصود از کلمه مجلس در این قانون مجلس شورای اسلامی می‌باشد. ماده ۲- ...

ماده ۳۰- انتخاب شوندگان هنگام ثبت نام باید دارای شرایط زیر باشند:

- ۱- اعتقاد و التزام عملی به اسلام.
 - ۲- تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران.
 - ۳- اعتقاد و التزام عملی به نظام جمهوری اسلامی ایران.
 - ۴- ابراز وفاداری به قانون اساسی.
 - ۵- سواد خواندن و نوشتن به قدر کافی.
 - ۶- سلامت جسمی در حد برخورداری از نعمت بینایی، شنوایی و گویایی.
 - ۷- حداقل سن ۲۶ سال تمام و حداکثر ۷۵ سال تمام.
- تبصره - داوطلبان نمایندگی اقلیت‌های دینی مصرح در قانون اساسی از شرایط مذکور در بند یک مستثنی بوده و باید در دین خود ثابت‌العقیده باشند.
- ماده ۳۱- اشخاص زیر به واسطه مقام و شغل خود از داوطلب شدن محرومند:
- ۱- رئیس جمهور و مشاورین وی، نخست‌وزیر و وزرا و معاونین و مشاورین آنان، اعضای شورای نگهبان، اعضای شورای عالی قضایی، رئیس دیوان عدالت اداری، رئیس بازرسی کل کشور و شاغلین نیروهای مسلح در سراسر کشور مگر آنکه دو ماه قبل از ثبت نام از سمت خود استعفا نموده و به هیچ وجه در آن پست شاغل نباشند.
 - ۲- ائمه جمعه دائمی، دادستان‌ها، دادیارها، قضات، استانداران و مشاورین و معاونین آنان، مدیران کل و سرپرستان ادارات کل، فرمانداران، بخشداران، سرپرستان دفاتر سازمان تبلیغات اسلامی و جهاد سازندگی سراسر کشور و مدیران صدا و سیما جمهوری اسلامی در حوزه مأموریت خود، مگر این که دو ماه قبل از ثبت نام از سمت

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد. برای اطلاع از متن کامل مصوبه پس از تأیید نهایی ر.ک: روزنامه رسمی، شماره ۱۱۳۷۷ مورخ ۱۳۶۲/۱۲/۲۳.

- خود استعفا نموده و به هیچ وجه در آن پست شاغل نباشند.
- تبصره ۱- مهلت مقرر در بندهای یک و دو این ماده برای اولین مرحله دوره دوم مجلس یک ماه می‌باشد.
- تبصره ۲- در مورد کسانی که طبق قوانین استخدامی و یا تعهد خدمت استعفای آنان منوط به پذیرش آن از سوی مسئولین مربوطه باشد، قبول استعفا شرط است.
- ۳- اعضای هیأت‌های اجرایی و ناظرین شورای نگهبان در حوزه انتخابیه تحت مسئولیت خود.
- ماده ۳۲- اشخاص زیر از داوطلب شدن نمایندگی مجلس محرومند:
- ۱- کسانی که در جهت تحکیم مبانی رژیم سابق نقش مؤثر و فعال داشته‌اند.
 - ۲- ملاکین بزرگ که زمین‌های موات را به نام خود ثبت کرده‌اند.
 - ۳- وابستگان تشکیلاتی به احزاب، سازمان‌ها و گروه‌هایی که غیر قانونی بودن آن‌ها از طرف مقامات صالحه اعلام شده است.
 - ۴- کسانی که به جرم اقدام علیه جمهوری اسلامی ایران محکوم شده‌اند.
 - ۵- محکومین به ارتداد به حکم محاکم صالحه قضایی.
 - ۶- مشهورین به فساد و متجاهرین به فسق.
 - ۷- محکومین به حدود شرعی مگر آنکه توبه آنان ثابت شده باشد.
 - ۸- معتادین به مواد مخدر.
 - ۹- مجبورین و کسانی که به حکم دادگاه مشمول اصل چهل و نهم قانون اساسی باشند.

فصل پنجم - هیأت اجرایی

- ماده ۳۳- بلافاصله پس از صدور دستور شروع انتخابات از طرف وزارت کشور، فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه دستور تشکیل هیأت‌های اجرایی، حوزه‌های فرعی را به فرماندار یا بخشدار حوزه‌های فرعی، صادر نموده و خود موظف است ظرف سه روز در مرکز حوزه انتخابیه، هیأت اجرایی انتخابات را به ریاست خود و عضویت رئیس ثبت احوال و نه نفر از معتمدین موضوع ماده ۳۴ تشکیل دهد.
- تبصره - در شهرستان و بخش‌هایی که شورای اسلامی شهرستان یا بخش تشکیل شده است، یک نفر از اعضای شورا به انتخاب شورا، یکی از نه نفر معتمدین مذکور خواهد بود.
- ماده ۳۴- ...

فصل ششم - اعلام داوطلبی

- ماده ۴۷- داوطلبان نمایندگی مجلس باید ظرف هفت روز از تاریخ انتشار دستور شروع

انتخابات به وسیله وزارت کشور با مراجعه به فرمانداری یا بخشداری مرکز حوزه انتخابیه پرسشنامه مخصوص اعلام داوطلبی را دریافت و تکمیل و تسلیم نمایند. مراتب قبلاً به وسیله وزارت کشور و از طریق رسانه‌های گروهی (رادیو و تلویزیون) به آگاهی عموم خواهد رسید و فرمانداران و بخشداران مکلفند مراتب را به وسایل مقتضی به اطلاع کلیه اهالی حوزه انتخابیه برسانند.

تبصره - داوطلبان نمایندگی مجلس که واجد شرایط بوده و در خارج از کشور به سر می‌برند باید ضمن مراجعه به سفارتخانه یا کنسولگری یا نمایندگی سیاسی مربوط، پرسشنامه داوطلبی خود را در حضور مقامات ذیصلاح سفارت یا کنسولگری یا نمایندگی سیاسی تنظیم کرده و سفارتخانه نیز مفاد مندرج در پرسشنامه و مشخصات کامل داوطلب را به وسیله تلکس یا سریع‌ترین وسیله مخابراتی و از طریق وزارت امور خارجه به وزارت کشور اعلام می‌نماید تا در مهلت قانونی نسبت به بررسی صلاحیت وی در هیأت اجرایی حوزه انتخابیه اقدام قانونی به عمل آید.

ماده ۴۸- هر یک از نامزدهای نمایندگی مجلس شخصاً و به صورت کتبی می‌توانند انصراف خود را به فرمانداری یا بخشداری مرکز حوزه انتخابیه اعلام نمایند. ماده ۴۹- فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه موظف است روزانه مشخصات کامل داوطلبان حوزه انتخابیه خود را بر اساس مفاد مندرج در پرسشنامه با سریع‌ترین وسیله به وزارت کشور اعلام نماید.

ماده ۵۰- وزارت کشور پس از وصول مشخصات داوطلبان از فرمانداری‌ها و بخشداری‌های مراکز حوزه‌های انتخابیه تدریجاً لیست کامل آنان را تهیه و به منظور بررسی سوابق آن‌ها در رابطه با صلاحیت‌های مذکور در این قانون به مراجع ذیصلاح «مرکز اسناد انقلاب اسلامی، واحد اطلاعات سپاه پاسداران، کمیته انقلاب اسلامی، دادستانی کل، سازمان ثبت احوال کشور و اداره تشخیص هویت و پلیس بین‌الملل» در مرکز ارسال می‌دارد مراکز مزبور موظفند ظرف ۴۸ ساعت نظر خود را با دلیل و سند به وزارت کشور اعلام نمایند.

تبصره ۱- پس از تشکیل وزارت اطلاعات، وزارت کشور موظف است سوابق را از طریق وزارت مزبور کسب نماید.

تبصره ۲- وزارت کشور می‌تواند در صورت لزوم از داوطلب نمایندگی مجلس انگشت‌نگاری به عمل آورد.

ماده ۵۱- ...

فصل هشتم - شکایات و نحوه رسیدگی

ماده ۶۵- هیأت‌های اجرایی موظفند، از تاریخ اعلام نهایی صلاحیت داوطلبان تا دو روز پس از اعلام نتیجه اخذ رأی انتخابات، شکایات واصله را بپذیرند و از تاریخ دریافت شکایات تا هفت روز پس از پایان اخذ رأی در جلسه مشترک هیأت اجرایی و ناظرین شورای نگهبان در حوزه انتخابیه به آن‌ها رسیدگی نمایند.

تبصره ۱- کسانی که از نحوه برگزاری انتخابات شکایات داشته باشند، می‌توانند ظرف هفت روز از تاریخ اخذ رأی شکایت مستند خود را به دبیرخانه شورای نگهبان نیز تسلیم دارند.

تبصره ۲- شکایاتی قابل رسیدگی خواهد بود که مشخصات شاکی یا شاکیان شامل نام، نام خانوادگی، نام پدر، شغل، نشانی کامل، شماره تلفن (در صورت داشتن تلفن) و اصل امضای شاکی را داشته باشد.

تبصره ۳- در صورتی که شاکی بدون دلیل و مدرک و مغرضانه داوطلبان انتخاباتی را متهم نماید و عمل شاکی عنوان افترا داشته باشد قابل تعقیب و پیگیری است.

تبصره ۴- طرح و بررسی شکایات در مورد افراد محرمانه بوده و افشای آن ممنوع است.

ماده ۶۶- شکایاتی که در جریان انتخابات به هیأت اجرایی تسلیم می‌شود، مانع از ادامه کار انتخابات نبوده ولی بعد در موعد رسیدگی به شکایات مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

ماده ۶۷- هیأت اجرایی پس از بررسی شکایات و گزارشات چنانچه تشخیص دهد که امور انتخابات در یک یا چند شعبه از جریان عادی خارج شده و صحیح انجام نگرفته است، با تأیید ناظرین شورای نگهبان انتخابات یک یا چند شعبه مزبور را در صورتی که در نتیجه انتخابات مؤثر نباشد، باطل اعلام می‌نماید.

ماده ۶۸- کلیه شکایات مربوط به انتخابات قبل از ارسال پرونده انتخاباتی به مجلس توسط وزارت کشور به هیأت مرکزی نظارت و پس از ارسال پرونده، عیناً به مجلس فرستاده خواهد شد.

تبصره - شورای نگهبان و هیأت‌های نظارت موظفند، کلیه شکایات مربوط به انتخابات را پس از صدور اعتبارنامه‌ها به مجلس ارسال دارند.

ماده ۶۹- در صورتی که رسیدگی به شکایات هر یک از حوزه‌های انتخابیه منجر به ابطال انتخابات گردد، اعلام آن از رسانه‌های گروهی از اختیارات شورای نگهبان است.

ماده ۷۰- صدور اعتبارنامه منتخبین موکول به تأیید صحت انتخابات از طرف شورای

نگهبان می‌باشد و شورای نگهبان در اسرع وقت نظر خود را درباره انتخابات اعلام می‌نماید و وزارت کشور موظف است پس از تأیید صحت انتخابات به وسیله شورای نگهبان بلافاصله دستور صدور اعتبارنامه را بدهد.

ماده ۷۱- اعتبارنامه منتخبین به دستور وزارت کشور و با مهر و امضای اعضای هیأت اجرایی و ناظرین شورای نگهبان در چهار نسخه تنظیم و صادر می‌گردد.

فصل نهم - مجازات

ماده ۷۲- مجازات تخلف از بند ۱۶ ماده ۲۷ به ترتیب ذیل تعیین می‌گردد:

الف - چنانچه مرتکب بدون اسلحه ایجاد رعب و وحشت نماید تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم می‌گردد.

ب - چنانچه ایجاد رعب و وحشت خواه به تحریک یا بالمباشره همراه با اسلحه باشد و محاربه صدق نکند تا ۷۴ ضربه شلاق و یا حداکثر تا ۲ سال حبس محکوم خواهد شد.

ماده ۷۳- مجازات کسی که با اتخاذ سمت مجعول در انتخابات دخالت کند (موضوع بند ۱۷ ماده ۲۷) تا ۵۰ ضربه شلاق خواهد بود و هرگاه مرتکب سندی هم در این باره جعل نموده باشد، مجازات جعل و تزویر را خواهد داشت و چنانچه دخالت وی مؤثر در سرنوشت انتخابات باشد و مسیر انتخابات یک بخش و یا یک شهرستان و یا یک استان را برهم بزند مرتکب از یک تا ۵ سال حبس محکوم خواهد شد.

ماده ۷۴- مجازات تخلف از ماده ۱۲ و تبصره آن دو الی شش ماه انفصال از خدمت دولتی خواهد بود.

ماده ۷۵- اعضای دارای هیأت اجرایی (فرماندار یا بخشدار، رئیس ثبت احوال) در صورت تخلف از ماده ۳۶ و تبصره ۲ ماده ۴۲ این قانون به مجازات کسر حقوق تا یک سوم از یک ماه تا شش ماه به حکم مراجع صالحه محکوم خواهند شد و در مورد بقیه اعضا محرومیت تا دو نوبت انتخابات از عضویت هیأت‌های اجرایی و نظارت و شعب اخذ رأی می‌باشد.

ماده ۷۶- مجازات تخلف از موضوع ماده ۲۴ و ۵۴ کسر حقوق تا یک سوم از یک ماه تا یک سال خواهد بود.

ماده ۷۷- متخلفان از موارد مندرج در ماده ۵۸ و کسانی که از طریق رادیو و تلویزیون با برنامه زنده و مستقیم تبلیغ انتخاباتی له یا علیه یکی از نامزدهای انتخاباتی نمایند و متصدیان برنامه در پخش غیر مستقیم به مجازات از یک تا شش ماه حبس محکوم خواهند شد.

ماده ۷۸- چنانچه مأموران انتظامی با دستور کتبی فرماندار یا بخشدار از امحای اعلانات، عکس‌ها، پوسترهای منصوبه در تابلوها و اماکن ممنوعه مندرج در ماده ۶۰ استتکاف نمایند به مجازات انفصال موقت از یک تا سه ماه محکوم می‌گردند. و چنانچه افرادی عالم‌اً در حین الصاق دستگیر گردند به مجازات ۵ الی ۱۵ ضربه شلاق محکوم می‌گردند. ماده ۷۹- مجازات تخلف از ماده ۶۱ محرومیت از عضویت در شعبه ثبت نام برای دو دوره می‌باشد.

ماده ۸۰- مجازات تخلف از ماده ۶۲ تعطیل نشریه از یک تا سه ماه خواهد بود و نویسنده مقاله (در صورتی که معلوم باشد) و مدیر نشریه (در صورتی که نویسنده مشخص نباشد) تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم می‌گردد و همچنین کسی که از طریق غیر مطبوعات اعمال فوق را مرتکب شود به مجازات تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم خواهد شد. ماده ۸۱- مجازات تخلف از ماده ۶۳ در مواردی که افترا یا نشر اکاذیب باشد همان مجازات افترا یا نشر اکاذیب است و در غیر موارد فوق مجازات آن زندان حداکثر تا سه ماه خواهد بود. ماده ۸۲- در اجرای صحیح اصل ۹۹ قانون اساسی و حفظ بی‌طرفی کامل، ناظرین شورای نگهبان موظفند در طول مدت مسئولیت خود، بی‌طرفی کامل را حفظ نمایند و جانبداری ناظرین به هر طریقی از یکی از کاندیداها جرم محسوب می‌شود. تبصره - مجازات تخلف از ماده فوق انفصال ۶ ماه تا یک سال از خدمات دولتی و ۶ ماه تا یک سال زندان خواهد بود.

ماده ۸۳- مجازات‌های این فصل به انواع مذکور منحصر نبوده و قاضی در هر مورد می‌تواند متخلف را به مجازات مذکور و یا هر مجازات متناسب دیگری که در قانون تعزیرات آمده است محکوم نماید.

فصل دهم - تشکیل و افتتاح مجلس شورای اسلامی

ماده ۸۴- فرمانداران و بخشداران مرکز حوزه انتخابیه موظفند پس از اعلام ستاد انتخابات کشور مبنی بر صدور اعتبارنامه منتخبین حداکثر ظرف ۴۸ ساعت نسبت به صدور اعتبارنامه‌های نمایندگان مجلس شورای اسلامی حوزه انتخابیه اقدام و یک نسخه از آن را به منتخب یا نماینده وی که کتباً معرفی می‌شود و برای دریافت آن به فرمانداری یا بخشداری مرکز حوزه انتخابیه مراجعه نموده تحویل نمایند.

ماده ۸۵- پس از آنکه اعتبارنامه‌های دو سوم مجموع نمایندگان به دبیرخانه مجلس شورای اسلامی واصل شد اداره کل قوانین مجلس شورای اسلامی مراتب را به منظور

فراهم نمودن مقدمات افتتاح مجلس شورای اسلامی به استحضار وزیر کشور می‌رساند. ماده ۸۶- وزیر کشور پس از فراهم نمودن مقدمات افتتاح مجلس از نمایندگان منتخب دعوت می‌نماید تا در تهران حضور یابند. نمایندگان منتخب موظفند ظرف ۵ روز از تاریخ دعوت وزیر کشور خود را به دبیرخانه مجلس شورای اسلامی معرفی نمایند. ماده ۸۷- وزیر کشور موظف است در جلسه افتتاحیه مجلس شورای اسلامی گزارش انتخابات را به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید. ماده ۸۸- آیین‌نامه اجرایی این قانون را وزارت کشور تهیه و با تصویب هیأت وزیران به اجرا می‌گذارد.

ماده ۸۹- از تاریخ تصویب این قانون کلیه قوانین مغایر لغو می‌گردد و قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس، مصوب ۱۳۵۹/۷/۳ کمیسیون داخلی مجلس که به موجب ماده واحده مصوب ۱۳۶۱/۳/۵ مجلس تمدید شده، به قوت خود باقی است. لایحه قانونی فوق مشتمل بر هشتاد و نه ماده و پنجاه تبصره در جلسه روز سه‌شنبه نهم اسفند ماه یکهزار و سیصد و شصت و دو به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۱۰۷۶۵

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۲/۱۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۷۸۲- ق مورخه ۱۳۶۲/۱۲/۹ «لایحه قانون انتخابات»^(۱) که با اصلاحاتی در جلسه سه‌شنبه ۱۳۶۲/۱۲/۹ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است به نظر اکثریت اعضای شورای نگهبان مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

ولی لازم به تذکر است که در مورد ماده ۸۳ که اشاره به قانون تعزیرات شده، اکثریت اعضا معتقدند استناد محاکم به قانون تعزیرات موکول به طی مراحل قانونی آن می‌باشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۳۷۷ مورخ ۱۳۶۲/۱۲/۲۳.

مغایرت لایحه بودجه ۱۳۶۳ کشور با موازین شرع و قانون اساسی

شماره: ۵۸۲۸-ق

تاریخ: ۶۲/۱۲/۲۵

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۶۲۹۶۶ مورخ ۱۳۶۲/۹/۸ دولت در خصوص بودجه سال ۱۳۶۳ کل کشور که در جلسه علنی روز پنجشنبه ۱۳۶۲/۱۲/۲۵ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه^(۱)

ماده واحده - بودجه سال ۱۳۶۳ کل کشور از حیث درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار بالغ بر شش هزار و پانصد و پنجاه میلیارد و هشتصد و سی و چهار میلیون و هشتصد و نود و چهار هزار (۶/۵۵۰/۸۳۴/۸۹۴/۰۰۰) ریال و از حیث هزینه‌ها و سایر پرداخت‌ها بالغ بر شش هزار و پانصد و پنجاه میلیارد و هشتصد و سی و چهار میلیون و هشتصد و نود و چهار هزار (۶/۵۵۰/۸۳۴/۸۹۴/۰۰۰) ریال می‌باشد.

الف - بودجه عمومی دولت در سال ۱۳۶۳ از لحاظ درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار و از حیث هزینه‌ها و سایر پرداخت‌ها بالغ بر چهار هزار و هشتاد و هفت میلیارد و هشتصد و سی میلیون و یکصد و ده هزار (۴/۰۸۷/۸۳۰/۱۱۰/۰۰۰) ریال به شرح زیر به تصویب می‌رسد:

۱- درآمد عمومی و سایر منابع تأمین اعتبار بالغ بر سه هزار و هشتصد و هفتاد میلیارد و ششصد و شش میلیون و پانصد و بیست هزار (۳/۸۷۰/۶۰۶/۵۲۰/۰۰۰) ریال و هزینه‌ها و سایر پرداخت‌ها از آن محل بالغ بر سه هزار و هشتصد و هفتاد میلیارد و ششصد و

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد. برای اطلاع از متن کامل مصوبه پس از تصویب نهایی ر.ک: روزنامه رسمی، شماره ۱۱۴۲۲ مورخ ۱۳۶۳/۲/۲۶.

شش میلیون و پانصد و بیست هزار (۳/۸۷۰/۶۰۶/۵۲۰/۰۰۰) ریال.

۲- درآمدهای اختصاصی وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی بالغ بر دویست و هفده میلیارد و دویست و بیست و سه میلیون و پانصد و نود هزار (۲۱۷/۲۲۳/۵۹۰/۰۰۰) ریال و هزینه‌ها و سایر پرداخت‌ها از آن محل بالغ بر دویست و هفده میلیارد و دویست و بیست و سه میلیون و پانصد و نود هزار (۲۱۷/۲۲۳/۵۹۰/۰۰۰) ریال.

به دولت اجازه داده می‌شود که درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار منظور در قسمت سوم این قانون را در سال ۱۳۶۳ وصول و هزینه‌های وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و همچنین کمک و سایر اعتبارات را که در جداول قسمت‌های چهارم و پنجم و ششم و پیوست شماره (۱) این قانون منظور شده است در حدود وصولی درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار در سال ۱۳۶۳ و بر اساس تخصیص اعتبار تعهد و با رعایت قوانین و مقررات مربوط و تبصره‌های این قانون پرداخت نماید.

ب - بودجه شرکت‌های دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت منظور در قسمت هشتم این قانون به استثنای آن قسمت از اعتبارات عمرانی (سرمایه‌گذاری ثابت) آن‌ها که از محل درآمد عمومی تأمین می‌شود طبق قوانین و مقررات و اساسنامه‌ها مربوط قابل اجرا خواهد بود.

بودجه آن دسته از مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت که در سال ۱۳۶۳ به صورت مؤسسات دولتی درآیند، برای مدت باقیمانده سال پس از تصویب هیأت وزیران قابل اجرا خواهد بود.

تبصره ۱- میزان تنخواه‌گردان خزانه در سال ۱۳۶۳، دویست میلیارد (۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال است.

تبصره ۲- به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود به منظور جبران کمبود نقدینگی لازم برای تهیه برخی از کالاهای اساسی مورد نیاز کشور شامل کود، سم و بذر، خوراک دام، فرآورده‌های لبنی، گوشت وارداتی، شکر و گندم بر اساس برنامه‌های مصوب سالانه وجوه لازم را به عنوان تنخواه‌گردان به پیشنهاد وزیر مربوط و تأیید سازمان برنامه و بودجه مبنی بر لزوم اعطای تنخواه‌گردان و میزان و تضمین آن در اختیار تخصصی‌ترین دستگاه اجرایی دولتی ذی‌ربط قرار دهد تا منحصراً برای تهیه کالاهای مذکور مورد استفاده قرار گیرد.

الف - استفاده از تنخواه‌گردان موضوع این تبصره به صورت تدریجی و با نظارت و مسئولیت مستقیم وزرای دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط به عمل خواهد آمد.

ب - وجوه حاصل از فروش کالاهای خریداری شده از محل تنخواه‌گردان موضوع این تبصره با نظارت و مسئولیت وزرای دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط باید مستقیماً و حداکثر ظرف مدت یک سال از تاریخ استفاده برای واریز تنخواه‌گردان دریافتی به حساب مربوط نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران واریز گردد.

تخلّف از این حکم و همچنین استفاده از تنخواه‌گردان موضوع این تبصره در غیر موارد مقرر در حکم تصرف غیرقانونی در اموال و وجوه دولتی محسوب می‌شود.

ج - حداکثر میزان تنخواه‌گردان موضوع این تبصره در سال ۱۳۶۳ مبلغ سیصد میلیارد (۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال است.

د - آیین‌نامه اجرایی این تبصره شامل چگونگی تهیه و تنظیم و تصویب برنامه خرید و فروش، نحوه هماهنگی در پرداخت سوبسید، زیان عملیاتی و واریز ماحصل فروش، چگونگی ثبت و نگهداری حساب‌های مربوط و میزان کارمزد و سایر موارد لازم حداکثر تا پایان فروردین ماه سال ۱۳۶۳ به وسیله سازمان برنامه و بودجه و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ه - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است هر ماه گزارش کامل از میزان تنخواه‌گردان استفاده شده موضوع این تبصره و وجوه واریز شده به حساب آن بانک را به تفکیک دستگاه و کالا به سازمان برنامه و بودجه و دستگاه اجرایی ذی‌ربط و کمیسیون مربوط مجلس شورای اسلامی ارسال نماید.

و - سازمان برنامه و بودجه مکلف است عملکرد و بار مالی ناشی از اجرای این تبصره را همراه لایحه بودجه سال ۱۳۶۴ کل کشور به مجلس شورای اسلامی گزارش نماید.

ز - دستگاه‌های استفاده‌کننده از این تبصره موظفند روش حسابداری و ثبت وقایع مالی خود را بر طبق دستورالعمل و دفاتری که وزارت امور اقتصادی و دارایی با در نظر گرفتن اهداف و ضوابط این تبصره تهیه می‌نماید تنظیم نمایند و هر ماه دفاتر و گزارشات مالی تنظیم شده مذکور را به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران منعکس نمایند، استفاده از این اعتبارات منوط به تنظیم این دفاتر و گزارشات مالی و انعکاس آن به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

تبصره ۳-

الف - به منظور کمک به راه‌اندازی و تأمین کمبود و سرمایه در گردش و ثابت و گسترش و ایجاد کارخانجات و مراکز تولیدی صنعتی و کشاورزی و معدنی و مصالح ساختمانی بخش تعاونی و خصوصی و تعاونی‌های مراکز گسترش خدمات تولیدی و عمرانی در جهت افزایش فعالیت‌های تولیدی مناطق محروم یا مستعد کشور، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است با توجه به سیاست‌های پولی کشور و در صورت عدم تکافوی منابع داخلی بانک‌های استان از محل منابع سایر بانک‌های تجاری اعتبارات لازم را در اختیار بانک‌های استان برای انجام فعالیت‌های تولیدی در زمینه‌های مذکور که از نظر اقتصادی و فنی قابل توجیه بوده ولی با توجه به قوانین و مقررات و آیین‌نامه‌های اجرایی بانک‌های استان امکان اعطای تسهیلات اعتباری به آن‌ها نمی‌باشد قرار دهد و سازمان برنامه و بودجه مانده مطالبات ناشی از اجرای اینگونه طرح‌های نظارت شده تولیدی را که لزوم اعطای اعتبارات آن‌ها به تصویب هیأت وزیران رسیده است برای هر سال حداکثر ظرف مدت پنج سال به پیشنهاد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در لایحه بودجه منظور خواهد نمود.

ب - بانک‌های استان مکلفند به منظور به بازدهی اقتصادی رسانیدن شرکت‌های تعاونی وابسته به مراکز گسترش خدمات تولیدی و عمرانی با رعایت بند (الف) این تبصره، اعتبارات لازم را در اختیار شرکت‌های تعاونی موجود قرار دهند. وزارت کشور مکلف است پس از رسیدگی‌های لازم تمام یا قسمتی از مایملک آن تعداد از شرکت‌های تعاونی مذکور را که قابلیت واریز وام دریافتی را ندارد طبق مقررات ضمن عقد به فروش رسانده و از محل حاصل فروش مطالبات بانک و دولت را پرداخت نماید.

کلیه شرکت‌های تعاونی وابسته به مراکز گسترش خدمات تولیدی و عمرانی بعد از پرداخت آخرین قسط وام خود می‌توانند از زیر پوشش مراکز گسترش خارج شوند. وزارت کشور موظف است هر چهار ماه یک‌بار گزارش عملکرد این بند را به کمیسیون برنامه و بودجه مجلس شورای اسلامی و سازمان برنامه و بودجه ارسال نماید.

ج - آیین‌نامه اجرایی این تبصره در مورد مبلغ و حد اعتبارات هر بخش، مدت و تعیین مناطق محروم یا مستعد و توزیع اعتبارات مذکور در این تبصره ظرف مدت یک ماه از تاریخ ابلاغ این قانون توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان برنامه و

بودجه و وزارت کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

د - اعتبارات موضوع این تبصره نایستی از مبلغ بیست میلیارد (۲۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰) ریال تجاوز نماید.

ه - دولت مکلف است گزارش عملکرد این تبصره شامل میزان اعتبارات واگذار شده و شرایط و مدت بازپرداخت و مشخصات استفاده‌کنندگان از اعتبارات مذکور و نوع فعالیت و ماهیت طرح‌های مربوط و همچنین میزان وام‌هایی که در سر رسید بازپرداخت نشده است را هر شش ماه یک‌بار به مجلس شورای اسلامی تسلیم نماید.

تبصره ۴- ...

تبصره ۸-

الف - مصرف اعتبارات مربوط به تقویت بنیه دفاعی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و همچنین بازپرداخت وام‌های خارجی وزارت دفاع جمهوری اسلامی ایران از شمول قانون محاسبات عمومی و آیین‌نامه معاملات دولتی مستثنی بوده و با رعایت مفاد این قانون تابع آیین‌نامه‌ای خواهد بود که بنا به پیشنهاد وزارت دفاع جمهوری اسلامی ایران و وزارت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و موافقت وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ب - وزارتین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و دفاع جمهوری اسلامی ایران موظفند در زمینه خرید اقلام عمده دفاعی با هماهنگی یکدیگر که زیر نظر شورای عالی دفاع انجام می‌گیرد اقدام نمایند.

ج - به وزارت دفاع جمهوری اسلامی ایران و وزارت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اجازه داده می‌شود که اقلام عمده دفاعی، وسایل و تجهیزات و سایر اقلام آمادی مورد نیاز یکدیگر و ژاندارمری جمهوری اسلامی، شهربانی جمهوری اسلامی ایران و سایر وزارت‌خانه‌ها و مؤسسات دولتی و کمیته‌های انقلاب اسلامی و سایر نهادهای انقلاب اسلامی و شهرداری‌ها را بر حسب درخواست و در حدود اعتبارات مصوب در بودجه سازمان‌ها مربوط به ترتیب زیر تأمین نمایند. کلیه خریدهای تسلیحاتی مورد نیاز کشور صرفاً از طریق وزارت سپاه و وزارت دفاع انجام خواهد شد.

۱- ارزش آن قسمت از اقلام عمده دفاعی و وسایل و تجهیزات و سایر اقلام آمادی که از موجودی جنسی وزارتین مذکور به سازمان‌های مندرج در این بند تحویل می‌گردد

معادل قیمت تمام شده (قیمت خرید به اضافه هزینه‌های ترابری و هزینه‌های بانکی و بیمه) طبق صورتحساب وزارت تحویل‌دهنده توسط دستگاه تحویل‌گیرنده به حساب مخصوصی که حسب مورد به همین منظور از طرف خزانه در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران افتتاح شده است و یا می‌شود واریز خواهد شد. وجوه واریز شده به حساب مذکور با رعایت مقررات بند (الف) همین تبصره در مورد خرید اقلام عمده دفاعی و با رعایت مقررات قانونی محاسبات عمومی در مورد سایر وسایل و تجهیزات و سایر اقلام آمادی تا آخر اسفندماه سال ۱۳۶۴ قابل مصرف خواهد بود و باید در پایان سال ۱۳۶۴ وجوه مازاد را از طریق ذی‌حساب مربوط به خزانه برگشت داده شود و مراتب به سازمان‌های ذی‌ربط اعلام گردد.

۲- وزارتین مذکور مجاز هستند با استفاده از وجوهی که بابت ارزش تقریبی کالاهای مورد نیاز سازمان‌های موضوع این بند از محل اعتبارات مصوب بودجه مورد عمل آن‌ها به حساب خاصی که توسط خزانه در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران افتتاح شده و یا خواهد شد، واریز می‌شود، اقلام عمده دفاعی را با رعایت مقررات بندهای (الف) و (ب) این تبصره و سایر وسایل و تجهیزات را با رعایت مقررات قانون محاسبات عمومی خریداری و تحویل نمایند. وجوه واریز شده به حساب مذکور تا آخر اسفند ماه سال ۱۳۶۴ برای مصارف مربوط قابل استفاده می‌باشد و باید در پایان سال ۱۳۶۴ وجوه مازاد بر حسب مورد از طریق دستگاه‌های ذی‌ربط به خزانه برگشت داده شود.

۳- دستگاه‌های مشمول این تبصره پس از دریافت صورتحساب اقلام تحویلی از وزارتین مذکور وجوه پرداختی موضوع ردیف‌های (۱ و ۲) فوق را بر اساس صورتحساب‌های مزبور و صورت‌مجلس تحویل و یا قبض انبار مربوط به حساب هزینه قطعی منظور خواهند کرد.

۴- نحوه اجرای این بند تابع آیین‌نامه‌ای است که بنا به پیشنهاد وزارتین مذکور و موافقت وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

د - لایحه قانونی راجع به اعتبارات مربوط به قراردادهای وزارت دفاع جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۸/۸/۲۹ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران و آیین‌نامه اجرایی آن و تبصره ۴۷ قانون بودجه سال ۱۳۵۹ و سایر مقررات مغایر ملغی است.

ه - گزارش نحوه هزینه اعتبارات این تبصره در پایان هر سه ماه به هیأتی که از اعضای

زیر تشکیل می‌شود جهت بررسی اعلام می‌گردد:

۱- نماینده شورای عالی دفاع.

۲- نماینده وزارت دفاع جمهوری اسلامی ایران.

۳- نماینده وزارت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

۴- نماینده سازمان برنامه و بودجه.

۵- یکی از اعضای کمیسیون امور دفاعی مجلس به انتخاب مجلس.

۶- یکی از اعضای کمیسیون برنامه و بودجه مجلس به انتخاب مجلس.

۷- رئیس دیوان محاسبات.

شورای عالی دفاع و وزیر دفاع جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و سازمان برنامه و بودجه موظفند نماینده خود را حداکثر تا پایان اردیبهشت‌ماه معرفی نمایند و این هیأت نتیجه بررسی‌های خود را حسب مورد به وزارت دفاع جمهوری اسلامی ایران و وزارت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی که به ترتیب مسئول امور مالی ارتش جمهوری اسلامی انقلاب اسلامی می‌باشند نیز اعلام خواهد نمود.

تبصره ۹- ...

تبصره ۲۰-

الف - وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و دستگاه‌های اجرایی محلی مکلفند حداکثر ظرف مدت یک ماه از تاریخ ابلاغ این قانون موافقتنامه شرح عملیات مربوط به اعتبارات جاری خود را که در قسمت‌های چهارم و پنجم این قانون بر حسب برنامه‌ها منظور شده است، به تفکیک مواد هزینه تنظیم و حسب مورد با سازمان برنامه و بودجه و یا سازمان برنامه و بودجه استان مبادله نمایند تا در تخصیص اعتبار و پرداخت هزینه‌ها و نگهداری و تنظیم حساب‌های مربوط مورد عمل قرار گیرد.

ب - تا زمانی که موافقتنامه‌های شرح عملیات اعتبارات جاری وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و دستگاه‌های اجرایی محلی به میزانی که توسط کمیته‌های تخصیص اعتبار موضوع ماده (۳۰) قانون برنامه و بودجه و بند (ب) تبصره (۱۹) این قانون تخصیص داده می‌شود مورد عمل قرار خواهد گرفت.

ج - منظور شدن اعتبار در ماده (۸) بودجه دستگاه‌های اجرایی به استثنای نیروهای

مسلح جمهوری اسلامی ایران و وزارت اطلاعات و نخست‌وزیری ممنوع است. اعتبارات ماده (۸) نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران با تصویب شورای عالی دفاع قابل مصرف می‌باشد و گزارش هزینه‌های انجام شده از محل اعتبارات مذکور هر سه ماه یک‌بار باید به شورای عالی نامبرده تسلیم گردد.

د - افزایش اعتبار جاری هر یک از مواد هزینه وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و دستگاه‌های اجرایی محلی منظور در موافقتنامه‌های شرح عملیات موضوع بند (الف) این تبصره به استثنای مواد (۸) و (۱۷) که قابل افزایش نیست از محل کاهش اعتبار سایر مواد دستگاه مربوط مشروط بر آنکه در جمع اعتبارات جاری آن دستگاه تغییری حاصل نشود حداکثر تا ده درصد و مواد (۱) و (۲) حداکثر تا سه درصد پیشنهاد بالاترین مقام دستگاه اجرایی و تأیید سازمان برنامه و بودجه و یا سازمان برنامه و بودجه استان حسب مورد مجاز می‌باشد.

ه - افزایش اعتبار ماده (۱۹) در موارد ضرور و اجتناب‌ناپذیر علاوه بر ده درصد موضوع بند (د) این تبصره به ترتیب مقرر در بند مذکور مجاز خواهد بود.

و - در مورد دستگاه‌های اجرایی که اعتبارات جاری آن‌ها در این قانون به صورت کمک منظور شده است تعیین و ابلاغ مواد هزینه الزامی نیست.

ز - سازمان برنامه و بودجه مکلف است صورت موافقتنامه موضوع این تبصره را حداکثر ظرف دو ماه از تاریخ ابلاغ این قانون به کمیسیون برنامه و بودجه مجلس شورای اسلامی تسلیم نماید.

ح - دولت مکلف است ریز مواد هزینه اعتبارات جاری را به تفکیک دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی در پیوست لایحه بودجه سال‌های آتی به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

تبصره ۲۱- ...

تبصره ۳۰- مصرف اعتبار ردیف ۵۰۳۰۴۲ قسمت چهار این قانون از شمول قانون محاسبات عمومی و سایر مقررات عمومی دولت مستثنی است و با رعایت مفاد قانون بودجه سال ۱۳۶۳ کل کشور تابع آیین‌نامه‌ای می‌باشد که بنا به پیشنهاد وزارت کشور و تأیید وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۳۱- مبلغ شش میلیارد (۶/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال اعتبار منظور در ردیف ۵۰۳۰۵۲

قسمت چهارم این قانون برای احداث و بهسازی راه‌ها و پاسگاه‌ها و حفاظت فیزیکی به منظور حراست از مرزهای کشور بدون الزام به رعایت قانون محاسبات عمومی و سایر مقررات عمومی دولت با رعایت مفاد این قانون بر طبق آیین‌نامه‌ای که بنا به پیشنهاد وزارت کشور، سازمان برنامه و بودجه، وزارت راه و ترابری و وزارت مسکن و شهرسازی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، قابل مصرف خواهد بود. نود درصد مبلغ فوق برای حراست از مرزهای شرقی و جنوبی کشور اختصاص می‌یابد.

تبصره ۳۲-

الف - سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی در سال ۱۳۶۳ کماکان زیر نظر وزارت فرهنگ و آموزش عالی اداره خواهد شد و رئیس هیأت اجرایی سازمان که بر طبق مفاد اساسنامه مربوط ریاست شورای سرپرستی سازمان را نیز عهده‌دار می‌باشد توسط وزیر فرهنگ و آموزش عالی انتخاب و منصوب خواهد گردید.

ب - به سازمان مذکور اجازه داده می‌شود اعتبارات جاری و عمرانی منظور در ردیف ۱۳۵۴۴ قسمت چهارم این قانون را بر طبق آیین‌نامه‌ای که با رعایت مفاد این قانون و اساسنامه سازمان مزبور بنا به پیشنهاد وزیر فرهنگ و آموزش عالی و تأیید وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه به تصویب هیأت وزیران می‌رسد به مصرف برساند.

تبصره ۳۳-

الف - شرکت سهامی سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران مکلف است در سال ۱۳۶۳ معادل مبلغ ده میلیارد (۱۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال از محل درآمد شرکت‌های تحت پوشش، متناسب با سود سال ۱۳۶۲ بابت هزینه‌های مستقیم و غیرمستقیم مدیریت دولت بر واحدهای مزبور دریافت و به خزانه واریز نماید تا به حساب درآمد عمومی کشور منظور گردد.

ب - اجازه داده می‌شود معادل پنجاه درصد مبالغ وصولی فوق حداکثر تا مبلغ پنج میلیارد (۵/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال با تصویب مجمع عمومی شرکت سهامی گسترش و نوسازی صنایع ایران بر اساس موافقتنامه‌های شرح عملیاتی که با سازمان برنامه و بودجه مبادله می‌شود از خزانه دریافت و به مصرف تأمین هزینه‌های طرح‌های عمرانی شرکت مذکور و شرکت‌های تابعه آن برسد.

ج - نحوه اجرای این تبصره طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که بنا به پیشنهاد وزارت صنایع سنگین و سازمان برنامه و بودجه به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.
تبصره ۳۴-

الف - اجازه داده می‌شود کلیه هزینه‌های مربوط به صدور موافقتنامه اصولی ایجاد صنایع به میزانی که بنا به پیشنهاد وزارتخانه‌های صنایع و صنایع سنگین به تصویب هیأت وزیران می‌رسد توسط وزارتخانه‌های مذکور وصول و به حساب درآمد عمومی کشور واریز شود.

ب - به وزارتخانه‌های فوق اجازه داده می‌شود حداکثر تا معادل وجوهی که در اجرای بند (الف) وصول و به حساب درآمد عمومی واریز می‌نمایند از محل اعتبارات منظور در ردیف‌های ۵۰۳۰۶۲ و ۵۰۳۰۶۳ قسمت چهارم این قانون بر اساس موافقتنامه‌های شرح عملیاتی که با سازمان برنامه و بودجه مبادله خواهد نمود برای اجرای طرح‌های عمرانی خود به مصرف برسانند.

تبصره ۳۵- ...

تبصره ۴۶-

الف - وزارت نیرو و وزارت کشور بر حسب مورد موظفند از طریق افزایش کارایی و حذف هزینه‌های غیرضروری، محاسبه و تعیین قیمت تمام شده تأمین آب (به استثنای آب کشاورزی) برای سازمان‌ها و شرکت‌های آب دولتی و غیردولتی را به نحوی از مصرف‌کنندگان اخذ نمایند که از محل وصولی‌ها و اعتبار مصوب کمک دولت به شرکت‌های آب که در این قانون مشخص و به تصویب رسیده است، هزینه جاری شرکت‌های آب را در سال ۱۳۶۳ تأمین نماید و تعهدی مازاد بر آن درآمدها ایجاد ننماید. در اجرای این تبصره به وزارت نیرو اجازه داده می‌شود از نقدینگی شرکت‌های سهامی سازمان آب منطقه‌ای برای تأمین کمبود منابع دیگر شرکت‌های سهامی سازمان آب منطقه‌ای استفاده نماید.

ب - به دولت اجازه داده می‌شود مبلغ دو میلیارد و پانصد میلیون (۲/۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال اعتبار عمرانی ردیف ۵۰۳۰۶۸ قسمت چهارم این قانون را برای تکمیل طرح‌های فاضلاب شهری در دست اجرا که در سال ۱۳۶۳ برای آن‌ها اعتباری منظور نشده است و توقف آن‌ها باعث ضرر و زیان می‌شود تخصیص دهد. استفاده از این اعتبار با

پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه و تصویب هیأت وزیران انجام می‌شود.

تبصره ۴۷- ...

تبصره ۵۱-

الف - اجازه داده می‌شود اعتبار منظور در ردیف ۱۰۵۰۰۴ قسمت چهارم این قانون تحت عنوان «وزارت کشور - کمک به شهرداری‌های کشور» بنا به پیشنهاد وزارت کشور و موافقت سازمان برنامه و بودجه و تصویب هیأت وزیران بین شهرداری‌های کشور توزیع شود و حداقل نصف اعتبار فوق باید میان شهرداری‌های غیر مراکز استان‌ها توزیع گردد.

ب - دولت مکلف است هزینه حمل زباله واحدهای مسکونی، تجاری، صنفی و صنعتی شهرهای بزرگ را مطابق آیین‌نامه و جدولی که حداکثر تا پایان اردیبهشت‌ماه سال ۱۳۶۳ توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی و وزارت کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد دریافت و به خزانه کل واریز نماید.

تبصره ۵۲- ...

تبصره ۶۰-

الف - تا زمانی که وظایف و مسئولیت‌های مندرج در ماده «۹» قانون تأمین اجتماعی (مصوب تیرماه ۱۳۵۴) به عهده وزارت بهداری است، وجوه موضوع ماده «۲۹» قانون به عنوان درآمد اختصاصی وزارت بهداری تلقی می‌گردد و منحصرأً برای نیل به اهداف مندرج در ماده «۹» قانون مذکور با رعایت قانون تأمین اجتماعی قابل مصرف می‌باشد.

ب - وزارت بهداری مکلف است فهرست هزینه‌های انجام شده در سنوات گذشته از این بابت را به تفکیک هر سال تهیه و حداکثر تا پایان آذرماه ۱۳۶۳ به سازمان تأمین اجتماعی ارسال دارد تا به حساب هزینه‌های قطعی سازمان مزبور منظور گردد.

ج - وزارت بهداری مجاز است مانده استفاده نشده وجوه موضوع این تبصره در پایان هر سال را به سال بعد منتقل و طبق مفاد آیین‌نامه موضوع بند «الف» این تبصره به مصرف برساند.

تبصره ۶۱- ...

تبصره ۶۳-

الف - به منظور انجام تحقیقات صنعتی کاربردی و به منظور بهبود کیفیت کالاهای

تولیدی صنعتی و پیشرفت تکنولوژی ملی، کلیه واحدهایی که دارای پروانه از وزارت صنایع می‌باشند، مکلفند معادل دو و نیم در هزار فروش خود را با نظر وزارت صنایع صرف اجرای طرح‌های تحقیقاتی کاربردی خود بنمایند و در صورت عدم امکان انجام تحقیقات کاربردی توسط کارخانه به تشخیص وزارت صنایع مبالغ مذکور را به صندوق هماهنگی هسته‌های خودکفائی و تحقیقاتی واریز نمایند تا مطابق با آیین‌نامه‌ای که به پیشنهاد وزارت صنایع و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید، توسط واحدهای ذی‌ربط به مصرف اجرای طرح‌های تحقیقاتی کاربردی برسد. پرداخت‌های واحدهای صنعتی از باب دو و نیم در هزار موضوع این تبصره به هزینه‌های قطعی سالیانه آن‌ها اضافه خواهد شد.

ب - وزارت صنایع مکلف است هر سه ماه گزارش پیشرفت عملیات مربوط به مفاد بند (الف) این تبصره و نتایج عاید شده را همراه با گزارش مالی از هزینه‌ها به شورای عالی صنایع و کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی ارسال دارد.

ج - شورای عالی صنایع موظف است با بررسی عملکرد وزارت صنایع در مورد بند (الف) این تبصره طی سال ۱۳۶۳ طرح و آیین‌نامه واحدی برای تحقیقات کاربردی صنعتی تمام صنایع کشور تهیه و به تصویب مراجع قانونی برساند.

تبصره ۶۴- از تاریخ تصویب این قانون همه ساله معادل پنجاه درصد از درآمدهای ناشی از محل فروش بلیط و برگزاری مسابقات ورزشی و استفاده از اماکن ورزشی که پس از وصول به خزانه واریز می‌گردد، در اختیار سازمان تربیت بدنی ایران گذارده می‌شود تا بر اساس آیین‌نامه‌هایی که بنا به پیشنهاد سازمان تربیت بدنی و تأیید سازمان برنامه بودجه و وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد برای انجام تعمیرات ساختمانی و تأسیسات اماکن ورزشی و اداره امور جاری ورزشگاه‌ها به مصرف برساند.

تبصره ۶۵-

الف - از اول سال ۱۳۶۳ کلیه امور مربوط به بهره‌برداری از معادن شن و ماسه معمولی و خاک رس معمولی به وزارت کشور محول می‌شود تا از طریق فرمانداری‌ها و بخشداری‌ها و شهرداری‌های هر محل و یا سازمان‌های دولتی دیگر و یا بخش خصوصی انجام دهد و درآمد حاصله ناشی از قیمت پایه موضوع ماده (۲۶) قانون

معادن مصوب ۱۳۶۲/۳/۱ مجلس شورای اسلامی را به حساب درآمد عمومی کشور منظور نماید.

ب - اجازه داده می‌شود اعتبار ردیف ۵۰۳۰۵۹ قسمت چهارم این قانون حداکثر تا معادل درآمدی که در اجرای بند (الف) این تبصره وصول و به حساب درآمد عمومی منظور می‌شود از طریق فرمانداری‌ها یا بخشداری‌ها و یا شهرداری‌ها حوزه هر معدن به ترتیبی که در آیین‌نامه اجرایی این تبصره تعیین می‌شود بر اساس موافقتنامه‌هایی که با سازمان برنامه و بودجه استان مربوط مبادله خواهد شد به مصرف عمران شهرها و روستاها برسد.

ج - آیین‌نامه اجرایی این تبصره حداکثر ظرف مدت دو ماه از تاریخ تصویب این قانون بنا به پیشنهاد مشترک وزارت کشور، وزارت معادن و فلزات، وزارت نیرو و وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید. تبصره ۶۶ - ...

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و هفتاد و هفت تبصره در جلسه روز پنج‌شنبه بیست و پنجم اسفندماه یکهزار و سیصد و شصت و دو به تصوب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۱۰۸۶۷

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۲/۲۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۸۲۸- ق مورخ ۱۳۶۲/۱۲/۲۵؛ نظر به اینکه بررسی نظرات شورای نگهبان نسبت به تمام تبصره‌ها در جلسات متعدد انجام خواهد شد، برای اینکه نمایندگان در جریان نظرات شورای نگهبان قرار داشته باشند به تدریج نظرات شورای نگهبان تا پایان بررسی اعلام می‌شود. اینک نظر شورای نگهبان را در مورد استثنای قانون محاسبات و سایر مقررات به شرح زیر رسماً به اطلاع می‌رساند:

در کلیه مواردی که تعیین مصارف و هزینه‌ها و کیفیت هزینه و استفاده از اعتبارات از قوانین جاری اعم از قانون محاسبات و قوانین دیگر استثنا شده است. هر چند موکول به تصویب آیین‌نامه جدید باشد، نظر به اینکه قرار دادن این امور در اختیار دولت بدون مقررات و ضوابط

مغایر قانون اساسی است و موکول کردن آن به آیین‌نامه هم در حد قانونگذاری و خارج از حدود آیین‌نامه است با قانون اساسی مغایرت دارد. لذا استثنائات مذکور در تبصره‌ها به استثنای موارد حوادث غیرمترقبه مهم و جنگ تحمیلی و جبهه که رعایت قوانین عادی در آن‌ها خلاف ضرورت‌های مشهود باشد، مغایر با قانون اساسی است.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

نظریه (تکمیلی مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۱۰۸۹۵

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۲/۲۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۸۲۸- ق مورخ ۱۳۶۲/۱۲/۲۵ و پیرو نامه شماره ۱۰۸۶۷ مورخ ۱۳۶۲/۱۲/۲۷؛ «لایحه بودجه سال ۱۳۶۳» مصوب مجلس شورای اسلامی در جلسات شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر اکثریت اعضای شورا به شرح زیر اعلام می‌شود:

۱- در کلیه مواردی که تعیین مصارف و هزینه‌ها و کیفیت هزینه و استفاده از اعتبارات از قوانین جاری اعم از قانون محاسبات و قوانین دیگر استثنا شده است هر چند موکول به تصویب آیین‌نامه جدید شده باشد نظر به اینکه قرار دادن این امور در اختیار دولت بدون مقررات و ضوابط مغایر قانون اساسی است و موکول کردن آن به آیین‌نامه هم در حد قانونگذاری و خارج از حدود آیین‌نامه است با قانون اساسی مغایرت دارد، لذا استثنائات مذکور در تبصره‌ها به استثنای موارد حوادث غیرمترقبه مهم و جنگ تحمیلی و جبهه که رعایت قوانین عادی در آن‌ها خلاف ضرورت‌های مشهود باشد، مغایر قانون اساسی است (این قسمت قبلاً به مجلس اعلام شد).

۲- موارد مذکور در بند (ج) تبصره ۳ باید در بودجه به تفصیل مشخص و معین شود و احاله تعیین آن به آیین‌نامه اجرایی با اصل ۸۵ قانون اساسی مغایرت دارد.

۳- در ردیف‌های یک و دو بند (ج) تبصره ۸ که وجوه واریز شده را تا آخر اسفندماه سال ۱۳۶۴ قابل مصرف دانسته و برگشت وجوه مازاد را به خزانه، موکول به پایان سال ۱۳۶۴ نموده با مفهوم سالانه بودن بودجه مغایر بوده و نتیجتاً با اصل ۵۲ قانون اساسی مغایر می‌باشد.

۴- از لحاظ اصل ۵۲ قانون اساسی ایرادی که بر لایحه بودجه سال ۱۳۶۳ وارد است این است

که مفهوم بودجه صورت تفصیلی متعارف خرج و دخل و هزینه و اعتبارات است به طوری که در هر دو مورد به طور متعارف بررسی و اظهارنظر و تعدیل در مجلس شورای اسلامی ممکن باشد و تصویب آن آگاهانه و با توجه به جوانب لازم انجام شود و با توجه به اینکه دو لایحه تقدیمی تفصیل خرج و دخل به همان مفهومی که حتی در بند (ح) تبصره ۲۰ به آن توجه شده، بیان نشده است با اصل ۵۲ قانون اساسی تطبیق ندارد و از لحاظ اصل ۵۵ قانون اساسی نیز که دیوان محاسبات را مأمور می‌نماید که حسابرسی را به نحوی انجام دهد که هر وجهی در محل خود به مصرف رسیده باشند. ندادن صورت تفصیلی آن و ریز مواد هزینه موجب می‌شود که حسابرسی به نحوی که در این اصل پیش‌بینی شده انجام نشود لذا از این حیث با اصل مذکور مغایرت دارد.

۵- بند (و) تبصره ۲۱ نیز از این جهت که تعیین و ابلاغ مواد هزینه را الزامی ندانسته مغایر قانون اساسی شناخته شد.

۶- اطلاق تبصره ۳۳ نسبت به سهام شرکای خصوصی در مواردی که اجرت‌المثل مدیریت مشروع کمتر از میزان مقرر در این تبصره باشد از نظر فقها مغایر با موازین شرع شناخته شد.

۷- تبصره ۳۴ که اجازه داده است هزینه‌های مربوط به صدور موافقت‌نامه اصولی ایجاد صنایع... با تصویب هیأت وزیران وصول و به حساب درآمد عمومی کشور واریز شود از این جهت که خارج از حدود اختیارات هیأت وزیران می‌باشد و نیاز به قانون دارد مغایر قانون اساسی می‌باشد.

۸- بند (ب) تبصره ۵۱ از این جهت که حمل زیاله به عهده شهرداری است دریافت وجه در مقابل آن از جانب دولت مغایر با موازین شرع و قانون اساسی است.

۹- بند (ج) تبصره ۶۰ که اجازه داده است مانده استفاده نشده وجوه موضوع تبصره مزبور به سال بعد منتقل گردد با اصل ۵۲ قانون اساسی مغایر شناخته شد.

۱۰- اطلاق بند (الف) تبصره ۶۳ در مورد الزام کلیه واحدهایی که دارای پروانه از وزارت صنایع می‌باشند به صرف نمودن دو و نیم در هزار فروش خود در اجرای طرح‌های تحقیقاتی کاربردی... از لحاظ شرعی به تأیید اکثریت فقهای شورای نگهبان نرسید.

سایر موارد قانون اساسی و موازین شرع شناخته نشد. ولی لازم به تذکر است که بند (ج) تبصره ۹ و بند (الف) تبصره ۴۶ نیاز به اصلاح عبارتی دارد.

۱۱- از نظر فقهای شورای نگهبان در بند (الف) تبصره ۶۵ باید مفاد تبصره ماده ۲۴ قانون معادن لحاظ گردد.

حسین مهرپور

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۵۸۳۳-ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۲/۳۰

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۱۰۸۶۷ مورخ ۱۳۶۲/۱۲/۲۷ و نامه شماره ۱۰۸۹۵ مورخ ۱۳۶۲/۱۲/۲۹؛ لایحه شماره ۶۲۹۹۶ مورخ ۱۳۶۲/۹/۸ دولت در خصوص لایحه بودجه سال ۱۳۶۳ کل کشور که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۱۳۶۲/۱۲/۳۰ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

تبصره ۳-

الف - ...

ج - اعتبارات موضوع این تبصره نایستی از مبلغ بیست میلیارد (۲۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال تجاوز نماید.

تبصره ۸-

الف - ...

ج - به وزارت دفاع جمهوری اسلامی ایران و وزارت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اجازه داده می‌شود که اقلام عمده دفاعی، وسایل و تجهیزات و سایر اقلام آمادی مورد نیاز یکدیگر و ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، شهربانی جمهوری اسلامی ایران و سایر وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و کمیته‌های انقلاب اسلامی و سایر نهادهای انقلاب اسلامی و شهرداری‌ها را بر حسب درخواست و در حدود اعتبارات مصوب در بودجه سازمان‌های مربوط به ترتیب زیر تأمین نماید. کلیه خریدهای تسلیحاتی مورد نیاز کشور صرفاً از طریق وزارت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و وزارت دفاع جمهوری اسلامی ایران انجام خواهد شد.

۱- ارزش آن قسمت از اقلام عمده دفاعی و وسایل و تجهیزات و سایر اقلام آمادی که

از موجودی جنسی وزارتین مذکور به سازمان‌های مندرج در این بند تحویل می‌گردد معادل قیمت تمام‌شده (قیمت خرید به اضافه هزینه‌های ترابری و هزینه‌های بانکی و بیمه) طبق صورتحساب وزارت تحویل‌دهنده توسط دستگاه تحویل‌گیرنده به حساب مخصوصی که حسب مورد به همین منظور از طرف خزانه در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران افتتاح شده است و یا می‌شود واریز خواهد شد. وجوه واریز شده به حساب مذکور با رعایت مقررات بند (الف) همین تبصره در مورد خرید اقلام عمده دفاعی و با رعایت مقررات قانون محاسبات عمومی در مورد سایر وسایل و تجهیزات و سایر اقلام آمادی تا آخر اسفند ماه سال ۱۳۶۳ قابل مصرف خواهد بود و باید در پایان سال ۱۳۶۳ وجوه مازاد را از طریق ذی‌حساب مربوط به خزانه برگشت داده شود و مراتب به سازمان‌های ذی‌ربط اعلام گردد.

۲- وزارتین مذکور مجاز هستند با استفاده از وجوهی که بابت ارزش تقریبی کالاهای مورد نیاز سازمان‌های موضوع این بند از محل اعتبارات مصوب بودجه مورد عمل آن‌ها به حساب خاصی که توسط خزانه در بانک مرکزی جمهوری اسلامی افتتاح شده و یا خواهد شد، واریز می‌شود اقلام عمده دفاعی را با رعایت مقررات بندهای (الف) و (ب) این تبصره و سایر وسایل و تجهیزات را با رعایت مقررات قانون محاسبات عمومی خریداری و تحویل نمایند. وجوه واریز شده به حساب مذکور تا آخر اسفند ماه سال ۱۳۶۳ برای مصارف مربوط قابل استفاده می‌باشد و باید در پایان سال ۱۳۶۳ وجوه مازاد بر حسب مورد از طریق دستگاه‌های ذی‌ربط به خزانه برگشت داده شود.

۳- ...

د - ...

تبصره ۹- ...

تبصره ۲۰- اعتبار طرح‌های عمرانی ملی و استانی منظور در پیوست شماره (۱) این قانون حداکثر تا بیست درصد به شرح زیر قابل افزایش می‌باشد:

الف - از محل کاهش اعتبار سایر طرح‌های عمرانی در داخل هر برنامه با پیشنهاد و تأیید بالاترین مقام دستگاه یا دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط و موافقت سازمان برنامه و بودجه.

ب - از محل کاهش اعتبارات طرح‌های سایر برنامه‌های همان فصل بنا به پیشنهاد و تأیید

بالاترین مقام دستگاه یا دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط و موافقت سازمان برنامه و بودجه مشروط بر آنکه کاهش و یا افزایش اعتبارات کل هر برنامه از ده درصد تجاوز ننماید.

ج - افزایش اعتبارات طرح‌های عمرانی استانی در هر فصل از محل کاهش اعتبارات سایر فصول به غیر از فصول کشاورزی و منابع طبیعی، صنایع، معادن، منابع آب، آموزش و پرورش عمومی و آموزش فنی و حرفه‌ای، بهداشت و درمان و تغذیه تا میزان پنج درصد با رعایت مفاد بندهای (الف) و (ب) این تبصره و مازاد بر آن در صورت انتقال به فصول ذکر شده فقط برای یک‌بار در سال با پیشنهاد دستگاه اجرایی مربوط و موافقت کمیته برنامه‌ریزی استان مجاز خواهد بود.

تبصره ۲۱ - ...

الف - ...

ه - افزایش اعتبار ماده ۱۹ در موارد ضرور و اجتناب‌ناپذیر علاوه بر ده درصد موضوع بند (د) این تبصره به ترتیب مقرر در بند مذکور مجاز خواهد بود.

و - سازمان برنامه و بودجه مکلف است صورت موافقتنامه موضوع این تبصره را حداکثر ظرف دو ماه از تاریخ ابلاغ این قانون به کمیسیون برنامه و بودجه مجلس شورای اسلامی تسلیم نماید.

ز - ...

تبصره ۳۳ -

الف - دولت مکلف است دو درصد از درآمد سال ۱۳۶۲ شرکت‌های سود ده تحت پوشش قانونی و مشروع و وابسته به شرکت سهامی گسترش و نوسازی صنایع ایران را به عنوان مالیات اضافی اخذ و به خزانه واریز نماید تا به حساب درآمد عمومی کشور منظور گردد.

ب - اجازه داده می‌شود معادل پنجاه درصد مبالغ وصولی فوق حداکثر تا مبلغ پنج میلیارد (۵/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال با تصویب مجمع عمومی شرکت سهامی گسترش و نوسازی صنایع ایران بر اساس موافقتنامه‌های شرح عملیاتی که با سازمان برنامه و بودجه مبادله می‌شود از خزانه دریافت و به مصرف تأمین هزینه‌های طرح‌های عمرانی شرکت مذکور و شرکت‌های تابعه آن برسد.

ج - نحوه اجرای این تبصره طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که بنا به پیشنهاد وزارت

صنایع سنگین و سازمان برنامه و بودجه به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۳۴-

الف - به دولت اجازه داده می‌شود کلیه هزینه‌های مربوط به صدور موافقتنامه اصولی ایجاد صنایع را برآورد و از متقاضیان اخذ و به حساب درآمد عمومی کشور واریز کند.

ب - به وزارتخانه‌های صنایع و صنایع سنگین اجازه داده می‌شود حداکثر تا معادل وجوهی که در اجرای بند (الف) وصول و به حساب درآمد عمومی واریز می‌نمایند از محل اعتبارات منظور در ردیف‌های ۵۰۳۰۶۲ و ۵۰۳۰۶۳ قسمت چهارم این قانون بر اساس موافقتنامه‌های شرح عملیاتی که با سازمان برنامه و بودجه مبادله خواهند نمود برای اجرای طرح‌های عمرانی خود به مصرف برسانند.

تبصره ۳۵- ...

تبصره ۵۰- اجازه داده می‌شود اعتبار منظور در ردیف ۱۰۵۰۰۴ قسمت چهارم این قانون تحت عنوان «وزارت کشور - کمک به شهرداری‌های کشور» بنا به پیشنهاد وزارت کشور و موافقت سازمان برنامه و بودجه و تصویب هیأت وزیران بین شهرداری‌های کشور توزیع شود و حداقل نصف اعتبار فوق باید میان شهرداری‌های غیر مراکز استان‌ها توزیع گردد.

تبصره ۵۱- ...

تبصره ۶۱-

الف - تا زمانی که وظایف و مسئولیت‌های مندرج در ماده (۹) قانون تأمین اجتماعی (مصوب تیر ماه ۱۳۵۴) به عهده وزارت بهداری است، وجوه موضوع ماده (۲۹) قانون به عنوان درآمد اختصاصی وزارت بهداری تلقی می‌گردد و منحصرأً برای نیل به اهداف مندرج در ماده (۹) قانون مذکور با رعایت قانون تأمین اجتماعی قابل مصرف می‌باشد.

ب - وزارت بهداری مکلف است فهرست هزینه‌های انجام شده در سنوات گذشته از این بابت را به تفکیک هر سال تهیه و حداکثر تا پایان آذرماه سال ۱۳۶۳ به سازمان تأمین اجتماعی ارسال دارد تا به حساب هزینه‌های قطعی سازمان مزبور منظور گردد.

تبصره ۶۲- ...

تبصره ۶۳- به وزارت دفاع جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود از حوض‌های شناور خشک و تعمیرگاه‌ها و تسهیلات تعمیراتی وابسته و مراکز عملیات غواصی نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران به منظور تعمیرات و تغییرات یگان‌های شناور و انجام عملیات غواصی جهت سایر سازمان‌ها و مؤسسات دولتی و خصوصی و نهادهای

انقلاب اسلامی به نحوی که به آمادگی رزمی عملیاتی نیروی مذکور لطمه وارد نیاورد استفاده نموده و هزینه‌های مربوط را از اعتبارات مصوب خود به موقع تأمین و نسبت به دریافت حق‌الزحمه و هزینه‌های مربوط و واریز آن به حساب دولت اقدام و حق‌الزحمه پرسنل حوض‌ها و تعمیرگاه‌ها و غواصان را که خارج از وظیفه (ساعات غیر خدمت) نسبت به انجام تعمیرات و عملیات مورد بحث اقدام می‌نمایند از محل اعتبارات منظور در بودجه مصوب خود پرداخت نماید. آیین‌نامه اجرایی مربوط توسط وزارت دفاع جمهوری اسلامی ایران تنظیم و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید. تبصره ۶۴-

الف - برای آموزش و انجام تحقیقات صنعتی به منظور بهبود کیفیت کالاهای تولیدی و پیشرفت تکنولوژی ملی کلیه واحدهای صنعتی تابعه و تحت پوشش و مدیریت قانونی و مشروع وزارتخانه‌های صنایع، صنایع سنگین مکلفند معادل دو در هزار فروش خود را به حساب خزانه واریز نمایند، تا به حساب درآمد عمومی کشور منظور گردد. ب - به دولت اجازه داده می‌شود از محل اعتبار در ردیف ۵۰۳۰۶۰ این قانون و ردیف مربوط در قوانین بودجه سال‌های بعد حداکثر تا میزان مبالغ واریز شده به حساب خزانه موضوع بند (الف) در هر سال طبق آیین‌نامه‌ای که به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید از طریق وزارتخانه‌های مزبور صرف طرح‌های تحقیقاتی و آموزشی نماید.

ج - ...

تبصره ۶۵ - ...

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و هفتاد و هشت تبصره در جلسه روز سه‌شنبه سی‌ام اسفند ماه یک‌هزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۱۰۹۰۱

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۲/۳۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به شماره ۵۸۳۳- ق مورخ ۶۲/۱۲/۳۰؛ «لایحه بودجه سال ۱۳۶۳ کل کشور»^(۱)

که پس از اظهارنظر شورای نگهبان با اصلاحاتی در جلسه مورخ ۶۲/۱۲/۳۰ مجلس

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۴۲۲ مورخ ۱۳۶۳/۲/۲۶.

شورای اسلامی به تصویب رسید مورد بحث شورای نگهبان قرار گرفت و با توجه به اینکه نسبت به بند (ه) تبصره ۲۱ لایحه مزبور از لحاظ ضرورت‌های فعلی و اینکه تبصره در مسیر عمل به قانون اساسی و تأمین نظر شورای نگهبان است با تأکید بر اینکه دولت پس از پایان دوره مجلس شورای اسلامی تا عدم تصویب مواد هزینه قانوناً مجوز برای هزینه‌ها نخواهد داشت و صورت مواد هزینه را در اسرع وقت به مجلس تقدیم و برای پیش نیامدن محذور مذکور، مجلس هم در خارج از نوبت آن را بررسی و تصویب می‌نماید به تأیید اکثریت اعضای شورا رسید.

حسین مهرپور

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

مغایرت لایحه فروش و تحویل نفت مجانی به دولت سوریه استمهال دیون قرارداد شماره ۴۰۸/۸۳/۸۴ با قانون اساسی

شماره: ۶۰۷۶-ق

تاریخ: ۱۳۶۳/۳/۱

شورای محترم نگهبان

لایحه راجع به فروش و تحویل نفت مجانی به دولت سوریه و استمهال دیون قرارداد شماره ۴۰۸/۸۳/۸۴ مورخ ۴ آوریل ۱۹۸۳ در جلسه روز چهارشنبه ۱۳۶۳/۳/۲ مجلس شورای اسلامی مطرح خواهد شد. خواهشمند است ساعت ۱۰ صبح روز مزبور در جلسه علنی حضور به هم رسانید.^(۱)

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحد

- ۱- به وزارت نفت اجازه داده می‌شود از تاریخ تصویب این قانون به مدت یک سال. الف - مقدار یک میلیون تن نفت خام سبک ایران را به صورت مجانی در اختیار دولت سوریه قرار دهد.
- ب - تا مقدار ۵ میلیون تن نفت خام سبک ایران را با تخفیف ۲/۵ دلار در هر بشکه طبق ضوابط وزارت نفت به دولت سوریه بفروشد.
- ۲- به دولت اجازه داده می‌شود نسبت به مبلغ ۹۹۳ میلیون دلار بدهی دولت سوریه به جمهوری اسلامی ایران که دولت سوریه استمهال کرده است به طریق ذیل عمل نماید. الف - چهارصد و نود و سه میلیون دلار از خرداد ۱۳۶۴ (برابر با ژوئن ۱۹۸۵) به اقساط ماهیانه ۲۰ میلیون دلاری دریافت گردد.
- ب - پانصد میلیون دلار باقیمانده از تیرماه ۱۳۶۸ (مطابق با ژولای ۱۹۸۹) در دوازده قسط متساوی سه ماهه (به مدت سه سال) دریافت گردد.

۱. دعوت مجلس شورای اسلامی از اعضای شورای نگهبان طبق اصل نود و هفتم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، صفحه ۴۰).

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۲۷

تاریخ: ۱۳۶۳/۳/۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۶۰۷۶- ق مورخ ۱۳۶۳/۳/۱؛ «لایحه راجع به فروش و تحویل نفت مجانی به دولت سوریه و استمهال دیون قرارداد شماره ۴۰۸/۸۳/۸۴ مورخ ۴ آوریل ۱۹۸۳» که در جلسه مورخ ۶۳/۳/۲ با حضور اعضای شورای نگهبان به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید، در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بحث قرار گرفت و نظر اکثریت اعضا به شرح زیر اعلام می‌شود:

۱- در مورد قسمت اول ماده واحده که به دولت اجازه عقد قرارداد فروش و تحویل نفت با سوریه داده است متذکر می‌گردد قراردادی که دولت بر اساس این اجازه منعقد می‌نماید طبق اصل ۷۷ قانون اساسی^(۱) باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد و قبل از تصویب مجلس عمل به آن مخالف قانون اساسی است.

۲- در مورد قسمت اخیر ماده واحده نسبت به استمهال دیون نظر به اینکه اصل قرارداد مورد اشاره (اشاره ۴۰۸/۸۳/۸۴ مورخه ۴ آوریل ۱۹۸۳) بدون تصویب مجلس شورای اسلامی قانونیت نداشته و به علاوه ظاهراً از مقررات آن هم تخلف شده است، قانونی که بر مبنای آن قرارداد تصویب شده نمی‌تواند مورد تأیید شورای نگهبان قرار گیرد و تأیید آن خلاف قانون اساسی است.

ولی در مورد دیون دولت سوریه و استمهال به هر نحو مجلس مصحلت بداند می‌تواند اتخاذ تصمیم نماید.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

... (۲)

۱. اصل هفتاد و هفتم: عهد نامه‌ها، مقاله‌نامه‌ها، قراردادها و موافقت نامه‌های بین‌المللی باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد.

۲. نامه ارسالی مصوبه مجلس شورای اسلامی موجود نیست.

متن لایحه

ماده واحده

۱- به وزارت نفت اجازه داده می‌شود از تاریخ تصویب این قانون به مدت یک سال:
 الف - مقدار یک میلیون تن نفت خام سبک ایران را به صورت مجانی در اختیار دولت سوریه برای مخارج جنگ با اسرائیل قرار دهد.
 ب - تا مقدار ۵ میلیون تن نفت خام سبک ایران را با تخفیف ۲/۵ دلار در هر بشکه طبق ضوابط وزارت نفت به دولت سوریه بفروشد.
 ۲- به دولت اجازه داده می‌شود نسبت به مبلغ ۹۹۳ میلیون دلار بدهی دولت سوریه به جمهوری اسلامی ایران که دولت سوریه استمهال کرده‌است به طریق ذیل عمل نماید:
 الف - چهارصد و نود و سه میلیون دلار از خرداد ۱۳۶۴ (برابر با ژوئن ۱۹۸۵) به اقساط متساوی ماهیانه ۲۰ میلیون دلاری دریافت گردد.
 ب - پانصد میلیون دلار باقیمانده از تیر ماه ۱۳۶۸ (مطابق با ژولای ۱۹۸۹) در دوازده قسط متساوی سه‌ماهه (به مدت سه سال) دریافت گردد.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۹۲۴

تاریخ: ۱۳۶۳/۳/۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ...^(۱) «لایحه راجع به فروش و تحویل نفت مجانی به دولت سوریه و اجازه تقسیط دیون آن دولت به جمهوری اسلامی ایران»^(۲) که پس از ایراد شورای نگهبان در جلسه عصر روز شنبه ۶۳/۳/۵ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید مورد بحث اعضای شورای نگهبان قرار گرفت و مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. شماره و تاریخ نامه موجود نیست.

۲. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۴۴۵ مورخ ۱۳۶۳/۳/۲۴.

فصل سوم

مصوبات لازم الاجرا شده

به دلیل عدم اظهارنظر

شورای نگهبان

در موعد مقرر

الحاق ایران به کنوانسیون بین‌المللی اینمارسات

شماره: ۴۵۹۴-ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۴/۱۹

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۳۱۸۴۰ مورخ ۱۳۶۱/۷/۱۰ دولت در خصوص «الحاق ایران به کنوانسیون بین‌المللی اینمارسات»^(۱) که در جلسه علنی روز چهارشنبه ۱۳۶۲/۴/۱۵ مجلس شورای اسلامی با توجه به اصلاحات عبارتی کمیسیون مربوط که در داخل کادر مشخص است به تصویب رسیده، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

۱. با توجه به اینکه در خصوص لایحه مزبور شورای نگهبان نظری اعلام ننموده است، بر این اساس از آوردن متن لایحه در این قسمت خودداری شده است. برای دیدن متن کامل لایحه ر.ک: روزنامه رسمی، شماره ۱۱۲۱۷ مورخ ۱۳۶۲/۲/۸.

لایحه راجع به نحوه اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی

شماره: ۵۶۸۳-ق

تاریخ: ۶۲/۱۱/۲۵

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۵۲/۴۶۷۶ مورخ ۱۳۶۲/۸/۱۳ دولت در خصوص نحوه اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران که در جلسه علنی روز دوشنبه ۱۳۶۲/۱۱/۲۴ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

بخش اول - تعاریف و مقررات خاصه

ماده ۱- اصطلاحات مذکور در این قانون که در قوانین دیگر تعریف نشده به شرح زیر بیان می‌شود:

۱- «ربا» بر دو نوع است:

الف - ربای قرضی و آن بهره‌ای است که طبق شرط یا بنا و روال، مقروض از مقترض دریافت نماید.

ب - ربای معاملی و آن «زیاده»‌ای است که یکی از طرفین معامله زائد بر عوض یا معوض از طرف دیگر دریافت کند به شرطی که عوضین مکیل یا موزون و عرفاً یا شرعاً از جنس واحد باشد.

۲- «زمین رها شده» زمین مسبوق به احیائی است که مالک از آن اعراض کند.

تبصره - اعراض مالک باید در دادگاه ثابت شود.

۳- «مباحات اصلی» اموالی است که مالک و سابقه احیا و تحجیر و حیات نسبت به آن‌ها معلوم نباشد.

۴- «سوءاستفاده از موقوفات» عبارت است از تحصیل ثروت ناشی از طریق^(۱) در وقف بر خلاف ترتیبی که شرع معین نموده باشد.

۵- «سوءاستفاده از مقاطعه‌کاری‌ها و معاملات دولتی» عدم رعایت قوانین و مقررات و شرایط در قراردادهایی است که بین دولت و اشخاص حقیقی و حقوقی منعقد شده باشد و یا اینکه در اثر اعمال نفوذ و روابط، معامله یا قراردادی برخلاف شرع و مصالح مسلم امت اسلامی انعقاد یافته باشد.

بخش دوم - در ترتیب رسیدگی و مقررات عمومی

ماده ۲- دارایی اشخاص حقیقی و حقوقی محکوم به مشروعیت و از تعرض مصون است مگر در مواردی که خلاف آن ثابت شود.

ماده ۳- به منظور اجرای اصل چهل و نهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران شورای عالی قضایی موظف است در مرکز هر یک از استان‌های کشور و شهرستان‌هایی که لازم بداند شعبه یا شعبی از دادگاه انقلاب را جهت رسیدگی و ثبوت شرعی دعاوی مطروحه معین نماید.

ماده ۴- در اجرای ماده ۳ این قانون هر یک از وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و شرکت‌ها و دستگاه‌های دولتی و وابسته به دولت و شهرداری‌ها موظفند سوابق همه وزرا، معاونان، مدیران کل وزارتخانه و استان، ذی‌حسابی‌ها، استانداران، فرمانداران، شهرداران، رؤسا و مدیریت‌ها و سرپرستان سازمان‌ها و شرکت‌ها و حسب مورد پرونده‌های طرفین قراردادهای و مقاطعه‌کاری‌ها و سوءاستفاده‌ها و تبانی‌های غیرقانونی و افراد و عوامل حیف و میل بیت‌المال را حداکثر ظرف یک سال بررسی و هرگاه به موارد مشمول اصل ۴۹

۱. اصلاح عبارتی مجلس شورای اسلامی:

شماره: ۵۶۸۳-ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۱/۲۵

شورای محترم نگهبان

احتراماً پیرو نامه شماره ۵۶۸۳-ق مورخ ۱۳۶۲/۱۱/۲۵ ریاست محترم مجلس شورای اسلامی به عرض می‌رساند با توجه به صورت مشروح مذاکرات جلسه ۵۶۱ متأسفانه در ارسال متن مصوبه مجلس در ماده ۱ بند ۴ «طریق» به جای «دخالت» آمده است که غلط و عبارت صحیح ماده ۴ به صورت زیر می‌باشد:

۴- «سوءاستفاده از موقوفات» عبارت است از تحصیل ثروت ناشی از دخالت در وقف برخلاف ترتیبی که شرع معین نموده باشد.

سیدحسین ناظم‌زاده

سرپرست اداره کل قوانین

قانون اساسی برخورد نمودند به صورت شکایت، دادخواست و یا گزارش در محاکم قضایی صالحه طرح نمایند.

ماده ۵- دادگاه موظف است رأساً نسبت به مشروعیت اموال و دارایی اشخاص حقیقی یا حقوقی در موارد زیر رسیدگی نموده و حکم مقتضی را صادر نماید هرچند تا تاریخ تصویب این قانون در دادگاه‌ها قرار منع تعقیب یا حکم برائت نسبت به جرایم غیرمالی آنان صادر شده باشد.

۱- کارمندان ساواک منحل.

۲- کسانی که عضویت یا فعالیت در تشکیلات فراماسونری و ارتباط با سازمان‌های جاسوسی بین‌المللی داشته‌اند.

۳- اعضا و صاحبان سهام در مؤسسات و شرکت‌های مصادره شده به حکم دادگاه‌های انقلاب یا چند ملیتی و شرکت‌ها و مؤسسات آمریکایی و اسرائیلی و انگلیسی.

۴- کلیه وزرا و معاونین آنان، استانداران، سفرا، وزیران مختار، رؤسای کل بانک مرکزی و مدیران کل بانک‌های خصوصی و دولتی، مدیران عامل سازمان‌های دولتی و مؤسسات وابسته به دولت، مدیران کل ثبت اسناد و املاک و اوقاف و رؤسای گمرک در رژیم گذشته.

۵- نمایندگان مجلسین شورای ملی و سنای سابق.

۶- رؤسای دیوان عالی کشور، دادستان‌های کل کشور، رؤسای دادرسی و دادستان‌های ارتش در رژیم گذشته.

۷- امرای ارتش و ژاندارمری و شهربانی و جانشینان آنان در رژیم گذشته.

۸- اشخاصی که در رژیم سابق مجری یا ناظر بر اجرای طرح مراکز و ساختمان‌های اختصاصی نظیر زندان‌ها، مراکز اطلاعاتی، پایگاه‌های سری، کاخ‌ها، مراکز ساواک بوده‌اند و کلیه مقاطعه‌کاران و شرکت‌های مهندسی مشاور که خارج از میزان مقرر و بدون رعایت ضوابط ظرفیت ارجاع کار در یک گروه یا درجه‌بندی خاص، ظرفیت ارجاع کارشان تغییر داده شده است.

۹- صاحبان قمارخانه‌ها، کازینوها، کاباره‌ها و دایرکنندگان اماکن فحشا و فساد و مراکز تولید و توزیع مواد غذایی و کالای حرام.

۱۰- صاحبان سینما و تئاتر و استودیو در رژیم سابق.

۱۱- شرکت‌های پیمانکاری و ساختمانی، مهندسی مشاور، بازرگانی، صنعتی و امثال

آن‌ها که از خانواده و اقربای پهلوی یا اقربای درجه یک مقامات مملکتی به شرح مندرج در قانون منع مداخله کارکنان دولت مصوب ۱۳۳۷ در آن صاحب سهم بوده‌اند.

۱۲- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی که دارای نمایندگی انحصاری شرکت‌های بزرگ خارجی بوده و امر صادرات یا واردات کالا بالمباشره یا مع‌الواسطه اشتغال داشته‌اند.

۱۳- کلیه اشخاص حقیقی یا حقوقی که مبادرت به فروش یا تصاحب اراضی موات و مباحات اصلی نموده‌اند.

ماده ۶- اشخاص حقیقی و حقوقی مذکور در ماده ۵ مکلفند ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ دادگاه صورت اموال و دارایی خود و خانواده تحت تکفل خود را به دادگاه تسلیم و رسید آن را دریافت دارند.

ماده ۷- در صورتی که اموال نامشروع از اموال عمومی یا انفال باشد محکوم به در اختیار دولت جمهوری اسلامی ایران قرار می‌گیرد.

ماده ۸- دادگاه پس از احراز نامشروع بودن اموال و دارایی اشخاص حقیقی و حقوقی در صورتی که مقدار و صاحب آن معلوم باشد باید بلافاصله آن را به صاحبانش رد کند و در صورتی که مجهول‌المالک باشد در اختیار ولی امر قرار خواهد داد و چنانچه مقدار مال نامشروع معلوم نباشد در صورتی که قدر متیقن داشته باشد به مقدار آن گرفته و به ترتیب فوق عمل نماید و در صورتی که متیقن نداشته باشد خمس آن را گرفته در اختیار ولی امر قرار خواهد داد.

ماده ۹- اگر در ضمن دادرسی معلوم گردد که اموال و دارایی نامشروع به نحوی از متصرف نامشروع منتقل به دیگری شده است و فعلاً در اختیار او نیست متصرف فعلی این اموال و دارایی بنا بر حکم ضمان ایادی متعاقبه، ضامن است و نسبت به عین مال طبق ماده ۷ رفتار خواهد شد.

تبصره ۱- در صورت تلف عین، کسی که مال نزد او تلف شده باید مثل یا قیمت آن را بپردازد و می‌تواند طبق ضوابط شرعی و قانونی به هر یک از ایادی ماقبل خود رجوع نماید.

تبصره ۲- در صورتی که متصرف فعلی اینگونه اموال و دارایی از جمله اشخاصی باشد که نیاز او ضرورتاً به استفاده از مال محرز بوده و در صورت استرداد دچار عسر و حرج خواهد شد، با عنایت به مصالح مجتمع اسلامی و بنا به تشخیص حاکم شرع تصمیم مناسب اتخاذ خواهد شد.

ماده ۱۰- اگر دادگاه احراز کند که ثروت نامشروع از ارتکاب جرم حاصل شده است مجرم را به مجازات لازم محکوم می‌کند مشروط بر اینکه در مورد جرم مذکور قبلاً رأی صادر نشده و یا اینکه مشمول عفو مقام رهبری واقع نشده باشد.

ماده ۱۱- مشروعیت مالکیت ورثه بر میراث اشخاص مذکور در ماده ۵ این قانون، فرع بر مشروع بودن مالکیت مورث بر آن اموال است.

ماده ۱۲- در موارد هبه و صلح و تعهد به نفع شخص ثالث و نظایر آن اگر ثابت شود که غرض واهب، مصالح، متعهد و غیر آنها، دادن رشوه یا تبانی جهت حیف و میل ثروت‌های عمومی و دولتی و یا تقلب نسبت به قانون بوده است اموال ناشی از اعمال فوق نامشروع محسوب می‌گردد.

ماده ۱۳- در صورتی که دادگاه احراز کند که شکایت شاکی از روی سوءنیت و برخلاف واقع است شاکی به مجازات مفتتری محکوم خواهد شد و با گذشت مفتتری علیه تعقیب یا اجرای مجازات موقوف می‌گردد.

ماده ۱۴- هرگونه نقل و انتقال اموال موضوع اصل ۴۹ قانون اساسی به منظور فرار از مقررات این قانون پس از اثبات باطل و بلااثر است. انتقال گیرنده در صورت مطلع بودن و انتقال‌دهنده به مجازات کلاهبرداری محکوم خواهد شد.

ماده ۱۵- هر نوع عوض مأخوذه، بابت هرگونه انتقال اموال موضوع اصل ۴۹ قانون اساسی در حکم مال نامشروع است.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر پانزده ماده و سه تبصره در جلسه روز دوشنبه بیست و چهارم بهمن‌ماه یکهزار و سیصد و شصت و دو به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۱۰۷۹۱

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۲/۱۵

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۶۸۳- ق مورخ ۱۳۶۲/۱۱/۲۵؛ «لایحه راجع به نحوه اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران» مصوب مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌شود:

۱- از لحاظ شرعی به نظر فقها باید اطلاق بند ۵ ماده یک مقید شود به موردی که تخلف از

رعایت قوانین و مقررات و شرایط شرعاً مستلزم حرمت مال تحصیل شده بشود.

۲- چون ظاهر تعیین مدت یک سال برای بررسی سوابق وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و... در ماده ۴ محدود کردن مفاد اصل ۴۹ قانون اساسی به گذشته می‌باشد و شامل آینده نمی‌گردد، اطلاق ماده مزبور از این حیث با اصل ۴۹ مغایر شناخته شد.

۳- ماده ۵ که دادگاه را موظف نموده رأساً وارد رسیدگی به اموال و دارایی افراد شود بدون اینکه از طرف دولت یا هر ذی‌نفع دیگری اقامه دعوی به عمل آید مغایر اصول ۴۹ و ۱۵۶ قانون اساسی و موازین قضایی شرع است. طبیعی است که ماده ۶ نیز به این صورت تنظیم شده با توجه به نظر فوق قابل عمل نخواهد بود.

۴- ظاهراً اصل ۴۹ قانون اساسی این است که ثروت ناشی از راه نامشروع شخص ثروتمند خواه به صورت عین باشد یا عوض، باید گرفته شود و ضمان ایادی متعاقبه و دعاوی که بر آن‌ها وارد می‌شود، با اصل ارتباطی ندارد و به طور عادی و طبق قواعد کلی عمل می‌شود. بنابراین چون مفاد ماده ۲۲ از مصادیق اصل ۴۹ قانون اساسی نیست ذکر آن در این لایحه و اجرای حکم بر ایادی متعاقبه، طبق مقررات مربوط به اصل ۴۹، مغایر قانون اساسی می‌باشد.

۵- مواد ۱۱ و ۱۴ نیز در ارتباط با ماده ۵ که مورد اشکال قرار گرفت طبعاً باید اصلاح شود.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

نظریه (تکمیلی) شورای نگهبان

شماره: ۱۰۸۰۱

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۲/۲۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

پیرو نامه شماره ۱۰۷۹۱ مورخ ۱۳۶۲/۱۲/۱۵ این شورا در مورد «لایحه راجع به نحوه اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی» قسمتی از اظهارنظر شورای نگهبان از قلم افتاده بود که بدین وسیله اصلاح و اعلام می‌گردد:

از لحاظ شرعی به نظر فقها باید ذیل ماده ۸ در مورد گرفتن قدر متیقن و گرفتن خمس در صورتی که قدر متیقن باشد طبق تحریرالوسیله حضرت امام خمینی «مدظله‌العالی» در کتاب خمس بحث حلال مختلط به حرام اصلاح شود.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۳۳۴-ق

تاریخ: ۱۳۶۳/۵/۲۱

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۱۰۷۹۱ مورخ ۶۲/۱۲/۱۵؛ لایحه شماره ۵۲/۴۶۷۶ مورخ ۱۳۶۲/۸/۱۳ دولت در خصوص نحوه اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران که در جلسه علنی روز چهارشنبه ۱۳۶۳/۵/۱۷ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه^(۱)

بخش اول - تعاریف و مقررات خاصه

ماده ۱- اصطلاحات مذکور در این قانون که در قوانین دیگر تعریف نشده به شرح زیر بیان می‌شود:

۱- «ربا» بر دو نوع است:

الف - ربای قرضی و آن بهره‌ای است که طبق شرط یا بنا و روال مقرض از مقرض دریافت نماید.

ب - ربای معاملی و آن «زیاده» ای است که یکی از طرفین معامله زائد بر عوض یا معوض از طرف دیگر دریافت کند به شرطی که عوضین مکیل یا موزون و عرفاً یا شرعاً از جنس واحد باشد.

۲- «زمین رها شده» زمین مسبوق به احیایی است که مالک از آن اعراض کند.

تبصره - اعراض مالک باید در دادگاه ثابت شود.

۳- «مباحات اصلی» اموالی است که مالک و سابقه احیا و تحجیر و حیازت نسبت به آن‌ها معلوم نباشد.

۴- «سوءاستفاده از موقوفات» عبارت است از تحصیل ثروت ناشی از دخالت در وقف

۱. روزنامه رسمی، شماره ۱۱۵۲۷ مورخ ۱۳۶۳/۷/۲.

برخلاف ترتیبی که شرع معین نموده باشد.

۵- «سوءاستفاده از مقاطعه‌کاری‌ها و معاملات دولتی» عدم رعایت قوانین و مقررات و شرایط در قراردادهایی است که بین دولت و اشخاص حقیقی و حقوقی منعقد شده و موجب درآمد نامشروع شده باشد و یا این که در اثر اعمال نفوذ و روابط، معامله یا قراردادی برخلاف شرع و مصالح مسلم امت اسلامی انعقاد یافته باشد.

بخش دوم - در ترتیب رسیدگی و مقررات عمومی

ماده ۲- دارایی اشخاص حقیقی و حقوقی محکوم به مشروعیت و از تعرض مصون است مگر در مواردی که خلاف آن ثابت شود.

ماده ۳- به منظور اجرای اصل چهل و نهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران شورای عالی قضایی موظف است در مرکز هر یک از استان‌های کشور و شهرستان‌هایی که لازم بداند شعبه یا شعبی از دادگاه انقلاب را جهت رسیدگی و ثبوت شرعی دعاوی مطروحه معین نماید.

ماده ۴- در اجرای ماده ۳ این قانون هر یک از وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و شرکت‌ها و دستگاه‌های دولتی و وابسته به دولت و شهرداری‌ها موظفند سوابق همه وزراء، معاونان، مدیران کل وزارتخانه و استان، ذی‌حسابی‌ها، استانداران، فرمانداران، شهرداران، رؤسا و مدیریت‌ها و سرپرستان سازمان‌ها و شرکت‌ها و حسب مورد پرونده‌های طرفین قراردادها و مقاطعه‌کاری‌ها و سوءاستفاده‌ها و تبانی‌های غیرقانونی و افراد و عوامل حیف و میل بیت‌المال را بررسی و هرگاه به موارد مشمول اصل ۴۹ قانون اساسی برخورد نمودند به صورت شکایت، دادخواست و یا گزارش در محاکم قضایی صالحه طرح نمایند.

تبصره - نسبت به موارد قبل از پیروزی انقلاب اسلامی (۱۳۵۷/۱۱/۲۲) دستگاه‌های فوق‌الذکر موظفند حداکثر ظرف مدت یک سال پس از تصویب این قانون شکایت و یا دادخواست و یا گزارشات را تهیه و تقدیم محاکم صالحه نمایند.

ماده ۵- دادستان موظف است رأساً نسبت به اموال و دارایی اشخاص حقیقی یا حقوقی در موارد زیر که آن‌ها را با توجه به دلایل و امارات موجود نامشروع و متعلق به بیت‌المال یا امور حسبه تشخیص دهد از دادگاه صالح رسیدگی و حکم مقتضی را تقاضا نماید.

تبصره - در مورد اصل ۴۹ نسبت به دعاوی شخصی پس از شکایات شاکی، دادگاه رسیدگی خواهد کرد.

۱- کارمندان ساواک منحل.

۲- کسانی که عضویت یا فعالیت در تشکیلات فراماسونری و ارتباط با سازمان‌های جاسوسی بین‌المللی داشته‌اند.

۳- اعضا و صاحبان سهام در مؤسسات و شرکت‌های مصادره شده به حکم دادگاه‌های انقلاب یا چندملیتی و شرکت‌ها و مؤسسات آمریکایی و اسرائیلی و انگلیسی.

۴- کلیه وزرا و معاونین آنان، استانداران، سفراء، وزیران مختار، رؤسای کل بانک مرکزی و مدیران کل بانک‌های خصوصی و دولتی، مدیران عامل سازمان‌های دولتی و مؤسسات وابسته به دولت، مدیران کل ثبت اسناد و املاک و اوقاف و رؤسای گمرک در رژیم گذشته.

۵- نمایندگان مجلسین شورای ملی و سنای سابق.

۶- رؤسای دیوان عالی کشور، دادستان‌های کل کشور، رؤسای دادرسی و دادستان‌های ارتش در رژیم گذشته.

۷- امرای ارتش و ژاندارمری و شهربانی و جانشینان آنان در رژیم گذشته.

۸- اشخاصی که در رژیم سابق مجری یا ناظر بر اجرای طرح مراکز و ساختمان‌های اختصاصی نظیر زندان‌ها، مراکز اطلاعاتی، پایگاه‌های سری، کاخ‌ها، مراکز ساواک بوده‌اند و کلیه مقاطعه‌کاران و شرکت‌های مهندسی مشاور که خارج از میزان مقرر و بدون رعایت ضوابط ظرفیت ارجاع کار در یک گروه یا درجه‌بندی خاص، ظرفیت ارجاع کارشان تغییر داده شده است.

۹- صاحبان قمارخانه‌ها، کازینوها، کاباره‌ها و دایرکنندگان اماکن فحشا و فساد و مراکز تولید و توزیع مواد غذایی و کالای حرام.

۱۰- صاحبان سینما و تئاتر و استودیو در رژیم سابق.

۱۱- شرکت‌های پیمانکاری و ساختمانی، مهندسی مشاور، بازرگانی، صنعتی و امثال آنها که از خانواده و اقربای پهلوی یا اقربای درجه یک مقامات مملکتی به شرح مندرج در قانون منع مداخله کارکنان دولت مصوب ۱۳۳۷ در آن صاحب سهم بوده‌اند.

۱۲- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی که دارای نمایندگی انحصاری شرکت‌های بزرگ خارجی بوده و به امر صادرات یا واردات کالا بالمباشره یا مع‌الواسطه اشتغال داشته‌اند.

۱۳- کلیه اشخاص حقیقی یا حقوقی که مبادرت به فروش یا تصاحب اراضی موات و مباحات اصلی نموده‌اند.

ماده ۶- اشخاص حقیقی و حقوقی مذکور در ماده ۵ مکلفند ظرف مدت سه ماه از تاریخ ابلاغ دادگاه صورت اموال و دارایی خود و خانواده تحت تکفل خود را به دادگاه تسلیم و رسید آن را دریافت دارند.

ماده ۷- در صورتی که اموال نامشروع از اموال عمومی یا انفال باشد محکوم^۲ به در اختیار دولت جمهوری اسلامی ایران قرار گیرد.

ماده ۸- دادگاه پس از احراز نامشروع بودن اموال و دارایی اشخاص حقیقی و یا حقوقی در صورتی که مقدار آن معلوم باشد چنانچه صاحب آن مشخص است باید به صاحبش رد شود ولی اگر صاحب آن مشخص نیست در اختیار ولی امر قرار داده می‌شود و اگر مقدار آن معلوم نباشد چنانچه صاحب آن مشخص است باید با صاحب مال مصالحه نماید ولی اگر صاحب آن مشخص نیست باید خمس مال را در اختیار ولی امر قرار دهد.

ماده ۹- اگر در ضمن دادرسی معلوم گردد که اموال و دارایی نامشروع به نحوی از متصرف نامشروع منتقل به دیگری شده است و فعلاً در اختیار او نیست متصرف فعلی این اموال و دارایی بنا بر حکم ضمان ایادی متعاقبه، ضامن است و نسبت به عین مال طبق ماده ۷ رفتار خواهد شد و رسیدگی به این موارد نیز در صلاحیت دادگاه مذکور در ماده ۳ این قانون خواهد بود.

تبصره ۱- در صورت تلف عین کسی که مال نزد او تلف شده باید مثل یا قیمت آن راپردازد و می‌تواند طبق ضوابط شرعی و قانونی به هر یک از ایادی ما قبل خود رجوع نماید.

تبصره ۲- در صورتی که متصرف فعلی آن گونه اموال و دارایی از جمله اشخاصی باشد که نیاز او ضرورتاً با استفاده از مال محرز بوده و در صورت استرداد دچار عسر و حرج خواهد شد، با عنایت به مصالح مجتمع اسلامی و بنا به تشخیص حاکم شرع تصمیم مناسب اتخاذ خواهد شد.

ماده ۱۰- اگر دادگاه احراز کند که ثروت نامشروع از ارتکاب جرم حاصل شده است مجرم را به مجازات لازم محکوم می‌کند مشروط بر این که در مورد جرم مذکور قبلاً

رای صادر نشده و یا این که مشمول عفو مقام رهبری واقع نشده باشد.

ماده ۱۱- مشروعیت مالکیت ورثه بر میراث اشخاص مذکور در ماده ۵ این قانون، فرع بر مشروع بودن مالکیت مورث بر آن اموال است.

ماده ۱۲- در موارد هبه و صلح و تعهد به نفع شخص ثالث و نظایر آن اگر ثابت شود که غرض واهب، مصالح، متعهد و غیر آنها، دادن رشوه یا تبانی جهت حیف و میل ثروتهای عمومی و دولتی و یا تقلب نسبت به قانون بوده است اموال ناشی از اعمال فوق نامشروع محسوب می‌گردد.

ماده ۱۳- در صورتی که دادگاه احراز کند که شکایت شاکی از روی سوء نیت و برخلاف واقع است شاکی به مجازات مفتتری محکوم خواهد شد و با گذشت مفتتری علیه تعقیب یا اجرای مجازات موقوف می‌گردد.

ماده ۱۴- هرگونه نقل و انتقال اموال موضوع اصل ۴۹ قانون اساسی به منظور فرار از مقررات این قانون پس از اثبات باطل و بلااثر است انتقال‌گیرنده در صورت مطلع بودن و انتقال‌دهنده به مجازات کلاهبرداری محکوم خواهد شد.

ماده ۱۵- هر نوع عوض مأخوذ بابت هرگونه انتقال اموال موضوع اصل ۴۹ قانون اساسی در حکم مال نامشروع است.

قانون فوق مشتمل بر پانزده ماده و پنج تبصره در جلسه روز چهارشنبه هفدهم مرداد ماه یکهزار و شصت و سه مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

فصل چهارم

مصوبات اعاده شده به

مجلس شورای اسلامی

مغایرت لایحه راجع به واگذاری برخی مؤسسات و وزارت صنایع به بانک‌ها، وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی با موازین شرع

شماره: ۶۸۹-ق

تاریخ: ۱۳۶۰/۲/۳۰

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۵۶۶۹۲ مورخ ۱۳۵۹/۱۲/۱۹ دولت در خصوص واگذاری برخی از مؤسسات و واحدهای تابعه وزارت صنایع و معادن و سازمان صنایع ملی ایران و وزارتخانه‌ها، بانک‌ها و مؤسسات دولتی که بنا بر تصمیم مجلس شورای اسلامی در جلسه اول اردیبهشت ماه ۱۳۶۰ تصویب آن طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به کمیسیون صنایع و معادن تفویض شده بود تا پس از تصویب برای مدت یک سال به صورت آزمایشی به مرحله اجرا درآید، در جلسه ۱۳۶۰/۲/۲۳ کمیسیون صنایع و معادن به اتفاق آرا به تصویب رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - به مجمع عمومی سازمان صنایع ملی ایران اجازه داده می‌شود که هر یک از شرکت‌ها، کارخانجات و مؤسسات وابسته به وزارت صنایع و معادن و سازمان صنایع ملی ایران را که در اجرای قانون حفاظت و توسعه صنایع ایران، لایحه متمم آن و آیین‌نامه اجرایی قانون مزبور و لایحه قانونی مربوط به تعیین مدیر یا مدیران وقت برای سرپرستی واحدهای تولیدی، صنعتی و تجاری و کشاورزی و خدماتی اعم از بخش عمومی و خصوصی و سایر قوانین که تحت نظر آن وزارت یا سازمان اداره می‌شود به هر یک از وزارتخانه‌ها، بانک‌های تخصصی و مؤسسات دولتی کشور که در ارتباط با فعالیت آن واحد امکانات و توانایی‌های لازم و کافی به تشخیص مجمع مزبور را دارا می‌باشند پس از بررسی گزارش مؤسسه منتقل‌الیه واگذار نماید.

تعیین تشریفات انتقال، حدود وظایف، اختیارات، حقوق و تکالیفی که می‌بایست به

منتقل‌الیه یا ارکان مافوق آن تفویض شود با مجمع عمومی سازمان صنایع ملی ایران است.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به تصویب کمیسیون صنایع و معادن رسیده و برای مدت یک سال به صورت آزمایشی قابل اجرا است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: م/۲۳۷۶

تاریخ: ۱۳۶۰/۳/۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۶۸۹- ق مورخ ۱۳۶۰/۲/۳۰؛ لایحه دولت در خصوص «اجازه واگذاری برخی از مؤسسات و واحدهای تابعه وزارت صنایع و معادن و سازمان صنایع ملی ایران به وزارتخانه‌ها، بانک‌ها و مؤسسات دولتی» که توسط کمیسیون صنایع و معادن طبق اصل ۸۵ قانون اساسی به تصویب رسیده است. در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت. نظر اکثریت فقهای شورای نگهبان به شرح زیر اعلام می‌شود:

چون در اصل قوانین و مصوباتی که در لایحه به آن اشاره شده از نظر انطباق آن‌ها با موازین شرعی اشکالات موجه وجود دارد، لایحه مذکور با موازین شرعی انطباق ندارد. مقتضی است اصل این قوانین و مصوبات مورد بررسی قرار گیرد و با اصلاحات لازم به مجلس شورای اسلامی به صورت طرح یا لایحه تقدیم گردد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

مغایرت لایحه الحاق یک تبصره به لایحه قانونی راجع به اجازه وزارت صنایع و معادن برای نظارت یا مدیریت بر بعضی از شرکت‌ها و مؤسسات تجاری و خدماتی و تولیدی مصوب ۱۳۵۹/۴/۱۵ شورای انقلاب اسلامی با موازین شرع

شماره: ۶۹۰-ق

تاریخ: ۱۳۶۰/۲/۳۰

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۸۱۱۹۱ مورخ ۱۳۵۹/۱۲/۶ دولت راجع به الحاق یک تبصره به لایحه قانونی راجع به اجازه وزارت صنایع و معادن برای نظارت یا مدیریت بر بعضی از شرکت‌ها و مؤسسات تجاری و خدماتی و تولیدی مصوب ۱۳۵۹/۴/۱۵ شورای انقلاب اسلامی ایران که بنابر تصمیم مجلس شورای اسلامی در جلسه سوم اردیبهشت‌ماه ۱۳۶۰ تصویب آن طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به کمیسیون صنایع و معادن تفویض شده و به تصویب کمیسیون مذکور رسیده بود در جلسه روز پنج‌شنبه ۱۳۶۰/۲/۲۴ مجلس شورای اسلامی مدت دو سال برای اجرای آن به صورت آزمایشی، زمان تعیین گردید.

اینک مصوبه مذکور در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - تبصره زیر به لایحه قانونی راجع به اجازه وزارت صنایع و معادن برای نظارت یا مدیریت بر بعضی از شرکت‌ها و مؤسسات تجاری و خدماتی و تولیدی مصوب ۱۳۵۹/۴/۱۵ شورای انقلاب اسلامی ایران اضافه می‌گردد.

تبصره - در کلیه موارد مندرج در ماده واحده مصوب ۵۹/۴/۱۵ که وزارت صنایع و معادن و سازمان صنایع ملی ایران بر اساس و به استناد اجازه حاصله از ماده واحده مذکور و نیز قانون حفاظت و توسعه صنایع ایران و آیین‌نامه‌های اجرایی آن و همچنین

سایر مصوبات شورای انقلاب اسلامی با ملاک قرار دادن وضعیت شرکت در پایان سال ۱۳۵۶ حق نظارت، مداخله و اعمال مدیریت داشته و یا دارند حسب مورد به شرح زیر اقدام می‌گردد.

الف - چنانچه این قبیل واحدها قبل از آنکه به موجب قوانین مذکور تحت کنترل وزارت صنایع و معادن و یا سازمان صنایع ملی ایران درآیند، به نحوی از انحاء، منحل شده و یا بشوند حسب مورد وزارت صنایع و معادن و یا سازمان صنایع ملی ایران خود می‌توانند در مقام اعمال اختیارات قانونی فوق در هر مرحله مداخله نموده و عملیات انحلال و تصفیه شرکت‌ها و مؤسسات مرقوم را تا انجام مرحله نهایی و تصفیه قطعی توسط نمایندگان خود تصدی نمایند.

ب - در صورت لزوم می‌توانند به تشخیص هر مقدار از عملیات انحلال و تصفیه شرکت‌ها و مؤسسات مرقوم را باطل و کان لم‌یکن نموده این شرکت‌ها و مؤسسات را طبق قوانین موجود ادامه دهند.

پ - حدود اختیارات نمایندگان مرقوم که به عنوان مدیر تصفیه منصوب می‌گردند در حکم انتصاب آنان باید قید شود، در اجرای این امر وزارت صنایع و معادن و سازمان صنایع ملی ایران جایگزین مجامع عمومی صاحبان سهام شرکت‌ها و مؤسسات مذکور بوده و دارای کلیه اختیارات و تکالیف مجامع عمومی صاحبان سهام شرکت‌ها و مؤسسات مذکور بوده و دارای کلیه اختیارات و تکالیف مجامع عمومی اینگونه شرکت‌ها و مؤسسات می‌باشند.

ت - رعایت مقررات مربوط به دعوت سهامداران برای تشکیل مجامع عمومی به شرح مندرج در قانون تجارت و اساسنامه شرکت‌ها و مؤسسات مذکور الزامی نمی‌باشند.

ث - در مورد هر نوع نقل و انتقال اموال منقول یا غیرمنقول شرکت‌ها و مؤسسات مذکور از تاریخ انحلال به هر طریق و عنوان که صورت گرفته باشد و نیز کلیه پرداخت‌های نقدی و غیرنقدی و تعهدات اعتباری و اسنادی سهامداران تشکیل‌دهنده و اقدام‌کننده در مجمع عمومی تصمیم‌گیرنده نسبت به انحلال و مدیران تصفیه مسئول بوده و موظف به استرداد و جبران آن خواهند بود.

ج - مدیران منصوب از طرف وزارت صنایع و معادن یا سازمان صنایع ملی ایران ظرف شش ماه از تاریخ انتصاب به سمت مدیریت واحدهای مذکور باید نسبت به نقل و

انتقالات و تعهدات و پرداخت‌های قبلی موضوع بند «ث» اتخاذ تصمیم نمایند و شروع به رسیدگی کنند در غیر این صورت پرداخت‌های مذکور تأیید شده محسوب می‌گردد. لایحه فوق مشتمل بر ماده واحده بنابر تصمیم مجلس شورای اسلامی در جلسه ۱۳۶۰/۲/۲۴ طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به تصویب کمیسیون صنایع و معادن رسیده و برای مدت دو سال به صورت آزمایشی قابل اجرا است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: م/۲۳۷۷

تاریخ: ۱۳۶۰/۳/۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۶۹۰- ق مورخ ۱۳۶۰/۲/۳۰؛ «لایحه الحاق یک تبصره به لایحه قانونی راجع به اجازه وزارت صنایع و معادن برای نظارت یا مدیریت بر بعضی از شرکت‌ها و مؤسسات تجاری و خدماتی و تولیدی مصوب ۱۳۵۹/۴/۱۵ شورای انقلاب اسلامی» که توسط کمیسیون صنایع و معادن طبق اصل ۸۵ قانون اساسی به تصویب رسیده است، در شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و چون در اصل لایحه مذکور بعضی جوانب غیرشرعی به نظر رسیده علیهذا این لایحه که بر اساس لایحه مذکور تنظیم شده از لحاظ مطابقت آن با موازین اسلامی مورد تأیید اکثریت فقهای شورای نگهبان قرار نگرفت.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۹۹۹- ق

تاریخ: ۱۳۶۰/۱۱/۱۸

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۸۱۱۹۱ مورخ ۱۳۵۹/۱۲/۶ دولت در خصوص الحاق یک تبصره به لایحه قانونی راجع به اجازه وزارت صنایع و معادن برای نظارت یا مدیریت بر بعضی از شرکت‌ها و مؤسسات تجاری و خدماتی و تولیدی مصوب ۵۹/۴/۱۵ شورای انقلاب اسلامی ایران که بنابر تصمیم مجلس شورای اسلامی در جلسه ۱۳۶۰/۲/۳ تصویب آن

طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به کمیسیون مشترک «صنایع و معادن» و «امور قضایی» تفویض شده بود تا پس از تصویب برای مدت دو سال به صورت آزمایشی به مرحله اجرا درآید، در جلسه روز یکشنبه ۱۳۶۰/۱۰/۲۷ با اصلاحاتی به تصویب کمیسیون مذکور رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - تبصره زیر به لایحه قانونی راجع به اجازه وزارت صنایع و معادن برای نظارت یا مدیریت بر بعضی از شرکت‌ها و مؤسسات تجاری و خدماتی و تولیدی مصوب ۱۳۵۹/۴/۱۵ شورای انقلاب اسلامی ایران اضافه می‌گردد.

تبصره - در کلیه موارد مندرج در ماده واحده مصوب ۱۳۵۹/۴/۱۵ که وزارت صنایع و معادن و سازمان صنایع ملی ایران بر اساس و به استناد اجازه حاصله از ماده واحده مذکور و نیز قانون حفاظت و توسعه صنایع ایران و آیین‌نامه‌های اجرایی آن با ملاک قرار دادن وضعیت شرکت در پایان سال ۱۳۵۶ و همچنین سایر مصوبات شورای انقلاب اسلامی حق نظارت، مداخله و اعمال مدیریت داشته و یا دارند حسب مورد، به شرح زیر اقدام می‌گردد:

الف - چنانچه این قبیل واحدها قبل از آنکه به موجب قوانین مذکور تحت کنترل وزارت صنایع و معادن یا سازمان صنایع ملی ایران درآیند، به نحوی از انحا منحل شده و یا بشوند حسب مورد وزارت صنایع و یا سازمان صنایع ملی ایران می‌توانند در مقام اعمال اختیارات قانونی فوق در هر مرحله با نظر دادستانی کل کشور مداخله نموده و عملیات انحلال و تصفیه شرکت‌ها و مؤسسات مرقوم را تا انجام مرحله نهایی و تصفیه قطعی توسط نمایندگان خود تصدی نمایند.

در صورت لزوم به تشخیص خود هر مقدار از عملیات انحلال و تصفیه شرکت‌ها و مؤسسات مرقوم را باطل و کان لم یکن نموده و فعالیت این شرکت‌ها و مؤسسات را طبق قوانین موجود ادامه دهند.

ب - در اجرای این قانون حسب مورد وزارت صنایع و معادن و سازمان صنایع ملی ایران قائم مقام مجامع عمومی صاحبان سهام شرکت‌ها و مؤسسات مذکور بوده و دارای کلیه اختیارات و تکالیف مجامع عمومی اینگونه شرکت‌ها و مؤسسات می‌باشند.

ج - رعایت مقررات مربوط به دعوت سهامداران برای تشکیل مجامع عمومی به شرح مندرج در قانون تجارت و اساسنامه شرکت و مؤسسات مذکور الزامی نمی‌باشند.

د - مسئولیت هر نوع نقل و انتقال اموال منقول و غیرمنقول و کلیه پرداخت‌های نقدی و غیرنقدی و تعهدات اعتباری و اسنادی از تاریخ تصمیم‌گیری به هر طریق و عنوان که صورت گرفته باشد بر عهده سهامداران تشکیل‌دهنده و اقدام‌کننده در مجمع عمومی تصمیم‌گیرنده و مدیران تصفیه می‌باشد و نامبردگان موظف به استرداد و جبران خسارت وارده آن خواهند بود.

ه - مدیران منصوب از طرف دولت از تاریخ تصویب این قانون یا انتصاب به سمت مدیریت در واحدهای مذکور باید نسبت به نقل و انتقالات و تعهدات و پرداخت‌های قبلی موضوع بند (ج) اتخاذ تصمیم نموده و نظر خود را دایر بر ابطال یا تنفیذ و کلیه فعل و انفعالات مذکور اعلام نمایند در غیر این صورت معاملات و کلیه فعل و انفعالات مذکور تأیید شده محسوب می‌گردد.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی در جلسه روز یکشنبه بیست و هفتم دی‌ماه یکهزار و سیصد و شصت کمیسیون مشترک «صنایع و معادن» و «امور قضایی» به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۴۲۷۱

تاریخ: ۱۳۶۰/۱۱/۲۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۹۹۹- ق مورخ ۱۳۶۰/۱۱/۱۸؛ «لایحه الحاق یک تبصره به لایحه قانونی راجع به اجازه وزارت صنایع برای نظارت یا مدیریت بر بعضی از شرکت‌ها و مؤسسات تجاری و خدماتی و تولیدی مصوب ۵۹/۴/۱۵ شورای انقلاب اسلامی ایران» مصوب جلسه ۶۰/۱۰/۲۷ کمیسیون مشترک «صنایع معادن» و «امور قضایی» مجلس شورای اسلامی به علت ابهام جمله «و سایر مصوبات...» قابل بررسی نیست لذا دستور

فرمائید ضمن تجدیدنظر در متن فارسی و اصلاح عبارت مجدداً جهت بررسی به شورا ارسال فرمایند.

لطف‌الله صافی
دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه (مرحله دوم) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۳۱۰۷-ق
تاریخ: ۱۳۶۱/۸/۲۹

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۴۲۷۱ مورخ ۶۰/۱۱/۲۸؛ لایحه شماره ۸۱۱۹۲ مورخ ۱۳۵۹/۱۲/۶ دولت در خصوص الحاق یک تبصره به لایحه قانونی راجع به اجازه وزارت صنایع برای نظارت یا مدیریت بر بعضی از شرکت‌ها و مؤسسات تجاری و خدماتی و تولیدی مصوب ۱۳۵۹/۴/۱۵ شورای انقلاب اسلامی ایران که بنابر تصمیم مجلس شورای اسلامی در جلسه ۱۳۶۰/۲/۳ تصویب آن طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به کمیسیون مشترک «صنایع و معادن» و «امور قضایی» تفویض شده بود تا پس از تصویب برای مدت دو سال به صورت آزمایشی به مرحله اجرا درآید، در جلسه چهارشنبه مورخ ۶۰/۱۲/۵ کمیسیون مشترک قضایی و صنایع و معادن با اصلاحاتی به تصویب رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی
رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - تبصره زیر به لایحه قانونی راجع به اجازه وزارت صنایع و معادن برای نظارت یا مدیریت بر بعضی از شرکت‌ها و مؤسسات تجاری و خدماتی و تولیدی مصوب ۱۳۵۹/۴/۱۵ شورای انقلاب اسلامی ایران اضافه می‌گردد.

تبصره - در کلیه موارد مندرج در ماده واحده مصوب ۱۳۵۹/۴/۱۵ که وزارت صنایع و سازمان صنایع ملی ایران بر اساس و به استناد اجازه حاصله از ماده واحده مذکور و نیز

قانون حفاظت و توسعه صنایع ایران و آیین‌نامه‌های اجرایی آن با ملاک قرار دادن وضعیت شرکت در پایان سال ۱۳۵۶ حق نظارت، مداخله و اعمال مدیریت داشته و یا دارند حسب مورد به شرح زیر اقدام می‌گردد.

الف - چنانچه این قبیل واحدها قبل از آنکه به موجب قوانین مذکور تحت کنترل وزارت صنایع و معادن یا سازمان صنایع ملی ایران درآیند، به نحوی از انجا منحل شده و یا بشوند حسب مورد وزارت صنایع و معادن یا سازمان صنایع ملی ایران می‌توانند در مقام اعمال اختیارات قانونی فوق در هر مرحله با نظر دادستانی کل کشور مداخله نموده و عملیات انحلال و تصفیه شرکت‌ها و مؤسسات مرقوم را تا انجام مرحله نهایی و تصفیه قطعی توسط نمایندگان خود تصدی نمایند.

در صورت لزوم به تشخیص خود هر مقدار از عملیات انحلال و تصفیه شرکت‌ها و مؤسسات مرقوم را باطل و کان لم یکن نموده و فعالیت این شرکت‌ها و مؤسسات را طبق قوانین موجود ادامه دهند.

ب - در اجرای این قانون حسب مورد وزارت صنایع و معادن و سازمان صنایع ملی ایران قائم مقام مجامع عمومی صاحبان سهام شرکت‌ها و مؤسسات مذکور بوده و دارای کلیه اختیارات و تکالیف مجامع عمومی اینگونه شرکت‌ها و مؤسسات می‌باشند.

ج - رعایت مقررات مربوط به دعوت سهامداران برای تشکیل مجمع عمومی به شرح مندرج در قانون تجارت و اساسنامه شرکت‌ها و مؤسسات مذکور الزامی نمی‌باشند.

د - مسئولیت هر نوع نقل و انتقال اموال منقول و غیرمنقول و کلیه پرداخت‌های نقدی و غیرنقدی و تعهدات اعتباری و اسنادی از تاریخ تصمیم‌گیری به هر طریق و عنوان که صورت گرفته باشد بر عهده سهامداران تشکیل‌دهنده و اقدام‌کننده در مجمع عمومی تصمیم‌گیرنده و مدیران تصفیه می‌باشند و نامبردگان موظف به استرداد و جبران خسارت وارده آن خواهند بود.

ه - مدیران منصوب از طرف دولت از تاریخ تصویب این قانون با انتخاب به سمت مدیریت در واحدهای مذکور باید نسبت به نقل و انتقالات و تعهدات و پرداخت‌های قبلی موضوع بند (ج) اتخاذ تصمیم نموده و نظر خود را دایر بر ابطال یا تنفیذ و کلیه فعل و انفعالات مذکور اعلام نمایند در غیر این صورت معاملات و کلیه فعل و انفعالات مذکور تأیید شده محسوب می‌گردد.

لایحه فوق مشتمل بر ماده واحده طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی در جلسه روز چهارشنبه پنجم اسفند یکهزار و سیصد و شصت کمیسیون مشترک «صنایع و معادن» و «امور قضایی» به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله سوم) شورای نگهبان

شماره: ۶۳۷۲

تاریخ: ۱۳۶۱/۹/۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۳۱۰۷- ق مورخ ۶۱/۸/۲۹؛ در مورد «لایحه الحاق یک تبصره به لایحه قانونی راجع به اجازه وزارت صنایع برای نظارت یا مدیریت بر بعضی از شرکت‌ها و مؤسسات تجاری و خدماتی و تولیدی مصوب ۱۳۵۹/۴/۱۵ شورای انقلاب اسلامی» بدین وسیله اشعار می‌دارد:

پس از بررسی سوابق توضیحات زیر قابل توجه است:

۱- لایحه‌ای که ارسال شده است در تاریخ ۶۰/۱۲/۵ در کمیسیون مشترک صنایع و معادن و امور قضایی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است و تقریباً پس از گذشت ۹ ماه به شورای نگهبان ارسال شده است.

۲- این لایحه نخستین بار در جلسه ۶۰/۲/۳۰ به تصویب کمیسیون صنایع و معادن رسید و برای اظهارنظر به شورای نگهبان طی نامه شماره ۶۹۰- ق مورخ ۱۳۶۰/۲/۳۰ ارسال شده است و شورای نگهبان هم طی نامه شماره ۲۳۷۶ م مورخ ۱۳۶۰/۳/۶ بر اساس وجود جوانب غیرشرعی در مصوبه مورخ ۱۳۵۹/۴/۱۵ شورای انقلاب اسلامی آن را رد نموده است و در نامه به طور تلویحی اشعار شده است که در صورت لزوم باید دولت لایحه مستقل به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید، مع‌هذا مجدداً عین لایحه را به طور مستقل به عنوان اینکه کمیسیون مشترک صنایع و معادن و امور قضایی آن را در جلسه ۱۳۶۰/۱۰/۲۷ به استناد تصمیم مجلس شورای اسلامی در جلسه ۱۳۶۰/۲/۳ ارسال داشته‌اند با اینکه به موجب نامه شماره ۶۹۰- ق مورخ ۱۳۶۰/۲/۳۰ در جلسه مذکور تصویب آن به کمیسیون صنایع و معادن تفویض شده است، شورای نگهبان چون بر حسب نامه شماره ۱۹۹۹- ق مورخ ۱۳۶۰/۱۱/۱۸ این لایحه را لایحه جدید فرض کرده و احتمال تکرار آن را پس از گذشت حدود ۹ ماه نمی‌داده است مجدداً آن را بررسی کرده و به ملاحظه وجود جمله (و سایر مصوبات...) آن را قابل بررسی ندانسته است.

۳- قانون حفاظت - در مورد قانون حفاظت و توسعه صنایع ایران مصوب ۱۳۵۸/۴/۱۰ شورای انقلاب اسلامی، شورای نگهبان وجود ایرادات شرعی وارد بر آن را به هنگام بررسی لایحه راجع به واگذاری برخی از مؤسسات و واحدهای تابعه وزارت صنایع و معادن و سازمان صنایع ملی ایران به وزارتخانه‌ها، بانک‌ها و مؤسسات دولتی مصوب جلسه ۱۳۶۰/۲/۳۰ کمیسیون صنایع و معادن نیز متذکر گردیده و طی نامه شماره م/۲۳۷۶ مورخ ۱۳۶۰/۲/۲۳ لایحه مذکور را بر اساس آن ایرادات رد نموده است.

۴- اخیراً هم به درخواست مقام محترم ریاست جمهوری اسلامی قانون مذکور و آیین‌نامه اجرایی و لایحه متمم آن را بررسی و ایرادات وارد بر آن طی نامه شماره ۵۷۳۸ مورخ ۱۳۶۱/۷/۲۴ که فتوکپی آن ضمیمه است اعلام داشته است.

۵- با وجود این مراتب، اکنون پس از گذشت قریب ۹ ماه این لایحه که معلوم نیست پس از لایحه اولی که در کمیسیون صنایع و معادن تصویب شده و شورای نگهبان نسبت به آن اظهارنظر کرده است چگونه اعتبار قانونی دارد برای بررسی به شورای نگهبان ارسال شده است.

۶- فرضاً تصویب کمیسیون مشترک قانونی باشد و عمل کمیسیون معادن و صنایع قانونی شمرده شود، به علت اینکه مصوب ۵۹/۴/۱۵ شورای انقلاب اسلامی قاعداً بر اساس ضرورت‌های موجود در آغاز انقلاب تصویب شده است تصرفات و اخذ تصمیمات زیاد بر آن قانون به موجب این لایحه به اکثریت آرا با موازین شرع منطبق نیست و نسبت به قانون حفاظت و توسعه صنایع ایران و آیین‌نامه‌های اجرایی آن در مواردی که عدم انطباق آن با موازین شرعی از سوی شورای نگهبان در پاسخ به استعلام مقام محترم ریاست جمهوری اعلام شده است این لایحه نیز در آن موارد با موازین شرعی منطبق نمی‌باشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

مغایرت طرح الحاق دادگاه‌های انقلاب به دادگستری جمهوری اسلامی ایران با موازین شرع و قانون اساسی

شماره: ۸۱۶-ق

تاریخ: ۱۳۶۰/۳/۲۵

شورای محترم نگهبان

گزارش کمیسیون «امور قضایی» در خصوص طرح الحاق دادگاه‌های انقلاب به دادگستری جمهوری اسلامی ایران در جلسه روز سه‌شنبه ۱۳۶۰/۳/۲۶ مجلس شورای اسلامی مطرح خواهد شد. از آن شورای محترم خواهشمند است ساعت ۷/۳۰ صبح روز مزبور در جلسه علنی حضور به هم رسانید.^(۱)

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱- دادرها و دادگاه‌های انقلاب طبق قوانین مصوب مربوط به این دادرها و دادگاه‌ها زیرنظر شورای عالی قضایی اداره می‌شود و بخشی از دادگستری جمهوری اسلامی است.

تبصره - بند ۶ ماده ۲ مصوب شورای انقلاب مورخ ۱۳۵۸/۳/۲۷ به این ترتیب (۶)- رسیدگی به جرایم مربوط به حدود و قصاص نفس و دیات و مواد مخدر و اعمال ضد انقلاب در صلاحیت دادرها و دادگاه‌های انقلاب است) اضافه گشته و تبصره ماده ۲ مصوب شورای انقلاب اسلامی می‌گردد.

ماده ۲- چون بر طبق اصل یکصد و شصت و هفتم قانون اساسی، قاضی موظف است کوشش کند حکم هر دعوا را در قوانین مدونه بیابد و اگر نیابد با استناد به منابع معتبر اسلامی یا فتاوی معتبر، حکم قضیه را صادر نماید و نمی‌تواند به بهانه سکوت یا نقص یا اجمال یا تعارض قوانین مدونه از رسیدگی به دعوا و صدور حکم امتناع ورزد. دادگاه‌های انقلاب اسلامی موظفند در مواردی که قانون مصوب شورای انقلاب اسلامی

۱. دعوت مجلس شورای اسلامی از اعضای شورای نگهبان طبق اصل نودوهفتم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، صفحه ۴۰).

یا مجلس شورای اسلامی وجود دارد طبق این قوانین عمل کند و گرنه طبق فتاوی مدون امام (دام‌ظله) و یا منابع دیگر معتبر اسلامی عمل نموده و رأی لازم را صادر نمایند.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۲۷۳۷/م

تاریخ: ۱۳۶۰/۳/۳۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۸۱۶- ق مورخ ۱۳۶۰/۳/۲۵؛ «طرح قانونی الحاق دادگاه‌های انقلاب به دادگستری جمهوری اسلامی ایران» که در جلسه مورخ ۱۳۶۰/۳/۲۶ با حضور اعضای شورای نگهبان به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده در جلسات مشورتی شورای نگهبان مورد بررسی قرار گرفت و نظر شورا به شرح ذیل اعلام می‌شود: ماده ۲ طرح قانونی مزبور که قضات دادگاه‌های انقلاب را مکلف می‌نماید در صورت نبودن قانون مصوب شورای انقلاب یا مجلس شورای اسلامی طبق فتاوی امام (مدظله) یا منابع معتبر دیگر اسلامی که از جانب شورای عالی قضایی ابلاغ می‌گردد عمل نمایند مغایر اصل ۱۶۷ قانون اساسی^(۱) شناخته شد.

سایر موارد و تبصره‌ها مغایرتی با موازین شرعی و قانون اساسی ندارد. بدیهی است اعمال ضد انقلاب که رسیدگی به آن‌ها در تبصره ۱ ماده ۲ در صلاحیت دادگاه‌های انقلاب گذاشته شده باید طبق قانون موارد آن مشخص و مجازاتش تعیین گردد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۸۹۲- ق

تاریخ: ۱۳۶۰/۴/۱۶

شورای محترم نگهبان

طرح الحاق دادگاه‌های انقلاب به دادگستری در جلسه روز چهارشنبه ۱۳۶۰/۴/۱۷

۱. اصل یکصد و شصت و هفتم: قاضی مکلف است کوشش کند حکم هر دعوا را در قوانین مدونه بیابد و اگر نیابد با استناد به منابع معتبر اسلامی یا فتاوی معتبر حکم قضیه را صادر نماید و نمی‌تواند به بهانه سکوت یا نقص یا اجمال یا تعارض قوانین مدونه از رسیدگی به دعوا و صدور حکم امتناع ورزد.

مجلس شورای اسلامی مطرح خواهد شد.
از آن شورای محترم خواهشمند است ساعت ۹/۳۰ صبح روز مزبور در جلسه علنی حضور به هم رسانید.^(۱)

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱- دادسراها و دادگاه‌های انقلاب بخشی از دادگستری جمهوری اسلامی ایران است و زیر نظر شورای عالی قضایی اداره می‌شود و طبق مصوبه مورخ ۱۳۵۸/۳/۲۷ شورای انقلاب و این قانون عمل خواهند کرد.

ماده ۲- به دادگاه‌های انقلاب اسلامی اجازه داده می‌شود در مواردی که قانون مدون وجود نداشته باشد تا تدوین قوانین جزایی، مطابق کتب قصاص و دیات و حدود تحریرالوسیله امام خمینی عمل نموده و حکم قضیه را صادر نمایند.

تبصره ۱- شورای عالی قضایی موظف است حداکثر تا ۶ ماه پس از تصویب این طرح قانونی لوایح مورد لزوم دادگاه‌های انقلاب را به مجلس شورای اسلامی برای تصویب ارائه دهند.

تبصره ۲- در مواردی که کیفر مجرم اعدام و یا نقص عضو باشد باید کیفرخواست در محضر مجتهدی عادل که دارای شرایط کامل قضا است عنوان گشته و کیفر به حکم او صادر شود تشخیص صلاحیت به عهده شورای عالی قضایی است.

تبصره ۳- کلیه قوانین و مقرراتی که با این قانون مخالف باشد از تاریخ تصویب این طرح قانونی ملغی خواهد بود.

تبصره ۴- اعمال ضدانقلابی از قبیل: تهیه و حمل و کار گذاشتن مواد منفجره، تهدید و آتش زدن مزارع و محصولات و تخریب منابع اقتصادی و ایداء و ارباب مردم به منظور تأمین مقاصد سوء سیاسی و نیز رهبری تظاهرات غیرقانونی، تهیه و حمل و نگهداری سلاح برای ترور و اقدام مسلحانه بر علیه جمهوری اسلامی ایران و ایجاد شبکه‌های مفسد و محارب یا پناه دادن و انواع همکاری مؤثر با آنها، در دادگاه‌های انقلاب اسلامی مورد رسیدگی قرار گرفته، حکم مقتضی طبق احکام اسلام صادر می‌شود.

۱. دعوت مجلس شورای اسلامی از اعضای شورای نگهبان طبق اصل نود و هفتم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، صفحه ۴۰).

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۲۹۴۴
تاریخ: ۱۳۶۰/۴/۲۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۸۹۲- ق مورخ ۱۳۶۰/۴/۱۶؛ «طرح قانونی دادگاه‌های انقلاب» که پس از نظر شورای نگهبان با اصلاحاتی در جلسه مورخ ۱۳۶۰/۴/۱۷ با حضور اعضای شورای نگهبان به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید، در جلسات جداگانه شورا مورد بحث و شور قرار گرفت. نظر اکثریت اعضای شورا به شرح ذیل اعلام می‌شود:

ماده ۲ طرح مزبور که به دادگاه‌های انقلاب اجازه می‌دهد به کتاب تحریرالوسیله امام مراجعه نموده و طبق آن حکم دهند، نظر به این که کتاب تحریرالوسیله به زبان عربی است و طبق اصل ۱۵ قانون اساسی^(۱) زبان رسمی کشور فارسی است و متون رسمی باید به زبان فارسی باشند. از این حیث مغایر قانون اساسی است ذیل تبصره ۴ نیز که پس از برشمردن اعمال ضد انقلاب و آن‌ها را در صلاحیت دادگاه انقلاب قرار دادن، مقرر داشته «حکم مقتضی طبق احکام اسلام صادر می‌شود» چون مجازات اعمال مزبور مشخصاً تعیین نشده و به قانون خاصی هم ارجاع نگردیده با اصل ۳۶ قانون اساسی مغایرت دارد.

حسین مهرپور
قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه (مرحله دوم) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۹۷۱- ق
تاریخ: ۱۳۶۰/۵/۲۱

شورای محترم نگهبان

طرح قانونی الحاق دادگاه‌های انقلاب به دادگستری جمهوری اسلامی ایران که در جلسه علنی روز دوشنبه ۱۳۶۰/۵/۱۹ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی
رئیس مجلس شورای اسلامی

۱. اصل پانزدهم: زبان و خط رسمی و مشترک مردم ایران فارسی است. اسناد و مکاتبات و متون رسمی و کتب درسی باید با این زبان و خط باشد ولی استفاده از زبان‌های محلی و قومی در مطبوعات و رسانه‌های گروهی و تدریس ادبیات آن‌ها در مدارس، در کنار زبان فارسی آزاد است.

متن طرح

ماده ۱- دادسراها و دادگاه‌های انقلاب بخشی از دادگستری جمهوری اسلامی ایران است و زیرنظر شورای عالی قضایی اداره می‌شود و طبق مصوبه مورخ ۱۳۵۸/۳/۲۷ شورای انقلاب و این قانون عمل خواهند کرد.

تبصره - بند ۶ به ماده ۲ مصوب شورای انقلاب مورخ ۱۳۵۸/۳/۲۷ اضافه می‌شود:
بند ۶- رسیدگی به جرایم مربوط به حدود و قصاص و دیات و مشروبات الکلی و مواد مخدر در صلاحیت دادسراها و دادگاه‌های انقلاب اسلامی است.

ماده ۲- به دادگاه‌های انقلاب اسلامی اجازه داده می‌شود در موارد حدود و قصاص و دیات مطابق ترجمه فارسی تحریرالوسیله امام خمینی عمل نموده حکم قضیه را صادر نمایند.
تبصره ۱- در مواردی که کیفر مجرم اعدام و یا نقص عضو باشد باید کیفرخواست در محضر مجتهدی عادل که دارای شرایط کامل قضا است عنوان گشته و کیفر به حکم او صادر شود تشخیص صلاحیت به عهده شورای عالی قضایی است.

تبصره ۲- شورای عالی قضایی موظف است حداکثر تا شش ماه پس از تصویب این طرح قانونی لوایح مورد لزوم دادگاه‌های انقلاب را به مجلس شورای اسلامی برای تصویب ارائه دهد.

تبصره ۳- کلیه قوانین و مقرراتی که با این قانون مخالف باشد از تاریخ این طرح قانونی ملغی خواهد بود.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر دو ماده و چهار تبصره در جلسه روز دوشنبه ۱۳۶۰/۵/۱۹ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله سوم) شورای نگهبان

شماره: ۳۳۷۷

تاریخ: ۱۳۶۰/۵/۲۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۹۷۱- ق مورخ ۱۳۶۰/۵/۲۱؛ اشکال شورای نگهبان در اظهارنظر دوم مبنی بر این است که چون طبق ماده، تحریرالوسیله بالخصوص قانونیت پیدا می‌کند باید طبق اصل ۱۵ ترجمه فارسی آن متن قانونی باشد و ترجمه آن تصویب شده باشد و با توجه به اینکه تحریرالوسیله ترجمه نشده و به تصویب نرسیده اشکال مغایرت با قانون اساسی

به حال خود باقی است و باید مرتفع شود و عمل بدان در قانون صریحاً الزامی شود.

لطف‌الله صافی
دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه (مرحله سوم) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۳۱۰-ق

تاریخ: ۱۳۶۱/۲/۱

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۳۳۷۷ مورخ ۱۳۶۰/۵/۲۶ طرح قانونی الحاق دادگاه‌های انقلاب به دادگستری جمهوری اسلامی ایران که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۱۳۶۱/۱/۳۱ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱- دادرها و دادگاه‌های انقلاب اسلامی بخشی از دادگستری جمهوری اسلامی ایران است و زیرنظر شورای عالی قضایی اداره می‌شود و طبق مصوبه مورخ ۵۸/۳/۲۷ شورای انقلاب و این قانون عمل خواهند کرد.

تبصره - بند ۶ به ماده ۲ مصوب شورای انقلاب به مورخ ۵۸/۳/۲۷ اضافه می‌شود:

بند ۶- رسیدگی به جرایم مربوط به حدود و قصاص و دیات و مشروبات الکلی و مواد مخدر در صلاحیت دادرها و دادگاه‌های انقلاب است.

ماده ۲- در مواردی که کیفر مجرم اعدام و یا نقص عضو باشد باید کیفرخواست در محضر مجتهدی عادل که دارای شرایط کامل قضا است عنوان گشته و کیفر به حکم او صادر می‌شود تشخیص صلاحیت به عهده شورای عالی قضایی است.

ماده ۳- شورای عالی قضایی موظف است حداکثر تا شش ماه پس از تصویب این طرح قانونی با مراعات اصل ۷۴ قانون اساسی لوایح مورد لزوم دادگاه‌های انقلاب را به مجلس شورای اسلامی برای تصویب ارائه دهد.

ماده ۴- کلیه قوانین و مقرراتی که با این قانون مخالف باشد از تاریخ تصویب این طرح قانونی ملغی خواهد بود.

طرح قانونی فوق مشتمل بر چهار ماده و یک تبصره در جلسه روز سه‌شنبه سی و یکم فروردین‌ماه یک‌هزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه (مرحله چهارم) شورای نگهبان

شماره: ۴۵۸۱

تاریخ: ۱۳۶۱/۲/۱۵

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۳۱۰- ق مورخ ۱۳۶۱/۲/۱؛ «طرح قانونی الحاق دادگاه‌های انقلاب به دادگستری جمهوری اسلامی ایران» که پس از برگشت از شورای نگهبان با حذف ماده ۲ مورد تصویب مجلس شورای اسلامی قرار گرفت، در جلسه شورای نگهبان بررسی شد و نظر شورا به شرح ذیل اعلام می‌گردد:

با توجه به اینکه در ماده ۱ این طرح قید شده که دادسراها و دادگاه‌های انقلاب به عنوان بخشی از دادگستری جمهوری اسلامی ایران باید طبق مصوبه مورخ ۱۳۵۸/۳/۲۷ شورای انقلاب عمل نماید و در آن مصوبه شرایطی منظور شده که بخشی از آن‌ها فعلاً غیرقابل اجرا است و پاره‌ای از آن‌ها در برخی موارد موجب توقف حکم قضات شرع خواهد شد و به علاوه با حذف ماده ۲ قبلی مآخذ قانونی مشخص که مورد استناد دادگاه‌های انقلاب قرار گیرد تعیین نشده است مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته شد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۴

مغایرت لایحه توقف اجرای احکام و دستورهای اجرایی دادگاه‌های صالحه و مراجع ثبتی در مورد اسناد اجاره محل‌های مسکونی با قانون اساسی

شماره: ۱۳۹۱-ق

تاریخ: ۱۳۶۰/۸/۲۳

شورای محترم نگهبان

لایحه توقف اجرای احکام و دستورهای اجرایی دادگاه‌های صالحه و مراجع ثبتی در مورد اسناد اجاره محل‌های مسکونی که دو فوریت آن در جلسه ۱۳۶۰/۸/۲۱ به تصویب رسیده است در جلسه روز یکشنبه ۶۰/۸/۲۴ مجلس شورای اسلامی مطرح خواهد شد. خواهشمند است ساعت ۹/۵ صبح روز مزبور در جلسه علنی حضور به هم رسانید.^(۱)

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - اجرای احکام دادگاه‌های صالحه و دستورهای اجرایی مراجع ثبتی مبنی بر تخلیه در مورد اجاره کلیه محل‌های مسکونی به مدت یک سال از تاریخ تصویب این قانون متوقف می‌گردد.

در مورد عدم اجرای احکام تخلیه صادر شده به استناد عدم پرداخت اجاره‌بها توقف اجرای حکم مشروط بر این است که مستأجر بدهی معوقه خود را با تشخیص رئیس اداره اجرای ثبت در تهران و رئیس ثبت در شهرستان‌ها و یا دادگاه صادرکننده حکم یک‌بار یا به اقساط ظرف مدت یک ماه بپردازد و نظر مراجع مذکور قطعی خواهد بود در این مورد مراجع ثبتی موظف می‌باشند مراتب را با اخطار یک ماهه به مستأجر ابلاغ نمایند مستأجر مکلف است ظرف این مدت جهت تعیین تکلیف بدهی معوقه به مراجع ثبتی مراجعه نماید و الا حکم تخلیه اجرا خواهد شد.

تبصره ۱- اجرای احکام دادگاه‌های صالحه و مراجع ثبتی ظرف مدت یک سال مذکور مشمول حکم این ماده بوده اما صدور اجرائیه و اجرای دستور در صورت عدم پرداخت اجاره بهای آتی بلامانع خواهد بود.

تبصره ۲- اجرای آن دسته از احکامی که نیاز شخص موجر مبنای صدور حکم تخلیه

۱. دعوت مجلس شورای اسلامی از اعضای شورای نگهبان طبق اصل نود و هفتم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، صفحه ۴۰).

قرار گرفته باشد بلاشکال خواهد بود.

تبصره ۳- اجرای آن دسته از احکامی که برای دادگاه احراز شود که مستأجر فردی متمکن و یا خود مالک خانه می‌باشد بلاشکال است.

تبصره ۴- آن دسته از موجرین که ساکن مناطق جنگ‌زده بوده و نیاز آن‌ها به عین مستأجر بر دادگاه محرز شود دادگاه باید دستور اجرا صادر کند.

مناطق جنگ‌زده را وزارتخانه‌های دفاع و کشور و مسکن و شهرسازی تعیین و اعلام می‌نمایند.

تبصره ۵- در مواردی که مستأجر مورد اجاره را تخلیه نموده باشد اجرای دستور نسبت به تحویل مورد اجاره به موجر بلاشکال خواهد بود.

تبصره ۶- این قانون بنا بر ضرورت‌های موجر جهت رفع حرج از مستأجرین برای مدت یک سال تصویب می‌شود و متخلفین از حدود این قانون تعزیر شرعی می‌گردند.

تبصره ۷- دولت موظف است ظرف مدت سه ماه لایحه مالک و مستأجر را به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۳۹۶۵

تاریخ: ۱۳۶۰/۸/۲۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۳۹۱- ق مورخ ۱۳۶۰/۸/۲۳؛ «لایحه توقف اجرای احکام و دستورهای اجرایی دادگاه‌های صالحه و مراجع ثبتی» که با حضور شورای نگهبان به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید در جلسه شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و از لحاظ اینکه به وسیله شورای عالی قضایی تهیه نشده و از لحاظ اینکه منافی با استقلال قوه قضائیه است با اصول ۱۵۶ و ۱۵۷^(۱) (با اکثریت آرای اعضا) مغایر شناخته شد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. اصل یکصد و پنجاه و هفتم: به منظور انجام مسئولیت‌های قوه قضائیه شورایی به نام شورای عالی قضایی تشکیل می‌گردد که بالاترین مقام قوه قضائیه است و وظایف آن به شرح زیر می‌باشد:

۱- ایجاد تشکیلات لازم در دادگستری به تناسب مسئولیت‌های اصل یکصد و پنجاه و ششم.

۲- تهیه لوایح قضایی متناسب با جمهوری اسلامی.

۳- استخدام قضات عادل و شایسته و عزل و نصب آن‌ها و تغییر محل مأموریت و تعیین مشاغل و ترفیع آنان و مانند این‌ها از امور اداری، طبق قانون.

مغایرت لایحه راجع به اجازه به کار گماردن متخصصین رشته‌های پزشکی خارجی به وزارت بهداشت با قانون اساسی

شماره: ۱۶۳۲-ق

تاریخ: ۱۳۶۰/۱۰/۱

شورای محترم نگهبان

لایحه اجازه به کار گماردن متخصصین رشته‌های خارجی به وزارت بهداشت که در جلسه روز ۱۳۶۰/۹/۳۰ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - با توجه به اصل ۸۲ قانون اساسی به وزارت بهداشت جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود که در موارد ضروری نسبت به کار گماردن پزشکان خارجی با اولویت تدین به اسلام پس از تأیید هیأت سه نفری مرکب از نمایندگان ذی‌صلاح وزارتخانه‌های بهداشتی و خارجه و علوم و آموزش عالی به انتخاب وزیر مربوطه به مدت ۲ سال در جهت رفع نیازهای موجود در مناطق محروم و نیازمند کشور اقدام کند. لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز یکشنبه بیست و نهم آذرماه یکهزار و سیصد و شصت مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۴۱۰۰

تاریخ: ۱۳۶۰/۱۰/۳

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۶۳۲-ق مورخ ۱۳۶۰/۱۰/۱؛ «لایحه اجازه بکار گماردن متخصصین رشته‌های پزشکی خارجی به وزارت بهداشت» مصوب مجلس شورای اسلامی در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت. نظر اکثریت شورا

به شرح ذیل اعلام می‌شود:

نظر به اینکه از قانون اساسی استفاده می‌شود که ضرورت مذکور در اصل ۸۲ قانون اساسی فعلی است و تشخیص موارد آن با مجلس شورای اسلامی است و تعیین حدود آن مستلزم تعیین تعداد کارشناسان است ماده واحده به لحاظ اینکه فاقد تعیین تعداد کارشناس است و علاوه تشخیص موارد ضرورت را به عهده وزارت بهداری با تأیید هیأت سه نفری گذارده و شامل ضرورت‌های بعدی و غیرفعلی می‌شود، مغایر اصل ۸۲ قانون اساسی است.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

مغایرت آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی با قانون اساسی و شرع

شماره: ۲۲۷۶-ق

تاریخ: ۱۳۶۱/۱/۲۳

شورای محترم نگهبان

طرح قانونی آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی که در جلسه علنی روز پنج‌شنبه ۱۳۶۱/۱/۱۹ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرا اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح^(۱)

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۴۵۱۳

تاریخ: ۱۳۶۱/۲/۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۲۷۶-ق مورخ ۱۳۶۱/۱/۲۳؛ «آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی» مصوب جلسه ۱۳۶۱/۱/۱۹ مجلس شورای اسلامی در جلسات متعدد شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت. نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌شود:

۱- آن قسمت از ماده ۲۲ و ۲۶ که دلالت دارد نمایندگانی که هنوز اعتبارنامه آن‌ها در مجلس تصویب نشده حق رأی در تصویب برخی لوایح و طرح‌ها را دارند (دو فوریتی و سه فوریتی) با توجه به اینکه مستفاد از اصل ۹۳ قانون اساسی^(۲) این است که برای قوام یافتن مجلس شورای اسلامی و تحقق سمت نمایندگی انتخاب‌شدگان تصویب اعتبارنامه آن‌ها ضرورت دارد، مغایر قانون اساسی است.

۱. متن طرح مذکور موجود نمی‌باشد.

۲. اصل نود و سوم: مجلس شورای اسلامی بدون وجود شورای نگهبان اعتبار قانونی ندارد مگر در مورد تصویب اعتبارنامه نمایندگان و انتخاب شش نفر حقوقدان اعضای شورای نگهبان.

۲- آن قسمت از ماده ۱۴۷ و ۱۴۸ که اجازه می‌دهد هر یک از نمایندگان نخست وزیر را مورد سؤال قرار دهند، با توجه به اینکه در اصل ۸۸^(۱) تصریح شده که نماینده از وزیر مسئول می‌تواند سؤال کند و سؤال به مفهوم مذکور در قانون اساسی از نخست وزیر پیش‌بینی نشده، مغایر قانون اساسی می‌باشد.

۳- ماده ۱۵۰ که اجازه می‌دهد هر نماینده از هر یک از مسئولان اجرایی و قضایی توضیح بخواهد و مآلاً حق بازرسی و مشاهده اسناد و... به او داده شده است با توجه به اینکه طبق اصل ۷۶ قانون اساسی^(۲)، مجلس شورای اسلامی حق تفحص و تحقیق دارد نه هر نماینده و اصل ۸۸ نیز حق اظهارنظر را در همه مسائل به هر نماینده داده است نه تحقیق و تفحص، با قانون اساسی مغایرت دارد.

۴- ذیل ماده ۱۵۴ که اجازه می‌دهد وقت پاسخ دادن به استیضاح مطرح شده در مجلس، خارج از مهلت ده روز باشد، مغایر اصل ۸۹ قانون اساسی است که منحصرأ مدت را ده روز تعیین کرده است.

۵- ماده ۱۶۶ و تبصره آن که برای رسیدگی به اتهام نماینده، ترتیب و امتیاز خاصی قائل شده و نماینده کمیسیون قضایی را در همه مراحل رسیدگی قضایی ناظر قرار داده، با استقلال قوه قضائیه و تساوی عموم در برابر دستگاه قضایی و مفاد و مفهوم اصل ۱۴۰ قانون اساسی^(۳) منافات داشته و با اصل ۱۵۶ قانون اساسی مغایر است و همچنین با موازین قضایی اسلامی و تساوی همه افراد در ترتیب دادرسی اسلامی نیز مغایر بوده و خلاف شرع است.

۵- ماده ۲ چون با عنایت به ماده ۵ مسلمان بودن رئیس سنی استفاده می‌شود مغایر موازین شرعی شناخته نشد. همچنین ماده ۱۴۲ اگر مراد از ذکر دلیل رد این باشد که شورای نگهبان باید در نامه خود جهت رد را ذکر نماید، مغایر قانون اساسی نمی‌باشد.

سایر مواد و تبصره‌ها مغایر موازین شرعی و قانون اساسی شناخته نشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. اصل هشتاد و هشتم: در هر مورد که نماینده‌ای از وزیر مسئول درباره یکی از وظایف او سؤال کند آن وزیر موظف است در مجلس حاضر شود و به سؤال جواب دهد و این جواب نباید بیش از ده روز به تأخیر افتد مگر با عذر موجه به تشخیص مجلس شورای ملی.

۲. اصل هفتاد و ششم: مجلس شورای اسلامی حق تحقیق و تفحص در تمام امور کشور را دارد.

۳. اصل یکصد و چهلم: رسیدگی به اتهام رئیس جمهور و نخست وزیر و وزیران در مورد جرایم عادی با اطلاع مجلس شورای ملی در دادگاه‌های عمومی دادگستری انجام می‌شود.

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۵۴۴

تاریخ: ۱۳۶۱/۴/۱

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۴۵۱۳ مورخ ۱۳۶۱/۲/۲ طرح قانونی آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی که در جلسه علنی روز ۱۳۶۱/۳/۲۹ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

۱- در ماده ۲۲ بنا به نظر شورای نگهبان حق رأی داشتن نمایندگانی که اعتبارنامه آنان هنوز تصویب نشده با قانون اساسی منافات دارد و بدین جهت این ماده به ترتیب زیر اصلاح شده است.

ماده ۲۲- نمایندگانی که هنوز اعتبارنامه آنان به تصویب نرسیده حق دادن رأی به جز در مورد اعتبارنامه نمایندگان و همچنین حق حضور در شعبه و یا کمیسیون تحقیق هنگام رسیدگی به اعتبارنامه خود را ندارند و در صورتی که از طرف شعبه یا کمیسیون یا با تقاضای خود برای ادای توضیحات دعوت شوند حق رأی نخواهد داشت ولی حق نطق در مجلس را دارند.

۲- ماده ۲۶ در رابطه با حق رأی داشتن نمایندگانی که اعتبارنامه‌شان هنوز تصویب نشده معنا داشت و با توجه به سلب رأی از این نمایندگان این ماده به کلی حذف شده است.

۳- با توجه به اینکه بنا به نظر شورای نگهبان طبق قانون اساسی نمایندگان فقط از وزرا می‌توانند سؤال کنند و نه از نخست وزیر، ماده ۱۴۷ و ۱۴۸ به ترتیب زیر اصلاح شده است.

ماده ۱۴۸- بر طبق اصل ۸۸ قانون اساسی وزیر مورد سؤال مکلف است حداکثر ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ سؤال در مجلس حضور یافته و پاسخ دهد و الاً از طرف رئیس

مجلس بازخواست می‌شود مگر در مواردی که وزیر رسماً تقاضای تأخیر نموده و پس از صحبت یک مخالف و یک موافق هر کدام ۵ دقیقه در این مورد رأی‌گیری به عمل خواهد آمد وزیر و نماینده‌ای که سؤال نموده بر طبق بند ۴ ماده ۷۷ صحبت می‌نمایند. ۴- با توجه به اینکه طبق نظر شورای نگهبان در هر مورد لزوم تحقیق و تفحص باید به تصویب مجلس برسد ماده ۱۵۰ به ترتیب زیر اصلاح شده است.

ماده ۱۵۰- مجلس جهت اجرای اصل ۷۶ کمیسیونی به نام کمیسیون اصل ۷۶ تشکیل داده و در مواردی که نماینده‌ای در مورد مسائل کشور و قوای سه‌گانه تقاضای تحقیق نماید تقاضا را به کمیسیون مذکور تقدیم نموده و از طریق این کمیسیون موارد را تحقیق می‌کند و مسئولان مکلف به ارائه اطلاعات و اسناد مورد تقاضای کمیسیون اصل ۷۶ می‌باشند.

۵- با توجه به اینکه شورای نگهبان تأخیر انجام استیضاح به بعد از ده روز مقرر در قانون اساسی را خلاف قانون اساسی دانسته‌اند، ماده ۱۵۴ به ترتیب زیر اصلاح شده است.

ماده ۱۵۴- وزیر یا هیأت وزیران موظفند ظرف ده روز پس از طرح استیضاح در مجلس حضور یافته و توضیحات لازم را بدهند، تعیین وقت استیضاح در ظرف ده روز با پیشنهاد وزیر یا هیأت وزیران و تصویب هیأت رئیسه مجلس در دستور هفتگی قرار می‌گیرد و تعیین وقت در مدت مقرر در این ماده حتمی است.

گزارش فوق مشتمل بر پنج مورد اصلاح آیین‌نامه داخلی شورای اسلامی در جلسه روز یکشنبه بیست و سوم خردادماه یکهزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۴۷۳۷

تاریخ: ۱۳۶۱/۴/۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۵۴۴- ق مورخ ۱۳۶۱/۴/۱؛ موادی از آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی که با توجه به ایراد شورای نگهبان در جلسه ۶۱/۳/۲۳ مجلس شورای اسلامی اصلاح و به تصویب رسیده است، در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و

بررسی قرار گرفت.

با توجه به اینکه ایراد شورای نگهبان نسبت به ماده ۱۵۰ آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی این بود که حق تحقیق و تفحص مذکور در اصل ۷۶ قانون اساسی برای مجلس شورا است نه هر نماینده و در ماده ۱۵۰ اصلاحی نیز این حق برای نماینده از طریق کمیسیونی به نام کمیسیون اصل ۷۶ شناخته شده، ایراد شورای نگهبان به قوت خود باقی است و ماده ۱۵۰ اصلاحی به نظر اکثریت شورای نگهبان مغایر قانون اساسی می‌باشد. سایر موارد اصلاحی مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

محسن هادوی

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

مغایرت لایحه راجع به الحاق یک تبصره به لایحه قانون احتساب سابقه خدمت محکومان سیاسی مصوب ۱۳۵۸/۵/۱۸ با موازین شرع

شماره: ۲۲۷۵-ق

تاریخ: ۱۳۶۱/۱/۲۳

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۱۵۴۸ مورخ ۱۳۶۰/۵/۶؛ دولت در خصوص الحاق یک تبصره به لایحه قانونی سابقه خدمت محکومان سیاسی مصوب ۱۳۵۸/۵/۱۸ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۳۶۱/۱/۲۲ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - تبصره زیر به عنوان تبصره ۲ به قانون احتساب سابقه خدمت محکومان سیاسی اضافه می‌گردد.

تبصره ۲- کلیه افرادی که مشمول لایحه قانونی رفع آثار محکومیت‌های سیاسی مصوب ۱۳۵۸/۱/۷^(۱) شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران می‌باشند و تا تاریخ تصویب این تبصره جهت روشن شدن وضع استخدامی خود به دستگاه دولتی که قبل از محکومیت در خدمت آن بوده‌اند مراجعه کرده باشند تا در صورت احتیاج به خدمت اعاده شوند. چنانچه اینگونه افراد به واسطه عدم احتیاج یا علل دیگر به خدمت اعاده نشده باشند، دستگاه دولتی ذی‌ربط بر اساس موارد زیر و همچنین با اعمال مقررات استخدامی کشور و قانون بازسازی آنان را بازخرید یا بازنشسته خواهد کرد.

الف - تشخیص اعاده به خدمت یا بازنشستگی یا بازخرید به عهده شورایی مرکب از

۱. لایحه قانونی رفع آثار محکومیت‌های سیاسی مصوب ۱۳۵۸/۱/۷.

دبیرکل سازمان امور اداری و استخدامی و نماینده شورای عالی قضایی و نماینده نخست‌وزیر خواهد بود.

ب - فقط کارکنان دستگاه‌های دولتی که از سال ۱۳۴۲ به بعد محکومیت پیدا کرده‌اند، مشمول مصوبه شورای انقلاب و تبصره اصلاحیه آن خواهند بود.

ج - کسانی که با احتساب سابقه خدمت دولتی قبل از محکومیت، دوران محکومیت از تاریخ تصویب این تبصره بیش از ۱۵ سال سابقه خدمت داشته باشند، بر اساس مقررات استخدامی مورد عمل دستگاه‌های متبوع آنان بازنشسته خواهند بود.

د - کسانی که با احتساب سابقه خدمت دولتی قبل از محکومیت، دوران محکومیت از تاریخ تصویب این تبصره کمتر از ۱۵ سال سابقه خدمت داشته باشند، سنوات خدمت دولتی آنان بر طبق مقررات استخدامی مربوطه بازخرید خواهند شد.

ه - شورای مذکور در بند «الف» اختیار دارد مواردی را که بر اساس مصوبه ۱۳۵۸/۱/۷ شورای انقلاب اسلامی به مرحله اجرا درآمده است مجدداً بررسی و بر اساس این تبصره تطبیق نماید.

و - اعاده به خدمت یا بازنشستگی یا بازخرید این افراد منوط به آن است که هیأت‌های بازسازی نیروی انسانی در وزارتخانه یا مؤسسه مربوط با توجه به پرونده‌های آنان که خارج از نوبت رسیدگی خواهند کرد اعاده به خدمت، بازنشستگی یا بازخرید آنان را مغایر با قانون بازسازی نیروی انسانی تشخیص ندهند.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز یکشنبه بیست و دوم فروردین ماده یک‌هزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره ۴۵۱۲

تاریخ ۱۳۶۱/۱/۲۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۲۷۵ مورخ ۱۳۶۱/۱/۲۳؛ «لایحه راجع به الحاق یک تبصره به لایحه قانونی احتساب سابقه خدمت محکومان سیاسی مصوب ۵۸/۵/۱۸ شورای انقلاب» در جلسه شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌شود:

ماده واحده به استثنای بند «ج» و «د» آن که به علت اجمال و نامفهوم بودن عبارت اظهارنظر در آن امکان‌پذیر نبود، با قانون اساسی مغایر شناخته نشد. ولی اطلاق بند «ه» که تجویز می‌کند وجوهی را که اشخاص قبلاً به استناد قانون مصوب شورای انقلاب به عنوان بازخرید یا بازنشستگی دریافت کرده و مصرف نموده‌اند استرداد شود، با موازین شرعی مغایر می‌باشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

مغایرت لایحه دولتی کردن بازرگانی با موازین شرعی

شماره: ۲۳۸۲-ق

تاریخ: ۶۱/۲/۲۵

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۱۸۰۱۲ مورخ ۱۳۶۰/۲/۳۰ دولت در خصوص دولتی کردن بازرگانی خارجی که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۱۳۶۱/۲/۲۱ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده ۱- به منظور دولتی کردن بازرگانی خارجی مصرح در اصل چهل و چهارم قانون اساسی^(۱) جمهوری اسلامی ایران، وزارت بازرگانی موظف است بر اساس این قانون و اساسنامه‌های مربوطه که به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد، واحدهای زیر را تشکیل دهد:

الف - مراکز خرید.

ب - مراکز صدور.

ج - دفاتر نمایندگی خارج از کشور.

د - شرکت‌های خدمات بازرگانی.

ه - سازمان خدمات حسابداری و حسابرسی.

۱. اصل چهل و چهارم: نظام اقتصادی جمهوری اسلامی ایران بر پایه سه بخش دولتی، تعاونی و خصوصی با برنامه‌ریزی منظم و صحیح استوار است. بخش دولتی شامل کلیه صنایع بزرگ، صنایع مادر، بازرگانی خارجی، معادن بزرگ، بانکداری، بیمه، تأمین نیرو، سدها و شبکه‌های بزرگ آبرسانی، رادیو و تلویزیون، پست و تلگراف و تلفن، هواپیمایی، کشتیرانی، راه و راه‌آهن و مانند اینها است که به صورت مالکیت عمومی و در اختیار دولت است. بخش تعاونی شامل شرکت‌ها و مؤسسات تعاونی تولید و توزیع است که در شهر و روستا بر طبق ضوابط اسلامی تشکیل می‌شود. بخش خصوصی شامل آن قسمت از کشاورزی، دامداری، صنعت، تجارت و خدمات می‌شود که مکمل فعالیت‌های اقتصادی دولتی و تعاونی است. مالکیت در این سه بخش تا جایی که با اصول دیگر این فصل مطابق باشد و از محدوده قوانین اسلام خارج نشود و موجب رشد و توسعه اقتصادی کشور گردد و مایه زیان جامعه نشود مورد حمایت قانون جمهوری اسلامی است. تفصیل ضوابط و قلمرو و شرایط هر سه بخش را قانون معین می‌کند.

فصل دوم - مراکز خرید و مراکز صدور

بخش اول - وظایف و اختیارات مراکز خرید

ماده ۲- به منظور خرید کالا، مواد و خدمات بازرگانی مربوطه از خارج کشور، مراکز خرید، کلیه کالاهای وارداتی مورد نیاز کشور پس از تصویب اساسنامه آنها حداکثر تا چهار ماه بعد از تصویب آیین‌نامه اجرایی این قانون توسط وزارت بازرگانی تشکیل می‌شود.

تبصره - از این پس در این قانون به جای «کالا، مواد و خدمات بازرگانی مربوطه»، اختصاراً کلمه «کالا» بکار می‌رود.

ماده ۳- هر مرکز خرید پس از تشکیل موظف است حداکثر ظرف مدت چهار سال خرید کلیه مقادیر وارداتی مورد نیاز کشور از هر یک از اقلام کالاهای موضوع فعالیت خود را رأساً انجام دهد.

تبصره ۱- هر یک از مراکز خرید تا زمانی که رأساً خرید کلیه مقادیر وارداتی کشور از هر یک از کالاهای موضوع فعالیت خود را به عهده نگرفته است. خرید آن کالاها توسط سایرین (بخش‌های دولتی، تعاونی و خصوصی) فقط با نظارت و کنترل آن مرکز به عمل خواهد آمد. حدود، شرایط و چگونگی نظارت و کنترل در آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد شد.

تبصره ۲- مراکز خرید موظفند نام و نوع آن قسمت از کالاهای موضوع فعالیت خود را که می‌توانند رأساً عهده‌دار خرید آنها شوند به شورای عالی مراکز پیشنهاد نموده و پس از تأیید شورا و تصویب مجمع عمومی مراکز جهت اطلاع عموم اعلام نمایند.

تبصره ۳- مراکز خرید باید اولویت‌های ذیل را بر حسب مورد رعایت کنند:

الف - اولویت تصدی امر خرید بر حسب واردکنندگان کالا.

۱- کالاهایی که توسط بخش خصوصی از خارج کشور خریداری می‌شود.

۲- کالاهایی که توسط بخش تعاونی از خارج کشور خریداری می‌شود.

۳- کالاهایی که توسط بخش سایر واحدهای بخش دولتی از خارج کشور خریداری می‌شود.

ب - اولویت تصدی امر خرید بر حسب نوع کالا.

۱- کالاهای مصرفی.

۲- کالاهای واسطه‌ای.

۳- کالاهای سرمایه‌ای.

ج - اولویت تصدی امر خرید بر حسب بالا بردن ارزش کالا.

ماده ۴- ...

بخش ب - وظایف و اختیارات مراکز صدور

ماده ۵- وزارت بازرگانی موظف است مراکز صدور کلیه کالاهای صادراتی کشور را پس از تصویب اساسنامه آن‌ها حداکثر تا چهار ماه بعد از تصویب آیین‌نامه اجرایی این قانون تشکیل دهد. هر یک از مراکز صدور موظفند امور زیر را در مورد کالاهای موضوع فعالیت خود عهده‌دار شوند.

الف - برآورد و پیش‌بینی امکانات صادراتی.

ب - همکاری و انجام اقدامات لازم در جهت ارشاد، حمایت و توسعه تولیدات به منظور صدور.

ج - همکاری در انجام امور مربوط به استاندارد کالاهای صادراتی.

د - خرید کالاهای داخلی جهت صدور.

ه - نگهداری و حفاظت.

و - انجام امور گمرکی مربوطه.

ز - بازاریابی در خارج کشور.

ح - صدور.

ط - کنترل و نظارت بر امر صدور سایرین.

تبصره ۱- وزارت بازرگانی عنداللزوم شرکت‌های خدمات بازرگانی صدور را به منظور انجام قسمتی از وظایف فوق بر اساس این قانون و اساسنامه مربوط - که توسط وزارت بازرگانی تهیه و به تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد رسید - تشکیل خواهد شد.

تبصره ۲- هر یک از مراکز خرید و صدور عنداللزوم با پیشنهاد وزارت بازرگانی و تصویب مجمع عمومی مراکز می‌توانند در یکدیگر ادغام شوند که در این صورت به مرکز بازرگانی خارجی موضوع فعالیت آن‌ها تغییر نام یافته و اساسنامه مربوطه توسط وزارت بازرگانی تهیه و به تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد رسید.

تبصره ۳- از این پس در این قانون به جای «مراکز خرید و مراکز صدور و مراکز

بازرگانی خارجی» اختصاراً کلمه «مراکز» بکار می‌رود.

ماده ۶- مراکز صدور پس از تشکیل موظفند حداکثر ظرف مدت چهار سال صدور کلیه مقادیر صادراتی کشور از هر یک از اقلام کالاهای موضوع فعالیت خود را رأساً انجام دهند.

تبصره ۱- تا زمانی که هر یک از مراکز صدور رأساً صدور کلیه مقادیر صادراتی کشور از هر یک از کالاهای موضوع فعالیت خود را به عهده نگرفته است، صدور آن کالاها توسط سایرین (بخش‌های دولتی، تعاونی و خصوصی) فقط با نظارت و کنترل آن مرکز صدور به عمل خواهد آمد. حدود و شرایط و چگونگی نظارت و کنترل در آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد شد.

تبصره ۲- صدور کالاهای اختصاصی موضوع فعالیت وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی که طبق قوانین خاص عهده‌دار صدور کالاهای مذکور می‌باشند مشمول مقررات مندرج در این ماده و تبصره‌های آن نخواهد بود و با اطلاع و هماهنگی و مراکز انجام خواهد شد. نحوه هماهنگی بر اساس آیین‌نامه‌ای که به تصویب مجمع عمومی مراکز می‌رسد خواهد بود.

تبصره ۳- مراکز صدور موظفند نام و نوع آن قسمت از کالاهای موضوع فعالیت خود را که می‌تواند رأساً عهده‌دار صدور آن‌ها شوند. به شورای عالی مراکز پیشنهاد نموده و پس از تأیید شورا و تصویب مجمع عمومی مراکز جهت اطلاع عموم اعلام نمایند.

ماده ۷- مراکز صدور در امر خرید داخلی کالاهای موضوع فعالیت خود موظف به رعایت اولویت خرید کالا از تولیدکنندگان می‌باشند.

تبصره - مراکز صدور موظفند کالاهایی را خریداری و صادر نمایند که مطابق استانداردهای تعیین شده توسط مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران باشد.

ماده ۸- ...

ماده ۹- مراکز صدور موظفند در مناطق عمده تولید کالاهای موضوع فعالیت خود، در موارد ضروری به پیشنهاد شورای عالی مراکز و یا وزارت بازرگانی و یا وزارت صنایع و یا وزارت کشاورزی و عمران روستایی و یا وزارت معادن و فلزات و تصویب مجمع عمومی مراکز به منظور ایجاد تسهیلات لازم برای عرضه کالا توسط تولیدکنندگان، شعبه یا نمایندگی تأسیس نمایند.

ماده ۱۰- ...

ماده ۱۶- به منظور انجام وظایف زیر شورایی به نام شورای عالی مراکز خرید و صدور تشکیل می‌شود.

الف - ایجاد هماهنگی در امور مراکز.

ب - مراقبت بر حسن جریان امور اجرایی مراکز.

ج - صدور بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی برای مراکز مبتنی بر سیاست‌های کلی تعیین‌شده توسط مجمع عمومی مراکز و وزارت بازرگانی.

د - ارائه پیشنهاد و نظر مشورتی جهت اتخاذ تصمیم به مجمع عمومی مراکز.

ه - سایر وظایف محوله در این قانون و اساسنامه‌های مربوطه.

ماده ۱۷- ...

ماده ۱۹- شرکت‌های خدمات بازرگانی که از این پس در این قانون به اختصار «شرکت» نامیده می‌شوند به منظور انجام امور زیر در مورد کالاهای موضوع فعالیت خود تشکیل می‌گردد.

الف - پیش‌بینی و برآورد میزان نیاز.

ب - قبول سفارشات بخش‌های دولتی، تعاونی و خصوصی.

ج - سفارش خرید از خارج کشور به مراکز ذی‌ربط.

د - ترخیص.

ه - نگهداری و حفاظت.

و - فروش و توزیع عمده اولیه و تحویل کلیه مقادیر کالاهای وارداتی مراکز.

ز - همکاری و هماهنگی و نظارت در توزیع عمده اولیه کالاهای وارداتی سایرین.

ح - هماهنگی و نظارت در توزیع عمده اولیه محصولات داخلی مشابه.

ماده ۲۰- ...

ماده ۲۶- هر شرکت موظف است طبق برنامه‌ای حاوی نوع و مقدار و زمان ورود کالا که به تصویب شورای عالی شرکت‌ها رسیده باشد، خرید کلیه مقادیر کالاهای وارداتی مورد نیاز کشور از هر یک از کالاهای موضوع فعالیت خود را به مراکز مربوطه سفارش دهد.

تبصره - تأمین وجوه و اعتبارات مورد نیاز جهت خرید کالاهای سفارش شده به عهده

شرکت سفارش دهنده می باشد.

ماده ۲۷- ...

ماده ۲۸- تا زمانی که مراکز تصدی کامل واردات را به عهده نگرفته اند (موضوع ماده ۴) هر یک از شرکت ها با تأیید شورای عالی شرکت ها و تصویب وزیر بازرگانی مجازند تمام یا قسمتی از کالاهای وارداتی واردکنندگان غیردولتی را به نحوی که در آیین نامه اجرایی این قانون پیش بینی می شود خریداری نموده و با توزیع عمده آن را در اختیار بگیرند.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۴۶۷۴

تاریخ: ۱۳۶۱/۳/۱۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۳۸۲- ق مورخ ۱۳۶۱/۲/۲۵ و پیرو نامه شماره ۴۶۲۵ مورخ ۱۳۶۱/۳/۴^(۱) اشعار می دارد: «لایحه دولتی کردن بازرگانی خارجی» مصوب جلسه ۱۳۶۱/۲/۲۱ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و در جلسات متعدد بررسی شد:

از لحاظ قانون اساسی با اکثریت آرای اعضای شورای نگهبان مغایر شناخته نشد. و از لحاظ موازین شرعی در مواردی که کل امور صادرات و واردات را رأساً در اداره مستقیم و منحصر دولت قرار داده است و همچنین در مواد مربوط به هماهنگی و نظارت بر امر توزیع، انطباق آن ها با موازین شرعی نظر به اینکه شامل غیر موارد ضرورت نیز می شود، به تأیید اکثریت فقهای شورا نرسید. ضمناً انطباق ماده ۲۸ با موازین شرعی بالخصوص از جهت اینکه نحوه خریداری و توزیع عمده شامل مورد عدم رضایت صاحب جنس می شود، نیز به تأیید نرسید.

لطف الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. تقاضای استمهال بر اساس اصل نود و پنجم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، پاورقی صفحه ۲).

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۵۹۴۶

تاریخ: ۱۳۶۳/۲/۳

حضور محترم شورای نگهبان

احتراماً به استحضار عالی می‌رساند پیرو نامه مورخ ۱۳۶۱/۲/۲۵ شورای محترم در مورد اشکالات وارده بر لایحه تجارت خارجی مصوب مجلس شورای اسلامی طی جلساتی که در بعضی از این جلسات بعضی از فقهای محترم شورا حضور داشتند اصلاحاتی انجام گردید و بر حسب توافق حضوری با نماینده شورا تصمیم گرفته شد که اصلاحات انجام‌شده پیش از طرح در جلسه علنی مجلس به اطلاع فقهای شورا برسد چنانچه اشکالات مندرجه در نامه ارسالی از طرف آن شورا برطرف شده باشد و در دستور کار مجلس قرار گیرد. و اینک اصلاحات منظور شده در لایحه به پیوست ارسال می‌شود.

سید محمد موسوی خوئینی

رئیس کمیسیون ویژه بررسی لایحه تجارت خارجی

متن اصلاحیه لایحه

ماده ۴ لایحه، حذف گردیده و به جای آن ماده دیگری با یک تبصره و تغییر و اصلاحاتی در بعضی از تبصره‌های ماده ۴ به شرح ذیل به تصویب رسید:

ماده ۴- بخش‌های تعاونی و خصوصی می‌توانند منحصراً از محل ارز تحصیلی از صادرات کالا و خدمات خود طبق مقررات سالانه دولت در امر صادرات و واردات اقدام به خرید و ورود کالا نمایند.

تبصره ۱- دولت مجاز است به مدت پنج سال از تاریخ تصویب این قانون برای آن قسمت از کالاهایی که دستگاه‌های دولتی خرید آن را به عهده نگرفته‌اند ارز مورد نیاز جهت خرید و ورود کالاهای مذکور را در اختیار واردکنندگان بخش‌های تعاونی و خصوصی قرار دهد، نوع و میزان این کالاها در مقررات سالانه صادرات و واردات از طرف دولت تعیین خواهد شد.

تبصره ۲- خرید کالاها توسط بخش‌های دولتی، تعاونی و خصوصی با نظارت و کنترل مراکز خرید مربوطه به عمل خواهد آمد، حدود، شرایط و چگونگی نظارت و کنترل در

آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد شد.
از تبصره ۲ جمله «مشمول مقررات مندرج در این ماده و تبصره‌های آن نخواهد بود» حذف گردید.

تبصره ۴ و ۵ و بندهای ذیل آن به حال خود باقی می‌ماند.
به بند «ط» از ماده ۵ این جمله اضافه می‌شود. (بخش‌های دولتی، تعاونی و خصوصی) حدود و شرایط و چگونگی نظارت و کنترل در آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد شد.

ماده ۶ و تبصره ۱ آن حذف گردید و از تبصره ۲ جمله «مشمول مقررات مندرج در این ماده و تبصره‌های آن نخواهد بود و» حذف گردید و تبصره ۳ حذف شد.
ماده ۲۸ با تغییر و اصلاحاتی به شکل زیر تصویب شد. هر یک از شرکت‌ها با تأیید شورای عالی شرکت‌ها و تصویب وزیر بازرگانی مجازند تمام یا قسمتی از کالاهای وارداتی واردکنندگان غیردولتی را به نحوی که در آیین‌نامه اجرایی این قانون پیش‌بینی می‌شود با رضایت آنان خریداری نموده و یا توزیع عمده آن را با اجازه آنان در اختیار بگیرند.

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۳۲۰

تاریخ: ۱۳۶۳/۲/۱۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۹۴۶- ق مورخ ۱۳۶۳/۲/۳؛ «راجع به دولتی کردن بازرگانی خارجی» در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و نظر اکثریت فقها به شرح ذیل اعلام می‌گردد:

نظر شورای نگهبان که عدم مشروعیت اداره مستقیم و منحصر بازرگانی خارجی به وسیله دولت در غیر موارد ضرورت است و در اصلاحیه تأمین نشده است. چنانچه مباشرت مستقیم و منحصر دولت در کل امور بازرگانی خارجی یا بخشی از آن ضرورت داشته باشد طبق فرمان حضرت امام مدظله باید به تصویب دو ثلث نمایندگان محترم باشد.

لازم به ذکر است که از نظر فقها دولت نظارت بر کل امور صادرات و واردات خصوصاً کالاهایی که نقش اساسی در اقتصاد و سیاست و مصالح مهم جامعه دارد عهده دار است و در این رابطه می‌تواند مقدار اجناس صادراتی و وارداتی و نوع آن‌ها و تعیین کشور مبدأ و مقصد

آن‌ها و منع ورود و صدور بعضی کالاها و محدودیت و ممنوعیت‌های متعارف دیگر را طبق قانون انجام دهد و حسن جریان بازرگانی خارجی را در ارتباط با مصالح عالیه کشور و سیستم‌های اقتصادی جمهوری اسلامی تأمین نماید.

لطف‌الله صافی
دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه (مرحله دوم) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۶۰۸۹-ق

تاریخ: ۶۳/۳/۲

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۴۶۷۴ مورخ ۶۱/۳/۱۱ و پیرو نامه‌های شماره ۲۳۸۲ مورخ ۶۱/۲/۲۵ و ۵۹۴۶ مورخ ۶۳/۲/۳ لایحه شماره ۱۸۰۱۲ مورخ ۶۰/۲/۳۰ دولت در خصوص دولتی کردن بازرگانی خارجی که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۶۳/۳/۱ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی
رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه^(۱)

ماده ۱- به منظور انجام بازرگانی خارجی توسط دولت مصرح در اصل چهل و چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، وزارت بازرگانی موظف است بر اساس این قانون و اساسنامه‌های مربوطه که به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد، واحدهای زیر را تشکیل دهد:

الف - مراکز خرید و نظارت.

ب - مراکز صدور و نظارت.

ج - دفاتر نمایندگی خارج از کشور.

۱. برای اختصار فقط به موارد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد.

د - شرکت‌های خدمات بازرگانی.

ه - سازمان خدمات حسابداری و حسابرسی.

ماده ۲- ...

ماده ۴- ...

الف - ...

ز - کالای وارداتی برای بیش از یک سال مالی تعهد ارزی نداشته باشد.

نحوه رعایت ضوابط فوق در آیین‌نامه‌ای که توسط وزارت بازرگانی تهیه و به تصویب هیأت دولت می‌رسد تعیین خواهد شد.

تبصره ۳- خرید کالاهای اختصاصی موضوع تصدی وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی که طبق قوانین خاص، عهده‌دار خرید آن‌ها می‌باشند، با اطلاع و هماهنگی مراکز انجام خواهد شد. نحوه هماهنگی بر اساس آیین‌نامه‌های که به تصویب مجمع عمومی مراکز می‌رسد، خواهد بود.

تبصره ۴- مراکز خرید تا زمانی که رأساً خرید کلیه مقادیر کالاهای مورد نیاز سایر بخش‌های دولتی را به عهده نگرفته است خرید آن‌ها توسط بخش‌های مربوطه منحصرأ با نظارت و کنترل آن مراکز به عمل خواهد آمد. حدود، شرایط و چگونگی نظارت و کنترل در آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد شد.

تبصره ۵- کلیه بخش‌های دولتی و وابسته به دولت (تولیدی و خدماتی) چنانچه نتوانند رأساً اقدام به وارد کردن کالاهای مذکور در تبصره ۳ (به جز مایحتاج جزیی و جنبی در حدی که آیین‌نامه اجرایی این قانون مشخص خواهد کرد) نمایند موظفند منحصرأ توسط مراکز انجام دهند.

تبصره ۶- مراکز خرید موظفند نام و نوع آن قسمت از کالاهای موضوع تصدی خود را که می‌توانند رأساً عهده‌دار خرید آن‌ها شوند به شورای عالی مراکز پیشنهاد نموده و پس از تأیید شورا و تصویب مجمع عمومی مراکز جهت اطلاع عموم اعلام نمایند.

تبصره ۷- مراکز خرید باید اولویت‌های ذیل را برحسب مورد رعایت کنند.

الف - اولویت تصدی امر خرید بر حسب واردکنندگان کالا.

۱- کالاهایی که توسط بخش خصوصی از خارج کشور خریداری می‌شود.

۲- کالاهایی که توسط بخش تعاونی از خارج کشور خریداری می‌شود.

۳- کالاهایی که توسط سایر واحدهای بخش دولتی از خارج از کشور خریداری می‌شود.

ب - اولویت تصدی امر خرید برحسب نوع کالا.

۱- کالاهای مصرفی.

۲- کالاهای واسطه‌ای.

۳- کالاهای سرمایه‌ای.

...

نظریه (مرحله سوم) شورای نگهبان

شماره: ۱۱۵۴

تاریخ: ۶۳/۳/۲۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۶۰۸۹ مورخ ۶۳/۳/۲ و پیرو نامه شماره ۸۳۷ مورخ ۶۳/۳/۱۲^(۱)؛ «لایحه دولتی کردن بازرگانی خارجی» که با توجه به نظر شرعی شورای نگهبان به «لایحه نحوه فعالیت در انجام بازرگانی خارجی» تغییر نام یافته است با اصلاحاتی که در آن انجام شده در جلسات رسمی شورای نگهبان مطرح و به شرح زیر اظهارنظر گردید.

۱- در ماده ۴ چون اطلاق آن شامل مواردی می‌شود که تخصیص ارز به بخش دولتی بیش از حد متعارف و در حد انحصار و شبه انحصار باشد باید به صورتی که به انحصار عرفی منجر نشود مقید گردد.

۲- تبصره ۱ ماده ۴ نظر به اینکه با متن ماده ۴ متهافت به نظر می‌رسد اگر به این صورت اصلاح شود «ارز تحصیلی خود و همچنین ارز تحصیلی دولت» رفع اشکال می‌شود.

۳- لازم به تذکر است که بعضی موارد فی حد نفسها اگرچه ممکن است خالی از اشعار به انحصار نباشد از این جهت تأیید می‌شود که در ماده ۴ و تبصره آن با توجه به اشکال شورای نگهبان (طی نامه شماره ۳۲۰ مورخ ۶۳/۲/۱۱) تصریح به عدم انحصار بازرگانی خارجی شده است و علیهذا اگر اشعاری هم در اینگونه مواد فرض شود قابل استناد نمی‌باشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. تقاضای استمهال بر اساس اصل نود و پنجم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، پاورقی صفحه ۲).

مغایرت لایحه اصلاح موادی از قانون آیین دادرسی کیفری با شرع و قانون اساسی

شماره ۲۵۸۰-ق

تاریخ ۶۱/۶/۱۳

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۱۸۰۰۲ مورخ ۶۱/۳/۱۶ دولت در خصوص آیین دادرسی کیفری که بنابر تصمیم مجلس شورای اسلامی در جلسه ۶۱/۴/۲۰ تصویب آن طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به کمیسیون امور قضایی تفویض شده بود تا پس از تصویب برای مدت پنج سال به صورت آزمایشی به مرحله اجرا درآید، موادی از آن در جلسه روز شنبه مورخ ۶۱/۶/۶ با اصلاحاتی به تصویب کمیسیون مذکور رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه^(۱)

ماده ۱۹۱- ...

(اصلاح) ماده ۲۸۴- حکم دادگاه بدوی تنها در ۳ مورد قابل نقض و تجدیدنظر است و در سایر موارد قطعی است.

۱- جایی که قاضی پرونده قطع پیدا کند که حکمش برخلاف موازین قانونی یا شرعی بوده است.

۲- جایی که قاضی دیگری قطع به اشتباه قانونی یا شرعی قاضی پرونده پیدا کند، به نحوی که اگر به او تذکر داده شود متنبه گردد و متوجه اشتباه خود شود.

۳- جایی که ثابت شود قاضی پرونده صلاحیت رسیدگی و انشای حکم را در موضوع پرونده نداشته است.

تبصره - در این ۳ مورد باید پرونده با دلیل اشتباه و یا دلیل عدم صلاحیت قاضی به

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد.

مرجعی که شورای عالی قضایی تعیین می‌کند فرستاده شود تا پس از تأیید این مرجع حکم سابق نقض و مورد تجدیدنظر قرار گیرد.

آیین‌نامه اجرایی این ماده و تبصره آن توسط شورای عالی قضایی تهیه و تصویب هیأت دولت به مرحله اجرا گذاشته می‌شود.

ماده ۲۸۴-...

ماده ۲۹۱- در جرایمی که جنبه حق‌الهی ندارند و مربوط به حقوق‌الناس می‌باشند دادگاه‌های کیفری می‌توانند در غیاب متهم دادگاه را تشکیل و حکم مقتضی صادر نمایند.

در مواردی که دادگاه غیاباً مبادرت به صدور حکم می‌نماید هرگاه محکوم علیه غایب رأساً به حکم غیابی اعتراض ننماید دادگاه صادرکننده حکم غیابی مکلف است حقوق متهم غایب را در خصوص داشتن اعتراض به نامبرده ابلاغ نماید بعد از ابلاغ مراتب اعم از اینکه اعتراض از ناحیه محکوم علیه غایب واصل شده یا نشده باشد دادگاه اتخاذ تصمیم خواهد نمود، در این صورت حکم دادگاه قطعی و حضوری محسوب است.

تبصره - رسیدگی به اعتراض معترض به حکم غیابی در دادگاه صادرکننده حکم غیابی به عمل می‌آید.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۵۲۲۷

تاریخ: ۱۳۶۱/۶/۱۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۵۸۰- ق مورخ ۶۱/۶/۱۳؛ «لایحه اصلاح موادی از قانون آیین دادرسی کیفری» که به موجب اصل ۸۵ قانون اساسی در جلسه مورخ ۶۱/۶/۶ کمیسیون امور قضایی به تصویب رسیده است مورد بحث و بررسی در شورای نگهبان قرار گرفت و نظر شورا به شرح ذیل اعلام می‌شود:

۱- تبصره ماده ۲۸۴ که مقرر می‌دارد «پرونده به مرجعی که شورای عالی قضایی تعیین می‌کند فرستاده می‌شود...» با توجه به اینکه طبق اصل ۱۵۹، تشکیل دادگاه‌ها تعیین صلاحیت آن‌ها منوط به حکم قانون است به نظر اکثریت اعضای شورای نگهبان مغایر با قانون اساسی شناخته شد.

۲- ماده ۲۹۱ که مقرر داشته پس از ابلاغ مراتب اعم از اینکه اعتراض از ناحیه محکوم علیه غایب واصل شده یا نشده باشد دادگاه اتخاذ تصمیم خواهد نمود و در غیر این صورت حکم دادگاه قطعی و حضوری است به علت اینکه قطعی بودن حکم غیابی برخلاف قاعده فقهی (الغائب علی حجته) می باشد از نظر شرعی به تأیید اکثریت آقایان فقهای شورای نگهبان نرسید به علاوه در احکام غیابی وقتی محکوم به، به محکوم له تسلیم می شود باید از نامبرده تأمینی متناسب اخذ شود، سایر مواد و تبصره ها با موازین شرعی و قانون اساسی شناخته نشد.^(۱)

محسن هادوی

قائم مقام دبیر شورای نگهبان

۱. مواد مورد اشکال لایحه مزبور حذف و بقیه مواد به عنوان قانون ابلاغ شدند. برای مشاهده متن لایحه ابلاغی ر.ک: روزنامه رسمی، شماره ۱۰۹۵۳ مورخ ۱۳۶۱/۷/۱۱.

مغایرت لایحه تشکیل وزارت بهداشت و درمان آموزش پزشکی با موازین شرع و قانون اساسی

شماره: ۲۸۷۵-ق

تاریخ: ۶۱/۶/۱۶

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۱۲۸۹۶۲ مورخ ۶۰/۱۲/۲۰؛ دولت در خصوص تشکیل وزارت بهداشت و درمان آموزش پزشکی که در جلسه علنی روز دوشنبه ۶۱/۶/۱۵ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه^(۱)

ماده ۱- از تاریخ این قانون وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی با وظایف زیر تشکیل می‌گردد:

الف - آماده کردن زمینه تحقق ارزش‌های اصیل اسلامی در نظام پزشکی و دانشکده‌های پزشکی کشور.

ب - برنامه‌ریزی در امر بهداشت و درمان و آموزش پزشکی و تعیین روش‌ها و ضوابط لازم نظارت و ارزشیابی و ایجاد هماهنگی در امر بهداشت و درمان و آموزش پزشکی در بخش‌های دولتی و خصوصی و نظام پزشکی توسط شورای عالی.

ج - تأمین و تعمیم بهداشت و خدمات درمانی برای همه افراد جامعه ایرانی بر طبق قانون اساسی.

د - ترتیب جمع رده‌های نیروی انسانی گروه پزشکی برای عرضه خدمات بهداشتی درمانی، توانبخشی، آموزشی و پژوهشی در تمام سطوح.

ه - تولید، تهیه، تدارک و توزیع داور و خدمات دارویی و کنترل و نظارت بر موارد

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد.

خوراکی، دارویی، آرایشی و بهداشتی.

و - ایجاد و توسعه شبکه‌هایی که خدمات اجرایی و آموزشی و پژوهشی را در زمینه بهداشت و درمان و آموزش نیروی انسانی پزشکی به طور تلفیقی و منسجم عرضه می‌نماید.

ماده ۲- کلیه اختیارات، وظایف و مسئولیت‌های وزارت بهداشتی و آن قسمت از وظایف و اختیارات و مسئولیت‌های وزارت فرهنگ و آموزش عالی و سایر وزارتخانه‌ها و مؤسسات وابسته به دولت و نهادهای انقلابی و نیز مؤسساتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکرنام است و مربوط به امور بهداشتی، درمانی و آموزش نیروی انسانی گروه پزشکی و آموزش و درمان و توانبخشی و سایر موارد مندرج در این قانون می‌شوند به وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی محول می‌شود.

تبصره - مؤسسات پزشکی وابسته به واحدهای نظامی و انتظامی از این قاعده مستثنی هستند. لکن حدود و وظایف و اختیارات اختصاصی و نحوه فعالیت آنها تابع ضوابطی خواهد بود که توسط وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی و وزارتخانه‌های ذی‌ربط تدوین می‌شود و به تصویب وزیران خواهد رسید.

ماده ۳- ...

ماده ۱۲- هرگونه فعالیت پزشکی اعم از آموزشی، پژوهشی، درمانی، خدماتی کادرهای پزشکی وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی باید در قسمت‌های مخصوص این وزارتخانه مذکور در ماده ۴ متمرکز شود نحوه خدمت و فعالیت‌های یادشده تابع آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب شورای عالی بهداشت و درمان و آموزش پزشکی می‌رسد.

تبصره ۱- آیین‌نامه فوق کارهای انتفاعی غیرپزشکی را هم که منافعی با فعالیت‌های مذکور در این ماده باشد تعیین خواهد نمود.

تبصره ۲- شورا می‌تواند در مورد استخدام بانوان متأهل، با توجه به مصالح بهداشتی و درمانی کشور تسهیلاتی قائل شود، مشروط به آنکه بانوان مذکور کار انتفاعی خصوصی در امور پزشکی و غیرپزشکی نداشته باشند.

ماده ۱۳- به منظور توزیع عادلانه امکانات بخش دولتی و بخش خصوصی در سطح کشور و تأمین سلامت ساکنان مناطق محروم از تاریخ تصویب این قانون، اجازه

تأسیس، توسعه و انتقال مؤسسات بهداشتی و درمانی نظیر بیمارستان، پلی‌کلینیک، داروخانه، آزمایشگاه و بخش رادیولوژی در تمام کشور طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که توسط شورای عالی بهداشت و درمان و آموزش پزشکی تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره - از تاریخ تصویب این قانون ایجاد و تأسیس مطب جدید در استان تهران و شهرهای شیراز و اصفهان و تبریز و مشهد ممنوع است.
ماده ۱۴- ...

ماده ۱۶- وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی مسئول اجرای این قانون است. لایحه قانونی فوق مشتمل بر شانزده ماده و هشت تبصره در جلسه روز دوشنبه پانزدهم شهریورماه یکهزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۵۴۵۳

تاریخ: ۱۳۶۱/۶/۳۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۸۷۵- ق مورخ ۶۱/۶/۱۶ و پیرو نامه شماره ۵۱۶۴ مورخ ۶۱/۶/۲۵؛ «لایحه تشکیل وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی» که با اصلاحاتی که در جلسه علنی مورخ ۶۱/۶/۱۵ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در شورای نگهبان مطرح و در جلسات متعدد مورد بحث قرار گرفت. نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌شود:

۱- بند «ب» ماده یک با توجه به اینکه ترکیب شورا و حدود و اختیارات آن هنوز تعیین نشده است و منظور از تعیین ضوابط مندرج در این بند نیز روشن نمی‌باشد اظهار نظر نسبت به آن و سایر موادی که وظایفی را به عهده این شورا گذارده است میسر نیست.

۲- بند «د» ماده یک و آن قسمت از ماده ۲ که آموزش نیروی انسانی گروه پزشکی و آموزش و درمان و توانبخشی را منحصرأ به عهده وزارت بهداشت و درمان قرار داده و اداره و سرپرستی دانشکده‌های پزشکی و مؤسسات آموزشی و مربوط را از دانشگاه‌ها جدا و به عهده وزارت مزبور می‌گذارد و به نظر اکثریت اعضای شورا مغایر بندهای ۴ و ۱۳

اصل سوم قانون اساسی^(۱) شناخته شد. بدیهی است کلیه موارد مربوط به این امر نیز باید اصلاح گردد.

۳- بند «ه» ماده یک که تولید و تهیه و توزیع خدمات دارویی را به عهده وزارت مزبور می‌گذارد، اطلاق آن از جهت شمول به مؤسسات خصوصی موجود از نظر شرعی به تأیید اکثریت آقایان فقها نرسید.

۴- ماده ۱۲ که هرگونه فعالیت پزشکی کادرهای پزشکی را در وزارت بهداشت و درمان متمرکز می‌نماید، از نظر شرعی به تأیید اکثریت آقایان فقها نرسید، مگر آنکه نسبت به مستخدمینی که حاضر به ادامه کار به این نحو نمی‌باشند و منتهی به اخراج یا استعفا آنان می‌گردد از نظر استیفای طرفین طبق مقررات مباحث اجازه عمل شود.

۵- ماده ۱۳ که تعیین ضوابط اجازه تأسیس و توسعه و انتقال مؤسسات پزشکی را در تمام کشور به عهده آیین‌نامه می‌گذارد، به نظر اکثریت اعضای شورای نگهبان مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی شناخته شد.

۱. اصل سوم: دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است برای نیل به اهداف مذکور در اصل دوم، همه امکانات خود را برای امور زیر به کار برد:

- ۱- ایجاد محیط مساعد برای رشد فضایل اخلاقی بر اساس ایمان و تقوی و مبارزه با کلیه مظاهر فساد و تباهی.
- ۲- بالا بردن سطح آگاهی‌های عمومی در همه زمینه‌ها با استفاده صحیح از مطبوعات و رسانه‌های گروهی و وسایل دیگر.
- ۳- آموزش و پرورش و تربیت بدنی رایگان برای همه، در تمام سطوح و تسهیل و تعمیم آموزش عالی.
- ۴- تقویت روح بررسی و تشیع و ابتکار در تمام زمینه‌های علمی، فنی، فرهنگی و اسلامی از طریق تأسیس مراکز تحقیق و تشویق محققان.
- ۵- طرد کامل استعمار و جلوگیری از نفوذ اجانب.
- ۶- محو هر گونه استبداد و خودکامگی و انحصارطلبی.
- ۷- تأمین آزادی‌های سیاسی و اجتماعی در حدود قانون.
- ۸- مشارکت عامه مردم در تعیین سرنوشت سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خویش.
- ۹- رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه، در تمام زمینه‌های مادی و معنوی.
- ۱۰- ایجاد نظام اداری صحیح و حذف تشکیلات غیرضرور.
- ۱۱- تقویت کامل بنیه دفاع ملی از طریق آموزش نظامی عمومی برای حفظ استقلال و تمامیت ارضی و نظام اسلامی کشور.
- ۱۲- پی‌ریزی اقتصادی صحیح و عادلانه بر طبق ضوابط اسلامی جهت ایجاد رفاه و رفع فقر و برطرف ساختن هر نوع محرومیت در زمینه‌های تغذیه و مسکن و کار و بهداشت و تعمیم بیمه.
- ۱۳- تأمین خودکفایی در علوم و فنون صنعت و کشاورزی و امور نظامی و مانند این‌ها.
- ۱۴- تأمین حقوق همه‌جانبه افراد از زن و مرد و ایجاد امنیت قضایی عادلانه برای همه و تساوی عموم در برابر قانون.
- ۱۵- توسعه و تحکیم برادری اسلامی و تعاون عمومی بین همه مردم.
- ۱۶- تنظیم سیاست خارجی کشور بر اساس معیارهای اسلام، تعهد برادرانه نسبت به همه مسلمانان و حمایت بی‌دریغ از مستضعفان جهان.

۶- تبصره ماده ۱۳ که تأسیس مطب جدید را در استان تهران و شهرهای شیراز و اصفهان و تبریز و مشهد ممنوع نموده است به نظر اکثریت اعضای شورای نگهبان مغایر با اصل ۲۸ قانون اساسی^(۱) شناخته شد. سایر مواد مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

محسن هادوی
قائم مقام دبیر شورای نگهبان

۱. اصل بیست و هشتم: هرکس حق دارد شغلی را که بدان مایل است و مخالف اسلام و مصالح عمومی و حقوق دیگران نیست برگزیند.
دولت موظف است با رعایت نیاز جامعه به مشاغل گوناگون، برای همه افراد امکان اشتغال به کار و شرایط مساوی را برای احراز مشاغل ایجاد نماید.

مغایرت طرح احیا و واگذاری اراضی مزروعی با موازین شرع و قانون اساسی

شماره: ۳۲۷۴-ق

تاریخ: ۱۳۶۱/۱۰/۹

شورای محترم نگهبان

طرح قانونی رسیدگی به مالکیت زمین‌های زراعی و احیا و واگذاری اراضی در جمهوری اسلامی ایران که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۶۱/۱۰/۷ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

طرح متن

فصل اول - تعاریف

ماده ۱- اصطلاحاتی که در این قانون به کار برده می‌شود از نظر اجرای آن به شرح زیر تعریف می‌گردد.

۱- کشاورزی: کشاورزی عبارت است از بهره‌برداری از آب و زمین به منظور تولید محصولات گیاهی و حیوانی (از قبیل زراعت، باغداری، درختکاری مثمر و غیرمثمر، جنگلداری و جنگلکاری، دامداری، پرورش طیور و زنبور عسل و آبزیان).

۲- اراضی دولتی: عبارت است از زمین‌های ثبت شده و ثبت نشده، دایر، بایر، خالصه و سایر انواع اراضی که به طریق مشروع به دولت منتقل شده یا بشود. و یا آن دسته از اراضی که دولت به مؤسسات دولتی و غیردولتی حقیقی یا حقوقی جهت اجرای طرحی واگذار کرده و مطابق ضوابط مربوطه به اجرا درنیامده باشد.

۳- اراضی ملی: عبارت از زمین‌هایی است که در اختیار دولت جمهوری اسلامی می‌باشد از قبیل موات، جنگلی، مستحدثه، ساحلی و آن دسته از اراضی که دولت به مؤسسات اعم از دولتی و غیردولتی، حقیقی یا حقوقی جهت اجرای طرحی واگذار کرده و تا تصویب این قانون مطابق ضوابط مربوطه به اجرا در نیامده باشد.

۴- اراضی مسترد شده، کشت و صنعت‌ها و اراضی نیمه‌مکانیزه و زمین‌هایی که توسط محاکم صالحه اسلامی حکم به تملک عمومی صادر و در اختیار دولت قرار گرفته باشد.

۵- موات: زمین‌های غیرآبادی که سابقه احیا و بهره‌برداری نداشته و به صورت طبیعی باقی مانده است (موات بالاصاله). و همچنین زمین‌هایی که سابقه احیا داشته لکن به مرور زمان خراب و موات شده است و مالک هم ندارد (موات بالعرض).

۶- اراضی معرض عنها: زمینی که مالک از آن اعراض کرده یا بکند.

۷- بایر: زمین‌هایی است که حداقل ۵ سال متوالی بدون عذر موجه مورد استفاده قرار نگرفته باشد.

۸- دایر: زمین‌های آبادی است که عرفاً مورد بهره‌برداری است.

۹- اراضی دایر بزرگ: اراضی دایری که بیش از سه برابر عرف محل باشد.

۱۰- زمین‌های موقوفه: زمین‌هایی است که توسط فرد یا افرادی وقف شده باشد و به دو دسته خاص و عام قابل تقسیم است.

۱۱- اراضی مستحدثه: زمین‌هایی است که در اثر پایین رفتن سطح آب دریاها و دریاچه‌ها و تغییر بستر رودخانه‌ها و خشک شدن تالاب‌ها پدید آمده باشد.

۱۲- اراضی ساحلی: زمین‌هایی است که در مجاورت حریم دریا و دریاچه و یا اراضی مستحدثه قرار دارد و با توجه به انواع اراضی مذکور در این قانون بر حسب مورد در حکم یکی از آنها محسوب خواهد شد.

۱۳- مراتع: زمین‌هایی است که اعم از کوه و دامنه یا زمین مسطح که در فصل چرا دارای پوششی از نباتات علوفه‌ای خودرو بوده و با توجه چرا عرفاً مرتع شناخته شود. چنانچه مرتع دارای درختان جنگلی خودرو باشد، مرتع مشجر نامیده می‌شود.

۱۴- نهالستان‌ها: جنگل‌های دست‌کاشت عمومی که توسط دولت ایجاد شده باشد.

۱۵- اراضی جنگلی: به جنگل تکامل نیافته‌ای گفته می‌شود که به دو صورت زیر باشد.
الف - تعداد کننده درخت یا نهال یا بوته جنگلی در هر هکتار آن جداگانه یا مجموعاً از یکصد اصله تجاوز ننماید.

ب - درختان جنگلی به صورت پراکنده باشد به نحوی که حجم آن در هر هکتار در شمال (از حوزه آستارا تا حوزه گلیداغی) کمتر از پنجاه متر مکعب و در سایر نقاط

ایران کمتر از بیست متر مکعب باشد (در صورت وجود شمشاد و حجم بیش از سی متر مکعب جنگل شمشاد محسوب می‌شود).

۱۶- آیش: زمین دایری است که به صورت متناوب طبق عرف محل برای دوره معینی بدون کشت بماند.

۱۷- خانواده: عبارت است از مجموع سرپرست و افراد تحت تکفل او که در عرف یک واحد خانواده محسوب می‌شود.

۱۸- عرف محل: مقدار زمینی است که برای تأمین معاش زندگی یک کشاورز و خانواده‌اش با توجه به توان خانوادگی، مورد نیاز باشد، به طوری که بعد از کسر هزینه‌های کاشت، داشت و برداشت به مقدار اجرت روزانه یک کارگر شهری برای او باقی بماند.

۱۹- منبع یا ممر درآمد دیگر: عبارتست از منبع یا درآمدی غیر از زراعت که نیاز این خانواده را به طور متعارف و مشروع تأمین نماید.

۲۰- اراضی تمام مکانیزه: زمین‌هایی است که عملیات کاشت، داشت، برداشت و سیستم آبیاری آن به وسیله ماشین آلات متناسب انجام می‌گیرد.

فصل دوم - اهداف و زمینه‌ها

ماده ۲- با توجه به اصول ۳، ۴۳ و ۴۴ قانون اساسی و سیاست اقتصادی کشور جمهوری اسلامی ایران که بر اصل استقلال اقتصادی توجه عمیق دارد و به منظور رسیدن به خودکفائی کشور که در درجه اول مبتنی بر توسعه امر کشاورزی و بهره‌برداری صحیح از اراضی مزروعی می‌باشد و برای ریشه‌کن کردن فقر و محرومیت افراد جامعه و جلوگیری از هجرت بی‌رویه روستاییان با استفاده از اجازه مورخ ۱۳۶۰/۷/۱۹ حضرت امام خمینی که در آن مجلس شورای اسلامی را صاحب صلاحیت برای تشخیص موارد ضرورت و فساد و قانونگذاری لازم در اینگونه موارد دانسته‌اند تصویب و اجرای طرح احیا و واگذاری اراضی مزروعی برای مدت پنج سال ضروری تشخیص داده شده است.

ماده ۳- اراضی مورد نظر در این قانون پنج قسم است:

الف - اراضی موات و رها شده.

ب - منابع ملی (از قبیل مراتع، اراضی جنگلی و اراضی مستحذته).

ج - اراضی دولتی و مستردشده به دولت.

ه - اراضی بایر.

ماده ۴- اراضی بندهای الف و ب و ج در اختیار دولت جمهوری اسلامی است و دولت می‌تواند با رعایت ضوابط مذکور در این قانون مورد بهره‌برداری قرار داده و یا به واجدین شرایط واگذار نماید.

تبصره ۱- آن قسمت از اراضی دولتی که از تاریخ ۵۷/۱۱/۲۲ به وسیله مجاری قانونی و ارگان‌های انقلابی به اشخاص حقیقی و حقوقی واگذار شده در صورت احیا در اختیار آن‌ها باقی خواهد ماند و طبق ضوابط این قانون با آن‌ها رفتار خواهد شد.

تبصره ۲- اسناد مالکیت زمین‌های مواتی که به موجب این قانون در اختیار دولت می‌باشد و یا مورد وثیقه قرار گرفته باطل و غیر از مطالبات اشخاص ناشی از فروش اینگونه اراضی که منتفی می‌گردد، مطالبات دیگر وسیله طلبکاران از سایر اموال بدهکار قابل استیفا خواهد بود.

ماده ۵- اراضی بند «د» در صورت اعراض صاحبان آن‌ها بلاعوض در اختیار دولت قرار می‌گیرد و گرنه دولت نخست به صاحبان آن‌ها اولویت می‌دهد تا در مدت یک سال به عمران سه برابر عرف محل زمینشان پردازند و مازاد زمین را خریداری و در اختیار خود بگیرند و در صورتی که در مدت مقرر اقدام به عمران آن ننمایند، تمام زمین را در اختیار خود می‌گیرد و تا کشت و بهره‌برداری از آن را به افراد واجد شرایط واگذار نماید و در هر حال قیمت عادلانه زمین را بعد از کسر بدهی‌های قانونی به صاحبش پرداخت خواهد کرد.

تبصره ۱- میزان تشخیص عرف محل حسب مناطق مختلف کشور و انواع مطابق جدولی خواهد بود که به پیوست آیین‌نامه اجرایی این قانون در ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون به تصویب هیأت دولت می‌رسد.

تبصره ۲- در مواردی که عذر مالک در امر عمران و آبادی سه برابر عرف محلش موجه باشد با تأیید هیأت واگذاری زمین مهلت مقرر قابل تمدید می‌باشد.

تبصره ۳- دولت علاوه بر مهلت دادن چنانکه مالکین اراضی بایر فاقد توانایی مالی و وسایل باشند امکانات لازم را در اختیارشان قرار خواهد داد.

ماده ۶- اراضی بند «ه» در مورد اینگونه اراضی اگر مالک شخصاً به کار مستقیم و یا

حداقل مدیریت مستقیم و مؤثر در امر زراعت دخالت داشته باشد، سه برابر عرف محل زمین در اختیار او می ماند و در صورتی که مالک شخصاً به طور مستقیم و یا حداقل مدیریت مستقیم و مؤثر در امر زراعت دخالت نداشته باشد، دو برابر عرف محل زمین در اختیار او می ماند و با رعایت اولویت ها مازاد زمین از او خریداری و در اختیار دولت اسلامی قرار داده می شود تا به افراد واجد شرایط واگذار نماید و دولت بهای عادلانه این زمین ها را پس از کسر بدهی های مالک به صندوق دولت، به او می پردازد.

تبصره ۱- در صورت توافق مالک و زارع مزارعه و اجاره با نظارت کامل دولت بر تملیک اولویت دارد.

تبصره ۲- زمین دامداری ها مشمول این قانون نخواهد بود و تناسب مقدار زمین و تعداد دام باید مبتنی بر ضوابط وزارت کشاورزی باشد.

تبصره ۳- اراضی موقوفه عام و خاص دایر و بایر توسط هیأت واگذاری زمین و با نظر سازمان اوقاف طبق موازین شرعی و مطابق با نظر واقف به اجاره و مزارعه یا شقوق دیگر داده می شود.

تبصره ۴- قانون واگذاری شامل کسانی که کل اراضی زراعی آن ها از ۴ برابر عرف محل کمتر باشد، نخواهد شد.

تبصره ۵- اراضی باغات و قلمستان ها در حد نصاب اراضی زراعی منظور نخواهد شد.
تبصره ۶- مالکین اراضی مشاع هر یک می توانند تا حد نصاب مذکور در این قانون استفاده نمایند مشروط بر اینکه تحت تکفل یکدیگر نباشند که در صورت اخیر به عنوان یک خانوار تلقی می شوند.

تبصره ۷- آن دسته از اراضی بایر و دایری که مقدار آن کمتر از حد نصاب واگذاری می باشد، صاحبان آن ملزمند ظرف مدت یک سال پس از ابلاغ اقدام به کشت نمایند وگرنه دولت برای زیرکشت بردن آن اراضی اقدام خواهد کرد.

تبصره ۷- اراضی تمام مکانیزه و کشت و صنعت ها با حفظ مالکیت با نظر وزارت کشاورزی باید به طرز مطلوب مورد بهره برداری قرار گیرد، این حکم در مورد زمین های تمام مکانیزه شخصی که در دست صاحبانشان می ماند، نیز معتبر است.

ماده ۷- ...

ماده ۱۰- اولویت‌ها:

بند ۱- به منظور رعایت ضرورت در هر منطقه و شهرستان اجرای بندهای «د - ه» این طرح باید بعد از اجرای بندهای قبلی ماده ۳ در صورتی که موجود باشد و در صورت عدم رفع نیاز این دو بند «د - ه» به ترتیب اجرا می‌گردد و قبل از اجرای بندهای قبلی اجرای بندهای بعدی مجاز نخواهد بود و به ترتیب ذیل عمل می‌شود:

۱- زمین‌های مسترد شده به دولت و سایر زمین‌های دولتی.

۲- زمین‌های موات، رها شده و منابع طبیعی قابل احیا.

۳- زمین‌های بایر.

۴- زمین‌های دایر مشمول واگذاری.

بند ۲- افراد: در واگذاری اراضی، زمین به روستاییان کشاورز بی‌زمین یا کم‌زمین ساکن روستا، خوش‌نشین‌های بی‌زمین و فارغ‌التحصیلان کشاورزی و سایر افراد علاقمند به کار کشاورزی به ترتیب داده می‌شود.

تبصره ۱- زمین‌های بایر و دایر مشمول واگذاری فقط به روستاییان کشاورز بی‌زمین یا کم‌زمین ساکن روستا و خوش‌نشینان واگذار می‌شود.

تبصره ۲- در واگذاری اراضی بند «د» و «ه» فرزندان مالک در صورتی که واجد شرایط باشند، در اولویت خواهند بود.

تبصره ۳- در صورتی که با وجود بودن زمین‌های بند «الف» و «ب» زمین‌های بند «ج» و «د» تقسیم شود مسئولین تقسیم‌کننده تحت تعقیب قانونی قرار گرفته و باید خسارت وارده را جبران نمایند.

ماده ۱۱- زمین‌های مذکور در این قانون به جز اراضی موات حسب مورد به عنوان اجاره، مزارعه، فروش و یا مجانی با شرایط ذیل و رعایت مقررات این قانون در اختیار واجدین شرایط قرار می‌گیرد.

۱- کشت زمین باید با عرف کشت در محل مطابقت داشته و بدون عذرموجه زمین معطل نماند.

۲- عملکرد روی زمین باید به گونه‌ای باشد که موجب اتلاف زمین نگردد.

۳- کشت روی زمین‌ها باید با توجه به نیازهای جامعه باشد.

۴- زمین‌های واگذارشده قابل انتقال و خرید و فروش (رسمی و غیررسمی) تبدیل و تفکیک نمی‌باشد، مگر با اجازه دولت.

۵- انتقال‌گیرنده زمین باید فاقد ممر درآمد دیگری بوده و شخصاً روی زمین کار کند و ساکن محل باشد مگر موارد استثنائی که تشخیص آن با مسئولین اجرایی است.

۶- مجموع زمین هر انتقال‌گیرنده باید کمتر از یک عرف محل نباشد.

تبصره ۱- در مورد زمین موات پس از واگذاری دولت محیی مالک خواهد شد و دولت می‌تواند در مقابل ارائه امکانات نحوه استفاده از زمین را مشخص نماید و در صورت تخلف با پس گرفتن امکانات و هزینه‌های دولتی و پرداخت هزینه احیا به محیی خلع ید خواهد کرد.

تبصره ۲- عدم رعایت این ضوابط پس از اخطارهای لازم طبق آیین‌نامه، موجب خلع ید و از عهده خسارات وارده برآمدن توسط کشاورز می‌باشد مگر اینکه عذر زارع در معطل گذاردن زمین موجه باشد.

تبصره ۳- اخطار خلع ید مزبور به وسیله مسئولین اجرایی و با اطلاع ستاد مرکزی انجام می‌گیرد.

تبصره ۴- هزینه‌های انجام‌شده از طرف زارع پس از کسر خسارات وارده به او پرداخت خواهد شد.

ماده ۱۲- ...

ماده ۱۹- هزینه‌های اجرای این طرح در سال جاری از محل چهل میلیارد ریال بودجه اختصاصی ستاد و هیأت‌ها و در سال‌های آینده از محل درآمدهای دولت (از قبیل فروش زمین‌های واگذار شده) در بودجه کل کشور منظور خواهد شد.

ماده ۲۰- از تاریخ تصویب این قانون کلیه قوانین و مقررات و آیین‌نامه‌های اجرایی مغایر با آن لغو می‌گردد.

طرح قانونی فوق مشتمل بر بیست ماده و سی تبصره در جلسه روز سه‌شنبه هفتم دی‌ماه یک‌هزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۷۲۳۳

تاریخ: ۱۳۶۱/۱۰/۲۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۳۲۷۴- ق مورخ ۶۱/۱۰/۹ و پیرو نامه شماره ۶۹۹۱ مورخ ۶۱/۱۰/۱۹^(۱)؛ «طرح احیا و واگذاری اراضی مزروعی» مصوب جلسه سه‌شنبه هفتم دی‌ماه ۱۳۶۱ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح شد و در طی جلسات متعدد مورد بحث و بررسی قرار گرفت و به شرح زیر اظهارنظر شد:

از لحاظ شرعی موارد زیر به اکثریت آرای فقها مغایر با موازین شرعی شناخته شد:

۱- عناوین مذکور در ماده ۲ به استناد اصل ۳، ۴۳ و ۴۴ چون عام است بر موارد اعم از ضرورت انطباق دارد و این اصول در ارتباط با احکام اولیه است و بیان نظام جمهوری اسلامی، با احکام ثانویه و ضرورت‌های موقت و عناوین و قیودی که در فرمان امام مذکور است ارتباط ندارد.

۲- ماده ۵ و ۶ از لحاظ اینکه نسبت به بند (د - ه) (اراضی بایر و دایر) بر حسب ماده ۱۰ ضرورت فعلی نیست و سایر مواد و تبصره‌های قانون در مورد این دو بند مشمول فرمان حضرت امام خمینی «مدظله» نمی‌باشد و با موازین شرعی مغایر شناخته شد.

۳- تشخیص ضرورت باید مبتنی بر ضرورت عمومی و به لحاظ اوضاع و احوال موجود در سطح کشور باشد و نیاز مذکور در ماده ۱۰ که به لحاظ نیاز شخصی و منطقه‌ای درخواست افراد موضوع حکم قرار گرفته خارج از حیطه احکام ثانویه و محدوده فرمان امام می‌باشد و از لحاظ شرعی نمی‌تواند مبنای محدودیت سلطه مالک اراضی شود.

۴- اطلاق بند ۴ ماده ۱۱ که شامل زمین‌های ملکی اشخاصی که به آن‌ها به طور خرید و فروش واگذار می‌شود با موازین شرعی مغایر است.

۵- قسمت دوم تبصره یک، ماده یازده نیز با موازین شرعی مغایرت دارد.

۶- تبصره ۳ ماده ۶ نیز که هیأت واگذاری زمین را متصدی اجاره و مزارعه قرارداد از لحاظ اینکه تصدی یا مداخله اشخاصی که شرعاً حق دخالت در موقوفه ندارند غیرمشروع است با موازین شرعی منطبق نمی‌باشد.

و از لحاظ مغایرت با قانون اساسی نیز در موارد زیر به اکثریت آرا مغایر شناخته شد:

۱- کل طرح احیا و واگذاری اراضی مزروعی با توجه به مواد و تبصره‌های آن، قیود و شرایط

۱. تقاضای استمهال بر اساس اصل نود و پنجم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، پاورقی صفحه ۲).

و ضوابط آن از لحاظ اینکه کشاورزی را در نهایت دولتی قرار می‌دهد با اصل ۴۴ قانون اساسی مغایر است.

و از لحاظ اینکه موجب سلطه وزارت کشاورزی بر کشاورزان می‌گردد با بند «ج» اصل دوم قانون اساسی^(۱) که هرگونه سلطه‌گری و سلطه‌پذیری را نفی می‌نماید مغایر است.

۲- در ماده ۱۹ صورتی که برای تأمین هزینه‌های اجرایی بیان شده کافی نیست و به این لحاظ نیز کل طرح با قانون اساسی مغایرت دارد.

۳- بند ب ماده ۳ که مراتع را به طور مطلق جزء اراضی ملی قرار داده و حریم از آن استثنا نشده است مغایر با اصل ۴۵ قانون اساسی است.

۴- ماده ۱۱ به لحاظ اینکه موارد اعطای زمین به طور مجانی معلوم نشده است با اصل ۸۰ قانون اساسی^(۲) مغایرت دارد.^(۳)

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. اصل دوم: جمهوری اسلامی نظامی است بر پایه ایمان به:

۱- خدای یکتا (لااله الا الله) و اختصاص حاکمیت و تشریع به او و لزوم تسلیم در برابر امر او.

۲- وحی الهی و نقش بنیادی آن در بیان قوانین.

۳- معاد و نقش سازنده آن در سیر تکاملی انسان به سوی خدا.

۴- عدل خدا در خلقت و تشریع.

۵- امامت و رهبری مستمر و نقش اساسی آن در تداوم انقلاب اسلامی.

۶- کرامت و ارزش والای انسان و آزادی توأم با مسئولیت او در برابر خدا، که از راه:

الف - اجتهاد مستمر فقهای جامع الشرایط بر اساس کتاب و سنت معصومین سلام‌الله علیهم اجمعین؛

ب - استفاده از علوم و فنون و تجارب پیشرفته بشری و تلاش در پیشبرد آنها؛

ج - نفی هرگونه ستمگری و ستم‌کشی و سلطه‌گری و سلطه‌پذیری، قسط و عدل و استقلال سیاسی و اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و همبستگی ملی را تأمین می‌کند.

۲. اصل هشتم: گرفتن و دادن وام یا کمک‌های بدون عوض داخلی و خارجی از طرف دولت باید با تصویب مجلس شورای اسلامی باشد.

۳. لازم به ذکر است که این قانون در سال ۱۳۶۴ به تأیید نهایی شورای نگهبان رسیده است.

مغایرت ماده واحده مربوط به اموال متواریان و متهمین خارج از کشور با موازین شرع و قانون اساسی

شماره: ۳۳۸۷-ق

تاریخ: ۶۱/۱۰/۲۵

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۵۳۶۷۷/م مورخ ۶۱/۲/۲؛ دولت در خصوص تعیین تکلیف اموال فراریان از کشور که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۶۱/۱۰/۲۱ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - به منظور حفظ مصالح عمومی و جلوگیری از حیف و میل اموال و خروج غیرقانونی اموال به خارج از کشور به کلیه افرادی که به هر نحو قبل یا بعد از پیروزی انقلاب به خارج از کشور متواری یا در خارج مقیم شده‌اند، به مدت دو ماه مهلت داده می‌شود برای تعیین تکلیف اموال خود در ایران شخصاً به دادسرای کل انقلاب مراجعه نمایند در غیر این صورت به دادستانی کل انقلاب اجازه داده می‌شود از تاریخ انقضای مهلت مقرر کلیه اموال منقول و غیرمنقول این قبیل اشخاص را به فروش رسانده یا به اجاره واگذار و کلیه وجوه حاصله را به طور امانی در حساب دولت واریز نماید و همچنین کلیه قراردادهای و یا امتیازاتی را که به نحوی از دولت ایران تحصیل کرده‌اند، لغو نماید.

تبصره ۱- کسانی که به علت موجه و قابل قبول از جمله امراض صعب‌العلاج و تحصیل و کار و تجارت و یا عوامل خارج از اراده آنان به خارج از کشور رفته‌اند و در خارج از کشور اقامت دارند، از حکم این ماده واحده مستثنی می‌باشند. تشخیص این موارد به عهده هیأتی مرکب از نمایندگان نخست وزیری و دادستانی کل انقلاب و برحسب مورد وزارت بهداری، وزارت امور خارجه و وزارت فرهنگ و آموزش عالی و وزارت بازرگانی می‌باشد. افراد مذکور در این تبصره موظفند در مدت یادشده در ماده واحده

وضع خود را کتباً به دادستانی اطلاع دهند سپس دادستانی کل انقلاب به مدت دو ماه از تاریخ وصول اطلاع از هر نوع تصرف مالکانه در اموال آنان جلوگیری می‌کند تا در این مدت افراد مذکور کلیه دلایل و مدارک مثبته را به دادستانی کل انقلاب ارسال و رسید دریافت دارند در غیر این صورت مطابق ماده واحده با آنان عمل خواهد شد.

تبصره ۲- دادستانی انقلاب می‌تواند حقوق خدمتگزاران و دیگر هزینه‌های جاری و نگهداری اموال مذکور را که در اختیار دارد، در صورت ثبوت و یا لزوم و بر اساس مدارک مثبته از محل عواید حاصل از فروش یا اجاره آن‌ها پرداخت نماید.

تبصره ۳- در مواردی که اموال موضوع این قانون به فروش رفته و یا اجاره داده شده باشد و مالک به دادرسی انقلاب مراجعه و در دادگاه اثبات حق نماید وجوه حاصل به وی مسترد خواهد شد.

تبصره ۴- از تاریخ تصویب این قانون کلیه وکالت‌نامه‌های افراد موضوع این قانون و اجاره‌نامه‌ها و سایر قراردادهای مربوط به اموال مذکور کان لم یکن و باطل می‌باشد.

تبصره ۵- کلیه اتباع ایرانی که بدون مجوز قانونی اموالی را از کشور خارج کرده‌اند، موظفند طی سه ماه پس از اعلام دادستانی کل انقلاب به کشور بازگردانند. در غیر این صورت معادل اموال مذکور از دارایی موجود آنان در داخل کشور به حکم حاکم شرع در اختیار دولت جمهوری اسلامی قرار خواهد گرفت.

تبصره ۶- کسانی که به موجب این قانون فراری محسوب و همسر و فرزندان و یا پدر و مادر و منسوبین طبقه اول که تحت تکفل آنان بوده‌اند در کشور اقامت داشته باشند. خانه و اموالی که در حد متعارف زندگی و امرار معاش یک خانواده معمولی باشد در اختیار افراد مذکور باقی خواهد ماند.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و شش تبصره در جلسه روز شنبه بیست و یکم دی‌ماه یکهزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره ۷۱۸۵

تاریخ ۱۳۶۱/۱۰/۳۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۳۳۸۷- ق مورخ ۶۱/۱۰/۲۵؛ «ماده واحده مربوط به اموال متواریان

و مقیمین خارج از کشور» مصوب جلسه ۶۱/۱۰/۲۱ مجلس شورای اسلامی در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت، نظر شورای نگهبان به شرح ذیل می‌باشد:

از لحاظ اینکه متواری بودن از کشور و اقامت در خارج شرعاً موضوع احکامی که در این لایحه ذکر شده نمی‌باشد به اتفاق آرا مغایر با موازین شرعی و نیز با اکثریت آرا مغایر با اصل ۲۰ قانون اساسی^(۱) شناخته شده، همچنین از لحاظ اینکه لایحه مذکور لایحه قضایی است و بر حسب تحقیقی که شده به وسیله شورای عالی قضایی تهیه نشده است با اصل ۱۵۷ قانون اساسی به اکثریت آرا مغایر شناخته شد.

لازم به تذکر است حقوق دولت و بانک‌ها و سایر طلبکاران از فراریان و مقیمین در خارج از کشور طبق ضوابط شرعی به عنوان تقاص و عناوین شرعی دیگر لازم‌الاستیفا است، چنانکه در رابطه با حفظ اموال غایب و جلوگیری از سوءاستفاده از آن‌ها نیز با رعایت ضوابط شرعی تصویب قوانین و اقدامات مقتضی امکان‌پذیر است.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. اصل بیستم: همه افراد ملت اعم از زن و مرد یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همه حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین اسلام برخوردارند.

مغایرت لایحه مبادلات کالا بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عربی سوریه با موازین شرع و قانون اساسی

شماره ۳۵۹۰-ق

تاریخ ۶۱/۱۱/۱۸

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۱۴۸۰۰ مورخ ۱۳۶۱۳/۹؛ دولت درخصوص مبادلات کالا بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عربی سوریه برای سال‌های ۱۹۸۲ تا ۱۹۹۱ (به مدت ده سال) که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۲۶۱/۱۱/۱۷ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه^(۱)

ماده واحده - پروتکل در مورد مبادلات کالا بین دولتین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری عربی سوریه مشتمل بر یک مقدمه و چهار ماده که در تاریخ ۱۶ مارس ۱۹۸۲ (۱۳۶۰/۱۲/۲۵) در تهران به امضا رسیده است تصویب و اجازه مبادله اسناد آن داده می‌شود.

ماده ۱- مبادله کالا بین طرفین متعاملین طبق لیست «آ» و «ب» ضمیمه این پروتکل برای سال جاری ۱۹۸۲ انجام خواهد گرفت. داد و ستد در مورد کالاهای مندرجه در این دو لیست از سال‌های ۱۹۸۳ تا ۱۹۹۱ خود به خود انجام می‌گیرد مگر اینکه کمیته بازرگانی مشترک ایران و سوریه در جلسه سالانه که تاریخ آن به توافق طرفین به طور متناوب در تهران و دمشق تعیین خواهد شد، درباره این دو لیست تجدیدنظر به عمل آورد.

ماده ۲- بانک مرکزی ایران در تهران و بانک مرکزی سوریه در دمشق حساب مخصوصی گشایش می‌نمایند که به موجب آن تمام واردات و صادرات طرفین متعاملین از کالاهای مندرج در دو لیست «آ» و «ب» ضمیمه این پروتکل منظور می‌شود. در پایان هر سال دو بانک مذکور در حساب‌های مخصوص موازنه برقرار خواهند کرد

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد.

و در صورت منفی بودن طراز به نفع یکی از طرفین متعاملین طرف بدهکار مبلغ بدهی را به ارز قابل تسعیر پرداخت خواهد نمود و مانده حساب در پایان هر سه ماه نباید از ۱۰۰ میلیون دلار تجاوز نماید. چنانچه طرفی بیش از آن بدهکار بود ما به التفاوت بدهی را به ارز قابل تسعیر پرداخت خواهد کرد.

ماده ۳- ...

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده (یک مقدمه و چهار ماده و دو فهرست) در جلسه روز یکشنبه هفدهم بهمن ماه یکهزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۷۵۸۳

تاریخ: ۶۱/۱۱/۲۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۳۵۹۰- ق مورخ ۶۱/۱۱/۱۸؛ «لایحه مبادلات کالا بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عربی سوریه» مصوب جلسه ۶۱/۱۱/۱۷ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و اینک نظر اکثریت اعضای شورای نگهبان به شرح زیر اعلام می شود:

نظر به اینکه طبق اصل ۱۷ قانون اساسی^(۱) مبدأ تاریخ رسمی کشور هجرت حضرت محمد پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله وسلم می باشد بنابراین در اسناد و مکتوبات رسمی دولتی باید تاریخ هجری ذکر شود و عنوان لایحه در بند ۱ ماده یک لایحه که منحصرأ تاریخ میلادی را ذکر نموده است مغایر با قانون اساسی است.

لازم به ذکر است که بسیار بجاست در قراردادهایی که با کشورهای اسلامی منعقد می شود تاریخ هجری که تاریخ معتبر اسلامی است در طول چهارده قرن بین مسلمین معتبر بوده مناط اعتبار قرار گیرد.

سایر موارد مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

محسن هادوی

قائم مقام دبیر شورای نگهبان

۱. اصل هفدهم: مبدأ تاریخ رسمی کشور هجرت پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله وسلم) است و تاریخ هجری شمسی و هجری قمری هر دو معتبر است، اما مبنای کار ادارات دولتی هجری شمسی است. تعطیل رسمی هفتگی روز جمعه است.

۱۴

مغایرت لایحه قرارداد همکاری اقتصادی، علمی و فنی دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جماهیر عربی مردمی سوسیالیستی لیبی با موازین شرع و قانون اساسی

شماره: ۳۷۶۳-ق

تاریخ: ۶۱/۱۲/۴

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۱۶۶۲۲ مورخ ۱۳۶۱/۳؛ دولت درخصوص قرارداد همکاری اقتصادی، علمی و فنی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جماهیر عربی مردمی سوسیالیستی لیبی که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۲۶۱/۱۲/۱ مجلس شورای اسلامی با پیشنهادات اصلاحی نمایندگان به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - ...

ماده ۱- طرفین متعهد می‌شوند همکاری اقتصادی، علمی و فنی دو کشور را با تمامی وسایل ویژه ممکن توسعه دهند.

الف - تشویق مؤسسات و جمعیت‌ها و شرکت‌های متخصص دو کشور در همکاری و مشارکت در اجرای طرح‌ها.

ب - عرضه همه تسهیلات ممکن به مؤسسات، جمعیت‌ها و شرکت‌های نامبرده.

ج - تضمین اجرای طرح‌های مورد توافق میان مؤسسات و شرکت‌های نامبرده.

ماده ۲- طرفین متعهد می‌شوند همه تلاش‌های ممکن را در شتاب بخشیدن به انتقال تکنولوژی پیشرفته به کشورهای خود کنند تا از این طریق سطح تخصص‌های فنی خود را در همه زمینه‌ها بالا برند.

الف - تبادل اطلاعات در طرح‌های علمی و فنی.

ب - تبادل آگاهان و متخصصین و مستشاران و اساتید و دانشجویان و ترتیب دیدارهای علمی.

ج - تشویق و تهیه امکانات تحصیل و آموزش شهروندان دو ملت در دانشگاه‌ها و مدارس فنی و طرح‌ها و کارخانجات دو کشور.

د - تشویق در ایجاد مراکز مشترک بررسی‌های علمی و ایجاد تماس میان مراکز موجود دو کشور.

ماده ۳- طرفین متتهای کوشش خود را در جهت افزایش رشد تبادلات تجاری کالا و خدمات بکار برند.

ماده ۴- طرفین رغبت خود را در پایه‌ریزی برنامه‌های مشترک فعالیت‌های اقتصادی و اجرای طرح‌ها و ایجاد شرکت مشترک طرح و اجرای پروژه‌ها و نظارت بر آن‌ها در دو کشور و خارج از آن‌ها، به ویژه در موارد زیر ابراز می‌دارند:

الف - صنعت در زمینه‌های گوناگون.

ب - توسعه کشاورزی و آباد ساختن زمین (استصلاح الاراض).

ج - برنامه‌های عمرانی و راه‌سازی.

د - فعالیت‌های تولید برق.

ماده ۵- طرفین قرارداد، آزادی عبور کالا از خاک دو کشور یا ورود آن به خاک دو کشور از طریق دولتی دیگر را با رعایت مقررات و قوانین جاری دو کشور تسهیل می‌کنند.

ماده ۶- پرداخت‌های ناشی از اجرای این قرارداد بر اساس قوانین و مقررات ارزی جاری در دو کشور، با ارزش‌های رایج (قابل‌التحويل) انجام می‌گیرد.

ماده ۷- طرفین قرارداد، با کشتی‌های تجاری حامل پرچم کشور دیگر، رفتاری خواهد داشت که برتری آن از رفتار با کشتی‌های کشورهای کامله‌الوداد کمتر نباشد، این ماده شامل حق تخلیه کالا و عوارض بندری و راهنمایی و چراغ‌های دریایی و سایر حقوق دیگر که در دو کشور گرفته می‌شود، می‌گردد. مزایای کشتی‌هایی که به تجارت ساحلی دو کشور می‌پردازند، مشمول این ماده نیست.

ماده ۸- طرفین توافق می‌کنند که در زمینه جهانگردی و شرکت در نمایشگاه و تسهیل برگزاری آن‌ها در کشور مقابل و تبادل بررسی‌ها و آمارها و تخصص‌ها و تسهیل آگهی‌های جهانگردی و تبادل تورها با همه وسایل با هم همکاری داشته باشند.

ماده ۹-

الف - طرفین یک کمیته ایرانی - لیبیائی مشترک در سطح بالا تشکیل می‌دهند که وظیفه

آن پی‌گیری قراردادها در برنامه‌های همکاری دو کشور و پیشنهاد وسایل ممکن در تقویت و پیشبرد همکاری عربی ایرانی - لیبیائی خواهد بود.

ب - این کمیته بر حسب نیاز، برنامه‌هایی را در زمینه‌های گوناگون و بر اساس مواد ۲ و ۳ این قرارداد و نیز بر اساس آنچه پیشبرد همکاری دو کشور بدان نیازمند است پایه‌ریزی می‌کند. این کمیته می‌تواند وسایلی را پیشنهاد دهد که می‌تواند همکاری‌های ایرانی عربی - لیبیائی را گسترش و موانع این همکاری را از میان بردارد.

ج - کمیته مشترک حداقل یک‌بار در سال به طور متناوب یا بر اساس خواست یکی از طرفین و در صورت نیاز متناوباً در پایتخت دو کشور تشکیل جلسه می‌دهد.

ماده ۱۰- قراردادهای منعقد در مدت اعتبار این توافقنامه ادامه خواهد داشت و پس از پایان مدت توافقنامه نیز معتبر خواهد بود.

ماده ۱۱- مدت اعتبار قرارداد ۵ سال و پس از آن و مادام که یکی از طرفین، به صورت کتبی، رغبت خود را در تعدیل مواد یا الغای آن سه ماه پیش از پایان مدت قرارداد، اعلام نکند بلافاصله تمدید خواهد شد.

ماده ۱۲- این قرارداد از تاریخ امضای آن اعتبار خواهد داشت.

در شهر طرابلس به تاریخ ۲۵ ربیع الثانی ۱۳۹۱ از وفات پیامبر مطابق با ۱۹ فوریه ۱۹۸۲ در دو نسخه اصلی با دو زبان فارسی و عربی تهیه و هر دو نسخه از یک اعتبار قانونی برخوردارند. برابر با سی‌ام بهمن‌ماه یک‌هزار و سیصد و شصت هجری شمسی.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده، مقدمه و دوازده ماده و پیشنهادات اصلاحی نمایندگان در جلسه روز یکشنبه اول اسفندماه یک‌هزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۷۸۲۰

تاریخ: ۶۱/۱۲/۱۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۳۷۶۳- ق مورخ ۶۱/۱۲/۴؛ «لایحه قرارداد همکاری اقتصادی علمی و فنی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جماهیر عربی مردمی سوسیالیستی لیبی» و اصلاحیه پیشنهادی مجلس شورای اسلامی مصوب جلسه ۶۱/۱۲/۱ مجلس

شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و بدین شرح اعلام نظر شد:

نظر به اینکه در مقدمه عبارت «نظام اقتصادی جهانی نوین» با توجه به عبارت قبل و بعد از آن اشعار به نظام سوسیالیزم دارد از لحاظ انطباق با موازین شرعی به تأیید اکثریت فقهای شورای نرسید.

بدیهی است قراردادهایی که بر مبنای این موافقتنامه منعقد می‌شود و طبق اصل ۷۷ قانون اساسی به تصویب مجلس شورای اسلامی نیاز دارد به موقع به تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد رسید.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

مغایرت لایحه تعزیرات با موازین شرع و قانون اساسی

شماره: ۴۳۱۴-ق

تاریخ: ۶۲/۲/۳۱

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۸۴۲ مورخ ۱۳۶۲/۳/۱۹^(۱) مبحث چهارم لایحه شماره ۱۸۰۰۸ مورخ ۱۳۶۱/۳/۱۶؛ دولت در خصوص مجازات اسلامی (تعزیرات) که بنا بر تصمیم مجلس شورای اسلامی در جلسه روز یکشنبه ۱۳۶۱/۴/۲۰ تصویب آن طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به کمیسیون امور قضایی تفویض شده بود تا پس از تصویب برای مدت پنج سال به صورت آزمایشی به مرحله اجرا درآید، در جلسه روز سه‌شنبه مورخ ۱۳۶۲/۵/۱۸ با اصلاحاتی به تصویب کمیسیون مذکور رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه^(۲)

ماده ۱- هرکس با دول خارجه یا مأمورین آنها برای عداوت و جنگ با دولت

۱. اعاده لایحه ارسالی مجلس توسط شورای نگهبان:

شماره: ۸۸۴۲

تاریخ: ۱۳۶۲/۳/۱۹

رئیس محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۴۳۱۴-ق مورخ ۱۳۶۲/۲/۳۱ و پیرو نامه شماره ۸۶۴۵ مورخ ۱۳۶۲/۳/۱۰؛ «لایحه مجازات اسلامی (مبحث چهارم - تعزیرات)» مصوب ۱۳۶۲/۲/۲۵ کمیسیون امور قضایی مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان طرح و در جلسات متعدد راجع به آن بحث و بررسی ادامه یافت ولی با توجه به درخواست کمیسیون مذکور (مرفومه شماره ۴۱۱ ک ف مورخ ۱۳۶۲/۳/۱۸) حین لایحه بحث اصلاح اعاده می‌گردد تا پس از اصلاح جهت اظهارنظر شورای نگهبان ارسال شود.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۲. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد.

جمهوری اسلامی ایران اسباب چینی کند یا در اسباب چینی داخل شود که عادتاً منجر به جنگ با دولت جمهوری اسلامی ایران می‌گردد، محارب محسوب می‌شود. اما اگر اسباب چینی به صورتی باشد که عادتاً منجر به جنگ نشود ولی سبب زیان دولت جمهوری اسلامی ایران گردد، به عنوان تعزیر از یک تا ده سال زندان محکوم می‌شود.

ماده ۲- هرکس وسایل ورود دشمنان مملکت را به داخل خاک ایران یا متصرفات آن فراهم کند و با آنها همکاری نماید یا آنکه شهر یا قلعه یا استحکامات یا سربازخانه یا مواضع نظامی یا بندر یا مخزن یا قورخانه یا کشتی یا هواپیما و مانند آنها را که متعلق به دولت باشد، به تصرف دشمن بدهد یا درآورد یا اینکه برای دشمن مملکت قشون یا امداد نقدی یا جنسی یا مهمات یا اسلحه یا موجبات موفقیت دشمن را اعم از اسباب بری یا بحری یا هوایی برای استعمال در داخله مملکت فراهم کند و یا هر نحو حيله و دسیسه برای همراهی با دشمن نماید، محارب محسوب می‌شود.

ماده ۳- هرگاه کسی با تبعه دولتی که طرف خصومت با دولت جمهوری اسلامی ایران است مکاتبه یا مخابره بنماید و آن مکاتبه یا مخابره متضمن هیچ یک از جنایات مذکوره در ماده ۲ نبوده باشد ولی می‌داند برای دشمن متضمن تعلیمات و فوایدی است که برای امور نظامی یا سیاسی دولت جمهوری اسلامی ایران مضر است. جزای او از یک الی پنج سال حبس است.

ماده ۴- هر یک از مستخدمین ادارات یا مأمورین دولتی یا سایر اشخاصی که به مناسبت مأموریت یا جهت رسمی دیگری از اسرار مذاکرات یا مراسلات سری دولت یا تصمیمات دولت راجع به امور نظامی از قبیل حرکت قشون دولتی مطلع شود و اسرار مزبور را بدون اجازه دولت عمداً به مأمورین دولت متخاصم بلاواسطه یا مع‌الواسطه ابراز نماید در حکم محارب است و در صورتی که به دولت غیرمتخاصم بدهد به حبس از سه سال تا ده سال محکوم می‌شود.

ماده ۵- هرکس بر حسب وظایف رسمی خود، مأمور به حفظ نقشه‌های از قبیل نقشه و کروکی استحکامات یا اسلحه‌خانه و انبار مهمات یا بنادر و یا اسکله‌های دولتی یا پایگاه‌ها و سربازخانه‌ها یا نقشه حرکات جنگی بوده و آنها را کلاً یا بعضاً بلاواسطه به دولت متخاصم تسلیم نماید در حکم محارب است و اگر به دولت غیرمتخاصم بدهد به حبس از ۲ تا ۶ سال محکوم خواهد شد.

ماده ۶- هرکس در حال جنگ به قصد کمک به دشمن جاسوسان یا سربازان دولت خصم را که مأمور تفتیش بوده‌اند شناخته و مخفی نماید یا سبب اخفای آنان بشود در حکم محارب است و در صورتی که جاسوس اجنبی را شناخته و مخفی نماید یا سبب اخفای او شود ولی در حال جنگ یا به قصد کمک به دشمن نباشد به حبس از شش ماه تا سه سال محکوم خواهد شد.

ماده ۷- هرکس نقشه‌ها یا اسراری را که راجع به سیاست داخلی یا خارجی مملکت است به هر نحو به هر کسی که صلاحیت اطلاع بر آن را ندارد بدهد یا آن‌ها را به نحوی از نقشه‌ها یا اسرار مزبور مطلع سازد یا به طور کلی مرتکب عملی شود که متضمن قسمتی از جاسوسی باشد نظر به کیفیات جرم به یک تا ده سال حبس محکوم خواهد شد.

ماده ۸- مجازات مقرر در ماده قبل شامل کسانی نیز خواهد شد که جرم جاسوسی را به نفع یک دولت بیگانه و به ضرر دولت بیگانه دیگر در خاک ایران مرتکب شوند.

ماده ۹- هر کسی که به قصد سرقت یا برداشتن نقشه یا کسب اطلاع از اسرار سیاسی یا نظامی خواه علناً خواه متنکراً به مواضع مربوط داخل شود و همچنین اشخاصی که بدون اجازه مأمورین نظامی در حال نقشه‌برداری یا عکس‌اندازی از قلاع نظامی دستگیر شوند محکوم به شش ماه الی شش سال حبس خواهند شد.

در جرایم بر ضد امنیت داخلی مملکت

ماده ۱۰- هرکس مردم را به قصد برهم زدن امنیت به جنگ و کشتار به یکدیگر اغوا و تحریک کند که موجب قتل ولو در بعضی از نواحی گردد، یا باعث نهب و غارت شود، در حکم محارب است.

ماده ۱۱- هرگاه ثابت شود که گروهی در خفا برای برهم زدن امنیت کشور دسته‌بندی و سازماندهی نموده و تصمیم گرفته‌اند ولی قصد براندازی نداشته باشند، به حبس از یک سال تا ده سال محکوم خواهند شد.

ماده ۱۲- هرکس عمداً و با قصد سوء و خیانت انبار مهمات و اسلحه یا کشتی و هواپیما و امثال آن‌ها یا مواضع و مراکز مهم نظامی و یا مراکز محتوی اسناد یا دفاتر دولتی را بسوزاند یا خراب نماید، در صورتی که به قصد براندازی حکومت و فساد باشد در حکم محارب است و در غیر این صورت به حبس از سه تا پانزده سال محکوم

می‌شود و اگر مالی از اموال دولتی را غیر از آنچه که فوقاً ذکر شده است بسوزاند یا خراب نماید محکوم به سه تا ده سال حبس خواهد شد.
تبصره - در جمیع صور علاوه بر مجازات‌های مقررہ متخلف محکوم به پرداخت خسارت وارده نیز می‌شود.

ماده ۱۳- ...

ماده ۱۴- هرکس با نیت فساد و مقابله با حکومت، به جان رهبر یا رئیس مجلس سوء قصد نماید و پس از شروع به عللی که خارج از اراده مرتکب است، بلاثر بماند، در حکم محارب است.

ماده ۱۵-

ماده ۱۷- هرکس به قصد استفاده نامشروع به هر وسیله از قبیل تراشیدن، بریدن و نظایر آن‌ها از مقدار طلا یا نقره مسکوکات ایرانی یا خارجی بکاهد و نیز هرکس عالماً، عامداً در ترویج این قبیل مسکوکات شرکت و یا آن را داخل کشور نماید، به حبس از یک تا سه سال محکوم می‌شود و اموالی که از این طریق تحصیل نموده به نفع دولت ضبط خواهد شد.

ماده ۱۸- ...

ماده ۲۵- هر یک از کارمندان و مسئولان دولتی که در حین اجرای وظیفه خود در احکام و تقریرات و نوشتجات و اسناد و سجلات و دفاتر و غیر آن‌ها از نوشتجات و اوراق رسمی تزویر کند اعم از اینکه امضا یا مهری را ساخته یا امضا یا مهر یا خطوط را تحریف کرده یا کلمه‌ای الحاق کند، یا اسامی اشخاص را تغییر دهد علاوه بر مجازات‌های اداری و جبران خسارت وارده محکوم به حبس از یک الی پنج سال خواهد بود.

ماده ۲۶- ...

ماده ۲۷- هر یک از مستخدمین و کارکنان ادارات و محاکم دادگستری که در تحریر نوشتجات و قراردادهای راجع به وظایفشان مرتکب جعل و تزویر شوند، اعم از اینکه موضوع یا مضمون آن را تغییر دهند یا گفته و نوشته یکی از مقامات رسمی یا تقریرات یکی از طرفین را تحریف کنند یا امر باطلی را صحیح یا صحیحی را باطل یا چیزی را که بدان اقرار نشده است اقرار جلوه دهند علاوه بر مجازات‌های اداری و جبران

خسارت وارده، محکوم به حبس از یک الی ده سال خواهند شد.

ماده ۲۸- ...

ماده ۳۹- هرگاه کسی که مأمور حفظ یا مراقبت یا ملازمت محبوس یا توقیف‌شده‌ای باشد با او مساعدت در فرار نماید و یا برای او راه فرار تحصیل کند و یا او برای فرار تبانی و مواضعه نماید مأمور مزبور به ترتیب ذیل مجازات خواهد شد.

هرگاه محبوسی یا توقیف‌شده متهم به جرمی باشد که مجازات آن اعدام یا رجم یا صلب است و یا به یکی از این مجازات‌ها محکوم شده باشد به ۳ تا ده سال حبس و اگر محکوم به حبس از ده سال به بالا یا متهم به جرمی که مجازات آن حبس از ده سال به بالاست باشد، به یک تا پنج سال حبس و در سایر موارد به شش ماه تا سه سال حبس محکوم خواهد شد.

ماده ۴۰- ...

ماده ۴۷-

۱- هرکس به قصد اضرار یا جلب منفعت به تمام یا قسمتی از ابنیه و تأسیسات یا تزئینات و ملحقات و یا اشیا و لوازم اماکن تاریخی مذکور در قانون حفظ آثار مصوب ۱۳۰۹ که به ثبت آثار ملی رسیده است خرابی وارد آورد علاوه بر پرداخت خسارت وارده به یک تا ده سال حبس محکوم می‌شود.

۲- هرکس اشیا و لوازم و همچنین مصالح و قطعات آثار ملی و تاریخی را از موزه‌ها و نمایشگاه‌ها یا اماکن تاریخی و مذهبی و یا سایر اماکن که تحت حفاظت و نظارت دولت است، سرقت کند یا با علم به مسروقه بودن اشیا مذکور را بخرد، یا پنهان دارد، در صورتی که مشمول مجازات حد سرقت نگردد به حبس از یک تا پنج سال محکوم می‌شود.

۳- هرکس بدون اجازه از مسئولین مربوط در مجاورت آثار و ابنیه مذهبی و ملی تا شعاعی که مسئولین امر تعیین و اعلام می‌کنند به قصد اضرار مبادرت به عملیاتی نماید که سبب تزلزل بنیان آن‌ها شود یا در نتیجه آن عملیات به آثار و بناهای مذکور خرابی یا لطمه وارد آید علاوه بر پرداخت خسارت وارده به حبس از یک تا سه سال محکوم می‌شود.

۴- هرکس اشیا عتیقه مذکور در قانون حفظ آثار ملی را بدون رعایت ترتیبات مقرر در

قانون مزبور از کشور خارج سازد به حبس از شش ماه تا دو سال محکوم می‌شود. شروع به ارتکاب جرم مذکور در این بند در حکم ارتکاب خواهد بود ولی عین مال ضبط نخواهد شد.

۵- هرکس بدون رعایت ترتیبات مقرر در قانون حفظ آثار عتیقه به قصد به دست آوردن اشیای عتیقه در اراضی و تپه‌ها و اماکن مذهبی و تاریخی حفاری کند به ۶ ماه تا ۳ سال حبس محکوم می‌شود.

۶- هرکس به اراضی و تپه‌ها و اماکن مذهبی و تاریخی که به ثبت آثار ملی رسیده و مالک خصوصی نداشته باشد به قصد استفاده تجاوز کند به شش ماه تا دو سال حبس محکوم می‌شود. مشروط بر آنکه مسئولین مربوط قبلاً حدود و مشخصات این قبیل اماکن و مناطق را در محل تعیین و علامتگذاری کرده باشند.

۷- کسانی که خلاف ترتیب مقرر در قانون حفظ آثار ملی اشیای عتیقه ثبت شده در فهرست آثار ملی را با علم و اطلاع از ثبت آن به فروش برسانند به حبس از سه ماه تا یک سال محکوم می‌شوند.

۸- هرکس با اندود کردن یا رنگ زدن یا رسم کردن نقوش یا خطوط یا حک کردن و امثال آن آثار ثبت شده در فهرست آثار ملی یا مذهبی را که ارزش اسلامی یا علمی یا فرهنگی قابل استناد داشته باشد مستور کند یا موجب تغییر صورت و شکل یا وارد آمدن لطمه به تمام یا قسمتی از آن‌ها شود به حبس از شش ماه تا دو سال و در غیر ملک خود مکلف به پرداخت خسارت نیز می‌باشد.

۹- هرکس خلاف ترتیب مقرر در قانون حفظ آثار عتیقه به مرمت یا تعمیر یا تغییر و تجدید بنا و تزئینات ابنیه و آثار ثبت شده در فهرست آثار ملی مبادرت کند، به جبران خسارت وارده محکوم خواهد شد.

تبصره ۱- در کلیه جرایم مذکور در ماده قبل و این ماده وزارت ارشاد بر حسب مورد شاکی یا مدعی خصوصی محسوب می‌شود.

تبصره ۲- در مورد جرایم مذکور در ماده قبل و این ماده که وسیله اشخاص حقوقی انجام می‌شود هر یک از مدیران و مسئولان که دستوردهنده باشند، بر حسب مورد به مجازات‌های مقرر محکوم می‌شوند.

ماده ۴۸-

ماده ۵۸- هرگاه یکی از مستخدمین و مأمورین قضایی یا غیرقضایی دولت برای آنکه متهمی را مجبور به اقرار کند او را اذیت و آزار بدنی کرده یا در این باب امری دهد به حبس از شش ماه الی سه سال محکوم خواهد شد و اگر متهم به واسطه اذیت و آزار فوت کند، مرتکب مجازات قاتل و آمر مجازات آمر قتل را خواهد داشت.

ماده ۵۹- هر مستخدم یا مأمور دولت که محکوم را سخت‌تر از مجازاتی که مورد حکم است مجازات کند یا امر به آن نماید و یا جزایی دهد که مورد حکم نبوده است، در صورتی که این عمل موجب قصاص یا دیه باشد عامل یا آمر، حسب مورد محکوم به آن می‌شود و الاً به حبس از ۶ ماه تا ۳ سال محکوم خواهد شد و اگر اقدام مستخدم مزبور متضمن جرم دیگری نیز باشد، مجازات همان جرم نیز درباره او مجری خواهد شد.

تبصره - مکره به قتل از این ماده مستثنی است.

ماده ۶۰- هر یک از مستخدمین و مأمورین قضایی یا غیرقانونی یا هر شخصی که خدمت دولتی به او رجوع شده باشد در غیر از مواقعی که قانون مقرر داشته یا بدون ترتیبات قانونی در منزل کسی بدون اجازه و رضای صاحب منزل داخل شود به حبس از یک ماه تا یک سال محکوم خواهد شد و اگر مرتکب یا باعث وقوع جرم دیگری نیز باشد، مجازات آن را نیز خواهد دید.

ماده ۶۱- هر یک از صاحب‌منصبان و مستخدمین و مأمورین دولتی که به مناسبت وظیفه و شغل خود به جبر و قهر مال منقول کسی را بخرد یا بدون حق بر آن مسلط شود یا مالک را اکراه به فروش به کسی دیگر کند، به سه ماه تا یک سال حبس و یا تا ۷۴ ضربه شلاق در ملاء عام محکوم می‌گردد و باید آنچه را گرفته عیناً و اگر عین آن نباشد مثل یا قیمت آن را به صاحبش رد کند.

ماده ۶۲- هرگاه یکی از مستخدمین و مأمورین قضایی یا غیرقضایی در ضمن انجام وظایف خود یا به مناسبت آن بدون مجوز قانونی کسی را آزار کند یا امر به آزار کسی بنماید به حسب مورد به قصاص یا دیه یا تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم خواهد شد.

ماده ۶۳- هر یک از مستخدمین و مأمورین دولت که در حین انجام مأموریت خود از کسی چیزی از قبیل ماکولات یا سوخت یا علوفه گیرد بدون اینکه قیمت عادلانه بدهد به شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد به علاوه باید از عهده بقیه قیمت یا اصل عین

به صاحب مال برآید.

ماده ۶۴- هر یک از مستخدمین و مأمورین دولتی که مراسلات یا مخابرات یا مکالمات تلفنی اشخاص را در غیر مواردی که قانون اجازه داده مفتوح یا توقیف یا معدوم یا بازرسی یا ضبط و یا استراق سمع نماید یا اینکه بدون اجازه صاحبان آنها مطالب آنها را افشا کند محکوم به انفصال از شغل خود و شلاق تا ۷۴ ضربه یا حبس از شش ماه تا سه سال خواهد بود.

ماده ۶۵- هر یک از مستخدمین و مأمورین مشاغل رسمی اعم از قضایی و اداری یا شوراها و شهرداریها یا نهادها برای انجام دادن یا انجام ندادن امری که مربوط به تشکیلات قضایی و اداری یا شوراها یا شهرداریها و نهادها می باشد وجه یا مال یا سند پرداخت وجه یا تسلیم مالی را قبول نماید در حکم مرتشی است خواه انجام یا عدم انجام آن امر مربوط به کار اداری شخص باشد و خواه مربوط به کار اداری یکی از مستخدمین دیگر، خواه قبول آن مستقیماً به عمل آمده باشد، یا غیرمستقیم و خواه مأمور رسمی باشد یا غیررسمی و خواه در انجام یا عدم انجام امری که برای آن چیزی گرفته واقعاً مؤثر بوده یا نبوده و خواه اقدام به انجام و یا عدم انجام امری که وعده داده است کرده یا نکرده باشد علاوه بر تأدیه آنچه گرفته است به انفصال دائم از شغل و به شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد.

ماده ۶۶- هر یک از حکمها و ممیزین و کارشناسان اعم از اینکه به توسط دادگاه معین شده باشند یا به توسط طرفین هرگاه در مقابل اخذ وجه یا مال به مساعدت یکی از طرفین تصمیم رأی کند علاوه بر تأدیه آنچه گرفته است محکوم به حبس از شش ماه تا دو سال خواهند بود.

ماده ۶۷- ...

ماده ۷۴- هر یک از قضات محاکم یا بازپرسها یا دادستانها و جانشینان آنها که شکایت و ظلمی مطابق شرایط قانونی نزد آنها برده شود و با وجود اینکه رسیدگی به آن از وظایف آنها بوده به هر عذر و بهانه اگر چه به عذر سکوت و یا اجمال یا تناقض قانون امتناع از رسیدگی کند یا رسیدگی یا صدور حکم را برخلاف قانون به تأخیر اندازد یا برخلاف صریح قانون رفتار کند از شغل قضایی منفصل، به علاوه به تأدیه خسارت وارده نیز محکوم خواهد شد.

ماده ۸۰- هر یک از مستخدمین و مأمورین دولتی که بر حسب مأموریت خود حق داشته است اشخاصی را استخدام و اجیر کند و بیش از عده‌ای که اجیر یا استخدام کرده است پای دولت محسوب نماید یا خدمه شخصی خود را جزء خدمه دولت محسوب نموده و حقوق آن‌ها به حساب دولت منظور بدارد به انفصال از خدمت از یک تا پنج سال و به شلاق تا ۷۴ ضربه و تأذیه مبلغی که به ترتیب فوق پای دولت محسوب داشته است محکوم خواهد گردید.

ماده ۸۱- ...

ماده ۸۲- هر یک از مستخدمین دولت اعم از قضات و غیره نوشتجات و اوراق و اسنادی را که بر حسب وظیفه نزد آن‌ها ودیعه گذاشته یا برای انجام وظایفشان به آن‌ها داده شده معدوم یا مخفی نمایند یا به کسی بدهند که قانوناً از دادن به آن کس ممنوع می‌باشند علاوه بر انفصال از خدمت دولت و جبران خسارت وارده محکوم به شلاق تا ۷۴ ضربه خواهد شد.

ماده ۸۳- ...

ماده ۸۶- توهین به افراد از قبیل فحاشی و استعمال الفاظ رکیکه موجب مجازات تا ۳۰ ضربه شلاق خواهد بود.

ماده ۸۷- هرکس با توجه به سمت به رئیس جمهور یا نخست وزیر یا وزرا یا یکی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی یا اعضای شورای نگهبان یا اعضای دیوان محاسبات یا مسئولین قضایی یا اجرایی در حال انجام وظیفه یا به سبب آن توهین کند، تا ۷۴ ضربه شلاق تعزیر خواهد شد.

تبصره - در صورتی که توهین به صورت ضرب یا منتهی به جرح یا نقص باشد، علاوه بر مجازات این ماده به مجازات خود آن عمل نیز محکوم خواهد شد.

ماده ۸۸- ...

ماده ۸۹- هرکس به قصد اخفا یا امحای آثار یا مدارک جرم اقدامی کند به مجازات شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد.

ماده ۹۰- ...

ماده ۹۲- قتل و جرح و ضرب هرگاه در مقام دفاع از نفس یا عرض یا مال خود مرتکب یا شخص دیگری واقع شود با رعایت مواد ذیل مرتکب مجازات نمی‌شود

مشروط بر اینکه دفاع متناسب با خطری باشد که مرتکب را تهدید می کرده است.

تبصره - در مورد دفاع از مال غیر استمداد صاحب مال شرط است.

ماده ۹۳- در مورد هر فعلی که مطابق این قانون جرم بر نفس یا عرض محسوب می شود ولو اینکه از مأمورین دولتی صادر گردد استعمال هرگونه مقاومت و قوه برای دفاع از نفس یا عرض جایز خواهد بود و برای دفاع از مال جایز است استعمال قوه لازمه برای رد هر فعلی که به موجب مواد مربوط به سرقت جرم محسوب شده است.

ماده ۹۴- ...

ماده ۹۶- در موارد ذیل قتل عمدی به شرط آنکه دفاع متوقف به قتل باشد مجازات نخواهد داشت.

۱- دفاع از قتل یا جرح شدید و ضرب و آزار شدید.

۲- دفاع در مقابل کسی که در صدد هتک عرض و ناموس دیگری به اکراه و عنف برآید.

۳- دفاع در مقابل کسی که در صدد سرقت و ربودن انسان یا مال او برآید.

ماده ۹۷- ...

ماده ۱۰۶- اطبا و جراحان و قابله ها و داروفروشان و کلیه کسانی که به مناسبت شغل یا حرفه خود محرم اسرار می شوند هرگاه در غیر از مواردی که برحسب قانون ملزم می باشند، اسرار مردم را افشا کنند به شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم می شوند.

ماده ۱۰۷- هرکس در مورد دعوای حقوقی قسم متوجه او شده باشد و سوگند دروغ یاد نماید به شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد.

ماده ۱۰۸- هرگاه سرقت جامع شرایط حد نباشد سارق به شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم می شود.

ماده ۱۰۹- ...

ماده ۱۱۶- هرکس از راه حيله و تقلب مردم را به وجود شرکت ها یا تجارتخانه ها یا کارخانه ها یا مؤسسات موهوم یا به داشتن اختیارات واهی مغرور کند یا به امور غیرواقع امیدوار نماید یا از حوادث و پیش آمدهایی غیرواقع بترساند و یا اسم یا عنوان یا سمت مجعول اختیار کند و به یکی از وسایل تقلبی دیگر وجوه یا اموال یا اسناد یا حوالجات یا قبوض یا مفاصاحساب و امثال آنها را تحصیل کرده از این راه مال

دیگری را ببرد کلاهبردار محسوب و به حبس از شش ماه تا سه سال و تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم می‌شود.

در صورتی که مرتکب عنوان یا سمت مجعول مأموریت از طرف سازمان‌ها و مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت یا شهرداری‌ها یا نهادهای انقلاب اتخاذ کرده یا اینکه جرم با استفاده از تبلیغ عامه از طریق وسایل ارتباط جمعی از قبیل رادیو و تلویزیون، روزنامه و مجله یا نطق در مجامع یا انتشار آگهی چاپی یا خطی صورت گرفته باشد به حبس از یک تا پنج سال و به علاوه تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم خواهد شد.

تبصره - مجازات شروع به کلاهبرداری تا ۷۴ ضربه شلاق است.

ماده ۱۱۷- ...

ماده ۱۲۰- کسی که به واسطه اشاعه مجعولات یا اعلانات بی‌اصل و یا خریدن اجناس گرانتر از نرخ معین نزد فروشندگان یا به واسطه مواضعه و انفاق بین مالکین یا فروشندگان قیمت اجناس و امتعه یا بروات و سهام و امثال آن را زیاده بر نرخ عادلانه ترقی یا تنزل دهد به حبس از سه ماه تا یک سال و تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم خواهد شد.

ماده ۱۲۱- ...

ماده ۱۳۵- هرکس به قهر و غلبه داخل ملک شود که در تصرف دیگری است اعم از آنکه محصور باشد، یا نباشد یا در ابتدای ورود به قهر و غلبه نموده ولی بعد از اخطار متصرف به قهر و غلبه مانده باشد، علاوه بر رفع تجاوز به مجازات شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم می‌شود.

ماده ۱۳۶- ...

ماده ۱۳۹- در کلیه مواردی که محکوم علیه علاوه بر محکومیت کیفری، محکوم به رد عین مال یا قیمت یا مثل آن شده باشد، ملزم به رد عین یا مثل یا قیمت محکوم به، به محکوم له خواهد بود و در صورت امتناع محکوم علیه از اجرای حکم دادگاه می‌تواند با فروش اموال محکوم علیه حکم را اجرا یا تا استیفای حقوق محکوم له، محکوم علیه را در حبس نگهدارد.

تبصره - چنانچه محکوم علیه نسبت به محکومیت مالی مدعی اعسار شود، به درخواست محکوم له تا احراز اعسار در حبس باقی خواهد ماند.

ماده ۱۴۰- هرکس به وسیله اوراق چاپی یا خطی یا انتشار آن‌ها به وسیله درج در روزنامه و جراید یا نطق در مجامع به کسی امری را صریحاً نسبت دهد، که مطابق قانون آن امر جرم محسوب می‌شود، نسبت‌دهنده مفت‌ری خواهد بود مشروط بر اینکه نتواند صحت آن اسناد را ثابت نماید. مجازات مفت‌ری جز در مواردی که حد تعیین شده تا ۷۴ ضربه شلاق است.

ماده ۱۴۱- ...

ماده ۱۴۶- هرکس قمارخانه دایر کرده و مردم را برای قمار به آنجا دعوت کند یا راه دهد یا آلات و وسایل مربوط به قماربازی را بسازد یا وارد کند یا خرید و فروش نماید به مجازات شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد و تمام نقود و اسباب متعلقه به قمار که در آنجا باشد برابر موازین شرعی حسب‌المورد معدوم یا به مالک مسترد می‌شود و اگر صاحب آن مجهول باشد با نظر حاکم صدقه داده می‌شود. مجازات اشخاصی که علناً مشغول قمار می‌شوند یازده روز تا شش ماه حبس و پول‌هایی که مرتکبین از این راه بدست آورده‌اند، به نفع خزانه دولت ضبط می‌شود.

ماده ۱۴۷- ...

ماده ۱۵۰- هرگاه راننده یا متصدی وسیله موتوری به واسطه بی‌احتیاطی و یا عدم مهارت یا عدم رعایت نظامات دولتی موجب صدمه بدنی شود که مدت معالجه آن کمتر از دو ماه و یا دو ماه به طول انجامد و یا موجب سلب قدرت کار از مصدوم در مدت دو ماه یا کمتر از آن گردد، به حبس از دو ماه تا شش ماه و نیز در صورت مطالبه دیه از ناحیه مصدوم به تأدیه دیه محکوم و در صورت گذشت مصدوم تعقیب مجرم یا اجرای حکم موقوف می‌گردد.

ماده ۱۵۱- هرگاه راننده یا متصدی وسایل موتوری به واسطه بی‌احتیاطی یا عدم رعایت نظامات دولتی و یا عدم مهارت موجب صدمه بدنی شود که معالجه آن بیش از دو ماه به طول انجامد و یا موجب سلب قدرت کار از مصدوم زائد بر دو ماه بشود و یا باعث ضعف دائم یکی از حواس ظاهر یا یکی از اعضای بدن بشود و یا باعث از بین رفتن قسمتی از عضو مصدوم گردد، بدون آنکه عضو از کار بیفتد و یا باعث وضع حمل زن قبل از موعد طبیعی شود، مرتکب به حبس از سه ماه الی یک سال و نیز در صورت مطالبه دیه از طرف مصدوم به پرداخت دیه محکوم و با گذشت مصدوم تعقیب مجرم

با اجرای حکم موقوف می‌گردد.

ماده ۱۵۲- هرگاه صدمه بدنی غیرعمدی که به جهات مندرج در ماده قبل واقع شود، موجب مرض جسمی یا دماغی که غیرقابل علاج باشد و یا از بین رفتن یکی از حواس ظاهر و یا نقصان یا از کار افتادن عضوی از اعضای بدن که یکی از وظایف ضروری زندگی انسان را انجام می‌دهد و یا از بین رفتن قوه تناسلی یا نقصان دائم در نطق یا تغییر شکل دائمی عضو یا صورت شخص یا سقط جنین شود، مرتکب به حبس از شش ماه تا دو سال و نیز در صورت مطالبه دیه از ناحیه مصدوم به پرداخت دیه محکوم می‌شود.

ماده ۱۵۳- ...

ماده ۱۵۵- در کلیه موارد مذکور در این قانون هرگاه مصدوم احتیاج به کمک فوری داشته و راننده با وجود امکان رساندن مصدوم به مراکز درمانی یا استمداد از مأمورین انتظامی از این کار خودداری کند و یا به منظور فرار از تعقیب محل حادثه را ترک و مصدوم را رها کند برحسب نتیجه حاصل از صدمه وارده حسب مورد بیش از نصف حداکثر مجازات‌های مقرر در موارد ۱۴۹ الی ۱۵۲ این قانون محکوم خواهد شد.

هرگاه موضوع اتهام با مواد ۱۵۰ و ۱۵۱ این قانون منطبق باشد، با گذشت شاکی تعقیب یا اجرای حکم موقوف می‌گردد. راننده در صورتی می‌تواند برای انجام تکلیف مذکور در این ماده وسیله نقلیه را از صحنه حادثه حرکت دهد که برای کمک رساندن به مصدوم توسل به طریق دیگر ممکن نباشد. در تمام موارد مذکور در این قانون هرگاه راننده مصدوم را به نقاطی برای معالجه و استراحت و تخفیف آلام مصدوم را فراهم کند، دادگاه مقررات تخفیف را درباره او رعایت خواهد نمود.

ماده ۱۵۶- هرکس بدون گواهینامه رسمی اقدام به رانندگی وسایل نقلیه موتوری نماید و همچنین هرکس به موجب حکم دادگاه از رانندگی وسایل نقلیه موتوری ممنوع باشد و به رانندگی وسایل مزبور مبادرت ورزد برای بار اول به شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد.

ماده ۱۵۷- هر یک از مأمورین دولت که متصدی تشخیص مهارت و دادن گواهینامه رانندگی هستند، اگر به کسی که واجد شرایط رانندگی نبوده پروانه بدهند، به پنج سال انفصال از خدمت دولت محکوم می‌شوند.

ماده ۱۵۸- هر راننده وسیله نقلیه که در دستگاه ثبت سرعت آن وسیله نقلیه عمداً تغییری دهد که دستگاه سرعتی کمتر از سرعت واقعی را نشان دهد، یا با علم به اینکه چنین تغییری در دستگاه مزبور داده شده با آن وسیله رانندگی کنند، به شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد.

ماده ۱۵۹- در حقوق الناس تعقیب و مجازات مجرم متوقف بر مطالبه صاحب حق یا قائم مقام قانونی اوست.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر یکصد و پنجاه و نه ماده و هجده تبصره طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی در جلسه هجدهم مرداد یکهزار و سیصد و شصت و دو کمیسیون امور قضایی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۹۵۵۱

تاریخ: ۱۳۶۲/۶/۱۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۴۳۱۴- ق مورخ ۱۳۶۲/۲/۳۱؛ نظر به اینکه برحسب اظهارنظر بعضی آقایان محترم که در موقع تهیه لایحه تعزیرات در شورای عالی قضایی عضویت داشته‌اند، در تهیه لایحه تعزیرات اکثریت اعضای شورای عالی قضایی شرکت نداشته‌اند و اظهارنظر نکرده‌اند و مستفاد از بند ۲ اصل یکصد و پنجاه و هفتم قانون اساسی این است که تهیه لوایح قضایی با نظر اکثریت شورای عالی قضایی باشد. بناءً علیهذا لازم است برای رعایت اصل مرقوم قانون مذکور برای جلب نظر اکثریت به شورای عالی قضایی ارسال و سپس بعد از تصویب در جلسه علنی مجلس شورای اسلامی یا به وسیله کمیسیون برای اظهارنظر به شورای نگهبان ارسال شود.

لازم به تذکر است که این قانون متضمن نواقص و اشتباهات متعدد است که نیاز به امعان نظر مجدد و دقت بیشتر حضرات فقهای محترم شورای عالی قضایی دامت برکاتهم دارد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

پاسخ مجلس به نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۶۰۰۰/۲۵۰ د.ه.

تاریخ: ۱۳۶۲/۷/۱۴

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۹۵۵۱ مورخ ۱۳۶۲/۶/۱۰ اعتراض آن شورای محترم در خصوص کیفیت تهیه لایحه برای مجلس شورای اسلامی قابل قبول نیست چون لایحه با امضای رسمی و در صورت ظاهر با شرایط قانونی به ما تحویل شده و شورای عالی قضایی به صحت آن تأکید دارد و اطلاعات غیررسمی نمی‌تواند میزان رد یا قبول باشد. لطفاً نظر شورا را درباره مصوبات لایحه در مهلت مقرر از تاریخ وصول این نامه اعلام بفرمایید.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۹۷۹۸

تاریخ: ۱۳۶۲/۸/۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۶۰۰۰/۲۵۰ د.ه. مورخ ۱۳۶۲/۷/۱۴؛ همان‌طور که مرقوم فرموده‌اید مبنای کار و بررسی لوایح و طرح‌ها و مصوبات در مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان ظواهر امر است که حاکی از مراعات جهات قانونی در مراحل قبل از تصویب مجلس شورای اسلامی است ولی اگر در ضمن بررسی معلوم شد که بعضی ترتیبات قانونی رعایت نشده است گذشتن و مسامحه در آن صحیح به نظر نمی‌رسد و اکنون شخص جنابعالی هم برای تثبیت موضع قانون و خدشه‌دار نشدن مصوبات مجلس شورای اسلامی و اینکه در آینده و پس از اجرای قانون به اعتبار قانونگذاری و تصمیمات شورای عالی قضایی و سایر نهادهای جمهوری اسلامی لطمه وارد نگردد باید این سؤال ساده را که جواب آن بسیار ساده است از شورای عالی قضایی بفرمائید و رخنه در حدود و ثغور قوانین مجلس شورای اسلامی را مسدود سازید.

بدیهی است شورای عالی قضایی نیز چنانچه لایحه با موافقت و تصویب اکثریت اعضای آن شورا تهیه و تنظیم شده باشد حال که این شبهه طرح شده برای رفع آن و اینکه در آینده اصل

قانونیت عمل شورای عالی قضایی و مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان مورد ایراد واقع نشود صریحاً به مجلس شورای اسلامی اعلام خواهند فرمود.

لطف‌الله صافی
دبیر شورای نگهبان

نظریه (تکمیلی مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۱۰۰۴
تاریخ: ۱۳۶۲/۹/۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

با اینکه در مغایرت لایحه تعزیرات با قانون اساسی و لزوم ارجاع به شورای عالی قضایی جهت بررسی و جلب نظر اکثریت شورای مذکور و تصویب مجدد آن در جلسه علنی یا به وسیله کمیسیون نظر شورای نگهبان در موعد مقرر طی نامه شماره ۹۵۵۱ مورخ ۶۲/۶/۱۰ به مجلس شورای اسلامی اعلام شده است بر حسب نامه شماره ۵۱۶۸- ق مورخ ۱۳۶۲/۸/۱۰ مجلس شورای اسلامی به عنوان عدم اعلام مغایرت آن با موازین شرعی و قانون اساسی از سوی شورای نگهبان جهت اجرا به ریاست جمهوری ابلاغ شده است.

نظر به اینکه در این لایحه در نامه شورای نگهبان اعلام شده بند ۲ اصل ۱۵۷ قانون اساسی رعایت نشده است و به این لحاظ حتی لایحه مذکور از سوی مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان قابل بررسی نمی‌باشد و علاوه مواد متعدد آن با موازین شرعی مغایرت دارد. شورای نگهبان ضمن اعلام عدم قانونی بودن لایحه مرقوم مراتب را که موجب نقض اصول متعدد قانون اساسی شده است اعلام می‌دارد.

لطف‌الله صافی
دبیر شورای نگهبان

نظریه (تکمیلی مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۱۰۴۰۳
تاریخ: ۱۳۶۲/۱۰/۲۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۴۸۶۳- ق مورخ ۱۳۶۲/۵/۲۶ و پیرو نامه شماره ۹۵۵۱ مورخ

۱۳۶۲/۶/۱۰ و نامه شماره ۱۰۰۴۰ مورخ ۱۳۶۲/۹/۱ و با توجه به امر حضرت امام دامت برکاته در ذیل نامه مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۸ ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران به معظم له مواردی که در «لایحه تعزیرات» مصوب ۱۳۶۲/۵/۱۸ کمیسیون امور قضایی مجلس شورای اسلامی از لحاظ انطباق با موازین شرعی به تأیید اکثریت فقهای شورای نگهبان نرسیده جهت اصلاح متن لایحه مذکور اعلام می‌شود:

۱- اطلاق مواد ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۴ و موارد متعدد دیگر که شامل کفار می‌شود باید مقید شود و در مورد آنان حکم خاص آنان ذکر شود که هر کدام از این عملیات را اگر منافعی با امان است یا با اشتراط ترک آن بر آنها مرتکب شوند حکم کافر حربی را خواهد داشت و با عدم منافات با امان و عدم اشتراط بر آنها تعزیر خواهند شد.

۲- اطلاق ماده ۸ چون شامل مواردی می‌شود که خلاف تعهد و قرارداد جمهوری اسلامی عمل نکرده باشد و دولت بیگانه‌ای که علیه آن جاسوسی کرده دولت اسلامی نباشد با موازین شرعی مغایر است.

۳- ماده ۱۴ نظر به اینکه مفهومش حصر و نفی حکم مذکور از سایر موارد مشابه است با موازین شرعی انطباق ندارد.

۴- اطلاق ماده ۱۷ و ۱۸ نیز در مورد اموالی که شرعاً ملک صاحب اول است و مالک آن مجهول نمی‌باشد با موازین شرعی انطباق ندارد و به فرض که مجهول‌المالک باشد به نفع دولت ضبط نخواهد شد و چنانچه در بندهای آینده این نامه خواهد آمد معمول می‌شود.

۵- در مورد ماده ۱۹ نظر به اینکه به مواد ۴۸ و ۴۹ ارتباط داده شده به نظر می‌رسد اشتباه باشد مواد مربوطه را تعیین فرمایند تا بررسی شود.

۶- اطلاق مثل ماده ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۲، ۸۲ و ۸۳ چون ظاهر در اعم از خساراتی است که شرعاً به واسطه مباشرت یا تسبیب ضمان دارد مقید به خصوص این موارد گردد.

۷- در ماده ۲۵ و ۲۷ نظر به اینکه بعض مجازات‌های اداری مثل انفصال ابد در مجازات کافی به نظر می‌رسد علاوه کردن مجازات دیگر و همچنین تعیین حداقل تأیید نگردید.

۸- در ماده ۲۸ موضوع دو ماده‌ای که به آن اشاره شده اوراق نیست، پس از اصلاح و رفع ابهام بررسی می‌شود.

۹- در ماده ۳۹ نظر به اینکه جرم مذکور در مورد فرار دادن متهم اخف از محکوم به حبس دائم یا رجم و صلب است مساوی قرار دادن تعزیر آنها به تأیید نرسید.

۱۰- اطلاق ماده ۴۷ نسبت به آثار و اشیای مذهبی که ملک شخصی باشد منطبق با موازین

شرعی نیست اگر به عنوان ثانوی و ضرورت در محدوده فرمان حضرت امام مدظله تریبی داده شود ممکن است برای آن تعزیر مناسبی در نظر گرفته شود.

۱۱- ماده ۵۴ و ۵۵ نسبت به غیر مأمورین در مورد تقلب در اوراق تعرفه متهافت می‌باشد رفع تهافت لازم است.

۱۲- ماده ۵۸ در صورتی که عمل مباشر موجب دیه یا قصاص گردد هرچند موجب قتل نشود به حسب مورد دیه یا قصاص خواهد داشت مگر آنکه شرعاً آمر به عنوان سبب اقوی از مباشر شناخته شود و اگر متهم فوت نماید اگر قتل خطا یا عمد یا شبه عمد باشد حکم هر یک مجری خواهد شد و آمر اذیت نیز اگر به عنوان سبب اقوی از مباشر شناخته نشود در قتل غیرعمد تعزیر و در قتل عمد مجازات آمر به قتل را خواهد داشت.

۱۳- ماده ۵۹ ابهام دارد و ممکن است به این صورت رفع ابهام بشود (در صورتی که این عمل موجب قتل محکوم نگردد و موجب قصاص یا دیه باشد عامل یا آمر در صورتی که سبب اقوی از مباشر باشد به حبس تا سه سال محکوم خواهد شد و اگر موجب قتل او شده باشد طبق ماده ۵۸ عمل خواهد شد) و تبصره نیز به این نحو اصلاح شود: «مکره به قتل از این ماده مستثنی است و به قصاص محکوم می‌شود».

۱۴- در ماده ۶۱ اجرای تعزیر در ملاء عام به نظر حاکم موکول شود.

۱۵- در مثل ماده ۶۲ که عامل و آمر ذکر می‌شود باید محکومیت آمر به قصاص یا دیه مقید شود به صورتی که سبب اقوی از مباشر باشد.

۱۶- در ماده ۶۵ جمع بین اکثر مقدار شلاق و انفصال ابد نیز به تأیید نرسید.

۱۷- ماده ۶۶ با توجه به اینکه در مقام بیان موارد حکم نمی‌باشد تأیید گردید.

۱۸- تبصره ماده ۷۰ به این صورت اصلاح شود: «هرگاه محتمل باشد که راشی...».

۱۹- در ماده ۷۱ نسبت به اولیا مرقوم شود در صورت تجاوز از حد تأدیب به نحو مناسب با توجه به اینکه جانی ولی مجنی‌علیه است تأدیب شود.

۲۰- در ماده ۷۴ چون اطلاق آن شامل موارد عذر موجه و مقبول می‌شود مقید به غیرمقبول شود و نسبت به تأدیه خسارات وارده نیز به تأیید نرسید.

۲۱- در مواد ۸۰، ۸۲، ۱۱۶ و ۱۲۰ زائد از اکثر مقدار تعزیر مقرر شده است و به این ملاحظه به تأیید نرسید.

۲۲- ماده ۸۶ که حداکثر را سی ضربه شلاق معین کرده است به تأیید نرسید مناسب است با ماده ۸۷ ادغام شود. بدیهی است قاضی مناسبات را هم از جانب جانی و هم از جانب مجنی‌علیه ملاحظه می‌نماید و تبصره ۸۷ نیز تأیید نشد.

- ۲۳- ماده ۸۹ نیز نظر به اینکه مقدمات جرم مثل مقدمات اخفا و امحا اگر خود جرم به آنها حاصل نشود تعزیر ندارد تأیید نگردید.
- ۲۴- در ماده ۹۲ شرط اینکه دفاع متناسب با خطر باشد به تأیید نرسید ولی شرط عدم امکان دفاع به اسهل در دفاع به اشد لازم است.
- ۲۵- در ماده ۹۳ حصر دفاع از مال در رد هر فعلی که به موجب مواد مربوط به سرقت جرم محسوب می شود تأیید نشد و به این صورت قابل اصلاح است: (برای رد هر فعلی که تجاوز و تصرف در مال غیر از طرف مأمور دولت یا فرد دیگر مجوز قانونی نداشته باشد).
- ۲۶- در ماده ۹۶ در بند ۱ تقييد جرح و آزار به شدید تأیید نگردید.
- ۲۷- ماده ۱۰۶ به تأیید نرسید. هرگاه کلمه «ملزم» به «مجاز» تبدیل شود رفع اشکال می گردد.
- ۲۸- در ماده ۱۰۷ نیز جمله «دعوی حقوقی» به جمله «هر دعوی» تبدیل گردد.
- ۲۹- ماده ۱۰۹ مجمل است اگر جمله شروع به سرقت مقدماتی را که فی حد نفسها مباح است شامل شود مغایر با موازین شرعی است و اگر مقصود مقدماتی است که فی حد نفسها حرام است مثل بالا رفتن از دیوار خانه غیر یا داخل شدن در خانه غیر عبارت را به نحوی که ظاهر در معنی دوم باشد اصلاح فرمایند.
- ۳۰- در ماده ۱۱۵ ورشکسته به تقصیر اصطلاحی شرعاً مجرم نمی باشد چنانچه مواردی در نظر بوده است که مجرم است خصوص موارد را مرقوم فرمایند تا بررسی شود.
- ۳۱- در ماده ۱۱۶ علاوه بر جمع بین اکثر مقدار تعزیر و حبس که قبلاً نیز ذکر شده نسبت به تبصره آن نیز ایراد وارد به شروع به سرقت در شروع به کلاهبرداری وارد است.
- ۳۲- در ماده ۱۲۵ اگر نظر به مصادیق خیانت در امانت باشد اگرچه مضربه مصالح شخصی هم باشد ممنوع است و اگر به ملاحظه مصالح عمومی و سوء استفاده است چون ماده اجمال دارد بعضی مصادیق آن مذکور شود تا با رفع ابهام قابل بررسی گردد.
- ۳۳- در ماده ۱۲۸ «مرتکب بر اساس...» به این نحو اصلاح شود «بر اساس موازین شرعی دیه خواهد داشت».
- ۳۴- در ماده ۱۳۵ اطلاق این ماده چون شامل کسی که مالک عین و منفعت یا مالک منفعت باشد می شود و همچنین شامل موردی که داخل شونده در ملک غیر به حکم قاضی دادگاه که مستند به اقرار به ارتکاب جرم از روی علم و عمد نباشد محکوم شود می باشد با موازین شرعی منطبق شناخته نشد.
- ۳۵- شمول ماده ۱۳۹ در فروش اموال در مواردی که الزام محکوم علیه بر فروش اموال با عمل به مراتب امر به معروف یا حبس او ممکن باشد با موازین شرعی مغایر است و در تبصره نیز چنانچه محکوم علیه اجیر دیگری باشد حبس او جایز نیست.

۳۶- در ماده ۱۴۰ در صورتی که بتواند صحت آن اسناد را ثابت نماید نیز قابل تعزیر است مگر آنکه در مقام تظلم به مقامات باشد که در بعض موارد اگر اثبات هم ننمود تعزیر ندارد.

۳۷- ماده ۱۴۶ در مورد پول‌هایی که مرتکبین بدست آورده‌اند اگر مالک آن‌ها معلوم باشد به مالک مسترد می‌شود و الا حکم مجهول‌المالک را دارد که به بیت‌المال واریز می‌شود و دولت طبق قانون آن را به مصرف صدقه فقرا می‌رساند، عبارت «با نظر حاکم صدقه داده می‌شود» نیز به همین ترتیب باید اصلاح شود.

۳۸- در مواد ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۵۲ و ۱۵۵ در صورت تخلف از نظامات دولتی عفو مصدوم از جانی و یا گرفتن دیه دخالت در اجرای تعزیر و عدم آن که به نظر حاکم موکول است ندارد و «عدم مهارت» نظر به اینکه شامل غیر موارد تخلف از نظامات دولتی است که از جمله آن‌ها بی‌احتیاطی است حذف شود.

۳۹- تبصره ماده ۱۵۴ از لحاظ اینکه صدور حکم را در مورد دعوای عمومی که مقصود همان حکم به تعزیر است به تقاضای دادستان موکول کرده به تأیید نرسید.

۴۰- در ماده ۱۵۶ تقیید به بار اول صحیح به نظر نمی‌رسد و اگرچه مجازات مقرر در این ماده اشکال ندارد ولی به طور کلی در موارد محکومیت به شلاق تبدیل آن به حبس مناسب با پرداخت وجه نقد یا تعطیل محل کار یا خواباندن وسیله نقلیه که ملک مرتکب باشد در مدت معین به نظر قاضی و با موافقت و قبول شخص مجرم از جهت اینکه از مصادیق تعزیر به اخف است جایز است.

۴۱- چون بسیاری از مواد نسبت به اعدار شرعیه مثل جهل و عدم توجه و اشتباه اطلاق دارد ضمن ماده‌ای تقیید همه مواد به صورت علم و عمد و التفات عنوان شود. بدیهی است در مسئله دیات و ضمانات اطلاق مواد از این لحاظ قابل تقیید نیست.

۴۲- چون در تعزیرات نظر حاکم در تعیین نوع و مقدار تعزیرات و عفو از مجرم شرعاً معتبر است و تعیین مقدار خاص در بعض موارد موجب تعطیل تعزیر مناسب و لازم و در بعض موارد موجب ظلم بر مجرم می‌گردد لذا اینگونه تعیین‌ها نیز مغایر با موازین شرعی است و باید لایحه از این جهت هم اصلاح شود که با این اصلاح قسمتی از ایراداتی که در بندهای قبل به آن اشاره شده است مرتفع می‌شود.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

مغایرت طرح تفسیر اصل یا اصولی از قانون اساسی با قانون اساسی

شماره: ۵۰۴۱-ق

تاریخ: ۶۲/۷/۱۹

شورای محترم نگهبان

طرح قانونی راجع به تفسیر اصل یا اصولی از قانون اساسی که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۳۶۲/۱۷/۱۷ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - در اجرای اصل نود و هشتم قانون اساسی^(۱) هر کدام از نمایندگان حق دارد از طریق رئیس مجلس تقاضای تفسیر هر یک از اصول قانون اساسی را بنماید. رئیس مجلس پس از اعلام وصول این تقاضا در اولین جلسه علنی بلافاصله آن را به شورای نگهبان منعکس می‌نماید. شورای نگهبان حداکثر ظرف مدت یک ماه تفسیر اصل یا اصول مزبور را رسماً به مجلس اعلام می‌نماید. متن پاسخ بلافاصله طبع و توزیع و بدون مذاکره در اولین جلسه علنی توسط رئیس یا یکی از منشی‌ها قرائت می‌گردد. تبصره - شورای نگهبان رونوشتی از تفسیر اصول قانون اساسی را که بنا به درخواست قوه مجریه و قوه قضائیه به عمل آید به مجلس شورای اسلامی ارسال می‌دارد. رئیس مجلس پس از دریافت تفسیر به ترتیبی که در ماده فوق بیان شد، آن را در اختیار مجلس خواهد گذاشت.

طرح قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره در جلسه روز یکشنبه هفدهم مهرماه یکهزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

۱. اصل نود و هشتم: تفسیر قانون اساسی به عهده شورای نگهبان است که با تصویب سه چهارم آنان انجام می‌شود.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۹۷۵۱

تاریخ: ۱۳۶۲/۷/۲۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۰۴۱- ق مورخ ۱۳۶۲/۷/۱۹؛ «طرح قانونی راجع به تفسیر اصل یا اصولی از قانون اساسی» مصوب ۱۳۶۲/۷/۱۷ مجلس شورای اسلامی در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر اکثریت شورا به شرح زیر اعلام می‌شود:

- ۱- مستفاد از اصل ۹۸ قانون اساسی این است که در موارد اختلاف نظر در مفاد قانون اساسی چنانچه در اثر اختلاف نظر در مفاد اصلی از اصول برای مقامات و اشخاصی که در ارتباط با آن می‌باشند، بن‌بست عملی ایجاد شده باشد به طوری که رفع بن‌بست متوقف بر کسب نظر مستقیم از شورای نگهبان باشد، شورای نگهبان در صورت تشخیص اجمال اصل، آن را تفسیر می‌نماید ولی اگر موضوع مورد اختلاف در مسیر بررسی و تصویب مجلس شورای اسلامی و مالا شورای نگهبان باشد، تقاضای تفسیر از سوی یک یا جمعی از نمایندگان یا افراد و مقامات دیگر مورد ندارد، هر یک از نمایندگان طبق برداشت خود از قانون اساسی رأی می‌دهد و یا هیأت دولت لایحه مورد نظر را مطابق برداشت خود از قانون اساسی تنظیم می‌نماید و سرانجام چنانچه لایحه یا طرح تصویب شد، شورای نگهبان نظر خود را اعلام می‌دارد.
 - ۲- در مواردی که تفسیر به عنوان الغای خصوصیت و یا توسعه و تضییق موضوع مذکور در اصلی از اصول قانون اساسی باشد، در صورتی که احتیاج مبرم کشور به تفسیر احساس شود و شورای نگهبان این احتیاج را تشخیص داد، اصل مورد نظر را تفسیر خواهد نمود.
- بنابراین طرح قانونی مرقوم که به طور مطلق اشعار می‌دارد هر وقت هر نماینده‌ای به هرگونه تفسیر اصلی را خواست می‌تواند از طریق رئیس مجلس از شورای نگهبان بخواهد و شورا را مکلف نموده در مدت معینی پاسخ تفسیری دهد، مغایر قانون اساسی است.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

مغایرت لایحه تفسیر قانونی شمول بند ۵ قانون صلاحیت دادرها و
دادگاه‌های انقلاب نسبت به وام‌های دریافتی متنفذین و
وابستگان رژیم گذشته از بانک‌ها با قانون اساسی

شماره: ۵۱۷۵-ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۸/۵

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۱۸۹۶۲ مورخ ۶۲/۴/۱۲؛ دولت درخصوص استفساریه راجع به شمول بند ۵ قانون صلاحیت دادرها و دادگاه‌های انقلاب نسبت به وام‌های دریافتی متنفذین و وابستگان رژیم گذشته از بانک‌ها که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۳۶۲/۸/۳ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - وجوهی که به عنوان وام توسط وابستگان به رژیم گذشته بدون رعایت ضوابط قانونی موجود آن زمان و با اعمال نفوذ از بانک‌های دولتی دریافت شده و مسترد نگردیده در حکم غارت بیت‌المال و در صلاحیت دادرهای انقلاب می‌باشد. تفسیر قانونی فوق در جلسه روز شنبه سوم آبان‌ماه یکهزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۹۸۶۲

تاریخ: ۱۳۶۲/۸/۱۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۱۷۵-ق مورخ ۱۳۶۲/۸/۵؛ «تفسیر قانونی مربوط به بند ۵ قانون صلاحیت دادرها و دادگاه‌های انقلاب» مصوب ۱۳۶۲/۸/۳ مجلس شورای اسلامی در

جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر شورا به شرح ذیل اعلام می‌شود:

۱- از لحاظ موازین شرعی نظر به اینکه گرفتن وام به صورت مذکور در صورتی که قصد عدم ادای آن معلوم نباشد عرفاً غارت بیت‌المال محسوب نمی‌شود الحاق آن به غارت بیت‌المال مبنای شرعی ندارد و به تأیید اکثریت فقها نرسید.

۲- از لحاظ قانون اساسی نظر به اینکه اطلاق تفسیر شامل مواردی می‌شود که وام‌گیرنده با تمکن فعلی مستنکف از پرداخت نباشد به اکثریت آرا با اصل ۱۶۹ قانون اساسی^(۱) مغایر شناخته شد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. اصل یکصد و شصت و نهم: هیچ فعل یا ترک فعلی به استناد قانونی که بعد از آن وضع شده است جرم محسوب نمی‌شود.

مغایرت لایحه حذف تبصره الحاقی به ماده ۲۲ قانون استخدام ارتش جمهوری اسلامی ایران با موازین شرع

شماره: ۵۷۶۷-ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۲/۷

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۹۰۳۹۸ مورخ ۶۲/۳/۱۶؛ دولت درخصوص حذف تبصره الحاقی به ماده ۲۲ قانون استخدام ارتش جمهوری اسلامی ایران که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۱۳۶۲/۱۲/۲ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون تبصره الحاقی به ماده ۲۲ قانون استخدام ارتش جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۵۷/۳/۳۱) حذف و تبصره زیر جایگزین آن می‌گردد.

تبصره - با دانشجویان رشته خلبانی دانشکده افسری نیروی هوایی از نظر نیل به درجه افسری مانند سایر دانشجویان دانشکده‌های افسری ارتش رفتار شده و در صورت عدم امکان ادامه تحصیل در این رشته با آنان به ترتیب زیر رفتار می‌گردد:

الف - هرگاه به تشخیص دانشکده قادر به تحصیل در رشته خلبانی نبوده و لکن بتوانند در یکی از تخصص‌های آن نیرو تحصیل نمایند جهت طی آموزش مزبور معرفی و در آن رشته به تحصیل ادامه خواهند داد.

ب - چنانچه به عللی خارج از اراده قادر به تحصیل در هیچ یک از تخصص‌های آن نیرو نباشند پس از پرداخت هزینه‌ای که برای آنان صرف شده است از ارتش اخراج می‌گردند.

ج - در صورتی که به عللی که در حیطه اراده آنان باشد شایسته تحصیل در هیچ یک از

تخصص‌های آن نیرو نباشد پس از پرداخت دو برابر هزینه‌ای که برای آنان صرف شده است، از ارتش اخراج می‌گردند و پس از اخراج نیز هیچ یک از ارگان‌ها و نهادها مجاز به استخدام آنان در رابطه با آموزش‌هایی که در دانشکده طی کرده‌اند نمی‌باشند.

د - تشخیص ارادی یا غیرارادی بودن علل مذکور در بندهای «ب» و «ج» بر عهده کمیسیونی مرکب از اعضای زیر می‌باشد:

الف - معاون پرسنلی نیروی هوایی یا نماینده تام‌الاختیار وی.

ب - رئیس عقیدتی سیاسی نیروی هوایی یا نماینده تام‌الاختیار وی.

ج - رئیس بازرسی نیروی هوایی یا نماینده تام‌الاختیار وی.

د - رئیس دانشکده افسری نیروی هوایی.

ه - مسئول حفاظت اطلاعات دانشکده.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره در جلسه روز سه‌شنبه دوم اسفندماه یک‌هزار و سیصد و شصت و دو به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۱۰۷۳۴

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۲/۱۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۷۶۷- ق مورخ ۱۳۶۲/۱۲/۷؛ «لایحه راجع به حذف تبصره الحاقی به ماده ۲۲ قانون استخدام ارتش جمهوری اسلامی ایران» مصوب مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر اکثریت اعضای شورا با تأکید بر اینکه قانون عطف بماسبق نمی‌شود و مربوط به دانشجویانی است که از تاریخ تصویب این قانون در رشته خلبانی پذیرفته می‌شوند و شامل گذشته نمی‌شود با موازین شرعی و قانون اساسی مغایر شناخته نشد. چنانچه منظور اعم باشد به نظر اکثریت فقها بند «ب» و «ج» آن با موازین شرعی مغایر است و باید اصلاح شود.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

مغایرت لایحه تعیین پایه افرادی که به سمت‌های قضایی منصوب می‌شوند با قانون اساسی

شماره: ۵۸۷۵-ق

تاریخ: ۱۳۶۳/۱/۱۸

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۸۰۰۰۶ مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۲۸؛ دولت در خصوص استخدام افرادی که به سمت‌های قضایی منصوب می‌شوند که در جلسه علنی روز چهارشنبه ۱۳۶۳/۱/۱۵ مجلس شورای اسلامی با اصلاح عنوان به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - شورای عالی قضایی مجاز است افرادی را که به سمت‌های قضایی طبق مقررات و ضوابط قانونی منصوب می‌نماید با پایه مناسب سمت استخدام نماید سنوات خدمت قبلی قضات در دادگاه‌ها و دادرهای انقلاب اسلامی پس از استخدام در دادگستری جزء سنوات خدمت آنان محسوب و از لحاظ بازنشستگی و وظیفه به شرط پرداخت کسور بازنشستگی مقرر در قانون استخدام کشوری بر مبنای پایه قضایی که بر اساس این قانون به آنان تعلق می‌گیرد، منظور خواهد شد.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز چهارشنبه پانزدهم فروردین ماه یکهزار و سیصد و شصت و سه به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۶۸

تاریخ: ۱۳۶۳/۱/۲۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۸۷۵-ق مورخ ۱۳۶۳/۱/۱۸؛ «لایحه تعیین پایه افرادی که به

سمت‌های قضایی منصوب می‌شوند» در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر به اینکه ضوابط تعیین پایه مناسب سمت‌های قضایی باید بر اساس قانون مشخص شود تفویض آن اختیارات به شورای عالی قضایی به نظر اکثریت اعضا مغایر با بند ۳ اصل ۱۵۷ قانون اساسی شناخته شد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

مغایرت لایحه اصلاح قانون روابط موجر و مستأجر با موازین شرعی

شماره: ۵۹۲۸-ق

تاریخ: ۶۳/۱/۳۰

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۳۰۸۵۲ مورخ ۱۳۶۲/۴/۳۱؛ دولت درخصوص اصلاح قانون روابط موجر و مستأجر که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۱۳۶۳/۱/۲۸ مجلس شورای اسلامی با اصلاح به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - در صورتی که حکم تخلیه محل کسب و پیشه به علت کمبود آن موجب عسر و حرج باشد و معارض با عسر و حرج موجر نباشد، دادگاه می‌تواند برای مستأجر مهلتی قرار بدهد.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز سه‌شنبه بیست و هشتم فروردین‌ماه یکهزار و سیصد و شصت و سه به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۲۱۱

تاریخ: ۱۳۶۳/۲/۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۹۲۸-ق مورخ ۱۳۶۳/۱/۳۰؛ لایحه مصوب مجلس شورای اسلامی در جلسه شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و با توجه به اینکه ادله قاعده حرج منصرف از اینگونه موارد است، از نظر موازین شرعی به تأیید نرسید.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

مغایرت لایحه تأسیس شرکت‌های خاص پایانه و حمل بار در بنادر و مبادی ورودی کشور با موازین شرع و قانون اساسی

شماره: ۵۰۰۷-ق

تاریخ: ۶۲/۷/۱۴

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۶۳۷۸ مورخ ۶۱/۱۲/۵؛ دولت در خصوص تأسیس شرکت‌های خاص پایانه و حمل بار در بنادر و مبادی ورودی کشور که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۶۲/۷/۱۲ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - به وزارت راه و ترابری اجازه داده می‌شود که برای اداره پایانه‌های بار در بنادر امام خمینی، بوشهر، خرمشهر، بندرعباس، چابهار و جلغا اقدام به ایجاد شرکت‌های سهامی خاص پایانه و کارگزاری نماید.

تبصره ۱- اساسنامه شرکت‌های فوق‌الذکر توسط وزارت راه و ترابری تهیه و پس از تصویب هیأت دولت به تصویب نهایی مجلس شورای اسلامی می‌رسد.

تبصره ۲- مجمع عمومی شرکت‌های فوق از وزیر راه و ترابری، وزیر کشور، وزیر امور اقتصادی و دارایی، وزیر بازرگانی، وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه تشکیل گردیده و ریاست مجمع عمومی با وزیر راه و ترابری خواهد بود.

تبصره ۳- شرکت‌های فوق صرفاً امور مربوط به کارگزاری کالاهای وارداتی را انجام داده و امور مربوط به حمل بار از بنادر و مبادی ورودی کماکان توسط کامیون‌داران بخش خصوصی شرکت‌های تعاونی حمل و نقل و یا سایر شرکت‌هایی که به موجب اساسنامه مجاز به حمل و نقل کالا خواهد بود انجام می‌گیرد.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و سه تبصره در جلسه روز سه‌شنبه دوازدهم مهرماه یکهزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۹۷۱۷

تاریخ: ۱۳۶۲/۷/۲۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۰۰۷- ق مورخ ۱۳۶۲/۷/۱۴؛ «لایحه راجع به تأسیس شرکت‌های خاص پایانه و حمل بار در بنادر و مبادی ورودی کشور» مصوب مجلس شورای اسلامی در جلسات شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر اکثریت شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

با توجه به بند ۲ اصل ۴۳ قانون اساسی که دولت را از کارفرمای بزرگ شدن منع کرده و اینکه اصل ۴۴ قانون اساسی مواردی را که در بخش دولتی قرار می‌گیرد احصا نموده و سایر موارد را در بخش‌های تعاونی و خصوصی قرار داده، منحصر کردن گاراژداری و کالاهای وارداتی در مبادی ورودی کشور (اداره پایانه‌های بار) به دولت که موضوع این قانون است به اکثریت آرا مغایر با قانون اساسی شناخته شد. از لحاظ شرعی نیز مطابقت آن با موازین شرع و احکام اولیه به تأیید اکثریت فقهای شورای نگهبان نرسید.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

مغایرت طرح تشکیل شورای اسلامی کار با موازین شرع و قانون اساسی

شماره: ۵۱۰۵-ق

تاریخ: ۶۲/۸/۲

شورای محترم نگهبان

طرح قانونی تشکیل شوراهای اسلامی که در جلسه علنی روز پنج‌شنبه ۱۳۶۲/۷/۲۸ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح^(۱)

ماده ۱- ...

ماده ۲۱- شورا موظف است یک نفر را به عنوان عضو هیأت مدیره و رابط به مدیریت واحد معرفی کند.

ماده ۲۲- ...

ماده ۲۴- اعضای شورای اسلامی کار منطقه عبارتند از:

الف - سه نفر از نمایندگان شورای اسلامی کار به انتخاب شوراهای واحدهای منطقه.

ب - سه نفر از مدیران واحدهای منطقه به انتخاب خود آنان.

ج - یک نفر نماینده از وزارت کار و امور اجتماعی.

ماده ۲۵- ...

ماده ۲۶- به منظور ایجاد هماهنگی و نظارت بر امور شوراهای شورایی به نام «شورای عالی اسلامی کار» تشکیل می‌گردد.

ماده ۲۷- اعضای شورای عالی کار یازده نفر به شرح ذیل می‌باشند:

الف - یک نفر کارشناس حقوقی به انتخاب شورای عالی قضایی.

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد.

ب - سه نفر نماینده دولت که از وزارتخانه‌های ذی‌ربط به انتخاب هیأت وزیران تعیین می‌گردند.

ج - سه نماینده از طرف مدیران به معرفی اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران که باید دو نفر از آنان مدیران کارخانجات بخش خصوصی باشند.

د - چهار نفر از میان نمایندگان مذکور در بند «الف» ماده ۲۴ به انتخاب آنها. تبصره - در صورتی که هر یک از نمایندگان مذکور قبل از پایان دوره اعتبار به هر عنوانی از عضویت در شوراها یا مدیریت بر کنار شوند عضویت آنان در شورای عالی اسلامی کار نیز ملغی و فرد دیگری به ترتیب مذکور در این ماده جای او انتخاب خواهد شد.

ماده ۲۸- مدت عضویت در شورای عالی اسلامی کار دو سال خواهد بود. ماده ۲۹- شورای عالی اسلامی کار به وسیله وزارت کار و امور اجتماعی تشکیل می‌گردد و محل آن تهران خواهد بود.

ماده ۳۰- وظایف و اختیارات شورای عالی اسلامی کار:

۱- نظارت بر شوراها و اسلامی کار منطقه.

۲- ایجاد وحدت رویه و هماهنگی بین شوراها و اسلامی کار منطقه.

۳- جمع‌آوری نظرات شوراها و اسلامی و ارائه طرح‌های مفید به وزارتخانه‌های ذی‌ربط جهت پیشرفت امور.

۴- ارائه طرح‌های مفید به شورای عالی استان‌ها جهت طرح در مجلس شورای اسلامی پس از تصویب در شورای عالی استان‌ها.

۵- تدوین آیین‌نامه شوراها ظرف ۲ ماه از تاریخ تشکیل و تقدیم آن به هیأت دولت جهت تصویب.

تبصره - تا تشکیل شورای عالی اسلامی کار آیین‌نامه موقت شوراها از طرف وزارت کار و امور اجتماعی تدوین و به تصویب وزیر کار خواهد رسید.

ماده ۳۱- شورای عالی اسلامی کار در صورت لزوم می‌تواند مادامی که اختلاف ادامه دارد با اجازه دادستان کل کشور یا نماینده او با حفظ مقررات شرع و قانون کارگاه‌ها را اداره نماید.

ماده ۳۲- ...

ماده ۳۴- مدیریت هیچ یک از کارکنان را بدون موافقت شورا نمی‌تواند اخراج نماید.

تبصره - در صورتی که شورا با اخراج موافقت نکند نظر نهایی را شورای اسلامی کار منطقه خواهد داد.

ماده ۳۵- اعضای شورا در مدت عضویت نسبت به وظایف خود از اخراج و انتقال بدون رضایت آنان مصونیت دارند مگر آنکه به موجب رأی دادگاه، از حقوق اجتماعی محروم یا به سوء استفاده از موقعیت خود محکوم شوند.

طرح قانونی فوق مشتمل بر سی و پنج ماده و سی تبصره در جلسه روز پنجشنبه بیست و هشتم مهرماه یکهزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۹۸۳۶

تاریخ: ۱۳۶۲/۸/۱۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۱۰۵- ق مورخ ۱۳۶۲/۸/۲؛ «طرح تشکیل شورای اسلامی کار» مصوب ۱۳۶۲/۷/۲۸ مجلس شورای اسلامی در جلسات شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر اکثریت اعضای شورا به شرح ذیل اعلام می‌شود:

۱- ماده یک که شورای اسلامی کار را ترکیبی از افراد منتخب مجمع کارکنان یک واحد دانسته با توجه به تبصره‌های آن ماده که مجمع کارکنان را کلیه کارکنان شاغل هر واحد از کارگر تا مدیر می‌داند مغایر مفاد اصل ۱۰۴ قانون اساسی^(۱) است. که دلالت دارد در واحدهای تولیدی صنعتی و کشاورزی باید شورا از نمایندگان کارگران از یک سو و نمایندگان مدیریت از سوی دیگر تشکیل شود.

۲- ماده ۲۱ که به شورا حق می‌دهد یک نفر را به عنوان عضو هیأت مدیره معرفی می‌کند چون مستقیماً مداخله در مدیریت و خارج از وظایف شمرده شده برای شورا در اصل ۱۰۴ قانون اساسی از قبیل همکاری در تهیه برنامه و ایجاد هماهنگی است مغایر قانون اساسی می‌باشد.

۳- ماده ۲۲ تا ۳۱ که در آن‌ها پیش‌بینی شوراهای مافوق (شورای اسلامی کار منطقه و شورای عالی اسلامی کار) شده با توجه به اینکه تجویز تشکیل شوراهای مستند به اصل ۱۰۴ قانون

۱. اصل یکصد و چهارم: به منظور تأمین قسط اسلامی و همکاری در تهیه برنامه‌ها و ایجاد هماهنگی در پیشرفت امور در واحدهای تولیدی، صنعتی و کشاورزی، شوراهایی مرکب از نمایندگان کارگران و دهقانان و دیگر کارکنان و مدیران، و در واحدهای آموزشی، اداری، خدماتی و مانند این‌ها شوراهایی مرکب از نمایندگان اعضا این واحدها تشکیل می‌شود. چگونگی تشکیل این شوراهای و حدود وظایف و اختیارات آن‌ها را قانون معین می‌کند.

اساسی است و باید از محدوده مستفاد از آن اصل تجاوز نکند و آنچه از اصل مزبور فهمیده می‌شود منحصراً تشکیل شوراهایی در هر واحد جهت همکاری و ایجاد هماهنگی است بنابراین تشکیل شوراهای اسلامی بالاتر با اختیاراتی بیشتر مغایر با قانون اساسی است. طبعاً کلیه موادی که وظایف و اختیاراتی به شوراهای اسلامی کار منطقه و شورای عالی اسلامی کار داده است منتفی خواهد شد.

۴- ماده ۲۱ که شورا را موظف می‌نماید یک نفر را به عنوان عضو هیأت مدیره معرفی نماید به نظر اکثریت فقها مغایر موازین شرع شناخته شد.

۵- ماده ۳۴ که مطلقاً اخراج کارکنان را بدون ضوابط شرعی و قانونی موکول به موافقت شورا نموده و ماده ۳۵ که اخراج و انتقال اعضای شورا را به طور مطلق به رضایت آنان موکول نموده نیز مغایر موازین شرعی می‌باشد.

ضمناً یادآوری می‌نماید که چون با تصویب قانون مجازات اسلامی محکومیت کیفری خودبه‌خود موجب محرومیت از حقوق اجتماعی نمی‌شود مگر اینکه در حکم دادگاه قید شده باشد. (ماده ۱۴ قانون مجازات اسلامی) مناسب است ذیل بند «ح» ماده ۲ اصلاح شود و نیز با توجه به فرد بودن اعضای شورای اسلامی طبق ماده ۱۷ تبصره یک ماده مزبور که معادل نصف به اضافه یک اعضای اصلی در شورا را به عنوان اعضای علی‌البدل دانسته لازم است اصلاح شود.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۶۰۰۱-ق

تاریخ: ۶۳/۲/۲۰

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۹۸۳۶ مورخ ۱۳۶۲/۸/۱۲ و پیرو نامه شماره ۵۱۰۵-ق مورخ ۱۳۶۲/۸/۲؛ طرح قانونی تشکیل شوراهای اسلامی کار که در جلسه علنی روز دوشنبه ۱۳۶۲/۲/۱۷ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح^(۱)

ماده ۱- به منظور تأمین قسط اسلامی و همکاری در تهیه برنامه‌ها و ایجاد هماهنگی در پیشرفت امور در واحدهای تولیدی، صنعتی، کشاورزی، و خدمات، شورایی مرکب از نمایندگان کارگران و کارکنان به انتخاب مجمع عمومی و نماینده مدیریت به نام «شورای اسلامی کار» تشکیل می‌گردد.

تبصره ۱- مجمع عمومی هر واحد از کلیه کارگران و سایر کارکنان به استثنای مدیریت تشکیل می‌گردد.

تبصره ۲- جلسات مجمع در مرحله اول با حداقل دو سوم اعضا تشکیل و انتخابات آن با اکثریت مطلق آرای حاضرین معتبر خواهد بود. در صورتی که اجتماع دو سوم اعضای مجمع ممکن نشود مجمع با یک دوم اعضا تشکیل و رأی‌گیری به عمل می‌آید و نیز از اعضای که در مجمع شرکت نکرده‌اند تا رسیدن به حداقل دو سوم اعضا رأی‌گیری می‌شود به هر حال آرای متخین نباید از یک سوم کل آرا کمتر باشد.

ماده ۲- ...

ماده ۲۱- شورا موظف است یک نفر را به عنوان مشاور و رابط به مدیریت واحد معرفی کند و این عضو مشاور در جلسات هیأت مدیره بدون حق رأی شرکت خواهد کرد.

ماده ۲۲- ...

ماده ۲۷- در صورتی که شورا با اخراج هر یک از کارکنان مخالف باشد رأی نهایی را دادگاه صالح خواهد داد.

ماده ۲۸- در صورتی که هیأت موضوع ماده ۲۲ با اخراج عوض یا اعضای شورا توسط مدیریت مخالف باشد رأی نهایی با دادگاه صالحه است و دادگاه خارج از نوبت رسیدگی خواهد کرد.

تبصره - اعضای شورا تا صدور رأی نهایی دادگاه کماکان مشغول کار خواهند بود.

ماده ۲۹- آیین‌نامه اجرایی این قانون توسط وزارت کار و امور اجتماعی ظرف سه ماه تدوین و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

طرح قانونی فوق مشتمل بر بیست و نه ماده و بیست و نه تبصره در جلسه روز دوشنبه

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد.

هفدهم اردیبهشت ماه یک هزار و سیصد و شصت و سه به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۹۶۷

تاریخ: ۱۳۶۳/۳/۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۶۰۰۱- ق مورخ ۱۳۶۳/۲/۲۰ و پیرو نامه شماره ۵۷۲؛ «طرح تشکیل شوراهای اسلامی کار» که با اصلاحاتی ارسال شده بود مجدداً در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و بررسی شد و نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌شود:

۱- در ماده ۱ که با توجه به مواد بعد ترکیب شورا را با نماینده مدیریت و نمایندگان کارگران مقرر می‌دارد، با نابرابری نمایندگان کارگران و نمایندگان مدیریت، نظر شورای نگهبان تأمین نشده و مغایرت این ماده با قانون اساسی کماکان باقیست.

۲- در تبصره ۲ ماده ۲۵ نیز نظر شورا تأمین نشده است.

۳- تبصره ماده ۲۸ نیز نسبت به ابقای عضو اخراج شده تا صدور رأی نهایی به اکثریت، شرعی نیست ولی عضو اخراج شده می‌تواند به دادگاه صالح مراجعه نماید.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

مغایرت طرح خدمت وظیفه عمومی با موازین شرع و قانون اساسی

شماره ۵۴۰۱-ق

تاریخ ۱۳۶۲/۱۰/۶

شورای محترم نگهبان

طرح خدمت وظیفه عمومی که در جلسه علنی روز دوشنبه ۱۳۶۲/۱۰/۵ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح^(۱)

فصل اول - کلیات

ماده ۱- دفاع از استقلال و تمامیت ارضی و نظام جمهوری اسلامی ایران و جان و مال و ناموس مردم وظیفه دینی و ملی هر فرد ایرانی است و در اجرای این وظیفه کلیه اتباع ذکور دولت جمهوری اسلامی ایران مکلف به انجام خدمت وظیفه عمومی برابر مقررات این قانون می‌باشند و هیچ فرد مشمول خدمت وظیفه عمومی را جز در موارد مصرحه در این قانون نمی‌توان از خدمت معاف کرد.

تبصره ۱- با توجه به اصل ۱۵۱ قانون اساسی واحد بسیج مستضعفین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی موظف است در اسرع وقت امکانات آموزش نظامی اتباع اناث دولت جمهوری اسلامی ایران را با رعایت کلیه موازین شرعی فراهم نماید.

تبصره ۲- وزارت آموزش و پرورش موظف است با همکاری نیروهای مسلح آموزش‌هایی را که زمینه‌ساز آمادگی دفاعی است طبق موازین اسلامی در برنامه‌های آموزشی مقاطع تحصیلی راهنمایی و دبیرستان پیش‌بینی نماید.

ماده ۲- هر فرد ذکور ایرانی از اول فروردین‌ماه سالی که طی آن سال وارد سن ۱۹ سالگی می‌شود مشمول مقررات خدمت وظیفه عمومی خواهد شد.

۱. برای اختصار فقط به مواد مورد ایراد شورای نگهبان اشاره می‌گردد.

ماده ۳- سن مشمولان و افراد تحت تکفل از لحاظ خدمت وظیفه و یا معافیت از آن تابع مندرجات اولیه اولین شناسنامه بوده و هرگونه تغییری که بعداً به عمل آمده باشد از لحاظ وظیفه عمومی معتبر نخواهد بود.

تبصره - در صورتی که اختلاف بین سن واقعی مشمول (طبق نظریه شورای پزشکی مندرج در تبصره ۱ ماده ۴۹ این قانون) و سن مندرج در شناسنامه اولیه بیش از ۵ سال باشد، طبق نظر شورای پزشکی عمل خواهد شد.

ماده ۴- ...

ماده ۵- کلیه مشمولان قادر به خدمت و بلامانع به خدمت دوره ضرورت اعزام می‌شوند و پس از فراگرفتن آموزش‌های نظامی لازم بقیه خدمت دوره ضرورت را در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران یا دانشگاه‌ها و یا وزارتخانه‌ها و نهادهای قانونی و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و سایر مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و هلال احمر یا شهرداری‌ها و کلیه سازمان‌های دولتی که شمول قانون مستلزم ذکر نام آنهاست انجام خواهند داد. تعیین ترتیب تقدم برای استفاده از مشمولان مزبور در هر یک از سازمان‌های مذکور و مقررات حاکم بر آنها و نحوه سهمیه‌بندی هر یک از نیروهای مسلح طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که توسط ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی با کسب نظر هیأت دولت تهیه و به تصویب شورای عالی دفاع برسد بدیهی است که نیروهای مسلح نظامی کشور اولویت دارند.

تبصره ۱- تعیین تعداد سهمیه هر یک از نیروهای نظامی و انتظامی از مشمولین هر دوره به وسیله کمیسیونی انجام خواهد شد که از نمایندگان نیروهای مزبور به ریاست رئیس اداره وظیفه عمومی تشکیل می‌گردد.

تبصره ۲- سپاه پاسداران انقلاب اسلامی می‌تواند مشمولین مورد نیاز خود را در هر دوره طبق ضوابط خاص پذیرش سپاه از بین دارندگان دفترچه آماده به خدمت در حد سهمیه تعیین‌شده انتخاب و قبل از تاریخ اعزام آنان لیست اسامی آنها را به اداره وظیفه عمومی اعلام نماید. این مشمولین برای انجام خدمت وظیفه عمومی در اختیار سپاه قرار می‌گیرند.

تبصره ۳- کلیه ارگان‌ها و نهادها به جز نیروهای نظامی و انتظامی که از مشمولین خدمت وظیفه عمومی استفاده می‌نمایند، باید از آنها فقط در مشاغل تولیدی، عمرانی،

تحقیقاتی، آموزشی، بهداشتی و درمانی استفاده کنند.

ماده ۶- ...

ماده ۱۳- کارگران و مستخدمین مؤسسات خصوصی و دولتی و نهادهای قانونی و سازمانهای وابسته به دولت که خدمت دوره وظیفه عمومی را انجام می‌دهند پس از پایان خدمت مجدداً به کار اولیه خود اشتغال خواهند یافت و کارفرما یا مسئولین مربوطه مکلفند آنان را به کار اولیه خود بگمارند.

آیین‌نامه اجرایی این ماده توسط وزارتین کشور و کار و امور اجتماعی و سازمان امور اداری و استخدامی کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۴- ...

ماده ۳۱- به ادعای کفالت مشمولانی رسیدگی می‌شود که غیبت نداشته باشند مگر اینکه در موقع احضار و در طول مدت غیبت و حین رسیدگی حائز شروط معافیت کفالت بوده باشند که در این صورت این قبیل مشمولان از معافیت کفالت استفاده خواهند کرد. تبصره ۱- چنانچه قبل از اعزام همطرازان مشمول نتیجه رسیدگی به پرونده کفالت مشخص نشده باشد مشمول به خدمت اعزام و در صورت صدور رأی کفالت از خدمت مرخص خواهد شد.

تبصره ۲- رئیس اداره وظیفه عمومی یا نماینده او در صورتی که دلایل و مدارک مثبته‌ای مبنی بر معافیت از خدمت در پرونده موجود باشد می‌تواند برای یک دوره دستور عدم اعزام صادر نماید.

ماده ۳۲- ...

ماده ۴۵- مشمولان زیر حسب مورد از انجام خدمت دوره ضرورت معاف می‌باشند مگر اینکه داوطلب انجام خدمت باشند.

الف - یگانه مراتب و نگهدارنده پدر یا جد یا برادر و یا مادر یا جده یا خواهر که قادر به اداره امور خود نباشد.

ب - یگانه سرپرست و نگهدارنده برادر یا خواهر صغیر.

ج - یگانه سرپرست خواهر مجرد در صورتی که تا سن ۲۴ سالگی مجرد باشد.

د - از ۲ یا ۳ برادر واجد شرایط اعزام به خدمت یکی از آنان تا خاتمه خدمت دیگری به خدمت دوره ضرورت یا احتیاط اعزام نخواهد شد، و ترتیب تقدم در اعزام بر مبنای

سن مشمول خواهد بود.

تبصره ۱- مشمولان بندهای «الف» و «ب» چنانچه در ۵ سال متوالی دارای شرایط معافیت موقت از خدمت باشند در پایان سال پنجم به آنها معافیت در زمان صلح داده خواهد شد و مشمولین بند «ج» تا پایان سن ۲۴ سالگی خواهر می‌توانند سالانه از معافیت موقت استفاده و سپس به شرط نداشتن مانع دیگری به خدمت اعزام شوند.

تبصره ۲- مشمولانی که برای انجام خدمت وظیفه عمومی احضار می‌شوند در صورتی که در تاریخ‌های معینه بدون عذر موجه خود را معرفی نکنند از معافیت موضوع این ماده محروم می‌شوند.

ماده ۴۶- ...

ماده ۵۹- مشمولان خدمت وظیفه عمومی (ضرورت، احتیاط، ذخیره) که برای رسیدگی یا اعزام احضار شوند و در مهلت یا موعد مقرر که از طرف اداره وظیفه عمومی اعلام شود خود را معرفی نکنند همچنین مشمولانی که معافیت‌های موقت دریافت داشته‌اند پس از انقضای مدت اعتبار ظرف یک ماه برای تجدید رسیدگی خود را معرفی نکنند، غایب شناخته شده و پس از معرفی در صورتی که طبق مقررات این قانون قادر به خدمت و بلامانع تشخیص داده شوند به خدمت اعزام می‌شوند و پس از انجام خدمت مقرر در صورت اعلام اداره وظیفه عمومی موضوع غیبت به ترتیب در هیأت‌های مذکور در مواد ۲۵ تا ۲۷ این قانون مورد رسیدگی قرار می‌گیرد و چنانچه دارای عذر موجه نباشند، به شرح زیر اتخاذ تصمیم خواهد شد:

الف - مشمولان غایب زمان صلح که در زمان صلح خود را معرفی کنند پس از تعیین تکلیف مشمولیت یا انجام خدمت دوره ضرورت به مدت ۶ ماه تا یک سال و مشمولانی که دستگیر شده باشند به مدت یک سال تا دو سال از دریافت کارت پایان خدمت یا معافیت محروم خواهند شد.

ب - مشمولان غایب زمان صلح که خود را در زمان جنگ معرفی نمایند پس از پایان خدمت یا معافیت بلافاصله کارت مربوطه را دریافت خواهند داشت و کسانی که دستگیر شوند به مدت ۲ تا ۴ سال از دریافت کارت پایان خدمت محروم خواهند شد.

ج - مشمولان غایب زمان جنگ که خود را در زمان جنگ معرفی کنند، پس از پایان خدمت یا تعیین تکلیف از نظر مشمولیت به مدت یک تا دو سال و کسانی که دستگیر

شوند به مدت ۳ تا ۵ سال از دریافت کارت پایان خدمت یا معافیت محروم خواهند شد.

د - مشمولان غایب زمان جنگ که خود را در زمان صلح معرفی کنند پس از پایان خدمت تا تعیین تکلیف از نظر مشمولیت به مدت ۵ تا ۷ سال و کسانی که دستگیر شوند به مدت ۷ تا ۱۰ سال از دریافت کارت پایان خدمت یا معافیت محروم خواهند شد.

تبصره - مشمولانی که تا تاریخ تصویب این قانون غایب شناخته شده‌اند چنانچه داخل کشور باشند ظرف مدت شش ماه و آنهایی که در خارج باشند ظرف یک سال برای رسیدگی به وضع مشمولیتشان خود را به سازمان‌های وظیفه عمومی معرفی نمایند به جز مشمولان بند «د» محرومیت‌های مندرج در ماده در مورد آنان اجرا نخواهد شد.

بخش دوم - جرایم و مجازات‌ها

ماده ۶۰- مشمولین خدمت دوره ضرورت چنانچه در مدت آموزش اولیه و یا پس از خاتمه آموزش بیش از مدت ۶ ماه مرتکب فرار از خدمت بشوند پس از دستگیری یا معرفی ضمن اینکه تحت تعقیب قانونی قرار خواهند گرفت بدون احتساب مدت قبلی خدمت دوره ضرورت را انجام خواهند داد.

ماده ۶۱- کسانی که با روش‌هایی هم چون جعل شناسنامه، استفاده از شناسنامه دیگران، اعمال نفوذ، شهادت کذب، گواهی خلاف واقع، مکتوم داشتن حقیقت، فریب دادن مشمول و دیگر انواع موجبات معافیت خود یا دیگران را از خدمت وظیفه عمومی فراهم سازند به ازای هر مورد معافیت توسط دادگاه صالحه طبق قانون تعزیرات محکوم به تعزیر می‌شوند.

ماده ۶۲- پرسنل اداره وظیفه عمومی و نیروهای نظامی و انتظامی و نهادها و ارگان‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و نمایندگان شوراهای انجمن‌های اسلامی چنانچه با سوء نیت موجبات معافیت یا اعزام مشمولی را به خدمت وظیفه عمومی من غیرحق فراهم سازند به کسر نصف حقوق از شش ماه الی یک سال برای فرد اول و انفصال دائم از خدمت برای فرد دوم در دادگاه صالحه محکوم خواهند شد.

تبصره ۱- نمایندگان شوراهای انجمن‌های اسلامی که با سوء نیت موجبات معافیت یا اعزام مشمولی را به خدمت وظیفه عمومی من غیرحق فراهم سازند علاوه بر اخراج از

شوراها و انجمن‌ها به ازای هر مورد معافیت به تعزیر محکوم می‌شوند.

تبصره ۲- هرگاه اعمال ارتكابی متخلفین مذکور در دو ماده فوق عناوین خاص دیگری داشته باشد که مستلزم کیفر خاصی باشد به آن کیفر نیز محکوم می‌شوند.

تبصره ۳- چنانچه فرد متقلب وجهی در مقابل تقلب دریافت نموده باشد علاوه بر مجازات‌های فوق‌الذکر به پرداخت دو برابر وجه مزبور به صندوق دولت محکوم خواهد شد.

ماده ۶۳- استخدام مشمولان به طور کلی در وزارتخانه‌ها و مؤسسات وابسته به دولت و در کارخانه‌ها و کارگاه‌ها و مؤسسات خصوصی بدون داشتن معافیت دائم ممنوع است.

تبصره - استخدام مشمولان غیرغایب در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی با رعایت مقررات این قانون از محدودیت مقرر در موارد فوق مستثنی است.

ماده ۶۴- استخدام‌کننده یا استخدام‌کنندگان مشمولین غایب در وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و نهادها برای فرد اول به کسر نصف حقوق از شش ماه الی یک سال و در صورت تکرار به انفصال دائم از خدمت توسط دادگاه صالحه محکوم خواهند شد.

ماده ۶۵- اشتغال به کار مشمولان با برگ معافیت موقت یا دفترچه آماده به خدمت فقط در مدت اعتبار آن‌ها بلامانع است.

ماده ۶۶- کلیه افرادی که از اول مهرماه سال یکهزار و سیصد و پنجاه و نه تا پایان جنگ تحمیلی در خدمت وظیفه عمومی بوده‌اند و یا خواهند بود از لحاظ استخدام در وزارتخانه‌ها و مؤسسات وابسته بر سایر افرادی که در شرایط مشابه هستند حق تقدم دارند.

ماده ۶۷- آیین‌نامه اجرایی این قانون جز در مواردی که در مواد این قانون مرجع خاصی برای آن مشخص شده است توسط وزارتخانه‌های کشور، دفاع و سپاه تهیه و به تصویب هیأت دولت خواهد رسید.

ماده ۶۸- کلیه قوانین مغایر با این قانون از تاریخ تصویب این قانون ملغی است.

تبصره - قانون مربوط به معافیت یک نفر از خانواده شهدا از شمول این قانون مستثنی است.

طرح قانونی فوق مشتمل بر ۶۸ ماده و ۵۴ تبصره در جلسه روز دوشنبه پنجم دی‌ماه یکهزار و سیصد و شصت و دو به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره ۱۰۴۵۱

تاریخ ۱۳۶۲/۱۰/۲۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۴۰۱- ق مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۶ و پیرو نامه شماره ۱۰۲۸۴؛ «طرح قانونی خدمت وظیفه عمومی» مصوب ۱۳۶۲/۱۰/۵ مجلس شورای اسلامی در جلسات شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر شورا به شرح ذیل اعلام می‌گردد:

۱- تبصره یک ماده ۱ و اطلاق تبصره ۲ در مورد دختران دانش‌آموز از لحاظ موازین شرعی به تأکید اکثریت فقهای شورای نگهبان نرسید.

۲- تبصره ماده ۳ چون اطلاق آن شامل مواردی می‌شود که بلوغ شرعی مشمول معلوم نباشد به تأیید فقها نرسید و برای رفع اشکال باید تقیید شود.

۳- در ماده ۵ نظر اکثریت فقهای شورای نگهبان این است که آموزش نظامی لازم اگرچه تمام مدت دوره ضرورت را هم شامل شود در رابطه با وظیفه دفاع و آمادگی افرادی که دفاع بر آنها واجب است شرعی است چنانچه تحت سلاح نگاهداشتن افراد آموزش‌دیده تا پایان دوره نیز به مقدار نیاز اگرچه تمام آنها را شامل شود شرعی و لازم است و چنانچه به تمام افراد آموزش‌دیده در بقیه دوره ضرورت نیاز نباشد ممکن است از آنها تا خاتمه دوره ضرورت به طور متناوب و اگر ممکن نیست با قرعه استفاده شود اما الزام افراد آموزش‌دیده به خدمات‌های غیرمربوط به آموزش نظامی و دفاع از کشور در وزارتخانه‌ها و دانشگاه‌ها و نهادها و سایر سازمان‌ها و مؤسسات شرعی نمی‌باشد و باید تمام مواد این قانون که بر اساس این الزام عنوان شده است اصلاح شود.

۴- اطلاق ماده ۱۳ نسبت به بخش خصوصی که در قراردادشان با کارگر اعاده او به کار پس از انجام خدمت وظیفه شرط نشده باشد از لحاظ موازین شرعی به تأیید فقها نرسید.

۵- اطلاق ماده ۳۱ در مورد مشمول غایبی که حین رسیدگی کفالت بر او وجوب شرعی داشته باشد به تأیید فقها نرسید، تبصره یک ماده مزبور نیز مورد تأیید قرار نگرفت.

۶- اطلاق ماده ۴۵ در مورد اعزام به خدمت داوطلبی که کفالت پدر و مادر و جد و جده و همسر و اولاد خود را به عهده دارد چنانچه در ارتش نتواند وظایف خود را انجام دهد به تأیید فقها نرسید.

۷- اطلاق تبصره ۲ ماده ۴۵ نیز در مورد مشمولانی که کفالت بر آنها وجوب شرعی داشته

باشد مورد تأیید فقها قرار نگیرد.

۸- نظر به اینکه مستفاد از بخش سوم - معافیت کفالت، حصر موارد معافیت کفالت در موارد مذکور در این بخش است با توجه به لزوم معافیت مشمول به واسطه تکفل همسر و فرزند، حصر مزبور مغایر با موازین شرعی است و باید اصلاح شود.

۹- ماده ۵۹ به واسطه اشکالات متعددی که در رابطه با موازین قضایی و جزایی اسلام دارد به تأیید فقها نرسید.

۱۰- ماده ۶۰ نظر به اینکه ابهام دارد و نسبت به ابقا یا لغو قوانین رژیم گذشته در مجازات فرار ساکت است باید رفع ابهام شود تا بتوان اظهارنظر نمود.

۱۱- در تبصره ۳ ماده ۶۲ نظر به اینکه وجه دریافت شرعاً باید به صاحبش مسترد شود عبارت... «به پرداخت دو برابر وجه مذکور به صندوق دولت محکوم خواهد شد» مورد تأیید فقها قرار نگیرد.

۱۲- در ماده ۶۴ تعیین مجازات انفصال دائم از خدمت نیز به تأیید فقهای شورای نگهبان نرسید.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره ۶۱۲۳-ق

تاریخ ۱۳۶۳/۳/۶

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۱۰۴۵۱ مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۲۶؛ طرح قانونی خدمت وظیفه عمومی که در جلسه علنی روز شنبه ۱۳۶۳/۳/۵ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱- ...

ماده ۴۴- مشمولان زیر حسب مورد از انجام خدمت دوره ضرورت معاف می‌باشند:

الف - یگانه مراقب و نگهدارنده پدر یا جد یا برادر و یا مادر یا جده یا خواهر که قادر

به اداره امور خود نباشد.

ب - یگانه سرپرست و نگهدارنده برادر یا خواهر صغیر.

ج - یگانه سرپرست خواهر مجرد در صورتی که تا سن ۲۴ سالگی مجرد باشد.

د - از ۲ یا ۳ برادر واجد شرایط اعزام به خدمت یکی از آنان تا خاتمه خدمت دیگری به خدمت دوره ضرورت یا احتیاط اعزام نخواهد شد و ترتیب تقدم در اعزام بر مبنای سن مشمول خواهد بود.

تبصره ۱- مشمولان بندهای «الف» و «ب» چنانچه در ۵ سال متوالی دارای شرایط معافیت موقت از خدمت باشند در پایان سال پنجم به آنها معافیت در زمان صلح داده خواهد شد و مشمولین بند «ج» تا پایان سن ۲۴ سالگی خواهر می‌توانند سالانه از معافیت موقت استفاده و سپس به شرط نداشتن مانع دیگری به خدمت اعزام شوند.

تبصره ۲- مشمولانی که برای انجام خدمت وظیفه عمومی احضار می‌شوند در صورتی که در تاریخ‌های معینه بدون عذر موجه خود را معرفی نکنند از معافیت موضوع این ماده محروم می‌شوند. (با توجه به ماده ۵۵)

ماده ۴۵- ...

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۱۲۰۴

تاریخ: ۱۳۶۳/۳/۲۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۶۱۲۳- ق مورخ ۱۳۶۳/۳/۶ و پیرو نامه شماره ۹۵۴؛ «طرح خدمت وظیفه عمومی» که پس از اظهارنظر شورای نگهبان با اصلاحاتی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و چون نظر فقهای شورا در بند ۸ نظریه مورخ ۱۳۶۲/۱/۲۶^(۱) در اصلاحیه تأمین نشده و به معافیت مشمول به واسطه تکفل همسر و فرزند اشاره‌ای نگردیده اشکال مذکور باقی است و بدین لحاظ به تأیید اکثریت فقها نرسید.

حسین مهرپور

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

۱. نظریه شماره ۱۰۴۵۱ مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۲۶؛ ر.ک: همین مجموعه، صفحه ۶۳۶.

مغایرت لایحه اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وارث کارمندان با موازین شرع

شماره: ۵۵۶۷-ق
تاریخ: ۱۳۶۲/۱۰/۲۷

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۹۳۱۲۶ مورخ ۱۳۶۱/۱۲/۲۵؛ دولت در خصوص اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وارث کارمندان مصوب ۲۸ آذرماه ۱۳۳۸ که در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۳۶۲/۱۰/۲۵ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده

الف - از تاریخ تصویب این قانون حقوق وظیفه و مستمری موضوع تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وارث کارمندان مصوب آذرماه ۱۳۳۸ در مورد ورثه ذکور تا پایان بیست سالگی و چنانچه به موجب مدارک مثبت در یکی از دانشگاه‌ها یا مؤسسات آموزشی رسمی عالی مشغول تحصیل باشند تا پایان بیست و پنج سالگی قابل پرداخت خواهد بود.

ب - حقوق وظیفه سهم فرزندان و نوادگان اناث کلیه مستخدمین وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و شهرداری‌ها و همچنین سازمان‌های دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است و مشمولین قانون استخدام نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و قانون تأمین اجتماعی که طبق قوانین و مقررات مربوطه برقرار شده یا بشود با رعایت کلیه قوانین و مقررات مورد عمل به شرط نداشتن شوهر و حرفه و شغل قابل پرداخت می‌باشد.

تبصره ۱- حقوق وظیفه سهم فرزندان و نوادگان اناث که بر اساس قوانین قبلی به علت

رسیدن به سن مقرر قطع شده است به شرط آنکه شوهر و یا شغل نداشته باشند مشمول مقررات بند «ب» مذکور خواهد بود.

تبصره ۲- آیین‌نامه موضوع این ماده واحده توسط سازمان اداری و استخدامی کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده و دو تبصره در جلسه روز یکشنبه بیست و پنجم دی‌ماه یکهزار و سیصد و شصت و دو به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۱۰۴۷۳

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۰/۲۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۵۶۷- ق مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۲۷؛ «لایحه راجع به اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وارث کارمندان مصوب ۲۸ آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق و وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث» که در تاریخ ۶۲/۱۰/۲۵ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌شود:

اطلاق ماده واحده و بند «ب» و تبصره یک آن در مورد کسانی که شخصاً دارای تمکن مالی در امرار معاش مناسب می‌باشند و یا افرادی که شرعاً به ادای نفقه آن‌ها مکلفند داشته باشند و همچنین دانشجویانی که شخصاً تمکن مالی جهت مخارج ادامه تحصیل داشته باشند به تأیید فقهای شورای نگهبان نرسید.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

مغایرت لایحه آیین دادرسی حقوقی با موازین شرع و قانون اساسی

شماره: ۵۷۷۱-ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۲/۷

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۳۲۲۸۶ مورخ ۱۳۶۲/۵/۱۳؛ دولت در خصوص آیین دادرسی حقوقی که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۱۳۶۲/۱۲/۲ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

مقدمه کلیات

ماده ۱- رسیدگی به کلیه دعاوی حقوقی (مدنی) در صلاحیت دادگاه‌های حقوقی و دادگستری است مگر در مواردی که قانون مرجع دیگری تعیین نماید.

ماده ۲- ...

ماده ۳- قضات دادگاه‌های دادگستری موظفند طبق اصل یکصد و شصت و هفتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به دعاوی رسیدگی نمایند و الا مستتکف از احقاق حق محسوب خواهند شد.

ماده ۴- حذف شد.

ماده ۵- قاضی باید هر دعوا را با قانون تطبیق کرده و حکم آن را به طور خاص صادر کند و نمی‌تواند به طور عام و قاعده کلی بیان حکم نماید.

ماده ۶- عقود و قراردادهای نامشروع و مخل نظام عمومی در دادگاه قابل ترتیب اثر نیست.

ماده ۷- رسیدگی ماهوی به کلیه دعاوی مطروحه در دادگاه‌های حقوقی، یک درجه‌ای است مگر در مواردی که قانون استثنا کرده باشد.

تبصره - در صورت اعتراض احد طرفین موضوع در دیوان عالی کشور مورد رسیدگی شکلی قرار خواهد گرفت.

ماده ۸- حذف شد.

ماده ۹- هیچ مقام رسمی و هیچ اداره دولتی نمی‌تواند حکم دادگاه دادگستری را تغییر دهد و یا از اجرای آن جلوگیری کند مگر در مواردی که قانون معین می‌کند.

باب اول - صلاحیت دادگاه‌ها

فصل اول - صلاحیت دادگاه حقوقی

ماده ۱۰- دادگاه‌های حقوقی به دادگاه‌های حقوقی (یک) و دادگاه‌های حقوقی (دو) تقسیم می‌شوند و رسیدگی به کلیه دعاوی و امور حسبی با دادگاه حقوقی (یک) است مگر آنچه به موجب قانون در صلاحیت حقوقی (دو) یا دادگاه مدنی خاص باشد.

ماده ۱۱- دادگاه حقوقی یک تشکیل می‌شود از رئیس یا عضو علی‌البدل و یک مشاور. حق رأی با رئیس یا عضو علی‌البدل دادگاه است. مشاور مکلف است قبل از اتخاذ تصمیم دادگاه پرونده را دقیقاً مطالعه و بررسی نموده و نظرات خود را مستدلاً به صورت کتبی اعلام نماید.

تبصره - چنانچه مشاور حداکثر تا ۵ روز نظر مشورتی خویش را به دادگاه تسلیم ننماید قاضی دادگاه بدون نظر مشاور اتخاذ تصمیم می‌نماید.

ماده ۱۲- دادگاه حقوقی (دو) از رئیس یا عضو علی‌البدل تشکیل می‌شود و در صورتی که رئیس یا عضو علی‌البدل نسبت به مواردی نیاز به وجود مشاور داشته باشد، از رئیس کل دادگاه‌ها و یا رئیس دادگستری حوزه متبوعه می‌تواند درخواست مشاور کند و رئیس مزبور مکلف به معرفی مشاور خواهد بود و حکم قاضی پس از مشاوره ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۱۳- امور راجع به دادگاه‌های حقوقی (دو) به قرار ذیل است:

۱- دعاوی راجع به اموال منقول و غیرمنقول و دیون و منافع و زیان ناشی از جرم و ضمان قهری در صورتی که خواسته بیش از دو میلیون ریال نباشد.

۲- مطالبه خلع ید از اعیان غیرمنقول در صورتی که مالکیت مورد نزاع نباشد و الاً نصاب فوق معتبر است.

۳- دعوی رفع مزاحمت و کلیه دعاوی راجع به حقوق ارتفاقی از قبیل حق‌العبور و حق‌المجرى در ملک دیگری و امثال آن تا هر میزانی که باشد و حقوق انتفاعی به شرطی که بیشتر از نصاب نباشد.

- ۴- مطالبه وفای به شرط و عهود راجع به معاملات و قراردادها مشروط به اینکه مورد مطالبه قابل ارزیابی نباشد و الا نصاب دادگاه حقوقی (دو) معتبر است.
- ۵- درخواست افراز و تقسیم و فروش اموال مشاع (به استثنای مواردی که قانون در صلاحیت سازمان ثبت قرار داده است) در صورتی که مالکیت محل نزاع نباشد.
- ۶- تجدیدنظر نسبت به تصمیمات قابل اعتراض واحدهای ثبتی در مورد افراز املاک مشاع.
- ۷- دعوای راجع به روابط مالک و مستأجر و درخصوص مطالبه اجور، نصاب دادگاه حقوقی (دو) معتبر است.
- ۸- درخواست تأمین و حفظ دلایل و امارات.
- ۹- درخواست صلح و سازش بین طرفین در هر دعوی و بدون رعایت نصاب.
- ۱۰- درخواست گواهی انحصار وراثت مگر اینکه دعوی نسب یا زوجیت طرح شود یا اختلاف در نکاح و طلاق باشد که در این صورت دادگاه مدنی خاص صلاحیت رسیدگی به انحصار وراثت را هم دارد.
- ۱۱- دعوای راجع به حقوق مالی از قبیل حق شفعه و حق فسخ و دعوای بطلان معامله و بی اعتباری سند در صورتی که حق یا مورد معامله بیش از حد نصاب نباشد.
- ۱۲- دعوای مزاحمت و ممانعت از حق و تصرف عدوانی در عین غیرمنقول تا هر میزانی که باشد.
- ماده ۱۴- در صورتی که طرفین دعوا به دادگاه حقوقی (دو) تراضی نمایند این دادگاه می تواند تا هر میزانی که باشد به آن دعوا رسیدگی نماید.
- ماده ۱۵- اگر در مقر دادگاه حقوقی (دو) دادگاه حقوقی (یک) نباشد دادگاه حقوقی (دو) می تواند به امور زیر رسیدگی نماید:
 - ۱- دعوای که خواسته آن تا چهار میلیون ریال باشد.
 - ۲- اختلاف راجع به اسناد ثبت احوال.
- ماده ۱۹- در نقاطی که دادگاه حقوقی (دو) تشکیل نشده باشد یا به تشخیص رئیس دادگستری محل کارش متراکم باشد، دادگاه حقوقی (یک) می تواند به اموری که در صلاحیت دادگاه حقوقی (دو) است رسیدگی نماید رأی دادگاه حقوقی (یک) در این مورد قابل تجدیدنظر شکلی نیست ولی نظر مشاور الزامی است.

مبحث چهارم (واخواهی)

ماده ۱۷۴- محکوم علیه غایب حق دارد پس از ابلاغ یا اطلاع از حکم به آن اعتراض نماید مگر اینکه اعراض از حق ثابت شود. دادخواست اعتراض در دادگاه صادرکننده حکم به ترتیب مقرر برای دادخواست اصلی رسیدگی می‌شود.

ماده ۱۷۸- چنانچه محکوم علیه پس از اجرای حکم از مفاد آن مطلع شده و واخواهی نماید و در رسیدگی بعدی، حکم به نفع واخواه صادر شود مدعی محکوم به پرداخت خسارات ناشی از اجرای حکم اولی به واخواه می‌باشد.

ماده ۴۷۵- احکام و قرارهای دادگاه‌های حقوقی (دو) قطعی و غیرقابل نقض است مگر در موارد زیر:

۱- جایی که قاضی قطع پیدا کند که حکمش برخلاف موازین قانونی و شرعی بوده است.

۲- جایی که قاضی دیگری قطع به اشتباه قانونی و شرعی حکم قاضی اول پیدا کند به نحوی که اگر به او تذکر بدهند متنبه گردد و متوجه اشتباه خود شود.

۳- جایی که ثابت شود قاضی صلاحیت رسیدگی و انشای حکم را در موضوع پرونده نداشته است.

تبصره - مراجع تجدیدنظر تصمیمات دادگاه حقوقی (دو) دادگاه حقوقی (یک) است.

ماده ۴۷۸- قرارهای ذیل به تنهایی قابل تجدیدنظر است:

۱- قرار رد یا ابطال دادخواست.

۲- قرار سقوط دعوی.

۳- قرار رد دعوی یا عدم استماع آن.

ماده ۴۷۹- ...

ماده ۴۸۱- درخواست تجدیدنظر از اشخاص زیر پذیرفته می‌شود:

۱- مدعی و مدعی علیه اعم از اینکه طرف اصلی دعوی بوده یا به عنوان شخص ثالث وارد یا جلب شده باشند و قائم مقام آنان از قبیل وارث و وصی و منتقل الیه در صورتی که تاریخ انتقال بعد از اقامه دعوی باشد.

۲- کسانی که سمت نمایندگی مدعی یا مدعی علیه یا قائم مقام آنان را دارند.

لایحه قانونی فوق شامل اصلاحات قانون آیین دادرسی حقوقی در جلسه روز سه‌شنبه

دوم اسفندماه یکهزار و سیصد و شصت و دو به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۱۰۸۶۶

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۲/۲۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۷۷۱-ق مورخ ۱۳۶۲/۱۲/۷ و پیرو نامه شماره ۱۰۷۳۶ مورخ ۱۳۶۲/۱۲/۱۷؛ «لایحه قانونی اصلاح و الحاق موادی از آیین دادرسی حقوقی» در جلسات متعدد شورای نگهبان مطرح و بررسی شد و به شرح ذیل به اکثریت آرا اظهارنظر گردید:

- ۱- ماده یک از لحاظ اینکه ظاهر جمله «مگر در مواردی که قانون مرجع دیگری تعیین نماید»، تعیین مرجع دیگر غیر از محاکم دادگستری است، با اصل ۱۵۹ قانون اساسی مغایرت دارد.
- ۲- ذیل ماده ۳، جمله «و الا مستنکف از احقاق حق محسوب خواهند شد» نسبت به موردی که قاضی مجتهد باشد و فتوای او برخلاف قانون مدون باشد و یا اینکه با مراجعه به مدارک نتواند فتوای قطعی بدهد خلاف موازین شرعی شناخته شد.
- ۳- تبصره ماده ۷، اطلاق آن در غیر مواردی که در ماده ۴۷۵ مذکور است مغایر با موازین قضای شرعی است.
- ۴- ماده ۹، مستفاد از استثنای مذکور در این ماده این است که قانون می‌تواند در مواردی به مقامات و ادارات دولتی اجازه تغییر حکم یا جلوگیری از اجرای آن را بدهد و اطلاق این مفاد چون شامل غیرمحاکم دادگستری می‌شود با موازین شرعی و اصول ۵۷ و ۱۵۶ قانون اساسی مغایرت دارد.
- ۵- ماده ۱۲، در این ماده جمله «و حکم قاضی پس از مشاهده ملاک عمل خواهد بود» موهم این است که نظر مشاور در ملاک عمل بودن حکم قاضی دخالت دارد، اگر به این نحو اصلاح شود «و پس از مشاوره حکم قاضی ملاک عمل خواهد بود» رفع اشکال شرعی آن می‌شود.
- ۶- بند ۵ ماده ۱۳، در غیر مواردی که درخواست تفکیک و تقسیم با توافق طرفین باشد با موازین شرعی مغایر است.
- ۷- ماده ۲۷۸، نظر به اینکه جمله «خسارات ناشی از اجرای حکم» مجمل است به تفصیل مشخص فرمائید تا بررسی و اظهارنظر شود.

۸- ماده ۴۷۵، اولاً حصر موارد نقض به احکام و قرارهای دادگاه حقوقی (دو) مغایر با موازین شرعی است و ثانیاً در بند ۲ ماده مذکور نظر به اینکه جمله «به نحوی که اگر به او تذکر بدهند متنبه گردد و متوجه اشتباه خود شود» موهم دخالت توجه و متنبه قاضی اول در نقض حکم است حذف شود و جمله اولی به این صورت «جائی که قاضی دیگر به علت عدم توجه قاضی اول به قواعد موازین ضروری و مسلم فقهی قطع به مخالفت حکم او با موازین قانونی و شرعی پیدا کند» اصلاح شود تا رفع اشکال گردد.

۹- ماده ۴۷۸، چون این ماده در مقام تفصیل نیست و مواردی را که قرارهای مرقوم در بندهای سه‌گانه آن نسبت به آنها صادر شده مشخص نمی‌نماید فی‌الجمله با موازین شرعی مغایر نیست ولی استناد این ماده بر مشروعیت تمام قرارها و تجدیدنظرهایی که در قوانین گذشته مذکور است صحیح نمی‌باشد.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

مغایرت طرح قانونی الحاق چند تبصره به قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی با قانون اساسی

شماره: ۵۸۱۰-ق
تاریخ: ۱۳۶۲/۱۲/۱۸

شورای محترم نگهبان

طرح قانونی الحاق چند تبصره به قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی که دو فوریت آن در جلسه مورخ ۶۲/۱۲/۲۰ مطرح خواهد شد. از آن شورای محترم خواهشمند است که رأس ساعت ۱۰ صبح روز مزبور در جلسه علنی حضور به هم رسانید.^(۱)

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده

- ۱- تبصره ۱ ماده ۹ به شرح زیر اصلاح می‌شود:
تبصره ۱- اگر تعداد نامزدهای باقیمانده مساوی یا کمتر از نمایندگان مورد نیاز باشد، انتخابات مرحله دوم انجام نخواهد شد و ملاک انتخابات مرحله اول خواهد بود.
- ۲- الحاق یک تبصره به عنوان تبصره ۲ به ماده ۳۱:
تبصره - مهلت مقرر در تبصره ۱ ماده فوق برای اولین مرحله دوره دوم مجلس یک ماه قبل از روز اخذ رأی می‌باشد.
- ۳- الحاق یک تبصره به عنوان تبصره ۲ به ماده ۴۷:
تبصره - کاندیداهای مجلس می‌توانند فرم داوطلبی را از وزارت کشور دریافت و پس از تکمیل به وزارت کشور ارجاع نمایند. وزارت کشور موظف است در اسرع وقت معین مراتب را به فرمانداری یا بخشداری حوزه انتخابیه مربوطه اعلام نماید.

۱. دعوت مجلس شورای اسلامی از اعضای شورای نگهبان طبق اصل نود و هفتم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، صفحه ۴۰).

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۱۰۸۱۴

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۲/۲۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۸۱۰- ق مورخ ۱۳۶۲/۱۲/۱۸؛ «طرح قانون الحاق چند تبصره به قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی» که در جلسه مورخ ۶۲/۱۲/۲۰ با حضور اعضای شورای نگهبان به تصویب رسید مورد بحث اعضای شورای نگهبان قرار گرفت و به نظر اکثریت اعضا، تبصره الحاقی به ماده ۴۷ که برای نمایندگان مجلس امتیاز خاصی قائل شده و آنها را برخلاف سایر کاندیداها معاف از مراجعه به حوزه انتخابیه می‌نماید تبعیض ناروا و غیرعادلانه بوده و مغایر بند ۹ اصل ۳ قانون اساسی می‌باشد. سایر موارد مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته شد.^(۱)

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

۱. علی‌رغم ایراد قانون اساسی شورای نگهبان، طرح مزبور ابلاغ و در روزنامه رسمی به شماره ۱۱۳۸۱ مورخ ۱۳۶۲/۱۲/۲۸ منتشر شده است.

مغایرت طرح تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه با موازین شرعی و قانون اساسی

شماره: ۵۸۷۶-ق

تاریخ: ۱۳۶۳/۱/۱۸

شورای محترم نگهبان

طرح قانونی مورخ ۱۳۶۰/۱۱/۱ درخصوص تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه که در جلسه علنی روز سه‌شنبه ۱۳۶۳/۱/۱۴ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

- ماده ۱- از تاریخ تصویب این قانون سازمان اوقاف به سازمان حج و اوقاف و امور خیریه تغییر نام می‌یابد و امور ذیل با نظر ولی فقیه به عهده این سازمان واگذار می‌گردد.
- ۱- اداره امور موقوفات اعم از عام و خاص که فاقد متولی بوده یا مجهول‌التولیه است.
- ۲- نظارت بر کلیه اعمال متولیان و نظارت در موقوفات عامه و خاصه و درآمدها و مصارف آنها.
- ۳- اداره امور اماکن مذهبی اسلامی که ترتیب خاصی برای اداره آنها داده نشده است به استثنای مساجد و مدارس دینی و تکایا.
- ۴- اداره امور مؤسسات و انجمن‌های خیریه‌ای که از طرف دولت یا سایر مراجع ذیصلاح به سازمان محول شده یا بشود.
- ۵- اداره یا نظارت بر مؤسسات و انجمن‌های خیریه‌ای که به تشخیص دادستان هر محل و شورای مرکزی اوقاف فاقد مدیر یا عدم صلاحیت اداره یا نظارت آن باشد (تا تعیین تکلیف از طرف دادگاه).
- ۶- انجام امور مربوط به گورستان‌های متروکه موقوفه‌ای که متولی معین ندارد و اتخاذ تصمیم لازم در مورد آنها.

۷- کمک مالی در زمینه تبلیغ و نشر معارف اسلامی.

تبصره - بقاع متبرکه حضرت رضا علیه السلام و حضرت احمد بن موسی (شیراز) و حضرت معصومه و حضرت عبدالعظیم (ع) و موقوفات مربوط به آن‌ها که متولی خاص نداشته باشد و موقوفاتی که برای اداره هر کدام آن‌ها از طرف ولی فقیه نایب التولیه تعیین شده یا بشود از شمول این قانون مستثنی است و در غیر این صورت اداره آن‌ها با سازمان خواهد بود.

ماده ۲- از تاریخ تصویب این قانون سازمان اوقاف از نخست وزیری منتزع و اداره امور حج و زیارت اماکن متبرکه اسلامی خارج از کشور و امور اوقاف تحت عنوان سازمان حج و اوقاف و امور خیریه وابسته به وزارت ارشاد اسلامی اداره می‌شود.

ماده ۳- هر موقوفه دارای شخصیت حقوقی است و متولی یا سازمان حسب مورد نماینده آن می‌باشد.

ماده ۴- متولی موقوفه کسی است که به موجب مفاد وقفنامه و مقررات قانون مدنی یا این قانون واجد این سمت باشد. تولیت متولی باید به وسیله یکی از شعب تحقیق اوقاف گواهی شود. در مورد اعتراض اشخاص با رعایت مواد ۱۴ تا ۱۷ این قانون اقدام خواهد شد.

تبصره ۱- موقوفاتی که متولی آن‌ها عزل یا فوت می‌شود تا تشخیص متولی بعدی و موقوفاتی که متولی آن‌ها ممنوع‌المدخله می‌شود تا رفع ممنوعیت یا ضم امین در حکم موقوفات بدون متولی است.

تبصره ۲- هرگاه شخص یا اشخاصی که در وقفنامه به عنوان متولی معین شده‌اند وجود نداشته باشند و یا اوصاف مقرر در وقفنامه منطبق با شخص یا اشخاص معینی نگردد موقوفه در حکم موقوفه مجهول‌التولیه است.

تبصره ۳- در موقوفاتی که شرط مباشرت نشده باشد هرگاه متولی برای انجام تمام یا قسمتی از امور مربوط به موقوفه وکیل انتخاب کند وکیل مزبور باید توانایی انجام مورد وکالت را داشته باشد در صورتی که وکیل انتخابی به تشخیص سازمان قادر به ایفای وظایف محوله نباشد مراتب کتباً به متولی ابلاغ خواهد شد هرگاه ظرف دو ماه برای متولیان مقیم ایران و چهار ماه برای متولیان مقیم خارج از کشور، متولی اقدام به تغییر وکیل ننماید وکیل مزبور با ابلاغ سازمان از دخالت ممنوع می‌شود این حکم شامل وکلایی که قبلاً نیز انتخاب شده‌اند خواهد بود.

ماده ۵- سازمان حج و اوقاف و امور خیریه می‌تواند در اموری که اداره آن به عهده این سازمان است شخص یا هیأتی از اشخاص متدین و معروف به امانت را به عنوان امین یا هیأت امنا تعیین نماید.

تبصره ۱- نحوه انتخاب و برکناری و شرایط و حدود اختیارات و وظایف امین یا هیأت امنا و میزان حق‌الزحمه آنان همچنین نظامات راجع به حفظ و نگهداری اماکن و اموالی که اداره آن به عهده سازمان حج و اوقاف و امور خیریه می‌باشد به موجب آیین‌نامه‌هایی که بر اساس مقررات و سنن و خصوصیات اماکن مربوط که به تصویب هیأت وزیران می‌رسد خواهد بود.

تبصره ۲- نذور نقدی که جهت مشخصی برای مصرف آن معین نشده است و وجوه حاصل از فروش اموال منقول زائد بر احتیاجی که به این قبیل اماکن اهدا می‌شود با جلب نظر اداره اوقاف به وسیله هیأت امنا به ترتیب در امور ذیل مصرف می‌شود:

الف - عمران و آبادی اماکن مذکور.

ب - تدارک وسایل رفاه و بهداشت زوآر این اماکن و ساکنان ناحیه.

ج - نشر معارف اسلامی و تبلیغات مذهبی و تنظیم شعائر دینی در آن محل.

د - کمک به مدارس علوم دینی در آن محل.

ه - خیرات و مبرات مطلقه.

ماده ۶- صرف درآمد موقوفات به منظور بقای عین آن‌ها بر سایر مصارف مقدم است و متولی موظف است موجبات آبادانی رقبات موقوفه را در جهت بهره‌برداری صحیح از آن‌ها به منظور اجرای نیات واقف فراهم آورد و در این موارد راهنمایی و ارشاد ادارات اوقاف را رعایت نماید.

تبصره - در صورتی که درآمد یکساله موقوفه یا اماکن اسلامی برای تعمیر و یا نوسازی آن کافی نباشد درآمد دو یا چند سال در حساب مخصوصی ذخیره و به موقع به مصرف خواهد رسید.

ماده ۷- هرگاه متولی یا ناظر نسبت به عین یا منافع موقوفه تعدی یا تفریط نماید یا در انجام وظایف مقرر در وقفنامه و قانون و آیین‌نامه‌ها و مقررات مربوطه مسامحه و اهمال ورزد، با رسیدگی شعبه تحقیق و حکم دادگاه حسب مورد معزول یا ممنوع‌المداخله یا ضم امین خواهد شد.

تبصره ۱- به متولی و ناظر ممنوع‌المداخله در زمان ممنوعیت حق‌التولیه و حق‌النظاره تعلق نخواهد گرفت مگر آنکه براءت آنان ثابت شود و در مواردی که ضم‌امین می‌شود اوقاف حق‌امین را خواهد پرداخت.

تبصره ۲- در مواردی که مطابق قانون مدنی یا این قانون ضم‌امین می‌شود دادگاه‌ها می‌توانند سازمان حج و اوقاف و امور خیریه را هم به عنوان امین تعیین کنند.

تبصره ۳- نسبت به تعدی و تفریط یا سایر تخلفات مدیران و امنای مؤسسات و بنیادهای خیریه طبق اساسنامه مؤسسه و بنیاد مربوط اقدام خواهد شد و در صورتی که اساسنامه آنها در این موارد ساکت یا ناقص باشد مشمول مقررات پیش‌بینی شده در این ماده و تبصره‌های آن خواهند بود.

تبصره ۴- کلیه مباشران موقوفات و اماکن مذهبی اعم از متولی و ناظر و امنا و مدیران و امنای مؤسسات و بنیادهای خیریه مذکور در این قانون در حکم امین می‌باشند در صورت تعدی یا تفریط یا تخلفات دیگر ملزم به تأدیه حقوق و وجوه و اموال و جبران خسارات ناشی از اعمال خود خواهند بود هرگاه عمل آنها مشمول عناوین کیفری باشد از طریق مراجع قضایی نیز تعقیب و به مجازات مقرر محکوم خواهند شد.

ماده ۸- درآمد موقوفات مجهول‌المصرف و موقوفاتی که به صیغه مبرات مطلقه وقف شده قابل مصرف در تحقیق و تبلیغ و نشر کتب در زمینه معارف اسلامی و عمران موقوفات می‌باشد زیرنظر سازمان به مصرف می‌رسد.

تبصره - درآمد موقوفات متعذرالمصرف و موقوفاتی که عواید آنها به سبب قلت گرچه با پس‌انداز چند سال برای اجرای نظر واقف کافی نباشد با تشخیص تحقیق و اوقاف در موارد اقرب به غرض واقف در محل به مصرف می‌رسد. آن قسمت از درآمد موقوفاتی که به علت کثرت عوائد زائد بر مصرف متعارف باشد با نظر سازمان اوقاف به صورت وام برای عمران سایر موقوفات یا در مطلق امور خیریه به مصرف خواهد رسید. مقصود از متعذرالمصرف آن است که صرف درآمد موقوفه در مصارف مقرر به علت فراهم نبودن وسایل و یا انتفای موضوع و یا عدم احتیاج به مصرف مقدور نباشد.

ماده ۹- سازمان حج و اوقاف و امور خیریه نسبت به مواردی که در بندهای ماده یک این قانون به عهده آن گذاشته شده در صورت عدم اقدام متولی یا امنا یا موقوف علیهم حق تقاضای ثبت و سایر اقدامات لازم و اعتراض و اقامه دعوی را دارد. همچنین

می‌تواند در مواردی که لازم بداند و مصلحت موقوفه ایجاب نماید در دعاوی مربوط وارد دعوی شده و به احکام صادره اعتراض کند.

تبصره - در کلیه موارد مذکور در این ماده سازمان حج و اوقاف و امور خیریه، موقوفات عام، بقاع متبرکه، اماکن مذهبی اسلامی، مدارس علوم دینی و مؤسسات و بنیادهای خیریه از پرداخت مخارج و هزینه‌های دادرسی و ثبتی و اجرایی معاف می‌باشند. ماده ۱۰- ثبت معاملات راجع به عین یا منافع موقوفات و بنیادها و مؤسسات خیریه مذکور در ماده ۹ در دفاتر اسناد رسمی موکول به موافقت سازمان حج و اوقاف و امور خیریه است. دفاتر اسناد رسمی مکلفند رونوشت مصدق وقفنامه‌ها و اسناد راجع به وقف را ظرف ۱۰ روز پس از ثبت به اداره اوقاف مربوطه ارسال دارند.

تبصره - ادارات ثبت مکلفند رونوشت مصدق اسناد مالکیت وقف را پس از صدور به اداره اوقاف محل تحویل نمایند. متولیان نیز موظفند ظرف دو ماه از تاریخ اجرای این قانون رونوشت مصدق اسناد مالکیت و رونوشت وقفنامه‌های موجود نزد خود را برای حفظ و نگهداری به اداره اوقاف مربوط تسلیم دارند.

ماده ۱۱- حق التولیه متولی و یا سازمان (در قبال اعمال تولیت نسبت به موقوفات متصرفی) همچنین حق النظاره ناظر به میزان مقرر در وقفنامه است و در صورتی که وقفنامه موجود نباشد و یا میزان حق التولیه و حق النظاره در آن تعیین نشده باشد حق التولیه به مقدار اجرت‌المثل از عایدات خالص خواهد بود.

ماده ۱۲- سازمان حج و اوقاف و امور خیریه وجوهی را که از محل حق التولیه و حق النظاره و پذیره و اهدائی دریافت می‌دارد طبق بودجه‌ای که هر سال تنظیم و به تصویب هیأت دولت خواهد رساند رأساً به مصرف می‌رساند. تبصره - نحوه و ترتیب وصول پذیره و اهدائی مطابق آیین‌نامه‌ای است که به تصویب هیأت دولت خواهد رسید.

ماده ۱۳- تحقیق در جمع و خرج عواید راجع به وقف و نیز صدور مفاصاحساب و تطبیق مصارف با مفاد وقفنامه و تشخیص متولی و ناظر و موقوف علیهم (با رعایت ماده ۷ این قانون و تبصره‌های آن) با شعب تحقیق اوقاف است.

ماده ۱۴- هیأت تحقیق اوقاف مرکب از دو قسمت حقوقی و حسابرسی است و شعب آن بر حسب ضرورت در مراکز استان‌ها و شهرستان‌ها تأمین می‌گردد.

تبصره - ادارات اوقاف و اشخاص ذینفع در صورتی که اعتراض داشته باشند می‌توانند

ظرف (ده روز) پس از ابلاغ تصمیم شعبه تحقیق اعتراض خود را در دادگاه‌های دادگستری طرح نمایند. حکم این ماده در مورد بنیادها و مؤسسات خیریه و اماکن مذهبی اسلامی نیز جاری است.

ماده ۱۵- در مورد اراضی که برای احداث مراکز آموزشی یا درمانی وقف می‌شود در صورتی که متولی بدون عذر موجه در مدت متناسب با تشخیص سازمان اقدام مؤثری برای احداث آن مراکز نکند سازمان می‌تواند حسب مورد آن اراضی را در اختیار وزارت آموزش و پرورش، وزارت بهداشت، سازمان بهزیستی، هلال احمر محل یا سازمان دیگری که وظایف آن متناسب با اهداف واقف باشد قرار دهد تا اقدام لازم به عمل آورند.

ماده ۱۶- آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون و کیفیت تحقیق در شعب تحقیق با پیشنهاد سازمان به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۷- کلیه قوانین و مقرراتی که با این قانون مغایرت دارد از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون لغو می‌گردد.

طرح قانونی فوق مشتمل بر هفده ماده و شانزده تبصره در جلسه روز سه‌شنبه چهاردهم فروردین‌ماه یک‌هزار و سیصد و شصت و سه مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۳۳۰

تاریخ: ۱۳۶۳/۲/۳

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۸۷۶- ق مورخ ۱۳۶۳/۱/۱۸ و پیرو نامه شماره ۶۹؛ «طرح قانونی در خصوص تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه» مصوب ۱۳۶۳/۱/۱۴ مجلس شورای اسلامی در جلسات رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر اکثریت اعضا به شرح زیر اعلام می‌شود:

۱- در ماده اول نظر به اینکه مستفاد از آن این است که قانونیت یافتن قانون معلق بر اذن ولی فقیه است با قانون اساسی مغایرت دارد. لازم به تذکر است که برای مشروعیت یافتن مداخلات سازمان با عدم محذور تعلیق ممکن است در قانون برای سرپرست سازمان صلاحیت شرعی او را در مداخله در امور اوقاف شرط نمایند، مثل اینکه مجاز در تصرف در امور حسبه از جانب فقیه باشد.

۲- اطلاق بند اول ماده نسبت به وقف خاص منطبق با موازین شرعی نیست، ممکن است برای رفع اشکال به موارد مربوط به مصلحت وقف و بطون لاحق و صورت توقف رفع اختلاف موقوف علیهم بر دخالت فقیه تقیید شود.

۳- بند ۲ ماده ۱ نظارت بر اعمال متولیان و نظارت موقوفات معلوم التولیه خلاف موازین شرعی است.

۴- نسبت به بند ۵ ماده ۱ اظهارنظر به علت اجمال آن و خصوصاً که از شورای مرکزی اسمی در این طرح نیست موکول به رفع اجمال است.

۵- در ماده ۴ شرعاً تولیت متولی نیاز به گواهی شعب تحقیق ندارد و چنانچه اختلافی در تولیت باشد مرجع رسیدگی و صدور حکم محاکم صالحه می‌باشند.

۶- تبصره ۳ ماده چهار در مورد موقوفات منصوص التولیه چون عدم کفایت وکیل باید در محاکم قضایی ثابت شود سازمان اوقاف نمی‌تواند او را مستقیماً عزل نماید و مغایر با موازین شرعی و قانون اساسی است.

۷- در ماده ۶ الزام بر رعایت راهنمایی و ارشادات ادارات اوقاف در موقوفات منصوص التولیه خلاف موازین شرعی است.

۸- در تبصره ماده ۸ نسبت به عواید زائد بر مصرف متعارف نیز قید شود مهما امکان اقرب به نظر واقف باشد و با عدم مورد اقرب در مطلق خیرات صرف شود.

۹- در ماده ۹ نسبت به موقوفات منصوص التولیه که متولی منصوص آن مشخص باشد شرعاً اقامه دعوی و اعتراض به حکم با متولی است و اقامه دعوی و اعتراض حاکم یا سازمان مادام که مسامحه و خیانت متولی ثابت شده باشد موجه نیست.

۱۰- نظر به اینکه ماده ۱۰ نسبت به موافقت سازمان در ثبت وقف ابتدایی و تأسیس انجمن‌های خیریه و نسبت به ثبت معاملات مربوط به موقوفات منصوص التولیه نیز اشعار بر شمول دارد و لزوم کسب موافقت مذکور شرعی نیست، نسبت به این موارد ماده اصلاح و استثنا شود.

۱۱- در ماده ۱۳ تحقیق و تفحص ابتدایی و مطالبه صورتحساب نسبت به موقوفات منصوص التولیه مغایر با موازین شرعی است.

۱۲- در مورد تبصره ماده ۱۴ اتخاذ تصمیم قضایی از جانب شعبات تحقیق مغایر موازین قضایی شرعی و قانون اساسی است.

۱۳- در ماده ۱۵ در صورت امکان الزام متولی ممتنع شرعاً باید الزام شود و با عدم مکان سازمان اقدام نماید.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

مغایرت لایحه اساسنامه شرکت سهامی حمل و نقل جاده‌ای یخچالدار با موازین شرعی و قانون اساسی

شماره: ۵۹۹۷-ق

تاریخ: ۶۳/۲/۱۸

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۱۷۷۵۰ مورخ ۱۳۶۲/۴/۱۴ دولت درخصوص اساسنامه شرکت‌های سهامی حمل و نقل بین‌المللی جاده‌ای یخچالدار، حمل و نقل بین‌المللی جاده‌ای و حمل و نقل داخلی جمهوری اسلامی ایران که بنا بر تصمیم مجلس شورای اسلامی در جلسه سه‌شنبه ۱۳۶۲/۱۲/۲ تصویب آن طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به کمیسیون مسکن و شهرسازی و راه و ترابری تفویض شده بود در جلسه ۱۳۶۲/۱۲/۹ با اصلاحاتی به تصویب کمیسیون مذکور رسید و در جلسه روز یکشنبه ۱۳۶۳/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی پیشنهاد مدت ۵ سال اجرای آزمایشی آن مورد تأیید قرار گرفت که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

فصل اول - نام - موضوع - مدت - مرکز اصلی - تابعیت

- ماده ۱- نام و نوع شرکت شرکت‌های سهامی حمل و نقل جاده‌ای یخچالدار جمهوری اسلامی ایران که به موجب ماده واحده مصوبه ۶۱/۱۲/۹ مجلس شورای اسلامی تأسیس و طبق ضوابط این اساسنامه به مدت نامحدود تشکیل می‌شود.
- ماده ۲- موضوع شرکت، حمل و نقل داخلی و بین‌المللی مواد فاسدشدنی و ارائه خدمات مربوطه مورد احتیاج صاحبان بار.
- ماده ۳- مبدأ تشکیل شرکت و مدت آن شرکت از تاریخ ابلاغ این اساسنامه به مدت نامحدود تشکیل می‌شود.
- ماده ۴- مرکز اصلی شرکت تهران است و با تصویب مجمع عمومی می‌تواند در نقاط

مختلف داخل و خارج کشور شعبه یا نمایندگی ایجاد نماید.
 ماده ۵- سرمایه شرکت پنج میلیارد (۵/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال است که به پنجاه هزار سهم یکصد هزار ریالی تقسیم می‌شود که ۱۰٪ آن نقداً پرداخت می‌گردد و کلیه سهام آن متعلق به دولت جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

فصل دوم - ارکان شرکت

ماده ۶- ارکان شرکت عبارت است از:

- ۱- مجمع عمومی
 - ۲- هیأت مدیره
 - ۳- مدیر عامل
 - ۴- بازرسان (حسابرسان)
- ماده ۷- مجمع عمومی مرکب از اشخاص زیر است:
- ۱- وزیر راه و ترابری.
 - ۲- وزیر کشاورزی.
 - ۳- وزیر امور اقتصادی و دارایی.
 - ۴- وزیر بازرگانی.
 - ۵- وزیر مشاور و سرپرست سازمان برنامه و بودجه.
- تبصره ۱- ریاست مجمع با وزیر راه و ترابری خواهد بود.
- تبصره ۲- در غیاب اعضای مجمع عمومی معاونین آنان با معرفی کتبی در جلسه شرکت خواهند نمود.
- ماده ۸- وظایف مجمع عمومی عبارت است از:
- الف - رسیدگی و اتخاذ تصمیم در مورد گزارش‌های هیأت مدیره و تعیین و تصویب خط‌مشی کلی و برنامه عملیات و بودجه سالانه شرکت.
 - ب - رسیدگی و تصویب گزارش سالانه، ترازنامه و حساب سود و زیان شرکت با توجه به گزارش هیأت مدیره و بازرسان (حسابرسان) شرکت.
 - ج - رسیدگی و تصویب تشکیلات و آیین‌نامه‌های استخدامی و در صورت لزوم تجدیدنظر در آن‌ها در حدود مقررات استخدامی شرکت‌های دولتی با تأیید سازمان امور اداری و استخدامی کشور.

د - بررسی و تصویب آیین‌نامه‌های مالی و معاملاتی شرکت با رعایت مقررات مربوط و با تأیید وزارت امور اقتصادی و دارایی بررسی و تصویب آیین‌نامه‌های وام مسکن و وام ضروری و سایر آیین‌نامه‌های مورد نیاز شرکت به پیشنهاد هیأت مدیره و با رعایت مقررات مربوط.

ه - اتخاذ تصمیم در مورد تأسیس شعبه یا نمایندگی در داخل و خارج کشور به پیشنهاد هیأت مدیره.

و - انتخاب و یا عزل اعضای هیأت مدیره و مدیر عامل.

ز - انتخاب و یا عزل بازرسان (حسابرسان) به پیشنهاد وزیر راه و ترابری و وزیر امور اقتصادی و دارایی.

ح - تعیین حقوق و مزایا و پاداش مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره و حق‌الزحمه بازرس (حسابرس).

ط - رسیدگی و اتخاذ تصمیم در مورد سرمایه‌گذاری، مشارکت، اخذ وام و تحصیل اعتبار.

ی - اتخاذ تصمیم نسبت به سود ویژه و اندوخته و ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول و لاوصول شرکت.

ک - اتخاذ تصمیم درباره اخذ وام و یا اعتبار از بانک‌ها و مؤسسات دولتی.

ل - اتخاذ تصمیم درباره افزایش سرمایه شرکت.

م - تصویب آیین‌نامه‌های فنی و سایر آیین‌نامه‌های مورد نیاز شرکت با رعایت مقررات مربوطه.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۹۶۸

تاریخ: ۱۳۶۳/۳/۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۵۹۹۷- ق مورخ ۶۳/۲/۱۸ و پیرو نامه شماره ۵۲۲؛ «لایحه در خصوص اساسنامه شرکت‌های سهامی حمل و نقل بین‌المللی جاده‌ای یخچالدار، حمل و نقل بین‌المللی جاده‌ای و حمل و نقل داخلی جمهوری اسلامی ایران»، در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌شود:

ظاهر اساسنامه‌ها انحصار حمل و نقل به دولت و ممنوعیت بخش خصوصی است که با موازین شرعی و قانون اساسی مغایرت دارد. چنانچه بخش خصوصی اقدام نداشته باشد و یا کافی نباشد دولت می‌تواند در حد رفع نیاز به تأسیس شرکت‌ها اقدام نماید. ضمناً راجع به بند ۵ ماده ۷ اساسنامه شرکت سهامی حمل و نقل جاده‌ای یخچالدار و بند ۵ ماده ۸ اساسنامه شرکت سهامی حمل و نقل بین‌المللی جمهوری اسلامی و بند ۴ ماده ۸ اساسنامه شرکت سهامی حمل و نقل جمهوری اسلامی ایران، توجه مجلس شورای اسلامی را به نامه شماره ۱۰۱۸۴ مورخ ۱۳۶۲/۹/۲۹ شورای نگهبان در مورد وزیر مشاور جلب می‌نماید.

لطف‌الله صافی

دبیر شورای نگهبان

مغایرت لایحه نحوه استفاده از خانه‌های سازمانی ارتش جمهوری اسلامی ایران با قانون اساسی

شماره: ۶۱۲۲-ق

تاریخ: ۶۳/۳/۶

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۶۶۳۶۰ مورخ ۱۳۶۲/۵/۴ دولت درخصوص نحوه استفاده از خانه‌های سازمانی ارتش جمهوری اسلامی ایران که در جلسه علنی روز شنبه ۱۳۶۳/۳/۵ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده ۱- خانه سازمانی در ارتش جمهوری اسلامی ایران خانه‌ای است که به نحوی از انحا از طریق وزارت دفاع تهیه و جهت سکونت در اختیار پرسنل کادر ثابت اعم از نظامی و غیرنظامی ارتش گذاشته می‌شود.

تبصره ۱- وزارت دفاع می‌تواند در مواقع اضطراری حسب مورد با تشخیص وزیر دفاع، رئیس ستاد مشترک و فرماندهان نیروهای سه‌گانه تعدادی از خانه‌های سازمانی را برای دواير ستاد یا خدمات عمومی با پرداخت اجاره‌بها مورد استفاده قرار دهد و پس از رفع ضرورت باید تخلیه و جهت سکونت پرسنل تخصیص دهد.

تبصره ۲- در صورتی که در یگان خانه سازمانی خالی بدون متقاضی از پرسنل کادر ثابت وجود داشته باشد واگذاری آن به افسران و درجه‌داران وظیفه با نظر شورای واگذاری بلامانع است.

تبصره ۳- در یگان‌های دور از شهر که مسکن مناسبی در نزدیکی آنها وجود ندارد شورای واگذاری می‌تواند با دریافت اجاره‌بها از خانه‌های سازمانی به کارمندان سایر سازمان‌های دولتی که در آن یگان خدمت می‌کنند واگذار نماید.

ماده ۲- خانه‌های سازمانی ارتش جمهوری اسلامی ایران در رابطه با پرسنل استفاده‌کننده

از آن‌ها مشمول هیچ یک از مقررات قانونی مربوط به روابط موجر و مستاجر و همچنین تشریفات ثبتی مربوط به مقررات اجاره و استجاره نخواهد بود. تبصره - پرسنلی که خانه سازمانی در اختیار آنهاست حق واگذاری به غیر و استفاده غیر از سکونت را ندارند.

ماده ۳- خانه‌های سازمانی و مکان عمومی وابسته به آن مانند مسجد، مدرسه، باشگاه، سینما، فروشگاه، تأسیسات و متعلقات و وسایل آن‌ها از اموال وزارت دفاع محسوب و استفاده از آن‌ها صرفاً بنا به ضرورت خدمتی بوده و هیچ‌گونه حقی برای ساکنین آن‌ها ایجاد نمی‌کند.

ماده ۴- واگذاری خانه‌های سازمانی به عهده شورایی مرکب از اعضای زیر می‌باشد که تحت نظر فرمانده یا رئیس قسمت انجام وظیفه می‌نماید:
الف - نماینده فرمانده یا رئیس قسمت.

ب - نماینده عقیدتی سیاسی قسمت.

پ - مسئول روحیه و رفاه (امور اداری یا آجودانی).

ت - یک افسر - یک همافر یا نیروزفر یا دریافر - یک درجه‌دار - یک کارمند یا کارمند فنی در صورت وجود هر یک در واحد که به وسیله کلیه پرسنل واحد و از بین خود آن‌ها تعیین می‌شوند.

تبصره - نمایندگان دارایی و پست مهندسی قسمت می‌توانند بدون داشتن حق رأی در جلسات شورا شرکت نمایند.

ماده ۵- شرایط واگذاری خانه‌های سازمانی:

خانه‌های سازمانی هر واحد صرفاً از نظر تعداد افراد قابل سکونت در آن‌ها طبقه‌بندی شده و به وسیله شورای واگذاری به پرسنل متقاضی که بر مبنای معیارهای زیر از اولویت بیشتری برخوردار باشند واگذار خواهد شد.

۱- حساسیت شغل.

۲- نامساعد بودن محیط و سختی کار.

۳- حسن انجام وظیفه به تشخیص رئیس یا فرمانده مربوط.

۴- کمتر بودن حقوق و مزایا با در نظر گرفتن قدمت خدمت.

۵- تعداد عائله تحت تکفل.

۶- نداشتن درآمد دیگر و خانه مسکونی در خارج از شهر و منطقه خدمتی.
تبصره ۱- خانه سازمانی به پرسنلی که در شهر یا منطقه خدمتی خود دارای خانه مسکونی متناسب با عائله تحت تکفل باشند تعلق نخواهد گرفت. چنانچه در طول مدت استفاده نیز امکان تهیه مسکن برای پرسنل فراهم گردید از استفاده از خانه سازمانی محروم می‌گردند.

تبصره ۲- در خانه‌های سازمانی داخل یا مجاور قسمت، پرسنلی که حضورشان به دلایل خدمتی ضرورت دارد از کلیه شروط مستثنی بوده و خانه سازمانی به آن‌ها تعلق خواهد گرفت.

ماده ۶- وزارت دفاع موظف است در جهت اجرای عدالت بین افرادی که از خانه‌های سازمانی استفاده می‌کنند و کسانی که به دلیل محدودیت تعداد خانه‌های سازمانی از خانه‌های سازمانی استفاده نخواهند کرد با توجه به میزان دریافتی پرسنل و اجاره‌بهای کارشناسی خانه مشابه و نوع خانه از نظر بنا، قدمت بنا، خدمات عمومی، تسهیلات اضافی یا اختصاصی برای مدت ۵ سال مبلغی به عنوان حق استفاده از خانه‌های سازمانی را تعیین نماید و پس از ۵ سال پرسنل استفاده‌کننده بایست خانه سازمانی را تخلیه نماید مگر اینکه متقاضی جدیدی نباشد.

تبصره ۱- در مواردی که درصدی از خانه‌های سازمانی پس از ۵ سال متقاضی داشته باشد بر مبنای معیارهای مذکور در ماده ۵ کسانی که کمترین اولویت را داشته باشند ملزم به تخلیه خانه‌های سازمانی خواهند بود.

تبصره ۲- در صورتی که استفاده‌کنندگان از تخلیه خانه‌های سازمانی خودداری نمایند وزارت دفاع می‌تواند از طریق مراجع قضایی ارتش در جهت تخلیه اقدام و در مدت فاصله مربوط اجاره‌بهای ساختمان را دریافت نماید.

تبصره ۳- خانه‌های سازمانی پرسنلی که به هر ترتیب از خدمت رها می‌شوند به ترتیبی که در آیین‌نامه اجرایی این قانون مشخص می‌شود تخلیه می‌گردند.

ماده ۷- هزینه آب، برق، سوخت، تلفن و دیگر خدمات اختصاصی هر واحد از استفاده‌کنندگان دریافت خواهد شد.

تبصره ۱- هزینه خدمات مشترک در محاسبه حق استفاده از هر واحد مسکونی منظور می‌گردد.

تبصره ۲- دارایی‌های پرداخت‌کننده حقوق موظفند تفاوت حق استفاده خانه سازمانی و کمک هزینه مسکن که به پرسنل مشابه داده می‌شود را از دریافتی پرسنل استفاده‌کننده کسر و به حساب مخصوصی در خزانه واریز نمایند. همه ساله معادل وجوه واریز شده به حساب فوق در سال قبل در بودجه وزارت دفاع برای تأمین هزینه تعمیر و نگهداری خانه‌ها و نیز احداث خانه‌های سازمانی جدید پیش‌بینی می‌گردد.

ماده ۸- آیین‌نامه اجرایی این قانون ظرف مدت سه ماه توسط وزارت دفاع تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۹- از تاریخ تصویب آیین‌نامه اجرایی این قانون کلیه قوانین و مقررات مغایر ملغی خواهد بود.

لایحه قانونی فوق مشتمل بر نه ماده و دوازده تبصره در جلسه روز شنبه پنجم خردادماه یکهزار و سیصد و شصت و سه به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۹۵۳

تاریخ: ۱۳۶۳/۳/۱۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۶۱۲۲- ق مورخ ۱۳۶۳/۳/۶؛ «لایحه نحوه استفاده از خانه‌های سازمانی ارتش جمهوری اسلامی ایران» مصوب ۱۳۶۳/۳/۵ مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

تبصره ۲ ماده ۶ که تخلیه خانه‌های سازمانی ارتش را در صورت امتناع استفاده‌کنندگان از تخلیه در صلاحیت مراجع قضایی ارتش قرار داده است با توجه به اینکه طبق اصل ۱۵۹ قانون اساسی مرجع تظلمات دادگستری است و طبق اصل ۱۷۲ منحصراً جرایم مربوط به وظایف خاص نظامی و انتظامی در صلاحیت محاکم نظامی است، مغایر با قانون اساسی شناخته شد. از لحاظ شرعی با توجه به اینکه واگذاری خانه‌های سازمانی به پرسنل ارتش در این قانون عنوان اجاره ندارد، به نظر فقهای شورا لایحه مزبور مغایر موازین شرعی شناخته نشد.

حسین مهرپور

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبانی

مغایرت طرح تفسیر قانونی در مورد وظیفه دادستان دیوان محاسبات کشور با موازین شرعی

شماره: ۶۱۰۶-ق

تاریخ: ۶۳/۳/۵

شورای محترم نگهبان

طرح قانونی اصلاحیه قانون دیوان محاسبات که در جلسه علنی روز پنجشنبه ۱۳۶۳/۳/۵ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌شود.

اکبر هاشمی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

با توجه به بند «ه» از ماده ۲۳ قانون دیوان محاسبات کشور که رسیدگی و اعلام نظر در مورد سوءاستفاده را از وظایف هیأت‌های مستشاری دانسته و وظیفه دادستان در ماده ۲۵ قانون مزبور چون ناظر به ماده ۲۳ می‌باشد وظیفه او مقید به پس از اعلام نظر هیأت‌های مستشاری می‌شود و در ماده ۸۷ چون دادستان پس از تشخیص جرم که در صلاحیت هیأت‌های مستشاری می‌باشد مکلف به ارجاع می‌شود دادستان دیوان محاسبات بدون اعلام نظر هیأت‌های مستشاری نمی‌تواند جرایم عمومی را به مراجع قضایی اعلام نماید. تفسیر قانونی فوق در جلسه روز پنجشنبه سوم خردادماه یکهزار و سیصد و شصت و سه به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۱۱۵۰

تاریخ: ۱۳۶۳/۳/۲۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۶۱۰۵-ق^(۱) مورخ ۱۳۶۳/۳/۵ و پیرو نامه شماره ۹۳۳ مورخ

۱. شماره ۶۱۰۶-ق صحیح می‌باشد.

۱۳۶۳/۳/۱۶^(۱)؛ «طرح تفسیر قانون در مورد وظیفه دادستان دیوان محاسبات کشور» مصوب ۱۳۶۳/۳/۳ مجلس شورای اسلامی در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و مغایر قانون اساسی شناخته نشد. ولی به نظر فقها، چون اطلاق این تفسیر در مواردی موجب تضییع اموال دولت و امحای آثار جرم و خروج متهم از معرض تعقیب می‌شود مغایر موازین شرعی شناخته شد و باید مصوبه به صورتی که اختیار دادستان را در این مورد سلب ننماید اصلاح شود.

لطف‌الله صافی
دبیر شورای نگهبان

۱. تقاضای استمهال بر اساس اصل نود و پنجم قانون اساسی (ر.ک: همین مجموعه، پاورقی صفحه ۲).

فهرست اصول

اصول مورد اشاره

از قانون اساسی

اصولی از قانون اساسی که در این مجموعه به آنها اشاره شده است^(۱)

صفحه	اصل
۵۸۳	۲
۶۴۸، ۵۸۲، ۵۷۷، ۵۷۳	۳
۱۸۱، ۱۷۶	۱۰
۷۹	۱۳
۵۴۰	۱۵
۵۸۸	۱۷
۵۸۶، ۳۹۹	۲۰
۳۹۰	۲۵
۷۹	۲۶
۸۰، ۷۹	۲۷
۵۷۴	۲۸
۹۸، ۹۳	۳۱
۵۴۱، ۵۴۰، ۲۷۳، ۸۶	۳۶
۶۲۳، ۵۸۲، ۵۷۷، ۴۰۶، ۹۸، ۹۳	۴۳
۶۲۳، ۵۸۳، ۵۸۲، ۵۷۷، ۵۶۴، ۵۵۶	۴۴
۵۸۳، ۲۳۲، ۲۱۹، ۹۸، ۹۳	۴۵
۹۸، ۹۳	۴۷
۵۲۳، ۵۲۱، ۵۲۰، ۵۱۹، ۵۱۸، ۵۱۷، ۵۱۴، ۵۱۳، ۹۳، ۷۱، ۵۹	۴۹
۵۰۰، ۴۹۹، ۴۰۴	۵۲

۱. لازم به ذکر است که اصول مورد اشاره در این مجموعه مربوط به قانون اساسی مصوب سال ۱۳۵۸ و قبل از بازنگری می‌باشد.

٣٧١ ، ٣٦١	٥٤
٥٠٠ ، ٣٧١ ، ٢٠٠ ، ١٩٦ ، ١٩٠ ، ١٥٠ ، ٤١	٥٥
٦٤٥ ، ٣٨٩ ، ٣٥٧ ، ١٤٥ ، ٤٥	٥٧
٥١	٥٨
٣٧١ ، ٣٦١	٥٩
٤١٦ ، ٣٩٩ ، ٣٨٩ ، ٣٧١ ، ٣٦١ ، ٣٥٠ ، ٣٢٣ ، ٢٩٦ ، ٢٦٣ ، ١٩٠ ، ١٥٠ ، ١٤٥ ، ١٤٠	٦٠
١٩٧ ، ٤١	٦١
٤٧٧	٦٥
٣٨٩	٧١
٢٢٨	٧٣
٥٤٢ ، ٢٩٧ ، ٢٩٥ ، ٢٩٤ ، ١٣٢ ، ٧٩ ، ٤٨ ، ٤٦	٧٤
٤٢٨ ، ٢٠٥ ، ١٤٠	٧٥
٥٥٢ ، ٥٥١ ، ٥٤٩ ، ٣٨٩	٧٦
٥٠٨ ، ٥٩٢	٧٧
٤١٠	٧٨
٥٨٣	٨٠
٥٤٧ ، ٥٤٦ ، ١١٦	٨٢
١١٣ ، ١١١ ، ١١٠ ، ١٠٩ ، ٨٦ ، ٨٥ ، ٨٢ ، ٧٧ ، ٧٦ ، ٧٥ ، ٧٣ ، ٥٥ ، ٥٤ ، ٥٢ ، ٥١ ، ٥٠ ، ٨	٨٥
٢٥٥ ، ٢٥٠ ، ٢٢٨ ، ١٧٢ ، ١٧٠ ، ١٦٨ ، ١٦٥ ، ١٦٤ ، ١٥٣ ، ١٣٧ ، ١٣٦ ، ١٣٥ ، ١٢٨ ، ١٢٧	
٤٤١ ، ٤٣٧ ، ٤٠٤ ، ٣٨٩ ، ٣٧١ ، ٣٦١ ، ٣٤٣ ، ٣٣٩ ، ٣٣٥ ، ٢٧٤ ، ٢٦٧ ، ٢٦٠ ، ٢٥٩ ، ٢٥٧	
٦٥٦ ، ٦٠٦ ، ٥٩٣ ، ٥٦٨ ، ٥٦٧ ، ٥٣٥ ، ٥٣٣ ، ٥٣١ ، ٥٣٠ ، ٥٢٨ ، ٥٢٧ ، ٥٢٦ ، ٤٩٩ ، ٤٤٣	
٢٩٦	٨٧
٥٥٠ ، ٥٤٩	٨٨
٥٤٩ ، ٤٦	٨٩
٥٤٨	٩٣

.....۹۴	۹۸، ۹۲، ۸۸، ۸۶، ۸۲، ۸۰، ۷۸، ۷۶، ۷۳، ۷۱، ۶۹، ۶۵، ۶۱، ۵۴، ۵۳، ۵۱، ۴۹، ۴۳
.....	۱۰۳، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۱۷، ۱۱۹، ۱۲۲، ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۲۷، ۱۲۸
.....	۱۳۰، ۱۳۱، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۴۰، ۱۵۳، ۱۶۴، ۱۵۶، ۱۶۷، ۱۶۸، ۱۷۰، ۱۷۲، ۱۷۴، ۱۷۷
.....	۱۷۹، ۱۸۱، ۱۸۳، ۱۸۴، ۱۸۶، ۱۸۷، ۱۸۹، ۱۹۰، ۱۹۲، ۱۹۷، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۴، ۲۰۵
.....	۲۰۷، ۲۱۲، ۲۱۶، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۲۹، ۲۳۲، ۲۴۱، ۲۴۳، ۲۴۸، ۲۵۱، ۲۵۵، ۲۵۸، ۲۶۱
.....	۲۶۴، ۲۶۷، ۲۷۷، ۲۸۴، ۲۹۰، ۲۹۱، ۲۹۲، ۲۹۴، ۲۹۶، ۲۹۹، ۳۰۲، ۳۰۴، ۳۱۰، ۳۱۲
.....	۳۱۶، ۳۱۸، ۳۱۹، ۳۲۲، ۳۲۳، ۳۲۵، ۳۲۷، ۳۲۹، ۳۳۵، ۳۳۹، ۳۴۴، ۳۴۸، ۳۵۰، ۳۵۳
.....	۳۵۴، ۳۵۶، ۳۵۸، ۳۶۰، ۳۶۲، ۳۶۳، ۳۶۴، ۳۶۶، ۳۶۸، ۳۷۰، ۳۷۲، ۳۷۴، ۳۷۵، ۳۷۷
.....	۳۷۹، ۳۸۱، ۳۸۳، ۳۹۰، ۳۹۲، ۳۹۵، ۳۹۹، ۴۰۳، ۴۰۴، ۴۰۶، ۴۰۸، ۴۱۰، ۴۱۲، ۴۱۴
.....	۴۱۶، ۴۱۸، ۴۲۰، ۴۲۱، ۴۲۲، ۴۲۴، ۴۲۷، ۴۳۱، ۴۳۲، ۴۳۴، ۴۳۶، ۴۳۷، ۴۴۱، ۴۴۴
.....	۴۴۶، ۴۴۹، ۴۵۱، ۴۵۳، ۴۵۵، ۴۵۷، ۴۷۸، ۴۸۶، ۵۰۱، ۵۱۲، ۵۱۳، ۵۱۹، ۵۲۶، ۵۲۸
.....	۵۳۱، ۵۳۲، ۵۳۳، ۵۴۰، ۵۴۲، ۵۴۶، ۵۴۸، ۵۵۰، ۵۵۳، ۵۵۶، ۵۶۴، ۵۶۷، ۵۷۰، ۵۷۵
.....	۵۸۴، ۵۸۷، ۵۸۹، ۵۹۳، ۶۱۳، ۶۱۵، ۶۱۷، ۶۱۹، ۶۲۱، ۶۲۲، ۶۲۴، ۶۲۷، ۶۳۰، ۶۳۷
.....	۶۶۴، ۶۶۰، ۶۵۶، ۶۴۹، ۶۴۱، ۶۳۹
.....۹۵	۲، ۹۷، ۱۰۶، ۱۲۴، ۱۲۹، ۱۸۷، ۲۱۷، ۲۲۸، ۲۳۰، ۲۸۲، ۳۸۸، ۴۰۴، ۴۳۹، ۴۴۶
.....	۵۸۲، ۵۶۶، ۵۶۱
.....۹۷	۴۰، ۵۶، ۱۱۵، ۱۳۸، ۱۴۳، ۱۴۶، ۱۴۸، ۱۵۰، ۲۵۱، ۴۲۸، ۴۲۹، ۵۰۷، ۵۳۷، ۵۳۹
.....	۶۴۷، ۵۴۴
.....۹۸	۶۱۳، ۶۱۴
.....۹۹	۸۳، ۴۷۵، ۴۷۷، ۴۸۴
.....۱۰۰	۲۸۲، ۲۸۳
.....۱۰۱	۲۸۴، ۲۸۳
.....۱۰۲	۲۸۴
.....۱۰۴	۶۲۶
.....۱۰۶	۲۸۷، ۲۷۹
.....۱۱۰	۸۶، ۱۴۵، ۲۶۳، ۲۷۳، ۲۸۲، ۲۸۳، ۳۹۹
.....۱۱۳	۴۵
.....۱۱۴	۸۲

٨٦.....	١١٥
٨٢.....	١١٦
٨٣.....	١١٧
٨٤.....	١١٩
٨٣.....	١٢٠
٤٧، ٤٥.....	١٢٦
٨٤.....	١٣١
٤١٦، ٣٢٣، ٢٩٦، ٤٥.....	١٣٤
٢٩٦.....	١٣٥
٤١٦، ٣٣٣.....	١٣٧
٢٩٦، ٥٨، ٤٥.....	١٣٨
٥٤٩.....	١٤٠
١٤٠.....	١٤١
٢٦٦، ٢٦٣.....	١٥٠
٦٣٠.....	١٥١
٢٦٣.....	١٥٤
٦٤٥، ٥٤٩، ٥٤٥، ٥١٨، ٤٥١، ٣٨٩، ٢٣٠، ٢١١، ١٩٧.....	١٥٦
٦٢٠، ٦٠٨، ٦٠٦، ٥٨٦، ٥٤٥، ٣٩٠، ٣٨٩.....	١٥٧
٦٦٣، ٦٤٥، ٤٥١، ٢٣٠.....	١٥٩
١٤٤.....	١٦٤
٢٤٧.....	١٦٦
٥٣٨، ٥٣٧.....	١٦٧
٧٩.....	١٦٨
٦١٦.....	١٦٩
٦٦٣، ١٩٠.....	١٧٢
٤٤٠.....	١٧٣
٣٨٩.....	١٧٤
٤٢٤، ٣٣٥، ٤٦.....	١٧٥

فہرست تفصیلی

عنوان صفحه

فصل اول - مصوبات تأییدشده در مرحله اول ۱

فصل دوم - مصوبات تأییدشده پس از رفع ابهام و ایراد ۳۹

- ۱- مغایرت طرح قانونی تجدیدنظر در قانون دیوان محاسبات و تشکیلات
اداری دیوان مزبور با قانون اساسی ۴۰
- ۲- مغایرت طرح قانونی اداره صدا و سیماى جمهوری اسلامی ایران با
موازین شرع و قانون اساسی ۴۳
- ۳- مغایرت لایحه الحاقیه ماده ۲۶۸ آیین‌نامه اجرایی امور گمرکی با قانون
اساسی و موازین شرع ۴۹
- ۴- مغایرت لایحه قانونی نحوه انجام معاملات واحدهای مسکونی با موازین
شرع و قانون اساسی ۵۶
- ۵- مغایرت لایحه قانونی بازسازی نیروی انسانی با موازین شرع و قانون اساسی ۶۱
- ۶- مغایرت لایحه بودجه ۱۳۶۰ با موازین شرع ۶۹
- ۷- مغایرت لایحه تأسیس وزارت معادن و فلزات با قانون اساسی ۷۳
- ۸- مغایرت طرح قانونی فعالیت احزاب، جمعیت‌ها و انجمن‌های سیاسی و
صنفی و انجمن‌های اسلامی یا اقلیت‌های دینی شناخته شده با قانون اساسی ۷۸
- ۹- مغایرت لایحه انتخاب رئیس جمهور با قانون اساسی ۸۲
- ۱۰- مغایرت طرح قانونی اراضی شهری با موازین شرع و قانون اساسی ۸۸
- ۱۱- مغایرت لایحه راجع به تکمیل و نحوه استفاده از شهرک‌ها و مجتمع‌های
ساختمانی نیمه‌تمام متوقف با موازین شرع ۱۰۳
- ۱۲- مغایرت طرح قانونی واگذاری حق حضانت فرزندان صغیر یا محجور
به مادران آنها با موازین شرع ۱۰۹
- ۱۳- مغایرت لایحه دیوان عدالت اداری با قانون اساسی ۱۱۲

- ۱۴- مغایرت لایحه راجع به استفاده از خدمات اشخاص حقیقی و حقوقی
ایرانی و یا خارجی با قانون اساسی ۱۱۵
- ۱۵- مغایرت لایحه برقراری مستمری درباره بیمه شدگانی که به علت همکاری
با نیروهای مسلح شهید یا معلول شده یا می‌شوند با قانون اساسی ۱۱۹
- ۱۶- مغایرت لایحه راجع به بخشودگی ۹٪ جریمه دیرکرد عوارض نوسازی
در شهرها با موازین شرع ۱۲۴
- ۱۷- مغایرت لایحه راجع به اعتبار اجرای اسناد عادی با موازین شرع ۱۲۷
- ۱۸- مغایرت طرح تأمین نیازمندی‌های سپاه پاسداران با قانون اساسی ۱۳۰
- ۱۹- مغایرت لایحه ثبت اجباری بیماری‌های سرطانی با موازین شرع ۱۳۵
- ۲۰- مغایرت طرح بنیاد امور جنگ‌زدگان با قانون اساسی و موازین شرع ۱۳۸
- ۲۱- مغایرت لایحه قانونی راجع به حذف عبارت «فرمان همایونی» با
موازین شرع و قانون اساسی ۱۴۳
- ۲۲- مغایرت لایحه اجازه انجام هزینه‌های کشور در چهار ماهه اول ۱۳۶۰ با
موازین شرع و قانون اساسی ۱۴۸
- ۲۳- مغایرت لایحه اصلاح لایحه قانونی اساسنامه کمیته ملی المپیک ایران با
موازین شرع ۱۵۳
- ۲۴- مغایرت طرح قانونی شرایط انتخاب قضات دادگستری با قانون اساسی
و موازین شرع ۱۶۷
- ۲۵- مغایرت لایحه اصلاح ماده ۱۱۹۹ (۱۲۰۵) قانون مدنی با قانون اساسی ۱۷۰
- ۲۶- مغایرت تفسیر قانونی مجلس شورای اسلامی راجع به قانون خدمت
نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ با قانون اساسی ۱۷۴
- ۲۷- مغایرت تفسیر قانونی مجلس شورای اسلامی پیرامون قانون اصلاح
خارج از مرکز پزشکان و داروسازان مصوب ۱۳۶۰/۳/۴ با قانون اساسی ۱۷۹

- ۲۸- مغایرت لایحه منع توقیف اموال منقول و غیرمنقول متعلق به شهرداری‌ها
با موازین شرع ۱۸۳
- ۲۹- مغایرت لایحه لغو تعهد خدمت فارغ‌التحصیلان و دانشجویانی که از
بورس تحصیلی استفاده کرده‌اند و به دلایل مختلف به استخدام در نمی‌آیند
با موازین شرع ۱۸۶
- ۳۰- مغایرت لایحه اصلاح لایحه قانونی تشکیل پلیس قضایی با قانون اساسی ۱۸۹
- ۳۱- مغایرت طرح قانونی دیوان محاسبات کشور با قانون اساسی ۱۹۲
- ۳۲- مغایرت لایحه رسیدگی به پرونده‌های اشخاصی که به وزارت کشاورزی
و عمران روستایی یا مؤسسات تابعه آن وزارتخانه بدهی معوقه دارند با
موازین شرع ۲۰۲
- ۳۳- مغایرت لایحه قانونی معادن با موازین شرع و قانون اساسی ۲۰۷
- ۳۴- مغایرت طرح قانونی توزیع عادلانه آب با قانون اساسی و شرع ۲۱۹
- ۳۵- مغایرت لایحه حدود و قصاص و مقررات آن با قانون اساسی و موازین شرع ۲۴۳
- ۳۶- مغایرت لایحه راجع به جمع‌آوری و فروش کالای متروکه، قاچاق ضبطی
قطعیت‌یافته و کالای قاچاق بلاصاحب و صاحب متواری با موازین شرع و
قانون اساسی ۲۵۱
- ۳۷- مغایرت لایحه راجع به قصاص با موازین شرع و قانون اساسی ۲۵۵
- ۳۸- مغایرت اساسنامه سپاه پاسداران با قانون اساسی و شرع ۲۶۱
- ۳۹- مغایرت لایحه مجازات اسلامی با موازین شرع و قانون اساسی ۲۶۷
- ۴۰- مغایرت طرح تشکیل شوراهای اسلامی کشوری با قانون اساسی ۲۷۷
- ۴۱- مبهم بودن تفسیر ماده ۵۹ قانون استخدام کشوری و مغایرت آن با قانون اساسی ۲۹۱
- ۴۲- مغایرت طرح قانونی تشکیل شورای عالی صنایع با قانون اساسی ۲۹۴
- ۴۳- مغایرت لایحه متمم قانون بودجه سال ۱۳۶۱ با موازین شرع ۲۹۹

- ۴۴- مغایرت طرح قانونی روابط موجر و مستأجر با موازین شرع و قانون اساسی ۳۰۴
- ۴۵- مغایرت طرح معافیت از پرداخت حق بیمه کارفرمایانی که حداکثر پنج نفر کارگر دارند با قانون اساسی ۳۱۴
- ۴۶- مغایرت لایحه اجازه کسر اقساط معوقه و استیفای مطالبات بانک مسکن از محل حقوق و دریافتی‌های بدهکاران با موازین شرع ۳۱۸
- ۴۷- مغایرت لایحه راجع به اجازه تعیین نرخ آب برای مصارف شهری، کشاورزی، صنعتی و سایر مصارف با قانون اساسی ۳۲۲
- ۴۸- مغایرت لایحه تجدیدنظر در قیمت واحد بهای مواد غذایی واحدهای ژاندارمری و شهربانی جمهوری اسلامی ایران با موازین شرع ۳۲۵
- ۴۹- مغایرت لایحه بودجه سال ۱۳۶۲ با قانون اساسی ۳۲۹
- ۵۰- مغایرت لایحه تشکیل جهاد سازندگی با قانون اساسی ۳۳۹
- ۵۱- مغایرت لایحه بیمه محصولات کشاورزی با قانون اساسی ۳۴۸
- ۵۲- مغایرت لایحه الحاق یک تبصره به قانون منع دریافت خسارات و جرایم و بهره مندرج در قانون تأمین اجتماعی با موازین شرع ۳۵۳
- ۵۳- مغایرت لایحه به تعویق انداختن مهلت مقرر در بند «پ» تبصره ۴۰ قانون بودجه سال ۱۳۵۹ با قانون اساسی ۳۵۶
- ۵۴- مغایرت طرح اصلاح قانون و مقررات دیوان محاسبات با قانون اساسی ۳۶۰
- ۵۵- مغایرت لایحه واگذاری اراضی به طور عوض به مالکین اراضی متصرفی سیمان ری با موازین شرع ۳۶۳
- ۵۶- وجود ابهام در لایحه راجع به انتقال حق بیمه آن دسته از کارگران مشمول قانون کار که تحت پوشش آیین‌نامه استخدامی شرکت ملی فولاد ایران قرار می‌گیرند و تبدیل وضع خدمتی می‌یابند ۳۶۶
- ۵۷- مغایرت طرح اصلاح قانون و مقررات دیوان محاسبات با قانون اساسی ۳۷۰
- ۵۸- مغایرت طرح قانونی تعیین تکلیف عرصه و اعیان اراضی و ساختمان‌هایی

- که کلاً یا بعضاً به طور غیرقانونی تصرف و احداث شده‌اند با موازین شرع ۳۷۴
- ۵۹- مغایرت لایحه انحلال صندوق مشترک شهرداری‌ها با موازین شرع و قانون اساسی ۳۷۷
- ۶۰- مغایرت طرح تأسیس وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی با موازین شرع و قانون اساسی ۳۸۳
- ۶۱- مغایرت لایحه تعیین وظایف و تشکیلات شورای امنیت کشور با موازین شرع و قانون اساسی ۳۹۵
- ۶۲- مغایرت لایحه خدمت نیمه‌وقت بانوان با قانون اساسی ۴۰۳
- ۶۳- مغایرت لایحه عملیات بانکی بدون ربا با موازین شرع ۴۰۶
- ۶۴- مغایرت لایحه حفظ و تثبیت کناره و بستر رودخانه‌های مرزی با موازین شرع و قانون اساسی ۴۱۰
- ۶۵- مغایرت طرح تشکیل سازمان حسابرسی با قانون اساسی ۴۱۴
- ۶۶- مغایرت تفسیر قانونی مواد ۹- ۱۴- ۱۵ و تبصره ۲ ماده ۱۰ قانون اراضی شهری با موازین شرع و قانون اساسی ۴۱۸
- ۶۷- مغایرت اساسنامه صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران با قانون اساسی ۴۲۴
- ۶۸- مغایرت طرح تمدید قانون بازسازی نیروی انسانی با قانون اساسی ۴۲۸
- ۶۹- مغایرت لایحه اصلاح ماده ۱۵ قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره به زارعین مستأجر با موازین شرع ۴۳۱
- ۷۰- مغایرت لایحه وظایف و مسئولیت‌های جمعیت هلال‌احمر با موازین شرع ۴۳۴
- ۷۱- مغایرت لایحه هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری با قانون اساسی ۴۳۷
- ۷۲- مغایرت لایحه تأسیس شرکت شهرک‌های صنعتی ایران با قانون اساسی ۴۴۴
- ۷۳- مغایرت طرح ابطال اسناد فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه با موازین شرع و قانون اساسی ۴۴۹

- ۷۴- مغایرت لایحه اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمند مصوب ۲۸ آذرماه ۱۳۳۸ با موازین شرع ۴۵۳
- ۷۵- مغایرت لایحه انتخابات مجلس شورای اسلامی با موازین شرع و قانون اساسی ۴۵۷
- ۷۶- مغایرت لایحه بودجه ۱۳۶۳ کشور با موازین شرع و قانون اساسی ۴۸۶
- ۷۷- مغایرت لایحه فروش و تحویل نفت مجانی به دولت سوریه استمهال دیون قرارداد شماره ۴۰۸/۸۳/۸۴ با قانون اساسی ۵۰۷
- فصل سوم - مصوبات لازم‌الاجرا شده به دلیل عدم اظهارنظر شورای نگهبان در موعد مقرر..... ۵۱۱**
- ۱- الحاق ایران به کنوانسیون بین‌المللی اینمارسات ۵۱۲
- ۲- لایحه راجع به نحوه اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی ۵۱۳
- فصل چهارم - مصوبات اعاده‌شده به مجلس شورای اسلامی ۵۲۵**
- ۱- مغایرت لایحه راجع به واگذاری برخی مؤسسات وزارت صنایع به بانک‌ها، وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی با موازین شرع ۵۲۶
- ۲- مغایرت لایحه الحاق یک تبصره به لایحه قانونی راجع به اجازه وزارت صنایع و معادن برای نظارت یا مدیریت بر بعضی از شرکت‌ها و مؤسسات تجاری و خدماتی و تولیدی مصوب ۱۳۵۹/۴/۱۵ شورای انقلاب اسلامی با موازین شرع ۵۲۸
- ۳- مغایرت طرح الحاق دادگاه‌های انقلاب به دادگستری جمهوری اسلامی ایران با موازین شرع و قانون اساسی ۵۳۷
- ۴- مغایرت لایحه توقف اجرای احکام و دستورهای اجرایی دادگاه‌های صالحه و مراجع ثبتی در مورد اسناد اجاره محل‌های مسکونی با قانون اساسی ۵۴۴
- ۵- مغایرت لایحه راجع به اجازه به کار گماردن متخصصین رشته‌های پزشکی خارجی به وزارت بهداشتی با قانون اساسی ۵۴۶
- ۶- مغایرت آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی با قانون اساسی و شرع ۵۴۸

- ۷- مغایرت لایحه راجع به الحاق یک تبصره به لایحه قانون احتساب سابقه خدمت محکومان سیاسی مصوب ۱۳۵۸/۵/۱۸ با موازین شرع ۵۵۳
- ۸- مغایرت لایحه دولتی کردن بازرگانی با موازین شرعی ۵۵۶
- ۹- مغایرت لایحه اصلاح موادی از قانون آیین دادرسی کیفری با شرع و قانون اساسی ۵۶۷
- ۱۰- مغایرت لایحه تشکیل وزارت بهداشت و درمان آموزش پزشکی با موازین شرع و قانون اساسی ۵۷۰
- ۱۱- مغایرت طرح احیا و واگذاری اراضی مزروعی با موازین شرع و قانون اساسی ۵۷۵
- ۱۲- مغایرت ماده واحده مربوط به اموال متواریان و متهمین خارج از کشور با موازین شرع و قانون اساسی ۵۸۴
- ۱۳- مغایرت لایحه مبادلات کالا بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عربی سوریه با موازین شرع و قانون اساسی ۵۸۷
- ۱۴- مغایرت لایحه قرارداد همکاری اقتصادی، علمی و فنی دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جماهیر عربی مردمی سوسیالیستی لیبی با موازین شرع و قانون اساسی ۵۸۹
- ۱۵- مغایرت لایحه تعزیرات با موازین شرع و قانون اساسی ۵۹۳
- ۱۶- مغایرت طرح تفسیر اصل یا اصولی از قانون اساسی با قانون اساسی ۶۱۳
- ۱۷- مغایرت لایحه تفسیر قانونی شمول بند ۵ قانون صلاحیت دادرسی و دادگاه‌های انقلاب نسبت به وام‌های دریافتی متنفذین و وابستگان رژیم گذشته از بانک‌ها با قانون اساسی ۶۱۵
- ۱۸- مغایرت لایحه حذف تبصره الحاقی به ماده ۲۲ قانون استخدام ارتش جمهوری اسلامی ایران با موازین شرع ۶۱۷
- ۱۹- مغایرت لایحه تعیین پایه افرادی که به سمت‌های قضایی منصوب می‌شوند با قانون اساسی ۶۱۹

- ۲۰- مغایرت لایحه اصلاح قانون روابط موجر و مستأجر با موازین شرعی..... ۶۲۱
- ۲۱- مغایرت لایحه تأسیس شرکتهای خاص پایانه و حمل بار در بنادر و
مبادی ورودی کشور با موازین شرع و قانون اساسی ۶۲۲
- ۲۲- مغایرت طرح تشکیل شورای اسلامی کار با موازین شرع و قانون اساسی ۶۲۴
- ۲۳- مغایرت طرح خدمت وظیفه عمومی با موازین شرع و قانون اساسی ۶۳۰
- ۲۴- مغایرت لایحه اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه
و مستمری وارث کارمندان با موازین شرع ۶۳۹
- ۲۵- مغایرت لایحه آیین دادرسی حقوقی با موازین شرع و قانون اساسی ۶۴۱
- ۲۶- مغایرت طرح قانونی الحاق چند تبصره به قانون انتخابات مجلس
شورای اسلامی با قانون اساسی ۶۴۷
- ۲۷- مغایرت طرح تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه
با موازین شرعی و قانون اساسی ۶۴۹
- ۲۸- مغایرت لایحه اساسنامه شرکت سهامی حمل و نقل جاده‌ای یخچالدار
با موازین شرعی و قانون اساسی ۶۵۶
- ۲۹- مغایرت لایحه نحوه استفاده از خانه‌های سازمانی ارتش جمهوری اسلامی
ایران با قانون اساسی ۶۶۰
- ۳۰- مغایرت طرح تفسیر قانونی در مورد وظیفه دادستان دیوان محاسبات کشور
با موازین شرعی ۶۶۴

کتاب در دست انتشار مرکز تحقیقات شورای نگهبان

- ۱- مجموعه نظرات شورای نگهبان در مورد مصوبات دوره هشتم مجلس شورای اسلامی (دو سال اول - خرداد ۱۳۸۷ تا خرداد ۱۳۸۹)
- ۲- مشروح مذاکرات شورای نگهبان جمهوری اسلامی ایران، سال ۱۳۶۰
- ۳- مشروح مذاکرات شورای نگهبان جمهوری اسلامی ایران، سال ۱۳۶۱
- ۴- مشروح مذاکرات شورای نگهبان جمهوری اسلامی ایران، سال ۱۳۸۸
- ۵- مشروح مذاکرات شورای نگهبان جمهوری اسلامی ایران، سال ۱۳۸۷
- ۶- مشروح مذاکرات شورای نگهبان جمهوری اسلامی ایران، سال ۱۳۸۶
- ۷- اصول قانون اساسی در پرتو نظرات شورای نگهبان (نظرات موضوعی شورای نگهبان)
- ۸- نظرات استدلالی شورای نگهبان، سال ۱۳۸۶
- ۹- نظرات استدلالی شورای نگهبان، سال ۱۳۸۷
- ۱۰- نظرات استدلالی شورای نگهبان، سال ۱۳۸۸
- ۱۱- مجموعه نظرات فقهی و حقوقی شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی (۱۳۵۹-۱۳۸۸)
- ۱۲- مشروح مذاکرات شورای نگهبان، سال ۱۳۷۴
- ۱۳- مشروح مذاکرات شورای نگهبان، سال ۱۳۷۵

کتاب منتشر شده مرکز تحقیقات شورای نگهبان

- ۱- مجموعه نظرات شورای نگهبان ویژه لایحه بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور
- ۲- مجموعه نظرات شورای نگهبان درباره مصوبات مجلس شورای اسلامی (دوره ششم، سال اول)
- ۳- مجموعه نظرات شورای نگهبان در مورد لایحه بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور
- ۴- مجموعه نظرات شورای نگهبان، تفسیری و مشورتی در خصوص اصول قانون اساسی، به انضمام استفساریه‌ها و تذکرات (۱۳۸۰ - ۱۳۵۹) (چاپ اول)
- ۵- مجموعه نظرات شورای نگهبان، تفسیری و مشورتی در خصوص اصول قانون اساسی، به انضمام استفساریه‌ها و تذکرات (۱۳۸۸ - ۱۳۵۹) (چاپ دوم، ویرایش اول)
- ۶- مجموعه نظرات شورای نگهبان در مورد مصوبات مجلس شورای اسلامی (دوره ششم، سال دوم)
- ۷- مجموعه نظرات شورای نگهبان در مورد مصوبات مجلس شورای اسلامی (دوره ششم، سال سوم)
- ۸- مجموعه نظرات شورای نگهبان در مورد مصوبات مجلس شورای اسلامی (دوره ششم، سال چهارم)
- ۹- مجموعه نظرات فقهی شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات دیوان عدالت اداری (۱۳۸۳ - ۱۳۶۱)
- ۱۰- مجموعه نظرات شورای نگهبان در مورد مصوبات دوره پنجم مجلس شورای اسلامی (خرداد ۱۳۷۵ تا خرداد ۱۳۷۹)
- ۱۱- مجموعه نظرات شورای نگهبان در مورد مصوبات دوره چهارم مجلس شورای اسلامی (خرداد ۱۳۷۱ تا خرداد ۱۳۷۵)
- ۱۲- مجموعه نظرات شورای نگهبان در مورد مصوبات دوره سوم مجلس شورای اسلامی (خرداد ۱۳۶۷ تا خرداد ۱۳۷۱)
- ۱۳- مشروح مذاکرات شورای نگهبان جمهوری اسلامی ایران، سال ۱۳۵۹ (چاپ اول)
- ۱۴- مشروح مذاکرات شورای نگهبان جمهوری اسلامی ایران، سال ۱۳۵۹ (چاپ دوم، ویرایش اول)
- ۱۵- مجموعه نظرات شورای نگهبان در مورد مصوبات دوره هفتم مجلس شورای اسلامی (خرداد ۱۳۸۳ تا خرداد ۱۳۸۷)
- ۱۶- مجموعه نظرات شورای نگهبان در مورد مصوبات دوره اول مجلس شورای اسلامی (خرداد ۱۳۵۹ تا خرداد ۱۳۶۳)

Collection of Guardian Council Views

**Respect To Legislation Passed By
Islamic Consultative Assembly
(First term)**

**Guardian Council Research Center
(GCRC)**

مرکز تحقیقات شورای نگهبان